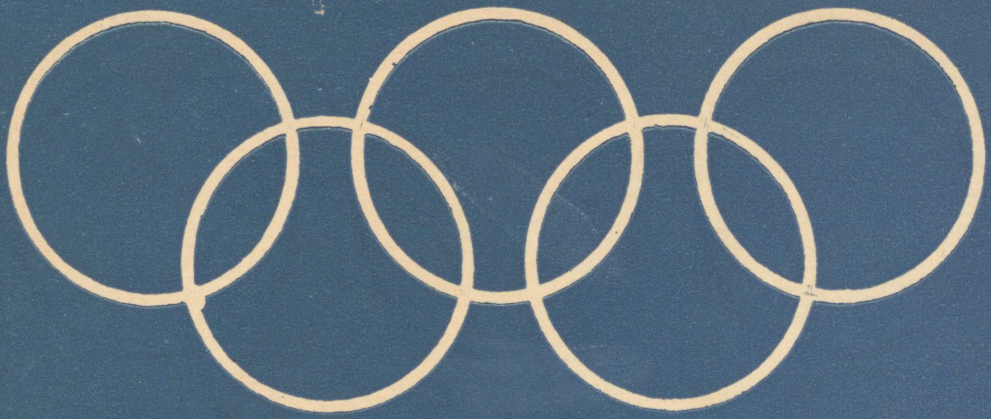
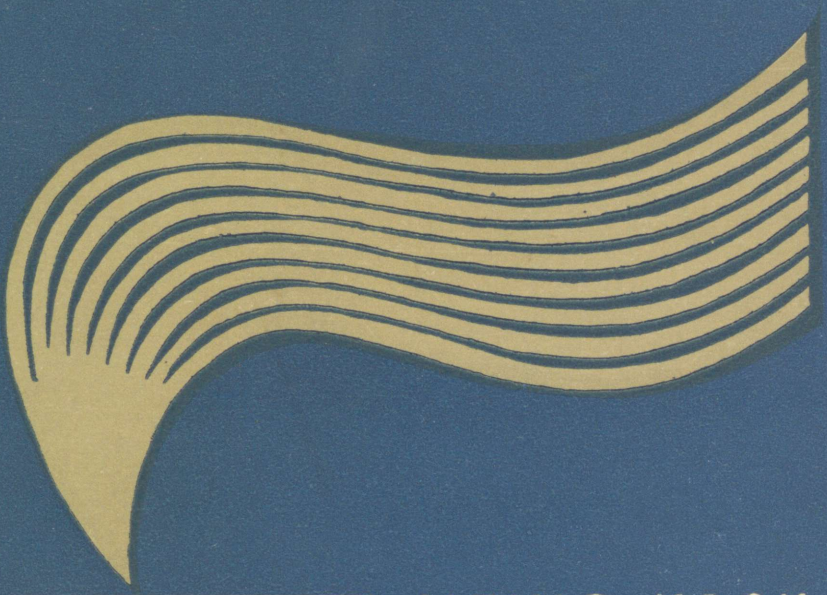
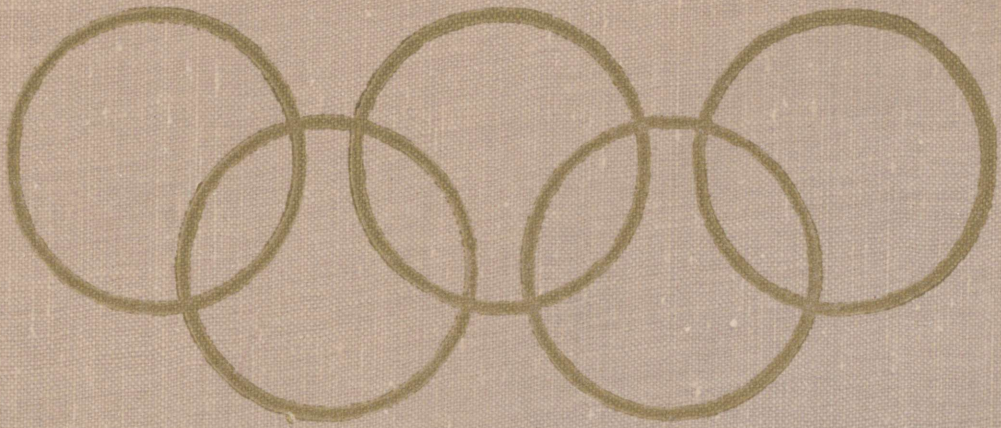

HEINO KASK

olümpia-raamat

OLYMPIA

H. KASK

OLÜMPIARAAMAT

A-29337

HEINO KASK

olümpiaraamat

KIRJASTUS
«EESTI RAAMAT»
TALLINN 1968

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

7A
K 18 KUNSTILISELT KUJUNDANUD
E. PALMISTE

Olümpiamängudel on osavõtt tähtsam võidust. Ka elus ei ole peamine mitte võit, vaid aus võitlus.

Pierre de Coubertin

SAATEKS

1936. aastal ilmus Aleksander Antsoni sulest esimene eestikeelne olümpiaraamat, mis andis lennuka ülevaate 1936. aastal Berliinis toimunud olümpiamängudest. Järgmist olümpiateost tuli oodata üle 20 aasta, alles siis jõudis spordisõpradeni Peet Soosaare «XVI olümpiamängud Melbourne'is 1956». Seejärel kirjutasid Lembit Koik, Peet Soosaar ja Erlend Teemägi raamatu 1960. aasta olümpiamängudest Roomas, ning praegu, neid sõnu paberile pannes, valatakse parajasti tinasse ridu Valter Heueri teosest, mis jutustab 1964. aasta Tokio olümpiamängude unustamatutest sündmustest. Kõik varasemad olümpiamängud olid aga seniajani jäänud kirjasõnas valgustamata.

Käesoleva raamatu ilmumisega on nüüd eesti keeles jäädvustatud kõik kaasaegsed olümpiamängud.

Autor seadis endale eesmärgiks raamatu mahtu arvestades anda võimalikult terviklik ülevaade ajalukku vajunud olümpiavõistlustest ning tuua ära seal, kus see vähegi võimalik, iga ala kuue parema sportlase nimed ja võistlustulemused. Ülesanne oli raske juba seetõttu, et enamus vanade olümpiaraamatute autoritest on piirdunud ainult medalivõitjate mainimisega. Pealegi ilmnes palju üksteisele vastukäivaid andmeid, sest varasematel olümpiamängudel ei tuntud veel kirjutusmasinaid, protokollid olid koostatud käsitsi ja sageli raskesti loetavas käekirjas. Mõnel alal puudusid üldse protokollid, meeskondlikel aladel olid sageli jäänud osavõtjate nimed märkimata, vastukäivusi on mõnede spordialade nimetustes, mitmed võistlused on hiljem tunnistatud mitteametlikeks jne. Seepärast on autoril tulnud iga selles raamatus esinevat nime ja tagajärge võrrelda paljude allikatega, mõnel juhul aga endal otsustada, mis on õige ja mis vale. Sellistel juhtudel on kõik suuremad ja olulisemad erinevused varustatud vastavate märkustega.

Kuna käesoleva raamatu kaante vahele peavad «ära mahtuma» kolmeteistkümned olümpiamängud, on üksikute mängude kirjeldused võrdlemisi kokkuvõtlikud. Ometi on püütud ära öelda kõik oluline, mis ühtedele või teistele mängudele iseloomulik oli. Kuigi raamat räägib kaasaegsetest olümpiamängudest ja nende sünnist, on üks peatükk pühendatud ka antiikolümpiamängudele. Eeskätt tingis seda vastava eestikeelse kirjanduse nappus, teisest küljest aitab sellega tutvumine paremini mõista olümpiaideede tõelist suurust.

Lubatagu töö lõpetamisel avaldada tänu kõigile, kes aitasid kaasa antud teose valmimisele, eelkõige Eesti NSV teenelisele sporditegelasele Eugen Piisangule, kes abistas autorit kirjanduse hankimisel, ning meie teenekale spordifotograafile Gunnar Vaidlale, kes aitas illustratiivse materjali kogumisel.

Tallinnas,
1. augustil 1966. a.

Heino Kask

ANTIIK-OLÜMPIA-MÄNGUD

Tänapäeval on maailma noorsoole kõige oodatumaks sündmuseks iga nelja aasta järel peetavad olümpiamängud, rahvaste rahu ja sõpruse pidustused. 1896. aastal süttis sajandite tolmu maetud sädemest uuesti olümpialeek, elustus antiikmaailma üks kauneim traditsioon. Seitsmekümne aasta jooksul on olümpiaideedel ja -traditsioonidel tulnud meie rahutus maailmas läbi teha palju raskeid katsumusi, ent miski pole suutnud summutada olümpiatuld.

Selleks et paremini mõista olümpiatraditsioonide suurust, siirdugem hetkeks Kreekasse, Peloponnesose poolsaarele. Siin Alpheiose jõe orus asuvad muistse Olümpia sammaldunud varemed, kus kunagi oli olümpiamängude iidne häll.

Antiik-olümpiamängude tegelik algus seisab peidus aegade hämaruses. Üle kahe ja poole tuhande aasta tagasi, kui muistsed kreeklased hakkasid oma ajalugu jäädvustama kirjasõnas, olid mängude algamise kohta säilinud ainult legendid. Ühe legendi järgi olevat olümpiamängudele pannud aluse jumalate jumal Zeus ise ehk täpsemini — Idaia preestrid asutanud mängud 15. sajandil e. m. a. Zeusi võidu auks titaanide ja oma isa Kronose üle. Teise legendi järgi olevat mängud rajanud Herakles, kes oma rõõmu väljendamiseks Elise kuninga Augiase üle saavutatud võidu puhul korraldanud oma nelja venna vahel võidujooksu 600 jala (192,27 m) pikkusel võistlusmaal ja andnud võitjale õlipuuoksa. Hiljem jäigi 600 jalga staadioni pikkuseks. Kolmas legend jutustab Aasiast tulnud Pelopsi-nimelisest noormehest, kes kaarikute võiduajamises võitis Pisa kuninga, sõjajumal Arese poja Oinomaose, abiellus Oinomaose tütre Hippodameiaga ning korraldas seejärel Olümpias esimesed spordimängud. Pelopsi nime järgi olevat tuletatud ka Peloponnesos.

On tõenäoline, et mängud üheksandal sajandil e. m. a. siiski toimusid. Nendest on kirjutatud seoses Elise kuninga Iphitose valdustes möllanud katkutõvega. Oraaklid olevat kuulutanud Iphitosele, et jumalate viha võib leevendada ainult sellega, kui kuningas uuendab jumalate auks pühendatud mängud Olümpias. Siis sõlminudki Iphitos lepingu Sparta kuninga Lykurgosega (võimalik, et lepinguosalisteks olid ka teised Peloponnesose valitsejad) mängude korraldamiseks. Nad kuulutanud Olümpia pühaks paigaks ja määranud sellele, kes relvastatult üle Olümpia piiride astub, ränga karistuse.

Sõlmitud lepingu kohaselt kohustunud Elise riik korras hoidma püha Olümpia välja koos sinna kuuluvate ehitistega ja korraldama oma kulu ja vahenditega iga nelja aasta järel esimesel täiskuul pärast suvist pööripäeva suured spordimängud. Vastutasuks lubanud Sparta tagada Elise puutumatuse. Kõik lepinguosalised pidid vähemalt mängude ajal kinni pidama *ekeheiria*'st, s. o. rahust jumalate, inimeste ja rahvaste vahel. Pühaliku lepingu tekst graveeritud vasest kettale, nn. Iphitose kettale, mida olevat säilitatud ligi tuhat aastat peajumalanna Hera templis Olümpias.

Esialgu võtsid mängudest osa ainult Peloponnesosel elavad dooria rahvad. Aja jooksul omandasid aga pidustused üha suurema populaarsuse ja nendega liitusid ka ülejäänud helleenid, kes asusid Kreetas, Rhodosel ja Sitsiilias, samuti Lõuna-Itaalias, Väike-Aasias ja Pontos Euxinose (Musta mere) kallastel paiknevates koloniates. Hiljem võtsid olümpiamängudest osa peaaegu kõigi Vahemere-äärsete kultuurrahvaste esindajad.

Ajalooliselt tõepärane antiik-olümpiamängude ajalugu algab aastaga 776 e. m. a., mil esimese olümpiavõitjana märgitakse Elise koka Koroibose nime. Samast aastast algas ühtlasi ka Antiik-Kreeka ajaarvamine. See oli jaotatud olümpiaadideks — neljaaastasteks ajavahemikeks olümpiamängude vahel. Siitpeale on muistsetes ajalooannaalides säilinud olümpiavõitjate nimed ja saavutused, samuti paljud huvitavad üksikasjad.

Esialgu oli mängude kavas vaid üks ala, staadionijooks (192,27 m), mille võitja järgi sai nimetuse iga järgnev olümpiaad. Sedavõrd, kuidas helleenide spordivaimustus kasvas, liideti hiljem mängude kavva teisi spordialasid. 14. mängudel (724. a. e. m. a.) lisati staadionijooksule *diaulos*, s. o. kahe staadioni (stadio) pikkune jooks (384,54 m), järgmistel mängudel aga lisaks veel kestvusjooks, nn. *dolihhos*, mis algul koosnes 8, hiljem aga 24 staadioni pikkusest (4614,5 m).

708. aastal e. m. a. täienes mängude kava maadluse ja viievõistlusega (*pentathlon*), mis koosnes kaugushüppest, odaviskest, staadionijooksust, kettaheitest ja maadlusest.

688. aastal e. m. a. hakati võistlema rusikavõitluses ja 40 aastat hiljem vabavõitluses (*pankration*), mis ühendas endas nii rusikavõitluse kui ka maadluse: kuni võisteldi püstiasendis, kasutati rusikaid, kui aga võistlejad laskusid parterisse, mindi üle maadlusele. Maadluses, poksis ja pankrationis ei tehtud vahet võistlejate kehakaalu vahel. Maadluses võisteldi püstiasendis ning võitis see, kes vastase oli kolmel korral maha heitnud. Poksis ja pankrationis võisteldi aga seni, kuni üks vastastest alla andis või oli muutunud võistlusvõimetuks. Alistumise märgiks tuli üles tõsta käsi väljasirutatud nimetissõrmega. Poksijad sidusid löögimõju suurendamiseks kämmalde ümber nahkrihmad, mille külge hakati

hiljem kinnitama raudkidasid. Mõistagi lõppesid taolised võistlused sageli raskete vigastuste või isegi surmaga. Seepärast pole sugugi imestada, et vahel ei leidnud kuulsamad atleedid endale vastaseid. Sellisel kombel saavutatud võitu nimetati *akoniti* (s. t. «võit liivata»).

Kahekümneneljandatel mängudel (a. 680 e. m. a.) olid esimest korda kavas võiduajamised neljahoburakendiga kaarikutel. 648. aastal lisandus ratsutamine hobustel (aastatel 500—444 ka muuladel) ja 408. aastal võiduajamine paarisrakendiga kaarikutel. 348. aastal täienes võiduajamiste programm veelgi — kavva võeti sälgude nelikrakend ja 268. aastal ka sälgude paarisrakend. Võib arvata, et võiduajamiste kavvalülitamisel peeti silmas eelkõige ülikute soovi mängudest osa võtta. Kuna teistel aladel ülikute võistlemine oli seotud riskiga kaotada mõnele alamast seisusest mehele ja koos sellega seada ohtu oma autoriteet, siis võiduajamistel seda karta polnud — võidus kaheldes saatis isand võistlustulle oma sulase. Võidupärg ja au kuulusid sellest hoolimata valitsejale, sõitja teeneid hinnati vaid lambavillast peasidemega.

Aastal 632. e. m. a. hakati võistlusi korraldama ka noortele. Esialgu võisteldi ainult kiirjooksus poole staadioni pikkusel võistlusmaal ning maadluses, kuid juba järgmistel mängudel lisati nendele aladele viievõistlus ja 616. aastal ka poks. Viimaseks täienduseks noortele oli vabavõitluse kavvalülitamine 200. aastal e. m. a. Noortevõistlustest võisid osa võtta kuni 20-aastased noormehed, nende võistlustingimused olid täiskasvanutega võrreldes märksa lihtsamad (jooksumaa lühem, ketas kergem jms.).

Täiskasvanute võistlusaladest tuleks veel nimetada 520. aastal e. m. a. kavva võetud kilbijooksu. See ala oli eelkõige mõeldud sõdalastele. Võistlusmaaks oli diaulos (384,54 m) ja võistleja pidi stardijoonele ilmuma täies lahingvarustuses (kiiver, pantser, oda ja kilp). Jooksu ajal võis kõik esemed peale kilbi ära visata. Kuna mängude ajal ei tohtinud Olümpiasse ilmuda relvadega, anti kilbijooksu varustus võistlejaile võistluste korraldajate poolt. Pärast võistlust võeti see jälle ära ning hoiti järgmiste mängudeni Zeusi templis.

Alates 396. aastast e. m. a. võeti kavva võistlused ka heerolditele ja trompetipuhujatele. Pole säilinud andmeid selle kohta, kuidas siin võitjaid selgitati. Igatahes ei olnud tegemist mingisuguse «kunstilise isetegevuse ülevaatusega», vaid võisteldi lihtsalt hääle tugevuses ning võitjad said õiguse kuulutada mängudel võistlejate ja võitjate nimesid ning tulemusi.

Esialgu kestsid olümpiamängud vaid üks päev. Võistluste kava suurenedes ja osavõtjate arvu kasvades pikendati 472. aastal e. m. a. mängude kestust kolmele päevale, hiljem aga vältasid pidustused koguni viis päeva.

Loomulikult vajasid sellised suured spordimängud põhjalikke ettevalmistusi. Juba mängude eelaasta algul kogunes Olümpia nõukogu Elisesse, et valida vahekohtunikud. Kuni 50. mängudeni juhtis võistlusi ainult üks kohtunik (hellanodiik). Siis tõusis nende arv kahele. 103. mängudel valiti ametisse koguni 12 kohtunikku ning neli aastat hiljem 9 kohtunikku — 3 viievõistluse, 3 võiduajamiste ja 3 ülejäänud spordialade juhtimiseks. Vahekohtunike amet oli eriti auväärne, kuid samal ajal ka vastutusrikas. Nende otsused olid n.-ö. «jumala tasemel» ja seetõttu vääramatud. Ajaloost on teada mitu juhtumit, kus kohtunikud ei suutnud säilitada erapooletust ja langetasid otsuse «oma mehe» kasuks. Sellisel korral said süüdlased küll karmi karistuse, kuid nende otsuste kummutamine ei olnud «inimlike jõududega» võimalik.

Et kohtunikud oleksid nõutaval tasemel, pidid nad enne mänge Elise gümnasionis (kehalise kasvatuse asutuses) läbi tegema kümnekuuse seminari, tutvuma võistlusalade iseärasuste ja võistlusreeglite peensustega nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt.

Kui kohtunikud olid valitud, võisid osavõtjad esitada sooviavaldused mängudest osavõtuks. Osavõtuõigus oli igal vabaltsündinud helleenil, kes oli laitmatu minevikuga ning võis tõendada, et ta alal, kus soovis võistelda, oli vähemalt kümne kuu jooksul regulaarselt harjutanud. Kõik osavõttasoovijad olid kohustatud 30 päeva enne mängude algust ilmuma Elisesse, et teha kohtunike valvsate silmade all läbi viimane ettevalmistus. Selle käigus kõrvaldasid kohtunikud osavõtjate hulgast kõik need, kelle tase ja ettevalmistus ei olnud hellanodiikide meelest küllaldaselt kõrge selleks, et olla olümpiaatleet. Pärast seda läksid kohtunikud ja osavõtjad mööda «püha teed» Olümpiasse, kus ettevalmistusi jätkati.

Mida kujutas endast Olümpia? Vastus sellele küsimusele püsis kuni 19. sajandi keskpaigani m. a. j. peamiselt oletuste najal. Aastatel 1875—1881 kaevasid saksa arheoloogid Ernst Curtiuse juhtimisel välja muistse Olümpia varemed. Alles siis saadi teada, milline oli Olümpia olnud.

Peloponnesose südamest alguse saanud ja lääne suunas voolanud Alpheiose jõgi ühines umbes 20 km enne merre suubumist väikese mäestikujõega, mis kandis nime Kladeos. Nende ühtumiskohal, Kronose mäe jalamil, asuski Olümpia väli. Kahe jõe vaheline org oli umbes kaks kilomeetrit lai, kaitstud põhjast ja lõunast rohelusse uppuvate mägedega. Juba iidsetest aegadest alates oli orus kasvanud plataanimets. Plataanipuude lopsakate lehtede varjus valitses hämar, lausa salapärane vaikus, mida segas vaid kristallselge Kladeose vulin. See oli igati sobiv koht helleenide pühamule.

Mängude õitsengu ajal viisid Olümpiasse igast ilmakaarest seitse hästikorrastatud teed. Rannikul ja saartel, samuti kolooniates

elavad kreeklased saabusid laevadel Alpheiose suudmeni ja sealt jõge pidi üles kuni Olümpia vahetusse lähedusse (tol ajal oli Alpheios veel osaliselt laevatatav).
Olümpia väli jagunes kahte ossa: püha hiis Altis ja väljaspool seda asuv maa-ala, kus paiknesid kehalise kasvatuse asutused ja võistluspaigad. Altis kujutas endast ida-lääne sihis umbes 200 m pikkust ja 175 m laiust ebakorrapärast nelinurkset maa-ala. Selle keskel asusid teineteisest umbes 50 m kaugusel Pelopsi hauaküngas ja Zeusi altar. Nendest mõlemal pool laius tasane ja tühi maa-ala, kus esialgu peeti kõik võistlused, välja arvatud võiduajamised.
Olümpia ehitistest vanim oli peajumalanna Hera tempel, nn. Heraion, mis esialgu oli ehitatud puust, kuid hiljem järk-järgult (sellele osutavad mitmesse ajajärku kuuluvad sambad) saanud endale ümber kivise kesta. Väljakaevamiste ajal leidsid arheoloogid Hera templist Vana-Kreeka kirjaniku ja kunstiajaloolase Pausaniase poolt viidatud kohast antiikaja kuulsa skulptori Praxitelese tehtud Hermese skulptuuri, mida omal ajal peeti helleenide sportlastüübi kõige ilmekamaks väljendajaks.
Üheks vanemaks ehitiseks (valmis umbes 500. aastal e. m. a.) oli veel Buleuterion, kus asus olümpiamängude nõukogu, ning Prytaneion, kus põles Zeusi auks igavene tuli ja kus peeti võitjate ja kõrgete külaliste auks olümpiamängude lõpupidu. Hiljem ehitati sinna ka sõõrikujuline Philippeion — Makedoonia kuninga Philippos II ja tema poja Aleksander Suure võitude auks. Altise ühel küljel paiknesid aardeaidad, mis olid rajatud eri aegadel ja kus säilitati Olümpiasse kogutud mitmesuguseid väärtesemeid, skulptuure ja mängude korraldamiseks vajalikke asju. Aardeaitade juures oli veehoidla, millest kolme meetri kõrguse juhtme kaudu juhiti vesi peoväljakule ja staadionile. Altise idapoolse külje võttis enda alla ligi 100 m pikkune ehitis, nn. kajahall, kust iga heli kajas seitsmekordselt vastu. Kajahalli ees asus peakohtuniku lava, mille mõlemal pool kõrgusid kaks suurt sammast.
Altise kõige suursugusemaks ehitiseks oli Zeusi tempel, mis rajati Elise arhitekti Liboni poolt aastatel 468—457 e. m. a. Tempel oli ehitatud lubjakividest ja kaetud marmorplaatidega. 22 meetri kõrguse ehitise ränkrasket katust kandsid 40 hiiglasuurt dooria sammast ning katuseharja mõlemasse otsa oli asetatud võidujumalanna Nike kuju, kujur Paioniose surematu meistritöö. Templis oli hulgaliselt marmor- ja pronksskulptuure, maale ning külaliste ja mängude võitjate poolt annetatud aardeid, samuti üks «maailma seitsmest imest» — kujur Pheidiase valmistatud 13 m kõrgune elevandiluust ja kullast Zeusi kuju. Templis säilitati ka 25 vaskkilpi, mida tarvitati kilbijooksus. Templi ees oli võidujumalanna Nike kaunis skulptuur. Nike kuju juures asus igivana õlipuu, mille ladvast lõigati oksad kuldse noaga võidupärgade

punumiseks. Tava kohaselt tegi seda 12-aastane poisslaps, kes oli puhastverd helleen ja kelle vanemad veel elasid.
Pärast Zeusi templi valmimist jäi Altis võistlustandrina ahtaks. Seepärast rajati Altisest ida suunas Kronose mäe nõlvale jooksu- ja heitevõistluste tarvis uus väljak, mida nimetati staadioniks. Loodusliku nõo tasandamise tulemusena kujunes staadioni pikkuseks 212 ja laiuseks 29 meetrit. Väljakut ümbritses kivibarjäär, mis eraldas pealtvaatajad võistlejatest. Esialgu ei olnud pealtvaatajaile ette nähtud tribüüni ega teisi mugavusi. Hiljem ehitati staadioni mõlemasse külge umbes 40 m laiused kivivallid, kuhu mahtus umbes 40 000 inimest, kuid istekohti ei tehtud ka siis. Staadioni ümbritsevasse barjääri müüriti veejuhe, mida mööda voolas pidevalt karastav allikavesi.
Sportlikust seisukohast lähtudes olid väljakaevamistel huvitavamateks leidudeks jooksuraja mõlemasse otsa asetatud nn. stardikünnised — risti jooksusuunaga, s. o. põiki üle staadioni mahaasetatud umbes poolteise jala paksused kiviplaadid. Mõlemad plaadiread olid jagatud neljakandiliste aukudega märgistatud nelja jala laiusteks osadeks, millest igaüks tähistas jooksja stardipaika ja ühtlasi jooksuraja laiust. Kiviplaatidele oli sisse raiutud kaks stardijoonega paralleelset ja teineteisest 18 sm kaugusel asuvat uuret, kuhu jooksja tõenäoliselt pidi lähtel asetama jalad. Mõlemad stardikünnised asusid teineteisest täpselt 192,27 m kaugusel.
Lõuna pool staadioni asuval tasandikul oli hipodroom, kus peeti hobuste võiduajamised. Kahjuks ei ole hipodroomi kohta säilinud mingeid lähemaid andmeid, sest maavärisemised ja Alpheiose üleujutused on selle hävitanud.
Staadioni ühendas Altisega kitsas käik, mida tohtisid kasutada ainult võistlejad ja kohtunikud. Hiljem, roomlaste ajal, ehitati ühenduskäik tunneliks ning seda hakati nimetama «salakäiguks». Vaatamata staadioni valmimisele on tõenäoline, et poks, maadlus ja vabavõitlus peeti endiselt Altises (vähemalt tähtsamad kohtumised). Samuti arvavad ajaloolased, et ka viievõistluse viimane ala — maadlus, millest pääsesid osa võtma ainult parimad, viidi läbi Altises.
Eespool nimetatud kajahall valmis umbes samal ajal staadioniga. Hiljem piirati Altise ülejäänud osa kiviaiaga. Väljaspool pühapaika olid aga veel mitmed ehitised, nagu näiteks Palaistron — neljakandiline maadlushoone, mille keskel oli sammastest ning riietus- ja pesemisruumidest piiratud 40×40 m suurune liivaväljak. Palaistronist veelgi suurem oli gymnasion. Palaistroni kõrval asus Theokoleion, preestrite elamu, ja selle kõrval Leonidaion, kuhu mängude ajal olid majutatud kõrged külalised. Kõik nimetatud ehitised olid rajatud umbes neljanda ja kolmanda aastasaja vahetusel e. m. a.

Kuuendal sajandil e. m. a. sai tavaks jäädvustada olümpiavõitjaid raidkunstis. Nende skulptuurid, kes olid võitjaks tulnud kolmedel mängudel, tehti marmorist või pronksist ning elusuuruses. Suuremad ja kaunimad olid need, mida rikkamad võitjad olid ise lasknud püstitada. Paljud skulptuurteosed olid pühendatud jumalate ning samuti mitmete tähtsamate isikute ja valitsejate auks. Osa kujusid oli püstitatud võistlusreeglite vastu eksinud sportlastelt saadud trahvirahadega. Määruste rikkumisi oli mitmesuguseid, isegi selliseid, kus üks võistleja püüdis teist «ära osta». See seletabki, miks mitme kuju kivialusele on raiutud järgmised sõnad: «... mitte rahaga, vaid jalgade nobeduse ja keha jõuga peab Olümpias võitma autasu.» Kaunid ehitised ja arvukad kunstiteosed (ainuüksi mängude võitjatest oli Altises 163 skulptuuri, millest 59 kujutas poksijaid, 45 jooksjaid, 39 maadlejaid ja 20 vabavõitlejaid) muutsid Olümpia helleenide kultuuri tõeliseks varamuks.

Olümpia oli ainult koht pühadeks spordipidustusteks. Mängude vaheaegadel elasid seal vaid preestrid, valvurid ja ehitusmeistrid. Ehitustegevus ja vanade hoonete korrastamine näib olevat toimunud lakkamatult. Elise riik püüdis muuta Olümpiat üha kaunimaks ja suursugusemaks. Sellele aitasid jõudumööda kaasa ka teised Hellase riigid.

Umbes kuus-seitse nädalat enne mängude algust riietusid Olümpia preestrid purpurmantlitesse, panid pähe rohelised pärjad, võtsid kätte ametisauad ning lahkusid koos saatjaskonnaga Olümpiast, et Zeusi rahusaadikutena kuulutada kõikjal Hellases ekeheiria't ning kutsuda kõiki osa võtma rahu ja sõpruse mängudest. Rahu hakkas maksma saadikute lahkudes Elisest ja kestis tõenäoliselt kolm kuud. Selleks ajaks katkestati igasugune vaenutegevus ning võistlejad, nende saatjad ja pealtvaatajad võisid takistamatult Olümpiasse tulla.

Peopaika hakkas inimesi saabuma juba mitu päeva enne mängude algust. Tuli rikkaid ülikuid uhketes vankrites ja suurte saatjaskondadega, tuli vaeseid muuladel või sootuks jalgsi. Kogunes kunstnikke ja luuletajaid, et kasutada võimalust oma teoseid kokkutulnuile ette kanda, samuti filosoofe ja teisi helleenide kultuurielu väljapaistvaid esindajaid, et pidutsevale rahvale öelda mõni uus tarkuse- või tõesõna. Isegi orjadel oli õigus tulla võistlusi jälgima, kuid võistelda nad ei tohtinud. Mängude eelõhtul asus see mitmekümnetuhandeline kirju inimmass laagrisse — kes templitesse, kes telkidesse või niisama mõne plataanipuu varju, sest majutamisvõimalused olid Olümpias loodud ainult kõrgematele ülikutele ja tähtsamatele võõrastele.

Kui esimene peopäev koitis, kajas üle oru vaskpasunate hääl, mis kuulutas mängud alanuks. Esimesel päeval võistlusi ei peetud, see oli tervenisti pühendatud usulistele rituaalidele ja võistlejate

ettevalmistamisele võistlusteks. Koidukiirtes sammus võistlejate ja kohtunike rongkäik Buleuterioni ning rivistus Zeusi kuju ees vandeandmiseks. Võistlejad vandusid jumalale ohverdatud seasisikonna juures, et nad on võistlusteks hästi ette valmistunud ja võistlevad ausalt. Kohtunikud omakorda tõotasid olla erapooletud, teha otsuseid auväärselt ja hoida saladuses otsuse langetamisel arvessevõetud motiivid. Sellele järgnes liisuheitmine eeljooksude ja võistluspaaride selgitamiseks. Lõpuks peeti võistlused heeroldite ja trompetipuhujate vahel õigusele kuulutada mängudel võitjate nimesid ja tagajärgi.

Ülejäänud päeva jooksul midagi muud ametlikku kavas ei olnud. Võistlejad ja nende sõbrad tõid ohvreid selliste jumalate altarile, keda üks või teine pidas oma kaitsepühakuks. Osa laskis ettekuulutajatel ennustada võistluste võimalikke tulemusi. Tavaline peopublik otsis niisama tegevust, ihales Altise aardeaitade kunstikogusid, kuulas mõne filosoofi vestlust elutõdedest või mõnda luuletajat, kes kandis ette enda ja Homerose luuletusi.

Teine päev oli määratud poiste ja noorukite võistlustele. Kohe pärast päikesetõusu marssisid osavõtjad kohtunikega eesotsas gymnasioni juurest läbi Altise staadionile. Seal peeti võistlejaile kõigepealt kõne, milles eriti rõhutati pideva harjutamise ja kõlbelise eluviisi vajadust. Pärast kõnet marssisid osavõtjad staadionil ühe auringi ning siis hakkasid heeroldid teatavaks tegema võistlejate nimesid ja võistlevate paaride järjekorda. Seejärel riietusid võistlejad lahti (esimestel mängudel kandsid atleedid veel niudevööd, kuid hiljem võisteldi juba alasti), kohtunikud asusid oma kohtadele ja võistlused algasid.

Nagu juba eespool mainitud, võistlesid noored kiirjooksus, maadluses, viievõistluses ja poksis, hiljem ka pankrationis. Mehed asusid võistlustulle kolmandal päeval, mis algas samasuguse tseremooniaga nagu eelmine. Võistlustest oli põnevaim staadionijooks, sest esiteks oli see ainuke ala, kus finalistide hulka pääsemiseks tuli kaasa teha mitmed eel- ja vahejooksud ning teiseks — staadionijooksu võitja nime järgi anti nimetus järgmisele olümpiaadile. Tegelikult algasid kolmanda päeva võistlused kestvusjooksu ehk dolihhosega, diaulos oli kavas pärast staadionijooksu. Seega tuli neil, kes tahtsid osa võtta mõlemast lühimaajooksust, kaasa teha mitu starti. Selliseid võistlejaid oli palju ja sageli juhtus, et üks ja seesama mees võitis mõlemad jooksud. Tavaliselt startis siis võitja ka võistluste viimasel alal — kilbijooksus, et üritada aunimetust *triastes* (kolmekordne võitja). Samal päeval toimusid veel võistlused maadluses, poksis ja pankrationis.

Olümpiamängude neljandal päeval olid kavas hobuste võiduajamised, viievõistlus ja kilbijooks. Suurt erutust pakkusid pealtvaatajaile muidugi võistlused hipodroomil, sest siin oli põnevust, metsikut tempot ning hingematvaid momente kokkupõrgete, ümber-

minekute ja rajalt väljasõitmiste näol. Eriti ohtlikud olid pöördekohad, kus kokkupõrkeid juhtus kõige rohkem.
Pärastlõunal algas staadionil viievõistlus ehk pentathlon. Siin olid võistlusalad kindlas järjekorras: staadionijooks, kettaheide, kaugushüpe, odavise ja maadlus. Pentathloni «leiutajaks» peeti legendide põhjal Iasonit, kellest hiljem teeb juttu ka luuletaja Apollonios Rhodios (elas umbes a. 295—215 e. m. a.) oma eeposes «Argonautika».
Ei ole säilinud kindlaid andmeid selle kohta, kuidas selgitati pentathloni võitja. Ühe versiooni järgi (mida esineb mitmes tänapäeva teoses) tegid kõik võistlejad kaasa kaks esimest ala, pärast kaugushüpet aga pääsesid edasi ainult vastava normi ületajad ning odaviske kaks parimat selgitasid omavahel maadluses võitja. Silmas pidades aga tõsiasja, et tol ajal ei oldud huvitatud sellest, kes tuleb teiseks või kolmandaks, vaid taheti näha tõelist võitjat (kõige paremat!), tundub selline süsteem ebatõenäoline. Ta jätab liiga palju juhuse hooleks: kaugushüppes võis väljalangenute hulgas olla mees, kes oli võitnud kaks esimest ala ja võinuks võita ka odaviske ja maadluse!
Palju reaalsem näib olevat inglise ajaloolase E. Norman Gardineri arvamus, mis toetub eespool mainitud Apollonios Rhodiose eeposele. Gardineri järgi tegid kõik võistlejad kaasa neli ala. Pärast seda selgitasid kohtunikud välja need, kes olid kaasvõistlejaist olnud paremad kolmel alal neljast. Paremus ei tarvitsenud olla n.-ö. absoluutne (st. lähtuda näit. võistlejate kohapunktide summast), sest see oleks võinud jällegi tähendada juhuslikkust. Gardineri järgi kasutasid helleenid t e g e l i k u paremuse selgitamiseks palju õiglasemat süsteemi — sportlase tulemuste suhtelist võrdlemist kaasvõistleja omadega.
Gardineri versiooni pooldab ka soome spordiprofessor Lauri Pihkala, kes on selle kohta koostanud huvitava tabeli. Pihkala on asetanud tabelisse meie sajandi esimese veerandi üheksa nimekat mitmevõistlejat ning, arvestades nende võimeid ja tagajärgi, määranud neile igal alal oletatava paremusjärjestuse

	Jooks	Hüpe	Ketas	Oda
E. Lehtonen	5	7	6	2
J. Thorpe	4	5	5	6
A. Klumberg	9	6	2	1
C. Hoff	2	4	9	3
A. Kraenzlein	1	1	7	7
J. Garrels	3	9	1	8
R. Legendre	8	3	4	9
N. Gourdin	7	2	8	4
B. Hamilton	6	8	3	5

Asudes nüüd antiik-olümpiamängude kohtunike ossa, näeme juba kahe esimese võistleja tulemuste võrdlemisel, et Lehtonen on Thorpest olnud kolmel alal nõrgem ja peab areenilt lahkuma. Thorpe aga omakorda osutub nõrgemaks Hoffist ning jagab Lehtoneni saatust. Seevastu peab Klumberg-Kolmpere vapralt vastu kõigile katsumustele, kustutades omakorda tabelist Hamiltoni nime. Hoff leiab endast parema Kraenzleini näol, ning sedasama peavad tunnistama ka Garrels, Legendre ja Gourdin. Seega jäävad järele ainult Klumberg ja Kraenzlein. Omavahel maadeldes oleksid nad selgitanud antiik-viievõistluse võitja.

Gardineri versiooni järgi võis maadlusele kvalifitseeruda ka rohkem kui kaks võistlejat. Sellisel juhul selgitati võitja nähtavasti tavalises korras: võistlejad loositi paaridesse. Seejuures toetub inglane vaid ühele lausele kreeka ajaloolase, kirjaniku ja publitsisti Xenophoni (elas u. a. 430—355 e. m. a.) seitsmest raamatust koosnevas teoses «Kreeka ajalugu»: «... dromosel (spordiväljakul) sooritatud alad olid juba lõppenud ja need, kes pääsesid maadlusele, ei olnud enam dromosel». Teisest küljest võis muidugi juhtuda, et mõni võistleja võitis esikoha kolmel alal neljast. Siis polnud enam mõtet maadelda, sest sellest võistlejast ei saanud keegi enam kolmel alal parem olla (teoreetiliselt võis ära jääda isegi kaks viimast ala). Antiikolümpiamängude viievõistluse võitjad on tänapäeval küll teada, kuid paraku ei või keegi kindlalt öelda, kas iga võitja lõpetas võistluse maadlusega või mitte. Üldiselt on Gardineri versioon kooskõlas kõige sellega, mida tänapäeval antiikviievõistluse kohta üldse teatakse.

Kindlad andmed puuduvad ka mitme võistlusala iseloomu ja tehnika kohta. Tänapäeva spordispetsialistidele on valmistanud palju peamurdmist Eleutherast pärit kreeka kujuri Myroni (elas viiendal sajandil e. m. a.) kuulus «Kettaheitja» («Diskobolos»), sest see klassikalise kunsti meistriteos on vastuolus ka kõige algelisema kettaheite tehnikaga.

Antiikne kreeka ketas oli valmistatud kivist või pronksist, läätsekujuline, auguga keskel. Ketta kaal oli 1,35—4,75 kg piirides. Arvatakse, et olümpiamängudel heideti umbes 4 kg raskust ketast, noorte ketas oli poole kergem. Mõnede allikate järgi olevat ketast heidetud 95 jala kaugusele (umbes 30 m). Uskudes Myroni skulptuuri tõepärasusse ja arvestades ketta kaalu, oleks see tubli tagajärg ka tänapäeval.

Seevastu tundub fantastilisena seitsmekordse jooksuvõistluste võitja spartalase Chionise (võttis osa 22., 23., 24. ja 25. mängudest aastatel 668—656 e. m. a.) tagajärg kaugushüppes — 52 jalga, s. o. 16,66 m. Tõenäoliselt oli see kolme hüppe summa, mispuhul ühe hüppe pikkuseks oleks keskmiselt 5,55 m. Olgu märgitud, et antiikajal ei oldud huvitatud võistlejate poolt püstitatud tagajärgedest, vaid ainult omavahelisest paremusest. Selle selgi-

tamiseks piisas mahatorgatud tähisest. Kaugushüppajad kasutasid hüppehoo suurendamiseks kivist või rauast käsikuid, mille kaal säilinud muuseumieksponaatide põhjal oli 1,480—4,629 kg piires. Nii kaugushüpet kui ka kettaheidet saadeti flöödimuusikaga.

Odaviske kohta esineb kahesuguseid teateid — ühtede järgi visatud oda kaugusele, teise järgi täpsusele. Üldiselt ollakse arvamisel, et viievõistluses toimusid visked kaugusele. Seda kinnitavad ka säilinud joonised, millel on näha oda külge kinnitatud nn. viskerihm, mille abil saadi odale pikem lend. Võimalik, et erinevatel aegadel kasutati mõlemat viskeliiki.

Traditsiooni kohaselt lõppesid võistlused kilbijooksuga.

Varasematel mängudel said võitjad ihaldatud autasu kätte vahetult pärast võistlusala lõppemist. Hiljem, kui mängude kestus pikendati viiele päevale, anti võistluspaigas parimaks osutunud võistlejale võidu tähisena üle palmioks, võitjate austamistseremoonia peeti aga mängude viimasel (viiendal) päeval.

See toimus lillede ja vanikutega ehitud Zeusi templis. Õlipuuokstest punutud võidupärjad olid seal kullast ja elevandiluust laual välja pandud kogu mängude aja. Pühaliku koorilaulu saatel kutsuti üksteise järel Zeusi kuju ette kõik võitjad, tehti teatavaks nende nimi, kodupaik ja saavutus ning pandi pähe ihaldatud trofee. Pärast pidulikku austamistseremooniat siirdusid võitjad muusikahelide saatel nn. kaheteistkümne jumala altari juurde, toodi tänuohver. Seejärel koguneti Prytaneioni pidusöögile, mille korraldas Elise riik võitjate, kohtunike ning mängudele saabunud kõrgete ülikute ja eelmiste mängude sangarite auks.

Suur austus ootas võitjaid kodulinnas. Nad saabusid sinna purpurrüüs ning vankril, mille ette olid rakendatud valged hobused. Sangarit tuli tervitama kogu linn. Vahel kisti maha osa linnamüüri, sest olümpiakangelasel ei sobinud ju kodulinna siseneda sama teed kaudu, mida mööda ta mängudele minnes linnast lahkus. Kuulsa kirjaniku ja filosoof-moralisti Plutarchose järgi ei vajanudki linn, mis võis uhkustada niisuguse mehega, enam müüre... Seejärel peeti suur rõõmupidu koos paljude ohverdamistega jumalatele. Tavaliselt kinkisid olümpiavõitjad oma võidupärja kodulinna suurimale templile, kus seda säilitati kui pühadust. Peale auavalduste langesid olümpiavõitjale osaks veel paljud materiaalset laadi hüvitused (tasuta ülalpidamine riigi kulul, eluaegne pension jms.). Näiteks määras Ateena riigimees ja seaduseandja Solon (u. 640—560 e. m. a.) igale olümpiavõitjaks tulnud ateenlasele autasuks 500 drahmi. See määrus kehtis Ateenas kuni roomlaste tulekuni. Erilist lugupidamist osutati olümpiavõitjale Spartas — ta sai õiguse võidelda sõjas õlg õla kõrval kuningaga. Igavesti säilivad pärjad punuti olümpiavõitjatele aga Hellase luuletajate poolt, kes sepitsesid nende kangelastegude kohta kauneid

ülistuslaule. Tuntumaiks neist on viiendal sajandil e. m. a. elanud luuletaja Pindarose 25 sporditeemalist oodi, millest 9 on pühendatud jooksjatele ja ülejäänud 16 teiste spordialade võistlejatele. Meie päevini on säilinud legende, milles kirjeldatakse helleenide olümpiamängudel valitsenud erilist entusiasmi. Nii kirjutatakse spartalasest Kheilonist, et ta ei suutnud üle elada erutust oma olümpiavõitjast poja austamisel ning sai halvatuse. Taoline saatus langes osaks ka Rhodose saarelt pärinevale poksijale, 79. mängude võitjale Diagorasele (muide — Diagorasele on pühendatud üks Pindarose spordioodidest), kellel oli õnn veel vanas eas üle elada korraga kahe poja olümpiavõitjaks pühitsemist. Rõõmuhoos tõstsid kuulsaks saanud pojad oma veelgi kuulsama isa õlgadele ja kandsid teda läbi juubeldava rahvahulga. Korraga hüüdis üks pealtvaatajaist: «Sure, Diagoras, sest elult ei või sa enam midagi rohkemat saada.» Vanake ei suutnudki kogu seda õnne taluda ja ta süda murdus.

Üks legend jutustab sellesama Diagorase tütrest Kallipateirast (mõnede allikate järgi ka Pherenike), kes ränka karistust kartmata (naistele oli surmanuhtluse ähvardusel mängudel viibimine keelatud) ilmus Olümpiasse meheriietuses, et kaasa elada oma poja esinemisele olümpiaatleedina. Kui poeg võitjaks tuli, ei suutnud õnnelik ema oma rõõmu hoida — ta sööstis poja juurde ja kattis ta suudlustega, niiviisi ennast reetes. Ometi ei viidud tema juures karistust täide, sest ta oli pärit Diagorase kuulsast sportlaste perekonnast. Olgu märgitud, et hilisemal ajal korraldati mänge ka naistele. Need peeti samuti Olümpias, kuid pärast olümpiamänge, septembrikuus. Naised võistlesid ainult ühel alal — $^5/_6$ staadioni pikkuses jooksus (160,25 m). Jooksjad pidid olema põlvini ulatuvas särgis ja joosta tuli lahtiste juustega.

Nagu tänapäeval, nii kerkis ka Hellases esile olümpiaatleete, kelle saavutusi aeg pole suutnud kustutada. Antiikmaailma kuulsaimaks atleediks tuleb pidada Rhodose saarelt pärinevat Leonidast, kes saavutas triastese nimetuse neljadel mängudel (164.—152. a. e. m. a.), võites iga kord staadionijooksu, diaulose ja kilbijooksu. Temale järgnes Astylos Itaalia koloonialinnast Krotonist, kes 73.—76. mängudeni (488.—476. a. e. m. a.) saavutas samadel aladel kaheksa võitu.

Viievõistluse esimene võitja oli spartalane Lampis. Esialgu olidki spartalased pentathlonis ülivõimsad, neist kuulsaim oli Philombrotos kolme järjestikulise võiduga (676.—668. a. e. m. a.). Hiljem pakkusid spartalastele konkurentsi ka teised Peloponnesose linnade esindajad, kellest tuntumad olid (samuti kolme üksteisele järgneva võiduga) Sikyonist pärit vägivahva Aratoksen ja Elise mees Gorgos. Viimati mainitu tuli pentathlonis esikohale koguni neljadel mängudel. Nimekamate vabavõitlejatena mainitakse harukordse jõuga hiilanud tessaallast Polydamost ning Thasose

saarelt pärit Theagenest (mitte samanimeline Megara türann), kes peale pankrationi võttis osa ka jooksuvõistlustest.
Ka maadluses oli esialgu spartalaste üleolek ilmne. Esimene olümpiavõitja maadluses (a. 708 e. m. a.) oli Eurypatos ja esimene noorte maadluse võitja Hipposthenes (a. 632 e. m. a.). Seesama Hipposthenes võitis hiljem täiskasvanuna maadlusvõistlused koguni viitel järgnevatel mängudel. Hiljem arenesid eriti Kreeka kolooniate sportlased, kes paljudel aladel (nende hulgas ka maadluses) saavutasid rohkem kui Kreeka emamaa pojad. Nii sai aleksandrialane Straton kuulsaks sellega, et võitis 178. mängudel (64. aastal e. m. a.) ühel ja samal päeval nii maadluse kui ka pankrationi, millega varem olid hakkama saanud vaid kümmekond surelikku (esimesena Elise mees Kapros 145. mängudel a. 196 e. m. a.).
Kuulsaim kõikidest oli aga Krotonist pärit jõumees-maadleja Milon (seega andis Kroton kaks antiiksete mängude kuulsamat atleeti — Astylose ja Miloni). Esmakordselt ilmus Milon olümpiamängudele 528. aastal e. m. a. 18 aasta vanusena ja võitis ülekaalukalt noormeeste maadluse. Seejärel ei leidunud talle vastast ühtejärge kuutel olümpiamängudel, nimelt aastatel 524, 520, 516, 512, 508 ja 504 e. m. a. Peale olümpiamängude maadles see pütaagorliku kasvatuse saanud hiid ka teistel suurtel spordimängudel, võites ühtekokku 32 suurturniiri, tundmata kordagi kaotusekibedust.
Olümpias pani Milon sageli pealtvaatajad hämmastama oma ootamatute jõunumbritega. Kord haaranud ta õlgadele kaheaastase härja ja kandnud selle põiki üle väljaku. Kujur Damoas viinud kord Miloni oma Olümpias asuvasse töökohta ja tutvustanud talle temast endast tehtud elusuurust marmorkuju. Milon haaranud selle sõnagi lausumata turjale ja viinud Altisesse teiste kuulsuste kõrvale. Nagu ühes legendis jutustatakse, sai ülepulbitsev jõud Milonile ka saatuslikuks: üritades lõhki kiskuda puutüve, millesse olid varem löödud kiilud, õnnestus Milonil tüve rebestada ainult sedavõrd, et kiilud välja kukkusid, jõumehe mõlemad käed jäid aga tüve pigistusse. Õnnetus juhtus metsas ja abi ei tulnud kusagilt. Järgmisel ööl kiskusid näljased hundid kuulsa atleedi lõhki.
Kuuendal ja viiendal sajandil e. m. a. oli antiiksete olümpiamängude hiilgeaeg. Alates neljanda sajandi algusest, eriti aga pärast makedoonlaste vallutusretki 338. aastal e. m. a., algas hellenistliku maailma järkjärguline allakäik, mis ilmekalt kajastus ka olümpiamängudel: üha rohkem tähtsust omistati mitte võistlustele, vaid võidule. Et näidata oma üleolekut, hakkasid linnad kasutama mitmesuguseid vahendeid oma sportlaste hellitamiseks. Neile hakati maksma kõrget palka lihtsalt selle eest, et nad harjutaksid ja vajaduse korral võisteldes oma linna nimele ausära

tooksid. Arenes puhtakujuline professionalism, kus ei puudunud ka sportlaste ühest linnast teise ülemeelitamised ning nende äraostmine võistlustel. Need pahed süvenesid eriti pärast seda, kui roomlased 146. aastal e. m. a. Kreeka vallutasid (iseseisvuse kaotas Kreeka täielikult 27. aastal e. m. a., mil temast sai Rooma riigi provints).
Sellele vaatamata olümpiamängud jätkusid. Nende populaarsus ja ausära meelitas ka roomlasi. 211. mängude võitjate hulgast võib leida isegi keiser Nero nime. Võimu- ja kuulsuseahne keiser ilmunud olümpiamängudele võistlema kümnehobuserakendiga kaarikul, millele kahe- ja neljahobuserakendid teadagi ei suutnud konkurentsi pakkuda. Sõidu ajal aga lendas keiser kaarikust välja ning selle ajaga, kui teda sinna tagasi upitati, olid teised võistlejad juba lõpetanud. Sellest hoolimata kuulutati Nero sõnakuulelike kohtunike poolt võitjaks. Pärast seda muutusid tavaliseks juhtumid, kus mõjukad isikud kasutasid oma võimu selleks, et muuta võistlusreegleid ning sel viisil kindlustada endale või oma alamale võit. Nii tuli aeg, kus terve sport kaotas oma väärtuse, üllad olümpiaideed tallati porri.
Lõpliku hoobi andis olümpiamängudele ristiusu levimine, sest kristlased nägid mängudes vaid paganlikku toimingut ja väärjumalate kummardamist. 394. aastal m. a. j. andis usupime Rooma imperaator Theodosius I käsu igasuguste «paganlike pidustuste» lõpetamiseks. Seega lõpeb ka antiik-olümpiavõitjate pikk nimistu. Viimaseks olümpiavõitjaks peetakse rusikavõistluse võitnud armeenlast Varazdetest, kellest hiljem sai Armeenia kuningas. Olümpia hävitamise viis lõpule Theodosius II, kes 426. aastal andis korralduse kõigi paganausu templite hävitamiseks. Mis usufanaatikute laastamistööst järele jäi, selle hävitasid hiljem maavärisemised ja Alpheiose üleujutused täielikult. Kaksteist sajandit hellenistliku kultuuri võrdkujuks olnud olümpiamängud langesid paljudeks sajanditeks unustushõlma.

*

Olümpiamängud ei olnud ainsad panhellenistlikud pidustused. Peale nende peeti veel mitmeid üldrahvuslikke mänge, kus keskse kohal olid spordivõistlused. Ulatuselt ja tähtsuselt ei küündinud aga ükski olümpiamängude tasemele.
Neist kesksemaiks olid Delfis peetud Püütia mängud, mis olid pühendatud jumal Apollonile. Esialgu oli neil ainult kohalik tähtsus. Mängude kavas olid peale usuliste rituaalide ainult lauluvõistlused. Kuid alates 586. aastast e. m. a., mil mängud peeti sõjas langenud kangelaste auks, hakati neid pidama regulaarselt iga nelja aasta järel — olümpiaadi kolmandal aastal — ning olümpiamängude eeskujul võeti kavva spordivõistlused. Nagu

olümpia-, nii maksis ka Püütia mängudel nn. jumalarahu. Esialgu autasustati seal võitjaid hinnaliste väärisesemetega, hiljem aga ainult loorberipärjaga.
Pikk traditsioon oli Korintose lähedal peetud Isthmose mängudel, mis olid pühendatud merejumal Poseidonile. Ka need mängud muudeti regulaarseteks alles siis, kui olümpiamängudel oli juba ligi kahesajandiline iga. Sellekohase korralduse andis Korintose türann Periandros 586. aastal e. m. a., mille järgi mänge hakati pidama iga kahe aasta järel (olümpiaadi esimesel ja kolmandal aastal). Isthmose mängude kavas olid mitme sajandi vältel ainult spordivõistlused, kunsti ja vaimusangarite konkursid said alguse alles pärast roomlaste sissetungi. Võitjale oli autasuna ette nähtud selleriokstest pärg.
Kolmandateks üldrahvalikeks mängudeks olid Zeusi auks peetavad Nemea mängud, millele müütide järgi oli aluse pannud Herakles. Neid hakati regulaarselt pidama 573. aastal e. m. a. (iga olümpiaadi teisel ja neljandal aastal), kusjuures kuni 460. aastani e. m. a. oli korraldajaks Kleonai, hiljem Argose linn. Ka Nemea mängudel selgitati parimad nii spordivõistlustel kui ka nn. muusalistel konkurssidel. Auhinnaks võitjale oli tavaliselt luuderohupärg.
Kõigil nimetatud mängudel võisteldi peamiselt samadel aladel, mis olid kavas ka Olümpias, kusjuures kõige suurem huvi valitses siiski hobuste võiduajamiste vastu. Isthmose mängudel oli mõnda aega kavas ka sõudmine.
Nimetada võiks veel enam-vähem kohaliku tähtsusega Pan-Ateena mänge. Kolmel aastal peeti neid n.-ö. tavaliste mängudena, iga olümpiaadi neljandal aastal aga suurejooneliste pidustustena, mis kestsid üheksa päeva. Kolmel esimesel päeval olid kavas muusalised alad (ilulugemine, laul, lüüramäng jne.), neljandal ja viiendal päeval spordivõistlused olümpiaaladel ja võistlus keha harmoonilise ilu selgitamiseks, kuuendal päeval võiduajamised hipodroomil, seitsmendal tõrvikujooks ja sõjatantsud, kaheksandal sõudevõistlused ning viimasel päeval suured pidustused linna kaitsejumalatari Athena auks.
Nagu olümpiamängud, nii keelati kõik teisedki mängud Theodosius I ediktiga.

*

Antiik-olümpiamänge peetakse tänapäeva spordiliikumise aateliseks eeskujuks. Tegelikult see nii ongi, kuid nende juuri otsima minnes ei tarvitse sugugi piirduda a i n u l t Muinas-Hellasega: niisama kaugele ajaloo halli hämarusse ulatuvad ka muistsete keltide ja nende järeltulijate sporditraditsioonid.
Umbes samal ajal, kui Hellases said alguse rahvuslikud spordi-

mängud, hakkasid taolisi mänge pidama ka muistsed iirlased. Neid mänge nimetati Tailtenne'i mängudeks ja nagu märgitakse vanades gallia ajalooürikutes, said nad alguse juba 632. aastal e. m. a. Nimetatud ajalooürikud seovad Tailtenne'i mängude alguse järgmise legendiga.

Seitsmendal sajandil e. m. a. valitses Iirimaal kuningas Maghmor, kellel oli naiseks ibeeri printsess nimega Tailte. Kuningapaaril endil polnud lapsi ning nad võtsid kasvatada kasupoja nimega Lugh. Pärast vanemate surma päriski viimane kuningatrooni. Noor kuningas Lugh oskas hästi hoida riigitüüri nii sõja- kui ka rahuajal. Tahtes osutada lugupidamist armastatud kasuema mälestusele, otsustas ta korraldada oma alamatele spordimängud. Esimesed pidustused peeti aastal 632 e. m. a. Tailte'i hauakünka juures Tara kuningalinna lähedal, mis hiljem Tailte'i järgi sai nimeks Telltown *.

Pärast seda peeti Tailtenne'i mänge regulaarselt ilma vaheaegadeta ja ülemkuninga patronaaži all kuni 1169. aastani m. a. j. (kestsid seega ligi kaheksa sajandit kauem kui antiik-olümpiamängud!), mil nende korraldamine katkes sõdade tagajärjel Iirimaal tekkinud segase olukorra tõttu. Nende mängude järelkaja võis tähele panna veel palju hiljem, kuid siis kujutasid nad endast ainult mitmesuguseid stiihilisi jõukatsumisi üldise laadamiljöö taustal. 1806. aastal keelati need ametivõimude korraldusel, sest nad kujunesid tihti laadaliste kähmlusteks. Oma hiilgeajal (s. o. kuni 1169 a. m. a. j.) olid Tailtenne'i mängud muinasiirlastele ja nende naabritele oodatud suursündmuseks. Ettevalmistused pidustuseks algasid juba mitu kuud varem ja mängude ajaks kuulutati (nagu Hellaseski) välja üldine rahuolukord. Pidustused toimusid algul südasuvel, kuid hiljem hakati neid korraldama augustikuu esimesel nädalal (selle järgi nimetavad iirlased augustikuud tänapäevani Lughneasa'ks, s. t. Lughi kuuks). Mängude ajaks kogunes Tailte'i hauakünka juurde võistlejaid ja pealtvaatajaid igast Iirimaa nurgast ning lisaks veel Šotimaalt, Wales'ist, Inglismaalt, isegi Põhja-Prantsusmaalt. Klannide pealikud tõid võistlustele oma parimad mehed, kes olid jooksudes, heidetes ja hüpetes silma paistnud. Võistlema tulid ka lauljad, mängijad, tantsijad ja kõnekunsti valdajad. Mängud kestsid üheksa päeva. Tähtsaima osa moodustasid muidugi spordivõistlused, mis toimusid ennelõunal. Õhtupoolikud olid reserveeritud kunstivõistlustele, teatri- ja tantsuetendustele, kus ka naissoo esindajate võimed maksvusele pääsesid. Mängud lõppesid suurejoonelise peoga, mille ajal ülemkuningas (Ard Rhi) autasustas kõiki võitjaid kallihinnaliste väärisesemetega (sõrmused, sõled ja teised ehted).

Kuigi muistsetel iirlastel puudus teadlikult organiseeritud keha-

* Praegu alev, umbes 50 km kaugusel Dublinist.

lise kasvatuse süsteem ning kõrge kultuur nagu muistsetel helleenidel, ei saa nende poolt korraldatud mänge asetada sportlikus mõttes madalamale muistsetest olümpiamängudest. Pigem vastupidi! Iirlaste mängude kava oli helleenide omast tunduvalt rikkalikum: lisaks Olümpias kasutusel olnud aladele (välja arvatud kettaheide ja pankration) võisteldi Tailtenne'i mängudel veel kõrgus- ja kolmikhüppes, kuulitõukes, vasaraheites ning ujumises — spordialadel, mida helleenide maailm ei tundnud, kuid mis on jäänud püsima kaasajani.

Briti saarte rahvaste iidsed sporditraditsioonid pidasid vastu pikkade sajandite rängale katsumusele ja tänapäeval loetakse Inglismaad õigustatult spordi sünnimaaks. Seega võib ka öelda, et antiik-olümpiamängud andsid tänapäevastele vaid n.-ö. välise kesta. Sisu tuli mujalt.

KREEKLASED TEE-NÄITAJATENA

Muistsete olümpiatraditsioonide velmamist * tänapäeva olümpiamängudena loetakse jäägitult prantslase Pierre de Coubertini teeneks. Seda eitamata ei saa siiski alahinnata kreeklaste osa, kes möödunud sajandi kuue- ja seitsmekümnendatel aastatel tegid mitu katset oma kaugete esivanemate olümpiatraditsioonide jätkamiseks. Enamikes tänapäeva olümpiamängude ajalugu käsitlevates teostes mainitakse neid katseid ainult möödaminnes või koguni vaikitakse. See tundub ebaõiglane. Kuigi need üritused olid mitmesugustel põhjustel juba ette määratud nurjumisele, võib siiski kreeklasi endid lugeda esimesteks teenäitajateks palju sajandeid varjusurmas olnud olümpiaideede taaselustamisel.

1829. aastal vabanes Kreeka türklaste ikke alt. Kuigi rahvas elas endiselt vaesuses, hakkas vähehaaval edenema Kreeka iseseisev kultuurielu ning taastuma rahvuslikud traditsioonid. Sportlikud harrastused polnud kreeklaste hulgas kunagi täielikult välja surnud, sest mägikülade elanikud pidasid iidse kombe kohaselt endiselt omavahelisi jõukatsumisi jooksudes, kaugushüppes, odaviskamises ja maadluses. Iseseisvuse esimeste aastate reformid puudutasid ka kehalist kasvatust. Nii võeti juba 1834. aastal rahvakoolides kohustusliku ainena õppeprogrammi võimlemine, kaks aastat hiljem muudeti kehaline kasvatus kohustuslikuks ka kõrgemates koolides. 1834. aastal rajati Nauplionis esimene spordiväljak.

Uus-Kreeka kehalise kasvatuse rajajaks oli Georg Pagon. Saanud hariduse Saksamaal, võttis ta kehalise kasvatuse programmide aluseks loomulikult saksa võimlemiskooli, kuid lisas sellele ka rahvuslikke algeid, muuhulgas kettaheite. Pagonil tekkiski antiiksete spordimängude velmamise idee. See leidis kõikjal Kreekas palavat heakskiitu. Esimesed mängud otsustati korraldada 1838. aastal Pyrgoses. Kui aga asuti tegema ettevalmistusi, selgus, et peale hea pealehakkamise nõuab mängude korraldamine ka palju raha. Kuna seda korraldajatel ei olnud, jäi üritus katki.

Ent idee elas edasi. Selle elluviimiseks avanes soodus võimalus alles kakskümmend aastat hiljem: 1858. aastal sattus olümpiamängude korraldamisest vaimustusse Bukarestis elunev põhjatu rikas kreeklane Evangelos Zappas, kes tulihingelise isamaalasena võttis mängudega seotud kulud enda kanda. Kuna ettevõte leidis

* Velmama=taaselustama (Toim.).

toetust ka Kreeka kuninga Otto I poolt, ei olnud mängude pidamiseks enam mingeid takistusi.

Esimesed uusaja «panhelleenlikud» mängud leidsid aset juba järgmisel aastal (1859). Kavas oli staadionijooks, diaulos, seitsme staadioni pikkune «kestvusjooks» (1346 m), kaugushüpe ja odavise. Võisteldi ühel Ateena turuplatsil võrdlemisi primitiivsetes tingimustes. Võistlused ise kandsid stiihilist iseloomu, nendest võisid osa võtta kõik soovijad publiku hulgast. Võistlusmäärusi polnud, igaüks võistles oma äranägemise järgi. Kuigi mängude vastu valitses suur huvi, ebaõnnestus nende üldine korraldus siiski.

Katse järgmiste mängude pidamiseks söandati ette võtta alles üksteist aastat hiljem. Ka seekord sai üritus teoks tänu Zappase toetusele. Rahamees ise oli küll vahepeal surnud, kuid ta oli pärandanud mängude finantseerimiseks piisava summa. Ettevalmistusi alustati nüüd aegsasti ja palju suurema põhjalikkusega. 1869. aasta mängude kavas oli kolm peaala: «gümnastika» (eelkõige kergejõustik), sõudmine ja ujumine.

«Gümnastika» koosnes diaulosejooksust, kaugus-, kolmik- ja teivashüppest, maadlusest, kettaheitest, odaviskest, köiel- ja posti otsa ronimisest ning köieveost. Seega oli esimeste mängude programmi tublisti täiendatud, kuid samal ajal välja jäetud staadioni- ja kestvusjooks. Ujumis- ja sõudevõistlustel, mis peeti Phaleronis, olid kavas üpris omapärased alad, nagu sõudmine koos takistusujumisega sõudjatele, sõudmine sõjalaevade merepaatidel ja vettehüpped, purjetamine koos sukeldumise ja allveeujumisega purjetajatele, purjetamine sõjalaevade paatidel, võiduujumine koos masti otsa ronimisega ning paadivõistlus. Viimase iseloomust ei saa võistlusreeglite puudumise tõttu teha isegi oletusi.

Seevastu oli «gümnastikas» ja mängude organisatsioonilises korralduses välja töötatud konkreetsed reeglid, mis tehti kõikjal teatavaks juba poolteist aastat enne mängude algust. Võistlustingimuste koostamisel püüti järgida antiikseid eeskujusid. Määruste põhjal kinnitati kõigepealt ametisse mängude ülemkohtunik ehk gümnasiarh (muistses Hellases rahva poolt valitud gymnasioni juhataja) ja seejärel valiti kohtunikud ehk hellanodiigid, kes enne ülesannete täitmisele asumist said vastava ettevalmistuse gümnasiarhi juhendamisel.

Väga lähedased antiik-mängudele olid osavõtutingimused. Sportlane, kes tahtis mängudel oma võimeid näidata, pidi sellest teatama mänge korraldavale komiteele, või, kui ta elas maal, siis kohalikele võimuorganitele. Registreerimisel pidi iga sportlane andma ammendava ülevaate oma eelnevast treeningust vastaval alal. Kõik osavõtjad pidid Ateenasse tulema poolteist kuud enne mängude algust, et gümnasiarhi ja kohtunike juhtimisel tutvuda

võistlusmäärustega ja osa võtta ettevalmistavast treeningulaagrist. Sportlased pidid sõidu- ja ülalpidamise kulud kandma ise. Erand tehti vaesematele sportlastele, kellele kohalikud riigivõimuorganid määrasid vastava toetuse, peale selle andis korraldav komitee neile vajaduse korral spordiriietuse ja sandaalid. Enne mängude algust pidid kõik osavõtjad andma gümnasiarhile vande, et nad võistlevad ausalt, peavad kinni võistlusreeglitest ega peta konkurente.

Mängude pidulik avamine oli 18. oktoobril 1870. aastal ning seda jälgis ligi 30 000 pealtvaatajat. (Võistlused veespordialadel peeti 23.—25. oktoobrini). Pidustused algasid usulise rituaaliga, kus paluti mängudele õnnestumist, au ja kuulsust kodumaale, head tervist kõigile osavõtjatele ning igavest mälestust Evangelos Zappasele, tänu kellele mängud teoks said. Tseremoonia pidulikkust aitasid tõsta laulukoori ettekanded.

Pärast seda, kui kohtunikud olid loosimise teel kindlaks määranud võistlejate stardijärjekorra, alustati võistlusi. Igal alal juhtis võistlusi kolmeliikmeline kohtunikebrigaad, kellest üks oli sekretär. Võistlejate starti ilmudes tegid heeroldid teatavaks osavõtjate ja nende vanemate nimed, vanuse ning sünnikoha. Seesama tseremoonia kordus võistluse lõppedes, mille järel mängude korraldava komitee esimees andis võitjatele üle auhinnad. Vastavalt kuninga dekreedile sai võitja 100 drahmi * raha ja õlipuuokstest võidupärja, teisele kohale tulnu 50 drahmi raha ja õlipuuoksa ning kolmandaks jäänu kiituse ja õlipuuoksa. Lisaks sellele said iga ala kolm paremat diplomi.

Tänapäeval pakuvad huvi tolleaegsed võistlusreeglid, mis sõnasõnalt kõlasid järgmiselt:

1. Diaulosejooksus loositakse neljamehelised rühmad. Heeroldi kutse peale rivistuvad nad köie taha ja kui köis alla lastakse, võib alustada jooksu. Nende jooksude võitjad loositakse uuesti nelja kaupa rühmadesse ja uued võitjad saavad õiguse võistelda omavahel esikoha pärast. Kui nende arv on suurem kui neli, peetakse enne lõppjooksu veel ühed jooksud.
2. Kaugus- ja kolmikhüppes võib hoovõtmiseks joosta kuni jooneni, millest üle ei tohi astuda. Kolmikhüppes peab hüppaja jõudma kolme sammuga kastini.
3. Maadlejad võistlevad paariviisi muusika saatel. Selleks võtavad nad teineteise ümbert kinni ja katsuvad vastast maha panna. Abiks võivad olla käed ja jalad, kuid keelatud on vastast puua, mudida, hammustada, väänata sõrmi ning tirida juustest või habemest. Selle vastu eksijad eemaldatakse võistlustelt. Kaotajal on õigus veel üheks võistluseks, kui ta aga ka selle kaotab, arvatakse ta võistlejate hulgast välja. Võistlus loetakse lõppenuks, kui

* Sada drahmi võrdus väärtuselt umbes töölise ühe kuu palgaga.

üks pool tunnistab ennast võidetuks või kui kohtunik leiab selle nii olevat. Kui kõik paarid on maadelnud, loositakse uued paarid ja võisteldakse edasi seni, kuni kõige tugevam on selgunud. Kui võistlejaid on paaritu arv, jääb loosiga kõige suurema numbri saanud võistleja selleks korraks ilma vastaseta.

4. Need odaviskajad, kellele on kolmest viskest õnnestunud kahel korral tabada ringi keskpunkti, võistlevad omavahel veel ühe viskega.

5. Teivashüppes hüppavad võistlejad üksteise järel. See, kes hüppab kõige kaugemale, on võitja.

6. Köielronimise või posti otsa ronimise võidab see, kes ülesronimiseks kõige vähem aega tarvitab.

7. Köievedamises võisteldakse paariviisi. Võitja selgitatakse analoogiliselt maadlusega. Kaotajaks loetakse see võistleja, kelle selg puudutab posti.

Nagu nendest määrustest nähtub, kasutati juba siis finalistide selgitamiseks eel- ja vahejookse. Tegelikult oli diaulosejooksu tublisti moderniseeritud, sest siis joosti juba kurviga rajal (antiikmängudel — stardist ühe staadioni kaugusel maasselöödud vaiani ja tagasi). Tähelepanuväärne on see, et korraldajad ei kartnud võistlejaid väsitada, sest määrused nägid ette võimaluse kuni neljaks stardiks ühel õhtupoolikul.

Selle kohta, kuidas kolmikhüpe sattus mängude kavva, puuduvad lähemad teated. Võimalik, et siin oli aluseks mõni praktilisest elust võetud samalaadne liikumisviis (näit. soos mättalt mättale hüppamine). Hüpati jalavahetusega igal hüppesammul. Seevastu pole kahtlust, et teivast hüpati kaugusele ja oda visati täpsusele, maadlusvõistluste süsteem oli aga ligilähedane tänapäeval kasutusel olevaga. Millegipärast pole määrustes üldse mainitud kettaheidet.

Köievedu ei toimunud nii, nagu me seda tänapäeval oleme harjunud nägema. Tollal võisteldi mees-mehe vastu. Keset võistlusvälja oli maasse löödud post, millele vöö kõrguselt oli sisse puuritud auk. August tõmmati läbi 15 m pikkune köis, mille otsad võistlejad endale ümber keha keerasid. Asudes seljaga teineteise poole, postist võrdsel kaugusel, alustati märguande peale võistlust. Võitis see, kes tõmbas vastase seljaga vastu posti.

Võistlusjuhised nägid ette ka staadionil tarvismineva varustuse: protokollid, auhinnad, 20 m pikkune ja 40 sm jämedune post, viis 4 m pikkust ja 10 sm (!) diameetriga teivast, viis oda, viis ketast, 30 väikest lipukest (hüppe- ja heitepikkuste markeerimiseks) ning kolm 15 m pikkust ja 4 sm jämedust köit (köielronimise, stardi ja köieveo tarvis).

Kolmandad mängud peeti 1875. aastal. Nüüd polnud korraldajatel enam kasutada Zappase rahasid, valitsuse toetus oli aga minimaalne. Seetõttu ei saanud ka mängudeks teha nii suure-

joonelisi ettevalmistusi kui eelmiste puhul. Veespordialadest tuli loobuda, samuti osavõtjate eelregistreerimisest ja nende ühistreeningutest. Võisteldi diaulosejooksus, odaviskes, teivashüppes, köielronimises, maadluses ja posti otsa ronimises (kettaheidet, kreeklaste klassikalist ala, kavas polnudki!). Majanduslike võimaluste äärmise nappuse tõttu kaotasid mängud täielikult oma võlu. Võistluste kujundus jättis palju soovida. Peale kõige kujunesid ka võistlustulemused kesisteks. Pealtvaatajad lahkusid võistlustelt pahaselt.

Nende mängudega lõppesid kreeklaste kolm katset elustada muistseid olümpiamänge. Tegelikult peeti taolisi võistlusi veel 1888. ja 1889. aastal, kuid need jäid vaid ateenlaste omavahelisteks jõukatsumisteks ning ei tõusnud kõrgemale tavaliste spordivõistluste tasemest. Kuigi kreeklaste üritused velmata olümpiamänge ebaõnnestusid, teenisid nad siiski olümpiaideid ning andsid kaasaegsete olümpiamängude sünnile omapoolse impulsi.

COUBERTINI IDEED

Kaasaegsete olümpiamängude loomise idee kuulub prantslasele Pierre de Fredi'le, ehk — nagu maailm teda paremini tunneb — parun Pierre de Coubertinile. Ta sündis Pariisis 1. jaanuaril 1863. a. ning suri Lausanne'is 2. septembril 1937. a.

Coubertin oli pedagoog ja ajaloolane, keda huvitasid eeskätt noorsoo kasvatamise probleemid. Ta sooritas pikki reise Euroopas ja Ameerikas, õppides tundma kasvatussüsteeme eri maades. Eriti paelus teda kehakultuur ja sport, milles Coubertin nägi noorsoo kasvatamise ühte tõhusamat vahendit. Selles suhtes sai prantslasele etalooniks inglise sport, kõigepealt aga Rugby kooli rektori Thomas Arnoldi tegevus, kes möödunud sajandi kolmekümnendatel aastatel seadis temale alluvas õppeasutuses sisse kohustusliku kehalise kasvatuse ning esimesena asus seisukohale, et kõikide distsipliinide abil noori ainult õ p e t a t a k s e, kuid kehakultuuri ja spordi abil ka k a s v a t a t a k s e.

Samal ajal ei jäänud Coubertinile märkamatuks, et esimesi võrseid ajav atleetika (nii nimetati tol ajal sporti) kiratses: eri spordialade harrastajate vahel valitses vaen ja lahkhelid, kehakultuuril ja spordil puudus ühiskondlik tunnustus, ning kõike, mis atleetikas oli progressiivset, ähvardas lämmatada üha leviv professionaalne sport.

Coubertin otsis probleemile lahendust. Ajaloolasena tundis ta hästi Kreeka ajalugu, sealhulgas ka muistsete helleenide spordi-traditsioone. Huviga õppis ta tundma sakslase Ernst Curtiuse poolt avaldatud materjale Olümpia väljakaevamiste kohta, tutvus samuti kreeklaste katsetega elustada muistseid panhellenistlikke mänge. Kõige selle tulemusena jõudis Coubertin veendumusele, et muistsete olümpiamängude elustamine rahvusvahelises ulatuses äratab kõikjal huvi spordi vastu ning aus sportlik heitlus aitab maailma noorusel paremini saavutada vastastikust lugupidamist ja sõprust.

Coubertini peamiseks mõtteks seejuures oli leida abinõud, mis aitaksid tõsta prantsuse noorsoo füüsilist ja moraalset taset, mida joomine, hasartmängud ja teised pahed olid tublisti alla viinud; ühtlasi tahtis ta ergutada prantslaste rahvuslikku iseteadvust, mis kaotusega lõppenud Prantsuse-Preisi sõjas oli saanud tugeva hoobi. Coubertin uskus, et kui pakkuda prantsuse noorsoole võimalusi kohtuda teiste riikide esindajatega rahulikus heitluses spordirindel, siis aitab see tõsta nii noorsoo moraali kui ka rahvuslikku uhkust.

Esmakordselt tõi Pierre de Coubertin oma ideed laiema avalikkuse ette 1892. aasta 25. novembril Pariisis Sorbonne'i ülikoolis peetud kõnes. Tema ettepanekut velmata antiik-olümpiamängud tervitati vaimustatud heakskiiduga. Kodus saadud toetus julgustas Coubertini oma ideid tutvustama ka teistes riikides, eeskätt Kreekas, Rootsis, Inglismaal ja Ameerika Ühendriikides. Kõikjal suhtuti prantslase kavatsustesse pooldavalt. Rootslased olid isegi nõus võtma esimeste mängude korraldamise enda õlgadele. Häid näpunäiteid tegutsemiseks sai Coubertin oma sõbralt, Princetoni ülikooli professorilt W. Sloane'ilt, kes soovitas küsimuse lõplikuks otsustamiseks kokku kutsuda rahvusvahelise kongressi.
Kongress toimus Pariisis 1894. aasta juunikuus. Sellest võtsid osa 12 riigi esindajad, kusjuures 22 riiki teatasid kirja teel oma toetusest mängude korraldamiseks. Coubertin, tahtes alla kriipsutada ürituse ajaloolist tähtsust, oli kongressi pidamise kohaks valinud teadusetempli — Sorbonne'i ülikooli. Pidulikul avatseremoonial kanti vana-kreeka keeles ette tol ajal just äsja avastatud antiikne «Hümn Apollole».
Kongressi esimesed seitse päevakorrapunkti puudutasid amatörismi ja sportlaste autasustamise probleeme. Alles kaheksanda päevakorrapunkti all tõi Coubertin esile mõtte korraldada antiiksete olümpiamängude eeskujul iga nelja aasta järel rahvusvahelised noorsoomängud. Coubertini ettepanek võeti osavõtjate poolt vastu suure entusiasmiga. Coubertini sooviks oli pidada esimesed mängud uue sajandi esimesel aastal Pariisis, kuid Kreeka esindaja palve korraldada need olümpiamängude sünnimaal juba 1896. aastal leidis rohkem pooldajaid.
Järgmisel päeval (23. juunil) moodustati koosolijatest Rahvusvaheline Olümpiakomitee (ROK), kuhu kuulusid kaheteistkümne maa esindajad: Prantsusmaa, Ungari, Böömimaa, Inglismaa, Kreeka, Rootsi, Belgia, Itaalia, Ameerika Ühendriigid, Uus-Meremaa, Uruguai ja Venemaa (esindajana oli kohal kindral A. Butovski). Ühtlasi valiti kontrollorgan kongressil vastuvõetud otsuste elluviimiseks. Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimeseks esimeheks (tollal Ateena Olümpiamängude presidendiks) sai kreeka kirjanik Demetrius Vikelas ja sekretäriks Pierre de Coubertin. (1896. aastal Ateenas peetud kongressil valiti Coubertin ROK-i presidendiks, kelleks ta oli ühtejärge ligi 30 aastat).
Kompromiss saavutati ka amatörismiküsimuses: mängudest võisid osa võtta ainult asjaarmastajad sportlased, kuid seda teatud erandidega. Nii tehti erand nende võimlemisõpetajate suhtes, kes töötasid koolides — vaatamata sellele, et nad olid palgalised. Erandina lubati olümpiamängudest osa võtta ka sõjaväelastel-ohvitseridel. Coubertin esitas samasse kategooriasse ka vehklemisõpetajad, kuid sellega ei nõustutud. Küll aga lubati vehklemisõpetajaid mängudel võistelda omaette võistlusklassis, kuid ilma võitjale

ettenähtud auavaldusteta (nii toimuski see aastail 1896, 1900 ja 1906). Jõuti veel kokkuleppele, et mängudest osavõtt peab olema vaba igale amatöörsportlasele, vahet tegemata sotsiaalsete gruppide vahel.
Nii pandi alus kaasaja olümpialiikumisele.
Kui Pierre de Coubertin hakkas otsima lahendust kaasaegsetele kehalise kasvatuse probleemidele, ei suutnud ta arvatavasti ette näha, millise tohutu rahvusvahelise ulatuse tema ideede ellurakendamine tulevikus saavutab. Tuleb siiski märkida, et tema ideed said teoks vaid tänu sellele, et üldine olukord selleks oli hetkel äärmiselt soodne. Sel ajal kui tänapäeva olümpiamängud said alguse, oli paljudes riikides juba pandud alus rahvuslikule spordiliikumisele, tekkinud spordiklubid, erialaliidud, välja töötatud paljude spordialade võistlusmäärused, peetud rahvuslikke meistrivõistlusi. Veelgi enam — alanud olid ka rahvusvahelised kohtumised üksikute maade sportlaste vahel ja mitmetel aladel loodud rahvusvahelised spordiföderatsioonid. Tingimustes, kus spordiliikumine juba ise otsis rahvusvahelist kontakti, haarati olümpiamängude korraldamise ideest muidugi õhinal kinni.
Oli ka vastupidist. Nii jäid inglise konservatiivsed spordiringkonnad esimeste mängude suhtes võrdlemisi külmaks. Keiserlik Saksamaa koguni keeldus saatmast esindajat ROK-i asutamiskongressile ning Saksamaa Võimlemisliit, kes juba 1860. aastast alates korraldas regulaarselt ülesaksamaalisi võimlemismänge (mille kavas olid peale võimlemise veel kergejõustik, vehklemine, laskmine ja maadlus) loobus kategooriliselt sportlaste saatmisest olümpiamängudele. Et sakslased esimestel mängudel siiski startisid, selle eest kandis hoolt progressiivsete sporditegelaste poolt moodustatud nn. «Saksamaa sportlaste olümpiamängudest osavõtu komitee».
Esimestest mängudest jäid eemale ka mitmed need riigid, kes eelnevalt olid olümpiamängude korraldamise idee heaks kiitnud. See johtus spordiliikumise madalast organiseeritusest, osalt ka finantsiliste võimaluste puudumisest. Sedavõrd, kuidas kasvas olümpiamängude populaarsus, rohkenes ka mängudest osavõtt. Tänapäeval hõlmab olümpialiikumine ligi sada riiki. Maailmas pole olemas teist sellist grandioosset üritust, mis nii lähendaks üksteisele eri rahvaid, erineva nahavärvi, poliitiliste ja usuliste veendumustega inimesi, kui on olümpiamängud.

*

Paljude aastate jooksul on Rahvusvahelises Olümpiakomitees korduvalt rõhutatud, et olümpiamängud on individuaalvõistlused ning jäävad rangelt kõrvale igasugusest rahvustevahelisest konkurentsist (teatud aspektist vaadatuna ei ole see kooskõlas Coubertini ideega, kes tahtis prantsuse noorsoole jõuproove just

nimelt teiste rahvuste esindajatega), kuid rahvusvaheline spordiajakirjandus on sellele alati jäänud kurdiks ning pidanud hoolega tabeleid rahvustevahelise paremuse kohta mängudel. Vahetevahel on ROK-i seisukohtadele vastu väidetud, et seni kuni olümpiamängudel mängitakse võitja austamisel tema rahvushümni ja heisatakse võidumasti vastav rahvuslipp, kuni mängude kavas püsivad võistkondlikud alad, mis on otseselt üksikute rahvuste vahelised jõukatsumised — seni ei loobuta ka arvestamast rahvaste üldist paremusjärjestust.

Riikidevahelise paremusjärjestuse kohta ei ole säilinud ametlikke andmeid neljade esimeste mängude suhtes (kaasa arvatud ka 1906. a. vahemängud). Võimalik, et seda ei koostatudki ja olemasolevad kokkuvõtted on tehtud alles hiljem. Kuid 1908. aasta Londoni mängude aruandes («The official report», lk. 366—367) esineb riikidevaheline paremusjärjestus juba ametlikult, kusjuures punkte arvestati siis kolme esimese koha eest vastavalt 5, 3 ja 1. Seesama kordub ka Stokholmi mängude aruandes (lk. 816), olles isegi pealkirjastatud «Officiell poängberäkning» (ametlik punktidearvestus), kuid selle vahega, et nüüd on iga esikoha eest antud 3, teise koha eest 2 ja kolmanda koha eest 1 punkt. Riikidele arvestati ametlikult punkte ka 1920., 1924. ja 1928. aasta mängudel.

1932. aastal keelas ROK teha ametlikus korras järeldusi riikidevahelisest paremusest ning sellest ajast alates seda mängude ametlikes kokkuvõtetes enam ei esine. Rahvusvaheline ajakirjandus jätkab aga endiselt riikidevahelist «paberlikku konkurentsi». Tänapäeval on sellest kujunenud juba omaette traditsioon.

ATEENA 1896

Vahetult pärast Rahvusvahelise Olümpiakomitee moodustamist 1894. aastal sõitis ROK-i vastvalitud esimees Demetrius Vikelas Ateenasse ja hakkas tegema ettevalmistusi esimesteks olümpiamängudeks. Võistluspaiga valikul jäädi peatuma Ateenas Ilissosi orus asuvatel muistse marmorstaadioni varemetel. Iidse staadioni taastamine osutus raskeks ülesandeks. Eelkõige nõudis see palju raha, mida aga polnud kusagilt võtta. Kreeka riigi kassa oli tühi. Kaasaja esimeste olümpiamängude korraldamine sattus küsimärgi alla.

Ülepääsmatuna näivas olukorras tuli abi sealt, kust seda kõige vähem osati oodata. Nimelt teatas Egiptuses elunev rikas kreeka kaupmees Georgios Averof, et ta võtab staadioni ehitamise finantseerimise oma õlgadele. Tulise isamaalasena ohverdas ta selleks miljon drahmi, mis laias laastus moodustaski kogu ehituse maksumuse.

Ehitustööd kulgesid sujuvalt. Ehitusmaterjal saadi Ateena lähedalt, samast kohast, kust kahe aastatuhandegi eest. Tolleaegseid tingimusi arvestades sai staadion kolossaalsed mõõtmed — hobuserauakujulised valgest marmorist tribüünid mahutasid kokku 40 000 pealtvaatajat. Teist niisama palju inimesi mahtus võistlusi jälgima vahetult tribüüni taga kõrguval mäeveerul.

Välimuselt jättis staadion eriti kauni mulje. Ehitajatel oli õnnestunud täpselt jäljendada antiikse staadioni välisilmet. Kahjuks isegi liiga täpselt, sest tribüünid püstitati samasse kohta, kus nad olid olnud kaks tuhat aastat tagasi. Seetõttu oldi jooksuradade tegemisel kitsikuses. Jooksuraja pikkuseks kujunes küll 333,3 meetrit, kuid kahte 138 m pikkust sirget eraldas teineteisest ainult 18 meetri laiune väljak ning sirgeid ühendavate kurvide raadiuseks jäi ainult 9 m. Järskude kurvide tõttu pidid jooksjad enne kurvi jõudmist tunduvalt tempot alandama, et rajalt mitte välja joosta.

Mängud avati pidulikult 5. aprillil ning sellele elas kaasa 80 000 pealtvaatajat. Avatseremoonia oli lühike, kuid ülev. Kui kahurite saluut kuulutas, et viisteist sajandit unustushõlmas olnud olümpiamängud on jälle teoks saanud, tulid ajaloolise hetke pidulikkusest paljudel pisarad silma.

Kuigi Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimesel kongressil olid mängude korraldamise idee heaks kiitnud 34 riiki, saabusid Ateenasse vaid 13 rahvuse esindajad. Osalt oli selle põhjuseks varajane aastaaeg, mille tõttu põhja pool asuvate rahvuste esin-

dajatel ei olnud lihtsalt võimalik mängudeks valmistuda. Kokku oli osavõtjaid 285, neist 21 sakslast, 19 prantslast, 14 ameeriklast, 12 ungarlast ja 8 inglast. Kõige rohkem oli kreeklasi — 197.
Mängude kavas olnud aladest viidi kergejõustik, maadlus, tõstmine ja võimlemine läbi Marmorstaadionil. Vehklemine peeti 1888. aastal valminud Zappeioni näitusehallis, jalgrattasõit Phaleroni velodroomil, laskmine väljaspool Ateenat asuvas lasketiirus ning ujumine ja sõudmine Pireuse sadamalinna juures Zea lahel. Lisaks nimetatud aladele oli kavas veel tennis.
Kaheteistkümnest kergejõustikualast võitsid ameeriklased üheksa. Ameerika Ühendriikide kergejõustiklased olid eranditult üliõpilased. Nimekaid sportlasi nende hulgas ei olnud, välja arvatud 100 ja 400 m jooksu võitja Thomas Burke, kes oli veerandmailerina saavutanud eelmisel aastal Ameerika meistritiitli, samuti hiljem tubli kümnevõistlejana silma paistnud Ellery Clark ning James Connolly. Keskmaajooksudes sai kaks esikohta austraallane Edwin Flack, kes Ateenasse saabus Inglismaalt, kus ta õppis ülikoolis.
Palju lootusi hellitasid kreeklased kettaheite võitmiseks. Nad olid oma kettaheitjaid hoidnud treeningus mitu kuud järgemööda ning arvasid, et suudavad võita esikoha sellel antiiksel spordialal, mida mujal veel ei tuntud (kettaheide võeti esimeste mängude kavva kreeklaste palvel vahetult enne mänge). Nii siiski ei läinud. Ameeriklane Robert Garrett, kes Ateenas nägi ketast esmakordselt, omandas kiiresti sobiva heitestiili ja heitis võistlustel 20 sm rohkem kui kreeklaste parim sel alal — Panagiotis Paraskevopoulos. Garretti tagajärge 29.15 ei saa aga kuidagi lugeda silmapaistvaks, kuna on teada, et juba muistsed helleenid heitsid ketast üle 30 meetri.
Kuna ala oli uus, heideti nii, kuidas kellelgi sobivam oli. Tänapäeval kasutusel olevat pöörlevat hoovõttu ei kasutanud ükski ja enamik osavõtjaid oli heitestiili kopeerinud vastavalt Myroni antiiksele skulptuurteosele (mõnede andmete järgi oli see isegi nõutav). Ketast heideti Ateenas 2,5 m läbimõõduga nelinurkselt aluselt, millel olid 6 sm kõrgused servad (taolisest «ringist» tõugati ka kuuli). Nii heidetes-tõugetes kui ka hüpetes (välja arvatud kõrgushüpe) oli igal osavõtjal kasutada kolm katset. Kitsa staadioni tõttu oli kettaheite sooritamine võrdlemisi hädaohtlik. Kuigi seekord tõsisemaid õnnetusi ei esinenud, tehti korraldajatele siiski ettepanek edaspidi viia see ala väljapoole staadioni.
Nii korraldajad kui ka ROK olid jätnud kahe silma vahele ühtsete võistlusmääruste koostamise. Reeglite puudumine kutsus mitmel alal esile proteste. Iga sportlane hüppas või tõukas-heitis nii, nagu ta oli seda harjunud tegema kodus. Nii ka kolmikhüppes, kus võitja J. Connolly sooritas kõik kolm sammu ühel jalal.

Esimeste olümpiamängude kulminatsioon oli viiendal võistluspäeval (9. aprill), kui toimus maratonijooks. Seda võistlusala ootasid kümned tuhanded kreeklased suure kärsitusega ning spordiajalukku läks ta esimeste kaasaegsete olümpiamängude keskseima sündmusena.

Maratonijooksu idee andis P. de Coubertinile tema õpetaja, Sorbonne'i ülikooli filoloogia professor M. Bréal. Ta soovitas selle jooksu võtta olümpiamängude kavva kreeka sõduri mälestuseks, kes 490. aastal e. m. a. jooksis Maratoni lahinguväljalt Ateenasse teatama rõõmusõnumit kreeklaste võidust pärslaste üle. Kui Coubertin ettepaneku mängude korraldajaile teatavaks tegi, sattusid kreeklased sellest vaimustusse ja lülitasid maratonijooksu otsekohe mängude kavva. Jooksu võitjale pani Bréal välja hinnalise hõbepokaali.

Jooksu alustati Maratoni linnakese lähedalt muistselt lahinguväljalt, mis asus Ateena Marmorstaadionist 40 km kaugusel. Stardijoonele kogunes 25 meest, kellest enamiku moodustasid kreeka talupojad. Välismaalastest võtsid jooksust osa 800 ja 1500 m võitja austraallane Flack, prantslane Lermusiaux, ameeriklane Blake ja ungarlane Kellner.

Start anti pärastlõunal kell kaks ja jooksjad asusid raskele distantsile. Esimesed kolm kilomeetrit oli tee tasane, kuid siis algas umbes 7 km pikkune tõus 150 m üle merepinna asuvale platoole. Taevas oli pilvitu ja tuuletus vaikuses valitses paras leitsak. Teeveerel kasvasid madalad puud, mis ei andnud jooksjaile varju. Teisel kümnel kilomeetril kulges tee küll teatava langusega, kuid jooksu raskendas pehme kruus. 20. ja 30. km vahel sattusid jooksjad täiesti kõrbeolukorda — tasasel lagendikul kasvas vaid mõni üksik oliivipuu ja piinia ning päike kõrvetas halastamatult. Viimasel kümnel kilomeetril olid teeolud küll paremad, kuid vahetult enne Ateenasse jõudmist tuli jooksjatel ületada veel üks suur tõus.

Juba enne starti oli Marmorstaadion viimase kohani täis kiilutud... 80 000 pealtvaatajat ootasid ärevusega teateid jooksust. Kui jooksu algusest oli möödunud ligi kaks tundi, saabus ratsavirgats esimese teatega — 22. kilomeetri kohal juhtis jooksu prantslane Lermusiaux, kellel oli kolmekilomeetriline edumaa kaasvõistlejate ees. Ligi pool distantsi oli aga veel ees ja pealtvaatajad ei kaotanud lootust.

Järgmised teated kõnelesid, et ameeriklane Blake varises kokku ja kanti rajalt ära. 32. kilomeetri kohal katkestas jooksu Lermusiaux ja juhtima asus Flack. Viimane teade saabus staadionile 37. kilomeetri kohalt ja see pani tribüünid rõkkama: Flack oli rajalt lahkunud ning jooksu juhtis neljameheline rühm — kolm kreeklast ja ungarlane Kellner. Kui kahuripauk kuulutas, et esimene jooksja on lähenemas staadionile, tõusis ärevus tribüü-

nidel kulminatsiooni. 80 000 silmapaari naelutas südamete põksudes pilgu staadioni sissekäigule, kus iga hetk pidi nähtavale ilmuma võitja. Kui siis äkki sissekäigu juurde kogunenud inimesed hakkasid mütse üles loopima, taipasid kõik, et esimene tulija on kreeklane! Pärast seda kui Flack katkestas, oli kõige rohkem jõuvarusid säilinud Ateena lähedalt Marusi külast pärineval postivedajal Spyros Louisil. Ta rebis end konkurentidest üha rohkem lahti ja lõpetas ajaloolise jooksu esimesena.

Raske on kirjeldada seda, mis siis staadionil juhtus. Inimesed olid rõõmust joobunud. Nad nutsid õnnest ja kaelustasid üksteist. Naised rebisid kaelast ehted ja heitsid need rajale võitja jalge ette, kes väsimusest ja suurest kärast poolsegasena ei taibanud, mis tema ümber sündis. Kreeka printsid haarasid lihtsa postivedaja õlgadele ja kandsid ta kuningalooži. Pärast võitu sai Louis kuhjaga kingitusi. Üks restoranipidaja andis talle pääsme 365 tasuta lõuna jaoks, keegi kingsepp lubas talle kuni surmani teha saapaid ilma rahata, Ateena linnavalitsus valis kangelase aukodanikuks ning korjandusest laekunud summadega osteti talle viinamarjaistandus.

Pärast Louisi finišeerusid teisena ja kolmandana kreeklased Vasilakos ja Velokas. Hiljem tühistasid kohtunikud Velokase jooksu (ta oli vahepeal kasutanud hobust) ja kolmanda koha sai tegelikult neljandana lõpetanud ungarlane Kellner. Nii lõppes esimene maratonijooks. Sellest peale on ta püsivalt olnud kaasaegsete olümpiamängude kavas.

Ujujate võistluspaik oli Zea lahel. Distantsid olid välja mõõdetud lahel ankrus seisvate laevade ja praamide vahel. Kavas oli esialgu kolm vabaujumise distantsi, kuid viimasel hetkel lisati sellele veel 100 m ujumine madrustele, millest võisid osa võtta ainult Pireuse lahel seisvate sõjalaevade madrused. Esialgu oli võistelda soovijaid rohkesti, kuid starti tuli vaid kolm madrust. Võitja tagajärg oli tublisti üle kahe minuti, mis tolleaegsete madruste ujumisoskusele just au ei tee.

Kolmest vabaujumise distantsist võitis kaks 18-aastane ungarlane Alfréd Hajós. Ta sai 100 meetri ajaks 1.22,2 ja 1200 meetris 18.22,2. 500 m vabaujumises, kus Hajós ei startinud, sai kerge võidu austerlane P. Neumann. Kerge seetõttu, et Neumanni tagajärg oli palju nõrgem kui Hajósi 500 m vaheaeg 1200 m vabaujumises.

Kahekordse võitja tegelik nimi oli Guttmann. Ta õppis Budapesti ülikoolis, kus spordile vaadati kui aja surnukslöömisele ning sportlasele kui tühisele inimesele. Et ülikoolis ei saadaks teada tema sõidust olümpiamängudele, esines noormees Ateenas Hajóse nime all. Hiljem sai see tema pärisnimeks. Lõpetanud ülikooli, sai Hajósest peagi tunnustatud arhitekt, spordijuht ja spordiajakirjanik. Sportlasena annab tema mitmekülgsetest võimetest

tunnistust fakt, et ta kahel hooajal kuulus Ungari jalgpalli rahvusmeeskonda ja palju aastaid Budapesti paremate võimlejate hulka. Arhitektina saab tema talendist mõningase ettekujutuse, kui tutvuda Budapestis Margiti saare kuulsa ujumiskombinaadiga (viis basseini!). Tänu tema elukutsele kohtame A. Hajóse nime veel kord olümpiamängude medalivõitjate nimekirjas. Nimelt omistati talle 1924. aastal Pariisi olümpiamängude raames korraldatud intellektuaalsel olümpial hõbemedal konkursile esitatud staadioni projekti eest.

Mängude pidulik lõpetamine koos võitjate autasustamisega toimus 14. aprillil. Kuldmedaleid seekord veel ei olnud. Iga võitja sai autasuks hõbemedali koos olümpiast toodud metsiku oliivipuu oksaga. Teise koha saavutanud sportlastele anti pronksmedal, kolmanda koha omanikke ei autasustatud. Esialgu oli korraldajatel kavatsus antiik-olümpiamängude eeskujul autasustada võitjaid muistse Olümpia Zeusi püha altari juurest toodud õlipuuoksaga. Pärast seda kui prantslane Bréal oli annetanud karika maratonijooksu võitjale, tekkis aga idee anda ka teistele võitjatele mingi mälestusese. Nii saidki teoks olümpiamedalid, mis hiljem muutusid traditsiooniks ning ilma milleta me tänapäeval olümpiamänge ette ei kujuta.

Kreeka sportlased olid mängudeks ette valmistunud suure hoolega ja seda kroonis ka edu — nad tulid auhinnalistele kohtadele kõigil kavas olnud aladel, küündides seega ettepoole kõigist teistest rahvustest. Kui arvestada punkte esimese kolme koha järgi (vastavalt 3, 2 ja 1 p.), saame riikidevahelises paremuses järgneva järjestuse (prantslastele on arvestatud punktid ka vaidluse all olnud vehklemises — vt. märkus tulemuste juures):

1. Kreeka 74; 2. Ameerika Ühendriigid 47; 3. Saksamaa 28,5; 4. Prantsusmaa 24; 5. Inglismaa 14,5; 6. Taani ja Ungari 11; 8. Austria 7; 9. Australaasia ja Šveits 6.

Australaasia nimetuse all võistlesid Austraalia, Uus-Meremaa ja Tasmaania sportlased. Australaasia esineb omaette nimetusena ka järgmistel mängudel, Ateena vahemängudel, Londonis ja Stokholmis.

I OLÜMPIAMÄNGUD

Ateena 1896, 5.—14. aprill

KERGEJÕUSTIK

100 m (19 võistlejat): 1. T. Burke, USA 12,0 (eeljooksus 11,8); 2. F. Hoffmann, Saksa 12,0; 3. A. Szokolyi, Ung. (2 m järel); 4. F. Lane, USA; 5. A. Chalkokondylis, Kreeka. Kuues finalist T. Curtis (USA) ei jooksnud.

400 m (16): 1. T. Burke, USA 54,2; 2. H. Jameson, USA 55,2; 3. C. Gmelin, Ingl. 4. F. Hoffmann, Saksa.

800 m (14): 1. E. Flack, Austrl. 2.11,0 (eeljooksus 2.10,0); 2. N. Dáni, Ung. 2.11,8; 3. D. Golemis, Kreeka (50 m järel). Prantslane E. Lermusiaux pääses finaali, kuid ei startinud.

1500 m (8): 1. E. Flack, Austrl. 4.33,2; 2. A. Blake, USA (3 m järel); 3. E. Lermusiaux, Prants. (3 m järel); 4. K. Galle, Saksa (7 m järel); 5. A. Phetsis, Kreeka; 6. D. Golemis, Kreeka.

Maraton (25): 1. S. Louis, Kreeka 2:58.50; 2. C. Vasilakos, Kreeka 3:06.03; 3. G. Kellner, Ung. 3:06.35; 4. L. Vretos, Kreeka; 5. E. Papasymeon, Kreeka; 6. D. Deliyannis, Kreeka. Distantsi pikkus oli 40 000 m. Paljude väljaannete järgi (näit. M. Jukola) on kolmandaks märgitud kreeklane S. Velokas. Tegelikult finišeeriski Velokas kolmandana (aeg 3:06.30), kuid diskvalifitseeriti kohtunike poolt võistlusmääruste vastu eksimise eest. Mõnede andmete järgi oli Louisi aeg 2:55.20.

110 m tj. (8): 1. T. Curtis, USA 17,6; 2. G. Goulding, Ingl. 18,0. W. Hoyt (USA) ja A. Szokolyi (Ung.) pääsesid finaali, kuid ei startinud. Distantsil oli 8 tõket kõrgusega 1 m. F. Mezö järgi oli distants 100 m.

Kõrgushüpe (5): 1. E. Clark, USA 1.81; 2. J. Connolly, USA 1.76; 3. R. Garrett, USA 1.76; 4. F. Hoffmann, Saksa 1.70; 5. H. Sjöberg, Rootsi 1.70. M. Jukola, S. Lindhagen ja P. Tiilikainen näitavad: 2. J. Connolly 1.72; 3. R. Garrett 1.71. Tolleaegse Ateena ajalehe «Akropolis» järgi olevat latti tõstetud 5 sm kaupa.

Teivashüpe (5): 1. W. Hoyt, USA 3.30; 2. A. Tyler, USA 3.25; 3. J. Theodoropoulos, Kreeka 2.85; 4. A. Damaskos, Kreeka ja B. Xydas, Kreeka 2.80. F. Mezö järgi — 3. A. Damaskos 2.90.

Kaugushüpe (8): 1. E. Clark, USA 6.35; 2. R. Garrett, USA 6.18; 3. J. Connolly, USA 6.11; 4. A. Tuffère, Prants. 5.98; 5. A. Grisel, Prants. 5.83; 6. K. Schumann, Saksa 5.70. F. Mezö näitab 2. ja 3. koha tagajärgedeks vastavalt 6.00 ja 5.84, kuid viitab sealjuures kreeklaste «Ametlikule Bülletäänile», kus on märgitud 6.18 ja 6.11 (niisamuti ka enamikes teistes väljaannetes).

Kolmikhüpe (10): 1. J. Connolly, USA 13.71; 2. A. Tuffère, Prants. 12.70; 3. J. Persakis, Kreeka 12.52; 4. A. Szokolyi, Ung. 12.30; 5. C. Zumis, Kreeka; 6. A. Chalkokondylis, Kreeka. Võis hüpata kolm sammu ühe ja sama jalaga. Connolly oli kaasaegsete olümpiamängude esimene võitja, sest kolmikhüpe oli mängudel esimene ala.

Kuulitõuge (7): 1. R. Garrett, USA 11.22; 2. M. Gouskos, Kreeka 11.20; 3. G. Papasideris, Kreeka 10.36; 4. G. Robertson, Ingl. 9.95; 5. A. Adler, Prants. 6. S. Versis, Kreeka; 7. C. Winckler, Taani. Mitme autori järgi oli Gouskose tulemus 11.15, millele viitab ka F. Mezö.

Kettaheide (11): 1. R. Garrett, USA 29.15; 2. P. Paraskevopoulos, Kreeka 28.95,5; 3. S. Versis, Kreeka 28.78; 4. A. Adler, Prants.; 5. G. Papasideris, Kreeka; 6. G. Robertson, Ingl. F. Mezö järgi Versise tulemus 27.78, M. Jukola järgi koguni 26.50.

UJUMINE

100 m vabalt (13): 1. A. Hajós, Ung. 1.22,2; 2. G. Williams, USA 1.23,0; 3. O. Herschmann, Austria; 4. J. Andreou, Kreeka; 5. E. Koraphas, Kreeka; 6. Chrysaphos, Kreeka. Mõned allikad asetavad teisele kohale Herschmanni, üksikud ka Koraphase.

500 m vabalt (3): 1. P. Neumann, Austria 8.12,6; 2. A. Pepanos, Kreeka (30 m järel); 3. E. Koraphas, Kreeka.

1200 m vabalt (9): 1. A. Hajós, Ung. 18.22,2; 2. J. Andreou, Kreeka 21.03,4; 3. E. Koraphas, Kreeka; 4. G. Williams, USA. Mõnede allikate järgi oli teine kreeklane A. Pepanos.

100 m ujumine madrustele (3): 1. J. Malokinis, Kreeka 2.20,4; 2. S. Chazapis, Kreeka; 3. D. Drivas, Kreeka. Osa lubati võtta ainult mängude ajal Pireuse lahel ankrus seisvate sõjalaevade madrustel.

KLASSIKALINE MAADLUS

Osa võttis 5 maadlejat, kaalukategooriaid ei olnud: 1. K. Schumann, Saksa; 2. G. Tsitas, Kreeka; 3. S. Christopoulos, Kreeka; 4. L. Elliot, Ingl. ja S. Tapaviczca, Ung.

TÕSTMINE

Ühe käega tõukamine: 1. L. Elliot, Ingl. 71 kg; 2. V. Jensen, Taani 57,2; 3. A. Nikolopoulos, Kreeka 57,2.

Kahe käega tõukamine: 1. V. Jensen, Taani 111,5 kg; 2. L. Elliot, Ingl. 111; 3. S. Versis, Kreeka 110. F. Mezö märgib ka Ellioti tulemuseks 111,5 kg. Osa võttis 8 võistlejat, kaalukategooriaid ei olnud.

VÕIMLEMINE

Meeskonna võistlus rööbaspuudel ja kangil: 1. Saksamaa (F. Hoffmann, K. Böcher, A. ja F. Flatow, F. Manteuffel, K. Neukirch, S. Röstel, R. Schuft, K. Schumann, H. Weingärtner). Rööbaspuudel oli 2. Kreeka I ja 3. Kreeka II («Panhellenian Association»). Mõnede allikate järgi diskvalifitseeriti mõlemad Kreeka meeskonnad.

Hooglemine (17): 1. L. Zutter, Šveits; 2. H. Weingärtner, Saksa; 3. G. Kokas, Ung. (kolmanda koha suhtes puuduvad ametlikes materjalides andmed).

Kang (16): 1. H. Weingärtner, Saksa; 2. A. Flatow, Saksa, 3. Petmesas, Kreeka.

Hüpped (17): 1. K. Schumann, Saksa; 2. L. Zutter, Šveits. Kolmandale kohale platseerus mitu võistlejat.

Rööbaspuud (18): 1. A. Flatow, Saksa; 2. L. Zutter, Šveits; 3. H. Weingärtner, Saksa. Mitmete allikate põhjal oli Weingärtner teine ja Zutter kolmas.

Rõngad (12): 1. M. Mitropoulos, Kreeka; 2. H. Weingärtner, Saksa; 3. J. Persakis, Kreeka. Mitmete allikate järgi oli Persakis teine.

Köielronimine (15): 1. Andriakopoulos, Kreeka 23,4 sek.; 2. T. Xenakis, Kreeka. Teised ei lõpetanud võistlust. Köie pikkus 14 m.

LASKMINE

Vabapüss, 40 lasku, 300 m (25): 1. G. Orphanidis, Kreeka 1583; 2. G. Phrangudis, Kreeka 1312; 3. V. Jensen, Taani 1305. Lasti 50-ringilisse märklehte.

Vabapüss, 60 lasku, 200 m (16): 1. P. Karasvedas, Kreeka 2320; 2. P. Pavlidis, Kreeka 1978. Kolmanda koha kohta puuduvad andmed. Lasti 50-ringilisse märklehte. Osavõtjail võis olla vabalt valitud relv. Sellest tuli ka nimetus «vabapüss», millest lasti juba järgmisel aastal (1897) esimestel MM-võistlustel.

Automaatpüstol või revolver, 30 lasku, 25 m (16): 1. G. Phrangudis, Kreeka 23 tab.; 2. G. Orphanidis, Kreeka; 3. H. Nielsen, Taani. Lasti 10-ringilisse märklehte. Lugesid ainult tabamused lehe südamikku.

Vabapüstol, 30 m (6): 1. S. Paine, USA 442; 2. V. Jensen, Taani; 3. H. Nielsen, Taani; 4. J. Morakis, Kreeka; 5. G. Phrangudis, Kreeka. Lasti 30 lasku 20-ringilisse märklehte.

Duell-laskmine püstolist, 25 m (16): 1. J. Paine, USA 442 punkti; 2. S. Paine, USA 380; 3. J. Morakis, Kreeka 205. Aega üheks lasuks 3 sek.

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit (6): 1. A. Konstantinidis, Kreeka 3:22.31; 2. A. Goedrich, Saksa 3:42.18; 3. F. Battel, Ingl.; 4. Konstantinou, Aspiotis ja Jatrou — kõik Kreeka. Distantsi pikkus 87 km. Sõideti Ateenast Maratoni ja tagasi.

333,3 m, paigalstardist (8): 1. P. Masson, Prants. 24,0; 2. S. Nikolopoulos, Kreeka 25,4; 3. F. Schmal, Austria 26,6.

2000 m, paigalstardist (4): 1. P. Masson, Prants. 4.56,0; 2. S. Nikolopoulos, Kreeka 5.00,2; 3. L. Flameng, Prants.; 4. O. Rosemeyer, Saksa.

10 000 m (3): 1. P. Masson, Prants. 17.54,2; 2. L. Flameng, Prants. 17.54,2; 3. F. Schmal, Austria.

100 km (10): 1. L. Flameng, Prants. 3:08.19,2; 2. G. Kolettis, Kreeka. Ülejäänud võistlejad katkestasid. Sõideti 333,3 m pikkuse rajaga velodroomil. Kolettis jäi võitjast maha 11 ringi, s. o. 3666,63 m.

12 tunni sõit (6): 1. F. Schmal, Austria 314,997 km; 2. F. Keeping, Ingl. 314,664 km; 3. P. Paraskevopoulos, Kreeka 313,30 km.

VEHKLEMINE

Florett: 1. E. Gravelotte, Prants.; 2. Labotte, Prants. 3. Dangla, Prants. Võistlused floretis peeti enne mängude ametlikku avamist, mistõttu mitmed autorid peavad seda mitteametlikuks alaks.

Epee (8): 1. E. Gravelotte, Prants.; 2. H. Gallot, Prants.; 3. P. Pierrakos, Kreeka. Finaal: Gravelotte — Gallot 3:2. F. Mezö nimetab oma raamatus seda ala ekslikult floretiks.

Espadron (5): 1. J. Georgiadis, Kreeka 4 võitu; 2. T. Karakalos, Kreeka 3; 3. H. Nielsen, Taani 2; 4. F. Schmal, Austria; 5. Jatridis, Kreeka.

Mängude kavas oli veel floretivõistlus vehklemisõpetajatele (elukutselistele), kus kreeklane L. Pyrgos alistas finaalis prantslase M. Perronnet' 3:1.

TENNIS

Meesüksikmäng (13): 1. J. Boland, Ingl.; 2. D. Kasdaglis, Kreeka (7:5, 6:4, 6:1).

Meespaarismäng (4 paari): 1. J. Boland, Ingl. ja F. Traun, Saksa; 2. D. Kasdaglis ja D. Petrokokkinos, Kreeka (6:2, 6:4).

PARIIS 1900

Juba Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimesel kongressil 1894. aastal otsustati teised olümpiamängud korraldada Pariisis, millega muu hulgas taheti alla kriipsutada Pierre de Coubertini teeneid kaasaegse olümpialiikumise algatajana. Kahjuks oli ROK-i otsus mängude pidamiseks Pariisis ennatlik. Ei arvestatud kohalikke võimalusi. Pariisis puudus võistluste läbiviimiseks keskne koht staadioni näol ning samuti mitmed teised vajalikud spordibaasid. Ja mis kõige halvem — samal ajal oli Pariisis maailmanäitus ning seetõttu jäid olümpiamängud paratamatult teisejärguliseks üritiseks.

Prantsusmaal ei oldudki eriti huvitatud mängude korraldamisest, neid peeti nagu mingiks osaks maailmanäituse suurejoonelises programmis. Kõigele lisaks vähendas mängude vastu huvi hajutatud võistlusprogramm, sest mängud algasid juba maikuu keskpaiku ja lõppesid alles oktoobrikuus. Seepärast pole imestada, et Pariisis teati olümpiamängudest võrdlemisi vähe, veelgi vähem välismaal.

Peamistest kavas olnud aladest peeti võimlemine ja kergejõustik juulikuus, ujumine ja sõudmine augustis ning jalgpall ja jalgrattasõit septembris. Veel kuulusid ametlikku programmi vehklemine, ratsutamine, purjetamine, laskmine, tennis, polo ja ragbi. Lisaks neile peeti võistlusi mitmetel väheharrastatavatel aladel, nagu golf, kriket, *jeau de paume* (tennise eelkäija), *pelota* * jne. Võisteldi isegi niisugustel ebatavalistel «olümpiaaladel» nagu õhupallisõit ja õngitsemine. Samal ajal oli kavast välja jäetud maadlus.

Pariisi mängudest võttis osa siiski tunduvalt suurem arv sportlasi kui nelja aasta eest Ateenas, nimelt 1066 sportlast 19 riigist. Kõige rohkem osavõtjaid — 745 — oli loomulikult Prantsusmaalt. Suuremad välisdelegatsioonid olid Inglismaalt (72), Saksamaalt (60), Ameerika Ühendriikidest (59), Hollandist (25) ja Belgiast (23). Ka seekord puudusid esindajad Venemaalt, kuigi vene spordiringkondades valitses olümpiamängude vastu suur huvi. 1897. aasta sügisel oli Peterburis organiseeritud kohalike ja ümbruskonna asjaarmastajate spordiringkondade esindajate nõupidamine, kus kiideti heaks Venemaa osavõtt olümpiamängudest. Paraku jäi see ainult sportlaste sooviks, sest puudus toetus valit-

* Baskide vana pallimäng, nn. seinapall: pall visatakse erilise viskekinda abil mänguväljakut ümbritsevatele seintele tähistatud punktidesse.

suselt. Pariisi maailmanäituse ettevalmistamiseks ja näitusest osavõtuks kulutas tsaarivalitsus 2228 rubla, kuid sportlaste saatmiseks olümpiamängudele — kopikatki.

Olümpiamängude keskseima ala — kergejõustiku võistlused peeti Boulognè'i metsas asuval Racing-klubi spordiväljakul. Koht oli võistlusteks ebasobiv: ta asus linna tsentrumist tublisti eemal, väljaku 500 m pikkune ringrada oli pehme ning vaadet segasid otse raja kõrval kasvavate suurte kroonidega puude oksad. Võrreldes niisugust võistluspaika Ateena uhke Marmorstaadioniga oli kontrast eriti silmatorkav. Kuna tavalisel pariislasel ei olnud tol ajal veel õiget ettekujutust spordist, jäi ka pealtvaatajate arv paarkümmend korda väiksemaks, kui see oli olnud Ateenas — ühelgi päeval ei olnud võistlusi jälgimas üle 3000 inimese. Kõigele lisaks jättis mängude organisatsiooniline külg palju soovida. Võitjatele medaleid ei antud, nagu oli tehtud Ateenas; autasuks olid annetuste teel saadud juhuslikud esemed.

Vaatamata tõsistele organisatsioonilistele puudustele ja halbadele võistlustingimustele, saavutati siiski suurepäraseid tulemusi. Kergejõustikus põrmustati üks maailmarekord teise järel. Üldiselt «peremehetsesid» ameeriklased, võites esikoha seitsmeteistkümnel alal. Populaarsust aga ameeriklased oma võitudega ei saavutanud, pigem vastupidi — nende juures torkas silma rõhutatud üleolekutunne, mis loomulikult ei meeldinud pealtvaatajatele. Kui mõnel eurooplasel õnnestus jänkide ees saavutada esikoht, polnud pealtvaatajate rõõmul piire. Eurooplastest võitjaid oli aga vähe: inglased Tysoe ja Bennet keskmaadistantsidel ning Rimmel takistusjooksus, prantslane Théato maratonijooksus ja ungarlane Bauer kettaheites. Inglaste võitude arv oleks võinud olla suurem, kui korraldajad oleksid pidanud sõna ning poleks osa võistlusi seadnud pühapäevale. Mitmed inglased keeldusid neil koduş valitseva tava kohaselt pühapäeval võistlemast (see tava kehtib Inglismaal praegugi).

Pariisi mängude kangelaseks sai Ameerika Ühendriikide esindaja Alvin Kraenzlein, kes võitis neli ala, kusjuures tema tagajärjed on tähelepanuväärsed isegi tänapäeva mõistes: 60 m 7,0, 110 m tj. 15,4, 200 m tj. 25,4 ja kaugushüpe 7.18,5. Hiljem on Kraenzleini saavutust — võita olümpiamängudel kergejõustikus neli kuldmedalit — suutnud korrata vaid mõned üksikud (P. Nurmi, J. Owens, F. Blankers-Koen). Kraenzlein oli tegelikult Ameerikasse elama asunud sakslane. Hiljem pöördus ta mõneks ajaks kodumaale tagasi, kus andis treenerina suure panuse kergejõustiku arendamiseks Saksamaal.

Sõude- ja ujumisvõistlused viidi läbi Pariisi lähedal Asnières'is Seine'i harujõel. Vabaujumise lühemal distantsil võitis esikoha austraallane F. Lane, pikematel distantsidel oli parim inglane John Jarvis, seliliujumises sakslane Ernst Hoppenberg. Peale selle oli

kavas alasid, millel on väga vähe ühist tänapäeva ujumisvõistlustega. Muu hulgas võisteldi allveeujumises, sukeldumises ja uppuja päästmises.
Sõudmises sõideti osa distantse vastu-, osa allavoolu. Laskmine viidi läbi paralleelselt maailmameistrivõistlustega. Pariisi olümpiamängudest võtsid esmakordselt osa ka naised, võisteldes tennises ja golfis.
Riikidevahelises paremusjärjestuses (arvestatud esimest kolme kohta) on arvesse võetud ainult ROK-i poolt ametlikuks tunnistatud alad: 1. Ameerika Ühendriigid 94; 2. Prantsusmaa 87,5; 3. Inglismaa 45; 4. Šveits 21; 5. Belgia 11; 6. Austraalia ja Ungari 9; 8. Saksamaa ja Austria 8; 10. Taani ja Holland 5; 12. Itaalia 4,5; 13. India 4; 14. Kuuba ja Norra 3; 16. Böömimaa 2; 17. Rootsi 1.

II OLÜMPIAMÄNGUD

Pariis 1900, 14. mai — 28. oktoober

KERGEJÕUSTIK

60 m (10): 1. A. Kraenzlein, USA 7,0; 2. F. Jarvis, USA 7,1; 3. S. Rowley, Austrl. 7,2; 4. J. Tewksbury, USA.

100 m (24): 1. F. Jarvis, USA 10,8; 2. J. Tewksbury, USA 10,9; 3. S. Rowley, Austrl.; 4. A. Duffy, USA (katkestas). Mõningate andmete kohaselt («Olympic Handbook», S. Lindhagen jt.) oli võitja aeg 11,0.

200 m (15): 1. J. Tewksbury, USA 22,2; 2. N. Pritchard, India (5 m järel); 3. S. Rowley, Austrl. (1 m järel).

400 m (15): 1. M. Long, USA 49,4; 2. W. Holland, USA (0,5 m järel); 3. E. Schultz, Taani.

800 m (15): 1. A. Tysoe, Ingl. 2.01,4; 2. J. Cregan, USA 2.03,0; 3. D. Hall, USA; 4. H. Deloge, Prants.; 5. Z. Speidl, Ung.; 6. J. Bray, USA. «Olympic Handbook», S. Lindhagen ning mõned teised allikad märgivad võitja ajaks 2.01,2.

1500 m (9): 1. C. Bennett, Ingl. 4.06,2; 2. H. Deloge, Prants. (3 m järel); 3. J. Bray, USA; 4. C. Christensen, Taani; 5. D. Hall, USA; 6. H. Wraschtil, Austria.

Maraton (19): 1. M. Théato, Prants. 2:59.45,0; 2. E. Champion, Prants. 3:04.17,0; 3. E. Fast, Rootsi 3:37.14,0; 4. E. Resse, Prants. 5. A. Newton, USA; 6. R. Grant, USA. F. Mezö märgib Championi ajaks 3:04.25,0 ja Fasti ajaks 3:37.00,0. Distantsi pikkus oli 40 260 m. Jooksu ajal valitses suur kuumus ja võistlusmaa lõpetas 19 startinust ainult 7. Katkestajatest viidi pooled haiglasse.

110 m tj. (8): 1. A. Kraenzlein, USA 15,4; 2. J. McClain, USA (1 m järel); 3. F. Moloney, USA; 4. A. Lécuyer, Prants.; 5. N. Pritchard, India.

200 m tj. (8): 1. A. Kraenzlein, USA 25,4; 2. N. Pritchard, India (10 m järel); 3. J. Tewksbury, USA; 4. Choisel, Prants.

400 m tj. (5): 1. J. Tewksbury, USA 57,6; 2. G. Tauzin, Prants. (5 m järel); 3. G. Orton, USA; 4. W. Lewis, USA.

2500 m tak. (11): 1. G. Orton, USA 7.34,4; 2. S. Robinson, Ingl. 7.38,0; 3. J. Chastanie, Prants.; 4. A. Newton, USA; 5. A. Wraschtil, Austria; 6. F. Duhne, Saksa. F. Mezö ja E. Bergvall märgivad võitja ajaks 7.34,0.

4000 m tak. (14): 1. J. Rimmer, Ingl. 12.58,4; 2. C. Bennett, Ingl. (1 m järel); 3. S. Robinson, Ingl.; 4. J. Chastanie, Prants.; 5. G. Orton, USA; 6. F. Duhne, Saksa.

5000 m meeskonnajooks (2): 1. Inglismaa (C. Bennett, J. Rimmer, A. Tysoe, S. Robinson, S. Rowley) — kohapunktide summa 26; 2. Prantsusmaa (H. Deloge, J. Chastanie, Champoudry, Castenet, Ragueneau) — 29. See ala toimus väljaspool ametlikku kava. Individuaalselt olid kolm paremat: 1. Bennett 15.20,0; 2. Rimmer; 3. Deloge.

Kõrgus (11): 1. I. Baxter, USA 1.90; 2. P. Leahy, Ingl. 1.78; 3. L. Gönczy, Ung. 1.75; 4. C. Andersen, Norra 1.70; 5. E. Lemming, Rootsi 1.70; 6. H. Steffens, Saksa 1.70.

Hoota kõrgus (6): 1. R. Ewry, USA 1.65,5; 2. I. Baxter, USA 1.52,5; 3. L. Sheldon, USA 1.50. F. Mezö märgib võitjale 1.65, toetudes arvatavasti kinnitatud maailmarekordile, milles poolikuid sentimeetreid ei arvestatud.

Teivas (8): 1. I. Baxter, USA 3.30; 2. M. Colkett, USA 3.25; 3. A. Andersen, Norra 3.20; 4. E. Lemming, Rootsi, F. Kauser, Ung. ja F. Gontier, Prants. 3.10.

Kaugus (12): 1. A. Kraenzlein, USA 7.18,5; 2. M. Prinstein, USA 7.17,5; 3. P. Leahy, Ingl. 6.95; 4. W. Remington, USA 6.82,5; 5. A. Delannoy, Prants. 6.75,5; 6. J. McClain, USA 6.43,5.

Hoota kaugus (7): 1. R. Ewry, USA 3.21; 2. I. Baxter, USA 3.13,5; 3. E. Torcheboeuf, Prants. 3.03; 4. L. Sheldon, USA.

Kolmik (9): 1. M. Prinstein, USA 14.47; 2. J. Conolly, USA 13.97; 3. R. Sheldon, USA 13.64; 4. P. Leahy, Ingl.; 5. A. Delannoy, Prants.; 6. A. Tuffère, Prants. F. Mezö märgib võitja tulemuseks 14.44, — ilmselt on viga mitte jalgade-tollide ümberarvestamises, vaid vääras algtulemuses (tagajärjed mõõdeti jalgades ja tollides) — osa andmeid 47′ $5^{3}/_{4}$″, osa 47′ $4^{1}/_{2}$″.

Hoota kolmik (7): 1. R. Ewry, USA 10.58; 2. I. Baxter, USA 9.95; 3. R. Garrett, USA 9.50.

Kuul (14): 1. R. Sheldon, USA 14.10; 2. J. McCracken, USA 12.85; 3. R. Garrett, USA 12.37; 4. R. Crettier, Ung. 12.05; 5. P. Paraskevopoulos, Kreeka 11.29; 6. G. Söderström, Rootsi 11.18.

Kefas (18): 1. R. Bauer, Ung. 36.04; 2. F. Janda, Böömi 35.14; 3. R. Sheldon, USA 34.50; 4. P. Paraskevopoulos, Kreeka 34.04; 5. R. Crettier, Ung. 33.65; 6. G. Söderström, Rootsi 33.07. «Olympic Handbook» ja S. Lindhagen märgivad Janda tulemuseks 35.25.

Vasar (3) : 1. J. Flanagan, USA 49.73; 2. T. Hare, USA 45.13; 3. J. McCracken, USA 42.46. F. Mezö märgib Flanagani tulemuseks 51.23, «Olympic Handbook» (samuti M. Jukola) aga Hare'ile 49.13.

Köievedu: Võitis Rootsi-Taani kombineeritud meeskond USA esinduse (meeskonnas oli 6 meest). Mõnede allikate järgi peeti köieveovõistlus ka kolmeliikmeliste meeskondade vahel, kus paremuseks jäi: 1. USA; 2. Norra; 3. Prantsusmaa.

UJUMINE

200 m vabalt (14): 1. F. Lane, Austrl. 2.25,2; 2. Z. von Halmay, Ung. 2.31,0; 3. K. Ruberl, Austria 2.32,0; 4. O. Wahle, Austria; 5. Clevenot, Prants.; 6. Robert, Austria.

1000 m vabalt (10): 1. J. Jarvis, Ingl. 13.40,2; 2. O. Wahle, Austria 14.53,4; 3. Z. von Halmay, Ung. 15.16,0; 4. M. Hainle, Saksa 15.22,0. Tasemest annab pildi 8. mehe aeg — 17.50,0.

4000 m vabalt (9): 1. J. Jarvis, Ingl. 58.24,0; 2. Z. von Halmay, 1:08.55,4; 3. L. Martin, Prants. 1:13.10,4; 4. Burgess, Prants. 1:15.07,6; 5. Meyer, Holl. 1:16.37,2; 6. Mainoni, It. 1:18.25,4.

200 m selili (36): 1. E. Hoppenberg, Saksa 2.47,0; 2. K. Ruberl, Austria 2.56,0; 3. F. Dooxt, Holl. 3.01,0; 4. Bloemen, Holl. 3.02,2; 5. Burgess, Prants. 3.12,0; 6. de Roman, Prants. 3.38,0. (kaheksanda mehe aeg oli juba 4.56,4!)

5×40 m vabalt (6): 1. Saksamaa (E. Hoppenberg, M. Hainle, M. Schöne, H. Petersdorff, J. Frey); 2. Inglismaa; 3. Belgia; 4. Prantsusmaa. Tegelikult liideti viie mehe poolt saavutatud kohapunktid 40 m ujumises.

200 m takistusujumine (10): 1. F. Lane, Austrl. 2.38,4; 2. O. Wahle, Austria 2.40,0; 3. P. Kemp, Ingl. 2.47,4; 4. K. Ruberl, Austria; 5. Bloemen, Holl. Takistuseks olid kaks vetteasetatud vaati, millest tuli üle ronida. Mõned allikad (S. Lindhagen jt.) näitavad võitja ajaks 2.31,2, mis tundub olevat tõenäoline, eriti kui arvestada Lane'i üleolekut konkurentidest 200 m vabaujumises. Üldse esineb autorite vahel erinevusi tagajärgedes — eriti medalivõitjate osas. Siinkohal on aluseks võetud F. Mezö.

60 m allveeujumine (9): 1. M. de Vaudeville, Prants. 1.53,4; 2. Siso, Prants. 1.56,4; 3. Lykkeberg, Taani; 4. de Roman, Prants.; 5. Irresand, Prants.; 6. H. Aniol, Prants. F. Mezöl on ekslikult märgitud: 3. Lukkeberg, Rootsi (keda aga rootsi autorid kaasmaalaseks ei tunnista). Taanlane Lykkeberg suutis distantsist katta vaid 47,5 m, järgnevad veelgi vähem.

VEEPALL

Osa võttis 4 meeskonda. 1. Inglismaa (Manchesteri «Osborne Club»: A. Robertson; T. Coe, E. Robinson; P. Kemp; G. Wilkinson, J. Derbyshire, W. Lister); 2. Belgia (Brüsseli «Club Natation»); 3. Prantsusmaa I ja II (Pariisi «Libelulle» ja Lille'i «Enfants de Neptun»). Finaal: Ingl.-Belg. 7:2.

VÕIMLEMINE

Mitmevõistlus (134): 1. S. Sandras, Prants.; 2. J. Bass, Prants.; 3. G. Demanet, Prants.; 4. Z. Payssée, Prants.; 5. Roland, Prants.; 6. Mitu võistlejat võrdse punktide arvuga. Kavas oli kuuevõistlus: rööbaspuud, kang, rõngad, hooglemine hobusel ning kõrgus- ja kaugushüpe.

LASKMINE

1900. aastal peeti Pariisis laskmise maailmameistrivõistlused, mille tulemused võeti osal aladel arvesse ka olümpiamängudel.

Vabapüssi standard: 1. A. Kellenberger, Šveits 930. Lamadesasendis võitis A. Paroche, Prants. 332, põlveltasendis K. Stäheli, Šveits 324 ja püstasendis L. Madsen, Taani 305 silmaga.

Vabapüssi standard, meeskondlik (4): 1. Šveits (F. Böckli, E. Kellenberger, K. Stäheli, A. Grütter, L. Richardet) 4399; 2. Norra (O. Östmo, T. Seeberg, H. Hermandsen, O. Saether, O. Frydenlund) 4290; 3. Prantsusmaa (A. Paroche, Ballot, Thomas, Allard, Lérillon) 4278.

Hirvelaskmine, üksiklasud: 1. L. Debray, Prants.; 2. P. Nivet, Prants.; 3. de Lambert, Prants. «Hirve» asemel «jooksis» metssea kuju. Oli ainult olümpiavõistluste kavas.

Jahilaskmine: 1. R. de Barbarin, Prants.; 2. R. Guyot, Prants.; 3. F. Clary, Prants. Harjutus oli ainult olümpiamängude kavas.

Vabapüstol: 1. K. Röderer, Šveits 503; 2. K. Stäheli, Šveits 453; 3. L. Richardet, Šveits 448; 4. A. Paroche, Prants. 444; 5. Duffoy, Prants. 442; 6. Mitu laskurit võrdse silmade arvuga. Harjutust lasti 50 m distantsilt 30 lasku 20-ringilisse märklehte.

Vabapüstol, meeskondlik (5): 1. Šveits (K. Röderer, K. Stäheli, L. Richardet, F. Luthi, P. Probst) 2271; 2. Prantsusmaa (A. Paroche, E. Moreaux, M. Lecoq, Duffoy, Trinite) 2203; 3. Holland (Bergh, Bouwens, ülejäänute nimed puuduvad) 1876. Enamik võistlejaid laskis revolvrist — seepärast esineb mõnel autoril selle harjutuse kohta ka nimetus «revolver».

Automaatpüstol või revolver: 1. M. Larrouy, Prants. 58 tab.; 2. E. Moreaux, Prants. 57; 3. A. Morlan, Prants. F. Mezö pakub oma teoses «Sechzig Jahre Olympische Spiele» ülaltoodule lisaks veel 17 harjutust, vahetades need eksikombel ära Londoni (1908) olümpiamängude omadega.

JALGRATTASÕIT

1000 m sprint (26): 1. G. Taillandier, Prants.; 2. Vasserot, Prants.; 3. Lanz, Prants. F. Mezö märgib Pariisi mängude kavva 660 jardi

sõidu ning selle võitjaks inglase W. Johnsoni, kes tegelikult võitis selle ala Londonis 1908. a. Pariisis oli kavas ainult 1000 m sprindisõit.

VEHKLEMINE

Florett (54): 1. C. Coste, Prants.; 2. H. Masson, Prants.; 3. J. Boulanger, Prants.; 4. Debax, Prants.; 5. d'Hugues, Prants.; 6. M. Dillon-Cavanagh, Prants.

Epee (102): 1. R. Fonst, Kuuba; 2. L. Perrée, Prants.; 3. L. See, Prants.; 4. G. de la Falaise, Prants.; 5. Camet, Prants.; 6. E. Wallace, Prants.

Espadron (93): 1. G. de la Falaise, Prants.; 2. L. Thiebaut, Prants.; 3. F. Flesch, Austria; 4. Gregorich, Ung.; 5. Ivany, Ung.; 6. de Boissiere, Prants.

Väljaspool olümpiakonkurentsi olid kavas veel järgmised alad vehklemisõpetajatele (seega elukutselistele):
Florett: 1. L. Merignac, Prants.; 2. E. Kirchhoffer, Prants.; 3. Mimiague, Prants.; 4. Conte, It.; 5. Rossignol, Prants.; 6. Ramus, Prants.
Epee: 1. A. Ayat, Prants.; 2. E. Bougnol, Prants.; 3. N. Laurent, Prants.; 4. Hyvernard, Prants.
Espadron: 1. Conte, It.; 2. I. Santelli, Ung.; 3. M. Neralič, Austria; 4. Delibes, Belg.
Epee amatööridele ja proffidele: 1. A. Ayat, Prants.; 2. R. Fonst, Kuuba; 3. L. See, Prants.; 4. G. de la Falaise, Prants. Võitja oli elukutseline, teised olid amatöörid.

SÕUDMINE, 2000 M

Üheline (20): 1. H. Berrelet, Prants. 7.35,6; 2. Gaudin, Prants. 7.41,6; 3. G. Ashe, Ingl. 8.15,6; 4. d'Heilly, Prants.

Kaheline roolimeheta: 1. van Crombuge — de Sonville, Belg.; 2. vennad Delattre, Belg.; 3. Tellier—Beauchamps, Prants.

Kaheline roolimehega (5 paati): 1. Holland (Amsterdami «Minerva») 7.34,2; 2. Prantsusmaa I («Société de la Marne») 7.34,4; 3. Prantsusmaa II («Rowing Club de Castillon») 7.57,2.

Neljaline roolimeheta (4): 1. Prantsusmaa (Roubaix) 7.11,0; 2. Prantsusmaa II (Lyon) 7.18,0; 3. Saksamaa (Hamburgi «Hammonia») 7.18,2. Sõuti Seine'i jõel vastu voolu.

Neljaline roolimehega (4): 1. Saksamaa I (Hamburgi «Germania» — O. Gossler, Katzenstein, Teitgens, G. Gossler, roolis C. Gossler) 5.59,0; 2. Holland (Amsterdami «Minerva») 6.33,0; 3. Saksamaa II (Ludwigshafeni RV) 6.35,0. Sõuti alla voolu.

Kaheksaline (5): 1. USA (Philadelphia «Vesper BC») 6.09,8; 2. Belgia («CN de Gand») 6.13,8; 3. Holland (Amsterdami «Minerva») 6.23,0; 4. Saksamaa (Hamburgi «Germania») — kaks paadipikkust järel.

PURJETAMINE

6 m: 1. Šveits («Lerina», roolis H. de Pourtalès); 2. Saksamaa (roolis M. Wiesner).

8 m: 1. Inglismaa («Ollé», roolis Exshaw); 2. Prantsusmaa («Susse»). Mõnede allikate järgi oli «Ollé» prantsuse jaht.

10 m: 1. Saksamaa («Aschenbrödel», roolis M. Wiesner); 2. Inglismaa («Scotia», roolis M. Gretton); 3. Prantsusmaa («Crabe II», roolis Baudrier).

Üle 10 m jahid: 1. Prantsusmaa I («Esterel»); 2. Prantsusmaa II («Rozenn»); 3. Prantsusmaa III («Quand-Même»).

Võistlused eri jahiklassidele ei peetud ühel ja samal ajal, seepärast esineb mitmel autoril ainult kaks jahiklassi — 6 ja 8 m. Kokku startis 63 jahti.

RATSUTAMINE

Takistussõit (17): 1. Haegeman, Belg.; 2. van der Poele, Belg.; 3. de Champsavin, Prants.

Kaugushüpped (15): 1. van Langendonck, Belg. 6.10; 2. G. Trissino, It. 5.70.

Kõrgushüpped (18): 1. Gardère, Prants. ja G. Trissino, It. 1.85.

JALGPALL

Võistles ainult kaks meeskonda. 1. Inglismaa — Londoni klubi «Upton Park» (Jones; Buckenham, Crosling; Chalk, Burridge, Quash; Turner, Spackman, Nicholas, Zealey, Haslom); 2. Prantsusmaa. Mängu tulemus 4:0.

TENNIS

Meesüksikmäng (12): 1. L. Doherty, Ingl.; 2. H. Mahony, Ingl. (finaal 6:4, 6:2, 6:3).

Naisüksikmäng (6): 1. C. Cooper, Ingl.; 2. H. Prévost, Prants. (finaal 6:4, 6:2). C. Cooper on seega naistest esimene kaasaegsete olümpiamängude võitja.

Meespaarismäng (6 paari): 1. L. ja R. Doherty, Ingl.; 2. De Garmendia — M. Decugis, Prants. (finaal 6:3, 6:3, 7:5).

Segapaarismäng (3 paari): 1. C. Cooper — R Doherty, Ingl.; 2. H. Prévost — H. Mahony, Prants. (finaal 6:4, 7:5).

RAGBI

Osa võttis ainult 2 meeskonda. 1. Prantsusmaa (Pharamond, Frantz-Reichel, Collas, Giroux, Rischmann, Binoche, Gondouin, Roosewelt, Hubert, Lefèbre, Sarrade, Altoff, Olivier, Gautier, Lerdanchat, Hervé); 2. Saksamaa. Mängu tulemus 25:16.

VIBULASKMINE

Kuuest harjutusest võitis kaks belglane van Innins, ühe austraallane Mackintosh ning ülejäänud prantslased Herouin, Mougin ja Foulon.

GOLF

Naised: 1. M. Abbot, USA.
Mehed: 1. C. Sands, USA.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

ST. LOUIS 1904

Ameeriklaste edukas esinemine kahel esimesel olümpial andis neile teatud moraalse õiguse kolmandate korraldamiseks. Küsimuse arutamisel Rahvusvahelises Olümpiakomitees leidus sellele ka vastuseisjaid. Et III olümpiamängud siiski anti ameeriklaste korraldada, on Pierre de Coubertini teene, kellel oli ROK-is suur mõjuvõim. Kaasaegsete olümpiamängude algataja tahtis sellega näidata, et olümpiamängud ei ole mitte ainult eurooplaste monopoliks.

Silmas pidades tolleaegseid liiklusolusid, oli mängude viimine teisele poole Atlanti julge samm, sest ainult varakad ringkonnad võisid endale lubada luksust võtta ette üle ookeani ulatuv olümpiareis. Seepärast oli täiesti loomulik, et Euroopast sõitis mängudele ainult 53 sportlast. Kokku võttis III olümpiamängudest osa 495 sportlast, neist 431 ameeriklast. Sakslased saatsid mängudele 11 ujujat, 8 võimlejat ja kaks kergejõustiklast. Kreeka delegatsioonis oli 13, Ungarist sõitis 11, Austriast 7, Kanadast ja Kuubast 4 sportlast. Kokku oli esindatud kümme riiki.

Esialgu oli korraldajatel kavatsus pidada mängud Chicagos, kuid seoses samal aastal toimuva maailmanäitusega St. Louis'is otsustati ka olümpiamängud sinna üle viia. Kuna maailmanäitus tõmbas inimesi kokku igast ilmakaarest, lootsid korraldajad näituse külastajate näol suurendada pealtvaatajate arvu ja koos sellega ka sissetulekuid. Kuid tulemus oli vastupidine: olümpiamängud jäid täielikult maailmanäituse varju. Nagu Pariisiski. Spordil ei olnud tollal kaugeltki selline populaarsus, nagu me oleme harjunud nägema tänapäeval. Inimesi tõmbas rohkem näitus ning seal korraldatavad «tingeltangelid». Olümpiavõistlustel ei ulatunud pealtvaatajate arv ühelgi päeval kahe tuhandeni...

Kõik tähtsamad võistlused peeti mängude puhuks ehitatud staadionil, mis asus vahetult näitusevälja kõrval. Staadionile oli ehitatud ajutine puutribüün, mis mahutas ligikaudu 10 000 pealtvaatajat. Ülejäänud osas piiras pealtvaatajate pääsu väljakule madal puubarjäär. Söekihiga kaetud ovaalse jooksuraja pikkuseks oli kolmandik miili (536,45 m), mistõttu 200 m jooks peeti sirgrajal ja 400 m jooksus oli ainult üks kurv.

Ujumisvõistlused toimusid näituse territooriumil asuval järvel. Sinna oli paigaldatud stardisild (parv) ja pöördesein, mis paraku polnud omavahel paralleelsed. Kui stardis oli rohkem kui kuus inimest, vajus stardisild allapoole veepinda ja ujujatel tuli startida jalad vees. Pöördesein oli kinnitatud nii nõrgalt, et pöörde

sooritamisel kadus sein ujujate jalge alt. Ujumisradasid siis veel ei tuntud. Enne kui olümpiavõistlustega algust saadi teha, tuli ujujatel endil võistluspaik korda seada.
Korraldajad olid olümpiamängudeks kokku seadnud laiaulatusliku programmi. Selle realiseerimine kestis 14. maist 29. oktoobrini. USA Olümpiakomitee poolt väljaantud programmi olid olümpiamängude sildi all sisse võetud niisugused üritused nagu Missouri ja Lousiana osariigi ning USA koolide meistrivõistlused, rahvuslikud võistlused kergejõustikus, samuti tõstmises ja jalgrattasõidus, võistlused juunioridele ja seenioridele, jahi- ja vibulaskmine, olümpiavõistlused rahvakoolidele, olümpiavõistlused golfis, *lacrosse*'is *, mitmesugused etteandevõistlused jms.
Loomulikult ei sobinud niisugused võistlused kaasaegsete olümpiamängude kavva. St. Louisi mänge käsitlevates ROK-i ametlikes protokollides ongi sõude-, maadlus-, tennise- ja poksivõistluste tulemuste juures märkus «Väljaspool tegelikku olümpiaprogrammi». Samasse kategooriasse kuulusid St. Louis'is ka pesapall, korvpall ja lacrosse.
III olümpiamängude ametlikeks aladeks olid kergejõustik, vehklemine, võimlemine, ujumine ja tõstmine. Võistlused nendel spordialadel toimusid 29. augustist 10. septembrini. Kergejõustikus võitsid ameeriklased kõik esikohad, välja arvatud raskusheide, kus parim oli kanadalane Etienne Desmarteau. Ka enamik ülejäänud auhinnalisi kohti kuulus ameeriklastele. Eurooplastest suutsid medalile tulla vaid Inglismaad esindav iirlane J. Daly takistusjooksus, sakslane Weinstein kõrgushüppes ja kreeklane Georgantos kettaheites.
Eelmiste mängude võitjatest suutsid oma saavutust korrata vasaraheitja John Flanagan, kolmikhüppaja Myer Prinstein ja hoota hüpetes Ray Ewry, kes võitis ka seekord kolm kuldmedalit. Kolmekordseteks võitjateks osutusid veel sprinter Archie Hahn, kelle tagajärg 200 m jooksus (tõsi küll, sirgrajal) — 21,6 püsis olümpiamängude rekordina kuni 1932. aastani, tõkkejooksja ja veerandmailer Harry Hillman ning keskmaajooksja James Lightbody. Viimati nimetatu oli loomupäraste võimetega jooksjatüüp, kes tegeliku treeningu juurde asus alles kaks kuud enne mängude algust. St. Louis'is panid oma olümpiakarjäärile aluse nooruke kuulitõukaja Ralph Rose ja kettaheitja Martin Sheridan.
Lisaks ametlikus programmis olevatele kergejõustikualadele olid kavas veel mitmesugused lohutusvõistlused, kus olümpiavõistlustel auhinnalistele kohtadele mittetulnud said omavahel veel kord võimeid proovida. Nii on teada, et ühe taolise võistluse, nimelt poole miili lohutusjooksu, võitis sakslane Runge.

---

* Indiaani päritoluga pallimäng.

Omapäraste vahejuhtumitega on spordiajalukku läinud St. Louis'i maratonijooks. Starti asus 31 meest, neist 17 USA esindajat, 10 kreeklast, 3 lõuna-aafriklast (1 inglane ja 2 kafrit) ja 1 kuubalane.

Viimati nimetatu, F. Carvajal, oli olümpiamängudele sõites endale leiba ja reisiraha teeninud jooksuesinemistega ning jõudnud niiviisi kuni New Orleans'ini. Sealt põhja poole kuni olümpialinnani pääsenud ta aga ainult kerjates. Kaasstartijate hulgas nägi Carvajal välja tõelise hernehirmutisena, kandes oma aja äraelanud pikkade käistega särki ja lapitud ning narmendavaid pikki pükse. Talle anti enne starti «sportlikum» väljanägemine võrdlemisi lihtsate vahenditega — lõigati ära särgivarrukad, samuti narmendavad püksisääred. Kuna kuubalane polnud kunagi varem tõelisest võistlusest osa võtnud, ei osanud ta arvestada oma võimalusi. Juhtides poolel võistlusmaal ja arvates endal olevat piisava edumaa, läks ta pealtvaatajate sekka endale puuvilja kerjama. Jooksu jätkates sai ta hiljem piste ning finišeerus neljandana.

Distantsi teisel poolel asus liidrikohale ameeriklane Thomas Hicks. St. Louisi kuum ja niiske kliima oli jooksjatele väljakannatamatu. Jooksu ajal oli +32° C varjus. Paljud katkestasid. Ka Hicks oli nõrkemas ja suutis jooksu lõpetada ainult tänu sõprade poolt talle antud strihniiniannustele. Ent kui Hicks poolsurnult staadionile jõudis, oli seal «maratonivõitja» ees ning juba autasustatudki — president Rooseveldi tütar isiklikult oli ulatanud talle võidutrofee... Hicksi kaasmaalane F. Lorz oli pärast 15 km saanud piste, istunud autosse ning umbes 8 km enne finišit jätkanud jooksu. Nii kuulusidki publiku esimesed ovatsioonid talle... USA Kergejõustikuliit diskvalifitseeris Lorzi küll eluajaks, kuid juba järgmisel aastal võttis ta osa Bostoni maratonist.

Teivashüppes diskvalifitseeriti eelvõistlustel jaapanlane Fujii. Nimelt torkas jaapanlane teiba süvendisse, ronis siis vertikaalset teivast mööda üles nagu orav ja heitis enda üle lati. Kui kohtunikud Fujiile selgeks tegid, et tuleb võtta hoogu ja hüpata, jooksis jaapanlane kohapeal mõne ringi, pistis siis teiba taas auku ja kordas jälle oma kunsttükki. Fujii diskvalifitseeriti, vaatamata Jaapani saadiku ägedale protestile.

Kui kergejõustikus peremehetsesid ameeriklased, siis ujumises konkureerisid nendega esikohtade pärast võrdse eduga ungarlased ja sakslased. Vehklemises võistles ameeriklaste kõrval kaasa ainult kolm kuubalast, kuid sellest piisas, et röövida jänkidelt esikohad kõikides relvaliikides, samuti meeskonnaarvestuses. Võimlemises esinesid teistest paremini sakslased.

Vaatamata suurtele puudustele korralduses ja võistluspaikades, etendasid St. Louisis toimunud olümpiamängud spordi arengus olulist osa. Eurooplased tutvusid seal esmakordselt ameeriklaste

treeningumetoodikaga, millest Vanas Maailmas oli veel võrdlemisi ähmane ettekujutus. Edasiviivaks oli seal ka maadlejate ja poksijate jagamine eri kaalukategooriatesse. Samuti väärib esiletõstmist olümpiamängude ajal korraldatud suur spordinäitus ning kehalise kasvatuse konverents, kus parimate ameerika eriteadlaste kõrval esines loengutega ka tolleaegne tuntud saksa füsioloog F. A. Schmidt.

ROK-i poolt n.-ö. ametlikeks tunnistatud alade põhjal oli riikidevaheline paremusjärjestus järgmine: 1. Ameerika Ühendriigid 190 punkti; 2. Saksamaa 30; 3. Kuuba 20; 4. Ungari 10; 5. Kreeka 4; 6. Kanada 3; 7. Inglismaa 2 ja 8. Austria 1.

III OLÜMPIAMÄNGUD

St. Louis 1904, 1. juuli — 29. oktoober

KERGEJÕUSTIK

60 m (12): 1. A. Hahn, USA 7,0; 2. W. Hogenson, USA (2 m järel); 3. F. Moulton, USA (rinnaosa võrra järel); 4. H. Blair, USA; 5. M. Prinstein, USA; 6. F. Castleman, USA.

100 m (15): 1. A. Hahn, USA 11,0; 2. N. Cartmell, USA (2 m järel); 3. W. Hogenson, USA (rinnaosa võrra järel); 4. F. Moulton, USA; 5. F. Heckwolf, USA; 6. L. Robertson, USA. Ungarlane B. de Mezö oli ainuke võistleja väljaspool USA-d.

200 m (7): 1. A. Hahn, USA 21,6; 2. N. Cartmell, USA (2 m järel); 3. W. Hogenson, USA; 4. F. Moulton, USA. Kahest eeljooksust pääses kaks paremat finaali.

400 m (13): 1. H. Hillman, USA 49,2; 2. F. Waller, USA (1 m järel); 3. H. Groman, USA (1 m järel); 4. J. Fleming, USA; 5. M. Prinstein, USA; 6. G. Poage, USA. Kõik võistlejad startisid kõrvuti.

800 m (14): 1. J. Lightbody, USA 1.56,0; 2. H. Valentine, USA (2 m järel); 3. E. Breitkreutz, USA (rinnaosa võrra järel); 4. G. Underwood, USA; 5. J. Runge, Saksa; 6. F. Verner, USA.

1500 m (9): 1. J. Lightbody, USA 4.05,4; 2. F. Verner, USA (10 m järel); 3. L. Hearn, USA; 4. D. Munson, USA; 5. J. Runge, Saksa; 6. P. Deer, Kan.

Maraton (32): 1. T. Hicks, USA 3:28.53,0; 2. A. Corey, USA 3:34.14,0; 3. A. Newton, USA 3:47.33,0; 4. F. Carvajal, Kuuba; 5. D. Velonis, Kreeka; 6. D. Kneeland, USA. Distants oli 40 000 m. Lõpetas 14 meest.

2500 m tak. (8): 1. J. Lightbody, USA 7.39,6; 2. J. Daly, Iiri (4 m järel); 3. A. Newton, USA (25 m järel); 4. F. Verner, USA; 5. G. Bonhag, USA; 6. H. Cohn, USA.

110 m tj. (8): 1. F. Schule, USA 16,0; 2. T. Shideler, USA (2 m järel); 3. L. Ashburner, USA (0,5 m järel); 4. F. Castleman, USA.

200 m tj. (4): 1. H. Hillman, USA 24,6; 2. F. Castleman, USA (2 m järel); 3. G. Poage, USA; 4. G. Varnell, USA.

400 m tj. (4): 1. H. Hillman, USA 53,0; 2. F. Waller, USA; 3. G. Poage, USA; 4. G. Varnell, USA.

Kõrgus (6): 1. S. Jones, USA 1.80,3; 2. G. Serviss, USA 1.77,8; 3. P. Weinstein, Saksa 1.77,8; 4. L. Gönczy, Ung. 1.75,3; 5. E. Freymark, USA; 6. E. Barker, USA.

Hoota kõrgus (4): 1. R. Ewry, USA 1.49,8; 2. F. Stadler, USA 1.44,7; 3. L. Robertson, USA 1.44,7; 4. J. Biller, USA.

Teivas (7): 1. C. Dvorak, USA 3.50,5; 2. L. Samse, USA 3.42,9; 3. L. Wilkins, USA 3.42,9; 4. W. McLanahan, USA 3.35,3; 5. W. Dray, USA; 6. C. Allen, USA. 7. P. Weinstein, Saksa.

Kaugus (7): 1. M. Prinstein, USA 7.34; 2. D. Frank, USA 6.89; 3. R. Stangland, USA 6.88; 4. F. Englehardt, USA 6.63; 5. G. van Cleve, USA; 6. J. Hagerman, USA.

Hoota kaugus (4): 1. R. Ewry, USA 3.44,6; 2. C. King, USA 3.27,6; 3. J. Biller, USA 3.26,3; 4. H. Field, USA 3.19.

Kolmik (7): 1. M. Prinstein, USA 14.32,5; 5. F. Englehardt, USA 13.90; 3. R. Stangland, USA 13.36,6; 4. J. Fuhler, USA 12.92; 5. G. van Cleve, USA; 6. J. Hagerman, USA.

Hoota kolmik (4): 1. R. Ewry, USA 10.54,7; 2. C. King, USA 10.36; 3. F. Stadler, USA 9.91; 4. G. Serviss, USA 9.70.

Kuul (8): 1. R. Rose, USA 14.80,8; 2. W. Coe, USA 14.40; 3. L. Feuerbach, USA 13.37; 4. M. Sheridan, USA 12.40; 5. C. Chadwick, USA; 6. A. Johnson, USA.

Ketas (6): 1. M. Sheridan, USA 39.28; 2. R. Rose, USA 39.28; 3. N. Georgantos, Kreeka 37.68; 4. J. Flanagan, USA 36.15; 5. J. Biller, USA; 6. J. Mitchell, USA. Võitja selgitas loos. F. Mezö näitab Rose'i tulemuseks 39.20.

Vasar (5): 1. J. Flanagan, USA 51.23; 2. J. Dewitt, USA 50.26,6; 3. R. Rose, USA 45.73; 4. C. Chadwick, USA 42.79; 5. J. Mitchell, USA.

Raskusheide (6): 1. E. Desmarteau, Kan. 10.46,4; 2. J. Flanagan, USA 10.16; 3. J. Mitchell, USA 10.13,4; 4. C. Hennemann, USA 9.18; 5. C. Chadwick, USA; 6. R. Rose, USA. Heitevahendi raskus oli 25,4 kg.

Kõik eespool toodud hüpete-heidete tulemused on tuletatud jalgadest-tollidest, mistõttu paljudel autoritel esineb erinevusi.

Kõievedu (6 msk.): 1. USA I (Milwaukee AC — O. Olsen. S. Johnson, H. Sicling, C. Magnusson, P. Flanagan); 2. USA II (St. Louis Turnverein A — M. Braun, W. Seiling, O. Upshaw, C. Rose, A. Rodenburg); 3. USA III (St. Louis Turnverein B — C. Habercorn, F. Kungler, C. Theas, H. Jacobs, H. Friende); 4. USA IV (New York AC).

Mitmevõistlus: 1. T. Kiely, Ingl. 6036 p.; 2. A. Gunn, USA 5907; 3. T. Hare, USA. Mitmevõistluse kavas oli 100 jardi jooks, kuulitõuge, kõrgushüpe, 880 jardi käimine (!), vasaraheide, teivashüpe, 120 jardi tõkkeid, raskusheide, kaugushüpe ja 1 miili jooks. Kõik 10 ala viidi läbi ühel päeval.

Väljaspool ametlikku võistluskava korraldati veel 4 miili meeskonnajooks kolmeliikmelistele klubimeeskondadele (eteandevõistlusena).

UJUMINE

50 jardi * vabalt (11): 1. Z. von Halmay, Ung. 28,0; 2. P. Leary, USA 28,6; 3. C. Daniels, USA; 4. F. Gailey, USA.

100 jardi vabalt (17): 1. Z. von Halmay, Ung. 1.02,8; 2. C. Daniels, USA; 3. P. Leary, USA; 4. F. Gailey, USA.

220 jardi vabalt (9): 1. C. Daniels, USA 2.44,2; 2. F. Gailey, USA 2.46,0; 3. E. Rausch, Saksa 2.56,0.

440 jardi vabalt (11): 1. C. Daniels, USA 6.16,2; 2. F. Gailey, USA 6.22,0; 3. O. Wahle, Austria 6.39,0.

880 jardi vabalt (10): 1. E. Rausch, Saksa 13.11,4; 2. F. Gailey, USA 13.23,4; 3. G. Kiss, Ung.; 4. O. Wahle, Saksa.

1 miil ** vabalt (9): 1. E. Rausch, Saksa 27.18,2; 2. G. Kiss, Ung. 28.28,2; 3. F. Gailey, USA 28.54,0; 4. O. Wahle, Austria.

100 jardi selili (4): 1. W. Brack, Saksa 1.16,8; 2. G. Hoffmann, Saksa 1.18,0; 3. G. Zacharias, Saksa 1.19,6; 4. C. Daniels, USA.

440 jardi rinnuli (4): 1. G. Zacharias, Saksa 7.27,6; 2. W. Brack, Saksa 7.33,0; 3. H. Handy, USA; 4. E. Adams, USA.

4×50 jardi vabalt (5 msk.): 1. USA I (New Yorgi AC — J. Ruddy, B. Goodwin, L. de Handley, C. Daniels) 2.04,6; 2. USA II (Chicago AC); 3. USA III (Missouri AC). Osa autoreid (Lindhagen) asetavad teisele kohale Saksamaa ja kolmandaks Ungari — ilmselt vääralt, sest ungari ujujaid oli St. Louisis ainult kaks (Halmay ja Kiss).

Tornihüpped (4): 1. G. Sheldon, USA 12,75; 2. G. Hoffmann, Saksa 11,33; 3. F. Kehoe, USA ja A. Braunschweiger, Saksa 11,33.

Lisaks tornihüpetele olid kavas vettehüpped kaugusele, kus paremusjärjestuseks oli: 1. W. Dickey, USA 19,05 m; 2. E. Adams, USA 17,53 m; 3. B. Goodwin, USA 17,37 m. Toimus ka veepalliturniir kolme USA meeskonna osavõtul. Finaalis mängisid New Yorgi AC — Chicago AC 6:0. Kolmas oli Missouri AC.

* 1 jard=91,349 sm.
** 1 inglise miil=1609,3 m.

VABAMAADLUS

Helveskaal (kuni 47,638 kg): 1. R. Curry; 2. J. Hein; 3. G. Thiefenthaler. **Kärbeskaal** (kuni 52,164 kg): 1. G. Mehnert; 2. G. Bauers; 3. W. Nelson. **Sulgkaal** (kuni 56,7 kg): 1. I. Niflot; 2. A. Wester; 3. Z. Strebler. **Kergekaal** (kuni 61,236): 1. B. Bradshaw; 2. T. McLeer; 3. C. Clapper. **Keskkaal** (kuni 65,772 kg): 1. O. Roem; 2. R. Tesing; 3. G. Zukel. **Poolraskekaal** (kuni 71,668 kg): 1. C. Erickson; 2. W. Beckmann; 3. J. Winholtz. **Raskekaal** (üle 71,668 kg): 1. B. Hansen; 2. F. Kungler; 3. F. Warmbold.

Võistlesid ainult ameeriklased, mistõttu vabamaadlust ei loeta 1904. a. St. Louis'i OM-l ametlikuks olümpiaalaks. Esmakordselt olid maadlejad jagatud seitsmesse kaalukategooriasse.

MÄRKUS: Kilogrammid on tuletatud inglise naeltest.

TÕSTMINE

Kaalukategooriaid ei olnud, kuid kõik osavõtjad (5) kuulusid raskekaallaste hulka.

Kahe käega tõsted: 1. P. Kakousis, Kreeka 111,67 kg; 2. O. Osthoff, USA 84,44; 3. F. Kungler, USA 68,09.

Ühe käega tõsted (kavas oli 10 harjutust hantlitega): 1. O. Osthoff, USA 48 punkti (suurim ülessurutud raskus 86,75 kg); 2. F. Winters, USA 45; 3. F. Kungler, USA 10.

POKS

Poks oli tollal levinud peamiselt ainult anglo-saksi maades. On tähelepanuväärne, et mängudega samal ajal oli poks keelatud spordiala paljudes USA osariikides. St. Louis'i poksiturniir oli esimene suurem võistlus amatöörpoksijatele üldse. Võistlesid ainult ameeriklased, kusjuures neli võitjat (Finnegan, Kirk, Spanger ja Mayer), tegid kaasa kahes kehakaalus. Poks ei olnud ametlikult mängude kavas.

Kärbeskaal (kuni 47,628 kg): 1. G. Finnegan; 2. M. Burke. **Kukk-kaal** (kuni 52,164 kg): 1. O. Kirk; 2. G. Finnegan. **Sulgkaal** (kuni 56,7 kg): 1. O. Kirk; 2. F. Haller. **Kergekaal** (kuni 61,236 kg): 1. H. Spanger; 2. J. Eagan; 3. R. van Horn. **Keskkaal** (kuni 65,272 kg): 1. A. Young; 2. H. Spanger; 3. J. Lydon. **Poolraskekaal** (kuni 71,668 kg): 1. C. Mayer; 2. B. Spradlye. **Raskekaal** (üle 71,668 kg): 1. S Berger; 2. C. Mayer.

MÄRKUS: Kilogrammid on tuletatud inglise naeltest.

VÕIMLEMINE

Kolmevõistlus: Koosnes harjutustest kangil, rööbaspuudel ja hobusel ning kaugushüppest, kuulitõukest ja 100 jardi jooksust (119): 1. J. Lehnhardt, USA 70,50 punkti; 2. W. Weber, Saksa 69,10; 3. A. Spinnler, Saksa 67,99.

Kuuevõistlus, meeskondlik: 1. USA I (Philadelphia «Turngemeinde», koosnes peamiselt Ameerika sakslastest): J. Lehnhardt, P. Kassel, M. Hess, A. Heida, E. Reckewey ja J. Grieb 374,43; 2. USA II (New Yorgi «Turnverein») 356,37; 3. USA III («Central-Turnverein») 349,67.

Kolmevõistlus, individuaalne: Koosnes harjutustest rööbaspuudel, kangil ja hooglemisest hobusel: 1. A. Spinnler, Saksa 43,49; 2. W. Weber, Saksa 41,60; 3. H. Peitsch, Saksa 41,56.

Kolmevõistlus individuaalne: Koosnes kaugushüppest, kuulitõukest ja 100 jardi jooksust (119): 1. M. Emmerich, USA 35,37; 2. J. Grieb, USA; 3. G. Mayer, USA; 4. W. Mertz. Üksikalade kaks paremat olid: kaugus — Emmerich 6.55, Grieb 6.15; kuul — Emmerich 11.15, Grieb 10.21; 100 jardi — Emmerich 10,6, W. Mertz (USA) 10,8.

Peale selle oli kavas veel **mitmevõistlus seitsmel alal,** millest võtsid osa ainult ameeriklased: **Hüpped:** 1. A. Heida ja G. Eyser 36 p.; 3. W. Merz 31. **Hooglemine:** 1. A. Heida, 42; 2. G. Eyser 33; 3. W. Merz 29. **Rõngad:** 1. H. Glass 45; 2. W. Merz 35; 3. E. Voight 32. **Rööbaspuud:** 1. G. Eyser 44; 2. A. Heida 43; 3. J. Duha 40. **Kang:** 1. A. Heida ja E. Hennig 40; 3. G. Eyser 39. **Köielronimine:** 1. G. Eyser 7,0 sek.; 2. C. Krause 7,8; 3. E. Voight 9,8. **Harjutused kurikatega:** 1. E. Hennig 13; 2. E. Voight 9; 3. R. Wilson 5. Seitsme ala kokkuvõttes olid kolm paremat: A. Heida 161; 2. G. Eyser 152; 3. W. Merz 135.

JALGRATTASÕIT

Ei olnud ametlikult olümpiamängude kavas. Võistlesid ainult ameeriklased. **Veerand miili** (402,25 m): 1. M. Hurley 31,8; 2. B. Downing; 3. E. Billington. **Kolmandik miili** (536,66 m): 1. M. Hurley 43,8; 2. B. Downing; 3. E. Billington. **Pool miili** (804,5 m): 1. M. Hurley 1.09,0; 2. E. Billington; 3. B. Downing. **1 miil** (1609 m): 1. M. Hurley 2.41,4; 2. B. Downing; 3. E. Billington. **2 miili:** 1. B. Downing 4.57,8; 2. O. Goerke; 3. M Hurley. **5 miili:** 1. C. Schlee 13.08,2; 2. G. Wiley; 3. A. Andrews. **25 miili:** 1. B. Downing 1:10.55,4; 2. A. Andrews; 3. G. Wiley.

VEHKLEMINE

Floreti (12): 1. R. Fonst, Kuuba; 2. A. Post, Kuuba; 3. C. Tatham, USA. F. Mezö järgi esindas ka Tatham Kuubat.

Floreti, meeskondlik (2): 1. Kuuba (R. Fonst, A. Post, M. Diaz); 2. Kombineeritud meeskond. (J. Fox, Kuuba ning C. Tatham ja C. Townsend, USA).

Epee (11): 1. R. Fonst, Kuuba; 2. C. Tatham, USA; 3. A. Post, Kuuba; 4. G. Casmir, Saksa. Mõnede andmete kohaselt 2. Post, 3. Tatham.

Espadron (6): 1. M. Diaz, Kuuba; 2. W. Grebe, USA; 3. A. Post, Kuuba.

Espadron, mitmevõistlus (6): 1. A. Post, Kuuba. 2. W. Scott-O'Connor, USA; 3. W. Grebe, USA. Milles see mitmevõistlus seisnes, selle kohta ei ole andmeid.

Floreti, juuniorid: 1. A. Fox, USA; 2. T. Carstens, USA; 3. W. Holroyde, USA. Peale selle võisteldi väljaspool ametlikku programmi veel **nn. kepivehklemises,** kus järjestuseks kujunes: 1. A. Post,

Kuuba; 2. W. Grebe, USA; 3. W. Scott-O'Connor. Üldises meeskonnaarvestuses tuli esikohale Kuuba 42 ja teiseks USA 20 punktiga.

SÕUDMINE

Kaheksaline: 1. USA (Philadelphia «Vesper Boat Club») 7.50,0; 2. Kanada (Toronto «Argonaut»).

Sõudmist ametlikult kavas ei olnud. Kaheksaliste sõit oli ainus n.-ö. rahvusvaheline klass. Ülejäänud klassides võistlesid ainult ameeriklased mängude ajal korraldatud nn. olümpiaregatil (distantsi pikkus oli 2 miili), kus paremateks osutusid ühelistel F. Green (10.08,5), kahelistel paarisaerulistel New Yorgi «Atalanta Boat Club» (10.03,3), roolimeheta kahelistel Long Islandi «Ravenswood Boat Club» (10.05,3) ja neljalistel St. Louis' «Century Boat Club» (9.05,8).

VIBULASKMINE

Ei kuulunud ametlikult olümpiamängude kavva. Võistlesid ainult ameeriklased omavahel.

MEHED

Suur raund (100+80+60 jardi): 1. P. Bryant 820; 2. R. Williams 819; 3. W. Thompson 816.

Väike raund (60+50+40 jardi): 1. H. Taylor 811; 2. C. Hubbard 799; 3. L. Maxon 777.

Meeskonnad (60 jardi): 1. Washingtoni D. C. (R. Williams, W. Thompson, L. Maxon, L. Spencer) 1344; 2. Cincinnati A. C. 1341; 3. Bostoni A. A. 1268.

NAISED

Suur raund (60+50 jardi): 1. M. Howell 620; 2. H. Pollock 419; 3. E. Cooke 419.

Väike raund (50+40+30 jardi): 1. M. Howell 867; 2. E. Coolen 630; 3. H. Pollock 630.

Naiskonnad (60+48+30 jardi): 1. Cincinnati A. C. (M. Howell, H. Pollock, C. Woodruff, L. Taylor) 506; 2. Washingtoni D. C.

TENNIS

Meesüksikmäng: 1. B. Wright, USA; 2. R. LeRoy, USA (6:4, 6:4).

Meespaarismäng: 1. B. Wright — E. Leonhard, USA; 2. A. Bell — R. LeRoy, USA (6:4, 4:6, 6:2). Tennis ei kuulunud ametlikult mängude kavva.

JALGPALL

Ei olnud ametlikult olümpiamängude kavas (F. Mezö väidab vastupidist). Turniiril startis viis meeskonda. Finaalis alistas Kanada («Galt» F. C. — E. Linton; G. Ducker, J. Gourley; R. Lane, A. Johnston, J. Fraser; T. Taylor, F. Steep, A. Hall, A. Henderson, G. McDonald) USA 4:0. (USA-d esindas St. Louis'i klubi «St. Rose»). Olgu märgitud, et mängudega umbes samal ajal (1904) asutati Pariisis rahvusvaheline jalgpalliliit (FIFA).

KORVPALL

Pärast seda, kui Springfieldi ülikooli noor professor James A. Naismith pani möödunud sajandi viimasel aastakümnel (täpsemalt — 1892) aluse korvpallimängule, levis see kiiresti kõikidesse USA osariikidesse. St. Louis'i mängudel oli kavas korvpalli demonstratsiooniturniir ja olümpiamängudele sõitnud eurooplased nägid korvpallimängu esmakordselt. Demonstratsiooniturniiri kolm paremat meeskonda olid Buffalo YMCA, Chicago YMCA ja New Yorgi «Xavier A. A.»

Peale selle võisteldi St. Louis' mängudel veel golfis (1. G. Lyon, Kan.; 2. C. Egan, USA), *lacrosse*'is (finaalis võitis Kanada USA-d tulemusega 12:8) ja nn. *roque*'s *, mille võitis selle ala üks tulisemaid propageerijaid C. Jacobus.

---

* Indiaanlaste rahvuslik pallimäng.

ATEENA VAHE-MÄNGUD 1906

Nagu juba eespool mainitud, avaldasid kreeklased esimesel olümpiakongressil soovi, et kaasaegsete olümpiamängude areeniks jääks alatiseks Kreeka. Hiljem tegid kreeklased ettepaneku pidada kahtede olümpiamängude vahel nn. vaheolümpiamängud. Sellega oldi päri. Esimesed vaheolümpiamängud otsustati pidada 1906. aastal Ateenas, millega ühtlasi tähistati kaasaegsete olümpiamängude sünni kümnendat aastapäeva.

Mitmed olümpiakroonikud pole Ateena vaheolümpiamängudele omistanud mingit tähelepanu. Seda lihtsalt põhjusel, et tegemist polnud n.-ö. õigete olümpiamängudega. Tegelikult ületasid nad kõik eelnenud. Neid ei saa paljuski võrrelda Pariisi ja St. Louisi mängudega, kus ebaõnnestumised teatavasti kaalusid üles õnnestumised. Piisab ainult sellest, kui mainida, et Ateena vaheolümpia pidulikul avamisel viibis staadionil ja selle vahetus ümbruses üle saja tuhande inimese, kümne päeva jooksul jälgis aga võistlusi tublisti üle 600 000 pealtvaataja.

Kreeka Olümpiakomitee ei säästnud vaeva mängude ettevalmistamisel. Ateena Marmorstaadioni istekohtade arvu suurendati 60 tuhandeni. Korrastati ka teised võistluspaigad. Kreeklaste eesmärgiks oli äratada võimalikult rohketes riikides huvi mängude vastu ning see neil ka õnnestus. Väärib märkimist, et kreeklased osutasid paljudele riikidele ka ainelist toetust mängudele sõiduks. Rootsi sportlasi, kes nüüd esmakordselt olid oma valitsuselt saanud toetust 5000 krooni, toetas Kreeka Olümpiakomitee omalt poolt 7200 krooniga. Seega osutus väljast saadud toetussumma tunduvalt suuremaks oma valitsuselt saadud summast. Ühest küljest näitab see seda, kui vähe riigiorganid tol ajal huvi tundsid kehakultuuri ja spordi arendamise vastu, teiselt poolt aga seda, mida kreeklased tegid selleks, et kindlustada mängudele võimalikult rohkem osavõtjaid.

Ateenasse saabus 901 sportlast 22 riigist. Peale korraldajate, kes panid välja 298 võistlejat, võttis mängudest osa Prantsusmaa 73, Inglismaa 58, Rootsi 57, Taani 56, Saksamaa 52, Norra 44, USA 43, Itaalia 39, Austria ja Ungari 35, Böömimaa 27, Belgia 23, Holland 18, Türgi 12, Šveits 10 ja Egiptus 5 võistlejaga. Esmakordselt võtsid mängudest osa soomlased, kes vaatamata neljaliikmelisele delegatsioonile võitsid kaks kuld- ja ühe pronksmedali.

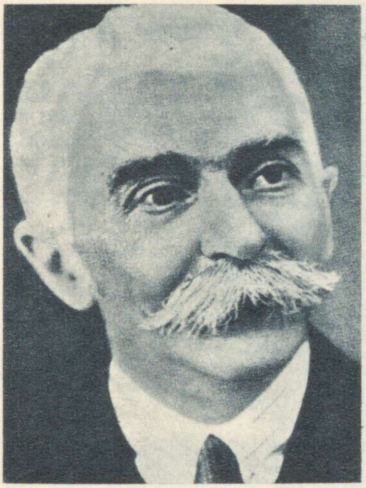
Mängud avati 22. aprillil pealtvaatajaist viimase võimaluseni täiskiilutud Marmorstaadionil. Esmakordselt oli kavas osavõtvate maade pidulik defilee. Pärast avatseremooniat esitasid Itaalia, Norra, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa ja Taani valikrühmad võimlemisettekandeid. Eriti suure menu osaliseks sai Taani naisvõimlejate esinemine. Kreeka kuningas Georg, kes ise oli taani päritoluga, oli kutsunud taanlannad avapidustustele.
Järgmisel päeval algasid võistlused. Kergejõustik, maadlus, võimlemine ja tõstmine viidi läbi Marmorstaadionil, võistlused jalgpallis ja jalgrattasõidus peeti Phaleronis asuval velodroomil, ujumisalad Pireuse sadamalinna lähedal Zea lahel ja laskmine Kreeka armee lasketiirus Caliteas.
Kergejõustikus «valitsesid» endiselt ameeriklased, kuid nüüd peamiselt lühi- ja keskmaajooksudes. Pikematel distantsidel läksid esikohad eurooplastele. Märkimisväärne on see, et Ateenas joosti erinevalt kehtivast tavast vastupäeva! Hüpetes võitsid ameeriklased vaid kaugushüppe ning hoota hüpped, kus järjekordselt hiilgas Ray Ewry. Kõrgus- ja kolmikhüppe võitjad Con Leahy ja P. O'Connor, kes esindasid Inglismaad, olid tegelikult iirlased. Kui nende autasustamise ajal heisati võidumasti «Union Jack» ja mängiti Inglise hümni, võtsid nad demonstratiivselt põuest Iiri lipud ja hakkasid neid lehvitama.
Tõugetes-heidetes olid ameeriklased eurooplastest paremad tegelikult ainult kettaheites, sest kuulitõukes parimat tagajärge näidanud soomlane Werner Järvinen diskvalifitseeriti vahekohtunike poolt, kellele polnud vastuvõetav tema tõukestiil.
Üldse valitses tollal õige mitmel alal võistlusreeglitest üpris ähmane ettekujutus. Nii näiteks polnud fikseeritud see, kuidas tuleb odaviske ajal odast kinni hoida. Ungarlane I. Mudin hoidis viske ajal oda sabast ja lennutas sel moel «piiki» üle 40 meetri. Paremate hulka ungarlane sellise stiiliga ei pääsenud. Neli esimest kohta võitsid rootslased, kolm järgmist soomlased. Olümpiavõitjaks tuli rootslane Erik Lemming tagajärjega 53.90.
Maratonijooks kujunes kreeklastele suureks pettumuseks. Ühelgi alal ei soovinud nad nii hardasti võitu kui maratonijooksus. Nad lootsid salajas, et kordub seesama, mis kümme aastat tagasi. Ühelgi alal ei valmistunud kreeklased mängudeks nii suure hoolega kui maratonis. Olümpialinnas kõneldi kreeklaste poolt ettevalmistuse käigus joostud uskumatutest aegadest. Nii olevat keegi Maratoni-lähedasest külast pärit kirikuõpetaja nimega Kutulakis jooksnud kodukülast Marmorstaadionile vähem kui kahe tunniga. Seesama Kutulakis teatas enne jooksu lehemeestele, et ta kas võidab jooksu või kantakse rajalt surnuna ära.
Kolmekümne kaheksast startinust võitis jooksu suure ülekaaluga kanadalane W. Sherring. Võitjast jäi kuus ja pool minutit maha rootslane J. Svanberg ja temast omakorda kaks ja pool minutit

ameeriklane W. Frank. (Vahemärkusena olgu öeldud, et Sherringile korraldati kodumaal hiilgav vastuvõtt ning talle kingiti maja.) Parima kreeklasena lõpetas J. Alepous jooksu viiendana. Kreeklane Kutulakis ei võitnud ega ka surnud, kuigi kanti nõrkenuna rajalt ära — samuti nagu Alepous pärast finišijoone ületamist.

708. aastal e. m. a. võeti antiiksete olümpiamängude kavva suurt osavust, mitmekülgsust ja head ettevalmistust nõudev viievõistlus — pentathlon (vt. lk. 17). Nüüd 2614 aastat hiljem oli see taas võistluskavas. Selles peeti favoriidiks tugevat ameeriklast Martin Sheridani, kuid pärast seda, kui see oli startinud ebaõnnestunult kaugushüppes ja siis edasivõistlemisest loobunud, jäi võitja võistluse otsustada. Esimesel alal, hoota kaugushüppes (on kindlaks tehtud, et antiikajal oli viievõistluse kavas hooga kaugushüpe), osutus parimaks ameeriklane L. Robertson. Seejärel saavutasid võidu kettaheites (antiikne stiil) ungarlane I. Mudin, odaviskes rootslane K. Lindberg ja staadionijooksus Robertson. Kuus paremat meest pääses lõplikku paremust selgitama maadluses. Siin osutus võitjaks rootslane H. Mellander, kes ühtlasi tuli kuldmedalile ungarlase Mudini ja kaasmaalase Lemmingi ees. Paremuse määramisel oli aluseks üksikutel aladel saavutatud kohapunktide liitmine. Antiikset tava järgides oleks aga esikoht kuulunud ungarlasele, kes oli oma finaalivastastest parem kolmel alal.

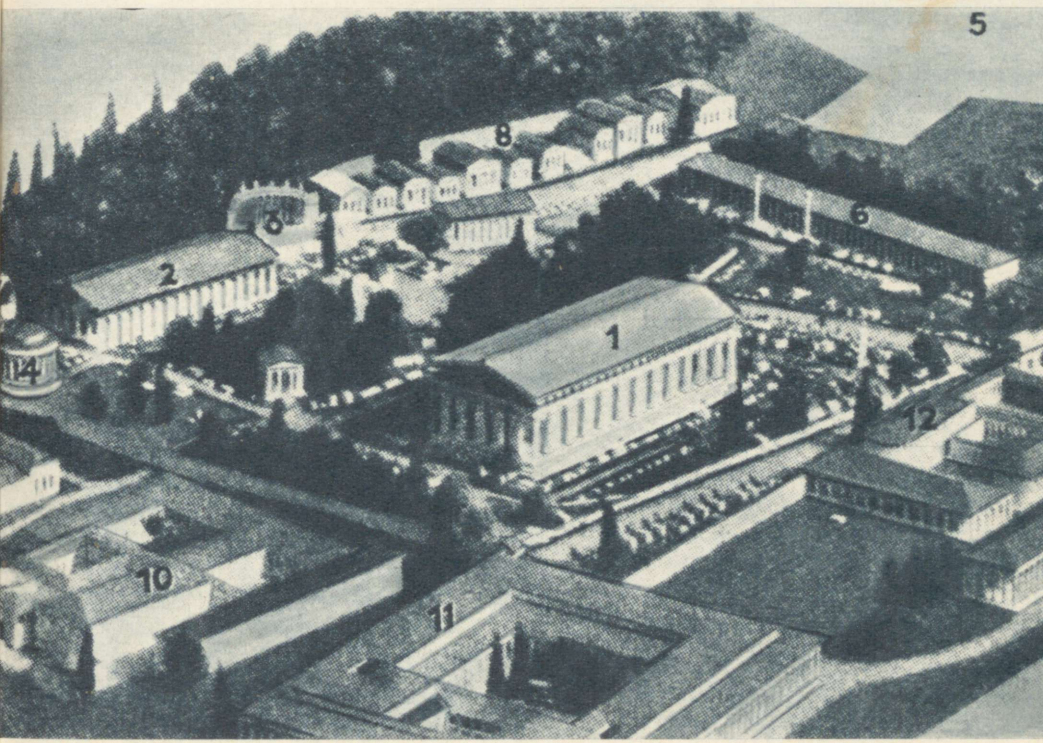
Zea lahel peetud ujumisvõistlustest võttis osa maailma kogu tolleaegne ujujate paremik. Kavas olid ainult vabaujumise distantsid. Sprindis revanšeeris ameeriklane Daniels ungarlaselt Halmaylt St. Louisis saadud kaotuse, kusjuures ajad olid võrdlemisi nõrgad, vastavalt 1.13,4 ja 1.14,2. Ungari ujumiskuulsus oli viis kuud varem Viinis «Dianabadi» siseujulas katnud sellesama võistlusmaa maailmarekordilise ajaga 1.05,8. 400 m vabaujumise võitis 16-aastane austerlane O. Scheff, kuna ühe miili distantsil osutus parimaks järgmiste olümpiamängude veeradade kangelane Henry Taylor, kes edestas kaasmaalast ja Pariisi mängude kahekordset võitjat J. Jarvist pisut rohkem kui saja meetriga. Üldiselt madalad tagajärjed olid tingitud harjumatusest soolase ja külma mereveega (võisteldi ju aprillis!), eelkõige aga sellest, et puudus ujula. Meres oli ujuvate boidega tähistatud vaid raja asukoht ja startida tuli vees!

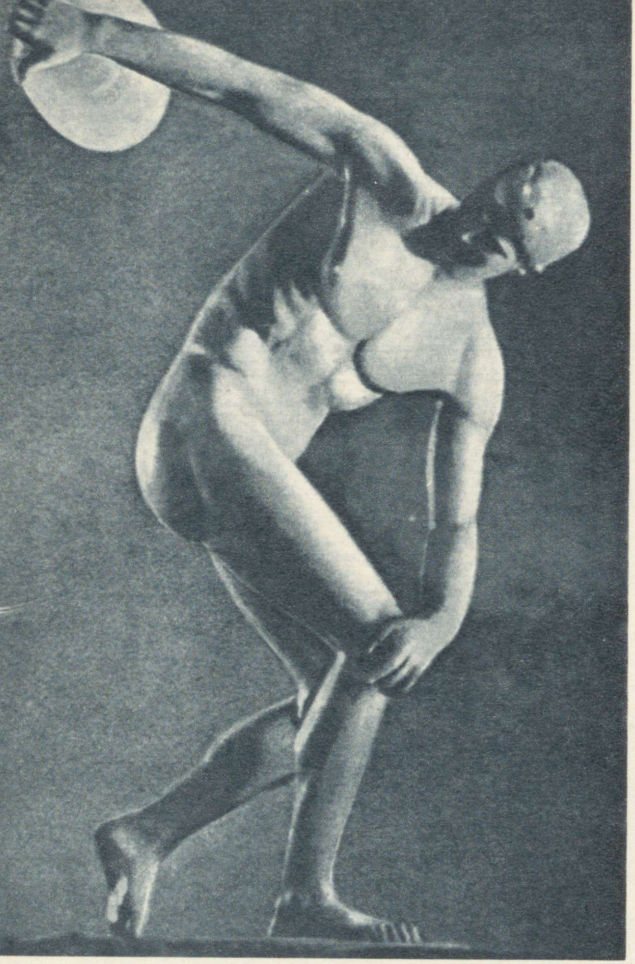
Jalgratturite maanteesõidus kaeti ajalooline maratonidistants mõlemas suunas. Jalgpalliturniiril oli taanlastel ainsatena väljas tõeline koondmeeskond ja nad võitsid hõlpsasti kuldmedalid. Laskmises suutsid norralased vabapüssi matšis edestada kuulsaid šveitslasi. Individuaalselt võitis standardi Gudbrandsen Skatteboe 997 silmaga, milline tagajärg oli tunduvalt parem samal aastal Milaanos peetud laskmise MM-võistluste võitja omast.

Pierre de Coubertin, kaasaegsete olümpiamängude rajaja.

Antiikne Olümpia rekonstrueerituna: 1. Zeusi tempel; 2. Heraion; 3. Eksedra; 4. Philippeion; 5. Staadion; 6. Saja meetri pikkune kajahall; 7. Pelopeion, kus asus Pelopsi hauaküngas; 8. Aareteaidad; 9. Palaistron; 10. Theokoleion; 11. Leonidaion; 12. Buleuterion.

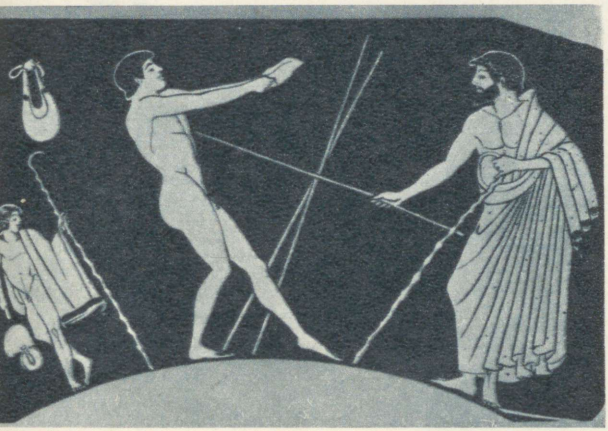

Vana-kreeka kujuri Myroni kuulus kettaheitja.

Niisugused nägid välja antiiksed «poksikindad». Kaks ja pool aastatuhat tagasi nimetati neid veel «pehmeteks».

Kiirjooksjad (vaasimaal).

Kaugushüppaja hüppe alustamisel (vaasimaal).

Viievõistlus (vaasimaal).

Kilbijooks.

Pankration ehk vabavõitlus
(vaasimaal).

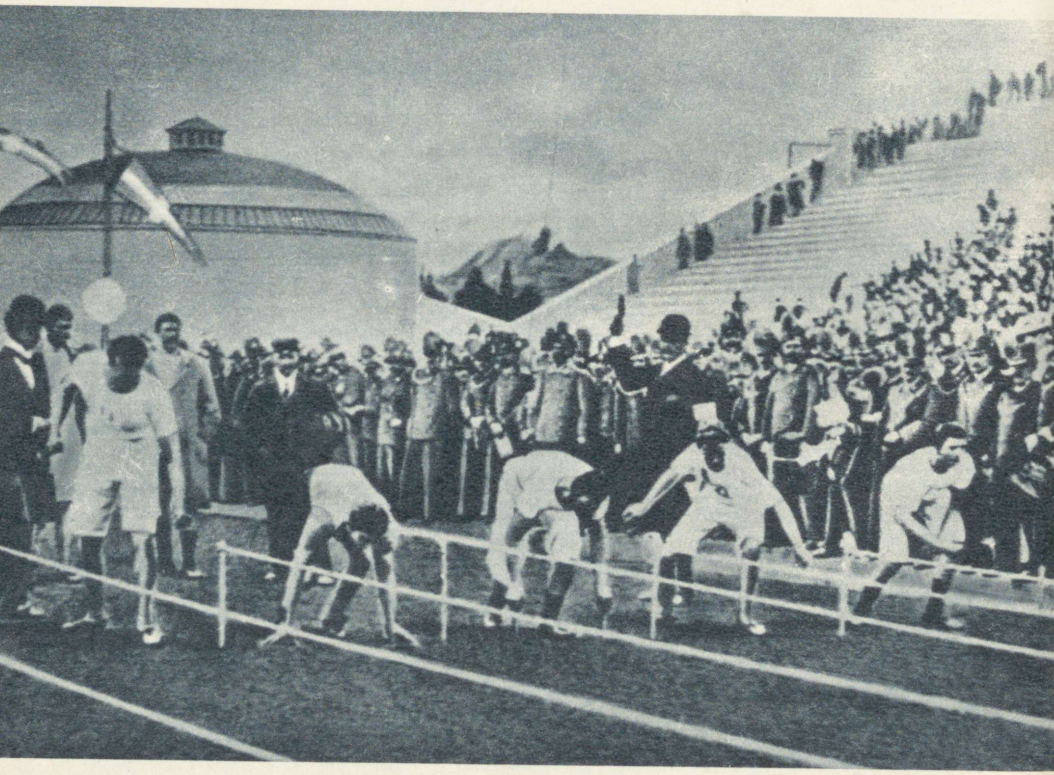

Maadlejad. Tundmatu antiikkujuri töö (marmor).

Muinas-iiri vasaraheitjad.

Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimene koosseis 1894. aastal. Vasakul istub Pierre de Coubertin.

Esimeste olümpiamängude 100 m finaaljooksu start. Ainsana kasutas madalstarti jooksu võitja T. Burke.

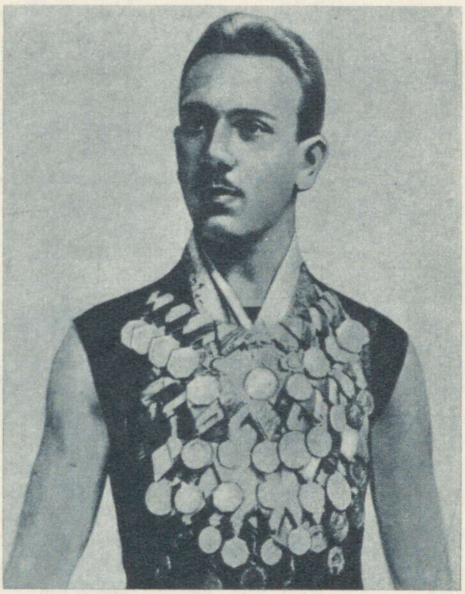
Ameeriklane Tom Burke oli esimeste olümpiamängude kiireim mees, võites 100 ja 400 m jooksu aegadega vastavalt 12,0 ja 54,2 sek. Veel selsamal aastal (1896) püstitas ta 440 jardi jooksus hiilgava maailmarekordi 48,0 sek.

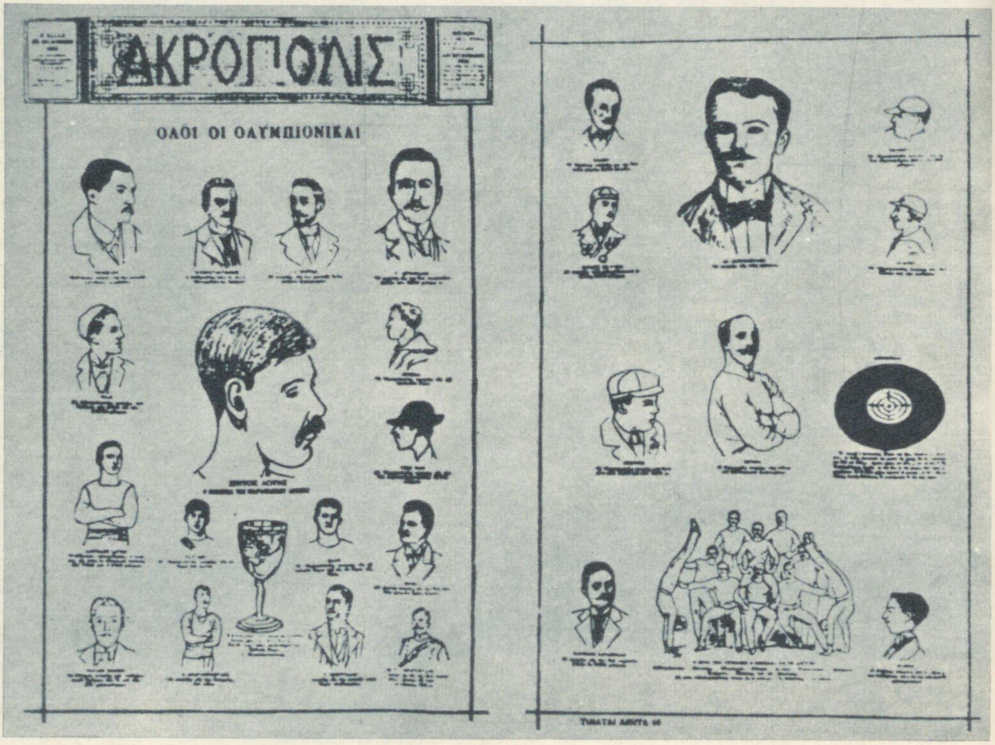
Maailma esimese maratonijooksu võitja kreeklane Spyros Louis.

Ungarlane Alfred Hajós sai kuulsaks mitte ainult esimeste kaasaegsete olümpiamängude kahekordse võitjana, vaid ka andeka arhitektina.

Sellisena nägi välja Ateena ajalehe «Akropolis» pildireportaaž esimestelt olümpiamängudelt.

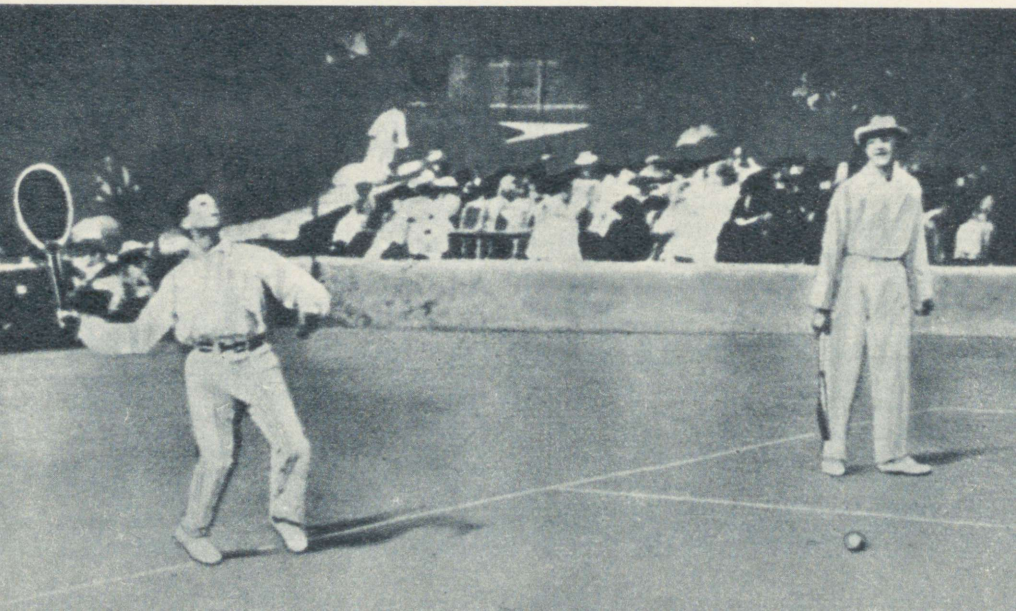

1900. a. Pariisi olümpiamängude parimaks sportlaseks oli Ameerika sakslane Alvin Kraenzlein, kes tuli neljakordseks olümpiavõitjaks. Kraenzlein on kaasaegse tõkkejooksu stiili esimene edukam kasutaja. Töötades pärast Pariisi mänge mõnda aega Saksamaal, aitas ta palju kaasa selle maa kergejõustiku arendamisele. Pildil demonstreerib Kraenzlein tõkkejooksu tehnikat saksa ohvitseridele.

Ray Ewry sportlaskarjäärile olid Pariisis võidetud kolm esikohta alles alguseks. Oiles hoota hüpetes ületamatu mees maailmas, jätkus Ewry edu ka neli aastat hiljem St. Louisis, Ateena vaheolümpial ja samuti 1908. aastal Londonis. Ewry lahkus spordiareenilt kümnekordse olümpiavõitjana.

Y

Richard Sheldon võitis Pariisis ülekaalukalt kuulitõuke.

Tennis oli olümpiaalaks esimestest kaasaegsetest olümpiamängudest alates. 1900. a. Pariisi olümpiamängudel olid parimateks mängijateks vennad Dohertyd, kellest Lawrence (vasakul) võitis üksikmängu ja Reginald koos Claudette Cooperiga segapaarismängu. Vennad olid võidukad ka paarismängus. Kõik nimetatud on tulnud üksikmängus ka Wimbledoni turniiri võitjateks.

Archie Hahn võitis St. Louisis kõik kolm sprindidistantsi ning oli heas vormis ka kaks aastat hiljem Ateena vaheolümpial.

Nii hüppas 1904. aastal kaugus- ja kolmikhüppe olümpiavõitja ja maailmarekordite omanik Myer Prinstein.

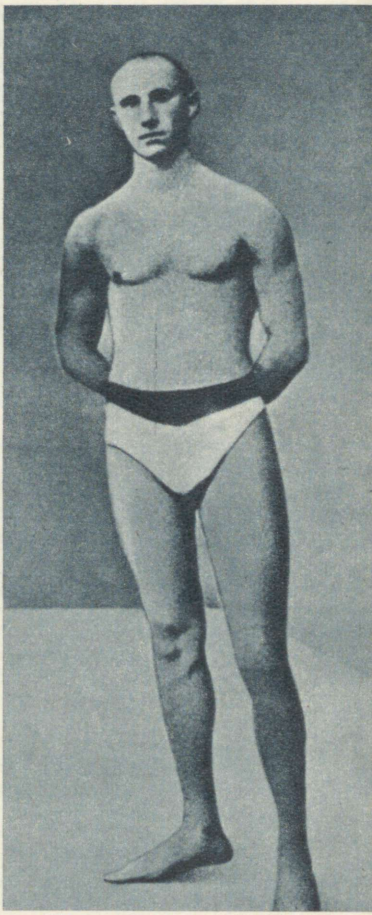
Kettaheitja Martin Sheridan, kolmekordne kuldmedalimees ja maailmarekordi omanik käesoleva sajandi algul.

1904. aastal sai alguse Ralph Rose'i sportlik kuulsus, kes 18-aastase noorukina võitis kuulitõukes kuldmedali. Võites esikoha ka neli aastat hiljem Londonis, viis Rose kuulitõuke maailmarekordi tasemele, mis jäi teistele kättesaamatuks ligi kahekümneks aastaks.

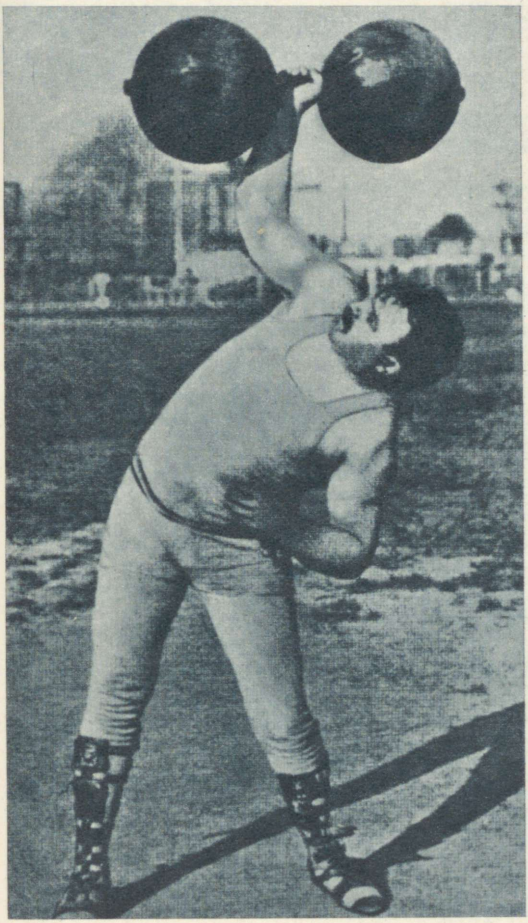
Ükski eurooplane ei ole olümpiamängude ujumisvõistlustelt võitnud nii palju medaleid kui ungarlane Zoltan von Halmay. Koos oma peamise konkurendi Danielsiga olid nad sajandi alguses maailma parimad vabaujujad.

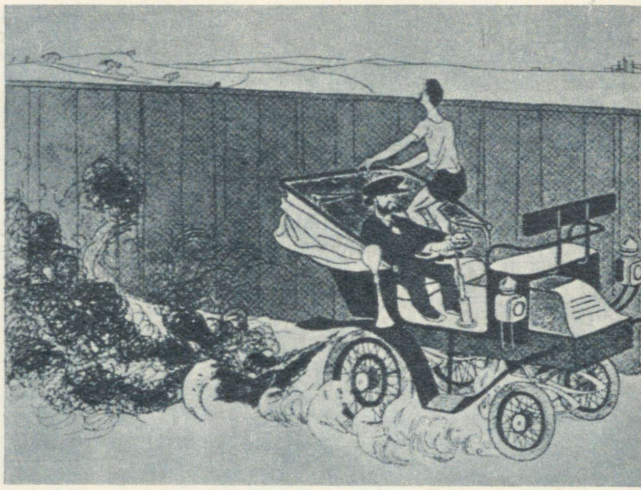

Ühe käega tõstetes hõbemedali võitnud Frederick Winters demonstreerib St. Louisi olümpiamängudel tolleaegset tõstestiili.

Taanlane Sören Marinus Jensen oli sajandi algul amatööridest üks paremaid raskekaalumaadlejaid. Lisaks maailma- ja Euroopa meistritiitlitele võitis Jensen Ateena vaheolümpial kuldmedali ja tuli Londoni ning Stokholmi olümpiamängudel pronksmedalile.

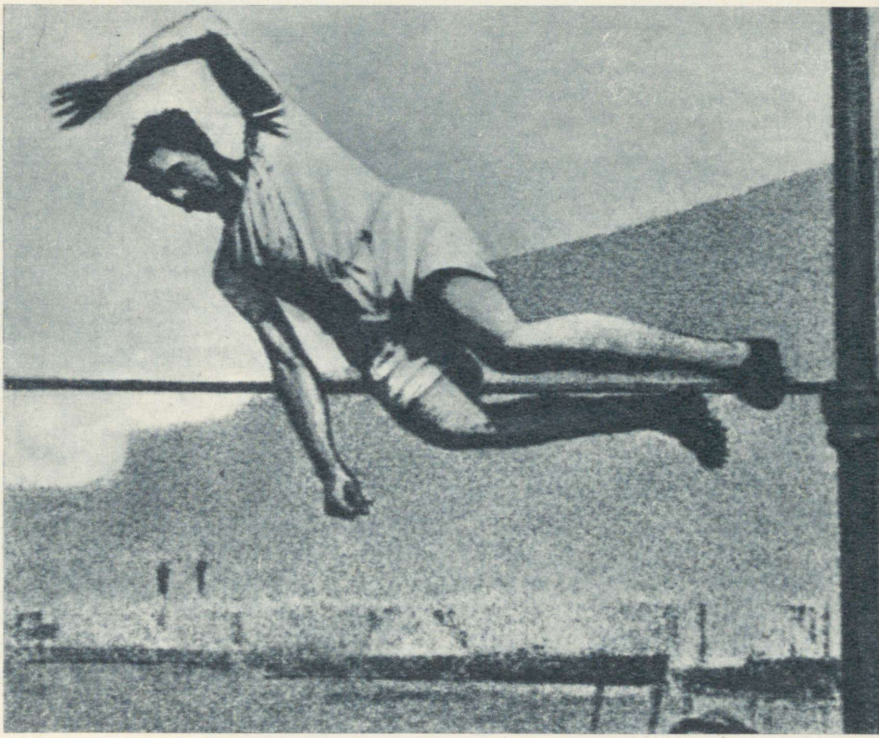
1904. aasta olümpiamängude parimaks ujujaks oli Charles Daniels. Ta oli kiireim mees veeradadel ka Ateena vahemängudel ja 1908. aastal Londonis.

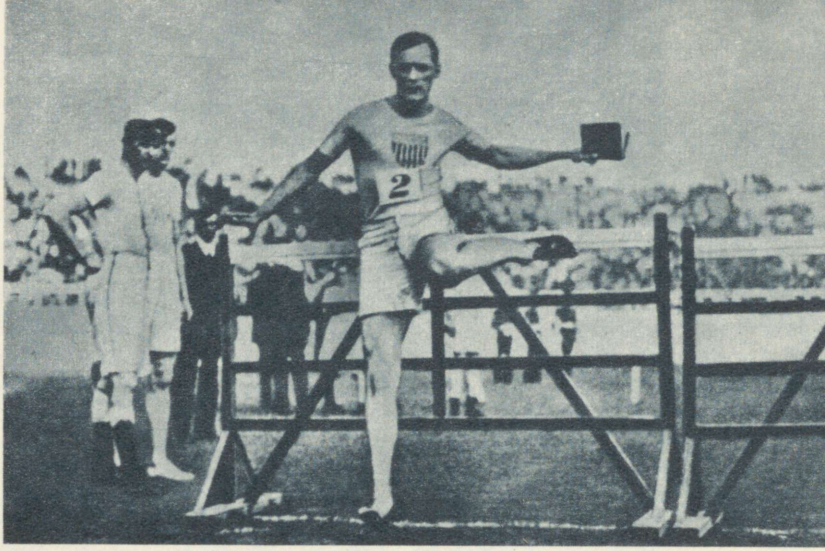
St. Louisi olümpiamängude ajal ühes kohalikus lehes ilmunud karikatuur, mis kujutab ameeriklast T. Lorzi, kes maratonijooksus läbis osa võistlusmaast autol.

Londoni olümpiastaadionil asus 100 m pikkune ujula otse jooksuraja ääres. Pildil on jäädvustatud moment 1500 m finaaljooksu finišist, kus ameeriklane Melvin Sheppard võidab üllatuslikult inglast Harold Wilsoni.

Iirlane Con Leahy võitis Ateena vaheolümpial kõrgushüppes kuldmedali tagajärjega 1.77,5. Kahe aasta pärast Londonis tuli Leahy teiseks.

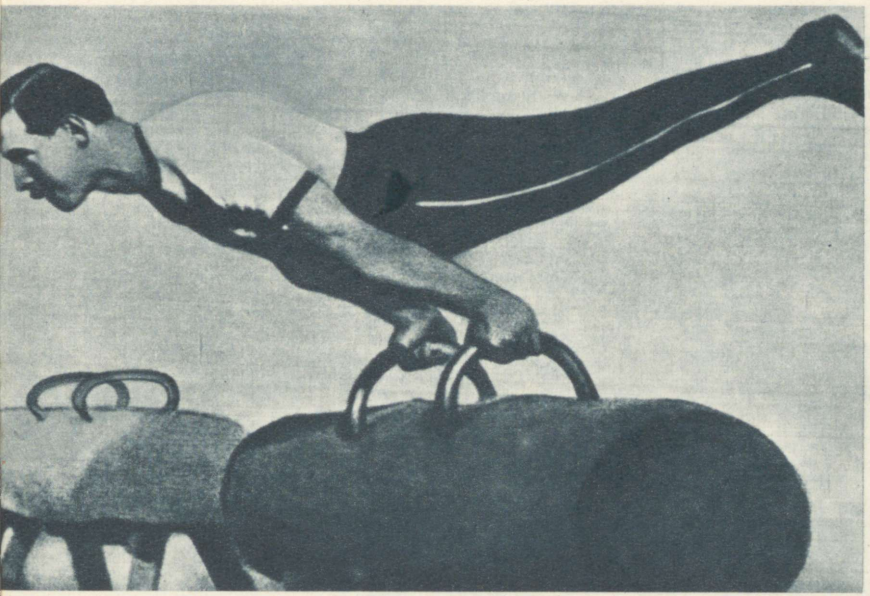
Forrest Smithson võitis 1908. aasta olümpiamängudel 110 m tõkkejooksu uue hiilgava maailmarekordiga 15,0. Uskliku mehena hoidis olümpiavõitja jooksu ajal käes piiblit!

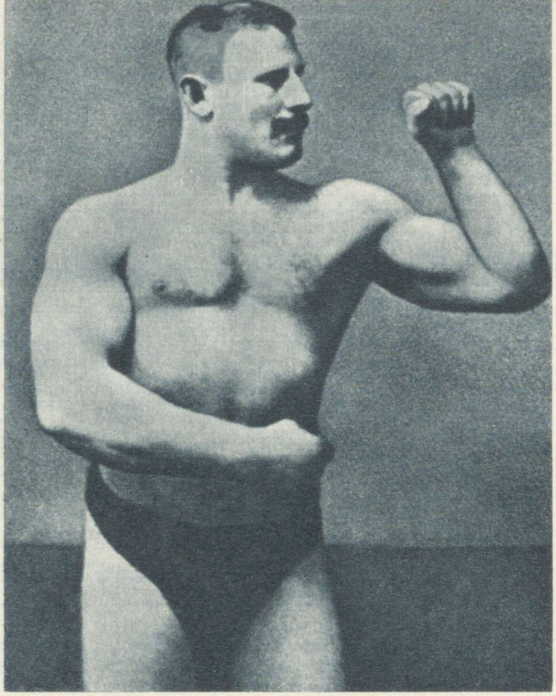
Londoni olümpiamängude dramaatilisim moment: kohtuniku poolt toetatuna ületab itaallane Dorando Pietri maratonijooksus esimesena finišijoone. Kõrvalise abi kasutamine tõi hiljem kaasa Pietri jooksu tühistamise.

USA värvides võistelnud iirlane John Flanagan oli maailma parimaks vasaraheitjaks 17 aastat (1893—1910). Selle aja jooksul viis ta maailmarekordi 40.23 meetrilt 56.17 meetrile ja võitis kuldmedali kolmedel olümpiamängudel.

Itaallane Alberto Braglia — Londoni 1908. a. olümpiamängude võitja võimlemise mitmevõistluses.

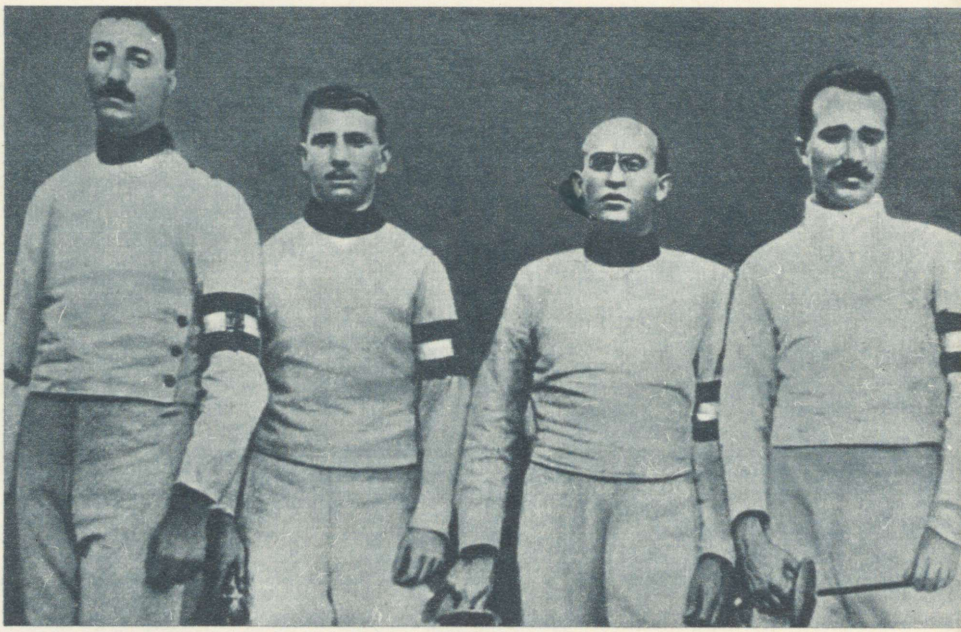

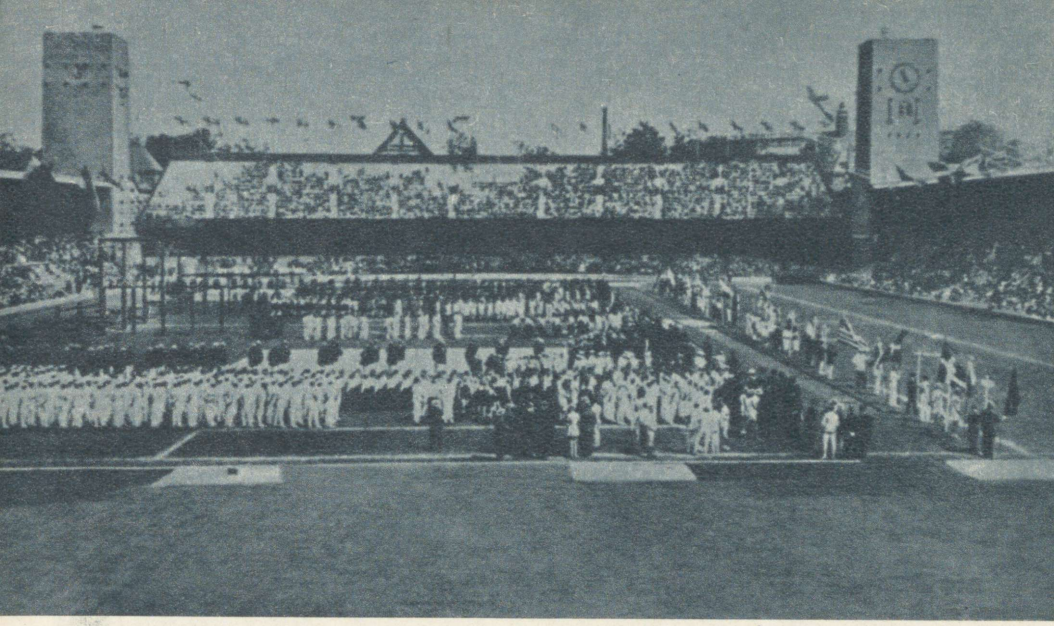
Ungarlane Richard Weisz võitis 1908. a. olümpial raskekaalu kuldmedali klassikalises maadluses.

Ungari vehklemismeeskond, IV olümpiamängude võitja espadronidel. Sellest ajast alates on espadron olnud ungari vehklejate tugevaim relv.

Stokholmi olümpiamängude avamine 6. juulil 1912. aastal.

Soomlane Hannes Kolehmainen võitmas kuulsat prantslast Jean Bouini 5000 m jooksus. Selles püstitatud maailmarekord jäi püsima terveks aastakümneks. Kolehmainen tuli Stokholmis kolmekordseks olümpiavõitjaks.

809

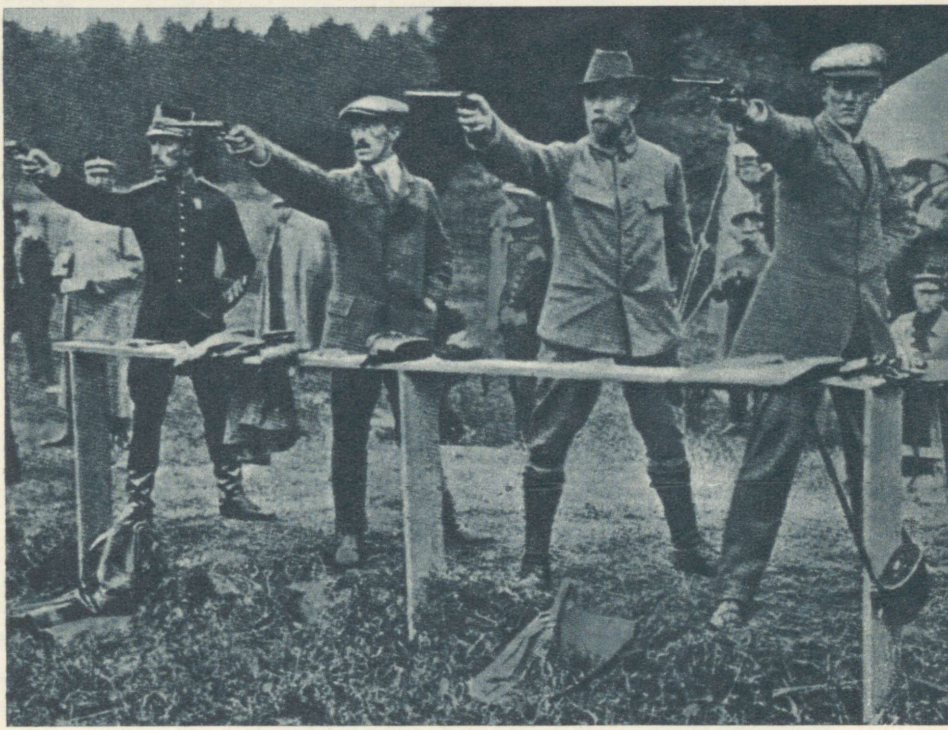
Odaviske pioneer rootslane Erik Lemming saavutas kuldmedali kolmedel olümpiamängudel.

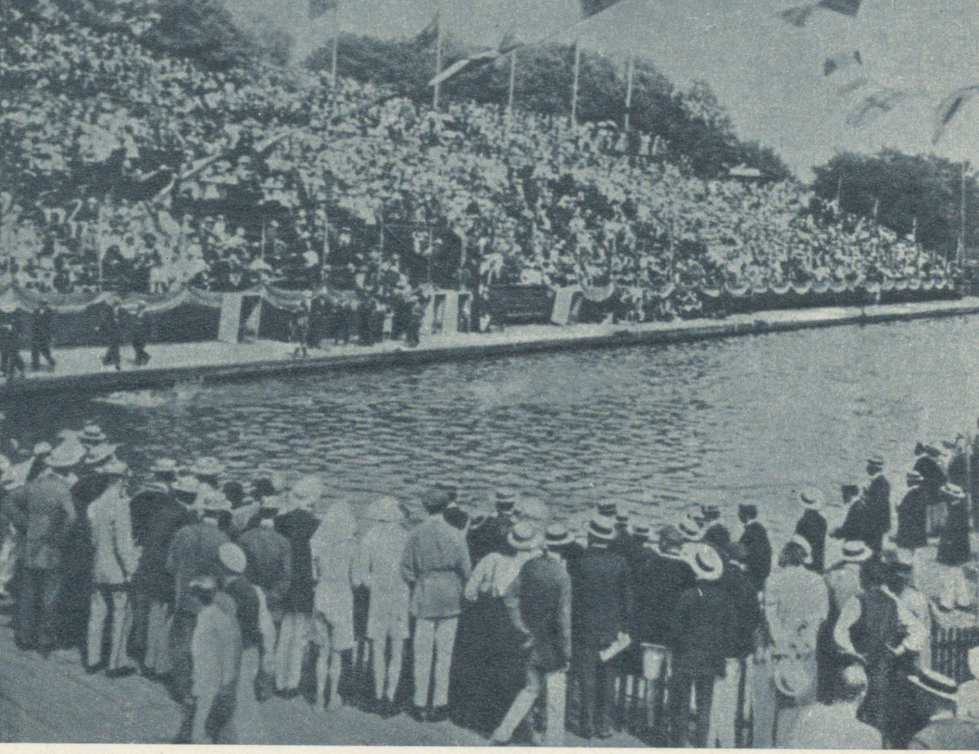
Indiaani päritoluga andekas mitmevõistleja James Thorpe võitis Stokholmis ülekaalukalt nii viie- kui ka kümnevõistluse, kusjuures tema tagajärg kümnevõistluses püsis ületamatuna 14 aastat. Aasta hiljem kuulutati Thorpe aga elukutseliseks, tema rekordid tühistati ja kuldmedalid anti teistele.

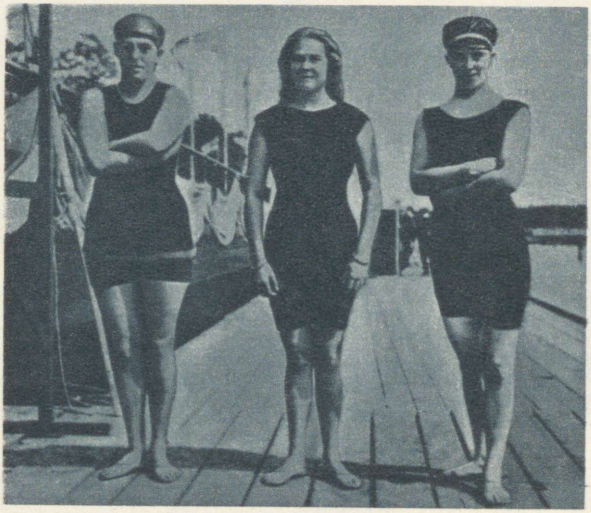
Moment maailma spordiajalukku läinud maadlusmaratonist: eestlane Martin Klein (valges trikoos) ja soomlane Alfred Asikainen maadlemas Stokholmi olümpiastaadionil kõrvetava päikese käes. Matš kestis 11 tundi ja 40 minutit ning lõppes Kleini võiduga.

Rootsi püstolimeeskond viiendate olümpiamängude tulejoonel.

C18

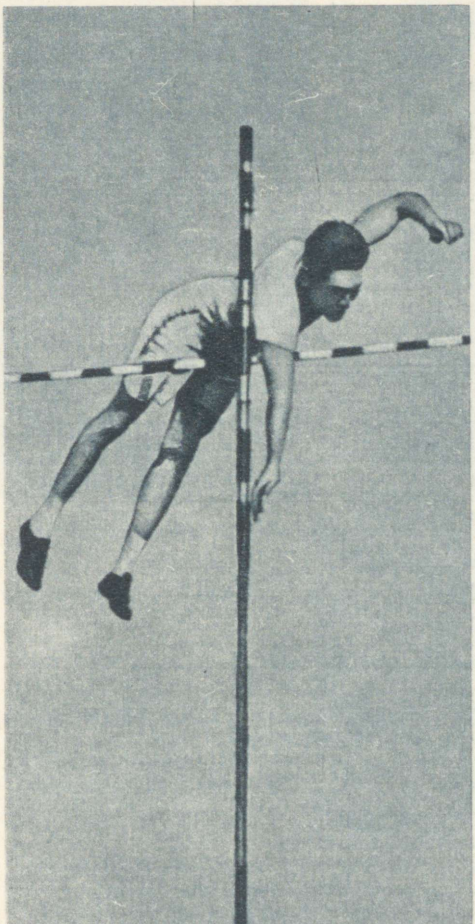
Stokholmi Djugårdsbrunnsvikeni ujula, kus peeti viiendate olümpiamängude ujumisvõistlused.

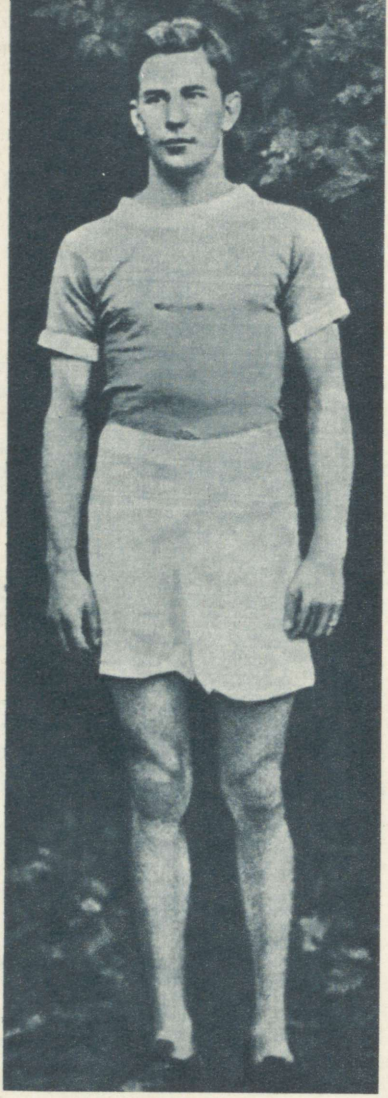
Viiendate olümpiamängude ujumisvõistlustel olid esmakordselt stardis ka naised. Debüüt oli edukas austraallannadele, kes said 100 m vabaujumises kaksikvõidu. Pildil keskel võitja Fanny Durack, vasakul tema kaasmaalane Wilhelmina Wylie ja paremal pronksmedali võitnud inglanna Jennie Fletcher.

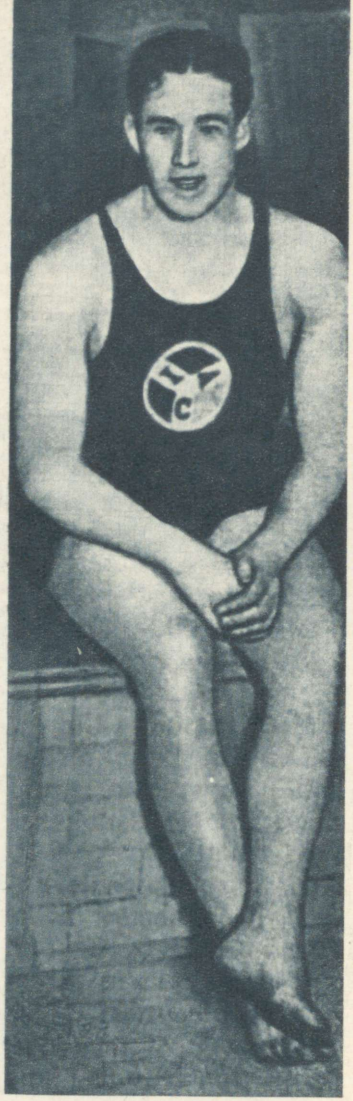
Seitsmendate olümpiamängude teivashüppe võitja Frank Foss ületamas maailmarekordilist kõrgust 4.09.

Eestlane Jüri Lossman ja soome suurjooksja Hannes Kolehmainen Antverpeni olümpiastaadionil pärast tasavägist maratonijooksu.

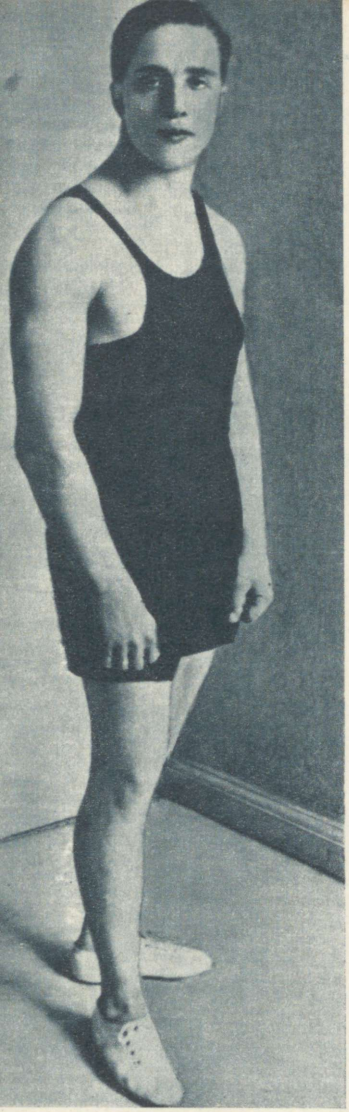
Soomlane Ville Tuulos, Antverpeni mängude võitja ja kahekümnendate aastate suurmees kolmikhüppes.

Norman Ross võitis Antverpenis vabaujumise pikematel distantsidel kaks kuldmedalit.

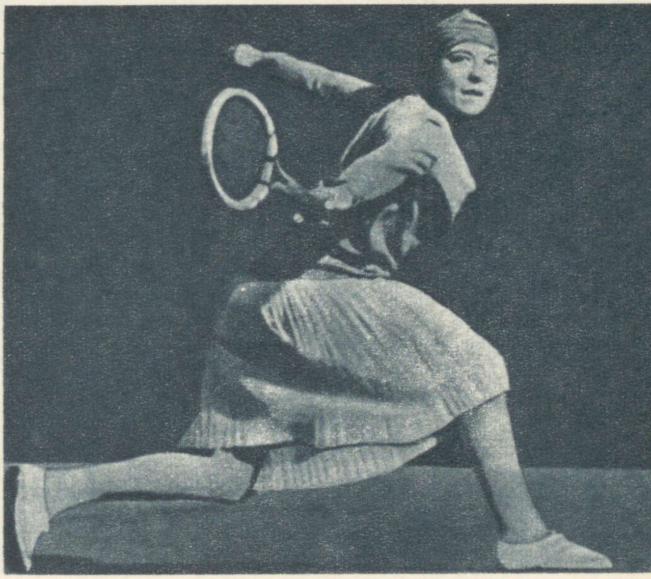
Eesti esimene olümpiavõitja Alfred Neuland 1920. aastal.

Kolm eestlast — olümpiamängude medalimehed. Vasakul Alfred Neuland (1920. a. kuld-, 1924. a. hõbemedal tõstmises), keskel Martin Klein (1912. a. hõbemedal maadluses) ja paremal Ain Sillak (Alfred Schmidt) (1920. a. hõbemedal tõstmises). Foto on tehtud 1936. aastal, olümpiameeste austamismiitingul Tallinnas Kadrioru staadionil.

Seitsmendate olümpiamängude tennisevõistlustel võitis kaks kuldmedalit kahekümnendatel aastatel maailma parimaks naismängijaks peetud prantslanna Suzanne Lenglen, neljakordne Wimbledoni turniiri võitja naisüksikmängus.

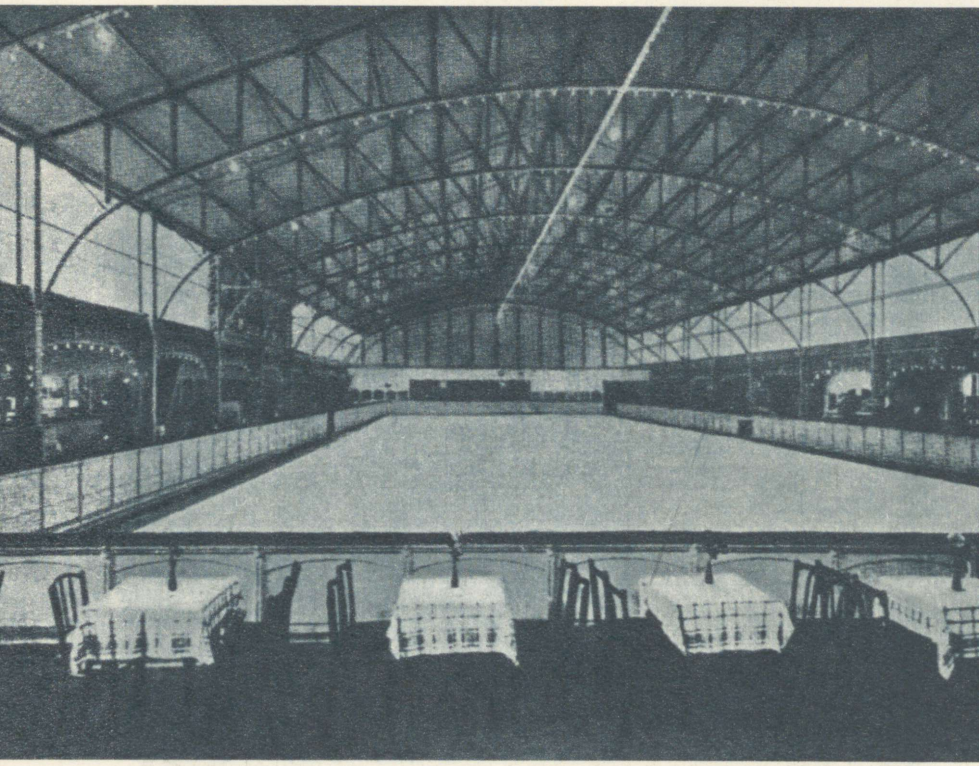

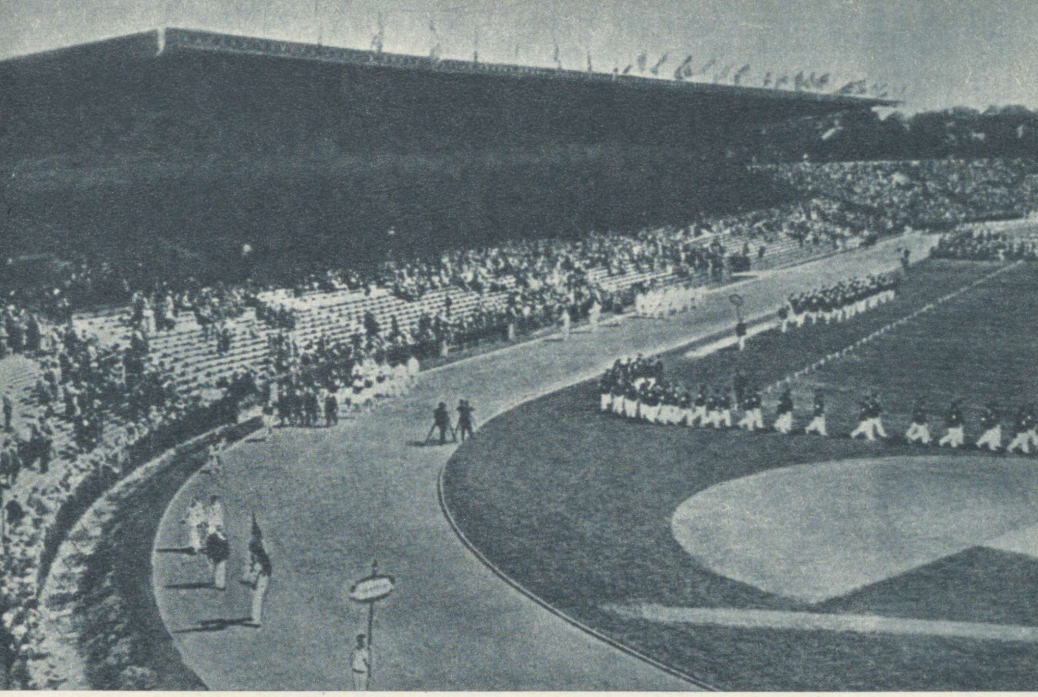

Antverpeni jäähall, mille tehisjääl selgitati 1920. aastal olümpiavõitjad iluuisutamises ja esmakordselt ka jäähokis.

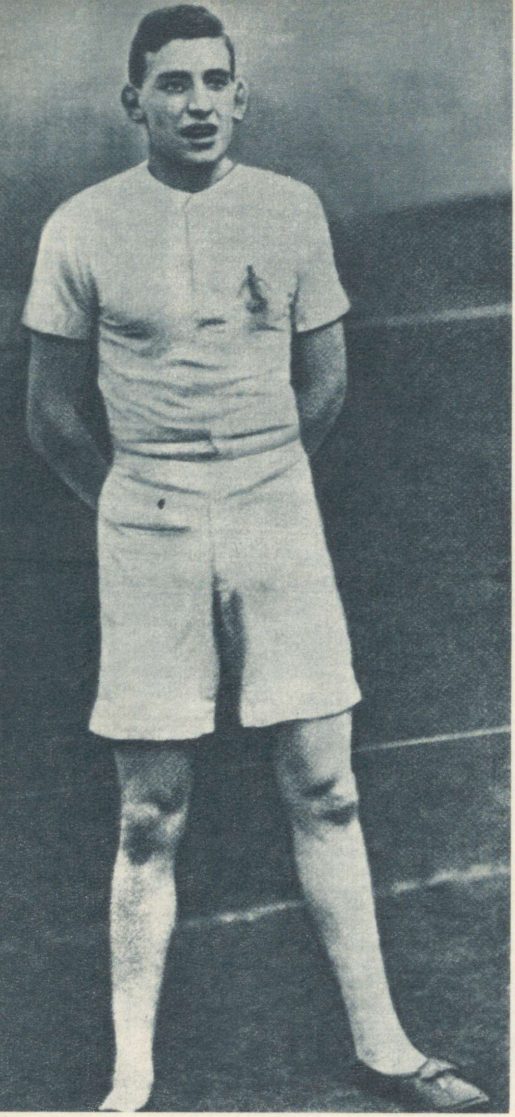
Kaheksandate olümpiamängude avamine Pariisis 1924. aastal.

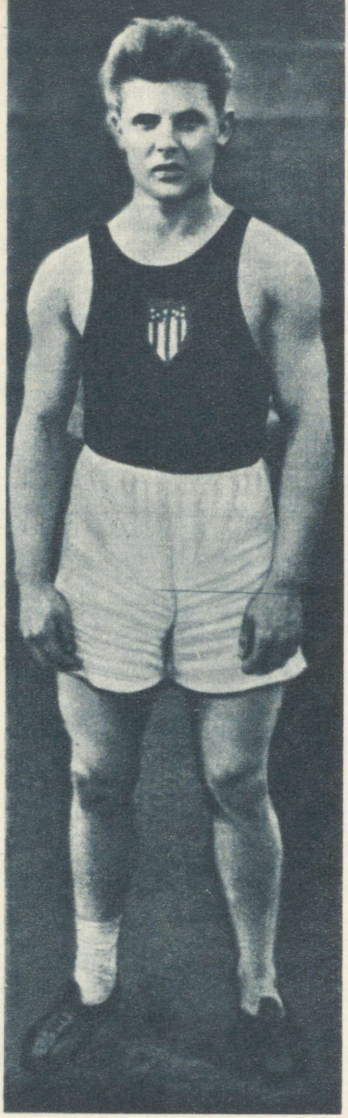
Enamik Eesti meeskonnast Pariisi 1924. a. olümpiamängude avamisel.

ESTHONIE

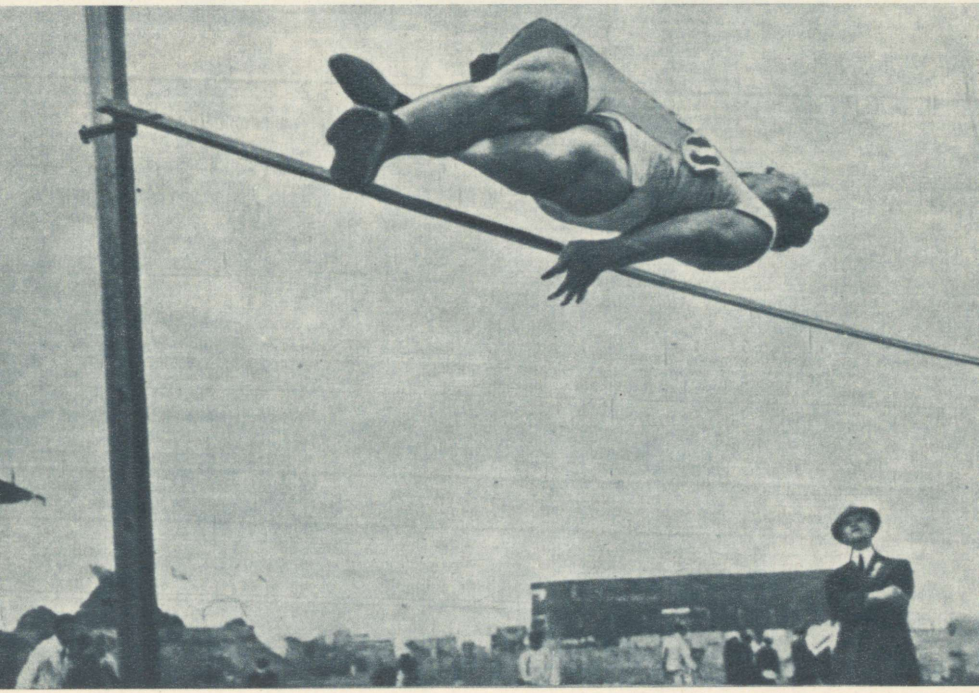
Harold Abrahams oli esimene eurooplane, kel õnnestus näpata jänkidelt kuldmedal sprindis.

Aleksander Klumberg-Kolmpere, Pariisi mängude pronksmedalimees kümnevõistluses.

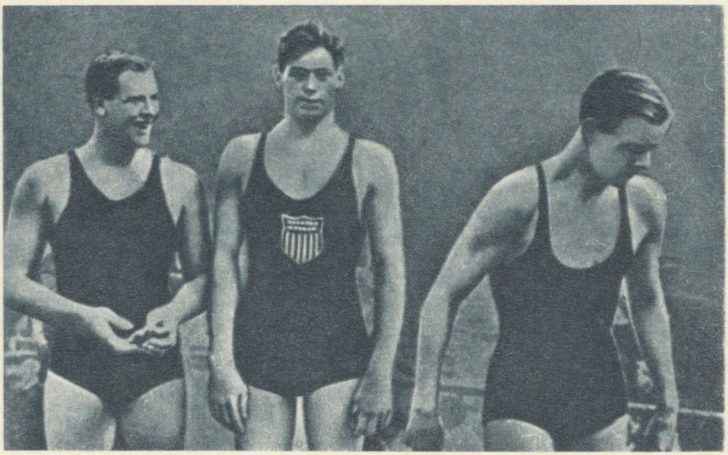
Soomlased Ville Ritola (juhtimas), Paavo Nurmi ja rootslane Edvin Wide, kes omavahel jagasid pikamaajooksude medalid nii 1924. kui ka 1928. a. olümpiamängudel.

Harold Osborn ületamas kõrgust 1.98, mis tõi talle kuldmedali. Teise «kulla» võitis Osborn kümnevõistluses.

800
97
366

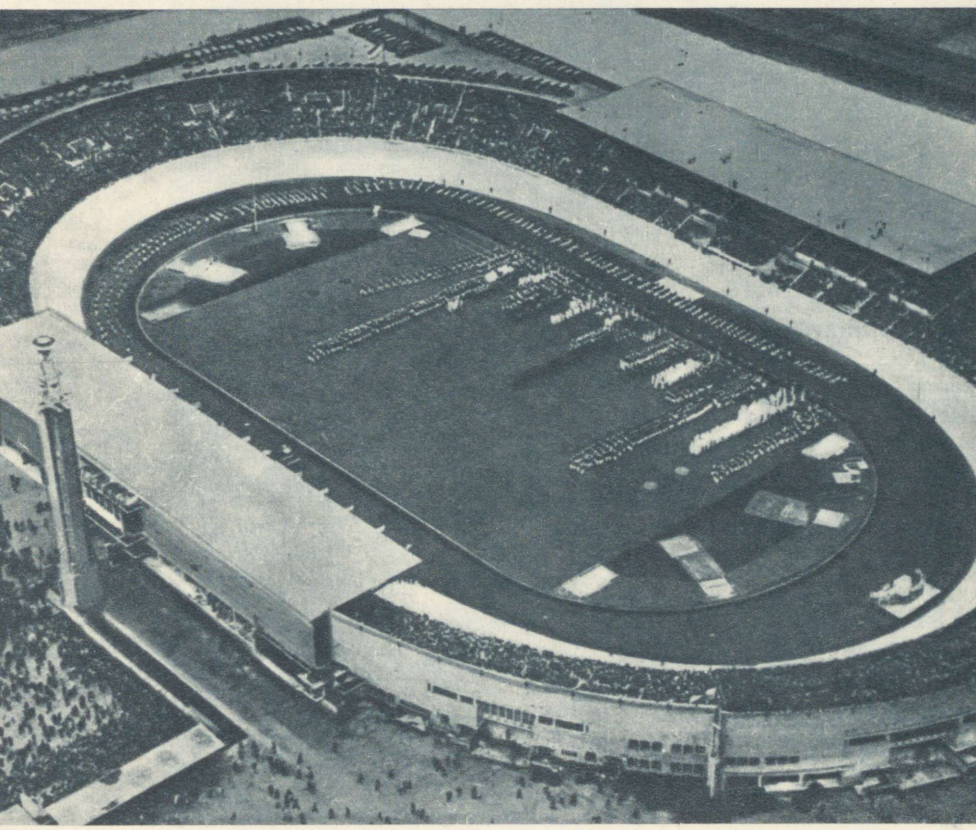

Kuldmedalimees Eduard Pütsep (vasakul) rassimas soomlase Väinö Ikoneniga Pariisi d'Hiveri velodroomi maadlusmatil.

Pariisi mängude ujumisradade suur kolmik pärast 400 m vabaujumist. Võitja Jonny Weissmüller (keskel) on tõsine, austraallane Andrew Charlton naeratab, rootslane Arne Borg aga püsib vaevu jalul.

Linnulennuline ülevaade Amsterdami kaunist olümpiastaadionist, mille loojat arhitekt Jan Wilsi autasustati kuldmedaliga üheksandate olümpiamängude kunstikonkursil.

Kolmikhüppe võitis üllatuslikult jaapanlane Mikio Oda. Amsterdamis alguse saanud jaapanlaste hegemoonia kolmikhüppes jätkus kuni Teise maailmasõjani.

Maadlus oli ala, mis kreeklasi kettaheite ja maratonijooksu kõrval kõige enam huvitas. Maadlust jälgis Marmorstaadionil iga päev «täismaja». Startis 45 maadlejat, kes olid jagatud kolme kaalukategooriasse: kergekaal kuni 75 kg, keskkaal 75—85 kg ja raskekaal — üle 85 kg. Maadlejad kaaluti vahetult enne võistluste algust esindusriietuses. Soomlase Verner Weckmani kaal, kes tahtis kaasa teha keskkaalus, osutus pisut üle 85. Et pääseda liigsest kaalust, võttis ta kummikingad jalast. Taanlane R. Behrens, kellel arvati häid väljavaateid olevat kuldmedali võitmiseks, esitas selle kohta vastulause. Arbiitrid tegid aga saalomonliku otsuse: kui soomlane käis paljajalu kaalul, peab ta ka paljajalu maadlema. Nii oligi. Weckman maadles paljajalu ja võitis kuldmedali, pannes sellega nurgakivi soomlaste hilisematele hiilgevõitudele olümpiamängudel.

Ateena vaheolümpiamängude pidulik lõpetamine oli 2. mail. Jällegi marssisid osavõtvate maade delegatsioonid rahvuslippude lehvides Marmorstaadionile, kus võitjatele anti üle kuld-, hõbe- ja pronksmedalid. Nagu kümne aasta eest, nii ei suutnud ameeriklased ka seekord tulla riikidevahelises konkurentsis esimeseks, vaid olid sunnitud leppima koguni kolmanda kohaga. Arvestades medalikohtade järgi said üksikud riigid punkte järgmiselt:

1. Prantsusmaa 73,5; 2. Kreeka 59,5; 3. USA 52,5; 4. Inglismaa 50; 5. Itaalia 33; 6. Saksamaa 26,5; 7. Rootsi 23; 8. Šveits 21; 9. Austria 17; 10. Ungari 16; 11. Taani 11,5; 12. Norra 7,5; 13. Soome 7; 14. Belgia 6; 15. Kanada 5; 16. Australaasia ja Holland 4; 18. Böömimaa 2.

VAHEOLÜMPIAMÄNGUD

Ateena 1906, 22. aprill — 2. mai

KERGEJÕUSTIK

100 m (38): 1. A. Hahn, USA 11,2; 2. F. Moulton, USA (1 m järel); 3. N. Barker, Austrl.; 4. W. Eaton, USA; 5. L. Robertson, USA; 6. K. Lindberg, Rootsi.

400 m (36): 1. P. Pilgrim, USA 53,2; 2. W. Halswelle, Ingl. (4 m järel); 3. N. Barker, Austrl. (2 m järel); 4. H. Hillmann, USA; 5. C. Bacon, USA; 6. F. Moulton, USA.

800 m (33): 1. P. Pilgrim, USA 2.01,5; 2. J. Lightbody, USA (0,5 m järel); 3. W. Halswelle, Ingl. (9 m järel); 4. R. Crabbe, Ingl.; 5. K. Hellström, Rootsi; 6. C. Bacon, USA.

1500 m (25): 1. J. Lightbody, USA 4.12,0; 2. J. McGough, Ingl. (3 m järel); 3. K. Hellström, Rootsi; 4. G. Wheatley, Austrl.; 5. J. Sullivan, USA; 6. G. Bonhag, USA.

5 miili (33): 1. H. Hawtrey, Ingl. 26.11,8; 2. J. Svanberg, Rootsi 26.19,4; 3. E. Dahl, Rootsi 26.26,2; 4. G. Bonhag, USA; 5. Pagliani, It.; 6. G. Blake, Austrl.

Maraton (38): 1. W. Sherring, Kan. 2:51.23,6; 2. J. Svanberg, Rootsi 2:58.02,8; 3. W. Frank, USA 3:00.46,8; 4. G. Törnros, Rootsi 3:01.00,0; 5. J. Alepous, Kreeka; 6. G. Blake, USA. Distantsi pikkus oli 41 860 m.

110 m tj. (17): 1. R. Leavitt, USA 16,2; 2. A. Healey, Austrl. (rinnaosa võrra järel); 3. V. Duncker, Saksa (rinnaosa võrra järel); 4. H. Friend, USA; 5. Molinie, Prants.

1500 m käimine (11): 1. G. Bonhag, USA 7.12,6; 2. D. Linden, Kan. 7.19,8; 3. K. Spetsiotis, Kreeka; 4. Saradakis, Kreeka. Ungarlane G. Szantics käis väljaspool võistlust 3000 m ajaga 15.13,2.

Kõrgus (23): 1. C. Leahy, Ingl. 1.77,5; 2. L. Gönczy, Ung. 1.75; 3. H. Kerrigan, USA ja T. Diakidis, Kreeka 1.72,5; 5. G. Rönström, Rootsi 1.67,5.

Hoota kõrgus (15): 1. R. Ewry, USA 1.56,5; 2. M. Sheridan, USA, L. Dupont, Belg. ja L. Robertson, USA 1.40; 5. L. Gönczy, Ung. 1.35; 6. C. Tsiklitiras, Kreeka 1.30.

Teivas (17): 1. F. Gonder, Prants. 3.40 (lisavõistlusel esikoha selgitamiseks 3.50); 2. B. Söderström, Rootsi 3.40; 3. E. Glover, USA 3.35; 4. Palju osavõtjaid võrdse tulemusega.

Kaugus (33): 1. M. Prinstein, USA 7.20; 2. P. O'Connor, Ingl. 7.02,5; 3. H. Friend, USA 6.96; 4. H. Mellander, Rootsi 6.58,5; 5. S. Abrahams, Ingl. 6.21; 6. T. Cronan, USA 6.18,5.

Hoota kaugus (32): 1. R. Ewry, USA 3.30; 2. M. Sheridan, USA 3.09,5; 3. L. Robertson, USA 3.05; 4. L. Dupont, Belg. 2.97,5; 5. A. Ljung, Rootsi 2.95.

Kolmik (19): 1. P. O'Connor, Ingl. 14.07,5; 2. C. Leahy, Ingl. 13.98; 3. T. Cronan, USA 13.70; 4. O. Guttormsen, Norra 13.34; 5. Müller, Kreeka 13.12,5; 6. F. Connelly, USA 12.75.

Kuul (32): 1. M. Sheridan, USA 12.32,5; 2. M. David, Ung. 11.83; 3. E. Lemming, Rootsi 11.26. Kõigist paremini tõukas V. Järvinen, kuid tema tõukeviis ei olnud kohtunikele vastuvõetav.

Ketas (30): 1. M. Sheridan, USA 41.46; 2. N. Georgantas, Kreeka 38.06; 3. V. Järvinen, Soome 36.82; 4. E. Lemming, Rootsi 35.62; 5. Tison, Prants.

Antiikne kettaheide (32): 1. V. Järvinen, Soome 35.17; 2. N. Georgantas, Kreeka 32.80; 3. I. Mudin, Ung. 31,91; 4. M. Sheridan, USA.

Oda (23): 1. E. Lemming, Rootsi 53.90; 2. K. Lindberg, Rootsi 45.17; 3. B. Söderström, Rootsi 44.92; 4. H. Mellander, Rootsi 44.30; 5. V. Järvinen, Soome; 6. H. Pennola, Soome.

Kiviheitmine (20): 1. N. Georgantas, Kreeka 19.92,5; 2. M. Sheridan, USA 19.03,5; 3. Dorizas, Kreeka 18.58,5; 4. E. Lemming, Rootsi. Kivi kaalus 6,35 kg.

Viievõistlus (30): 1. H. Mellander, Rootsi, kohapunktide summa 24; 2. I. Mudin, Ung. 25; 3. E. Lemming, Rootsi 29; 4. U. Tuomela, Soome 34; 5. L. Robertson, USA 36; 6. K. Lindberg, Rootsi 37. Kavas oli hoota kaugushüpe, antiikstiilis kettaheide, odavise, staadionijooks ja maadlus — seega umbes needsamad alad, mis antiik-olümpiamängudel.

Köievedu (5): 1. Saksamaa (Schneidereit, Rondi, Born, Dörr, Kaltenbach, Ritzenhof, Krämer, Wagner); 2. Kreeka; 3. Rootsi; 4. Austria.

UJUMINE

100 m vabalt (33): 1. C. Daniels, USA 1.13,4; 2. Z. von Halmay, Ung. 1.14,2; 3. P. Radmilovic, Ingl.; 4. C. Healey, Austrl.; 5. J. Derbyshire, Ingl.; 6. H. Johansson, Rootsi.

400 m vabalt (34): 1. O. Scheff, Austria 6.23,8; 2. H. Taylor, Ingl. 6.24,4; 3. J. Jarvis, Ingl. 6.27,2; 4. L. Bruckner, Ung.; 5. P. Radmilovic, Ingl.; 6. C. Healey, Austrl.

1609 m vabalt (29): 1. H. Taylor, Ingl. 28.28,0; 2. J. Jarvis, Ingl. 30.13,0; 3. O. Scheff, Austria 30.59,0; 4. M. Pape, Saksa 32.32,0; 5. E. Rausch, Saksa 32.58,0; 6. E. Bahnmeyer, Saksa 33.35,0.

4×250 m vabalt (7): 1. Ungari (A. Hajós, Z. von Halmay, G. Kiss, J. Onody) 16.52,4; 2. Saksamaa 17.16,2; 3. Inglismaa; 4. USA; 5. Rootsi.

Tornihüpped (25): 1. G. Walz, Saksa 156,0; 2. G. Hoffmann, Saksa 150,2; 3. O .Satzinger, Austria 147,4; 4. A. Zürner, Saksa 144,6; 5. G. Melville Clark, Ingl. 144,0; 6. H. Johansson, Rootsi 143,4.

Veepalli mängude kavas ei olnud, kuid Inglismaa, Belgia, Rootsi ja Holland pidasid omavahelise sõprusturniiri, kus kohad jagunesid toodud järjekorras.

KLASSIKALINE MAADLUS

Kergekaal (10): 1. R. Watzl, Austria; 2. K. Karlsen, Taani; 3. Holuban, Ung.

Keskkaal (16): 1. W. Weckman, Soome; 2. R. Lindmayer, Austria; 3. R. Behrens, Taani.

Raskekaal (19): 1. S. Jensen, Taani; 2. H. Bauer, Austria; 3. M. Dubois, Belg.

TÖSTMINE

Startis 28 võistlejat. Kaalukategooriaid ei olnud (enamik võistlejaist olid raskekaallased).

Ühe käega tõsted: 1. J. Steinbach, Austria 76,6 kg; 2. Camillotti, It. 73,8; 3. Schneidereit, Saksa 70,8.

Kahe käega tõukamine: 1. D. Tofalos, Kreeka 142,4; 2. J. Steinbach, Austria 136,5; 3. Maspoli, Prants., Rondi, Saksa ja Schneidereit, Saksa 129,5.

VÕIMLEMINE

Viievõistlus (57): 1. J. Payssée, Prants. 97; 2. A. Braglia, It. 95; 3. B. Charmoille, Prants. 94; 4. C. Ohms, Saksa 93; 5. Massotti, It. 92; 6. Pissie, Prants. 91. Kavas olid kang, rööbaspuud, rõngad, hüpped ning kombineeritud kõrgus- ja kaugushüpe.

Kuuevõistlus (56): 1. J. Payssée, Prants. 116; 2. A. Braglia, It. 115; 3. B. Charmoille, Prants. 113; 4. C. Ohms, Saksa 112; 5. Massotti, It. 111; 6. neli võistlejat 110 punktiga. Viievõistluse alad pluss hooglemine.

Köielronimine (30): 1. G. Aliprantis, Kreeka 11,4 sek.; 2. Erödy, Ung. 13,8; 3. Kozanitas, Kreeka 13,8. Köie pikkus 10 m.

Rühmvõimlemine (4 msk.). 1. Norra ja Taani; 3. Saksamaa; 4. Prantsusmaa. Rühma koosseisus maksimaalselt 25, minimaalselt 10 võimlejat.

LASKMINE

Vabapüssi suur standard 300 m (32): 1. G. Skatteboe, Norra 977; 2. K. Stäheli, Šveits 936. Skatteboe võitis püsti- ja lamamisasendi, põlveltasendis oli parim Stäheli.

Vabapüss, meeskondlik (5): 1. Šveits (K. Stäheli, M. von Stadelhofen, L. Richardet, Reich, Grütter) 4617; 2. Norra (A. Helgerud, J. Braathe, J. Möller, O. Holm, G. Skatteboe) 4534; 3. Prantsusmaa (J. Fouconnier, E. Moreaux, Faure, C. de Boigne, M. Lecoq) 4511.

Vabapüss, vabalt valitud asend, 30 lasku, 300 m (43): 1. M. von Stadelhofen, Šveits 243; 2. K. Stäheli, Šveits 238; 3. E. Moreaux, Prants. 234.

Armeepüss, põlvelt või püstiasendist, 20 lasku, 200 m (35): 1. E. Moreaux, Prants. 187; 2. L. Richardet, Šveits 187; 3. Reich, Šveits 183.

Armeepüss, põlvelt või püstiasendist, 30 lasku, 300 m (54): 1. L. Richardet, Šveits 238; 2. Reich, Šveits 234; 3. C. de Boigne, Prants. 232.

Hirvelaskmine, üksiklasud (25): 1. G. Merlin, Ingl. 2. Peridis, Kreeka; 3. S. Merlin, Ingl.

Hirvelaskmine, paarislasud (25): 1. S. Merlin, Ingl.; 2. Metaxas, Kreeka; 3. G. Merlin, Ingl.

Automaatpüstol või revolver, 60 lasku, 25 m (23): 1. M. Lecoq, Prants. 2. E. Moreaux, Prants.; 3. A. Rankavis, Kreeka. Lasti kümneringilisse märklehte.

Vabapüstol, 30 lasku, 50 m (21): 1. G. Orphanidis, Kreeka 221; 2. J. Fouconnier, Prants. 219; 3. A. Rankavis, Kreeka 218. Lasti kümneringilisse märklehte.

Duell-laskmine, 25 m (16):	1. C. Skarlatos, Kreeka 133 p. 2. J. von Holst, Rootsi 115 p. (27 tab.); 3. W. Carlberg, Rootsi 115 p. (26 tab.). Üheks lasuks oli aega 3 sek.
Armeerevolver, vaba mudel, 20 m (31):	1. L. Richardet, Šveits 253; 2. A. Theofilakis, Kreeka 250; 3. G. Skotadis, Kreeka 240.
Armeerevolver, 20 m, 1873. a. mudel (31):	1. J. Fouconnier, Prants. 219; 2. C de Boigne, Prants. 216; 3. H. Martin, Prants. 215.
Duellpüstol, 20 m (19):	1. E. Moreaux, Prants. 242; 2. C. Liverziani, It. 233; 3. M. Lecoq, Prants. 231.

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit (22):	1. B. Vast ja M. Bardonneau, Prants. 2:41.28,0; 3. Luguet, Prants. 2:41.28,6; 4. Verstraeten, Belg. Distantsi pikkus 84 km — Ateenast Maratoni ja tagasi.
333,3 m (28):	1. F. Verri, It. 22,8; 2. Crowther, Ingl. 22,8; 3. Menjou, Prants. 23,2.
1000 m (24):	1. F. Verri, It. 1.42,3; 2. Bouffler, Ingl.; 3. Debougnie, Belg.
5000 m (20):	1. F. Verri, It. 8.35,0; 2. Crowther, Ingl.; 3. B. Vast, Prants.
20 000 m liidrisõit (18):	1. W. Pett, Ingl. 29.00,0; 2. M. Bardonneau, Prants.; 3. B. Vast, Prants. Liidriks kasutati mootorratturit.
2000 m, tandem (13 paari):	1. J. Matthews—A. Rushen, Ingl. 2. M. ja B. Götze, Saksa; 3. Danneberg—Küperling, Saksa.

VEHKLEMINE

Florett (45):	1. G. Dillon-Cavanaugh, Prants; 2. G. Casmir, Saksa; 3. P. d'Hugues, Prants.
Epee (48):	1. G. de la Falaise, Prants.; 2. G. Dillon-Cavanaugh, Prants.; 3. H. van Biljenburgh, Holl.
Epee, meeskondlik (7):	1. Prantsusmaa (P. d'Hugues, G. Dillon-Cavanaugh, G. de la Falaise, Mohr); 2. Inglismaa; 3. Belgia.
Espadron (38):	1. J. Georgiadis, Kreeka; 2. G. Casmir, Saksa; 3. P. Cesarano, It. Võisteldi ühele tabamusele.
Espadron (28):	1. G. Casmir, Saksa; 2. G. van Rossem, Holl.; 3. P. Toth, Ung. Võisteldi kolmele tabamusele.
Espadron, meeskondlik (6):	1. Saksamaa (G. Casmir, J. Erkraht de Bary, A. Petri, E. Schön); 2. Kreeka; 3. Holland. Võisteldi ühele tabamusele.

Väljaspool ametlikku programmi oli kavas veel epee ja espadron vehklemisõpetajatele, s. t. elukutselistele. Mõlemas relvaliigis tuli esikohale belglane C. Verbrugge.

SÕUDMINE

Üheline, 1000 m: 1. G. Delaplane, Prants. 5.53,4; 2. C. Laram, Prants. 6.07,2.

Kaheline roolimehega, 1000 m (11 paati): 1. Itaalia (E. Bruna—E. Fontanella, roolis G. Cesana) 4.23,0; 2. Itaalia II 4.30,0; 3. Prantsusmaa.

Kaheline roolimehega, 1609 m (10): 1. Itaalia (koosseis sama) 7.32,4; 2. Belgia 8.03,0; 3. Prantsusmaa 8.08,6.

Neljaline roolimehega, 2000 m (10): 1. Itaalia (E. Brunna, E. Fontanella, R. Fordinoni, G. Poli—G. Cesana) 8.13,0; 2. Prantsusmaa I; 3. Prantsusmaa II.

Merepaadid 6 sõudjaga, 2000 m (3): 1. Itaalia (ristleja «Varesa» paat) 10.45,0; 2. Kreeka (ristleja «Spetsai» paat); 3. Kreeka (ristleja «Idra» paat).

Merepaadid 10 sõudjaga, 3000 m (3): 1. Kreeka (soomuslaev «Olga» paat) 16.35,0; 2. Kreeka («Idra») 17.09,6; 3. Itaalia («Varesa»).

TENNIS

Meesüksikmäng (22): 1. M. Decugis, Prants.; 2. M. Germot, Prants. (finaal 7:5, 6:2, 6:4); 3. J. Zemla, Böömi.

Naisüksikmäng (6 — kõik kreeklannad): 1. S. Simiriotou; 2. Marino (finaal 6:1, 6:4); 3. Paspati.

Meespaarismäng (8): 1. M. Decugis—M. Germont, Prants.; 2. Kasdaglis—Ballis, Kreeka (finaal 6:4, 6:2); 3. J. ja R. Zemla, Böömi.

Segapaarismäng (4): M. ja M. Decugis, Prants.; 2. Marino—Simiriotis, Kreeka (finaal 6:1, 6:2); 3. Matsa—Kasdaglis, Kreeka.

JALGPALL

Startis 4 meeskonda. 1. Taani (V. Andersen; P. Petersen, C. Buchwald; P. Ferslew, S. Rasmussen, A. Andersen; O. Nielsen-Nörland, C. Pedersen, H. Frederiksen, A. Lindgren, H. Rambusch); 2. Kreeka (Ateena); 3. Smürna * kombineeritud meeskond (mängis 5 inglast, 4 kreeklast ja 2 prantslast) ja Saloniki linnameeskond.

Mängude tulemused: Taani—Smürna 5:1, Ateena—Saloniki 5:0, finaalis Taani—Kreeka (Ateena) 9:0.

---

* Türgi sadamalinn, praegune Ismir.

LONDON 1908

1904. aastal Londonis peetud ROK-i kongressil usaldati neljandate olümpiamängude korraldamine Roomale. Kaks aastat hiljem Ateena vahemängude ajal toimunud kongressil tegid itaallased aga teatavaks, et nad ei ole võimelised mänge läbi viima. Peamiseks põhjuseks oli see, et Itaalia valitsus ütles kohalikule olümpiakomiteele ära igasugusest abist. Itaallaste loobumine tuli ootamatult ning kuna mängudeni jäi ainult kaks aastat, seisis ROK tõsiste raskuste ees uue korraldaja leidmisega.

Niisama ootamatult kui itaallaste loobumine, tuli ROK-ile inglaste nõusolek. Nimelt sai Briti Olümpiakomitee kokkuleppele Briti-Prantsuse Näituse Komiteega, kes tegi ettevalmistusi 1908. aastal Londonis peetavaks rahvusvaheliseks näituseks. Saavutatud lepingu kohaselt kohustusid näituse korraldajad ehitama kahe aasta jooksul Londonisse ajakohase staadioni ning hoolitsema olümpiamängude majandusliku külje eest. Vastutasuks oli ette nähtud lõviosa piletimüügist laekuvast sissetulekust.

Tingimused olid vastuvõetavad mõlemale lepinguosalisele ja näituse korraldajad võtsid oma kohustusi tõsiselt. Uue staadioni asukoht valiti näitusevälja vahetus läheduses Shepherds Bushis. 31. juulil 1907. aastal pandi staadionile nurgakivi ja 1. mail 1908. aastal oli ehitus valmis. Sellest sai suurim ja ajakohasem spordiehitis maailmas. Staadioni amfiteatrikujulisel tribüünil oli üle 60 000 istekoha — koos seisukohtadega võis aga sinna mahutada kuni sada tuhat pealtvaatajat. Staadioni keskel asus normaalmõõtmetega jalgpalliväljak, selle ümber 536,45 m pikkune jooksurada ja raja ümber omakorda 603,24 m pikkuse ringrajaga velodroom. Lisaks sellele paiknes peatribüüni ees 100 m pikkune ja 15 m laiune ujula vee sügavusega 1,2—3,7 m. Ujulal oli portatiivne hüppetorn, mida sai selleks ajaks, kui ujumisvõistlusi ei peetud, alla lasta ja terves ulatuses vette peita.

Staadioni valmimisega oli suurem mure murtud. Hästi laabusid ka teised ettevalmistused, sest Briti Olümpiakomitee koosnes agaratest spordiorganisaatoritest. Mängude laiaulatuslik programm koostati varakult ja see kinnitati aasta enne mänge ROK-i kongressil Haagis. Inglased olid mängude kavva võtnud järgmised alad: kergejõustik, ujumine (koos vettehüpete ja veepalliga), mõlemad maadlusliigid, poks, jalgrattasõit, vehklemine, jalgpall, võimlemine, sõudmine, laskmine ja purjetamine. Lisaks neile oli veel kavas tennis ning paljud väheharrastatavad alad nagu vibulaskmine, *lacrosse*, ragbi, maahoki, *jeau de paume*, veemootori-

sport, polo ja *rackets* (ainult Inglismaal harrastatav pallimäng); neist on tänapäeval olümpiakavva jäänud vaid maahoki. Rahvusvahelise Uisuliidu pealekäimisel oli nüüd esmakordselt olümpiamängude kavva võetud esimese talvespordi alana ka iluuisutamine. Mitme uue ala sisselülitamise tulemusena kasvas spordialade üldarv Londoni mängudel 22-ni (veepalliga kokku 23-ni). Samal ajal oli aga kavast välja jäetud tõstmine.

Mängude kava oli jagatud mitmesse ossa. Sisevõistlused tennises peeti 6.—11. mail, laskmine juulikuu algul, samuti tennisevõistlused muruväljakutel, mis korraldati paralleelselt Queens-klubi meistrivõistlustega juulikuu esimesel nädalal Wimbledonis (traditsioon pidada Queens-klubi meistrivõistlused vahetult enne Wimbledoni suurturniiri kestab tänaseni). Ka sõudmises ei rikkunud inglased traditsioone, pidades olümpiamängude sõudevõistlused koos Henley regatiga juulikuu lõpus (28.—31.). Inglaste n. ö. traditsioonilised talvealad nagu jalgpall, ragbi, maahoki, poks ja lacrosse olid jäetud oktoobrikuusse. Mängud lõppesid tegelikult iluuisutamisega oktoobri lõpus.

Kõigele sellele vaatamata toimusid kesksed spordivõistlused ajavahemikul 13.—25. juulini. Mängude pidulik avamine uuel staadionil oli 13. juulil. Tingituna programmi laialivalgumisest võttis avaparaadist osa täpselt tuhat sportlast, kes esindasid 18 riiki (ROK-i ametliku bülletääni järgi võttis mängudest üldse osa 22 riiki 2059 sportlasega). Esmakordselt olid paljud delegatsioonid ilmunud kohale ühtlases riietuses, mis tunduvalt aitas tõsta avatseremoonia pidulikkust. Kõige ees sammus staadionile Austria üheksaliikmeline delegatsioon. Austerlaste järel sisenesid järjekorras Belgia, Böömimaa, Taani, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Holland, Ungari, Itaalia, Norra, Rootsi, Soome, Ameerika Ühendriigid, Australaasia, Kanada, Lõuna-Aafrika ja kõige lõpus Inglismaa.

Esmakordselt võtsid olümpiamängudest osa venelased, kuigi Venemaa esindaja kuulus Rahvusvahelise Olümpiakomitee koosseisu selle asutamisest peale. Tsaarivalitsus ei tundnud huvi spordi arendamise vastu. Ka Londonis oli Venemaa esindusmeeskond suurriigi kohta arvuliselt üpris väike — ainult viis meest. Sellele vaatamata tõid vene atleedid kodumaale kolm medalit. Kaks medalit võideti maadluses, kus konkurents oli eriti tugev, sest osa võttis kogu maailma amatöörmaadlejate paremik.

Võisteldi nii klassikalises — (4 kehakaalu) kui ka vabamaadluses (5 kehakaalu). Kuna vabamaadlust Euroopa kontinendil veel vähe tunti, võitsid selles kõik medalid Inglismaa ja USA esindajad (välja arvatud üks norralane). Seda enam pakkus huvi klassikaline maadlus, mida sel ajal õigupoolest nimetati prantsuse, samuti kreeka-rooma maadluseks. Kergekaalus, kus maadles 25 meest, võitis peterburilane, mitmekordne Venemaa meister N. Orlov

kõiki vastaseid (välja arvatud itaallane E. Porro) ja sai hõbemedali. Ka Orlovi kaaslinlane O. Petrov võitis hõbemedali, alistades sealjuures raskekaalu Euroopa- ja maailmameistri taanlase Sören Jenseni. Petrovi olümpiavõitjaks tulekule tõmbas kriipsu peale ungarlane Richárd Weisz.

Poolraskekaalus kordas soomlane Verner Weckman Ateena vahemängudel saavutatud esikohta ja keskkaalus osutus parimaks rootslane Fritjof Mårtensson, kes muide järgmisel aastal osutus ka Euroopa parimaks keskkaallaseks. Olgu märgitud, et ta mõlemas maadlusliigis langes konkurentsist välja ühe kaotusega.

Esimeseks venelaseks, kel õnnestus tulla olümpiavõitjaks, oli mitmekülgne sportlane Nikolai Panin-Kolomenkin. Võttes osa esmakordselt olümpiamängude kavas olnud iluuisutamisest, võitis ta suure ülekaaluga spetsiaalse vabasõidu, kusjuures kohtunike otsus tema võitjaks nimetamise kohta oli üksmeelne. Iluuisutamisvõistlused peeti Prince's Skating Club'i jääpalee tehisjääl oktoobrikuu lõpul ja venelane saabus Londoni, ilma et oleks saanud kordagi harjutada.

N. Panin-Kolomenkin oli väljapaistev spordimees. Tulnud aastatel 1902—1907 viiekordseks Venemaa meistriks iluuisutamises, kvalifitseerus ta ümber laskespordile ning võitis kaheteistkümnel korral Venemaa meistritiitli vabapüssist laskmises (1906—1917) ja üheteistkümnel korral (1907—1917) revolvrist laskmises. Tema sportlik edu jätkus ka pärast revolutsiooni, ning veel 1928. aastal figureeris N. Panin-Kolomenkini nimi üleliidulise spartakiaadi võitjate hulgas. 1940. aastal omistati talle NSV Liidu teenelise meistersportlase nimetus.

Tõenäoliselt võistles Londonis ka üks eestlane. Sellele vihjatakse teoses «Kergejõustik arvudes» (Tallinn, 1958): «Londoni olümpiamängudel võistles Venemaa meeskonnas kaasa eestlane Lind, kes ajaga 3:26.38,8 saavutas maratonijooksus 9. koha.» (Tegelikult sai H. Lind nimetatud ajaga 19. koha. Tema rahvuse kohta ei õnnestunud siiski kindlamaid andmeid hankida.)

Londoni mängude maratonijooksust kujunes kõigi aegade üks dramaatilisemaid. Jooksu start anti Windsorist ja sellest võttis osa 56 meest.

Olümpiastaadion oli sel päeval esmakordselt pealtvaatajaist tulvil. Ligi sada tuhat inimest ootas jooksjate saabumist, kuulates erutusega igat rajalt saabuvat teadet, mida punasesse kostüümi riietatud heerold ruupori kaudu teatavaks tegi. Kahuripauk teatas esimese jooksja saabumisest. Selleks osutus väikesekasvuline itaallane Dorando Pietri. Pealtvaatajad tõusid püsti ning võtsid teda vastu elaguhüüete ja jalgade trampimisega. Loobiti kübaraid õhku ning taoti jalutuskeppidega vastu pinke. Kui finišijooneni jäi joosta mõnikümmend meetrit, varises Pietri ootamatult kokku — mõlemasse jalga oli löönud kramp! Rühm

pealtvaatajaid tormas rajale ja aitas itaallase jalule. Komberdades hädavaevu mõned sammud, kukkus ta aga uuesti. Keegi juuresolijatest hakkas masseerima jooksja jalgu ja seejärel aidati ta uuesti püsti. Pietri astus vaevaliselt mõned sammud, kukkus, tõusis püsti, kuid mõne sammu järel kukkus taas ja jäi abitult lamama.
Samal hetkel ilmus staadioniväravast rajale teine jooksja, kelleks osutus ameeriklane Johnny Hayes. Tribüünidele, kust äsja kuuldus kisa ja trampimist, laskus surmavaikus. Hayes, nähes itaallast lamamas söerajal, alustas hoogsat lõpuspurti. Nüüd toibus pisut ka Pietri. Tal õnnestus tõusta ning uuesti tahtejõudu pingutades edasi komberdada. Hayes lähenes ähvardava kiirusega. Tribüünidel algas taas ergutuskisa. Kuid itaallane kukkus uuesti! Nüüd ruttasid talle mitu inimest abiks, aitasid mehe jälle üles. Üks heerolditest haaras Pietril kaenla alt kinni ja aitas tal ületada finišijoone 32 sekundit enne Hayesit.
Ameeriklased esitasid protesti, mis loomulikult ka rahuldati, kuna Pietrit oli viimastel meetritel abistatud. Itaallase jooks tühistati ja kuldmedal anti Hayesile. Publik tundis Pietri suurele ebaõnnele siiralt kaasa. Järgmisel päeval anti kuningliku perekonna poolt Pietrile lohutusauhinnana üle kuldne pokaal ning pealtvaatajaskond tervitas teda ovatsioonidega kui tegelikku võitjat. Muide, paljudes varasemates olümpiaväljaannetes on Pietri nimena märgitud Dorando, mis tegelikult oli tema eesnimi. Eksitus selgus alles palju aastaid hiljem.
Vastu ootusi ei suutnud ameeriklased võita kumbagi sprindidistantsi. Nad lootsid selle heaks teha 400 m jooksus, mille finaali kvalifitseerus kolm ameeriklast ja üks inglane, kusjuures poolfinaalis oli inglasel Wyndham Halswelle'il kõige parem aeg (48,4). Finaaljooksust kujunes aga skandaal, mille tõttu USA ja Inglise kergejõustikuliitude suhted püsivad tänapäevani võrdlemisi jahedatena. Tol ajal ei joostud 400 m veel eraldi radadel. Kuni lõpukurvini juhtis jooksu ameeriklane Carpenter. Siis tahtis Halswelle temast väljastpoolt mööduda, kuid Carpenter astus talle õlaga pooleldi ette, surudes konkurenti väljapoole. Kurvi lõpul olid mõlemad jõudnud juba välisraja servale ja ülejäänud kaks finalisti Robbins ja Taylor pääsesid siseraja kaudu juhtima.
Tekkis segadus. Kurvikohtunik, fikseerides määruste rikkumise, vehkis meeletult lipuga ja üks lõpukohtunikest jooksis rajale ning rebis finišipaela katki enne esimesena jooksu lõpetanud Robbinsit. Kohtunikud tühistasid jooksu, diskvalifitseerisid Carpenteri ja määrasid ülejäänud kolmele järgmisel päeval kordusfinaali. Protesti märgiks kaaslase eemaldamise pärast loobusid Taylor ja Robbins kordusjooksust ja Halswelle jooksis finaalis üksinda — ainulaadne juhtum kaasaegsete olümpiamängude ajaloos, kus

mees võidab kuldmedali vastastega võistlemata. Hõbe- ja pronksmedalit selles jooksus välja ei antud.
800 ja 1500 m jooksus võitis esikoha ameeriklane Melvin Sheppard, kusjuures lühemal distantsil fikseeriti uus maailmarekord. Ka 110 m tõkkejooksus registreeriti uus maailmarekord. Siinjuures on huvitav märkida, et see ala viidi läbi mururajal ja võitja — ameeriklane Forrest Smithson, usklik mees — jooksis, piibel käes. Ameeriklane Ray Ewry oli hoota hüpetes jällegi parim. Teistel hüppealadel sündisid aga uued olümpiarekordid. Teivashüppes, kus maanduti kõvale murule, läks kuldmedal kahasse. Seejuures kasutas üks võitjatest — ameeriklane A. Gilbert — esimesena bambusteivast.
Londoni mängudel leidsid ujujad endid esmakordselt huvi keskpunktis. Olümpiastaadionile rajatud bassein lõi normaalsed võistlustingimused, mille tulemusena püstitati kõikidel distantsidel uued olümpiarekordid, neist enamik jäi aluseks ka maailmarekorditele. Võistlusdistantsid ühtlustusid ja kujunesid edaspidi n.-ö. klassikalisteks ujumisaladeks. 100 m vabaujumises konkureerisid esikoha pärast järjekordselt ungarlane Zoltán Halmay ja ameeriklane Charles Daniels, kusjuures vaekauss kaldus jällegi ameeriklase kasuks. 400 ja 1500 m vabaujumises kuulus kindel esikoht inglasele Henry Taylorile, kes seega kordas Ateena vahemängude võitu ujumismaratonis. Rinnuli- ja seliliujumises oletati kuldmedali võitjateks sakslasi, kuid nad suutsid seda ainult seliliujumises, rinnuliujumises ei pääsenud nad üllatuslikult isegi finalistide hulka (igas finaalis startis 4 ujujat). Olgu märgitud, et Londoni mängude ajal pandi alus Rahvusvahelisele Ujumisliidule (FINA).
Vettehüpetes rääkisid võitjate selgitamisel tublisti kaasa kohtunike «tunded». Ametlikult esmakordselt kavas olnud veepalliturniiri võitis Inglismaa. Inglastele kuulus esikoht ka jalgpalliturniiril. Kuna jalgpallis võttis esmakordselt osa kuus rahvusmeeskonda (Prantsusmaa kahe esindusega), saab ka sellel alal nimetada inglasi esimesteks olümpiavõitjateks.
Tennises võitsid mängude korraldajad kõik kuldmedalid. Kui sisevõistlustel olid ainsateks välisvõistlejateks rootslased (nad said 2 pronksmedalit), siis muruväljakutel peetud turniirist võtsid osa juba üheksa rahvuse esindajad, kusjuures sakslasel Otto Froitzheimil õnnestus pääseda meesüksikmängu finaali. Meesüksikmängu kuldmedalimeestest oli Arthur Gore 1908. aasta Wimbledoni turniiri võitja, kuna muruväljakutel parimaks osutunud J. Ritchie võitis Wimbledoni turniiri järgmisel aastal. Muide — A. Gore oli neljakordne Wimbledoni võitja, tema isa aga esimese Wimbledoni turniiri võitja (1877).
Jalgrattasõidus, kus favoriitideks peeti prantslasi, üllatas inglaste tubli esinemine, kes võitsid kõik sõidud, välja arvatud tandemi-

sõit, kus kuldmedal läks prantsuse paarile. Veelgi paremini esinesid mängude korraldajad poksis, loovutades välismaalastele vaid ühe medali. Siia võib veel lisada, et «Albioni pojad» ei loovutanud sõudmises ja purjetamises võõrastele ühtegi kuldmedalit ning esinesid silmapaistva eduga ka teistel aladel. Inglaste paremus teiste riikide ees kajastub kõige paremini arvudes: Inglismaa võitis kokku 56 kuldmedalit USA 23 vastu, paremuselt kolmas — Rootsi — sai vaid 8 kuldmedalit. Londoni mängude ametlikus kokkuvõttes («The official report», lk. 366—367) on esmakordselt kaasaegsete olümpiamängude ajaloos ametlikult ära toodud riikidevaheline paremusjärjestus punktides, kusjuures on arvestatud esikoha eest 5, teise koha eest 3 ja kolmanda koha eest 1 punkt. Kokkuvõte on selline: 1. Inglismaa $441^2/_3$ punkti; 2. USA $153^1/_3$; 3. Rootsi $67^1/_3$; 4. Prantsusmaa 46; 5. Kanada $27^1/_3$; 6. Saksamaa $26^1/_2$; 7. Ungari $22^2/_3$; 8. Norra 19; 9. Itaalia ja Belgia 14; 11. Australaasia ja Kreeka 11; 13. Venemaa ja Soome 9; 15. Lõuna-Aafrika 6; 16. Taani 5; 17. Austria ja Böömimaa 1.

Piisab vaid pealiskaudsest kontrollist veendumiseks, et toodud punktiarvestuses on palju ebakõla. Nii peaks Venemaal (1 kuld-, 2 hõbemedalit) ja Soomel (1 kuld-, 1 hõbe-, 3 pronksmedalit) olema mõlemal 11 punkti, Itaalial teeb kaks esikohta ja kaks teist kohta välja 16 punkti (mitte 14), Lõuna-Aafrikale on ühe esimese ja ühe teise koha eest lihtne arvestada 8 punkti (mitte 6!) jne. Võiks arvata, et punkte on arvestatud mitte süsteemis 5—3—1, vaid 5—2—1 (sellisel juhul Venemaa ja Soome punktid ühtisid), kuid ka see variant ei sobi paljude riikide suhtes. Kuna ebaloogiline on järeldada, et osal aladel kasutati ühte, osal teist süsteemi, siis jääb üle vaid üks seletus: punktid on vigaselt arvestatud.

Inglise publiku jätsid olümpiamängud võrdlemisi külmaks. Gigantne spordiüritus ei suutnud kaasa haarata traditsioonidele truuks jäävaid inglasi. Vaid mõnel üksikul päeval (avamine, lõpetamine, maratonijooks) oli staadion enam-vähem välja müüdud, ülejäänud ajal kulgesid võistlused tühjade tribüünide ees (staadionile müüdi kokku 300 000 pääset). Miinuseks oli ka see, et korraldajad pidid kõiges arvestama teist lepinguosalist, s. t. näitusekomiteed. Kuna olümpiamängud olid juba kolmandat korda sattunud «kõrvalpalana» näituste programmi, võttis nüüd ROK vastu otsuse, et edaspidi ei saa enam mänge läbi viia koos teiste suurüritustega.

Kuigi Londonis 1908. aastal peetud olümpiamängud kokkuvõttes ei saavutanud sellist sära, nagu seda oli vaheolümpia Ateenas, näitasid nad veenvalt, kui kaugele sport oma arengus oli jõudnud võrreldes nende päevadega, mil teele saadeti kutsed esimestest kaasaegsetest olümpiamängudest osavõtuks. Kunagi varem polnud tehtud nii laialdasi ettevalmistusi kui nüüd ja kunagi

varem polnud mängudele saabunud nii palju osavõtjaid. See ning võistluste hea korraldus ja tagajärgede tase tõstis Londoni mängud ettepoole kõigist varempeetuist. Peale kõige andsid nad tugeva tõuke spordi üldisele arengule. Ja seda mitte ainult Inglismaal, vaid kõikides mängudest osavõtnud maades.

IV OLÜMPIAMÄNGUD
London 1908, 27. aprill — 29. oktoober

KERGEJÕUSTIK

100 m (57): 1. R. Walker, L.-Aafrika 10,8; 2. J. Rector, USA (1 m järel); 3. R. Kerr, Kan.; 4. N. Cartmell, USA. Peeti 17 eeljooksu ja 4 poolfinaali. Finaali pääses ainult 4 jooksjat.

200 m (43): 1. R. Kerr, Kan. 22,6; 2. R. Cloughen, USA (1 m järel); 3. N. Cartmell, USA; 4. G. Hawkins, Ingl.

400 m (36): 1. W. Halswelle, Ingl. 50,0.

800 m (39): 1. M. Sheppard, USA 1.52,8; 2. E. Lunghi, It. 1.54,2; 3. H. Braun, Saksa 1.58,0; 4. Ö. Bodor, Ung. 1.58,6; 5. T. Just, Ingl.; 6. J. Halstead, USA.

1500 m (43): 1. M. Sheppard, USA 4.03,4; 2. H. Wilson, Ingl. 4.03,6; 3. N. Hallows, Ingl. 4.04,0; 4. J. Tait, Kan.; 5. I. Fairbirn-Crawford, Ingl.; 6. J. Deakin, Ingl.

5 miili (35): 1. E. Voigt, Ingl. 25.11,2; 2. E. Owen, Ingl. 25.24,0; 3. J. Svanberg, Rootsi 25.37,2; 4. C. Hefferson, L.-Aafr. 25.44,0; 5. A. Robertson, Ingl. 26.13,0; 6. F. Meadows, Kan.

Maraton (56): 1. J. Hayes, USA 2:55.18,4; 2. C. Hefferson, L.-Aafr. 2:56.06,0; 3. J. Forshaw 2:57.10,4; 4. A. Welton, USA 2:59.44,4; 5. W. Wood, Kan. 3:01.44,0; 6. F. Simpson, Kan. 3:04.28,2. Venemaad esindanud H. Lind oli finišis 19. ajaga 3:26.38,8. Distantsi pikkus oli 42263 m.

110 m tj. (25): 1. F. Smithson, USA 15,0; 2. J. Garrels, USA (5 m järel); 3. A. Shaw, USA; 4. W. Rand, USA.

400 m tj. (15): 1. C. Bacon, USA 55,0; 2. H. Hillman, USA (2 m järel); 3. L. Tremeer, Ingl.; 4. L. Burton, Ingl.

3200 m tak. (24): 1. A. Russell, Ingl. 10.47,8; 2. A. Robertson, Ingl. 10.48,8; 3. J. Eisele, USA 11.00,8; 4. G. Holdaway, Ingl.; 5. H. Sewell, Ingl.; 6. W. Galbraith, Kan.

3 miili meeskonnajooks (6): 1. Inglismaa (J. Deakin, A. Robertson, W. Coales) kohapunktide summa 6; 2. USA (J. Eisele, G. Bonhag, H. Trube) 19; 3. Prantsusmaa (J. Dreher, L. de Fleurac, P. Lijander) 32.

Individuaalselt parimad: 1. J. Deakin, Ingl. 14.39,6; 2. A. Robertson, Ingl. 14.41,0; 3. W. Coales, Ingl. 14.41,6; 4. J. Eisele, USA 14.41,8; 5. H. Wilson, Ingl. 14.57,0; 6. G. Bonhag, USA 15.05,0.

3500 m käimine (22): 1. G. Larner, Ingl. 14.55,0; 2. E. Webb, Ingl. 15.07,4; 3. H. Kerr, Austrl. 15.43,8; 4. G. Goulding, Kan.; 5. A. Rowland, Austrl.; 6. C. Westergaard, Taani.

100 miili käimine (23): 1. G. Larner, Ingl. 1:15.57,4; 2. E. Webb, Ingl. 1:17.31,0; 3. E. Spencer, Ingl. 1:17.31,0; 4. E. Carter, Ingl. 1:21.20,2; 5. E. Larner, Ingl. 1:24.26,2; 6. W. Palmer, Ingl.

200+200+400+800 m teatejooks (7 msk.): 1. USA (W. Hamilton, N. Cartmell, J. Taylor, M. Sheppard) 3.29,4; 2. Saksamaa (A. Hoffmann, H. Eicke, O. Trieloff, H. Braun) — 25 m järel; 3. Ungari (P. Simon, V. Racz, J. Nagy, Ö. Bodor).

Kõrgus (20): 1. H. Porter, USA 1.90; 2. C. Leahy, Ingl. I. Somodi, Ung. ja G. André, Prants. 1.88; 5. H. Gidney ja T. Moffitt, USA 1.85.

Hoota kõrgus (22): 1. R. Ewry, USA 1.57; 2. C. Tsiklitiras, Kreeka ja J. Biller, USA 1.55; 4. F. Holmes, USA 1.52; 5. P. Adams, USA, G. André, Prants. ja A. Motte, Prants. 1.45.

Teivas (14): 1. A. Gilbert, USA ja E. Cooke, USA 3.71; 3. E. Archibald, Kan., C. Jacobs, USA ja B. Söderström, Rootsi 3.58; 6. H. Bellah, USA ja G. Banikas, Kreeka 3.50.

Kaugus (20): 1. F. Irons, USA 7.48; 2. D. Kelly, USA 7.09; 3. C. Bricker, Kan. 7.08; 4. E. Cooke, USA 6.97; 5. J. Brennan, USA 6.86; 6. P. Weinstein, Saksa 6.77. «Olympic Handbook'i» andmetel 6. F. Pleasant, USA 6.82.

Hoota kaugus (25): 1. R. Ewry, USA 3.33; 2. C. Tsiklitiras, Kreeka 3.23; 3. M. Sheridan, USA 3.22,5; 4. J. Biller, USA 3.21; 5. R. Ekberg, Rootsi 3.19.

Kolmik (19): 1. T. Ahearne, Ingl. 14.92; 2. G. McDonald, Kan. 14.76; 3. E. Larsen, Norra 14.39; 4. C. Bricker, Kan. 14.10; 5. P. Adams, USA 14.07; 6. F. Pleasant, USA 13.97.

Kuul (26): 1. R. Rose, USA 14.21; 2. D. Horgan, Ingl. 13.62; 3. J. Garrels, USA 13.18; 4. W. Coe, USA 13.07; 5. J. Barrett, Ingl. 12.89; 6. M. Horr, USA 12.82.

Ketas (41): 1. M. Sheridan, USA 40.89; 2. M. Giffin, USA 40.70; 3. M. Horr, USA 39.45; 4. W. Järvinen, Soome 39.43; 5. A. Dearborn, USA 38.52; 6. G. Luntzer, Ung. 38.34.

Antiikne kettaheide (24): 1. M. Sheridan, USA 37.99,5; 2. M. Horr, USA 37.32; 3. W. Järvinen, Soome 36.48; 4. A. Dearborn, USA 35.63.

Vasar (18): 1. J. Flangan, USA 51.92; 2. M. McGrath, USA 51.18; 3. C. Walsh, Kan. 48.51; 4. T. Nicolson, Ingl. 48.09; 5. L. Talbott, USA 47.86; 6. M. Horr, USA 46.94.

Oda (16): 1. E. Lemming, Rootsi 54.83; 2. A. Halse, Norra 50.57; 3. O. Nilsson, Rootsi 47.10; 4. A. Salovaara, Soome 45.89; 5. A. Pesonen, Soome 45 18; 6. J. Halme, Soome. Peale selle oli kavas veel odavise nn. vabas stiilis (osavõtjaid 31), mille võitis samuti Lemming tulemusega 54.44.

Köievedu (5): 1. Inglismaa I (Londoni City-Police — W. Hirons, F. Goodfellow, E. Barrett, J. Shepherd, F. Humphreys, E. Miles, A. Ireton, F. Merriman, J. Duke); 2. Inglismaa II (Liverpool Police); 3. Inglismaa III (K. Division Police).

UJUMINE

100 m vabalt (34): 1. C. Daniels, USA 1.05,6; 2. Z. von Halmay, Ung. 1.06,2; 3. H. Julin, Rootsi 1.08,0; 4. L. Rich, USA.

400 m vabalt (25): 1. H. Taylor, Ingl. 5.36,8; 2. F. de Beaurepaire, Austrl. 5.44,2; 3. O. Scheff, Austria. 5.46,0; 4. W. Foster, Ingl.

1500 m vabalt (19): 1. H. Taylor, Ingl. 22.48,4; 2. T. Battersby, Ingl. 22.51,2; 3. F. de Beaurepaire, Austrl. 22.56,2; 4. O. Scheff, Austria.

200 m rinnuli (27): 1. F. Holman, Ingl. 3.09,2; 2. W. Robinson, Ingl. 3.12,8; 3. P. Hansson, Rootsi 3.14,6; 4. O. Toldy, Ung. 3.15,2.

100 m selili (21): 1. A. Bieberstein, Saksa 1.24,6; 2. L. Dam, Taani 1.26,6; 3. H. Haresnape, Ingl. 1.27,0; 4. G. Aurick, Saksa.

4×200 m vabalt (6): 1. Inglismaa (J. Derbyshire, P. Radmilovic, W. Foster, H. Taylor) 10.55,6; 2. Ungari (J. Munk, I. Zachar, B. Las-Torres, Z. v. Halmay) 10.59,0; 3. USA (H. Hebner, B. Goodwin, C. Daniels, L. Rich) 11.02,8; 4. Australaasia. Finaali ei pääsenud Rootsi ja Taani.

Hoolauahüpped (23): 1. A. Zürner, Saksa 85,5 p.; 2. K. Behrens, Saksa 85,3; 3. G. Gaidzick, USA ja G. Walz, Saksa 80,8.

Tornihüpped (23): 1. H. Johansson, Rootsi 83,75; 2. K. Malmström, Rootsi 78,73; 3. A. Spångberg, Rootsi 74,00; 4. R. Andersson, Rootsi 68,30; 5. G. Gaidzick, USA 56.30.

VEEPALL

Startis 4 meeskonda: 1. Inglismaa (G. Smith; G. Nevinson, G. Cornet; T. Thould; G. Wilkinson, P. Radmilovic, C. Forsyth); 2. Belgia (A. Michant; H. Meyboom, V. Boin; J. Pletinex; S. Feyaerts, O. Gregoire, H. Donners); 3. Rootsi (T. Kumfeldt; A. Runström, H. Julin; P. Hansson; G. Wennerström, R. Andersson, E. Bergvall); 4. Holland. Finaal: Inglismaa — Belgia 9:2.

KLASSIKALINE MAADLUS

Kergekaal — 66,6 kg (25): 1. E. Porro, It.; 2. N. Orlov, Vene; 3. A. Linden-Linko, Soome; 4. G. Persson, Rootsi; 5. kohta jagasid neli meest.

Keskkaal — 73 kg (21): 1. F. Mårtensson, Rootsi; 2. M. Andersson, Rootsi; 3. A. Andersen, Taani; 4. J. J. Josefsson, Island; 5. kohta jagasid neli meest.

Poolraskekaal — 93 kg (21): 1. V. Weckman, Soome; 2. Y. Saarela, Soome; 3. C. Jensen, Taani; 4. H. Payr, Ung.; 5. kohta jagasid neli meest.

Raskekaal — üle 93 kg (7): 1. R. Weisz, Ung.; 2. A. Petrov, Vene; 3. S. Jensen, Taani; 4. H. Payr, Ung.; 5. kohta jagasid kolm meest. Tegid kaasa ka poolraskekaallased H. Payr ja C. Jensen.
Parimad maadlusmaad olid. 1. Soome, 2. Rootsi, 3. Venemaa, 4. Taani, Itaalia ja Ungari.

VABAMAADLUS

Kärbeskaal — 54 kg (13): 1. G. Mehnert, USA; 2. W. Press, Ingl.; 3. A. Cote, Kan.; 4. F. Tomkins, Ingl.

Sulgkaal — 60,3 kg (12): 1. G. Dole, USA; 2. J. Slim, Ingl.; 3. W. McKie, Ingl.; 4. W. Tagg, Ingl.

Kergekaal — 66,6 kg (11): 1. G. de Relwyskow, Ingl.; 2. W. Wood, Ingl.; 3. A. Gingell, Ingl.; 4. G. Mackenzie, Ingl.

Keskkaal — 73 kg (12): 1. S. Bacon, Ingl.; 2. G. de Relwyskow, Ingl. (kergekaalu võitja); 3. F. Beck, Ingl.; 4. C. Andersson, Rootsi.

Raskekaal — üle 73 kg (11): 1. G. O'Kelly, Ingl.; 2. J. Gundersen, Norra; 3. E. Barrett, Ingl.; 4. E. Nixon, Ingl.

Parimad maadlusmaad olid: 1. Inglismaa, 2. USA, 3. Norra.

POKS

Osa võttis poksijaid Inglismaalt, Australaasiast, Prantsusmaalt ja Taanist. Kõik medalid (välja arvatud keskkaalu «hõbe») võitsid inglased.

Kärbeskaal — 52,6 kg (6): 1. H. Thomas; 2. J. Condon; 3. W. Webb.

Sulgkaal — 57,15 kg (8): 1. R. Gunn; 2. C. Morris; 3. H. Roddin; 4. T. Ringer.

Kergekaal — 63,5 kg (12): 1. F. Grace; 2. F. Spiller; 3. H. Johnson.

Keskkaal — 71,65 kg (10): 1. J. Douglas; 2. R. Baker (Austrl.); 3. W. Philo; 4. R. Warnes.

Raskekaal — üle 71,65 kg (6): 1. A. Oldman; 2. S. Evans; 3. F. Parks.

MÄRKUS: Kilogrammid on tuletatud inglise naeltest.

VÕIMLEMINE

Mitmevõistlus (97): 1. A. Braglia, It. 317; 2. S. Tysal, Ingl. 312; 3. L. Segura, Prants. 297; 4. A. Steuernagel, Saksa 273,5; 5. F. Wolf, Saksa 267; 6. S. Hodgetts, Ingl. Kavas oli kolm harjutust rööbaspuudel, kaks harjutust rõngastel, hooglemine ja köielronimine — kokku 7 ala.

Rühmvõimlemine (8): 1. Rootsi 438 (C. Folcker, A. Cervin, O. Moberg, O. Lanner, G. Olsson, R. Johnson, N. Widforss, C. Hårleman, J. Jarlen, A. Sjöblom, E. Norberg, S. Rosen, F. Norberg, N. Hellsten, A. Ljung, D. Norling, S. Landberg, S. Forsman, G. Rosenqvist, G. Vinqvist, B. Sörvik, R. Degermark, C. Bertilson, H. Sörvik, C. Holmberg, L. Peterson, K. Svensson, H. Jahnke, E. Granfelt, A. Holmberg, G. Höjer, G. Åsbrink, A. Norling, O. Holmberg, H. Cedercrona, N. Kantzow, H. Johnson,

K. Wallenius); 2. Norra 425; 3. Soome 405; 4. Taani 378; 5. Prantsusmaa 319; 6. Itaalia 316. Rühma suurus võis olla maksimaalselt 60, minimaalselt 16 meest.

LASKMINE

Vabapüssi suur standard (51): 1. A. Helgerud, Norra 909; 2. H. Simon, USA 887; 3. Ole Saether, Norra 883; 4. G. Sjöberg, Rootsi 874; 5. J. Gustafsson, Rootsi 872; 6. J. Braathe, Norra 851.

Vabapüssi standard, meeskondlik (9): 1. Norra (A. Helgerud, Ole ja Olaf Saether, G. Skatteboe, J. Braathe, E. Liberg) 5055; 2. Rootsi (P. Jonsson, P. Arvidsson, A. Jansson, G. Sjöberg, J. Rundberg, J. Gustafsson 4711; 3. Prantsusmaa (Johnson, Balme, Parmentier, Courquin, Lecoq, de Boigne) 4652; 4. Taani 4543; 5. Belgia 4509; 6. Inglismaa 4355. Meeskonnas 6 meest.

Armeepüss, 1000 jardi (43): 1. J. Millner, Ingl. 98; 2. K. Casey, USA 93; 3. M. Blood, Ingl. 92; 4. R. Barnett, Ingl. 92; 5. T. Ranken, Ingl. 92; 6. T. Caldwell, Ingl. 91.

Armeepüss, meeskondlik (8): 1. USA (W. Leushner, W. Martin, C. Winder, K. Casey, A. Eastman, C. Benedict) 2531; 2. Inglismaa (H. Ommundsen, F. Varley, A. Fulton, P. Richardson, O. Padgett, A. Martin) 2497; 3. Kanada (W. Smith, C. Crowe, B. Williams, D. McInnis, W. Eastcott, H. Kerr) 2439; 4. Prantsusmaa 2227; 5. Rootsi 2213; 6. Norra 2192. Meeskonnas kuus meest. Iga mees laskis kokku 90 lasku 200, 500, 600, 800, 900 ja 1000 jardi distantsil.

Väikepüss, 40 lasku lamades, 50 ja 100 jardi (19): 1. A. Carnell, Ingl. 387; 2. H. Humby, Ingl. 386; 3. G. Barnes, Ingl. 385; 4. M. Matthews, Ingl. 384; 5. E. Amoore, Ingl. 383; 6. W. Pimm, Ingl. 379.

Väikepüss, meeskondlik, 40 lasku lamades: 1. Inglismaa (M. Matthews, H. Humby, W. Pimm, E. Amoore) 771; 2. Rootsi (W. Carlberg, F. Schartau, J. v. Holst, E. Carlberg) 737; 3. Prantsusmaa (P. Colas, A. Régaud, L. Lécuyer, F. Bonnefoy) 710.

Väikepüss, 25 jardi, liikuv märkleht (22): 1. A. Fleming, Ingl. 24; 2. M. Matthews, Ingl. 24; 3. W. Marsden, Ingl. 24; 4. E. Newitt, Ingl. 24; 5. P. Plater, Ingl. 22; 6. W. Pimm, Ingl. 21.

Väikepüss, 25 jardi, kaduv märkleht (22): 1. W. Styles, Ingl. 45; 2. H. Hawkins, Ingl. 45; 3. E. Amoore, Ingl. 45; 4. W. Milne, Ingl. 45; 5. J. Milne, Ingl. 45; 6. A. Wilde, Ingl. 45.

Hirvelaskmine, 10 üksiklasku, 110 jardi (15): 1. O. Swahn, Rootsi 25; 2. T. Ranken, Ingl. 24; 3. A. Rogers, Ingl. 24; 4. M. Blood, Ingl. 23; 5. A. Kempster, Ingl. 22; 6. W. Lane-Joynt, Ingl. 21.

Hirvelaskmine, üksiklasud meeskondlik (2): 1. Rootsi (A. ja O. Swahn, A. Knöppel, E. Rosell) 86; 2. Inglismaa (C. Nix, W. Lane-Joynt, W. Ellicott, T. Ranken) 85.

Hirvelaskmine, 10 paarislasku (15): 1. W. Winans, USA 46; 2. T. Ranken, Ingl. 46; 3. O. Swahn, Rootsi 38; 4. M. Blood, Ingl. 34; 5. A. Kempster, Ingl. 34; 6. W. Ellicott, Ingl. 33.

Jahilaskmine, 80 märki (61): 1. W. Ewing, Kan. 72 tabamust; 2. G. Beattie, Kan. 60; 3. A. Maunder, Ingl. ja A. Metaxas, Kreeka 57; 5. C. Palmer, Ingl. 55; 6. A. Westover, Kan. 55.

Jahilaskmine, meeskondlik (3): 1. Inglismaa I (A. Maunder, J. Pike, C. Palmer, J. Postans, F. Moore, P. Easte) 407; 2. Kanada (W. Eving, G. Beattie, A. Westover, M. Fletcher, G. Vivian, D. McMackon) 405; 3. Inglismaa II 372.

Püstol või revolver (vabapüstol), 60 lasku, 50 jardi (43): 1. P. van Asbroek, Belg. 490; 2. R. Storms, Belg. 487; 3. J. Gorman, USA 485; 4. C. Axtell, USA 480; 5. Wallingford, Ingl. 467; 6. Barbillat, Prants. 466.

Püstol või revolver (vabapüstol) meeskondlik (7): 1. USA (J. Gorman, J. Calkis, J. Dietz, C. Axtell) 1914; 2. Belgia (P. v. Asbroek, R. Storms, P. de Veger, R. Englebert) 1863; 3. Inglismaa (Wallingford, G. Coles, H. Lanch-Staunton, W. Ellicott) 1817; 4. Prantsusmaa 1750; 5. Rootsi 1732; 6. Holland 1632.

JALGRATTASÕIT

660 jardi (46): 1. V. Johnson, Ingl. 51,2; 2. E. Demangel, Prants.; 3. K. Neumer, Saksa; 4. D. Flynn, Ingl.

1000 m (47): Auhinnad jäid välja andmata, kuna ükski finalist ei suutnud sõita alla ajanormi (105 sek.). Finaalis sõitsid inglased V. Johnson, B. Jones ja C. Kingsbury ning prantslane M. Schilles.

5000 m (42): 1. B. Jones, Ingl. 8.36,2; 2. M. Schilles, Prants.; 3. A. Auffray, Prants.; 4. E. Meréchal, Prants.; 5. C. Kingsbury, Ingl.; 6. J. van Spengen, Holl.

20 km (44): 1. C. Kingsbury, Ingl. 34.13,6; 2. B. Jones, Ingl.; 3. G. Werbrouck, Belg.; 4. L. Weintz, USA.

100 km (43): 1. C. Bartlett, Ingl. 2:41.48,6; 2. C. Denny, Ingl.; 3. O. Lapize, Prants.; 4. W. Pett, Ingl. 5. P. Texier, Prants.; 6. W. Andrews, Kan.

2000 m, tandem (17 paari): 1. Prantsusmaa (M. Schilles — A. Auffray) 3.07,6; 2. Inglismaa I (F. Hamlin — H. Johnson); 3. Inglismaa II (C. Brooks — W. Isaacs).

1810,47 m jälitussõit (5): 1. Inglismaa (L. Meredith, B. Jones, E. Payne, C. Kingsbury) 2.18,6; 2. Saksamaa (H. Martens, M. Götze, K. Neumer, R. Katzer) 2.28,6; 3. Kanada (W. Morton, W. Andrews, F. McGarthy, W. Anderson) 2.29,6; 4. Holland 2.44,0 (Kanada ja Hollandi tulemused on pärit poolfinaalist). Kõik sõidud peeti 660 jardi pikkuse ringiga velodroomil.

VEHKLEMINE

Epee (84): 1. G. Alibert, Prants.; 2. A. Lippmann, Prants.; 3. E. Olivier, Prants.; 4. R. Montgomery, Ingl.; 5. P. Anspach, Belg., C. Haig, Ingl. ja A. Labouchere, Holl.

Epee, meeskondlik (9): 1. Prantsusmaa (G. Alibert, A. Lippmann, E. Olivier, B. Gravier, H. Berger, C. Collignon, J. Stern); 2. Inglismaa (E. Seligman, E. Amphlett, R. Montgomery, M. Holt, C. Haig, L. Daniell); 3. Belgia (P. Anspach, D. Beurain, F. Feyerick, F. Rom, F. de Montigny, V. Willems, F. Bosman); 4. Itaalia. Tulemused: Prants.-Ingl. 12:5, Prants.-Belg. 9:7, Ingl.-Belg. 9:5. F. Mezö nimetab epee tulemusi ekslikult floreti tulemusteks. Floretti Londonis kavas ei olnud, toimusid ainult näidismatšid.

Espadron (76): 1. J. Fuchs, Ung.; 2. B. Zulawsky, Ung.; 3. G. von Lobsdorf, Böömi; 4. E. Szantay, Ung.; 5. P. Toth, Ung.; 6. L. Werkner, Ung.

Espadron, meeskondlik (8): 1. Ungari (J. Fuchs, O. Gerde, P. Toth, L. Werkner, D. Földes); 2. Itaalia (R. Nowak, A. Pirzio, A. Olivier, M. Bertinetti, S. Ceccherini, J. Pinelli); 3. Böömimaa (G. von Lobsdorf, J. Tucek, V. Lada, P. Lada, G. Schejbal, Bedrick); 4. Prantsusmaa.

SÕUDMINE

Üheline (9): 1. H. Blackstaffe, Ingl. 9.26,0; 2. A. McCulloch, Ingl. (üks paadipikkus järel); 3. B. von Gaza, Saksa ja K. Levitzky, Ung.

Kaheline roolimeheta (4 paati): 1. J. Fenning — C. Thomson, Ingl. 9.41,0; 2. P. Verdon — G. Fairbairn, Ingl. (kolm paadipikkust järel); 3. M. Hahnke — W. Düskow, Saksa ja E. Toms — N. Jackes, Kan.

Neljaline roolimeheta (4): 1. Inglismaa (Oxfordi Magdalen-kolledž: C. Cudmore, J. Gillan, D. Mackinnon, J. Somers-Smith) 8.34,0; 2. Inglismaa (Leander Club: P. Filleul, H. Barker, J. Fenning, G. Thomson) — kaks paadipikkust järel; 3. Holland ja Kanada.

Kaheksaline (6): 1. Inglismaa (Leander Club: A. Gladstone, F. Kelly, B. Johnstone, G. Nickalls, D. Burnell, R. Sanderson, R. Etherington-Smith, H. Bucknall; G. Maclagan) 7.52,0; 2. Belgia (O. Taelman, M. Morimont, R. Orban, G. Mys, F. Vergucht, P. Veirman, O. de Somville, R. Poma; A. Vanlandeghem) — kaks paadipikkust järel; 3. Inglismaa (Cambridge'i ülikool) ja Kanada.

Raja pikkus oli 2412 m. Igas finaalis võistles kaks paati. Pronksmedaleid välja ei antud.

PURJETAMINE

12 m (2 jahti): 1. Inglismaa («Hera»; roolis T. Coats, meeskonnas J. Downes, J. Bunten, A. Downes, D. Dunlop, J. Mackenzie, A. Martin, G. Tait, J. Aspin); 2. Inglismaa («Mouchette»; roolis C. MacIver, meeskonnas J. Kenion, J. Baxter, W. Dawidson, J. Jellico, T. Littledale, C. Robertson, J. Spence, C. R. MacIver, J. Adam). Roolimees Coats ja tema abi Downes said kuldmedalid, ülejäänud meeskonnaliikmed hõbemedalid. «Mouchette'i» roolimees C. MacIver sai hõbemedali, meeskonnaliikmed aga pronksmedalid.

8 m (5 jahti): 1. Inglismaa («Cobweb»; roolis B. Cocrane, meeskonnas A. Wood, H. Sutton, J. Rhodes, C. Campbell); 2. Rootsi («Vinga»; roolis C. Hellström, meeskonnas E. Thormalen, E. Wallenius, E. Sandberg, J. Wallin); 3. Inglismaa, «Sorais»; 4. Norra, «Fram»; 5. Rootsi, «Saga». Medalid anti analoogiliselt 12 m klassiga. Kolmandaks tulnud jahi meeskonnale medaleid ei antud.

7 m (1 jaht): 1. Inglismaa («Heroine»; roolis C. Rivett-Carnac, meeskonnas N. Bingley, R. Dixon). Meeskond sai hõbemedali.

6 m (5 jahti): 1. Inglismaa («Dormy»; roolis G. Laws, soodimehed T. McMeekin ja C. Crichton); 2. Belgia («Zut»; roolis Leon Huybrechts, soodimehed Louis Huybrechts ja H. Weewauters); 3. Prantsusmaa, «Guyoni»; 4. Inglismaa, «Sibindi»; 5. Rootsi, «Freja». Medalid anti analoogiliselt 12 m ja 8 m klassiga.

JALGPALL

Startis 6 meeskonda: 1. Inglismaa (H. Bailey; W. Corbett, H, Smith; K. Hunt, F. Chapman, R. Hawkes; A. Berry, V. Woodward, H. Stapley, C. Purnell, H. Hardman); 2. Taani (L. Drescher; C. Buchwald, H. Hansen; H. Bohr, K. Middelboe, N. Middelboe; O. Nielsen, A. Lindgreen, S. Nielsen, V. Wolfhagen, B. Rasmussen); 3. Prantsusmaa ja Holland; 5. Rootsi ja Prantsusmaa B meeskond. Poolfinaalides võitis Taani Prantsusmaa 17:1 ning Inglismaa Hollandi 4:0. Finaal: Ingl.-Holl. 4:0. Mängu 3. koha selgitamiseks ei peetud. F. Mezö märgib kolmandaks Hollandi võiduga 2:1 Rootsi üle. Tegelikult Holland ja Rootsi omavahel ei mänginud, sest Holland sai poolfinaali juba loosiga (koos Prantsusmaa A meeskonnaga), Rootsi aga lülitati Inglismaa poolt välja juba eelringis (tulemus oli 12:1). Teises eelringimängus võitis Taani Prantsusmaa B esinduse 9:0.

TENNIS (SISEHALLIS)

Meesüksikmäng (7): 1. A. Gore, Ingl.; 2. G. Caridia, Ingl. (finaal 6:3, 7:5, 6:4); 3. J. Ritchie, Ingl.

Meespaarismäng (11): 1. A. Gore-H. Roper-Barrett, Ingl.; 2. G. Simond-G. Caridia, Ingl. (finaal 6:2, 2:6, 6:3, 6:3) 3. G. Setterwall — W. Boström, Rootsi; 4. J. Ritchie-L. Escombe, Ingl. (mäng 3. kohale 4:6, 6:3, 1:6, 6:0, 6:3).

Naisüksikmäng (7): 1. E. Smith, Ingl.; 2. A. Green, Ingl. (finaal 6:2, 4:6, 6:0); 3. M. Adlerstråhle, Rootsi; 4. E. Wallenberg, Rootsi (mäng 3.kohale: 1:6, 6:3, 6:2).

TENNIS (MURUVÄLJAKUTEL)

Meesüksikmäng (31): 1. J. Ritchie, Ingl.; 2. O. Froitzheim, Saksa (finaal 7:5, 6:3, 6:4); 3. W. Eaves, Ingl.; 4. J. Richardson, Ingl. (mäng 3. kohale 6:1, 6:2, 6:3).

Meespaarismäng (12): 1. G. Hillyard-R. Doherty, Ingl.; 2. J. Ritchie-J. Parke, Ingl. (finaal 9:7, 7:5, 9:7); 3. C. Cazalet — C. Dixon, Ingl.

Naisüksikmäng (5, kõik inglannad): 1. D. Chambers — Lambert; 2. D. Boothby (finaal 6:1, 7:5); 3. Winch.

MAAHOKI

Võttis osa kuus meeskonda: 1. Inglismaa (H. Wood, H. Freemann, L. Baillon; J. Robinson, E. Page, A. Noble; P. Rees, G. Logan, S. Showeller, R. Pridmore, E. Green); 2. Iiri (E. Holmes; H. Brown, W. Peterson; W. Graham, W. Campbell, H. Murphy; E. Power, G. Gregg, E. Allman-Smith, F. Robinson, R. Kennedy); 3. Šoti (J. Burt; H. Neilson, C. Foulkes; H. Fraser; A. Burt, A. Dennistoun; J. Laing, J. Harper-Ort, H. Walkner, G. Orchardson, N. Stevenson). **Mängud:** Šoti-Saksa 4:0, Ingl.-Prants. 10:1, Iiri-Wales 3:1, Ingl.-Šoti 6:1, Ingl.-Iiri 8:1.

VIBULASKMINE

Mehed, 100+80+60 jardi (27): 1. W. Dod, Ingl. 815; 2. R. Brooks-King, Ingl. 768; 3. H. Richardson, Ingl. 760.

Mehed, 50 m (17): 1. E. Grizot, Prants. 39 tabamust — 263 silma; 2. L. Vernet, Prants. 40 — 256; 3. M. Cabaret, Prants. 39 — 255.

Naised 60+50 jardi (25, kõik inglannad): 1. Q. Newall 132 tabamust — 688 silma; 2. Dod 126 — 642; 3. Hill-Lowe 118 — 618.

ILUUISUTAMINE

Mehed (9): 1. U. Salchow, Rootsi — kohapunktide summa 7, punkte 377,3; 2. R. Johansson, Rootsi 10 — 365,2; 3. P. Thoren, Rootsi 14 — 357,4; 4. J. Greig, Ingl.; 5. A. March, Ingl.; 6. J. Brokaw, USA.

Mehed, spetsiaalne vabasõit (3): 1. N. Panin-Kolomenkin, Vene 5 — 43,8; 2. A. Cumming, Ingl. 10 — 32,8; 3. G. Hall-Say, Ingl. 15 — 20,8.

Naised (5): 1. M. Syers, Ingl. 5 — 252,5; 2. E. Rendschmidt, Saksa 11 — 211,0; 3. G. Greenhough, Ingl. 15 — 192,1; 4. E. Montgomery, Rootsi 21 — 170,3; 5. G. Lycett, Ingl.

Paarissõit (3): 1. A. Burger — H. Hübler, Saksa 5 — 11,2; 2. P. ja J. Johnson, Ingl. — 10 — 10,3; 3. E. ja M. Syers, Ingl. 15 — 9,6.

JEU DE PAUME

11 võistlejat. 1. J. Gould, USA; 2. E. Miles, Ingl. (finaal 6:5, 6:4, 6:4) 3. N. Lytton, Ingl.; 4. A. Page, Ingl.

RAGBI

Võistles ainult 2 meeskonda: 1. Australaasia (P. Carmichael, C. Russell, D. Carroll, J. Hickey, F. Bede-Smith, C. McKivatt, A. McCabe, T. Griffin, J. Barnett, P. McCue, I. Middleton, T. Richards, H. McArthur, C. McMurtie, R. Craig); 2. Inglismaa (E. Jackett, B. Salomon, S. Barney, F. Dean, J. Jose, T. Wedge, J. Davey, R. Jackett, E. Jones, A. Wilson, N. Tregurtha, A. Laurey, J. Marshall, J. Willcocks, J. Trevaskis). Australaasia võidutulemus 32:3.

POLO

Osa võttis kolm meeskonda Inglismaalt. 1. Roehampton (H. Wilson, G. Miller, P. Nickalls); 2. Hurlingham (W. Jones, F. Freake, W. Buckmaster, L. Wodehouse); 3. Iiri (A. Rotherham, J. McCann, H. Lloyd, P. O'Reilly). Roehampton võitis Hurlinghami 3:1 ja Iiri 5:1. Medalid anti ainult võitjaile. Mängu teise koha pärast ei peetud, järjestuse määras ROK punktidesuhte järgi.

LACROSSE

Kaks osavõtjat. Kanada võitis Inglismaa 14:10 (mõnede andmete kohaselt ka 12:8). 1. Kanada (P. Brennan, T. Gorman, J. Broderick, E. Hamilton, H. Hoobin, A. Turnbull, C. McKerrow, G. Rennie, I. Duckett, A. Dilloa, G. Campbell, F. Dixon); 2. Inglismaa (H. Ramsey, C. Scott, G. Mason, E. Dutton, J. Parker-Smith, W. Johnson, N. Whitley, G. Buckland, S. Hayes, G. Alexander, R. Martin, E. Jones).

RACKETS

Meesüksikmäng (6): 1. E. Noel; 2. H. Leaf (Noel võitis Leafi vigastuse tõttu esikoha ilma mänguta); 3. J. Astor.

Meespaarismäng (3): 1. V. Pennel — J. Astor; 2. E. Bury — C. Browning. Finaal 4:1 (6:15, 15:7, 16:15, 15:6, 15:7). Pronksmedalit välja ei antud. Sellel alal võistlesid ainult inglased.

VEE-MOTO (MOOTORPAADID)

Klass A, 40 meremiili (3): 1. E. Thubron, Prants. 2:26.53,0. Kaks paati läksid ümber.

Klass B ja C, 40 meremiili (3+3): 1. T. Thornycroft, Ingl. ajad vastavalt 2:28.58,8 ja 2:28.26,0. Teised paadid läksid distantsil ümber.

STOKHOLM 1912

Berliinis 1909. aastal peetud ROK-i kongressil usaldati viiendate olümpiamängude korraldamine rootslastele. Sama aasta sügisel moodustasid rootslased mängude organiseerimiskomitee, mille etteotsa asus ROK-i asutajaliige V. Balck. Kuigi organisaatoritel polnud esialgu suurürituse õnnestumiseks mingit majanduslikku garantiid, asusid nad tarmukalt ettevalmistusi tegema. Teatavasti põhjustas Londoni mängudel mitmel spordialal palju arusaamatusi ühtsete rahvusvaheliste võistlusmääruste puudumine. Selle puuduse kõrvaldamise seadsid mängude organiseerijad oma esmaseks ülesandeks. Uued määrused saadeti tutvumiseks kõigile ROK-i liikmesriikidele ning sellega oli astutud esimene samm mängude õnnestumiseks. Hiljem võtsid mitmed pärast Stokholmi mänge moodustatud rahvusvahelised erialaliidud need reeglid aluseks üksikasjalikumate võistlusmääruste väljatöötamisel.

Rootslased võtsid mängude kavva kergejõustiku, ujumise (esmakordselt ka naistele), klassikalise maadluse, jalgrattasõidu (ainult maanteesõit), vehklemise, võimlemise, laskmise, tennise, sõudmise, purjetamise, ratsutamise, kaasaegse viievõistluse ja jalgpalli. Kergejõustiku programmi oli lisatud murdmaajooks, viie- ja kümnevõistlus ning kuulitõuge, kettaheide ja odavise mõlema käega. Viimased võeti kavva põhjamaade palvel (mujal sääraseid tõukeid-heiteid ei harrastatud). Täiesti uuteks aladeks olid seega ratsutamine ja kaasaegne viievõistlus.

Kaasaegse viievõistluse idee andis Coubertin, kes soovis näha programmis mitmevõistlust, mis ühendaks mitut kaasajal harrastatavat spordiala. Peab ütlema, et rootslased viisid Coubertini idee ellu õnnestunult ning põhijoontes on kaasaegse viievõistluse reeglid jäänud tänapäevani samaks, mis nad olid 1912. aastal.

Varem olümpiamängude kavas olnud aladest jäid seega järjekordselt välja tõstmine, jalgrattasõit velodroomil, vabamaadlus ja poks. Kui rootslaste koostatud kava sai üldiselt teatavaks, nõudsid inglased ja taanlased poksi lülitamist programmi. Sellega ei olnud rootslased nõus, motiveerides, et «seda sporti Rootsis ei harrastata ning võimatu on kohapeal leida sobivaid kohtunikke, kes oleksid võimelised võistlusi läbi viima». Ei aidanud ka kõrgema instantsi taotlus. 1911. aastal Budapestis peetud ROK-i kongressi avalduses märgiti: «Kongress loodab, et poks võetakse kavva ja arvestades selle spordiala suurt kasvatuslikku tähtsust, avaldab kahetsust, et Rootsi Olümpiakomiteel esineb raskusi kor-

raldada poksivõistlusi viiendatel olümpiamängudel». Ent rootslased jäid tehtud otsusele kindlaks.
Mängudeks ehitati Stokholmi vanasse spordiparki 22 000 pealtvaatajat mahutav suurepärane staadion, mille projekteeris tolleaegne nimekaim põhjamaade arhitekt T. Grut (muide — tema poeg William võitis 1948. aastal Londonis kuldmedali kaasaegses viievõistluses). Ehitustöödega alustati 1910. aasta novembris ja need viidi lõpule kuu aega enne mängude algust. Uuest olümpiastaadionist kujunes tolleaegse mõiste järgi tõeline ehituskunsti šedöövr ning Rootsi valitsus võttis selle vahetult pärast valmimist kui kõrge arhitektuurilise väärtusega objekti riikliku kaitse alla, keelates seal igasugused ümberehitused.
Sportlikus mõttes olid staadionil ka mitmed puudused. Suurim neist oli see, et staadioni söeraja pikkus oli ebamäärane 383 meetrit (muide, söeraja tegi staadionile selle ala nimekas spetsialist inglane C. Perry ja seda loeti kvaliteedilt parimaks kõigist radadest, mis senini kusagil oli ehitatud). Hiljem, korrastustööde käigus «venis» rada küll kaks meetrit pikemaks, kuid sellisena jäi ta püsima mitmeks aastakümneks. Alles 1958. aastal, vahetult enne Euroopa meistrivõistlusi kergejõustikus, õnnestus spordiringkondadel saada luba staadioni mõningaseks rekonstrueerimiseks, kuid ka siis sooritati vaid kaks hädapärast muudatust — rada pikendati 400 meetrini ning kohtunike ja võistlejate jaoks kaevati väljaku ja staadioni siseruumide vahele tunnel. Huvitav on lisada, et kui 1912. aastal kujunes staadioni maksumuseks vaid pisut üle miljoni krooni, siis 46 aastat hiljem läksid eespool nimetatud rekonstrueerimistööd maksma ligi kaks korda rohkem.
Ujumisvõistlusteks ehitati Djugårdsbrunnsi lahe äärde 100 m pikkuse rajaga ujula koos 4000 pealtvaatajat mahutava tribüüniga, mis pärast mänge peagi lammutati, sest ujula all olev maala oli planeeritud teiseks otstarbeks. Sellele vaatamata ei kandnud korraldajad kahju, sest pääsmete müügist saadud tulud ületasid ehitusega seotud kulud. Ujula lähedusse lahe kaldale rajati sõudestaadion koos 10 000 (!) inimest mahutava tribüüniga.
Tennise sisevõistlusteks ja vehklemiseks oli ette nähtud kuninglik sisehall (hävis hiljem tulekahjus), purjetamine peeti Nynäshamnis, jalgpallimatšid aga Stokholmi eeslinnas juba varem valminud Råsunda ja Tranebergi väljakutel. Mängudeks valmis ka kaks uut lasketiiru.
Mängude pidulik avamine toimus 6. juulil, lõpetamine 15. juulil. Sellel ajavahemikul peeti peamine osa kavas olnud võistlustest. Sisevõistlused tennises algasid juba 6. mail ja kestsid ühe nädala. Tennisevõistlused välisväljakutel ja jalgpalliturniir lõppesid päev enne avapidustusi, purjetamine kestis aga 22. juulini.
Spordi populaarsus oli nelja aastaga tublisti kasvanud ning Stokholmi mängudele ilmus juba 28 riiki 2541 võistlejaga. Kõige roh-

kem osavõtjaid — 482 — oli loomulikult võistluste korraldajail. Inglismaa tõi Stokholmi 293, Norra 207, Soome 186, Saksamaa 185, USA 174, Taani 166 sportlast jne. Põhjamaade suured delegatsioonid olid tingitud muidugi eeskätt mängude lähedusest, teisest küljest aga ka määrusest, mis lubas igale individuaalalale välja panna kuni 12 võistlejat. Kuid oli ka väiksemaid delegatsioone — näiteks saabus Islandist olümpiamängudele vaid kaks sportlast.

Esmakordselt tuli olümpiamängudele suure delegatsiooniga (169 võistlejat) Venemaa ning võttis osa kõigist kavas olnud aladest. (Kõikidel aladel startisid ka Rootsi, Taani ja Norra).

Vene sportlaste tubli esinemise tagajärjel Londoni olümpiamängudel võitis sport Venemaal tublisti populaarsust juurde. Teated saavutustest ulatusid lõpuks ka tsaarivalitsuse kurtide kõrvadeni ning 1910. aasta lõpul teatas valitsus avalikult vajadusest moodustada Venemaa Olümpiakomitee. 1911. aasta märtsis kinnitaski tsaarivalitsus Olümpiakomitee koosseisu, kelle auesimeheks määrati parun Meiendorf ja esimeheks V. Sreznjevski. Oma esimesel koosolekul pöördus komitee Venemaa sportlaste poole järgmise kirjaga:

«1912. aasta juunis peetakse Stokholmi olümpiamängud, mis on järjekorras viiendad alates sellest ajast, kui need 1896. aastal esmakordselt peeti. Esimestest kolmedest mängudest vene sportlased osa ei võtnud; ainult 1908. aastal saatsid mõned ühingud Londoni mängudele esmakordselt Venemaa esindajad, kusjuures viiest osavõtjast tuli üks tagasi esimese auhinnaga, kaks teise auhinnaga.

See fakt, aga samuti tõsiasi, et vene asjaarmastajad atleedid, maadlejad, uisutajad, sõudjad, võimlejad, laskurid, jalgpallurid ja teised on sageli saavutanud võite ja kuulsust Venemaal ja piiri taga, lubab olla kindel, et õige organiseerimise korral võib Venemaa näidata ennast 1912. aasta olümpiamängudel parimast küljest.»

Paraku seda «õiget organiseerimist» ei olnud. Venemaa Olümpiakomitee, kuhu kuulusid peamiselt aadlisoost isikud, ei võtnud vaevaks luua ettevalmistuseks organisatsioonilisi tingimusi ega tundnud huvi isegi selle vastu, millised on esindusse arvatud sportlaste tegelikud võimed. Seetõttu oli Venemaa delegatsiooni koosseis Stokholmi olümpiamängudel võrdlemisi juhuslik. Kui teistes riikides alustati ettevalmistusi Stokholmi mängudeks kohe pärast Londoni mänge, siis Venemaal hakati ettevalmistusi tegema alles 1911. aastal.

Kuigi Venemaad esindas igal alal arvukalt sportlasi, ei võitnud nad olümpiamängudel Stokholmis ühtegi esikohta. Saavutati vaid kaks hõbe- ja kaks pronksmedalit, mis andis riikidevahelises paremusjärjestuses koos Austriaga tagasihoidliku 15. koha. Pronks-

medali võitjateks olid H. Blau jahilaskmises ja roolimehe A. Võšnegradski meeskond purjetamises. Hõbemedali omanikeks sai meeskond duell-laskmises püstolist ja Venemaa esinduses kaasa võistelnud eestlane Martin Klein maadluses.

Maadlus kujunes Stokholmi mängudel kõige raskemaks spordialaks. Maadeldi olümpiastaadionil lageda taeva all kõrvetava päikese käes. Kõigele lisaks olid rootslased koostanud võistlusteks lausa ebainimlikud määrused. Nende järgi oli maadlusmatši kestuseks ette nähtud 60 minutit. Kui aga tunniajase maadluse järgi otsustavat lahendust ei tekkinud, võisid kohtunikud oma äranägemise järgi võistlust jätkata seni, kuni nende arvates oli ühe poole paremus ilmne. Nii kestsid paljud matšid mitu tundi järgemööda. Iga poole tunni järel võimaldati võistlejatele lühike puhkepaus enda värskendamiseks. Välja langes kahe kaotusega. Raskekaalu finaalis ütlesid taanlase, maailmameistri S. Jenseni jõuvarud matšis soomlase Y. Saarela vastu üles «juba» kahetunnise maadluse järel ja ta loobus. Ent see oli tegelikult üks lühematest finaalkohtumistest. Poolraskekaalu finaalis maadlesid soomlane I. Böhling ja rootslane A. Ahlgren ühtejärge 9 tundi, ilma et kumbki oleks saanud paremust. Pärast seitsmetunnist maadlust otsustasid kohtunikud, et võidab see, kes suudab teise matilt välja trügida (!). Kui ka pärast seda «määrustetäiendust» lahendust ei tulnud, katkestati maadlus ning otsustati kuldmedalit mitte välja anda — mõlemale määrati teine koht ja koos sellega hõbemedal.

Rootslase ja soomlase «maailmarekord» ületati aga tublisti keskkaalus. Siin pääsesid finaali rootslane C. Johansson, soomlane A. Asikainen ja M. Klein. Loos viis kõigepealt kokku soomlase ja eestlase. Kõrvetavas kuumuses möödus tund tunni järel, ilma et kumbki pool oleks saavutanud paremust. Kui matš oli kestnud tublisti üle kümne tunni, tüdinesid kohtunikud ja määrasid maadlejad vaheldumisi viieks minutiks parterisse. Partermaadluses saavutatud paremuse põhjal tunnistati lõpuks 11 tundi ja 40 minutit kestnud maadluse järel võitjaks Klein. Pärast seda polnud aga kumbki enam võimeline maadlema puhanud Johanssoniga ning rootslane sai kuldmedali finalistidega võistlemata.

Võimalusi proteste esitada praktiliselt ei olnud, sest tolleaegsetele «maadlusmäärustele» ei võinud toetuda juba üksnes seetõttu, et need olid paljusõnalised. Maadlejate paaridesse jagamine toimus loosimise teel pärast iga ringi. Loositõmbajateks olid rootslastest kohtunikud ja kui maadlejaid juhtus olema paaritu arv, jäi kõige suurem number vabaks. Paraku jäi vabaks alati (!) rootsi maadleja, kuid ka siin ei olnud protesteerimiseks põhjust, sest antiikajast pärit väljendus «kohtunik on eksimatu» maksis ka Stokholmis. Isegi muistsete helleenide olümpiamängudelt on teada juhtumeid, kus kohtunikud langetasid väärotsuseid «oma mehe»

kasuks. Miks pidid siis rootslased jätma niisuguse võimaluse kasutamata — pealegi, kui keegi nende tegevust ei kontrollinud?! Mille muu kui «oma mehe» soosimisega saab veel seletada fakti, et Klein pidi hõbemedali pärast pidama kaheksa matši, Johanssonil tarvitses aga kuldmedali võitmiseks matil käia vaid kolm korda!

Stokholmi mängude suurimaks puuduseks tulebki lugeda seda, et rootslased püüdsid kõiges toime tulla vaid oma jõududega. Kuna võistluste juhtijateks olid vaid rootsi kohtunikud, tekitas see paratamatult ebaobjektiivsust. Kõige rohkem torkas see silma vettehüpetes. Kokkuvõttes laekus mängude käigus korraldajatele nii palju proteste, et neid oli võimatu kohapeal arutada. Pärast mängude lõppu kogus ROK kõik protestid kokku ja avaldas need eri raamatuna!

Korraldajate ja kohtunike süü tõttu jäi tõenäoliselt medalist ilma ka Venemaa esinduses võistelnud sõudja eestlane M. Kuusik, keda peeti ühelisel paadil üheks esikohapretendendiks. Korraldajate hoolimatuse (või «liigse hoole») tõttu purunes enne võistlusi Kuusiku paat ja mees pidi võistlema võõra paadiga, mille korraldajad temale kusagilt olid muretsenud. Poolfinaalis anti Kuusikule kasutada vanad aerud, mis sõidu ajal murdusid. Venemaa esindaja poolt esitatud protest, kus nõuti sõidu kordamist, jäi lahendamata ja nii jäi eestlane medalist ilma.

Oleks muidugi väär panna Venemaa koondise ebaedu põhjused ainuüksi puuduliku ettevalmistuse ja kohtunike ebaobjektiivsuse arvele. Amatöörsport oli sel ajal Venemaal veel lapsekingades. Puudusid ajakohased spordiväljakud, küllaldased sportimisvahendid, asjatundlikud juhendajad ning valitsuse toetus ja suunamine. Kõige selle tõttu oli ka spordimeisterlikkus madal ega küündinud paljude, juba n.-ö. spordimaade tasemele. Stokholmis ei pääsenud ükski vene kergejõustiklane kümne parema hulka. Näiteks oli hoota kõrgushüppes parima vene sportlase tagajärg 1.40, võitjal aga 1.63, teivashüppes olid vastavad arvud 3.40 ja 3.95, odaviskes 44.98 ja 60.64. Mõlema käega kettaheites sai viimaseks jäänud B. Molokanov tagajärjeks 24.79 + 22.59 = 47.37 m, mis oli ainult pisut suurem olümpiavõitja Armas Taipale ühe käega heitest (45.21). Parem polnud olukord ka ujumises, kus N. Voronkov 400 m vabaujumises võistlejatest ainsana ujus külili ning pärast 100 m läbimist väsis ja katkestas. 400 m rinnuliujumises sai G. Baimakov võitjast ligi minuti võrra nõrgema aja jne., jne.

Vaatamata vene sportlaste täielikule fiaskole Stokholmi olümpiamängudel, andsid need mängud vene spordi arengule väga palju. Sealt hangitud kogemusi ja tähelepanekuid rakendati edukalt edaspidises treeningus ning juba kahel järgmisel aastal peetud ülevenemaalistel olümpiamängudel võidi täheldada suurt edasi-

minekut spordimeisterlikkuses. Kuid massilisuses jäi sport Venemaal endiselt kiratsema, olles vaid väheste eriharrastuseks. Õige hoo sai spordi areng Venemaal alles pärast Suurt Oktoobrirevolutsiooni.

Venemaa delegatsiooni koosseisus oli tõenäoliselt palju rohkem eestlasi, kui on käesolevas teoses ära toodud. Sellele vihjavad mitmed allikad. Kahjuks on eesti spordiajaloo uurimine püsinud seniajani lapsekingades, mistõttu ammendavat ülevaadet eestlaste osavõtu kohta viiendatest olümpiamängudest on võimatu anda. Siinkohal avaldatud andmed tuginevad kinnitamist leidnud faktidele.

Stokholmi mängude parimaks kergejõustiklaseks ning üldse parimaks sportlaseks oli soome jooksja Hannes Kolehmainen, ehk nagu soomlased teda hellitavalt kutsusid — «muhelev Hannes». Tema hiilgejooks Stokholmis 10 000 m ning seejärel põnev duell kuulsa prantslase Jean Bouiniga 5000 m distantsil läksid igaveseks spordiajalukku. Seda meenutati spordiringkondades veel aastakümneid. Prantslast loeti 5000 m jooksu favoriidiks, kuid võistlusel osutus väsimatu soomlane tugevamaks. Ükskõik kui kõrgeks atleetlik Gallia poeg tempo ka kruvis, ei õnnestunud tal kleenukest soomlast kandadelt maha raputada. Viimasest viiekümnest meetrist nelikümmend jooksid mõlemad nagu paarisrakendis, siis hakkasid prantslase jõuvarud üles ütlema ning Kolehmainen läbis finišilindi meeter enne Bouini. Ülekaalukalt saavutas Kolehmainen esikohad 10 000 m distantsil ja 8000 m murdmaajooksus. Kolm kuldmedalit, üks hõbemedal (3000 m meeskonnajooksus) ja kaks hiilgavat maailmarekordit (5000 m 14.36,6 ja 3000 m 8.36,9) oli spordimaailmale enneolematu suursündmus — seda oli rohkem, kui ühelt jooksjalt osati oodata.

Veel teinegi fenomenaalne kergejõustiklane tõusis esile Stokholmi olümpiamängudel. See oli ameerika mitmevõistleja indiaanlane Jim Thorpe. Ta võitis viie- ja kümnevõistluses esikohad niisuguse ülekaaluga, et talle kuldmedalit üle andes oli Rootsi kuningas Gustav V sunnitud lisama: «Te olete maailma suurim atleet!» Stokholmis kuulus indiaanlasele üldine imetlus, kuid kodumaal võeti teda vastu võrdlemisi jahedalt. Aasta hiljem tegi Ameerika Ühendriikide Olümpiakomitee teatavaks, et Thorpe on kuulutatud professionaalseks sportlaseks ja temalt nõutakse kuldmedalid tagasi. Nimelt avastati, et Thorpe oli kunagi mänginud ühes elukutseliste pesapallimeeskonnas...

Võib arvata, et kui Thorpe asemel oleks tegemist olnud mõne valgenahalisega, poleks sääsest elevanti tehtud. Kuid Thorpe oli indiaanlane ja rassiküsimus oli tol ajal Ameerika Ühendriikides palju teravam, kui see on praegu. Stokholmis kaitses Ameerika Ühendriikide värve ka üks neegersportlane, andekas sprinter H. Drew. Ta oli treener M. Murphy lootustandvaim õpilane ja

võttis pika teekonna ette selleks, et võita 100 m jooksus kuldmedal. Osavõtjate rohkuse tõttu peeti Stokholmis sel alal 17 eeljooksu, millest igaühest pääses kaks paremat poolfinaali. Poolfinaale oli kuus, millest igaühest pääses finaali vaid võitja. Drew pääses finaali koos nelja valgenahalise kaasmaalase ning ühe Lõuna-Aafrika esindajaga. Finaalis jäi aga Drew rada tühjaks ja ameeriklased teatasid, et ta nihestas poolfinaalis jala ega saa edasi võistelda. Oli see nii? P. Tiilikainen kirjutab selle juhtumi kohta järgmist:

«Levis kuuldus, et ameeriklaste juhtkond oli keelanud Drew'l finaalist osavõtu ja jutt jalanihestusest on seega väljamõeldud. Nad (juhtkond) olid igal juhul kindlad, et USA valgenahalised esindajad kindlustavad kolmikvõidu. Kuulduste järgi pandi neeger sel ajal, kui finalistid starti kutsuti, lihtsalt ühe riietusruumi WC-sse luku taha...»

Kuuldustel ei tarvitse alati tõepõhja all olla, kuid faktiks jääb siiski, et jänkid enda keskel neegreid hea meelega ei näinud, eriti sportlaste hulgas ja pealegi veel võitjatena. Aeg tegi siiski ka selles osas omapoolseid korrektiive — 12 aastat hiljem tõi esimene neegersportlane Ameerika Ühendriikidele kuldmedali (W. Hubbard kaugushüppes), pärast seda on aga ameerika kergejõustiklaste suuremad saavutused teoks saanud tänu just neegersportlastele.

Ujumises alustas Stokholmis oma võiduteed havailane Duke Paoa Kahanamoku, kes osutus maailma kiireimaks ujujaks veel kaheksa aastat hiljem — 1920. a. olümpiamängudel Antverpenis. Ameeriklased ei paistnud ka seekord veeradadel eriliselt silma ning esikohad jagunesid peaaegu võrdselt kanadalaste, austraallaste, sakslaste, ameeriklaste ja inglaste vahel. Esmakordselt peetud naiste ujumisvõistlustel osutus maailma kiireimaks naisujujaks austraallanna Fanny Durack.

Nagu eespool märgitud, kuulus kaasaegses viievõistluses prioriteet rootslastele. Võites Stokholmis sellel nende poolt «leiutatud» alal kuldmedali, kaitsesid rootslased seda peale ühe erandi (1936. a.) kõikidel olümpiamängudel kuni 1960. aastani, millal areenile ilmusid ungarlased.

Jalgratturid võistlesid ainult maanteesõidus. Võistlustrass kulges ümber Mälari järve (finiš toimus olümpiastaadionil) ja distants oli tolleaegseid olusid arvestades erakordselt pikk — 316 km. Vaatamata sellele läbis 123 osavõtjast enamik distantsi, kusjuures võitja, lõuna-aafriklane Rudolph Lewis kulutas selleks ligi 11 tundi.

Tänapäevani maksvaks jäänud klassikalise ratsutamisprogrammi sisseviimist olümpiamängude kavasse tuleb samuti lugeda rootslaste prioriteediks. Stokholmis domineerisidki ratsutamises rootslased, loovutades vaid ühe esikoha. Võimlemises seevastu

olid võrdsetesse õigustesse seatud nn. saksa ja rootsi võimlemiskoolid ning seetõttu peatähelepanu osutatud rühmvõimlemisele. Mitmevõistluses üksikutel riistadel, kus itaallased olid väljaspool konkurentsi, võisteldi vaid neljavõistluses.

Vaatamata tugevatele ebakõladele kohtunike tegevuses loetakse kaasaja viiendaid olümpiamänge mustermängudeks, millega võrdseid ei korraldatud hiljem paarikümne aasta jooksul. Niisugust head ettevalmistust, läbimõeldud ja ladusat korraldust, sellist pidulikkust ja sportlikku entusiasmi ei nähtud 1920. aastal Antverpenis, 1924. aastal Pariisis ega isegi 1928. aastal Amsterdamis. Viiendad olümpiamängud lähevad spordiajalukku veel selle poolest, et seal esmakordselt korraldati muistsete helleenide eeskujul olümpia kunstidekonkurss.

Hea ettevalmistus tagas korraldajatele majandusliku tasakaalu, sest ligi 330 000 maksulist pealtvaatajat tõid sisse tublisti üle miljoni krooni, millega kaeti kõik väljaminekud. Riikidevahelises arvestuses saavutasid rootsi sportlased esikoha. Nad võitsid kokku 24 kuld-, 24 hõbe- ja 17 pronksmedalit ning edestasid ameeriklasi 12 punktiga. Olgu märgitud, et Stokholmis anti viimast korda kaasaegsete olümpiamängude ajaloos võitjatele kuldmedalid, mis olid valmistatud puhtast kullast. Meeskondlike alade võitjad said ülekullatud hõbemedalid, välja arvatud ratsutamine. Lisaks sellele oli välja pandud ka mitmed hinnalised rändauhinnad. Hilisematel mängudel neid enam välja ei antud ja praegu asuvad nad ROK-i peamajas Lausanne'is.

Nagu neli aastat tagasi Londonis, nii kuulutati ka Stokholmis välja ametlik riikidevaheline paremusjärjestus. Selle põhjal reastusid osavõtnud maad järgmiselt (punkte arvestati jällegi medalite alusel vastavalt 3, 2 ja 1): 1. Rootsi 136; 2. Ameerika Ühendriigid 124; 3. Inglismaa 76; 4. Soome 52; 5. Saksamaa 47; 6. Prantsusmaa 32; 7. Taani 19; 8. Norra 17; 9. Lõuna-Aafrika ja Ungari 16; 11. Kanada 14. 12. Itaalia ja Austraalia 13; 14. Belgia 11; 15. Venemaa ja Austria 6; 17. Kreeka 4; 18. Holland 3.

V OLÜMPIAMÄNGUD

Stokholm 1912, 5. mai — 22. juuli

KERGEJÕUSTIK

100 m (79): 1. R. Craig, USA 10,8; 2. A. Meyer, USA 10,9; 3. D. Lippincott, USA 10,9; 4. G. Patching, L.-Aafr.; 5. F. Belote, USA. Kuues finalist, H. Drew (USA), ei jooksnud finaalis kaasa.

200 m (64): 1. R. Craig, USA, 21,7; 2. D. Lippincott, USA 21,8; 3. W. Applegarth, Ingl. 22,0; 4. R. Rau, Saksa 22,2; 5. C. Reidpath, USA; 6. D. Young, USA.

400 m (49): 1. C. Reidpath, USA 48,2; 2. H. Braun, Saksa 48,3; 3. E. Lindberg, USA 48,4; 4. J. Meredith, USA 49,2; 5. C. Haff, USA 49,5.

800 m (48): 1. J. Meredith, USA 1.51,9; 2. M. Sheppard, USA 1.52,0; 3. I. Davenport, USA 1.52,0; 4. H. Braun, Saksa 1.52,2; 5. D. Caldwell, USA 1.52,3; 6. M. Brock, USA 1.52,7.

1500 m (46): 1. A. Jackson, Ingl. 3.56,8; 2. A. Kiviat, USA 3.56,9; 3. N. Taber, USA 3.56,9; 4. J. Jones, USA 3.57,2; 5. E. Wide, Rootsi 3.57,6; 6. P. Baker, Ingl.

5000 m (32): 1. H. Kolehmainen, Soome 14.36,6; 2. J. Bouin, Prants. 14.36,7; 3. G. Hutson, Ingl. 15.07,6; 4. G. Bonhag, USA; 5. T. Berna, USA; 6. M. Karlsson, Rootsi 15.18,6.

10 000 m (30): 1. H. Kolehmainen, Soome 31.20,8; 2. L. Tewanima, USA 32.06,6; 3. A. Stenroos, Soome 32.21,8; 4. J. Keeper, Kan. 32.36,2; 5. A. Orlando, It. 33.31,2.

Maraton (68): 1. K. McArthur, L.-Aafr. 2:36.54,8; 2. C. Gitsham, L.-Aafr. 2:37.52,0; 3. G. Strobino, USA 2:38.42,4; 4. A. Sockalexis, USA 2:42.07,9; 5. J. Duffy, Kan. 2:42.18,8; 6. S. Jacobsson, Rootsi 2:43.24,0. Kaasa võistles ka Venemaad esindanud eestlane E. Reiman, jäädes distantsi lõpetanutest viimaseks. Jooksu lõpetas vaid 24 sportlast.

8000 m murdmaajooks (46): 1. H. Kolehmainen, Soome 45.11,6; 2. H. Andersson, Rootsi 45.44,8; 3. J. Eke, Rootsi 46.37,6; 4. J. Eskola, Soome 46.54,8; 5. J. Ternström, Rootsi 47.07,0; 6. A. Stenroos, Soome 47.23,4. Meeskonnad (arvesse läks kolm paremat): 1. Rootsi 10 p., 2. Soome 11, 3. Inglismaa (F. Hibbins, E. Glover, F. Humphreys) 49, 4. Norra, 5. Taani.
Distantsi pikkus oli tegelikult 11—12 km.

3000 m meeskonnajooks: 1. USA (T. Berna 8.44,6; N. Taber 8.45,2; G. Bonhag 8.46,6) kohapunktide summa 9; 2. Rootsi (T. Ohlsson 8.44,6; E. Wide 8.46,2; B. Fock 8.47,1) 13; 3. Inglismaa (W. Cottrill 8.46,8; G. Hutson 8.47,2; C. Porter 8.48,0) 23.

4×100 m (8): 1. Inglismaa (D. Jacobs, H. Macintosh, V. d'Arcy, W. Applegarth) 42,4; 2. Rootsi (T. Persson, C. Luther, I. Möller, K. Lindberg) 42,6. Teisena lõpetas tegelikult Saksamaa, kuid diskvalifitseeriti väärade vahetuste pärast. Selsamal põhjusel tühistati ka USA tulemus poolfinaalis, kus ameeriklased edestasid inglasi kaheksa meetriga.

4×400 m (7): 1. USA (M. Sheppard, J. Meredith, E. Lindberg, C. Reidpath) 3.16,6; 2. Prantsusmaa (C. Poulenard, P. Faillot, C. Lelong, R. Schurrer) 3.20,7; 3. Inglismaa (G. Nicol, E. Henley, J. Soutter, C. Seedhouse) 3.23,2.

110 tj. (21): 1. F. Kelly, USA 15,1; 2. J. Wendell, USA 15,2; 3. M. Hawkins, USA 15,3; 4. J. Case, USA; 5. K. Powell, Ingl.; 6. J. Nicholson, USA.

10 000 m käimine (22): 1. G. Goulding, Kan. 46.28,4; 2. E. Webb, Ingl. 46.50,4; 3. F. Altimani, It. 47.37,6; 4. A. Rasmussen, Taani 48.00,0. Ülejäänud finalistid katkestasid või diskvalifitseeriti. Käimisvõistlusest võtsid osa ka Venemaad esindanud eestlased K. Lukk ja E. Herman.

Kõrgus (26): 1. A. Richards, USA 1.93; 2. H. Liesche, Saksa 1.91; 3. G. Horine, USA 1.89; 4. E. Erickson ja J. Thorpe, USA 1.87; 6. H. Grumpelt ja J. Johnstone, USA 1.85. Pärast mänge tunnistati Thorpe elukutseliseks ja tema tulemus tühistati.

Hoota kõrgus (18): 1. P. Adams, USA 1.63; 2. B. Adams, USA 1.60; 3. C. Tsiklitiras, Kreeka 1.55; 4. E. Möller, Rootsi, R. Byrd, USA ja L. Goehring, USA 1.50.

Teivas (24): 1. H. Babcock, USA 3.95; 2. F. Nelson ja M. Wright, USA 3.85; 4. W. Happenny, Kan., F. Murphy, USA ja B. Uggla, Rootsi 3.80. Kaasa võistles ka Venemaad esindanud eestlane J. Martin, kes jäi tulemusega 3.30 tõenäoliselt 16. kohale.

Kaugus (32): 1. A. Gutterson, USA 7.60; 2. C. Bricker, Kan. 7.21; 3. G. Åberg, Rootsi 7.18; 4. H. Worthington, USA 7.03; 5. E. Mercer, USA 6.97; 6. F. Allen, USA 6.94.

Hoota kaugus (19): 1. C. Tsiklitiras, Kreeka 3.37; 2. P. Adams, USA 3.36; 3. B. Adams, USA 3.28; 4. G. Malmsten, Rootsi 3.20; 5. E. Möller, Rootsi ja L. Goehring, USA 3.14.

Kolmik (22): 1. G. Lindblom, Rootsi 14.76; 2. G. Åberg, Rootsi 14.51; 3. E. Almlöf, Rootsi 14.17; 4. E. Vinne, Norra 14.14; 5. P. Adams, USA 14.09; 6. E. Larsen, Norra 14.06.

Kuulitõuge (22): 1. P. McDonald, USA 15.34; 2. R. Rose, USA 15.25; 3. L. Whitney 13.93; 4. E. Niklander, Soome 13.65; 5. G. Philbrook, USA 13.13; 6. I. Mudin, Ung. 12.81.

Kuulitõuge mõlema käega (7): 1. R. Rose, USA 27.70 (15.23+12.47); 2. P. McDonald, USA 27.53 (15.08+12.45); 3. E. Niklander, Soome 27.14 (14.71+ +12.43); 4. L. Whitney, USA 24.09 (13.48+10.61); 5. E. Nilsson, Rootsi 23.37 (12.52+10.85); 6. P. Aho, Soome 23.30 (12.72+10.58).

Kettaheide (40): 1. A. Taipale, Soome 45.21; 2. R. Byrd, USA 42.32; 3. J. Duncan, USA 42.28; 4. E. Niklander, Soome 42.09; 5. H. Tronner, Austria 41.24; 6. A. Mucks, USA 40.93.

Kettaheide mõlema käega (20): 1. A. Taipale, Soome 82.86 (44.68+38.18); 2. E. Niklander, Soome 77.96 (40.28+37.68); 3. E. Magnusson, Rootsi 77.37 (40.58+36.79); 4. E. Nilsson, Rootsi 71.40 (40.99+30.41); 5. J. Duncan, USA 71.13 (39.78+31.35); 6. E. Muller, USA 69.56 (39.83+29.73).

Vasar (14): 1. M. McGrath, USA 54.74; 2. D. Gillis, Kan. 48.39; 3. C. Childs, USA 48.17; 4. R. Olsson, Rootsi 46.50; 5. C. Lind, Rootsi 45.61; 6. D. Carey, Ingl. 43.78.

Odavise (25): 1. E. Lemming, Rootsi 60.64; 2. J. Saaristo, Soome 58.66; 3. M. Kovacs, Ung. 55.50; 4. J. Halme, Soome 54.64; 5. V. Siikaniemi, Soome 52.43; 6. R. Åbrink, Rootsi 52.20.

Odavise mõlema käega (14): 1. J. Saaristo, Soome 109.42 (61.00+48.42); 2. V. Siikaniemi, Soome 101.13 (54.09+47.04) 3. U. Peltonen, Soome 100.24 (53.58+46.66); 4. E. Lemming, Rootsi 98.59 (58.33+40.26); 5. A. Halse, Norra 96.92 (55.05+41.87); 6. R. Åbrink, Rootsi 93.12 (50.04+43.08).

Viievõistlus (26): 1. F. Bie, Norra — kohapunktide summa 16 (kaugus 6,85; oda 46.45; 200 m 23,5; ketas 31.79; 1500 m 5.07,8); 2. J. Donahue, USA 24 (6.83 — 38,28 — 23,0 — 29.64 — 4.51,0); 3. F. Lukeman, Kan. 24 (6.45 — 36.02 — 23,2 — 33.76 — 5.00,2); 4. J. Menaul, USA 25 (6.40 — 35.85 — 23.0 — 31.38 — 4.49,6); 5. A. Brundage, USA 26 (6.58—42.85—24,2—34.72—1500 m 6. koht, aeg puudub); 6. H. Wieslander, Rootsi 28 (6.27; 49.56; 24,1; 30.74; 4.51,1). Hõbe- ja pronksmedali omanik selgitati kümnevõistluse punktitabeli alusel, mille järgi Donahue tulemus oli tunduvalt parem.
Tegelikult võitis ülekaalukalt esikoha ameeriklane J. Thorpe, kuid hiljem elukutseliseks tunnistamise tõttu see tulemus tühistati. Thorpe võitis viiest alast neli ja oli odaviskes kolmas. Tema üksiktulemused olid: 7.07; 46.71; 22,9; 35.57; 4.44,8.

Kümnevõistlus (29): Nagu kaasaegses viievõistluses, nii oli ka kümnevõistluses tegelikult parimaks J. Thorpe (USA) 8412,955 punktiga (100 m 11,2; kaugus 6.79; kuul 12.89; kõrgus 1.87; 400 m 52,2; 110 m tj. 15.6; ketas 36.98; teivas 3.25; oda 45.70; 1500 m 4.40,1). Pärast Thorpe'i elukutseliseks kuulutamist jäi ametlikuks paremusjärjestuseks: 1. H. Wieslander, Rootsi 7724,495 (11,8 — 6.42 — 12.14 —1.75 — 53.6 — 17,2 — 36.29 — 3.10 — — 50.40 — 4.45,0) 2. C. Lomberg, Rootsi 7413,510 (11,8 — — 6.87 — 11.67 — 1.80 — 55,0 — 17,6 — 35.35 — 3.25 — — 41.83 — 5.12,2); 3. G. Holmer, Rootsi 7347,855 (11,4 — 5.98 — 10.98 — 1.70 — 53,2 — 17,0 — 31.78 — 3.20 — 46.28 — —4.41,9); 4. J. Donahue, USA 7083,450 (11,8 — 6.48 — 9.67 — —1.65 — 51,6 — 16,2 — 29.95 — 3.40 — 37.09 — 4.44,0); 5. E. Mercer, USA 7074,995 (11,0 — 6.84 — 9.76 — 1.65 — 49,9 — — 16,4 — 21.95 — 3.60 — 32.32 — 4.46,3); 6. W. Wickholm, Soome 7058,795 (11,5 — 5.95 — 11.09 — 1.60 — 52,3 — 17,0 — 29.78 — 3.25 — 42.58 — 4.43,9). Kümnevõistluses võisteldi kolm päeva.

Kõlevedu (2): 1. Rootsi (A. Andersson, A. Bergman, J. Edman, E. Fredriksson, C. Jonsson, E. Larsson, A. Gustafsson, C. Lindström); 2. Inglismaa (A. Munro, J. Shepherd, J. Sewell, J. Dowler, E. Mills, F. Humphreys, M. Hynes, W. Chaffe).

UJUMINE

MEHED

100 m vabalt (34): 1. D. Kahanamoku, USA 1.03,4; 2. C. Healy, Austrl. 1.04,6; 3. K. Huszagh, USA 1.05,6; 4. K. Bretting, Saksa 1.05,8; 5. W. Ramme, Saksa 1.06,4. Kuues finalist W. Longworth (Austrl.) ei startinud.

400 m vabalt (26): 1. G. Hogdson, Kan. 5.24,4; 2. J. Hatfield, Ingl. 5.25,8; 3. H. Hardwick, Austrl. 5.31,2; 4. C. Healy, Austrl. 5.37,8; 5. B. Las Torres, Ung. 5.42,0.

1500 m vabalt (19): 1. G. Hogdson, Kan. 22.00,2; 2. J. Hatfield, Ingl. 22.39,0; 3. H. Hardwick, Austrl. 23.15,4. M. Champion, Austrl. ja B. Las Torres, Ung. katkestasid.

100 m selili (20): 1. H. Hebner, USA 1.21,2; 2. O. Fahr, Saksa 1.22,4; 3. P. Kellner, Saksa 1.24,0; 4. A. Baronyi, Ung. 1.25,2; 5. O. Gross, Saksa 1.25,8.

200 m rinnuli (24): 1. W. Bathe, Saksa 3.01,8; 2. W. Lützov, Saksa 3.05,0; 3. P. Malisch, Saksa 3.08,0; 4. P. Courtman, Ingl. 3.08,8. Viies finalist, rootslane T. Henning, katkestas.

400 m rinnuli (17): 1. W. Bathe, Saksa 6.29,6; 2. T. Henning, Rootsi 6.35,6; 3. P. Courtman, Ingl. 6.36,4; 4. P. Malisch, Saksa 6.36,8. Viies finalist sakslane W. Lützow katkestas.

4×200 m vabalt (5): 1. Australaasia (C. Healy, M. Champion, L. Boardman, H. Hardwick) 10.11,2; 2. USA (K. Huszagh, H. Hebner, P. McGillivray, D. Kahanamoku) 10.20,2; 3. Inglismaa (W. Foster, T. Battersby, J. Hatfield, H. Taylor) 10.28,2; 4. Saksamaa 10.37,0. Ungari ei startinud.

Otsehüpped tornist, 5 ja 10 m (31): 1. E. Adlerz, Rootsi 40,0; 2. H. Johansson, Rootsi 39,3; 3. J. Jansson, Rootsi 39,1; 4. G. Crondahl, Rootsi 37,1; 5. T. Aro, Soome 36,5; 6. A. Runström, Rootsi 36,0.

Vahelduvad hüpped tornist (23): 1. E. Adlerz, Rootsi 73,94; 2. A. Zürner, Saksa 72,60; 3. G. Blomgren, Rootsi 69,56; 4. H. Johansson, Rootsi 67,80; 5. G. Yvon, Ingl. 67,66; 6. H. Arbin, Rootsi 62,62.

Hoolauahüpped (18): 1. P. Günther, Saksa 79,23; 2. H. Luber, Saksa 76,78; 3. K. Behrens, Saksa 73,73; 4. A. Zürner, Saksa 73,33; 5. R. Zimmerman, Kan. 72,54; 6. H. Pott, Ingl. 71,45.

NAISED

100 m vabalt (27): 1. F. Durack, Austrl. 1.22,2; 2. W. Wylie, Austrl. 1.25,4; 3. J. Fletcher, Ingl. 1.27,0; 4. G. Rosenberg, Saksa 1.27,2; 5. A. Speirs, Ingl. 1.27,4. Kuues finalist D. Curwen (Ingl.) ei startinud.

4×100 m vabalt (4): 1. Inglismaa (B. Moore, J. Fletcher, A. Speirs, I. Steer) 5.52,8; 2. Saksamaa (V. Dressel, L. Otto, H. Stindt, G. Rosenberg) 6.04,6; 3. Austria (M. Adler, K. Milch, J. Sticker, B. Zahourek) 6.17,0; 4. Rootsi.

Otsehüpped tornist (14): 1. G. Johansson, Rootsi 39,9; 2. L. Regnell, Rootsi 36,0; 3. L. White, Ingl. 34,0; 4. E. Regnell, Rootsi 33,2; 5. E. Eklund, Rootsi 31,9; 6. E. Andersson, Rootsi 31,3.

VEEPALL

Osa võttis 6 meeskonda. 1. Inglismaa (C. Smith; G. Thomson, C. Bugbee; A. Hill; G. Wilkinson, P. Radmilovic, I. Bentham); 2. Rootsi (T. Kumfeldt; H. Julin, M. Gumpel; P. Hansson; V. Anderson, R. Andersson, E. Bergqvist); 3. Belgia

(A. Durant; H. Donners, V. Boin; J. Pletinez; O. Gregoire, H. Meyboom, F. Courbet); 4. Austria; 5. Ungari ja Prantsusmaa.
Mängude tulemused: Ingl.-Belg. 7:5, Rootsi-Prants. 7:2, Austria-Ung. 5:4. Poolfinaal: Ingl.-Rootsi 6:3. Finaal: Ingl.-Austria 8:0. Mängud 2. ja 3. koha pärast: Belg.-Ung. 6:5, Belg-Prants. 4:1, Rootsi-Austria 8:1, Belg-Austria 5:4, Rootsi-Belg. 4:2.

KLASSIKALINE MAADLUS

Sulgkaal — 60 kg (38): 1. K. Koskelo, Soome; 2. G. Gerstacker, Saksa; 3. O. Lasanen, Soome; 4. K. Leivonen, Soome; 5. E. Öberg, Rootsi.

Kergekaal — 67,5 kg (48): 1. E. Väre, Soome; 2. G. Malmström, Rootsi; 3. E. Matiasson, Rootsi; 4. Ö. Radvany, Ung.; 5. J. Nilsson, Rootsi ja V. Wikström, Soome. Kaasa võistlesid ka eestlased G. Baumann ja O. Kaplur, kellest viimati nimetatu pääses kümne parema hulka.

I keskkaal — 75 kg (38): 1. C. Johansson, Rootsi; 2. M. Klein, Vene; 3. A. Asikainen, Soome; 4. A. Jokinen ja K. Åberg, Soome; 6. J. Sint, Holl. Kleini kohtumine soomlase Asikaineniga on läinud spordiajalukku omapärase maailmarekordina. Nimelt kestis see matš 11 tundi 40 minutit. Martin Klein oli esimene olümpiamängude medalivõitja-eestlane.

II keskkaal — 82,5 kg (29): Kuldmedalit välja ei antud; 2. A. Ahlgren, Rootsi ja I. Böhling, Soome; 3. B. Varga, Ung.; 4. A. Raja, Soome. Viiendale kohale platseerus mitu võistlejat.

Raskekaal — üle 82,5 kg (18): 1. Y. Saarela, Soome; 2. J. Olin, Soome; 3. S. Jensen, Taani; 4. J. Neser, Saksa; 5. K. Viljamaa ja E. Backenius, Soome.

Riikide paremusjärjestus: 1. Soome 15,5 p.; 2. Rootsi 8,5; 3. Venemaa ja Saksamaa 2; 5. Ungari ja Taani 1.

VÕIMLEMINE

Individuaalne neljavõistlus (44): 1. A. Braglia, It. 135,0 p.; 2. L. Segura, Prants. 132,5; 3. A. Tunesi, It. 131,5; 4. G. Zampori ja G. Boni, It. 128,0; 6. P. Bianchi, It. 127,8. Kavas olid harjutused rõngastel, kangil, rööbaspuudel ja hüpped.

Meeskonnavõistlus, nn. rootsi (Lingi) süsteem (3): 1. Rootsi (O. Holmberg, N. Granfelt, D. Norling, K. Torell, C. Silfverstrand, K. Svensson, A. Norling, C. Wersäll, D. Wiman, P. Bertilsson, P. Nilsson, J. Sörensson, S. Landberg, K. Svensson, B. Norelius, A. Kullberg, A. Hylander, Y. Stiernspetz, E. Wennerholm, C. Hartzell, A. Janze, E. Carlberg, S. Rosen, O. Silfverskjöld, juhendaja E. Lieberath) 937,46; 2. Taani 898,84; 3. Norra 857,21.

Meeskonnavõistlus, nn. kesk-euroopa süsteem (5): 1. Itaalia (G. Boni, G. Domemichelli, L. Savorini, G. Romano, A. Zorzi, G. Zampori, G. Mangiante, L. Mangiante, A. Tunesi, P. Bianchi, P. Salvi, A. Braglia, A. Gollini, S. Mazzarochi, F. Loy, C. Fregori) 267,75; 2. Ungari 227,25; 3. Inglismaa 184,50; 4. Luksemburg 179,75; 5. Saksamaa 162,00. Kavas olid kohustuslikud ja vabaharjutused, rööbaspuud, hüpped ja harjutused kurikatega.

Meeskonnavõistlus, nn. vabasüsteem (5):

1. Norra (E. Ström, A. Engelsen, F. Saelen, R. Sjursen, I. Abrahamsen, S. Jörgensen, P. Mathiesen, B. Johnsen, K. Knudsen, R. Lie, A. Lie, T. Thorstensen, N. ja J. Opdahl, H. Beyer, S. Sivertsen, T. Lund, B. Pettersen, G. Selenius, N. Voss, Ö. Schirmer, G. Thorstensen, H. Björnson, P. Martisen, juhendaja J. Dahl) 114,25; 2. Soome 109,25; 3. Taani 106,25; 4. Saksamaa; 5. Luksemburg. Kavas olid kohustuslikud harjutused ja harjutused riistadel.

LASKMINE

Vabapüssi standard (84):

1. P. Colas, Prants. 987; 2. L. Madsen, Taani 981; 3. N. Larsen, Taani 962; 4. C. Johansson, Rootsi 959; 5. G. Skatteboe, Norra 956; 6. B. Larsson, Rootsi 954.

Vabapüssi standard, meeskondlik (9):

1. Rootsi (M. Eriksson, C. Johansson, E. Blomqvist, C. Björkman, B. Larsson, G. Jonsson) 5655; 2. Norra (G. Skatteboe, Ole Saether, Ö. Östensen, A. Helgerud, Olof Saether, E. Liberg) 5605; 3. Taani (O. Olsen, L. Madsen, N. Larsen, N. Andersen, L. Larsen, J. Haislund) 5559; 4. Prantsusmaa 5471; 5. Soome 5323; 6. L.-Aafrika 5287.

Armeepüss, 20 lasku lamades, 600 m (85):

1. P. Golas, Prants. 94; 2. C. Osburn, USA 94; 3. J. Jackson, USA 93; 4. A. Briggs, USA 93; 5. P. Plater, Ingl. 90; 6. J Jernström, Rootsi 88. Lasti viieringilisse märklehte.

Armeepüss, 10 lasku lamades 300 m (91):

1. S. Prokopp, Ung. 97; 2. C. Osburn, USA; 3. E. Skogen, Norra 95; 4. N. Levidis, Kreeka 95; 5. N. Romander, Rootsi 94; 6. A. Fulton, Ingl. 92. Lasti 10 lasku viieringilisse märklehte ja 10 lasku rinnakujusse.

Armeepüss, meeskondlik (10):

1. USA (C. Burdette, A Briggs, H. Adams, J. Jackson, C. Osburn, W. Sprout) 1687; 2. Inglismaa (H. Ommundsen, H. Burr, E. Skilton, J. Reid, E. Farnell, A. Fulton) 1602; 3. Rootsi (M. Erikson, V. Jernström, G. Björkman, T. Björkman, B. Larsson, H. Johansson 1570; 4. L.-Aafrika 1531; 5. Prantsusmaa 1515; 6. Norra 1473. Kavas oli 200, 400, 500 ja 600 m distantsilt lamades à 15 lasku viieringilisse märklehte.

Väikepüss, 40 lasku lamades, 50 m (41):

1. F. Hird, USA 194; 2. W. Milne, Ingl. 193; 3. H. Burt, Ingl. 192; 4. E. Lessimore, Ingl. 192; 5. F. Kemp, Ingl. 190; 6. R. Murray, Ingl. 190. Lasti viieringilisse märklehte.

Väikepüss, 40 lasku lamades, meeskondlik (6):

1. Inglismaa (W. Pimm, E. Lessimore, J. Pepe, R. Murray) 762; 2. Rootsi (A. Nordensvan, E. ja W. Carlberg, B. Örtegren) 748; 3. USA (W. Sprout, W. Leushner, F. Hird, C. Osburn) 744; 4. Prantsusmaa 714; 5. Taani 708; 6. Kreeka 708.

Väikepüss, 25 lasku lamades, 25 m (36):

1. W. Carlberg, Rootsi 242; 2. J. von Holst, Rootsi 233; 3. G. Ericsson, Rootsi 231; 4. J. Pepe, Ingl. 231; 5. R. Murray, Ingl. 228; 6. A. Gyllenkrok, Rootsi 228. Lasti kümneringilisse siluetti. Aega üheks lasuks 3 sek.

Väikepüss, 25 lasku siluetti, meeskondlik (4):

1. Rootsi (J. von Holst, E. ja W. Carlberg, G. Boive) 925; 2. Inglismaa (W. Pimm, J. Pepe, W. Milne, W. Styles) 917; 3. USA (F. Hird, W. Sprout, W. McDonell, W. Leushner) 881; 4. Kreeka 716.

Vabapüstol, 50 lasku, 50 m (54):

1. A. Lane, USA 499; 2. P. Dolfen, USA 474; 3. C. Stewart, Ingl. 470; 4. G. de Laval, Rootsi 470; 5. E. Boström, Rootsi 468; 6. H. Poulter, Ingl. 461. Lasti kümneringilisse märklehte.

Vabapüstol, meeskondlik (5):

1. USA (A. Lane, H. Sears, P. Dolfen, J. Dietz) 1916; 2. Rootsi (G. de Laval, E. ja W. Carlberg, E. Boström) 1849; 3. Inglismaa (H. Poulter, H. Durant, A. Kempster, C. Stewart) 1804; 4. Venemaa 1801; 5. Kreeka 1731.

Püstol või revolver, duell-laskmine. 30 lasku, 30 m (42):

1. A. Lane, USA 287; 2. A. Palen, Rootsi 286; 3. J. von Holst, Rootsi 283; J. Dietz, USA 283; 5. C. Törnmark, Rootsi 280; 6. E. Carlberg, Rootsi 278. Lasti kümneringilisse märklehte.

Püstol või revolver, duell-laskmine, meeskondlik (7):

1. Rootsi (W. ja E. Carlberg, J. von Holst, A. Palen) 1145; 2. Venemaa (A. de Kache, N. Melnitski, P. Voilošnikov, G. Panteleimonov) 1091; 3. Inglismaa (H. Durant, A. Kempster, C. Stewart, H. Poulter) 1107 (üks tabamus Venemaast vähem); 4. USA 1097 (üks tabamus Venemaast vähem); 5. Kreeka 1057; 6. Prantsusmaa 1041.

Hirvelaskmine, üksiklasud (34):

1. A. Swahn, Rootsi 41; Å. Lundeberg, Rootsi 41; 3. N. Toivonen, Soome 41; 4. K. Larsson, Rootsi 39; 5. O. Swahn, Rootsi 39; 6. S. Lindskog, Rootsi 39.

Hirvelaskmine, üksiklasud, meeskondlik (5):

1. Rootsi (A. ja O. Swahn, Å. Lundeberg, P. Arvidsson) 151; 2. USA (W. Winans, W. Leushner, W. McDonell, W. Libbey) 132; 3. Soome (A. Londen, N. Toivonen, T. Väänänen, E. Rosenqvist) 123; 4. Austria 115; 5. Venemaa 108.

Hirvelaskmine, paarislasud (20):

1. Å Lundeberg, Rootsi 79; 2. E. Benedicks, Rootsi 74; 3. O. Swahn, Rootsi 72; 4. A. Swahn, Rootsi 68; 5. P. Arvidsson, Rootsi 68; 6. A. Lindskog, Rootsi 67.

Jahilaskmine, 100 märki (61):

1. J. Graham, USA 96 tab.; 2. A. Göldel, Saksa 94; 3. H. Blau, Vene 91; 4. H. Humby, Ingl., A. Preuss, Saksa, A. Metaxas, Kreeka, von Zedlitz, Saksa ja G. Schnitt, Soome — kõik 88 tab.

Jahilaskmine, meeskondlik (6):

1. USA (C. Billings, R. Spotts, J. Hendrickson, J. Graham, E. Gleason, F. Hall) 532; 2. Inglismaa (J. Butt, W. Groswenor, H. Humby, A. Maunder, C. Palmer, G. Whitaker) 511; 3. Saksamaa (E. Bernstorff, von Zedlitz, H. Göldel, A. Preuss, E. Koch, A. Göldel) 510; 4. Rootsi; 5. Soome; 6. Prantsusmaa.

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit (123):

1. R. Lewis, L.-Aafr. 10:42.39,0; 2. F. Grubb, Ingl. 10:51.24,2; 3. C. Schutte, USA 10:52.38,8; 4. L. Meredith, Ingl. 11:00.02,6; 5. F. Brown, Kan. 11:01.00,0; 6. A. Raita, Soome 11:02.20,3. Sõideti ümber Mälari järve, distantsi pikkus 316 km.

Maanteesõit, meeskondlik (15):

1. Rootsi (E. Friborg, R. Malm, A. Persson, A. Lönn) 44:35.33,6; 2. Inglismaa (F. Grubb, L. Meredith, C. Moss, V. Hammond) 44:44.39,2; 3. USA (C. Schutte, A. Loftes, A. Krushel, W. Martin) 44:47.55,5; 4. Šoti 46:29.55,1; 5. Soome; 6. Saksamaa.

VEHKLEMINE

Floreti (104): 1. N. Nadi, It.; 2. P. Speciale, It.; 3. R. Verderber, Austria; 4. L. Berti, Ung.; 5. A. Alajmo, It.; 6. E. Seligman, Ingl.

Epee (125): 1. P. Anspach, Belg.; 2. I. Osiier, Taani; 3. P. Le Hardy de Beaulieu, Belg.; 4. V. Boin, Belg.; 5. E. Sörensen, Rootsi; 6. E. Seligman, Ingl.

Epee, meeskondlik (11): 1. Belgia (P. Anspach, P. Le Hardy de Beaulieu, V. Boin, L. Tom, J. Ochs, F. de Montigny, G. Salmon, R. Hennet); 2. Inglismaa (E. Seligman, E. Amphlett, R. Montgomery, A. Everitt, P. Dawson, J. Blake, M. Holt, S. Martineau); 3. Holland (A. de Jong, G. van Rossem, L. Narders, A. Perk, J. de Beaufort, J. Doorman, W. van Blijenburgh, A. Bos); 4. Rootsi.

Espadron (63): 1. J. Fuchs, Ung.; 2. B. Bekessy, Ung.; 3. E. Meszaros, Ung.; 4. Z. Schenker, Ung.; 5. N. Nadi, It.; 6. P. Toth, Ung.

Espadron, meeskondlik (12): 1. Ungari (J. Fuchs, B. Bekessy, E. Meszaros, Z. Schenker, P. Toth, O. Gerde, L. Werkner, D. Földes); 2. Austria (R. Verderber, O. Herschmann, R. Cvetko, F. Golling, Trampler, Suttner, Bogen, Dereani); 3. Holland (H. van Blijenburgh, A. de Jong, H. de Jong, G. van Rossen, J. Doorman, D. Scalogne, Wooijewaard); 4. Böömi.

KAASAEGNE VIIEVÕISTLUS

32 võistlejat. 1. G. Lilliehöök, Rootsi — kohapunktide summa 27 (laskmises 3, ujumises 10, vehklemises 5, ratsutamises 4, murdmaajooksus 5); 2. K. Åsbrink, Rootsi 28 (1 — 4 — 15 — 7 — 1); 3. G. de Laval, Rootsi 30 (2 — 3 — 10 — 3 — 12); 4. Å. Grönhagen, Rootsi 35 (18 — 5 — 1 — 1 — 10); 5. G. Patton, USA 41 (21 — 7 — 4 — 6 — 3); 6. J. Stranne, Rootsi 42 (11 — 9 — 3 — 8 — 11).

SÕUDMINE, 2000 M

Üheline (13): I. W. Kinnear, Ingl. 7.47,6; 2. P. Veirmon, Belg. 7.56,0; 3.—4. E. Butler, Kan. ja M. Kuusik, Vene. F. Mezö järgi oli kolmas Butler, kuna temal oli eelsõidus Kuusikust parem tagajärg. Tegelikult selgitati kolmas koht küll eelsõitudes näidatud tagajärgede alusel, kuid rootsi autorid S. Lindhagen ja E. Bergvall väidavad, et üheliste klassis jäi pronksmedal välja andmata. See on tõenäoline, sest siin oli tegemist protestiga (vt. lk. 91).

Neljaline (sisetollidega) roolimehega (6 paati): 1. Taani (E. Allert, J. Hansen, C. Möller, C. Petersen, roolis P. Hartman) 7.47,0; 2. Rootsi (T. Rosvall, W. Bruhn-Möller, C. Brunkman, H. Dahlbäck, roolis W. Wilkens) 7.56,2; 3. Norra (G. Grantz, O. Salberg, G. Haehre, H. Feght, roolis J. Björnstad).

Neljaline (välistollidega) roolimehega (11 paati): 1. Saksamaa (A. Arnheiter, O. Fickeisen, R. Fickeisen, H. Wilker, roolis K. Leister) 6.59,4; 2. Inglismaa (J. Beresford, C. Vernon, B. Logan, C. Rought, roolis G. Carr) — kaks paadipikkust järel; 3. Taani (E. Bisgaard, R. Frandsen, M. Simonsen, P. Thymann, roolis E. Clemmensen); 4. Norra. F. Mezö järgi oli Norra kolmas. Osa autoreid näitavad, et Taani ja Norra jagasid kolmandat kohta.

Kahekseline (11 paati): 1. Inglismaa I (S. Swann, L. Wormald, E. Horsfall, J. Gillan, A. Garton, A. Kirby, P. Fleming, E. Burgess, roolis H. Welss) 6.15,0; 2. Inglismaa II (W. Parker, W. Fison, T. Gillespie, B. Burdekin, F. Pitman, A. Wiggins, C. Littlejohn, R. Bourne, roolis J. Walker) 6.19,0; 3. Saksamaa (O. Liebing, M. Broeske, M. Vetter, W. Bartholomae, F. Bartholomae, W. Dehn, R. Reichelt, H. Mathiae, roolis K. Runge).

PURJETAMINE

6 m (6 jahti): 1. Prantsusmaa («Mac Miche»; meeskonnas A., G. ja J. Thube); 2. Taani («Nurdug II»; H. Meulengracht-Madsen, S. Herschend, S. Thomsen); 3. Rootsi («Kerstin»; H. ja O. Sandberg, O. Aust); 4. Rootsi («Sass»); 5. Norra ja Soome.

8 m (7 jahti): 1. Norra («Taifun»; roolis T. Glad; T. Aas, A. Brecke, T. Corneliussen, C. Jebe); 2. Rootsi («Sans Atout»; roolis B. Heyman; R. Gripe, C. Grönfors, E. Hagström, G. Mansson); 3. Soome («Lucky Girl»; roolis B. Tallberg; G. Tallberg, A. Ahnger, E. Lindh, K. Westling); 4. Soome («Örn»); 5. Venemaa ja Rootsi.

10 m (4 jahti): 1. Rootsi («Kitty»; roolis C. Hellström; E. ja H. Wallerius, H. Lunden, H. Nyberg, H. Rosenwärd, P. Isberg, F. Ericsson); 2. Soome («Nina»; roolimees H. Wahl); 3. Venemaa («Gallia II»; roolimees A. Višnjegradski); 4. Rootsi («Marga»).

12 m (3 jahti): 1. Norra («Magda IX»; roolis A. Larsen, J. Anker, N. Berthelsen, H. Hansen, M. Konow, E. Falch-Lund, F. Staib, A. Heje, G. Thaulow); 2. Rootsi («Erna-Signe»); roolis N. Persson, H. Clason, R. Sällström, N. Lamby, K. ja O. Bergström, E. Lindqvist, P. Bergman, G. Kander, F. Johnson); 3. Soome («Heatherbell»; roolimees E. Krogius). F. Mezö toob purjetamises ära ainult roolimeeste nimed, milles on rootsi autoritega võrreldes mitmeid erinevusi.

RATSUTAMINE

Koolisõit (21): 1. C. Bonde, Rootsi 15 p.; 2. G.-A. Boltenstern, Rootsi 21; 3. H. von Blixen-Finecke, Rootsi 32; 4. von Ossterley, Saksa 36; 5. S. Rosenblad, Rootsi 43; 6. O. af Ström, Rootsi 47.

Kolmevõistlus (27): 1. A. Nordlander, Rootsi 46,59; 2. von Rochow, Saksa 46,42; 3. J. Cariou, Prants. 46,32; 4. N. Adlercreutz, Rootsi 46,31; 5. E. Casparsson, Rootsi ja R. von Schaesberg-Tannheim, Saksa 46,16.

Kolmevõistlus, meeskondlik (7): 1. Rootsi (Nordlander, Adlercreutz, Casparsson) 139,06; 2. Saksamaa (von Rochow, von Schaesberg-Tannheim, von Lütcken) 138,48; 3. USA (J. Lear, J. Montgomery, G. Henry) 137,33; 4. Prantsusmaa 136,77. Belgial, Inglismaal ja Taanil ei lõpetanud ükski kolmest arvesse minevast võistlejast.

Takistussõit (31): 1. J. Cariou, Prants. 186; 2. von Kröcher, Saksa 186; 3. E. de Blommaert, Belg. 185; 4. H. Scott, Ingl. 184; 5. S. Freyer, Saksa 183; 6. von Hohenau, Saksa 181.

Takistussõlt, meeskondlik (6): 1. Rootsi (G. Lewenhaupt, G. Kilman, H. von Rosen) 545; 2. Prantsusmaa (D'Astafort, J. Cariou, S. Meyer) 538; 3. Saksamaa (S. Freyer, von Hohenau, Deloch) 530; 4. USA; 5. Venemaa; 6. Belgia.

JALGPALL

Osa võttis 11 meeskonda. 1 Inglismaa (R. Brebner; T. Burn, A. Knight; D. McWhirter, H. Littlewort, J. Dines; A. Berry, V. Woodward, H. Walden, G. Hoare, I. Sharpe); 2. Taani (S. Hansen; N. Middelboe, H. Hansen; V. Buchwald, E. Jörgensen, P. Berth; O. Nielsen, A. Thufvason, A. Olsen, S. Nielsen, V. Wolfhagen); 3. Holland (M. Göbel; D. Wijnwelt, C. Feith; N. de Wolf, D. Lotsy, J. Boutmy; J. van Bredakolff, H. de Groot, J. van der Sluis, J. Vos, N. Bouvy); 4. Soome.

Mängud: Eelringides: Soome-It. 3:2, Holl.-Rootsi 4:3, Austria-Saksa 5:1. Veerandfinaalid: Ingl.-Ungari 7:0, Soome-Vene 2:1, Taani-Norra 7:0, Holl.-Austria 3:0. Poolfinaalid: Ingl.--Soome 4:0, Taani-Holl. 4:1. Finaal: Ingl.-Taani 4:2. Mäng kolmanda koha pärast: Holl.-Soome 9:0. Lohutusring: It.--Rootsi 1:0, Austria-It. 5:1, Saksa-Vene 16:0, lohutusringi finaalis Ung.-Austria 3:0.

TENNIS (MURUVÄLJAKUTEL)

Meesüksikmäng (49): 1. C. Winslow, L.-Aafr.; 2. H. Kitson, L.-Aafr. (finaal 7:5, 4:6, 10:8, 8:6); 3. O. Kreuzer, Saksa; 4. L. Zemla, Böömi (mäng 3. kohale 6:2, 3:6, 6:3, 6:1).

Naisüksikmäng (8): 1. M. Broquedis, Prants.; 2. D. Köring, Saksa (finaal 4:6, 6:3, 6:4); 3. M. Bjurstedt, Norra; 4. E. Arnheim, Rootsi (mäng 3. kohale 6:2, 6:2).

Meespaarismäng (21 paari): 1. H. Kitson — C. Winslow, L.-Aafr.; 2. A. Zborzil — F. Pipes, Austria (finaal 4:6, 6:1, 6:2, 6:2); 3. A. Canet — M. Meny, Prants.; 4. L. Zemla — J. Just, Böömi (mäng 3. kohale 13:11, 6:3, 8:6).

Segapaarismäng (6 paari): 1. D. Köring — H. Schomburgk, Saksa; 2. S. Fick — G. Setterwall, Rootsi (finaal 6:4, 6:0); 3. M. Broquedis — A. Canet, Prants.; 4. M. Rieck — O. Kreuzer, Saksa.

TENNIS (SISEVÕISTLUSED)

Meesüksikmäng (22): 1. A. Gobert, Prants.; 2. C. Dixon, Ingl. (finaal 8:6, 6:4, 6:4); 3. A. Wilding, Austrl.; 4. F. Lowe, Ingl. (mäng 3. kohale 4:6, 6:2, 7:5, 6:0).

Naisüksikmäng (8): 1. E. Hannam, Ingl.; 2. S. Castenschiold, Taani (finaal 6:4, 6:3); 3. M. Parton, Ingl.; 4. S. Fick, Rootsi (mäng 3. kohale 6:3, 6:3).

Meespaarismäng (8): 1. A. Gobert — M. Germot, Prants.; 2. G. Setterwall — C. Kempe, Rootsi (finaal 6:4, 12:14, 6:2, 6:4); 3. C. Dixon — A. Beamish, Ingl.; 4. A. Gore — H. Roper-Barrett, Ingl. (mäng 3. kohale 6:2, 0:6, 10:8, 2:6, 6:3).

Segapaarismäng (8): 1. E. Hannam — C. Dixon, Ingl.; 2. F. Aitchison — H. Roper-Barrett, Ingl. (finaal 4:6, 6:3, 6:3); 3. S. Fick — G. Setterwall, Rootsi; 4. M. Cederschiöld — C. Kempe, Rootsi (loobumisvõit).

ANTVERPEN 1920

Kuuendate olümpiamängude korraldamine oli usaldatud Berliinile, kuid 1914. aastal alanud Esimese maailmasõja tõttu osutus see võimatuks. Pärast sõja lõppu tuli taas kokku ROK-i kongress, kus otsustati pidada seitsmendad olümpiamängud 1920. aastal Pariisis. Prantslased aga loobusid mängude korraldamisest Antverpeni kasuks, sest belglased — nende liitlased sõjas — olid samuti palunud korraldaja õigusi. Nii saigi Antverpenist 1920. aasta olümpiamängude areen.

Olümpiamängude programm oli enam-vähem juba stabiliseerunud: kergejõustik, ujumine, veepall, klassikaline- ja vabamaadlus, poks, tõstmine, jalgrattasõit, kaasaegne viievõistlus, vehklemine, võimlemine, laskmine, sõudmine, purjetamine, ratsutamine, jalgpall, maahoki ja tennis. Lisaks neile võisteldi veel ragbis ja polos. Kuna Antverpenis oli tehisjääga sisehall, otsustati Londoni mängude eeskujul kavva võtta iluuisutamine ning peale selle esmakordselt ka jäähoki.

Aega jäi mängudeni vähe ja seepärast ei jõudnud korraldajad ette võtta mingeid kapitaalsemaid ettevalmistusi. Antverpeni suurim staadion Champs de Beerschot rekonstrueeriti vähesel määral, kuid uut jooksurada ei jõutud enam teha, kuigi vana (pikkus 400 m) oli ebatasane ja pehme. Olümpiaujula rajati vanasse vallikraavi, kus vesi oli ujujate väljenduse järgi «raske» ja võrdlemisi must. Sõudmine otsustati läbi viia ühel Antverpeni kanalil, poks, tõstmine ja maadlus linna näitusesaalis, laskmine kolmes erinevas lasketiirus väljaspool linna ning purjetamine ja polo Antverpenist 100 km eemal asuvas Ostendes.

Belgia kuningas Albert kuulutas mängud avatuks 14. augustil ja need lõpetati ametlikult 29. augustil. Tegelikult peeti talispordialadel võistlused juba aprillikuus, purjetamine, laskmine ja polo juulis, jalgpalliturniir augustikuu viimastel ja septembrikuu esimestel päevadel, ratsutamine aga alles septembris. Osa võttis 29 riiki 2606 sportlasega. Suuremad delegatsioonid olid Belgial (332), Prantsusmaal (292), Ameerika Ühendriikidel (282), Rootsil (246), Inglismaal (224), Norral (194) ja Taanil (134). I maailmasõda alustanud ja nendega liitunud riikide sportlasi mängudele ei kutsutud, mistõttu eemale jäid Saksamaa, Austria, Ungari, Bulgaaria ja Türgi sportlased. Esmakordselt kaasaegsete olümpiamängude ajaloos võistlesid Austraalia ja Uus-Meremaa eraldi võistkondadena.

Antverpeni mängude suurüllatajateks olid soomlased. Eriti hämmastav oli nende edu kergejõustikus, kus soomlaste saagiks langesid kuldmedalid pikamaajooksudes, heidetes-tõugetes ning kolmikhüppes ja viievõistluses. Seejuures said soomlased odaviskes koguni kolmikvõidu ning kettaheites ja kuulitõukes kaksikvõidu.

Antverpenis alustas oma sportlasekarjääri jooksukuulsus Paavo Nurmi, kes võitis kolm kuldmedalit ja ühe hõbemedali ning osutus seega mängude parimaks sportlaseks. 5000 m jooksus oli Nurmi sunnitud alla vanduma Joseph Guillemot'le, millega prantslane revanšeeris oma kaasmaalase, sõjas langenud Jean Bouini kaotuse 1912. aastal Stokholmis. Poole pikemal võistlusmaal sai aga Nurmi omakorda revanši Guillemot'lt ning võitis lisaks veel murdmaajooksu nii individuaalselt kui ka Soome meeskonna koosseisus.

Soomlased said kergejõustikus seega üheksa kuldmedalit — niisama palju kui ameeriklased. Neile lisandus maadluses veel viis «kulda». See oli rohkem, kui keegi oleks julgenud oodata. Pealegi olid soomlased saabunud Antverpenisse võrdlemisi väheste lootustega, sest kesiste treeninguvõimaluste tõttu ei olnud nende ettevalmistus kuigi hea. Seetõttu oli 34 medalit — 15 «kulda», 10 «hõbedat» ja 9 «pronksi» — 59-liikmelisele võistkonnale tõeline suursaavutus.

Vaatamata mõnele ebaõnnestumisele kergejõustikus, hiilgasid ameeriklased seevastu ujumises, kus nad võitsid esikohad kõigil aladel, välja arvatud meeste rinnuliujumine. Meeste 100 m vabaujumises kaitses havailane Duke Paoa Kahanamoku Stokholmis saavutatud esikohta, nihutades tagajärge üha lähemale minuti piirile. Ameeriklaste edu aitasid sepistada Kahanamoku kaasmaalased vennad Kealohad, kellest Pua võitis hõbemedali sprindis, Warren aga kuldmedali seliliujumises. Sakslaste eemalejäämise tõttu langes mõlemal rinnulidistantsil kaksikvõit rootslastele, pronksmedalid aga soomlasele Arvo Aaltonenile, kes senini on ainsaks soome olümpiamedalimeheks ujumises.

Nagu tõendasid Ethel Bleibtrey maailmarekordid 100 ja 300 m vabaujumises, oli naiste ujumistase teinud kaheksa aasta jooksul suure hüppe edasi. Vettehüpetes olid eurooplased otsehüpetes endiselt paremad, hoolaual aga domineerisid ameeriklased. Antverpeni mängudel panid ennast esmakordselt maksma «lapseohtu» sportlased — naiste hoolaual kuldmedali võitnud Aileen Riggin ja meeste tornihüpetes hõbemedalile tulnud Nils Skoglund olid alles 14-aastased. Esimesed tuleristsed olümpiakonkurentsis sai ka 18-aastane, hiljem endale nime teinud rootslane Arne Borg, kuid seekord tema võimed veel poolfinaalidest kaugemale ei küündinud.

Jalgpalliturniir algas üllatusega — Norra lülitas konkurentsist

välja eelmiste mängude kindla võitja Inglismaa — ning lõppes skandaaliga. Finaalkohtumises Belgia—Tšehhoslovakkia ei olnud mängukohtunik oma ülesannete kõrgusel ning tšehhid, kes seetõttu jäid kannatajaks pooleks, katkestasid mängu ja lahkusid väljakult. See oli iseloomulik lõpp silmatorkavalt nõrga korralduse ja kohtuniketegevusega turniirile.

Teist korda mängude kavas olnud kaasaegses viievõistluses võis nüüd igast riigist võistelda ainult neli meest. Sellele vaatamata säilitasid rootslased siin ülekaalu, võites neli esimest kohta. Võimlemises säilis Stokholmis maksvusele pääsenud jõudude vahekord. Purjetamises valitses aga jahiklasside «uputus», mistõttu enamikes klassides startis ainult 1—2 jahti ning võitjatele (eriti norralastele) langesid medalid «kingitusena» sülle. Iluuisutamises domineerisid põhjamaalased ning esmakordselt kavas olnud jäähokiturniiril sai alguse aastakümneid kestnud kanadalaste edu. Huvitav on märkida, et juba esimesel rahvusvahelisel jõuproovil kujunes jäähokis välja neli tugevamat — Kanada, Ameerika Ühendriigid, Tšehhoslovakkia ja Rootsi. Alles hiljem lisandus neile viiendana NSV Liit.

Kolmandaks alaks, kus ameeriklased tõusid kontrastselt esile, oli laskmine. Nad võitsid lasketiirudes kokku 12 kuld-, 4 hõbe- ja 6 pronksmedalit, mis neile tunduvalt aitas kindlustada esikoha riikidevahelises paremusjärjestuses.

Olümpia-aasta algul moodustatud Eesti Spordiliit suutis hankida seevõrra raha, et sai Antverpenisse saata 14 sportlast:
kergejõustiklased J. Lossmann, A. Klumberg (Kolmpere), H. Tammer, J. Villemson, R. Saulman, E. Herman ja J. Martin;
maadlejad E. Pütsep, H. Kruusenberg, A. Kukk ja M. Müller;
tõstjad A. Neuland, A. Schmidt (Sillak) ja K. Kõiv.

Suurimaks üllatusmeheks Antverpenis oli Jüri Lossmann, kes startis maratonijooksus. Alahinnates oma võimeid, jooksis ta algul liiga aeglases tempos. Distantsi teisel poolel püüdis Lossmann kinni ühe jooksja teise järel, kuid teadmata läbida jäänud võistlusmaa pikkust, jäi ta lõpuspurdi alustamisega hiljaks ega jõudnud enam püüda väsimusest viimaseid jõupingutusi tegevat soomlaste jooksukuulsust, Stokholmi mängude kangelast Hannes Kolehmainenit. Viimasel staadioniringil veel silmanähtavalt vahemaad vähendanud Lossmann kaotas Kolehmainenile vaid 12,8 sekundiga. Ka hiljem on olümpiamängudel olnud maratonijooksus nappe võite (näiteks Amsterdamis ja Los Angelesis), kuid niivõrd napi edumaaga kui Kolehmainen Antverpenis pole maratonikulda veel keegi saanud. Lossmanni hõbemedal kaasaegsete olümpiamängude väärikamal alal jäi eesti kergejõustiklaste parimaks saavutuseks kuni 1964. aastani, mil seda suutis korrata Rein Aun kümnevõistluses.

Teistest eesti kergejõustiklastest esines paremini Aleksander

Klumberg (Kolmpere), kes tuli odaviskes viiendaks ja võistles tublilt ka viie- ning kümnevõistluses. Viievõistluses võitis ta odaviske ja kettaheite, tuli kaugushüppes kuuendaks, kuid ebaõnnestumine 200 m jooksus (15. koht) jättis mehe välja 1500 m jooksust, millest said õiguse osa võtta seitse paremat. Kümnevõistluses katkestas Klumberg pärast kaheksat ala. Seekordse ebaõnnestumise tegi ta aga tasa neli aastat hiljem Pariisis.

Kuulitõukaja Harald Tammer tuli Antverpenis kuuendaks, lühimaajooksja Reinhold Saulman, keskmaajooksja Johannes Villemson ja teivashüppaja Johannes Martin ei pääsenud aga eelvõistlustest kaugemale. Samuti ei suutnud maailma parimatele konkurentsi pakkuda Eduard Herman käimises. Võrdlusena olgu märgitud, et Hermani poolt vahetult enne Antverpenisse sõitu püstitatud Eesti rekord 3000 m käimises oli üle pooleteise minuti nõrgem kui olümpiavõitja itaallase U. Frigerio võidutagajärg.

Alaks, kus eestlased oma võimeid maailma paremikuga julgesti võrrelda võisid, kujunes tõstmine. Sel ajal olid spordiuudised maailmas äärmiselt visad levima ja nii ei olnud ka eesti tõstjatel konkurentide võimetest mingisugust ülevaadet. Ainsateks orientiirideks olid üksikud teadaolevad mitteametlikud maailmarekordid (Rahvusvaheline Tõsteliit, kes rekordeid oleks ametlikult fikseerinud, asutati alles pärast Antverpeni mänge). Oli teada, et mängudel võisteldakse kolmevõistluses, mis koosnes ühe käega rebimisest, ühe käega tõukamisest ja kahe käega tõukamisest. Neid tõsteviise siis harjutatigi hoolega ja saavutatud tulemuste põhjal loodeti mõningasele edule.

Antverpeni mängudel puudusid tõstmises veel ühtsed rahvusvahelised võistlusmäärused, mis oleksid kindlaks määranud ühe või teise tõste sooritusviisi. Paljud tõstjad olid püüdnud leida võimalikult «ratsionaalsema» stiili, mis kutsus võistlustel esile lahkarvamusi ja isegi proteste. Eesti tõstjatega ei juhtunud seda ega teist. Eriti hoos oli kergekaallane Alfred Neuland. Ta oli ettevalmistuse käigus erilist tähelepanu pühendanud rebimisele kui stiililt kõige komplitseeritumale tõstmisviisile ning jõudnud selle tagajärgedes ligilähedale tõukamisele.

Rebimises, mis oli kolmevõistluse esimene ala, saavutas Neuland lähemate konkurentide ees 10—12-kilose edumaa ja muutus nendele praktiliselt kättesaamatuks. Olles parim ka kahe käega tõukamises, edestas ta kogusummas hõbemedalile tulnud belglast R. Williquet'd 17,5 kiloga. Esimese eestlasest olümpiavõitja võit oli ülekaalukas. Tema tõstete kogusumma — 257,5 kg oli 12,5 kilo võrra parem isegi keskkaalu võitja prantslase B. Gance'i tagajärjest. Rebimises ei suutnud Neulandi tagajärge ületada ükski kuldmedaliomanik.

Hoos oli ka sulgkaallane A. Schmidt (Sillak). Tasavägises kon-

kurentsis šveitslase E. Ritteriga sai määravaks alles viimane tõsteviis, kahe käega tõukamine, kus eestlasel õnnestus konkurenti 2,5 kiloga edestada ja kindlustada endale hõbemedal. Selles kaalukategoorias kaasa teinud K. Kõiv oli kodumaal näidanud Schmidtiga küll võrdseid tagajärgi, kuid Antverpenis andsid tunda ettevalmistusse jäänud lüngad ja mehel ei õnnestunud kuue parema hulka pääseda.

Vaatamata väikesearvulisele delegatsioonile kindlustasid kolm võidetud medalit eestlastele üldkonkurentsis alguse kohta igati tubli 14. koha.

Kokkuvõttes ei küündinud Antverpeni mängud 1908. ja 1912. aasta olümpiamängude tasemele. Enamikel aladel jättis soovida võistluste korraldus ja kohtunike tegevus. Eelkõige paistis see silma kergejõustikus, kus mitmel alal tekkis arusaamatusi. Seetõttu kanti ametlikesse protokollidesse mitmeid ebaõigeid tagajärgi, mis otsekohe ajakirjanduse kaudu kogu maailma laiali paisati. Hiljem oli väga raske kõikidele vigadele jälile saada ja õigus jalule seada (vaevalt, et see kõiges on õnnestunudki). Ka võistlustagajärgede üldine tase oli Antverpeni olümpiamängudel suhteliselt madal.

Kõigel sellel oli objektiivne põhjus — alles hiljuti lõppenud maailmasõda. Kaugeltki ei olnud veel suudetud likvideerida sõja koletuid tagajärgi. Paljud andekad sportlased olid hukkunud, uus põlvkond oli alles sirgumas ning kogu spordiliikumine polnud veel jõudnud hoogu võtta. Kõigest hoolimata ei suutnud sõda siiski lämmatada olümpiaideed, ja see oli peamine.

Muide, Antverpeni mängudel lehvis esmakordselt ROK-i olümpialipp — valgel kangal viis põimunud rõngast, mille värvid sümboolselt tähendavad viit maailmajagu: helesinine Euroopat, kollane Aasiat, must Aafrikat, roheline Austraaliat ja punane Ameerikat. Selline tõlgitsus tekkis tegelikult hiljem; algselt seisnes värvide idee selles, et nendes kätkesid kõigi ROK-i liikmesriikide lippude värvid. Antverpenis võeti käibele ka olümpiamängude deviis: CITIUS, ALTIUS, FORTIUS! — kiiremini, kõrgemale, tugevamalt!

Seitsmendate olümpiamängude riikidevaheline paremusjärjestus (punkte arvestati iga ala kolme esimese koha eest vastavalt 3, 2, 1) oli järgmine:

1. Ameerika Ühendriigid 202,5; 2. Rootsi 121,5; 3. Inglismaa 85; 4. Soome 75; 5. Norra 65; 6. Prantsusmaa 64; 7. Itaalia 57; 8. Belgia 40; 9. Taani 26; 10. Lõuna-Aafrika 20; 11. Kanada 18; 12. Holland 17; 13. Šveits 16; 14. Eesti 7; 15. Brasiilia 6; 16. Austraalia 5; 17. Jaapan ja Hispaania 4; 19. Kreeka, Luksemburg ja Tšehhoslovakkia 2; 22. Uus-Meremaa 1.

VII OLÜMPIAMÄNGUD

Antverpen 1920, 20. apr. — 12. sept.

KERGEJÕUSTIK

100 m (59): 1. C. Paddock, USA 10,8; 2. M. Kirksey, USA (0,5 m järel); 3. H. Edward, Ingl. (2 m); 4. J. Scholz, USA; 5. Ali Khan, Prants.; 6. L. Murchison, USA. Ametlikult fikseeriti jooksudes ainult võitja aeg.

200 m (45): 1. A. Woodring, USA 22,0; 2. C. Paddock, USA (1 m); 3. H. Edward, Ingl. (3 m); 4. L. Murchison, USA; 5. G. Davidson, U.-Mer.; 6. J. Oesterlaak, L.-Aafr.

400 m (37): 1. B. Rudd, L.-Aafr. 49,6; 2. G. Butler, Ingl. (2 m); 3. N. Engdahl, Rootsi (0,5 m); 4. F. Shea, USA; 5. J. Ainsworth-Davis, Ingl.; 6. H. Dafel, L.-Aafr.

800 m (39): 1. A. Hill, Ingl. 1.53,4; 2. E. Eby, USA 1.53,8; 3. B. Rudd, L.-Aafr.; 4. E. Mountain, Ingl.; 5. D. Scott, USA; 6. A. Sprott, USA. Eestlane J. Villemson jäi oma eeljooksus kuuendaks ja vahejooksu ei pääsenud.

1500 m (26): 1. A. Hill, Ingl. 4.01,8; 2. P. Baker, Ingl. 4.02,4; 3. L. Shields, USA (3 m); 4. V. Vohralik, Tšehh.; 5. S. Lundgren, Rootsi; 6. A. Audinet, Prants. Eestlane J. Villemson jäi oma eeljooksus neljandaks (finaali pääses igast eeljooksust 3 paremat).

5000 m (37): 1. J. Guillemot, Prants. 14.55,6; 2. P. Nurmi, Soome 15.00,0; 3. E. Backman, Rootsi 15.13,2; 4. T. Koskenniemi, Soome 15.17,0; 5. C. Blewitt, Ingl.; 6. W. Seagrove, Ingl.

10 000 m (37): 1. P. Nurmi, Soome 31.45,8; 2. J. Guillemot, Prants. 31.47,2; 3. J. Wilson, Ingl. 31.50,8; 4. A. Maccario, It.; 5. J. Hatton, Ingl.; 6. G. Heuet, Prants. «Olympic Handbook» asetab kuuendaks prantslase J. Manhes'e.

Maraton (42): 1. H. Kolehmainen, Soome 2:32.35,8; 2. J. Lossmann, Eesti 2:32.48,6; 3. A. Valerio, It. 2:36.32,8; 4. A. Broos, Belg. 2:39.25,8; 5. J. Tuomikoski, Soome 2:40.18,8; 6. S. Rose, Taani 2:41.18,0.

110 m tj. (21): 1. E. Thomson, Kan. 14,8; 2. H. Barron, USA (2 m); 3. F. Murray, USA (rinnaosa võrra järel); 4. H. Wilson, U.-Mer.; 5. W. Smith, USA; 6. C.-A. Christiernsson, Rootsi.

400 m tj. (21): 1. F. Loomis, USA 54,0; 2. J. Norton, USA (4 m); 3. A. Desch, USA (rinnaosa võrra järel); 4. G. André, Prants. (rinnaosa võrra järel); 5. C.-A. Christiernsson, Rootsi (2,5 m); 6. C. Daggs, USA.

3000 m tak. (16): 1. P. Hodge, Ingl. 10.04,0; 2. P. Flynn, USA (8 m); 3. E. Ambrosini, It. (2 m); 4. G. Mattsson, Rootsi; 5. M. Devaney, USA; 6. A. Hulsebosch, USA.

3000 m meeskonnajooks (5): 1. USA (1. H. Brown, 3. A. Schardt, 6. I. Dresser) — kohapunktide summa 10; 2. Inglismaa (5. C. Blewitt, 7. A. Hill, 8. W. Seagrove) — 20; 3. Rootsi (2. E. Backman, 13. S. Lundgren, 15. E. Wide) — 30; 4. Prantsusmaa — 30; 5. Itaalia —

34. Individuaalne paremus: 1. H. Brown, USA 8.51,6; 2. E. Backman, Rootsi 8.51,8; 3. A. Schardt, USA; 4. P. Burtin, Prants.; 5. C. Blewitt, Ingl.; 6. I. Dresser, USA. F. Mezö järgi oli Browni aeg 8.45,4.

10 000 m maastikujooks (42): 1. P. Nurmi, Soome 27.15,0; 2. E. Backman, Rootsi 27.15,6; 3. H. Liimatainen, Soome 27.37,4; 4. J. Wilson, Ingl. 27.45,2; 5. F. Hegarty, Ingl. 27.57,0; 6. T. Koskenniemi, Soome 27.57,2. F. Mezöl on Liimataineni ajaks märgitud 27.37,0. Nagu aegadest nähtub, pidi distantsi pikkus olema tublisti alla 10 000 m.

Maastikujooks, meeskondlik (7): 1. Soome (1. P. Nurmi, 3. H. Liimatainen, 6. T. Koskenniemi) — kohapunktide summa 10. 2. Inglismaa (7. J. Wilson, 5. T. Hegarty, 9. A. Nichols) — 21; 3. Rootsi (E. Backman, G. Mattsson, H. Ekman) — 23; 4. USA — 36; 5. Prantsusmaa — 40; 6. Belgia — 48.

4×100 m (13): 1. USA (C. Paddock, J. Scholz, L. Murchison, M. Kirksey) 42,2; 2. Prantsusmaa (Ali Khan, R. Tirard, R. Lorrain, R. Mourlon) 42,6; 3. Rootsi (A. Holmström, W. Pettersson-Björneman, S. Malm, N. Sandström) — 3 m järel; 4. Taani; 5. Luksemburg; 6. Inglismaa.

4×400 m (6): 1. Inglismaa (R. Lindsay, G. Butler, J. Ainsworth-Davis, C. Griffiths) 3.22,2; 2. L.-Aafrika (H. Dafel, C. Oldfield, J. Oesterlaak, B. Rudd) 3.24,2; 3. Prantsusmaa (G. André, G. Féry, M. Delvart, J. Devaux) — 3 m järel; 4. USA (2 m); 5. Rootsi; 6. Belgia.

3000 m käimine (21): 1. U. Frigerio, It. 13.14,2; 2. G. Parker, Austrl.; 3. R. Remer, USA; 4. McMaster, L.-Aafr.; 5. T. Maroney, USA; 6. Dawson, Ingl.

10 000 m käimine (23): 1. U. Frigerio, It. 48.06,2; 2. J. Pearman, USA; 3. C. Gunn, Ingl.; 4. McMaster, L.-Aafr.; 5. W. Hehir, Ingl.; 6. T. Maroney, USA.

Kõrgus (22): 1. R. Landon, USA 1.93,5; 2. H. Muller, USA 1.90; 3. B. Ekelund, Rootsi 1.90; 4. W. Whalen, USA 1.85; 5. J. Murphy, USA 1.85; 6. H. Baker, Ingl. 1.85.

Teivas (14): 1. F. Foss, USA 4.09; 2. H. Petersen, Taani 3.75; 3. E. Meyers, USA 3.60; 4. E. Knourek, USA 3.60; 5. E. Rydberg, Rootsi 3.60; 6. L. Jörgensen, Taani 3.60. Numbriliselt ebaselge ala. F. Mezö märgib Fossi tulemuseks 3.80 ja kahele järgnevale 3.75, väites, et Fossi 4.09 on hüpatud lisakatsel (erinevusi tagajärgedes esineb ka teistel autoritel). Siin toodud tulemused põhinevad võistluse pealtnägijate (L. Pihkala, E. Bergvall) kirjeldustel. Kuna Fossi 4.09 kinnitati maailma- ja olümpiarekordiks, siis ei pea F. Mezö väide tõenäoliselt paika.

Kaugus (29): 1. W. Pettersson-Björneman, Rootsi 7.15; 2. C. Johnson, USA 7.09,5; 3. E. Abrahamsson, Rootsi 7.08; 4. R. Templeton, USA 6.95; 5. E. Aastad, Norra 6.88,5; 6. R. Franksson, Rootsi 6.73.

Kolmik (19): 1. V. Tuulos, Soome 14.50,5; 2. F. Jansson, Rootsi 14.48; 3. E. Almlöf, Rootsi 14.27,5; 4. I. Sahlin, Rootsi 14.17,5; 5. S. Landers, USA 14.17; 6. D. Ahearne, USA 14.08.

Kuul (20): 1. V. Pörhölä, Soome 14.81; 2. E. Niklander, Soome 14.15,5; 3. H. Liversedge, USA 14.15; 4. P. McDonald, USA 14.08; 5. E. Nilsson, Rootsi 13.87; 6. H. Tammer, Eesti 13.60,5.

Ketas (28): 1. E. Niklander, Soome 44.68,5; 2. A. Taipale, Soome 44.19; 3. A. Pope, USA 42.13; 4. O. Zallhagen, Rootsi 41.07; 5. K. Bartlett, USA 40.87; 6. A. Eriksson, Rootsi 39.41.

Vasar (12): 1. P. Ryan, USA 52.87; 2. C. Lind, Rootsi 48.43; 3. B. Bennet, USA 48.25; 4. M. Svensson, Rootsi 47.29; 5. M. McGrath, USA 46.67; 6. T. Nicolson, Ingl. 45.70.

Raskusheide (6): 1. P. McDonald, USA 11.26,5; 2. P. Ryan, USA 10.96,5; 3. C. Lind, Rootsi 10.25; 4. A. Diarmond, Kan. 10.12; 5. M. Svensson, Rootsi 9.45; 6. J. Pettersson, Soome 9.37. Heitevahend kaalus 25,5 kg.

Oda (30): 1. J. Myyrä, Soome 65.78; 2. U. Peltonen, Soome 63.60; 3. P. Johansson-Jaale, Soome 63.09,5; 4. J. Saaristo, Soome 62.39,5; 5. A. Klumberg, Eesti 62.39; 6. G. Lindström, Rootsi 60.52. Esimesed viis meest ületasid kehtinud maailmarekordi (60.64). F. Mezö märgib Peltonenile 63.50, mida teistest allikatest ei leia.

Viievõistlus (16): 1. E. Lehtonen, Soome 18 punkti (kaugus 6.63,5; oda 54.67; 200 m 23,0; ketas 34.64; 1500 m 4.40,2); 2. E. Bradley, USA 25 (6.61 — 49.16 — 23,0 — 36.76 — 5.10,0); 3. H. Lahtinen, Soome 26 (6.59 — 54.25 — 23,6 — 31.12 — 4.36,0); 4. R. Legendre, USA 26 (6.50,5 — 44.60 — 23,0 — 37.39 — 4.46,0); 5. H. Lövland, Norra 27 (6.32 — 53.13 — 24,0 — 39.51 — 4.45,8); 6. B. Hamilton, USA 28 (6.86 — 48.36 — 23,4 — 37.13 — 5.12,8). Eestlase A. Klumbergi tagajärjed olid järgmised; kaugus 6.25 (6. koht), oda 60.76 (1.), 200 m 25,6 (15.) ja ketas 39.82 (1.). 1500 m distantsile pääses vaid seitse paremat nelja ala kokkuvõttes. Ebaõnnestunud 200 m jooksus, oli Klumberg pärast nelja ala kaheksas.

Kümnevõistlus (16): 1. H. Lövland, Norra 6804,35 punkti (100 m 12,0; kaugus 6.28; kuul 11.19, kõrgus 1.65; 400 m 54,8; 110 m tj. 16,2; ketas 37.34; teivas 3.20; oda 48.06; 1500 m 4.48,4); 2. B. Hamilton, USA 6770,86 (11,4 — 6.32 — 11.61 — 1.60 — 55,0 — 17,3 — 36.14 — — 3.20 — 48.08 — 4.57,8); 3. B. Ohlson, Rootsi 6579,80 (12,0 — — 6.43 — 11.07 — 1.65 — 55,0 — 17,0 — 37.78 — 3.30 — 39.89 — — 4.50,6); 4. G. Holmer, Rootsi 6533,15 (11,4 — 5.92 — 11.06 — — 1.70 — 56,6 — 16,4 — 34.82 — 3.20 — 47.62 — 5.01,6); 5. E. Nilsson, Rootsi 6434,53 (12,1 — 5.67 — 11.39 — 1.75 — 55,8 — 20,8 — — 34.77 — 3.40 — 49.28 — 4.45,6); 6. W. Wickholm, Soome 6406,46 (11,3 — 6.12 — 11.40 — 1.60 — 52,8 — 16,8 — 32.30 — — 3.00 — 42.76 — 4.45,6). A. Klumberg (Eesti) katkestas võistluse pärast kaheksandat ala. Tema üksiktagajärjed olid: 100 m 12,4; kaugus 6.21; kuul 11.61; kõrgus 1.70; 400 m 58,2; 110 m tj. 18,0; ketas 35.91,5; teivas 3.10.

Kõlevedu (5): 1. Inglismaa (G. Canning, F. Holmes, E. Mills, J. Shepherd, H. Stiff, J. Sewell, F. Humphreys, E. Thorn); 2. USA (C. Brosius, S. Fields, J. Winston, F. Kelsey, J. Kszyczewski, S. Granrose, J. Rond, W. Penn); 3. Itaalia (G. Tanani, L. Carpi, R. Forno, M. Zotti, A. Schiappapietra, O. Arnoldo, G. Rainbozzi, A. Galzolari); 4. Holland; 5. Belgia.

UJUMINE

MEHED

100 m vabalt (40): 1. D. Kahanamoku, USA 1.01,4; 2. P. Kealoha, USA 1.02,6; 3. W. Harris, USA 1.03,0; 4. W. Herald, Austrl. 1.03,8; 5. G. Vernot, Kan.; 6. N. Ross, USA. F. Mezö märgib Kahanamoku ajaks 1.00,4 ja viitab kahesugustele andmetele. Tegelikult saavutaski Kahanamoku ajaks 1.00,4, kuid see finaal tühistati, kuna ujujad ujusid üksteise rajale ja segasid üksteist. Peeti kordusfinaal, mille tulemused (ametlikud!) ongi toodud eespool.

400 m vabalt (33): 1. N. Ross, USA 5.26,8; 2. L. Langer, USA 5.29,2; 3. G. Vernot, Kan. 5.29,8; 4. F. Kahele, USA; 5. F. Beaurepaire, Austrl.; 6. W. Harris, USA. Võistlusi jälginud soomlase T. Aro järgi Beaurepaire katkestas (B. oli ka 1908. a. Londoni mängude osavõtja).

1500 m vabalt (33): 1. N. Ross, USA 22.23,2; 2. G. Vernot, Kan. 22.36,4; 3. F. Beaurepaire, Austrl. 23.04,0; 4. F. Kahele, USA; 5. E. Bolden, USA; 6. H. Annison, Ingl.

100 m selili (13): 1. W. Kealoha, USA 1.15,2; 2. R. Kegeris, USA 1.16,2; 3. G. Blitz, Belg. 1.19,0; 4. P. McGillivray, USA 1.19,4; 5. H. Kruger, USA; 6. G. Lemaire, Belg. Eelujumises püstitas Kealoha maailmarekordiks 1.14,8.

200 m rinnuli (30): 1. H. Malmrot, Rootsi 3.04,4; 2. T. Henning, Rootsi 3.09,2; 3. A. Aaltonen, Soome 3.12,2; 4. J. Howell, USA; 5. I. Stedman, Austrl.; 6. P. Cederblom, Rootsi.

400 m rinnuli (15): 1. H. Malmrot, Rootsi 6.31,8; 2. T. Henning, Rootsi 6.45,2; 3. A. Aaltonen, Soome 6.48,0; 4. J. Howell, USA 6.51,0; 5. P. Cederblom, Rootsi; 6. M. McDermott, USA.

4×200 m vabalt (7): 1. USA (P. McGillivray, P. Kealoha, N. Ross, D. Kahanamoku) 10.04,4; 2. Austraalia (W. Herald, I. Stedman, K. Kirkland, F. Beaurepaire) 10.25,4; 3. Inglismaa (L. Savage, H. Taylor, H. Annison, E. Peters) 10.37,2; 4. Rootsi 10.50,2; 5. Itaalia. Finaali ei pääsenud Belgia ja Prantsusmaa.

Otsehüpped tornist (26): 1. A. Wallman, Rootsi 183,5; 2. N. Skoglund, Rootsi 183,0; 3. J. Jansson, Rootsi 175,0; 4. E. Adlerz, Rootsi 173,0; 5. Y. Valkama, Soome 167,5; 6. H. Jansson, Taani 159,0. Hüpati 5 ja 10 m kõrguselt.

Vahelduvad tornihüpped (17): 1. C. Pinkston, USA 503,3; 2. E. Adlerz, Rootsi 495,4; 3. H. Prieste, USA 468,9; 4. G. Blomgren, Rootsi 453,9; 5. Y. Jonsson, Rootsi 441,8; 6. L. Balbach, USA. Hüpati 5 ja 10 m kõrguselt.

Hoolauahüpped (18): 1. L. Kuehn, USA 675,0; 2. C. Pinkston, USA 655,3; 3. L. Balbach, USA 649,5; 4. G. Blomgren, Rootsi 587,5; 5. G. Ekstrand, Rootsi 559,25; 6. J. Jansson, Rootsi 544,75. Tegelikult olid paremusjärjekorras määramisel aluseks kohtunike poolt antud kohapunktid. Kuna tehniliste punktidega võrreldes järjestuses lahkuminekuid ei esinenud, siis on siinkohal toodud ainult tehnilised punktid.

NAISED

100 m vabalt (18): 1. E. Bleibtrey, USA 1.13,6; 2. I. Guest, USA 1.17,0; 3. F. Schroth, USA 1.17,2; 4. C. Jeans, Ingl. 1.22,8; 5. V. Walrond, U.-Mer.; 6. J. Gylling, Rootsi.

300 m vabalt (13): 1. E. Bleibtrey, USA 4.34,0; 2. M. Woodbridge, USA 4.42,8; 3. F. Schroth, USA 4.52,0; 4. C. Jeans, Ingl. 4.52.4; 5. E. Uhl, USA; 6. J. Gylling, Rootsi. F. Mezö märgib Woodbridgele 4.42,4.

4×100 m vabalt (3 naiskonda): 1. USA (E. Bleibtrey, F. Schroth, I. Guest, M. Woodbridge) 5.11,6; 2. Inglismaa (C. Radcliffe, C. Jeans, G. Mackenzie, Birkenhead) 5.40,8; 3. Rootsi (A. Berg, E. Machnow, K. Nilsson, J. Gylling) 5.43,6. F. Mezö märgib inglastel Birkenheadi asemele H. James'i.

Otsehüpped tornist (16): 1. S. Fryland-Clausen, Taani 173,0; 2. E. Armstrong, Ingl. 166,0 (kohapunktide summa 10); 3. E. Olliwier, Rootsi 168,0 (kohapunktide summa 11); 4. E. White, Ingl. 158,5; 5. A. Riggin, USA 157,0; 6. B. Grimes, USA 133,5.

Hoolauahüpped (4): 1. A. Riggin, USA 539,9; 2. H. Wainwright, USA 534,8; 3. T. Payne, USA 534,1; 4. E. Allen, USA.

VEEPALL

Osa võttis 12 meeskonda. 1. Inglismaa (C. Smith; N. Parcell, C. Jones; C. Bugbee; W. Dean, P. Radmilovic, W. Peacock); 2. Belgia (A. Durant; Cludts, F. Corbet; J. Pletinex; G. ja M. Blitz, Vermetten); 3. Rootsi (T. Nauman; P. Hansson, M. Gumpel; V. Andersson; N. Backlund, R. ja E. Andersson); 4. USA; 5. Holland.

Mängude tulemused: Hisp.—It. 1:1, Rootsi—Tšehh. 11:0, Bras.—Prants. 5:1, Belg.—Šveits 11:0, USA—Kreeka 7:0, Ingl.—Hisp. 9:0, Rootsi—Bras. 7:3, Belg—Holl. 2:1. Poolfinaalid: Ingl.—USA 7:2, Belg.—Rootsi 5:3. Finaal: Ingl.—Belg. 3:2. Mängud 2. koha pärast: Kreeka—It. 5:1, Holl.—Tšehh. 7:0, USA—Hisp. 5:0, Belg.—USA 7:2. Mängud 3. koha pärast: Rootsi—Holl. 9:1, Rootsi—USA 5:0.

KLASSIKALINE MAADLUS

Sulgkaal — 62 kg (21): 1. O. Friman, Soome; 2. H. Kähkönen, Soome; 3. F. Svensson, Rootsi; 4. Boumans, Belg.; 5. E. Jensen, Taani; 6. Beranek, Tšehh.

Kergekaal — 67,5 kg (22): 1. E. Väre, Soome; 2. T. Tamminen, Soome; 3. F. Andersen, Norra; 4. Janssens, Belg.

Keskkaal — 75 kg (22): 1. C. Westergren, Rootsi; 2. Artur Lindfors, Soome; 3. M. Perttilä, Soome; 4. Tillebrecht, Holl.

Poolraskekaal — 82,5 kg (18): 1. C. Johansson, Rootsi; 2. E. Rosenqvist, Soome; 3. J. Eriksen, Taani; 4. J. Sint, Holl.

Raskekaal — üle 82,5 kg (22): 1. Adolf Lindfors, Soome; 2. P. Hansen, Taani; 3. M. Nieminen, Soome; 4. Wegand, USA.

Eestlastest võtsid maadlusturniirist osa E. Pütsep, H. Kruusenberg, A. Kukk ja M. Müller, kellest ükski ei pääsenud auhinnasaajate hulka. Konkurentsist langes välja ühe kaotusega.

VABAMAADLUS

Sulgkaal — 62 kg (16): 1. C. Acerley, USA; 2. S. Gerson, USA; 3. W. Bernard, Ingl.; 4. Shindes, India.

Kergekaal — 67,5 kg (11): 1. K. Anttila, Soome; 2. G. Svensson, Rootsi; 3. C. Wright, Ingl.; 4. Theys, Belg.

Keskkaal — 75 kg (16): 1. E. Leino, Soome; 2. V. Penttala, Soome; 3. C. Johnson, USA; 4. Frantz, USA.

Poolraskekaal — 82,5 kg (13): 1. A. Larsson, Rootsi; 2. C. Courant, Šveits; 3. W. Maurer, USA; 4. Redman, USA.

Raskekaal — üle 82,5 kg (8): 1. E. Roth, Šveits; 2. N. Pendleton, USA; 3. E. Nilsson, Rootsi ja F. Meyer, USA.

TÕSTMINE

Sulgkaal — 60 kg (10): 1. F. de Haes, Belg. 220 (60—65—95); 2. A. Schmidt, Eesti 212,5 (55—65—92,5); 3. E. Ritter, Šveits 210 (55—65—90); 4. L. Gatti, It. 195; 5. L Wagner, Tšehh. 195; 6. G. Ericsson, Rootsi 192,5.

Kergekaal — 67,5 kg (11): 1. A. Neuland, Eesti 257,5 (72,5—75—110); 2. R. Williquet, Belg. 240 (60—75—105); 3. J. Rooms, Belg. 230 (55—70—105); 4. G. Monti, It. 230; 5. M. Olofsson, Rootsi 220.

Keskkaal — 75 kg (11): 1. B. Gance, Prants. 245 (65—75—105); 2. U. Bianchi, It. 237,5 (60—70—107,5); 3. A. Pettersson, Rootsi 237,5 (55—75—107,5); 4. Ledran, Prants. 220; 5. M. Rigelberg, Holl. 220; 6. mitu osavõtjat võrdse tagajärjega.

Poolraskekaal — 82,5 kg (11): 1. E. Cadine, Prants. 290 (70—85—135); 2. F. Hünenberger, Šveits 275 (75—85—115); 3. E. Petterson, Rootsi 272,5 (62,5—92,5—117,5); 4. E. Carlsson, Rootsi 262,5; 5. M. Davéne, Prants. 250.

Raskekaal — üle 82,5 kg (10): 1. F. Bottino, It. 270 (70—85—115); 2. J. Alzin, Luks. 255 (65—80—110); 3. L. Bernot, Prants. 250 (65—75—110); 4. E. Juul-Jensen, Taani 250; 5. R. Brunn, Rootsi 250; 6. J. Ducateau, Prants. 247,5.

Tõstevõistluste kavas oli kolmevõistlus: ühe käega rebimine, ühe käega tõukamine ja kahe käega tõukamine. Kolmas Eesti esindaja K. Kõiv ei pääsenud sulgkaalus kuue parema hulka.

POKS

Kärbeskaal — 50,802 kg (17): 1. F. di Genaro, USA; 2. A. Petersen, Taani; 3. W. Cuthbertson, Ingl.; 4. Albert, Prants.

Kukk-kaal — 53,625 kg (15): 1. C. Walker, L.-Aafr.; 2. C. Graham, Kan.; 3. G. McKenzie, Ingl.; 4. Hebraents, Belg.

Sulgkaal — 57, 152 kg (17): 1. P. Fritsch, Prants.; 2. Gauchet, Prants.; 3. Garzena, It.; 4. J. Zivic, USA.

Kergekaal — 61,237 kg (16): 1. S. Mosberg, USA; 2. G. Johansen, Taani; 3. Newton, Kan.; 4. Beland, L.-Aafr.

Kergekeskkaal — 66,678 kg (18): 1. T. Schneider, Kan.; 2. A. Ireland, Ingl.; 3. F. Colberg, USA; 4. C. Oestatsher, USA.

Keskkaal — 72,574 kg (15): 1. H. Mallin, Ingl.; 2. Prudhomme, Kan.; 3. Herxowitch, Kan.; 4. H. Strömme, Norra.

Poolraskekaal — 79,378 kg (11): 1. E. Eagan, USA; 2. S. Sörsdal, Norra; 3. H. Frank, Ingl.; 4. Brown, Ingl.

Raskekaal — üle 79,378 kg (9): 1. R. Rawson, Ingl. 2. S. Petersen, Taani; 3. Eluére, Prants.; 4. W. Spengler, USA.

MÄRKUS: Kilogrammid on tuletatud inglise naeltest.

VÕIMLEMINE

Mitmevõistlus (44): 1. G. Zampori, It. 88,35; 2. M. Torrés, Prants. 87,62; 3. J. Gounot, Prants. 87,45; 4. Kempeneers, Belg. 86,25; 5. Thurner, Prants. 86,00; 6. Greech, Prants. 85,65. Kavas olid kang, rööbaspuud, hooglemine hobusel ja rõngad.

Rühmvõimlemine, nn. kesk-euroopa süsteem (5): 1. Itaalia (G. Meloce, L. Ambrogio, L. Maiocco, F. Mandrini, V. Lucchetti, P. Salvi, E. Bellotto, G. Mangiante, R. Mangiante, A. Merrvelli, A. Zorzi, F. Bonatti, L. Cambiasa, L. Contessi, C. Castigliolo, G. Domenichelli, G. Paris, G. Ramiraldo, F. Loy)* 359,855; 2. Belgia 346,78; 3. Prantsusmaa 340,10; 4. Tšehhoslovakkia; 5. Inglismaa, F. Mezö asetab teiseks Prantsusmaa ja kolmandaks Belgia (punktid samad), mida ükski teine autor ei tee. Neljas ja viies koht on tinglikud, sest nii tšehhid kui inglased esinesid mitte täiearvulise meeskonnaga (meeskonnas pidi olema 24 meest).

Rühmvõimlemine, nn. vaba süsteem (2): 1. Taani (G. Albertsen, K. Andersen, V. Dibbern, A. Frandsen, H. Helsteen, H. Holm, H. Jansson, R. Johnsen, C. Juel, V. Lange, O. Marcussen, S. Meulengracht, P. Möller, C. Möller-Petersen, H. ja L. Nielsen, L. ja O. Olsen, H. Sörensen, C. Thomas, N. Turin, K. Vermehran); 2. Norra. Kavas olid kohustuslikud harjutused. Mõned autorid loevad seda ala ametlikult mängude programmis mitteolevaks.

Rühmvõimlemine, nn. rootsi süsteem (3): 1. Rootsi (K. ja P. Andersson, B. Bengtsson, K. Charpentier, F. Björk, S. Ericsson, T. Hedman, A. Häger, K. Granström, H. Gustafsson, S. Johnsson, S. Jonsson, E. Lindmark, F. Persson, K. Sjöberg, E. Svensen, K Särner, G. Söderlindh, J. Sörensson, G. Törner, G. Bäckander, K. Lindahl, B. Mohrberg, F. Acke, juhendaja B. Uggla, lippurid K. Särner ja G. Jansson) 1364; 2. Taani 1325; 3. Belgia 1094.

LASKMINE

Vabapüssi standard (70): 1. M. Fisher, USA 997; 2. N. Larsen, Taani 985; 3. Ö. Östensen, Norra 980; 4. C. Osburn, USA 980; 5. G. Skatteboe, Norra 975; 6. E. Kolho, Soome 975.

---

* Kõigi osavõtjate nimed ei ole teada.

Vabapüssi standard, meeskondlik (14):

1. USA (M. Fisher, C. Osburn, D. Fenton, L. Spooner, W. Lee) 4876; 2. Norra (Ö. Östensen, O. Olsen, O. Sletten, A. Helgerud, G. Skatteboe) 4748; 3. Šveits (F. Kuchen, A. Frondli, A. Rösli, C. Widmer, Reich) 4698; 4. Soome 4668; 5. Taani 4645; 6. Rootsi 4591. F. Mezöl on lasketulemuste osas suuri vasturääkivusi. Näit. on käesolev harjutus ära vahetatud armeepüssi meeskonnavõistlusega.

Armeepüss, lamades, 300 m (49):

1. O. Olsen, Norra 60; 2. L. Johnson, Prants. 59; 3. F. Kuchen, Šveits 59; 4. V. Vauhkonen, Soome 59; 5. A. Paroche, Prants. 59. Kõikides armeepüssi individuaalharjutustes oli maksimaalne silmade arv 60.

Armeepüss, lamades, meeskondlik (15):

1. USA (C. Osburn, L. Spooner, M. Fisher, W. Lee, J. Jackson) 289; 2. Prantsusmaa (L. Johnson, A. Paroche, R. Rosa, Parmentier, Rumeau) 283; 3. Soome (V. Kolho, K. Lappalainen, V. Nieminen, V. Vauhkonen, M. Wegelius) 281; 4. Šveits 281; 5. Rootsi 281; 6. Norra 280.

Armeepüss, püsti, 300 m (48):

1. C. Osburn, USA 56; 2. L. Madsen, Taani 55; 3. L. Nuesslein, USA 54; 4. S. Larsen, Taani 54; 5. Janssens, Belg. 54; 6. Ticcti, It. 54.

Armeepüss, püsti, meeskondlik (15):

1. Taani (L. Madsen, S. Larsen, N. Larsen, A. Petersen, A. Nielsen) 266; 2. USA (C. Osburn, L. Nuesslein, L. Spooner, W. Lee, D. Fenton) 255; 3. Rootsi (O. Eriksson, C. Johansson, L. Lagerlöf, V. Hellman, M. Eriksson) 255; 4. Itaalia 251; 5. Prantsusmaa 249; 6. Norra 242.

Armeepüss, lamades, 600 m (46):

1. H. Johansson, Rootsi 59; 2. M. Eriksson, Rootsi 59; 3. L. Spooner, USA 59; 4. Theofilakis, Kreeka 59; 5. O. Sletten, Norra 58. F. Mezö märgib võitja tagajärjeks 58, kahele järgnevale 56 silma.

Armeepüss, lamades, 600 m, meeskondlik (14):

1. USA (D. Fenton, G. Schriver, W. Lee, L. Spooner, J. Jackson) 287; 2. L.-Aafrika (Halley, Smith, Trembath, Shray, Wallace) 287; 3. Rootsi (H. Johansson, M. Eriksson, E. Blomquist, E. Olsson, G. Jonsson) 287; 4. Norra 282; 5. Prantsusmaa 280; 6. Šveits 279.

Armeepüss, lamades, 300+600 m, meeskondlik (14):

1. USA (Nuesslein, Spooner, Osburn, Fisher, Lee) 573; 2. Norra (O. Olsen, A. Helgerud, O. Sletten, Ö. Östensen, J. Onsrud) 565; 3. Šveits (F. Kuchen, A. Frondli, W. Lienhard, C. Widmer, A. Rösli) 563; 4. Prantsusmaa 563; 5. L.-Aafrika 560; 6. Rootsi 558.

Väikepüss, 40 lasku lamades, 50 m (50):

1. L. Nuesslein, USA 391; 2. A. Rothrock, USA 386; 3. D. Fenton, USA 385; 4. palju võistlejaid võrdse tulemusega 384 silma.

Väikepüss, lamades, meeskondlik (10):

1. USA (L. Nuesslein, A. Rothrock, W. Lee, D. Fenton, G. Schriver) 1899; 2. Rootsi (S. Hultcrantz, E. Ohlsson, L. Lagerlöf, R. Stare, O. Eriksson) 1873; 3. Norra (Ö. Östensen, O. Sletten, A. Olsen, S. Johansen, A. Helgerud) 1866; 4. Taani 1862; 5. Prantsusmaa 1847; 6. Belgia 1785.

Vabapüstol 60 lasku, 50 m (36):

1. K. Frederick, USA 496; 2. A. da Costa, Bras. 489; 3. A. Lane, USA 481; 4. L. Larsen, Taani 475, 5. N. Larsen, Taani 470; 6. A. Andersson, Rootsi 467.

Vabapüstol, meeskondlik (12):

1. USA (K. Frederick, A. Lane, R. Bracken, J. Snook, M. Kelly) 2372; 2. Rootsi (A. Andersson, C. Reuterskiöld, G. Gabrielsson, S. Hultcrantz, A. Johnsson) 2289; 3. Brasiilia (A. da Costa, G. Paraense, D. Barbosa, S. Wolff, F. Soledade) 2264; 4. Kreeka 2240; 5. Belgia 2229; 6. Prantsusmaa 2225.

Automaatpüstol või revolver 30 lasku, 30 m, (38):

1. G. Paraense, Bras. 274; 2. R. Bracken, USA 272; 3. F. Zulauf, Šveits 269.

Automaatpüstol või revolver, meeskondlik (8):

1. USA (L. Harant, A. Lane, K. Frederick, J. Snook, M. Kelly) 1310; 2. Kreeka (A. ja J. Theofilakis, G. Moraitinis, G. Vafiadis, I. Sappas) 1285; 3. Šveits (F. Zulauf, F. Kuchen, W. Schnyder, C. Widmer, A. Wiederkehr) 1270.

Hirvelaskmine, üksiklasud (22):

1. O. Olsen, Norra 43; 2. A. Swahn, Rootsi 41; 3. H. Natvig, Norra 41.

Hirvelaskmine, üksiklasud, meeskondlik (4):

1. Norra (H. Natvig, O. Olsen, O. Lilloe-Olsen, E. Liberg, H. Nordvik) 178; 2. Soome (R. Tikkanen, N. Toivonen, M. Wegelius, K. Lappalainen, E. Kolho) 159; 3. USA (P. McArie, M. Troeh, H. Bonser, B. Donelly, J. Clark) 158; 4. Rootsi 153.

Hirvelaskmine, paarislasud (23):

1. O. Lilloe-Olsen, Norra 82; 2. F. Landelius, Rootsi 77; 3. E. Liberg, Norra 71.

Hirvelaskmine, paarislasud, meeskondlik (4):

1. Norra (Natvig, Lilloe-Olsen, Liberg, Nordvik, T. Johansen) 343; 2. Rootsi (A. ja O. Swahn, F. Landelius, Lagercrantz, E. Benedicks) 336; 3. Soome (Tikkanen, Toivonen, Wegelius, Vauhkonen, Kolho) 284; 4. USA 282.

Jahilaskmine, 100 märki (48):

1. P. McArie, USA 95 tab.; 2. F. Troeh, USA 93; 3. F. Wright, USA 87; 4. F. Plum, USA 87.

Jahilaskmine, meeskondlik (8):

1. USA (P. McArie, F. Troeh, F. Plum, H. Bonser, M. McNeir) 547; 2. Belgia (Bosquet, d'Heur, Monton, Quersin, van Tilt) 503; 3. Rootsi (E. Lundqvist, P. Kinde, F. Landelius, A. Swahn, K. Richter, E. Sökjer-Petersen) 500

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit (46):

1. H. Stenquist, Rootsi 4:40.01,8; 2. H. Kaltenbrun, L.-Aafr. 4:41.26,6; 3. F. Canteloube, Prants. 4:42.54,4; 4. F. Janssens, Belg. 4:44.20,6; 5. A. Debunne, Belg. 4:45.23,4; 6. G. Detreille, Prants. 4:46.13,4. Distantsi pikkus 175 km.

Maanteesõit, meeskondlik (11):

1. Prantsusmaa (F. Canteloube, G. Detreille, Souhard, Gobillot) 19:16.43,4; 2. Rootsi (H. Stenquist, R. Malm, A. Persson, S. Lundberg) 19:23.10,0; 3. Belgia (Janssens, Debunne, Vercruysse, Wyckman) 19:28.44,4; 4. Taani 19:53.31,2; 5. Itaalia 20:24.44,0; 6. Holland 20:28.39,2.

1000 m, paigalstardist (18):

1. M. Peeters, Holl. 1.38,3; 2. T. Johnson, Ingl. (1 rattapikkus järel); 3. H. Ryan, Ingl.

2000 m, tandem (5 paari): 1. H. Ryan — T. Lance, Ingl. 2.49,2; 2. J. Walker — W. Smith, L.-Aafr.; 3. P. Ikelaar — P. Devreugt, Holl.

4000 m jälitussõit (5): 1. Itaalia (F. Giorgetti, R. Ferrario, A. Carli, P. Magnani) 5.20,0; 2. Inglismaa (A. White, T. Johnson, J. Stewart, A. Alden); 3. L.-Aafrika (J. Walker, W. Smith, H. Kaltenbrun, H. Goosen).

50 km, paigalstardist (29): 1. H. George, Belg. 1:10.43,5; 2. C. Alden, Ingl. (üks ring järel); 3. P. Ikelaar, Holl.; 4. R. Ferrario, It.; 5. McDonald, Kan.; 6. F. Giorgetti, It.

VEHKLEMINE

Florett (64): 1. N. Nadi, It.; 2. P. Cattiau, Prants.; 3. R. Ducret, Prants.; 4. A. Labattut, Prants.; 5. A. Nadi, It.; 6. F. de Montigny, Belg.

Florett, meeskondlik (8): 1. Itaalia (N. ja A. Nadi, G. Gaudini, A. Olivier, P. Speciale, O. Puliti); 2. Prantsusmaa (R. Ducret, P. Cattiau, A. Labattut, G. Trombert, L. Gaudin, Perrot); 3. USA (F. Honeycutt, W. Allison, J. Breed, H. Breckinridge, B. Parker); 4. Taani.

Epee (46): 1. A. Massard, Prants.; 2. A. Lipmann, Prants.; 3. E. Gevers, Belg. ja G. Buchard, Prants.; 5. Casanova, Prants.; 6. Moreau, Prants.

Epee, meeskondlik (11): 1. Itaalia (A. ja N. Nadi, A. Olivier, G. Canova, D. Urbani, G. Cossa); 2. Belgia (V. Boin, J. de Craecker, F. Goblet, E. Gevers, de Montigny, Delporte); 3. Prantsusmaa (A. Massard, A. Lipmann, G. Buchard, R. Ducret, Casanova, F. Dubordieu); 4. Portugal; 5. Šveits; 6. USA.

Espadron (49): 1. N. Nadi, It.; 2. A. Nadi, It.; 3. A. de Jong, Holl.; 4. van der Wiele, Holl.; 5. O. Puliti, It.; 6. L. Tom ja G. Hennet, Belg.

Espadron, meeskondlik (8): 1. Itaalia (A. ja N. Nadi, O. Puliti, A. Marazzi, T. de Revel, F. Cesarano, B. Baldi); 2. Prantsusmaa (L. Gaudin, G. Buchard, A. Massard, P. Cattiau, Perrodon); 3. Holland (v. d. Wiele, A. de Jong, A. Doorman, W. van Blijenburgh, L. Dalaunoy, S. Zeldenrust); 4. Taani.

KAASAEGNE VIIEVÕISTLUS

Startis 22 võistlejat. 1. G. Dyrssen, Rootsi — kohapunktide summa 18 (laskmises 6., ujumises 2., vehklemises 2., ratsutamises 6., jooksus 2.); 2. E. de Laval, Rootsi 23 (1 — 13 — 5 — — 1 — 3); 3. G. Runö, Rootsi 27 (4 — 1 — 16 — 5 — 1); 4. B. Uggla, Rootsi 46 (13 — 5 — 10 — 13 — 5); 5. M. Christensen, Taani 47; 6. H. Rainer, USA 48.

SÕUDMINE, 2000 M

Üheline (10): 1. J. Kelly, USA 7.35,0; 2. J. Beresford, Ingl. 7.36,0; 3. C. Hadfield, U.-Mer. 7.48,0; 4. F. Eyken, Holl.

Kaheline paarissaeruline (5): 1. USA (J. Kelly — P. Costello) 7.09,0; 2. Itaalia (E. Dones — — P. Annoni) 7.19,0; 3. Prantsusmaa (A. Plè — G. Giran) 7.21,0.

Kaheline roolimeheta (4): 1. Itaalia (E. Olgeni — G. Scatturini) 7.56,0; 2. Prantsusmaa (Poix — Bouton) 7.57,0; 3. Šveits (E. Candeveau — A. Felber).

Neljaline roolimehega (9): 1. Šveits (H. Valter, M. ja P. Rudolf, W. Brüderlein, ilma roolimeheta) 6.54,0; 2. USA (K. Meyers, C. Close, F. ja E. Federschmidt, roolis S. Clark) 6.58,0; 3. Norra (H. Larsen, P. Gulbrandsen, T. Klem, B. Var, roolis T. Hagen) 7.01,0.

Kaheksaline (8): 1. USA (C. King, V. Gallagner, D. Johnston, A. Sandborn, E. Moore, W. Jordan, E. Graves, V. Jacomini, roolis S. Clark) 6.02,6; 2. Inglismaa (R. Shove, E. Horsfall, G. Nickalls, R. Lucas, W. James, J. Campbell, S. Earl, J. Talbot, roolis S. Swann) 6.05,0; 3. Norra (T. Nag, C. Olsen, A. Nilsen, H. Ellingsen, T. Michelsen, A. Mortensen, K. Nag, T. Tollefsen, roolis T. Hagen) 6.36,0.

PURJETAMINE

1919. aastal kehtestati jahiklassidele uued rahvusvahelised tingimused. Kuna uued jahid tunduvalt erinesid vanadest jahitüüpidest (millede tingimused olid kehtestatud peamiselt 1907. aastal), eraldati Antverpeni mängudel võistlusklassid kaheks (allpool märgituna «uus» või «vana»). Seetõttu tekkis tõeline «klassiuputus» ja igas klassis startis vaid 1—3 jahti.

6 m, uus (2): 1. Norra («Jo»; I. Rödd, P. Kaasen, roolis A. Brekke); 2. Belgia («Tan-Feh-Pah»; roolis L. Huybrechts).

6 m, vana (3): 1. Belgia («Edelweiss»; roolis E. Corneille); 2. Norra («Marmi II»; F. Torgersen, A. Knudsen, roolis L. Erichsen); 3. Norra («Stella»; E. Berntsen, T. Pedersen, roolis H. Agersborg).

6,5 m. uus (2): 1. Holland («Oranje»; P. Carp, P. Wernink, roolis J.-R. Carp); 2. Prantsusmaa («Rose Pompon»; roolis A. Weil).

7 m, vana (1): Inglismaa («Ancora»; D. Winifred, roolis C. Wright).

8 m, uus (3): 1. Norra («Sildra»; R. Vig, T. Christophersen, E. Marthiniussen, roolis M. Konow); 2. Norra («Lyn»; L. Schmidt, F. Schiander, N. Thomas, R. Tschudi, roolis J. Salvesen); 3. Belgia («Antwerpia V»; roolis A. Grisar).

8 m, vana (2): 1. Norra («Irene»; A. Bruun Jacobsen, K. Olsen, T. Wagle, T. Holbye, roolis A. Ringvold); 2. Norra («Fornebo»; S. Abel, C. Diel, J. Faye, roolis N. Nielsen).

10 m, uus (1): Norra («Mosk II»; R. Gjertsen, A. Sejersted, H. ja T. Schiött, S. Gilbert, O. Falkenberg, roolis C. Arentz).

10 m, vana (1):	Norra («Eleda»; P. ja G. Jamvold, C. Juell, O. Sörensen, I. Nielsen, S. Holter, roolis E. Herseth).
12 m, uus (1):	Norra («Heira II»; O., T. ja E. Örvig, K. Hassel, E. Reimers, M. Borthen, C. Wiese, A. Allers, roolis J. Friele).
12 m, vana (1):	Norra («Atlanta»; J. K. ja O. Östervold, H. Stoermann Naess, L. Christiansen, H. Mögster, R. ja H. Birkenland, roolis H. Östervold).
30 m² purjepinnaga (1):	Rootsi («Kullan»; roolis G. Lundquist).
40 m² purjepinnaga (2):	1. Rootsi («Sif», roolis T. Holm); 2. Rootsi («Elise»; roolis G. Svensson).
Jollid, 12 jalga (2):	1. Holland («Beatriss III»; P. Beukers); 2. Holland («Boreas»; E. A. van der Bresen).
Jollid, 18 jalga (1):	Holland («Brat»). M. Jukola andmetel purjetas see joll Inglise lipu all.

RATSUTAMINE

Koolisõit (18):	1. J. Lundblad, Rootsi 27,937; 2. H. Sandström, Rootsi 26,312; 3. H. von Rosen, Rootsi 25,125; 4. W. von Essen, Rootsi 24,875; 5. de Maille, Prants.; 6. Artola, Prants.
Kolmevõistlus (25):	1. H. Mörner, Rootsi 1775; 2. A. Lundström, Rootsi 1738,75; 3. E. Caffaratti, It. 1733,75; 4. M. de'Emars, Belg. 1652,5; 5. G. Sprighi, It. 1647,5; 6. J. Chamberlain, USA 1568,75.
Kolmevõistlus, meeskondlik (6):	1. Rootsi (G. Mörner, A. Lundström, G. von Braun) 5058; 2. Itaalia (E. Caffaratti, G. Sprighi, G. Cacciandra) 4735; 3. Belgia (M. de'Emars, Lints, J. Bonvalet) 4660; 4. USA 4478.
Takistussõit (25):	1. T. Lequio, It. 0 karistuspunkti; 2. A. Valerio, It. 3; 3. G. Lewenhaupt, Rootsi 4; 4. P. Michelet, Norra 5; 5. de la Serla, Belg. 6; 6. Stockenström, Rootsi 6.
Takistussõit, meeskondlik (5):	1. Rootsi (H. von Rosen, C. König, D. Norling) 14; 2. Belgia (de Oultremont, Commans, de Gaiffier) 16,25; 3. Itaalia (E. Caffaratti, G. Cacciandra, A. Alvisi) 18,75; 4. Prantsusmaa 34,75; 5. USA 42,0.
Voltižeerimine (17):	1. T. Bouchaert, Belg. 30,5 p.; 2. S. Field, Prants. 29,5; 3. T. Finet, Belg. 29.
Voltižeerimine, meeskondlik (3):	1. Belgia (täielik koosseis puudub); 2. Prantsusmaa (täielik koosseis puudub); 3. Rootsi (O.-P. ja O. Nilsson, Green, Mårtenson). Enne ega pärast Antverpeni ei ole voltižeerimine enam olümpiamängude kavas olnud.
20 km kestvusratsutamine:	1. J. Misonna, Belg. 55.03,0; 2. de Santigues, Prants. 56.29,0; 3. J. Bonvalet, Belg. 57.00,0.
50 km kestvusratsutamine:	1. E. Johansen, Norra 3:05.00,0; 2. Vidart, Prants. 3:06.30,0; 3. M. de' Emars, Belg.

JALGPALL

Osa võttis 14 meeskonda. 1. Belgia (I. de Bie; O. Verbeek, A. Swartenbroeck; J. Mosch, E. Hase, A. Fiérans; D. Bastin, R. Coppée, M. Bragard, H. Lornoe, L. van Hegge); 2. Hispaania (Zamora; Arrato, Vallania; Equiazabal, Belasteungoita, Samitier; Sancho, Seimuaga, Arabolaza, Boreno, Acedo); 3. Holland (McNeill; Denis, Verwey; Boschart, Kuypers, Steeman; van Rappard, van Dort, Groosjohann, van Heyden, Bulder).

Mängud 1. ringis: Tšehh.—Jug. 7:0; Norra—Ingl. 3:1; Prants.—Šveits (loobumisvõit); It.—Egipt. 2:1; Holl.—Luks. 3:0; Rootsi—Kreeka 9:0; Hisp.—Taani 1:0; Belgia vaba.

Veerandfinaalid: Tšehh.—Norra 4:0; Prants.—It. 3:1; Holl.—Rootsi 5:4 (normaalaeg 1:1); Belg.—Hisp. 3:1.

Poolfinaalid: Tšehh.—Prants. 4:1; Belg.—Holl. 3:0.

Finaal: Belg.—Tšehh. 2:0. Mäng katkes 27. minutil. Tšehhoslovakkia meeskond lahkus väljakult ning diskvalifitseeriti seejärel.

Mängud 2. ja 3. koha selgitamiseks: Hisp.—Rootsi 2:1; It.—Norra 2:1; Egipt.—Jug. 4:2. Egiptus ei saanud Itaaliaga mängida, kuna oli varem juba Itaaliale kaotanud, Hisp.—It. 2:0; Hisp.—Holl. 3:0.

MAAHOKI

Osa võttis 4 meeskonda. 1. Inglismaa (H. Haalam; J. Benneth, C. Aktin; C. Campbell, H. Cooke, E. Crockford; C. Wilkinson, W. Smith, G. McGrath, J. McBryan, S. Shoveller); 2. Taani; 3. Belgia; 4. Prantsusmaa.

Mängude tulemused: Ingl.—Taani 5:1; Ingl.—Belg. 12:1; Ingl.—Prants. (loobumisvõit); Taani-Belg. 5:2; Taani—Prants. 9:1; Belg.—Prants. 3:2.

POLO

Osa võttis 4 meeskonda. 1. Inglismaa (Melville, Barrett, Wodehouse, Lockett); 2. Hispaania (de la Maza, de San Miguel, A. ja L. Figueroa); 3. USA; 4. Belgia.

Mängude tulemused: Hisp.—USA 13:3; Ingl.—Belg. 8:3; USA—Belg. 13:3; Ingl.—Hisp. 13:11.

RAGBI

Osa võttis 2 meeskonda. 1. USA (D. Carrol, C. Doe, G. Dawis, G. Fish, J. Fitzpatrick, M. Hanzeltine, J. Hunter, C. Meehan, J. ja W. Muldoon, J. O'Neil, J. Patrick, H. Righter, C. Slater, R. Scholz, C. Tilden, H. Schmidt, D. Wallace, J. Winston, H. Wrenn); 2. Prantsusmaa. Mängu võitis USA tulemusega 8:0.

TENNIS

Meesüksikmäng (41): 1. L. Raymond, L.-Aafr.; 2. I. Kumagae, Jaapan; 3. C. Winslow, L.-Aafr.; 4. O. Turnbull, Ingl. Finaal 5:7, 6:4, 7:5, 6:4.

Naisüksikmäng (18): 1. S. Lenglen, Prants.; 2. D. Holman, Ingl. (finaal 6:3, 6:0); 3. K. McKane, Ingl.; 4. S. Fick, Rootsi (mäng 3. kohale 6:2, 6:0).

Meespaarismäng (22 paari): 1. O. Turnbull — M. Woosnam, Ingl.; 2. I. Kumagae — S. Kashio, Jaapan; 3. M. Decugis — P. Albarran, Prants.; 4. F. Blanchy — J. Brugnon, Prants. Finaal 6:2, 5:7, 7:5, 7:5.

Naispaarismäng (9 paari): 1. W. McNair — K. McKane, Ingl.; 2. G. Beamish — D. Holman, Ingl.; 3. S. Lenglen — d'Ayen, Prants.; 4. M. Storms — —Arendt, Belg. Finaal 8:6, 6:4.

Segapaarismäng (16 paari): 1. S. Lenglen — M. Decugis, Prants.; 2. K. McKane — M. Woosnam, Ingl. (finaal 6:4, 6:2); 3. M. Skrobkova — L. Zemla, Tšehh.; 4. A. Folmer-Hansen — E. Tegner, Taani (mäng 3. kohale 0:6, 6:1, 6:2).

VIBULASKMINE

«Väike lind»: 1. E. van Meer 11; 2. L. van de Perck 8; 3. H. Hermans 6 (kõik Belgia). Meeskondlik esikoht kuulus Belgiale (ainuke osavõtja).

«Suur lind»: 1. E. Clostens 13; 2. L. van de Perck 11; 3. F. Flamand 7 (kõik Belgia). Meeskondlik esikoht kuulus Belgiale (ainuke osavõtja).

Distants 28 m: 1. H. van Innis, Belg. 144 p. 2. C. Quentin, Prants. 115. Meeskondlik järjestus: 1. Holland 3087; 2. Belgia 2927; 3. Prantsusmaa 2317.

33 m: 1. H. van Innis, Belg. 139; 2. L. Brulé, Prants. 94.

50 m: 1. L. Brulé, Prants. 134; 2. V. van Innis, Belg. 106. Meeskondlik paremus 33 ja 50 m kokkuvõttes: 1. Belgia 2958; 2. Prantsusmaa 2586.

Meeskonnavõistlus 50 m distantsil: 1. Belgia 2698; 2. Prantsusmaa 2491.

Naised, 50+60 jardi: 1. O. Newal 132 p.; 2. M. Dod 126; 3. J. Hill-Lowe 118 (kõik Ingl.). Paljude autorite järgi polnud vibulaskmine mängude ametlikus programmis.

ILUUISUTAMINE

Mehed (9): 1. G. Grafström, Rootsi — kohapunktide summa 7, tehn. punkte 405,5; 2. A. Krogh, Norra 18 — 376,3; 3. M. Stixrud, Norra 24,5 — 376,5; 4. U. Salchow, Rootsi 25,5 — 369,5; 5. S. Ilmanen, Soome 30 — 351,14; 6. N. Niles, USA 49 — 282,32.

Naised (6): 1. M. Julin, Rootsi 12 — 182,7; 2 S. Norén, Rootsi 12,5 — 177,5; 3. T. Weld, USA 15,5 — 179,6; 4. P. Johnson, Ingl. 18,5 — 173,90; 5. M. Moe, Norra 22,5 — 171,95; 6. I. Gulbrandsen, Norra 24 — 169,50. F. Mezö märgib võitja nimeks M. Mauroy.

Paarissõit (8 paari): 1. L. ja W. Jakobsson, Soome 7 — 11,5; 2. A. ja Y. Bryn, Norra 15,5 — 10,4; 3. P. Johnson — B. Williams, Ingl. 25 — 9,5; 4. T. Weld — N. Niles, USA 28,5 — 8,94; 5. E. Muckelt — — S. Wallwork, Ingl. 34 — 8,75; 6. G. Herbos — G. Waegemans, Belg. 41,5 — 8,0.

JÄÄHOKI

Osa võttis 7 meeskonda. 1. Kanada (H. Haldorson, F. Frederiksson, K. Johanneson, M. Goodman, A. Woodman, R. Benson, C. Fridfinnsson, väravas W. Byron); 2. USA (C. Weidborner, E. Fitzgerald, J. McCormick, J. Geran, H. Drury, F. Coheem, A. Conray, L. McCormick, F. Synott, L. Tuck, väravas R. Bonney); 3. Tšehhoslovakkia (A. Dušek, V. Loos, J. Palouš, F. Peka, K. Pešek, J. Sroubek, O. Vindyš, väravas K. Hartmann): 4. Rootsi.

Mängude tulemused. 1. ring: Rootsi—Belg. 8:0, USA—Šveits 29:0, Kan.—Tšehh. 15:0, Prants. oli vaba. Poolfinaalid: Rootsi—Prants. 4:0, Kan.—USA 2:0. Finaal: Kan.—Rootsi 12:1. Mängud 2. kohale: USA—Rootsi 7:0, USA—Tšehh. 16:0. Mängud 3. kohale: Rootsi—Šveits 4:0, Tšehh.—Rootsi 1:0.

PARIIS 1924

Pariis, loobudes eelmistest mängudest Antverpeni kasuks, sai piisavalt aega ettevalmistamiseks 1924. aasta olümpiamängudeks. Maailm oli enam-vähem suutnud likvideerida sõja kurvad tagajärjed ja elu kulges taas normaalset rada. Sport, mis 1920. aasta olümpiamängudega sai uue, tugeva tõuke, jätkas kõikjal peatumata hooga võidukäiku.

Spordiliikumise võimas hoog avaldus ilmekalt 1924. aastal Pariisis — olümpiamängudest osavõtvate maade arv kasvas eelmiste mängudega võrreldes 15 võrra. Kokku startisid kaheksandatel olümpiamängudel 44 riigi esindused 3092 sportlasega. See, mis tuletas veel meelde maailmasõda, oli Saksamaa sportlaste eemalejäämine — kuigi olümpiamängudest osavõtuks ei tehtud seekord takistusi kellelegi, oli prantslastel veel värskelt meeles sakslaste süü läbi osaks saanud tohutud kaotused ning nad jätsid neile ametliku kutse saatmata.

Prantslased võtsid mängude kavva kergejõustiku, mõlemad maadlusviisid, poksi, tõstmise, jalgrattasõidu, kaasaegse viievõistluse, vehklemise, võimlemise, laskmise, tennise, sõudmise, ratsutamise, purjetamise, jalgpalli, polo, ragbi ning ujumise ja veepalli. Peale selle võisteldi mitteametlikult veel pelotas ja peeti mitmeid demonstratsioonesinemisi teistel vähem harrastatavatel spordialadel.

Mängude peaareen asus Pariisi kesklinnast 12 km kaugusel Colombes'is prantsuse suurimale ja teenekamale spordiklubile Racing Club de France'ile kuuluval 500 m rajaga staadionil, mille tribüünid mahutasid kuni 45 000 pealtvaatajat. Peale kergejõustiku peeti staadionil ka ragbiturniir, tähtsamad jalgpallimatšid, võimlemisvõistlused ja mõned ratsutamisalad; tennisevõistlused toimusid staadioni vahetus läheduses asuvatel väljakutel. Ujumisvõistlusteks valmis Pariisi idaosas ajakohane ujumisstaadion Piscine de Tourelles, mis on tänapäevani jäänud prantsuse ujujate kesksemaks treeningubaasiks Pariisis. Poks, maadlus ja tõstmine korraldati sisevelodroomil — klaaskatusega suures sisehallis, laskmine kolmes eraldi asuvas tiirus ning sõudmine Seine'i jõel. Ainult purjetamine toimus väljaspool Pariisi — Le Havre'i sadamalinna juures Seine'i lahel. Paljud delegatsioonid olid oma võistlejate majutamiseks üürinud Pariisi eeslinnade villad. Korraldajad olid reserveerinud ka mõned olümpiastaadioni lähedal asuvad sõjaväekasarmud.

Kaheksandad olümpiamängud avati laupäeval, 5. juulil kõigi osa-

võtjate defileega. Suurimad delegatsioonid olid prantslastel (319), ameeriklastel (291), inglastel (247), itaallastel (202), belglastel (173) ja rootslastel (159). Mängud kuulutas avatuks Prantsusmaa president Domergue ja kõigi osavõtjate nimel lausus olümpiavande prantsuse kergejõustiklane G. André. Lõputseremoonia oli 27. juulil. Kolme nädala jooksul peeti võistlused kõigil kavas olnud aladel, välja arvatud jalgpall, ragbi ja laskmine, kus olümpiavõitjad selgitati enne mängude ametlikku algust.

1924. a. olümpiamänge Pariisis on mõnel pool nimetatud «kolme mehe mängudeks». Selle all on mõeldud mängude kaasakiskuvamaid heitlusi kolme mehe vahel jooksuradadel (Nurmi — Ritola — Wide) ja ujulas (Weissmüller — Charlton — Borg). Tegelikult kujunesid need ka seekord «Paavo Nurmi mängudeks». Nurmi tegi kaasa neli ala ja võitis neli kuldmedalit! Oleks kindlasti võitnud viiendagi, kuid meest ei lubatud rohkem võistelda. Nurmi suurepärasest jõust ja vastupidavusest kõneleb tõsiasi, et ta võitis vähem kui poolteise tunni kestel kaks kuldmedalit — kõigepealt 1500 m ja kohe seejärel ka 5000 meetri jooksus, kusjuures mõlemal alal sündis uus olümpiarekord. Ka tapvas päikeselõõmas peetud murdmaajooksus, kus üle poolte osavõtjatest nõrkesid või said päikesepiste, ei leidunud Nurmile vastast.

Kergejõustikuvõistlustel said ameeriklased ootamatult lüüa — lühimaajooksudes võitsid nad vaid ühe ala. 100, 400 ja 800 m jooksus läksid «kullad» inglastele. Omamoodi lüüa sai ka USA värvides esinenud kanadalane R. LeGendre. Ta püstitas viievõistluse käigus uue kaugushüppe maailmarekordi — 7.76,5 ja tuli üldkokkuvõttes kolmandaks. Seevastu kaugushüppevõistlustel võideti kuldmedal tema rekordist täpselt 32 sm nõrgema tagajärjega, kuid seal ta kaasa ei võistelnud, sest oli pidanud end selles liiga nõrgaks!

Pariisi mängude parimaks ujujaks oli austria päritoluga ameeriklane Jonny Weissmüller, kes võitis kolm kuldmedalit ning koos sellega suure populaarsuse. Kui Jonny osutus maailma kiireimaks ka neli aastat hiljem Amsterdamis, avanes talle tee Hollywoodi, kus paljude ujujate ihaldatud eeskuju sai kolmandat korda kuulsaks, kuid nüüd juba kinolinal inimahv Tarzani osas.

Võrreldes 1920. aastaga oli spordiliikumine Eestis saanud tublisti hoogu juurde, paranenud oli mõnevõrra ka spordiorganisatsioonide majanduslik olukord. Seepärast hakati juba varakult tegema ettevalmistusi Pariisi mängudest osavõtuks. Esialgu olid ettevalmistused organisatsioonilist laadi. Spordiringkonnad hakkasid otsima võimalusi võrdlemisi suurema hulga sportlaste saatmiseks Pariisi. Lasti müügile massiline olümpiamärk ja teisi suveniire, tehti korjandusi ning korraldati olümpialoterii. Nende ürituste tuludest kaeti lõviosa võistkonna lähetamisega seotud kuludest.

Sportlikus mõttes sai ettevalmistus õige hoo olümpia-aasta algul.

Tõstjad lisasid kangile kilogramme ja lihvisid tehnikat, maadlejad tõstsid ühistreeningute arvu kolmele korrale nädalas, kergejõustiklastele ja jalgpallureile üüriti sisetreeninguteks ratsamaneež. Asjatundliku ettevalmistuse tegid läbi jalgpallurid ja maadlejad, sest neid juhendasid oma ala tuntud spetsialistid — ungarlane F. Konya ja soomlane R. Oksa. Enne Pariisi mänge olid eestlased pidanud jalgpallis kümmekond maavõistlust Soome, Rootsi, Läti, Leedu, Poola ja NSV Liiduga. Kuigi nende mängude üldbilanss oli selgelt negatiivne (2 võitu, 3 viiki ja 5 kaotust), näitasid nad siiski, et konarlise mängutehnika silumise korral võib Eesti jalgpall pakkuda väärilist konkurentsi paljude maade meeskondadele. F. Konya juurutatud kesk-euroopa jalgpallikooli tehnilised ja taktikalised peensused kulusid jalgpallimeestele marjaks ära.

Eriti tuleb alla kriipsutada Robert Oksa osa eesti maadluse arendamisel. Vaatamata oma lühiajalisele Eestis viibimisele (juba 1925. aastal läks ta Rootsi koondise treeneriks) suutis Oksa panna meie maadlusspordile raudse vundamendi, mis hiljemgi pidas vastu arvukatele rahvusvahelistele jõuproovidele.

Spordiringkondade õnnestunud jõupingutuste tulemusena võidi Eestist Pariisi saata 44 sportlast — hulk, milleni hiljem majanduslike võimaluste piiratuse tõttu enam kunagi ei jõutud. Meie olümpiaatleetideks 1924. aastal olid:

kergejõustikus — R. Kesküll, A. Antson, J. Villemson, J. Lossmann, E. Reimann, A. Klumberg (Kolmpere), V. Ever, E. Neumann, E. Rähn, H. Tammer ja G. Kalkun;

maadluses — E. Pütsep, A. Koolmann, V. Väli, O. Käpp, A. Praks, A. Kusnets, R. Steinberg ja R. Loo;

tõstmises — G. Ernesaks, A. Richmann, E. Vanaaseme, V. Noormägi, A. Neuland, J. Kikas, S. Hallap, H. Tammer ja K. Raag;

poksis — V. Palm;

jalgpallis — A. Lass ja E. Tipner (väravavahid) ning A. Jürgenson, O. Üpraus, H. Väli, R. Liivar, E. Kaljot, B. Rein, H. Paal, H. Kaarmann, V. Rõks, E. Ellmann, E. Joll, A. Pihlak ja O. Silber.

Nagu arvata võis, kujunesid eestlastele edukamateks raskejõustikualad. Tõstjad teadsid oma väljavaateid kõige paremini ja sõitsid Pariisi reaalsete võidulootustega. Põhjust andsid selleks edukas esinemine eelmistel olümpiamängudel, esimestel ametlikel MM-võistlustel Tallinnas võidetud 3 kuld-, 3 hõbe- ja 4 pronksmedalit ning võidud 1923. aastal Göteborgis peetud nn. Balti mängudel. Suurimad lootused asetati seejuures Eesti esimesele olümpiavõitjale ja maailmameistrile Alfred Neulandile, kes sel ajal oli oma elu parimas vormis. Paraku ei läinud aga kõik ootuste kohaselt.

Pärast Antverpeni mänge moodustatud Rahvusvaheline Tõsteliit ei olnud veel suutnud orienteeruda paljude tol ajal kasutusel olnud tõsteviiside virr-varris (tänapäeval praktiseeritav nn. klas-

sikaline kolmevõistlus võeti esmakordselt kasutusele 1928. a. olümpiamängudel) ning Pariisis oli mitmevõistlusena kavas kombineeritud viievõistlus, mis koosnes ühe käega rebimisest ja tõukamisest, kahe käega rebimisest, surumisest ja tõukamisest.
Neuland alustas võistlust paljulubavalt: juba esimeses tõsteviisis, ühe käega rebimises, sündis keskkaalu uus maailmarekord — 82,5 kg. Sellest paremat tagajärge suutis Pariisi tõstepõrandal näidata vaid üks mees — poolraskekaalu võitja prantslane C. Rigoulot. Saavutanud oma peamise konkurendi, itaallase C. Galimberti ees esimeses tõsteviisis viiekilose edumaa, kaotas Neuland selle ühe käega tõukamises. Siis aga jõudis järjekord kahe käega rebimiseni, milles eestlane oli eriti tugev. Neuland oli rebimisel kasutusele võtnud laia kätehaarde, mis oli tunduvalt ökonoomsem kui kitsas haare. Tänapäeval ei kujutata rebimistehnikat teisiti üldse ette, kuid 1924. aastal Pariisis oli Neuland ainus, kes laia haaret kasutas. Kuigi selles ei olnud midagi tolleagsetele võistlusmäärustele vastukäivat, ei meeldinud uuendus prantslastest kohtunikele. Nii jäigi Neulandi tagajärg kahe käega rebimises tunduvalt nõrgemaks loodetust, kuna ta oli sunnitud tõstma viisil, mida ta üldse ei olnud harjutanud.
Eestlased kavatsesid esitada protesti, kuid loobusid sellest, sest protesti esitamine maksis 100 franki ning kui seda ei kinnitatud, oleks raha läinud kaduma. Neuland jätkas võistlemist tujutult, surus vaid 77,5 ja tõukas 115 kg (30—35 kilo vähem sellest, milleks ta võimeline oli), sai kogusummas Galimbertist 37,5 kilo võrra nõrgema tagajärje ning oli sunnitud leppima hõbemedaliga. Tagantjärele on raske öelda, kas Neuland oleks kuldmedalit võitnud, kui seda vahejuhtumit poleks olnud, sest Galimberti kogusumma (492,5 kg) oli küllaltki kõrgest klassist. Kuid treeningutel pääses Neuland mitmel korral 500 kg piirile ning oli tema enda arvates võimeline kordama seda ka Pariisis.
Hästi esines keskkaalus ka teine eestlane Johannes Kikas. Pronksmedalile pretendeerisid peale tema veel šveitslane A. Aeschmann, egiptlane A. Samy ja prantslane R. François. Enne viimast ala, kahe käega tõukamist, oli Kikas viiendal kohal. Selleks et medalit võita, pidi ta tõukamises saavutama tagajärje, mis oleks võrdne uue maailmarekordiga. Kuigi ülesanne tundus lootusetuna, tuli Kikas sellega siiski toime: ta tõukas üles 127,5 kg — kaks ja pool kilo rohkem kehtivast maailmarekordist — ja võitis pronksmedali egiptlase Samy ees.
Kolmanda medali tõstmises tõi Eestile raskekaallane Harald Tammer. Tema võistlus auhinnalise koha pärast kulges analoogiliselt Kikkaga, sest enne viimast tõsteviisi ei olnud Tammer isegi kuue parema hulgas. Kahe käega tõukamises oli eestlane aga klass omaette, edestades kõiki raskekaallasi 10—20 kiloga. Kokkuvõttes saavutas Tammer prantslase L. Dannoux' ja lätlase K. Leilandsiga

võrdse tagajärje. Kuna aga Tammeri kehakaal oli konkurentide omast väiksem, kindlustas see talle pronksmedali. Lõpetanud tõukamise 140 kiloga, laskis Tammer rekordkatseks kangile seada 142,5 kg ning püstitas uue olümpiarekordi. Muide — Tammer kuulus nende väheste olümpiaatleetide hulka, kes tegid mängud kaasa kahel spordialal. Ta võistles ka kuulitõukes.
Kolm medalivõitu ühel spordialal oli väikesele Eestile kahtlemata suursaavutus. Ometi esinesid eranditult kõik Eesti tõstjad Pariisis alla oma tegelike võimete. Selle kohta paar iseloomulikku näidet: enne ärasõitu Pariisi said kergekaallased Voldemar Noormägi ja Eduard Vanaaseme Tallinnas peetud võistlustel viievõistluses kogusummaks vastavalt 445 ja 440 kg. Pariisis tõstis Vanaaseme 415 kg ja jäi kuuendaks, Noormägi aga platseerus veelgi tahapoole (olümpiavõitja tagajärg selles kehakaalus oli 440 kg). Kuuendale kohale tuli ka sulgkaallane Gustav Ernesaks. Tema parim kogusumma oli mängude eelõhtul 392,5 kg, Pariisi tõstepõrandal aga 20 kg nõrgem (sulgkaalus võideti hõbemedal 385 kiloga).
Ka teiste Eesti sportlaste võistlustasemes oli suuri kõikumisi. Muidugi ei saa neid ebaõnnestumisi seletada ainult suurvõistluste harjumatu õhkkonna ja kohtunike oskamatuse või erapoolikusega. Üks põhjusi peitus erakordsetes võistlustingimustes: Pariisis näitas termomeeter mängude ajal varjus +35° C, sisevelodroomi klaaskatuse all aga koguni 45—50°! Niisuguse saunaleitsakuga ei suutnud meie mehed kohaneda, veelgi vähem näidata maksimumi. Itaallased ja prantslased, kellele kuumus rohkem «konti mööda» oli, jagasid omavahel kõik tõstmise kuldmedalid.
Kuldmedalita eestlased Pariisis siiski ei jäänud: klassikalises maadluses oli kärbeskaallane Eduard Pütsep kõigist oma vastastest kindlalt üle. Finaalis olid tema vastasteks nimekad soomlased — maailmameister V. Ikonen ja A. Ahlfors, kuid ka siin oli Pütsep veenvalt parem: maailmameistri üle saavutas ta selge punktivõidu, Ahlforsi pani aga õlgadele. Esimene olümpiakuld oli tõendiks eesti maadluse tõusvast tasemest.
Teatavasti ei võitnud meie maadlejad Antverpeni mängudel ühtegi auhinnalist kohta. Maailma paremikule ei suudetud konkurentsi pakkuda ka 1921. aastal peetud esimestel ametlikel MM-võistlustel Helsingis. Ent juba järgmisel aastal tuli Stokholmi MM-võistlustel esimene medal — E. Pütsep sai kärbeskaalus teise koha. Siitpeale algas E. Pütsepa ja Eesti maadluse edutee. 1923. aastal Göteborgis peetud nn. Balti mängudel, mida tasemelt võib vabalt võrrelda MM-võistlustega, võitis Pütsep juba esikoha, auhinnasaajate hulka aga pääsesid veel R. Värter, H. Kruusenberg ja A. Kusnets.
Kuldmedal Pariisi olümpiamängudel 1924. aastal oli Pütsepa pideva arengu loomulikuks jätkuks. Kahel järgneval aastal tõmbus Pütsep veidi tagasi, kuid 1927. aasta EM-võistlustel oli ta

jällegi matil ja võitis hõbemedali. Amsterdami olümpiamängude ajaks saavutas eestlane uuesti suurvormi ning oli kindlaim pretendent kuldmedalile.
Keskkaallane Roman Steinberg võitis Pariisis pronksmedali, napilt jäi auhinnasaajate hulgast välja aga kergekaallane Albert Kusnets. Kolm meie maadlejat proovisid õnne ka vabamaadluses, kuid seekord veel edutult.
Kaks võidetud medalit kindlustasid Eesti maadlejatele riikidevahelises paremusjärjestuses (kahe maadlusviisi kokkuvõttes) Soome, USA, Šveitsi ja Rootsi järel viienda koha. Sellest ajast alates jäid eestlased maailma tugevamate maadlusmaade hulka püsima paljudeks aastateks.
Kuuenda medali tõi Eestile andekas kümnevõistleja Aleksander Klumberg (Kolmpere). Juba Antverpeni mängudel oodati Klumbergilt suursaavutust, sest vahetult enne mänge oli ta Tallinnas küündinud esimese sportlasena maailmas 8000 punktini (8025). Ebaõnnestumised olümpiamängudel Antverpenis ei heidutanud visa ja tahtekindlat noormeest. 1922. aastal Helsingis peetud võistlustel viis Klumberg kümnevõistluse maailmarekordi üle 8100 punkti piiri (sel ajal maksma hakanud uue punktitabeli kohaselt 7481,69 punkti) ning sõitis Pariisi juba favoriidina.
Tasavägises konkurentsis ameeriklaste H. Osborne ja E. Nortoniga võitis A. Klumberg pronksmedali. Võitja Osborn ületas eestlaste maailmarekordi 229 punktiga. Klumberg ise oma rekordini ei küündinud, samuti mitte hõbemedalile tulnud Norton, kellele Klumberg kaotas ainult 21 punktiga.
Teiseks meheks, kellelt 1924. a. Pariisis vargsi medalivõitu oodati, oli maratonijooksja Jüri Lossmann. Kõigil oli veel värskelt meeles tema suurjooks Antverpenis. Vahepeal oli Lossmann küll maadelnud tervisehäiretega, kuid olümpiamängude lähenedes hakkas uuesti treenima, saavutades paljulubava võistlusvormi.
Jooksu alustas Lossmann võrdlemisi tagasihoidlikult, kuid lisas peagi tempot ja hakkas üksteise järel mööduma eesjooksjatest. 28. kilomeetril tõusis Lossmann kuuendale kohale. Kolm kilomeetrit edasi oli ta juba viies ning asus püüdma 30—40 meetrit eespool jooksvat soomlast L. Haloneni. 35. kilomeetril polnud Lossmann veel soomlasest möödunud, kuid mõlemad olid tublisti lähemale jõudnud kolmandal kohal püsivale ameeriklasele C. De Mar'le. Just siis, kui staadionil olevad eestlased arvasid Lossmanni alustavat otsustavat lõpuspurti, saabusid viimasest kontrollpunktist (38 km) andmed jooksjate järjestuse kohta. Lossmanni nime esimese kaheksa hulgas ei olnud... Pärast kolmekümne viiendat kilomeetrit tundis Lossmann ennast ootamatult halvasti. Pisut hiljem lõi kõhtu valu ja ta oli sunnitud jooksutempot alandama kuni kõnnini. Tervis oli taas vembu sisse visanud! Viimased kilomeetrid kuni finišini läbis Lossmann valu ja

väsimuse tõttu viimast jõudu kokku võttes ning lõpetas kümnendana.
Teisele eestlasele Elmar Reimannile oli kõne all olev jooks samuti teiseks maratonijooksuks olümpiamängudel. Esimest korda tegi Reimann kaasa 1912. a. olümpiamängudel. Ajalugu kordus — nagu 12 aastat tagasi, jõudis ka siin Reimann finišisse viimasena ning talle anti hinnaline lohutusauhind.
Teisedki eesti kergejõustiklased ei suutnud maailma parimatele nimetamisväärset konkurentsi pakkuda.
Lühikeseks jäi ka Eesti jalgpallikoondise olümpiadebüüt. Loos tõi eestlaste esimeseks vastaseks Ameerika Ühendriigid. Vahelduvate võimalustega mängus esines meie meeskond võidujanuselt, kuid edutult. Juba 15. mänguminutil anti ameeriklaste kasuks 11 m karistuslöök, mille nad realiseerisid väravaks. 68. minutil oli eestlastel reaalne võimalus seisu viigistamiseks — nüüd anti meie meeskonna kasuks 11 m karistuslöök, kuid paraku läks pall väravaposti. Viimasel veerandtunnil viitsid jänkid tublisti aega ja suutsid eduseisu säilitada lõpuvileni.
Poksis viis loos Valter Palmi esimeses matšis kokku hiljem hõbemedali võitnud argentiinlase H. Mendeziga. Punktikaotus jättis eestlase pealtvaatajaks.
Pariisist tõid eestlased koju kuus olümpiamedalit — kaks korda rohkem kui neli aastat varem. See edu oli siiski suhteline, sest ametlikus riikidevahelises arvestuses tuli Eesti jälle neljateistkümnendale kohale. Arvestades punkte medalite järgi, langes aga koguni kahe koha võrra tahapoole.
Prantsusmaa Olümpiakomitee avaldas pärast mänge riikidevahelise paremusjärjestuse, kus punkte oli arvestatud igal alal esimese kuue koha eest järgmiselt: esikoha eest 10 punkti ning järgmise viie koha eest vastavalt 5, 4, 3, 2 ja 1 punkt. Taolist süsteemi ei ole varem ega ka hiljem enam kasutatud, sest see annab esikohale liiga suure eelise. Huvitav, et selle süsteemi rakendamine Pariisis ei muutnud siiski järjestust kaheksa parema maa osas. Allpool on riikidevahelist paremust arvestatud siiski võidetud medalite arvu järgi.
1. Ameerika Ühendriigid 216; 2. Prantsusmaa 83; 3. Soome 78,5; 4. Inglismaa 66; 5. Rootsi 50; 6. Šveits 46,5; 7. Itaalia 35; 8. Belgia 26; 9. Norra 22; 10. Taani, Holland ja Ungari 18; 13. Tšehhoslovakkia 15,5; 14. Austraalia 13; 15. Argentiina 11; 16. Eesti 9; 17. Jugoslaavia 8; 18. Kanada ja Austria 7; 20. Lõuna-Aafrika 6; 21. Luksemburg 5; 22. Iiri 3,5; 23. Kreeka, Poola ja Uruguai 3; 26. Egiptus 2; 27. Haiiti, Jaapan, Monako, Uus-Meremaa, Portugal ja Rumeenia 1 punkt.

VIII OLÜMPIAMÄNGUD

Pariis 1924, 3. mai — 27. juuli

KERGEJÕUSTIK

100 m (82): 1. H. Abrahams, Ingl. 10,6; 2. J. Scholz, USA (1,5 m järel); 3. A. Porritt, U.-Mer. (1 m); 4. C. Bowman, USA; 5. C. Paddock, USA; 6. L. Murchison, USA. Lühimaajooksudes fikseeriti ametlikult ainult võitja aeg. Eestlane R. Keskküll jooksis ühes eeljooksus hõbemedali võitnud Scholziga, kes võitis tagajärjega 10,8. Keskküll jäi võitjast maha 7 m ja finišeerus viiendana (aeg umbes 11,5).

200 m (62): 1. J. Scholz, USA 21,6; 2. C. Paddock, USA (0,5 m); 3. E. Liddell, Ingl. (1,5 m); 4. G. Hill, USA; 5. B. Norton, USA; 6. H. Abrahams, Ingl. Eesti esindaja R. Keskküll jäi 16. eeljooksus (üldse oli 17 eeljooksu) iirlase Lavani ja hispaanlase Baguna järel kolmandaks (edasi pääses igast eeljooksust kaks paremat). Keskkülli aeg oli 24,0.

400 m (60): 1. E. Liddell, Ingl. 47,6; 2. H. Fitch, USA 48,4; 3. G. Butler, Ingl. 48,6; 4. D. Johnston, Kan. 48,8; 5. C. Taylor, USA (tuli longates finišisse). J. Imbach (Šveits) katkestas. Osa allikaid (F. Mezö) märgib Fitchi ajaks 48,1 ja Butlerile 48,4. Eesti esindaja R. Keskküll jäi eeljooksus neljandaks, saades ajaks 53,2 (võitis USA esindaja Robertson — 50,2).

800 m (41): 1. D. Lowe, Ingl. 1.52,4; 2. P. Martin, Šveits 1.52,6; 3. S. Enck, USA 1.53,0; 4. H. Stallard, Ingl. 1.53,0; 5. W. Richardson, USA 1.53,8; 6. R. Dodge, USA 1.54,2. Jällegi erinevused: Jukola järgi oli Martini aeg 1.52,5, Enckil 1.52,9, Richardsonil 1.53,7; Mezö järgi oli Encki aeg 1.53,1. Siinolevate andmete aluseks on «Olympic Handbook». (Ametlikult teatati ainult võitja aeg). Selle ala pidi kaasa tegema ka Eesti esindaja J. Villemson, kuid tegutsedes samal ajal maadluskohtunikuna ei jõudnud ta jooksu ajaks staadionile.

1500 m (40): 1. P. Nurmi, Soome 3.53,6; 2. W. Schärer, Šveits 3.55,0; 3. H. Stallard, Ingl. 3.55,6; 4. D. Lowe, Ingl. 3.57,0; 5. R. Buker, USA 3.58,6; 6. L. Hahn, USA 3.59,0. F. Mezö märgib Schäreri ajaks 3.54,8 ja Stallardile 3.55,6. Osa võttis Eesti esindajana ka kirjanik ja ajakirjanik A. Antson, kes jäi eeljooksus ajaga 4.25,8 kuuendaks (sama eeljooksu võitis P. Nurmi ajaga 4.07,6).

5000 m (39): 1. P. Nurmi, Soome 14.31,2; 2. V. Ritola, Soome 14.31,4; 3. E. Wide, Rootsi 15.01,8; 4. J. Romig, USA 15.12,4; 5. E. Seppälä, Soome 15.18,4; 6. C. Clibbon, Ingl. 15.29,0. F. Mezö näitab Wide ajaks 15.01,3 (rootslased ise 15.01,8). Kümnendiksekundilisi erinevusi on ka Jukolal. Üldiselt tuleb paarituisse sekundikümnendikesse suhtuda teatud ettevaatlikkusega, sest tolleaegsetel ajamõõtjatel oli sekund jagatud veel viide ossa.

10 000 m (43): 1. V. Ritola, Soome 30.23,2; 2. E. Wide, Rootsi 30.55,2; 3. E. Berg, Soome 31.43,0; 4. V. Sipilä, Soome 31.50,2; 5. E. Harper, Ingl.; 6. H. Britton, Ingl. Jällegi F. Mezöl erinevused: 2. Wide 30.50,8; 3. Berg 31.59,0.

Maraton (58): 1. A. Stenroos, Soome 2:41.22,6; 2. R. Bertini, It. 2:47.19,6; 3. C. De Mar, USA 2:48.14,0; 4. L. Halonen, Soome 2:49.47,4; 5. S. Ferris, Ingl. 2:52.26,0; 6. M. Plaza-Reyes, Tšiili 2:52.54,0; 10. J. Lossmann, Eesti 2:57.54,0; 30. E. Reimann, Eesti 3:40.52,0. Võistluse lõpetas 30 meest. Distantsi pikkus 42 195 m.

3000 m meeskonnajooks (9): 1. Soome (1. P. Nurmi, 2. V. Ritola, 5. E. Katz) — kohapunktide summa 8; 2. Inglismaa (3. C. McDonald, 4. H. Johnston, 7. C. Webber) — 14; 3. USA (6. E. Kirby, 8. W. Cox, 12. W. Tibbetts) — 26; 4. Prantsusmaa — 31. Individuaalselt olid paremad: P. Nurmi, Soome 8.32,0; V. Ritola, Soome 8.40,6; C. McDonald, Ingl. 8.44,0; H. Johnston, Ingl. 8.45,2; E. Katz, Soome 8.45,2; E. Kirby, USA 8.52,9.

Murdmaajooks (38): 1. P. Nurmi, Soome 32.54,8; 2. V. Ritola, Soome 34.19,4; 3. R. Johnson, USA 35.21,0; 4. E. Harper, Ingl. 35.45,4; 5. H. Lauvaux, Prants. 36.44,8; 6. A. Studenroth, USA 36.45,4. Distantsi pikkus oli 10650 m.

Murdmaajooks, meeskondlik (6): 1. Soome (1. P. Nurmi, 2. V. Ritola, 8. H. Liimatainen) — kohapunktide summa 11; 2. USA (3. R. Johnson, 5. A. Studenroth, 6. A. Fager) — 14; 3. Prantsusmaa (4. H. Lauvaux, 7. G. Heuet, 9. M. Norland) — 20. Teistel meeskondadel ei suutnud kõik kolm arvesseminevat meest distantsi lõpetada. Jooksu ajal näitas kraadiklaas varjus +36° C, päikese käes koguni 50°, mistõttu paljud jooksjad katkestasid.

4×100 m (15): 1. USA (F. Hussey, L. Clarke, L. Murchison, A. Leconey) 41,0; 2. Inglismaa (H. Abrahams, W. Rangeley, L. Royle, W. Nichol) 41,2; 3. Holland (J. Boot, H. Broos, J. De Vries, M. van den Berghe) 41,8; 4. Ungari 42,0; 5. Prantsusmaa 42,2. Šveitsi meeskonna jooks tühistati vahetusvea pärast.

4×400 m (7): 1. USA (C. Cochrane, W. Stevenson, J. McDonald, A. Helffrich) 3.16,0; 2. Rootsi (A. Svensson, E. Bylehn, G. Wejnarth, N. Engdahl) 3.17,0; 3. Inglismaa (G. Renwick, E. Toms, R. Ripley, G. Butler) 3.17,4; 4. Kanada 3.22,8; 5. Prantsusmaa 3.23,4; 6. Itaalia 2.28,0.

110 m tj. (27): 1. D. Kinsey, USA 15,0; 2. S. Atkinson, L.-Aafr. (0,2 m); 3. S. Pettersson, Rootsi (3 m); 4. C.-A. Christiernsson, Rootsi; 5. K. Anderson, USA. Ameeriklane G. Guthrie lõpetas kolmandana, kuid tema jooks tühistati kolme tõkke mahaajamise pärast.

400 m tj. (23): 1. M. Taylor, USA 52,6; 2. E. Vilen, Soome 53,8; 3. I. Riley, USA 54,1; 4. G. André, Prants. 56,2. Kahe võistleja jooks tühistati: C. Brookins (USA) lõpetas tegelikult teisena (52,8), kuid oli ühe tõkke ületanud n.-ö. kõrvalt; inglane F. Blackett (lõpetas kuuendana) diskvalifitseeriti tõkete mahaajamise pärast.

3000 m tak. (21): 1. V. Ritola, Soome 9.33,6; 2. E. Katz, Soome 9.44,0; 3. P. Bontemps, Prants. 9.45,2; 4. M. Rick, USA 9.56,4; 5. K. Ebb, Soome 9.57,6; 6. E. Montague, Prants. Osa võttis ka Eesti esindaja A. Antson, kes aga eeljooksust edasi ei pääsenud.

10 km käimine (23): 1. U. Frigerio, It. 47.49,0; 2. G. Goodwin, Ingl. (200 m järel); 3. C. McMaster, L.-Aafr. (300 m); 4. Pavesi, It.; 5. A. Schwab, Šveits; 6. F. Clarke, Ingl.

Kõrgus (21): 1. H. Osborn, USA 1.98; 2. L. Brown, USA 1.95; 3. P. Lewden, Prants. 1.92; 4. T. Poor, USA 1.88; 5. J. Gaspar, Ung. 1.88; 6. H. Jansson, Rootsi 1.85. Neljas ja viies koht selgitati lisavõistlusega. Eesti esindaja V. Ever jäi peatuma kõrgusel 1.75.

Teivas (20): 1. L. Barnes, USA 3.95; 2. G. Graham, USA 3.95; 3. J. Brooker, USA 3.90; 4. H. Petersen, Taani 3.90; 5. V. Pickard, Kan. 3.80; 6. R. Spearow, USA 3.70.

Kaugus (34): 1. W. de Hart Hubbard, USA 7.44,5; 2. E. Gourdin, 7.27,5; 3. S. Hansen, Norra 7.26; 4. V. Tuulos, Soome 7.07; 5. L. Wilhelme, Prants. 6.99; 6. C. Mackintosh, Ingl. 6.92. Eestlane V. Ever hüppas 6.61 (kahest üleastutud hüppest kandus üks 7 m piirile), lõppvõistlustele ei pääsenud.

Kolmik (20): 1. A. Winter, Austrl. 15.52,5; 2. L. Brunetto, Arg. 15.42,5; 3. V. Tuulos, Soome 15.37; 4. V. Rainio, Soome 15.01; 5. F. Jansson, Rootsi 14.97; 6. M. Oda, Jaapan 14.35.

Kuul (28): 1. C. Houser, USA 14.99,5; 2. G. Hartranft, USA 14.98,5; 3. R. Hills, USA 14.64; 4. H. Torpo, Soome 14.45; 5. N. Anderson, USA 14.29; 6. E. Niklander, Soome 14.26; 12. H. Tammer, Eesti 13.28.

Ketas (32): 1. C. Houser, USA 46.15,5; 2. V. Niittymaa, Soome 44.95; 3. T. Lieb, USA 44.83; 4. A. Pope, USA 44.42; 5. K. Askildt, Norra 43.40; 6. G. Hartranft, USA 42.49; 15. G. Kalkun, Eesti 38.90,5. F. Mezö märgib võitja tagajärjeks 46.16.

Vasar (15): 1. F. Tootell, USA 53.29,5; 2. M. McGrath, USA 50.84; 3. M. Nokes, Ingl. 48.87,5; 4. E. Eriksson, Soome 48.74; 5. O. Skiöld, Rootsi 45.28,5; 6. J. McEachern, USA 45.22,5.

Oda (29): 1. J. Myyrä, Soome 62.96; 2. G. Lindström, Rootsi 60.92; 3. E. Oberst, USA 58.35; 4. Y. Ekqvist, Soome 57.56; 5. W. Neufeld, USA 56.96; 6. E. Blomqvist, Rootsi 56.85; 10. A. Klumberg, Eesti 55.30.

Viievõistlus (16): 1. E. Lehtonen, Soome — kohapunktide summa 14 (kaugus 6.68; oda 50.93; 200 m 23,0; ketas 40.44; 1500 m 4.47,0); 2. E. Somfay, Ung. — 16 (6.77 — 52.07 — 23,4 — 37.76 — 4.48,4); 3. R. Le Gendre, USA — 18 (7.76,5 — 48.04 — 23,0 — 36.76 — 4.52,6); 4. L. Leino, Soome — 23 (6.72 — 54.12 — 23,2 — 33.62 — 4.55,4); 5. M. Kaer, USA — 24 (6.96 — 50.20 — 23,0 — 32.70 — 5.38,6); 6. H. Lahtinen, Soome — 27 (6.89,5 — 48.66 — 23,6 — 36.08 — 4.55,6).

Kümnevõistlus (36): 1. H. Osborn, USA 7710,775 (100 m 11,2; kaugus 6.92; kuul 11.43,5; kõrgus 1.97; 400 m 53,2; 110 m tj. 16,0; ketas 34.51; teivas 3.50; oda 46.69; 1500 m 4.50,0); 2. E. Norton, USA 7350,895 (11,6 — 6.92 — 13.04 — 1.92 — 53,0 — 16,6 — 33.11 — 3.80 — 42.09 — 5.38,0); 3. A. Klumberg, Eesti 7329,36 (11,6 — 6.96 — 12.27 — 1.75 — 54,4 — 17,6 — 36.79,5 — 3.30 — 57.70 — 5.16,0);

4. A. Huusari, Soome 7041,175; 5. E. Sutherland, L.-Afr. 6794,145; 6. E. Gerspach, Šveits 6743,53; 15. E. Neumann, Eesti 5899,105 (11,8 — 6.49 — 10.45 — 1.65 — 55,0 — 17,0 — 28.46 — 3.30 — 40.69 — 5.32,4); 18. E. Rähn, Eesti 5780,33 (11,8 — 6.27 — 9.52,5 — 1.60 — 53,6 — 18,4 — 28,80 — 2.80 — 38.38 — 4.44,0); 24. V. Ever (Eesti) katkestas jalanihestuse tõttu pärast 5. ala (11,8 — 6.45 — 10.90 — 1.70 — 55,8).

UJUMINE

MEHED

Igas finaalis ujus 5 sportlast. Kuues koht kuulub vaheujumises paremuselt kuuendale ujujale.

100 m vabalt (30): 1. J. Weissmüller, USA 59,0; 2. D. Kahanamoku, USA 1.01,4; 3. S. Kahanamoku, USA 1.01,8; 4. A. Borg, Rootsi 1.02,0; 5. K. Takaishi, Jaapan 1.03,0; 6. O. Trolle, Rootsi (1.02,6).

400 m vabalt (23): 1. J. Weissmüller, USA 5.04,2; 2. A. Borg, Rootsi 5.05,6; 3. A. Charlton, Austrl. 5.06,6; 4. Å. Borg, Rootsi 5.26,0; 5. J. Hatfield, Ingl. 5.32,0; 6. L. Smith, USA (5.37,4).

1500 m vabalt (22): 1. A. Charlton, Austrl. 20.06,6; 2. A. Borg, Rootsi 20.41,4; 3. F. Beaurepaire, Austrl. 21.48,4; 4. J. Hatfield, Ingl. 21.55,6; 5. K. Takaishi, Jaapan 22.10,4; 6. Å. Borg, Rootsi (21.59,4).

100 m selili (20): 1. W. Kealoha, USA 1.13,2; 2. P. Wyatt, USA 1.15,4; 3. K. Bartha, Ung. 1.17,8; 4. G. Blitz, Belg. 1.19,6; 5. A. Rawlinson, Ingl. 1.20,0; 6. T. Saitoh, Jaapan (1.19,6).

200 m rinnuli (28): 1. R. Skelton, USA 2.56,6; 2. J. de Combe, Belg. 2.59,2; 3. W. Kirschbaum, USA 3.01,0; 4. B. Linders, Rootsi 3.02.2; 5. R. Wyss, Šveits 3.05,6; 6. T. Henning, Rootsi (3.05,0). M. Jukola kaasautori T. Aro järgi oli Wyssi aeg 3.03,8.

4×200 m vabalt (13): 1. USA (W. O'Connor, H. Glancy, R. Breyer, J. Weissmüller) 9.53,4; 2. Austraalia (M. Christie, E. Henry, F. de Beaurepaire, A. Charlton) 10.02,2; 3. Rootsi (G. Werner, O. Trolle, Å. ja A. Borg) 10.06,8; 4. Jaapan 10.15,2; 5. Inglismaa 10.29,4; 6. Prantsusmaa (10.39.4).

Otsehüpped tornist (25): 1. R. Eve, Austrl., kohapunktide summa 13,5, tehnilisi punkte 160; 2. J. Jansson, Rootsi 14,5 — 157; 3. H. Clarke, Ingl. 15,5 — 158; 4. B. Trash, USA 16,5 — 145; 5. E. Vincent, Prants. 17,5 — 144; 6. P. Desjardins, USA 28 — 141.

Vahelduvad tornihüpped (20): 1. A. White, USA 9 — 97,46; 2. D. Fall, USA 11,5 — 97,30; 3. C. Pinkston, USA 16,5 — 94,60; 4. E. Adlerz, Rootsi 19 — 93,78; 5. E. Lenormand, Prants. 31 — 87,54; 6. H. Öberg, Rootsi 31 — 85,80.

Hoolauahüpped (17): 1. A. White, USA 7 —696,4; 2. P. Desjardins, USA 8 — 693,2; 3. C. Pinkston, USA 15 — 653,0; 4. E. Lindmark, Rootsi 22 — 599,1; 5. R. Eve, Austrl. 26 — 564,3; 6. A. Hellkvist, Rootsi 30 — 544,9.

NAISED

100 m vabalt (16): 1. E. Lackie, USA 1.12,4; 2. M. Wehselau, USA 1.12,8; 3. G. Ederle, USA 1.14,2; 4. C. Jeans, Ingl. 1.15,4; 5. I. Tanner, Ingl. 1.20,8; 6. G. Shand, U.-Mer. (1.22,4).

400 m vabalt (18): 1. M. Norelius, USA 6.02,2; 2. H. Wainwright, USA 6.03,8; 3. G. Ederle, USA 6.04,8; 4. D. Molesworth, Ingl. 6.25,4; viies finalist G. Shand (U.-Mer.) katkestas; 6. I. Tanner, Ingl. (6.35,0).

100 m selili (10): 1. S. Bauer, USA 1.23,2; 2. P. Harding, Ingl. 1.27,4; 3. A. Riggin, USA 1.28,2; 4. F. Chambers, USA 1.30,8; 5. J. Mullerova, Tšehh. 1.31,2; 6. E. King, Ingl. (1.38,2).

200 m rinnuli (15): 1. L. Morton, Ingl. 3.33,2; 2. A. Geraghty, USA 3.34,0; 3. G. Carson, Ingl. 3.35,4; 4. V. Pettersson, Rootsi 3.37,6; 5. I. Gilbert, Ingl. 3.38,0; 6. L. Koster, Luks. 3.39,2; 7. H. Töpel, Rootsi 3.47,6. Millegipärast ujus selles finaalis seitse võistlejat.

4×100 m vabalt (6): 1. USA (G. Ederle, E. Donnelly, E. Lackie, M. Wehselau) 4.58,8; 2. Inglismaa (F. Barker, J. McKenzie, I. Tanner, C. Jeans) 5.17,0; 3. Rootsi (A. Berg, V. Pettersson, G. Everlund, H. Töpel) 5.35,6; 4. Taani 5.42,4; 5. Prantsusmaa 5.43,4; 6. Holland 5.45,8. F. Mezö märgib Rootsi naiskonna ajaks 5.35,8.

Otsehüpped tornist (11): 1. C. Smith, USA 11 — 33,2; 2. E. Becker, USA 11 — 33,4; 3. H. Töpel, Rootsi 15,5 — 32,8; 4. E. Bechmann, Taani 17,5 — 31,2; 5. H. Meany, USA 22 — 29,6; 6. I. White, Ingl. 28,5 — 28,0.

Hoolauahüpped (17): 1. E. Becker, USA 8 — 474,5; 2. A. Riggin, USA 12 — 460,4; 3. C. Fletcher, USA 16 — 436,4; 4. E. Olliwier, Rootsi 20 — 425,8; 5. S. Johansson, Rootsi 21 — 412,6; 6. K. Bornett, Austria 28 — 370,2.

VEEPALL

Osa võttis 13 meeskonda. 1. Prantsusmaa (P. Dujardin; N. Delberghe, G. Rigal; H. Padou; R. Desmettre, A. Mayaud, A. Delborgio); 2. Belgia (A. Durant; P. Gailly, G. Fleurix; G. Blitz; P. Dewin, J. Vermetten, J. Cludts); 3. USA (A. Austin, O. Horn, F. Lauer (väravavaht), G. Mitchell, J. Norton, J. O'Connor, G. Schroth, H. Vollmer, J. Weissmüller); 4. Rootsi.

Mängude tulemused. 1. ring: Rootsi—It. 7:0, Ung.—Ingl. 7:6, Prants.—USA 3:1, Holl.—Šveits 7:0, Iiri—Austria (loobumisvõit), Tšehh.—Kreeka 6:1. 2. ring: Rootsi—Hisp. 9:0, Tšehh.—Iiri 4:2, Belg.—Ung. 7:2, Prants.—Holl. 6:3. Poolfinaalid: Belg.—Tšehh. 5:1, Prants.—Rootsi 4:2. Finaal: Prants.—Belg. 3:0. Mängud 2. koha selgitamiseks: Belg.—Rootsi 4:3, USA—Holl. 4:2, Belg.—USA 2:1. Mängud 3. koha selgitamiseks: Ung.—Tšehh. 7:0, Rootsi—Ung. 4:1, USA—Rootsi 3:2.

KLASSIKALINE MAADLUS

Kärbeskaal — 58 kg (25): 1. E. Pütsep, Eesti; 2. A. Ahlfors, Soome; 3. V. Ikonen, Soome; 4. S. Hansson, Rootsi; 5. A. Herschmann, Austria; 6. J. Tasnadi, Ung. Teine Eesti esindaja selles kehakaalus A. Koolmann langes kahe kaotusega konkurentsist välja.

Sulgkaal — 62 kg (27): 1. K. Anttila, Soome; 2. A. Toivola, Soome; 3. E. Malmberg, Rootsi; 4. A. Nord, Norra.

Kergekaal — 67 kg (28): 1. O. Friman, Soome; 2. L. Keresztes, Ung.; 3. K. Vesterlund, Soome; 4. A. Kusnets, Eesti; 5. F. Kratochvil, Tšehh. Kusnetsi pääsu finalistide hulka pidid otsustama tema kohtumised Vesterlundi ja Keresztesiga. Soomlasele Kusnets kaotas, ungarlasega jäi aga matš millegipärast ära.

Keskkaal — 75 kg (27): 1. E. Vesterlund, Soome; 2. A. Lindfors, Soome; 3. R. Steinberg, Eesti; 4. G. Gorletti, It.; 5. N. Gurbitch ja V. Fischer, Austria. Steinberg kaotas vaid ühe matši — Lindforsile.

Poolraskekaal — 82,5 kg (22): 1. C. Westergren, Rootsi; 2. R. Svensson, Rootsi; 3. O. Pellinen, Soome; 4. I. Moustapha, Egipt.; 5. E. Wecksten, Soome. Eestlase R. Loo lülitas konkurentsist välja soomlane Wecksten.

Raskekaal — üle 82,5 kg (17): 1. H. Deglane, Prants.; 2. E. Rosenqvist, Soome; 3. R. Bado, Ung.; 4. E. Larsen, Taani; 5. L. Pothier, Belg., J. Polis, Läti, E. Nilsson, Rootsi ja E. Dame, Prants.

VABAMAADLUS

Kärbeskaal — 56 kg (12): 1. K. Pihlajamäki, Soome; 2. K. Mäkinen, Soome; 3. B. Hines, USA; 4. G. Ducayla, Prants.

Sulgkaal — 61 kg (17): 1. R. Reed, USA; 2. C. Newton, USA; 3. K. Naitoh, Jaapan; 4. H. Hansson, Rootsi; 5. C. Chilcott, Kan. ja E. Huupponen, Soome.

Kergekaal — 66 kg (16): 1. R. Vis, USA; 2. V. Vikström, Soome; 3. A. Haavisto, Soome; 4. G. Gardiner, Ingl.; 5. E. Pouvroux, Prants. ja W. Montgomery, Kan.

Kergekeskkaal — 72 kg (13): 1. H. Gehri, Šveits; 2. E. Leino, Soome; 3. A. Müller, Šveits; 4. G. Lookabough, USA; 5. W. Jonson, USA.

Keskkaal 79 kg (14): 1. F. Haggmann, Šveits; 2. P. Ollivier, Belg.; 3. V. Pekkala, Soome; 4. J. Penttilä, Soome; 5. N. Rhys, Ingl. ja R. Christoffersen, Taani.

Poolraskekaal — 87 kg (16): 1. J. Spellman, USA; 2. R. Svensson, Rootsi; 3. C. Courant, Šveits; 4. C. Westergren, Rootsi; 5. W. Wilson, Ingl.; 6. G. Rumple, Kan.

Raskekaal — üle 87 kg (12): 1. H. Steele, USA; 2. H. Wernli, Šveits; 3. A. McDonald, Ingl.; 4. E. Nilsson, Rootsi; 5. J. Richthoff, Rootsi ja E. Dame, Prants.

TÕSTMINE

Võistluste kavas oli viievõistlus, mis koosnes ühe käega rebimisest, ühe käega tõukamisest, kahe käega rebimisest, kahe käega surumisest ja kahe käega tõukamisest (samas järjekorras on allpool toodud ka üksiktagajärjed).

Sulgkaal — 60 kg (21): 1. P. Gabetti, It. 402,5 (65 — 77,5 — 82,5 — 72,5 — 105); 2. A. Stadler, Austria 385 (65 — 75 — 75 — 65 — 105); 3. A. Reinmann, Šveits 382,5 (57,5 — 70 — 75 — 80 — 100); 4. M. Martin, Prants. 380; 5. W. Rosinek, Austria 375; 6. G. Ernesaks, Eesti 372,5.

Kergekaal — 67,5 kg (22): 1. E. Decottignies, Prants. 440 (70 — 92,5 — 85 — 77,5 — 115); 2. A. Zwerzina, Austria 427,5 (75 — 80 — 82,5 — 77,5 — 112,5); 3. B. Durdys, Tšehh. 425 (70 — 82,5 — 90 — 72,5 — 110); 4. L. Treffny, Austria 425; 5. J. Jaquenoud, Šveits 417,5; 6. E. Vanaaseme, Eesti 415.

Keskkaal — 75 kg (25): 1. C. Galimberti, It. 492,5 (77,5 — 95 — 95 — 97,5 — 127,5); 2. A. Neuland, Eesti 455 (82,5 — 90 — 90 — 77,5 — 115); 3. J. Kikas, Eesti 450 (70 — 87,5 — 85 — 80 — 127,5); 4. A. Samy, Egipt. 447,5; 5. A. Aeschmann, Šveits 442,5; 6. R. Francois, Prants. 442,5. Võistluste käigus püstitas Neuland maailmarekordi ühe käega rebimises (82,5 kg) ja Kikas kahe käega tõukamises (127,5 kg).

Poolraskekaal — 82,5 kg (20): 1. C. Rigoulot, Prants. 502,5 (87,5 — 92,5 — 102,5 — 85 — 135); 2. F. Hünenberger, Šveits 490 (80 — 107,5 — 97,5 — 80 — 125); 3. L. Friedrich, Austria 490 (75 — 95 — 95 — 95 — 130); 4. K. Freiberger, Austria 487,5; 5. C. Bergara, Arg. 482,5; 6. M. Giambelli, It. 480.

Raskekaal — üle 82,5 kg (19): 1. G. Tonani, It. 517,5 (80 — 95 — 100 — 112,5 — 130); 2. F. Aigner, Austria 515 (80 — 97,5 — 95 — 112,5 — 130); 3. H. Tammer, Eesti 497,5 (75 — 95 — 97,5 — 90 — 140); 4. L. Dannoux, Prants. 497,5; 5. K. Leilands, Läti 497,5; 6. F. Bottino, It. 495. Võistluste käigus püstitas H. Tammer rekordkatsel olümpiarekordi kahe käega tõukamises (142,5 kg). Võrdse kogusumma korral sai paremuse määramisel otsustavaks võistleja kehakaal.

POKS

Kärbeskaal — 50,802 kg (19): 1. F. la Barba, USA; 2. J. McKenzie, Ingl.; 3. R. Fee, USA; 4. R. Castellenghi, It.

Kukk-kaal — 53,525 kg (21): 1. W. Smith, L.-Aafr.; 2. S. Tripoli, USA; 3. J. Ces, Prants.; 4. O. Andren, Rootsi.

Sulgkaal — 57,152 kg (24): 1. J. Fields, USA; 2. J. Salas, USA; 3. P. Quartucci, Arg.; 4. R. Devergnies, Belg.

Kergekaal — 61,237 kg (30): 1. H. Nielsen, Taani; 2. A. Coppello, Arg.; 3. F. Boylstein, USA; 4. J. Thoeley, Prants.

Kergekeskkaal — 66,678 (29): J. Delarge, Belg.; 2. H. Mendez, Arg.; 3. D. Lewis, Kan.; 4. P. Dwyer, Iiri. Eestlane V. Palm langes kaotusega H. Mendezile konkurentsist välja.

Keskkaal — 72,574 kg (23): 1. H. Mallin, Ingl.; 2. J. Elliott, Ingl.; 3. J. Beecken, Belg.; 4. L. Black, Kan.

Poolraskekaal — 79,378 kg (21): 1. H. Mitchell, Ingl.; 2. T. Petersen, Taani; 3. S. Sörsdal, Norra; 4. C. Sarandi, It.

Raskekaal — üle 79,378 kg (15): 1. O. von Porat, Norra; 2. S. Petersen, Taani; 3. A. Porzio, Arg.; 4. H. de Best, Holl.

MÄRKUS: Kilogrammid on tuletatud inglise naeltest.

VÕIMLEMINE

Mitmevõistlus (72): 1. L. Stukelj, Jug. 110,34; 2. R. Pražak, Tšehh. 110,323; 3. B. Supcik, Tšehh. 106,93; 4. F. Mandrini, It. 105,583; 5. M. Klinger, Tšehh. 105,50; 6. L. Vacha, Tšehh. 105,30. Kavas olid kang, hooglemine, rööbaspuud, rõngad, kahed hüpped (piki- ja põikihobune) ja köielronimine.

Mitmevõistlus, meeskondlik (9): 1. Itaalia (F. Mandrini, M. Lertora, V. Lucchetti, F. Martino, L. Cambiaso, G. Paris, G. Zampori, L. Maiocco) 839,058; 2. Prantsusmaa (J. Gounot, L. Delsarte, A. Seguin, E. Cordonnier, F. Gangloff, A. Hermann, A. Higelin, J. Huber) 820,528; 3. Šveits (A. Güttinger, J. Gutweninger, H. Grieder, G. Miez, J. Wilhelm, O. Pfister, K. Widmer, A. Rebetez) 816,661; 4. Jugoslaavia 762,101; 5. USA 715,117; 6. Inglismaa 637,790. Meeskonnavõistluses läksid arvesse 8 võistleja tulemused.

Rööbaspuud (72): 1. A. Güttinger, Šveits 21,63; 2. R. Pražak, Tšehh. 21,61; 3. G. Zampori, It. 21,45; 4. J. Wilhelm, Šveits 21,40; 5. M. Lertora, It. 21,33; 6. L. Vacha, Tšehh. 21,31.

Kang (72): 1. L. Stukelj, Jug. 19,73; 2. J. Gutweninger, Šveits 19,236; 3. A. Higelin, Prants. 19,163; 4. A. Rebetez, Šveits 19,053; 5. G. Miez, Šveits 19,05; 6. J. Gounot, Prants. 19,043.

Hooglemine (70): 1. J. Wilhelm, Šveits 21,23; 2. J. Gutweninger, Šveits 21,13; 3. A. Rebetez, Šveits 20,73; 4. K. Widmer, Šveits 20,50; 5. G. Paris, It. 20,10; 6. S. Dergano, Jug. 19,93.

Rõngad (70): 1. F. Martino, It. 21,553; 2. R. Pražak, Tšehh. 21,483; 3. L. Vacha, Tšehh. 21,43; 4. L. Stukelj, Jug. 21,33; 5. B. Supcik, Tšehh. 21,12; 6. B. Morkovsky, Tšehh. 21,08.

Hüpped pikihobusel (70): 1. F. Kriz, USA 9,98; 2. J. Kutny, Tšehh. 9,97; 3. B. Morkovsky, Tšehh. 9.93; 4. L. Stukelj, Jug. 9,91; 5. M. Wandrer, USA 9,85; 6. I. Porenta, Jug. 9,76.

Hüpped põikihobusel (70): 1. A. Seguin, Prants. 10,0; 2. J. Gounot ja F. Gangloff, Prants. 9,93; 4. S. Hlastan, Jug. 9,86; 5. S. Dergano, Jug. 9,85; 6. L. Vacha ja B. Supcik, Tšehh. 9,83. Soomlased nimetasid seda harjutust «tiigrihüppeks».

Köielronimine (70): 1. B. Supcik, Tšehh. 7,2 sek.; 2. A. Seguin, Prants. 7,4; 3. A. Güttinger, Šveits ja L. Vacha, Tšehh. 7,8; 5. S. Zilic, Jug. 8,0; 6. J. Gounot, Prants., A. Hermann, Prants., I. Porenta, Jug. ja F. Kriz, USA — kõik 8,4 sek. Köie pikkus oli 8 m.

LASKMINE

Väikepüss, 40 lasku lamades, 50 m (66):

1. C. Coquelin de Lisle, Prants. 398; 2. M.-W. Dinwiddie, Ingl. 396; 3. J. Hartmann, Šveits 394; 4. E. Saetter—Larsen ja A.-P. Nielsen, Taani ning J. Theslöf, Soome — kõik 393.

Vabapüss, 20 lasku lamades, 600 m (73):

1. M. Fisher, USA 95; 2. C. Osburn, USA 95; 3. A. Larsen, Taani 93; 4. W. Stokes, USA 92; 5. L. Augustin, Haiiti 91; 6. A. Courquin, Prants. ja L. Valborge, Haiiti 90. Lasti viieringilisse märklehte.

Vabapüss, 400, 600 ja 800 m, meeskondlik (17):

1. USA (M. Fisher, W. Stokes, J. Crockett, R. Coulter, S. Hinds) 676; 2. Prantsusmaa (E. Rumeau, A. Courquin, P. Hardy, G. Roes, P. Colas) 646; 3. Haiiti (L. Augustin, A. Rolland, L. Valborge, A. Destine, E. Metullos) 646; 4. Šveits 635; 5. Soome 628; 6. Taani 626.

Kiirlaskmine automaatpüstolist või revolvrist, 25 m (55):

1. H. Bailey, USA; 2. W. Carlberg, Rootsi; 3. L. Hannelius, Soome; 4. L. Amaya, Arg.; 5. M. Osinalde, Arg.; 6. A. de Castelbajac, Prants.; 7. Sarlin, Rootsi ja Liberg, Norra — kõik 18 tabamust. Lasti siluettidele kolm kuuelasulist seeriat. Seeria kestus oli 10 sek. ja selle aja jooksul tuli tabada kuut siluetti. Kohtade selgitamiseks peeti nimetatud 8 laskuri vahel lisalaskmine, mis koosnes kuuelasulistest seeriatest, kusjuures seeriate kestus määrati järgmiselt: esimene 8 sek., kaks järgmist 6 sek., viies ja kuues seeria 4 sek. ning iga järgmine 3 sekundit. Esimese seeriaga tabasid kõik eksimatult, teises seerias langesid välja Castelbajac, Sarlin ja Liberg (5 tab.), kolmandas Osinalde (5), neljandas Amaya (5) ja viiendas Hannelius. Otsustavas seerias tabas Bailey jällegi kõiki kuut, Carlberg aga nelja siluetti. Kõne all olev harjutus on tänapäeval kõikidel suurematel võistlustel kavas olümpia kiirlaskmise nimetuse all.

Hirvelaskmine, 10 üksiklasku (32):

1. J. Boles, USA 40; 2. W. Mackworth-Praed, Ingl. 39; 3. O. Olsen, Norra 39; 4. O. Hultberg, Rootsi 39; 5. M. Liuttula, Soome 37; 6. A. Swahn, Rootsi 37.

Hirvelaskmine, üksiklasud, meeskondlik (7):

1. Norra (O. Lilloe-Olsen, O. Olsen, E. Liberg, H. Natvig) 160; 2. Rootsi (A. Swahn, F. Landelius, O. Hultberg, G. Johansson) 154; 3. USA (J. Boles, W. Stokes, R. Coulter, D. Fenton) 148; 4. Inglismaa 136; 5. Soome 130; 6. Ungari 97.

Hirvelaskmine, 10 paarislasku (31):

1. O. Lilloe-Olsen, Norra 76; 2. W. Mackworth-Praed, Ingl. 72; 3. A. Swahn, Rootsi 72; 4. F. Landelius, Rootsi 70; 5. E. Liberg, Norra 70; 6. R. Tikkanen, Soome 69. Kõikides hirvelaskmise harjutustes toimus võrdsete tulemuste korral kohtade selgitamiseks lisavõistlus.

Hirvelaskmine, paarislasud, meeskondlik (7):

1. Inglismaa (W. Mackworth-Praed, A. Whitty, H. Perry, P. Neame) 263; 2. Norra (O. Lilloe-Olsen, O. Olsen, H. Natvig, E. Liberg) 262; 3. Rootsi (A. Swahn, G. Johansson, F. Landelius, A. Ekblom) 250; 4. Soome 239; 5. USA 233; 6. Tšehh. 204. Olgu märgitud, et rootslaste kuulsa «hirveküti» A. Swahni olümpiatee algas 1908. aastal Londonis ja lõppes 1924. aastal Pariisis. Neljade mängude jooksul võitis ta kokku 3 kuld-, 3 hõbe- ja 3 pronksmedalit. Kui siia juurde arvata veel tema isa saavutused 1908., 1912. ja 1920. a.

mängudel, võitsid nad olümpiamängudelt kahe peale kokku 6 kuld-, 4 hõbe- ja 5 pronksmedalit — seni ületamatu saavutus kaasaegsetel olümpiamängudel. A. Swahniga võrdne «olümpiastaaž» oli ka norralasel E. Libergil, kes ajavahemikul 1908—1924 võitis olümpiamängudelt 4 kuld-, 2 hõbe- ja ühe pronksmedali.

Jahilaskmine, 100 märki (44): 1. G. Halasy, Ung. 98 tab.; 2. K. Huber, Soome 98; 3. F. Hughes, USA 97; 4. J. Montgomery, Kan. 97; 5. L. d'Heur, Belg. 96; 6. S. Vanche, Kan. 96 tabamust said veel G. Beattie, Kan. ja S. Sharman, USA. Võrdsete tagajärgede puhul selgitati paremus lisavõistlusega.

Jahilaskmine, meeskondlik (12): 1. USA (F. Hughes, S. Sharman, W. Silkwork, F. Etchen, Platt, Moel) 363 tab.; 2. Kanada (G. Beattie, J. Montgomery, S. Vanche, J. Black, Barnes, Newton) 360; 3. Soome (K. Huber, R. Huber, R. Ekman, R. Tikkanen, G. Nordblad, M. Vegelius) 360; 4. Rootsi ja Belgia 354; 6. Austria 347.

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit (72): 1. A. Blanchonnet, Prants. 6:20.48,0; 2. H. Hoevenaers, Belg. 6:30.27,0; 3. R. Hamel, Prants. 6:30.51,6; 4. G. Sköld, Rootsi 6:33.36,2; 5. A. Blattmann, Šveits 6:34.09,0; 6. A. Parfondry, Belg. 6:35.57,0. Distantsi pikkus oli 188 km. Võistlejad startisid üksikult, intervall 2 min. Üksteise «tuules» sõitmine oli keelatud.

Maanteesõit, meeskondlik (16): 1. Prantsusmaa (A. Blanchonnet, R. Hamel, G. Wambst) 19:30.14,0; 2. Belgia (H. Heovenaers, A. Parfondry, J. Vandenbosch) 19:46.55,4; 3. Rootsi (G. Sköld, E. Bohlin, R. Malm) 19:59.41,6; 4. Šveits 20:13.45,0; 5. Itaalia 20:23.21,6; 6. Holland 20:33.30,0.

Sprint, 1000 m (31): I. L. Michard, Prants. (viim. 200 m 12,8); 2. J. Meyer, Holl.; 3. J. Cugnot, Prants.

2000 m, tandem (5): 1. Prantsusmaa (J. Cugnot — A. Choury) — aeg 2.40,0, viim. 200 m 12,6; 2. Taani (E. Hansen — A. Falck-Hansen); 3. Holland (M. Peeters — G. van Drakestein).

4000 m jälitussõit (10): 1. Itaalia (A. Di Martino, A. Dinale, A. Menegazzi, F. Zucchetti) 5:15,0; 2. Poola (J. Lange, F. Szymczyk, J. Lazarski, T. Stankiewicz); 3. Belgia (L. Daghelincky, H. Hoevenaers, F. Saive, J. Vandenbosch); 4. Prantsusmaa. F. Mezö näitab võitja ajaks 5.12,0.

50 km velodroomisõit (36): 1. J. Willems, Holl. 1:18.24,0; 2. C. Alden, Ingl. (1 rattapikkus järel); 3. F. Wyld, Ingl. (1 m); 4. A. Di Martino, It. (0,5 m).

VEHKLEMINE

Florett (49): 1. R. Ducret, Prants.; 2. P. Cattiau, Prants.; 3. M. van Damme, Belg.; 4. J. Coutrot, Prants.; 5. R. Larraz, Arg.; 6. I. Osiier, Taani.

Florett, meeskondlik (12): 1. Prantsusmaa (L. Gaudin, R. Ducret, P. Cattiau, H. Jobier, J. Coutrot, G. de Luget, A. Labattut, J. Beroteaux); 2. Belgia (D. Beaurain, C. Crahay, F. de Montigny, M. van Damme,

M. Berre, A. de Roocker, X. Beckelere); 3. Ungari (L. Berti, S. Posta, Z. Schenker, I. Lichteneckert, Ö. Tersztyanszky); 4. Itaalia.

Epee (67): 1. C. Delporte, Belg.; 2. R. Ducret, Prants.; 3. N. Hellsten, Rootsi; 4. G. Cornereau, Prants.; 5. A. Massard, Prants.; 6. V. Mantegazza, It.

Epee, meeskondlik (16): 1. Prantsusmaa (L. Gaudin, R. Ducret, A. Lippman, G. Buchard, A. Labattut, G. Tainturier, L. Liottel); 2. Belgia (F. de Montigny, J. de Craecker, P. Anspach, E. Gevers, L. Tom, C. Delporte); 3. Itaalia (V. Cuccia, G. Canova, G. Basletta, M. Bertinetti, V. Mantegazza, O. Moricca); 4. Portugal.

Espadron (47): 1. S. Posta, Ung.; 2. R. Ducret, Prants.; 3. J. Garai, Ung.; 4. Z. Schenker, Ung.; 5. A. de Jong, Holl.; 6. I. Osiier, Taani.

Espadron, meeskondlik (14): 1. Itaalia (O. Puliti, G. Sarocchi, M. Bertinetti, O. Moricca, R. Anselmi, G. Balzarini, B. Bini, V. Cuccia); 2. Ungari (L. Berti, J. Garai, S. Posta, J. Rady, Z. Schenker, J. Uhlyarik, L. Szechy, Ö. Tersztyanszky); 3. Holland (A. de Jong, J. Doorman, H. Scherpenhuysen, J. van de Wiele, M. van Dulm, H. Wynoldy-Daniels); 4. Tšehhoslovakkia.

Naiste florett (25): 1. E. Osiier, Taani; 2. G. Davis, Ingl.; 3. G. Heckscher, Taani; 4. M. Freeman, Ingl.; 5. U. Barding, Taani; 6. G. Tary, Ung.

KAASAEGNE VIIEVÕISTLUS

Startis 38 võistlejat. 1. B. Lindman, Rootsi — kohapunktide summa 18 (laskmises 9., ujumises 1., vehklemises 3., ratsutamises 4., jooksus 1.); 2. G. Dyrssen, Rootsi 39,5 (20 — 4 — 1 — 3,5 — 11); 3. B. Uggla, Rootsi 45 (7 — 21 — 5 — 5 — 7); 4. I. Duranthon, Prants. 54,5; 5. C. Avellan, Soome 55,5; 6. H. Jensen, Taani 61.

SÕUDMINE, 2000 M

Üheline (8): 1. J. Beresford, Ingl. 7.49,2; 2. W. Gilmore, USA 7.54,0; 3. J. Schneider, Šveits 8.01,0; 4. A. Bull, Austrl.

Kaheline paarisaeruline (5 paati): 1. USA (P. Costello — J. Kelly) 7.45,0; 2. Prantsusmaa (M. Detton — A. Stock) 7.54,8; 3. Šveits (R. Bosshard — H. Thoma).

Kaheline roolimeheta (2): 1. Holland (A. Beynen — W. Rosingh) 8.19,4; 2. Prantsusmaa (M. Bouton — G. Piot) 8.39,1.

Kaheline roolimehega (5): 1. Šveits (E. Candeveau, A. Felber, roolis E. Lachapelle) 8.39,0; 2. Itaalia (E. Olgeni, G. Scatturin, roolis G. Sopracordevole) 8.39,1; 3. USA (L. Butler, H. Wilson, roolis E. Jennings); 4. Prantsusmaa.

Neljaline roolimeheta (4): 1. Inglismaa (C. Eley, J. Macnabb, R. Morrison, R. Sanders) 7.08,6; 2. Kanada (A. Black, G. McKay, A. Mariacher, W. Wood) 7.18,0; 3. Šveits (E. Albrecht, A. Probst, E. Sigg, H. Walther); 4. Prantsusmaa.

Neljaline roolimehega (10): 1. Šveits (E. Albrecht, A. Probst, E. Sigg, H. Valther, roolis W. Loosli) 7.18,4; 2. Prantsusmaa (E. Constant L. Gressier, G. Lecointe, R. Talleux, roolis E. Barberolle) 7.21,6; 3. USA (R. Gerhardt, S. Jelinek, E. Mitchel, H. Wellsford, roolis J. Kennedy); 4. Itaalia; 5. Holland.

Kaheksaline (10): 1. USA (L. Carpentier, H. Kingsbury, A. Lindley, J. Miller, J. Rockefeller, F. Sheffield, B. Spock, A. Wilson, roolis L. Stoddard) 6.33,4; 2. Kanada (A. Bell, R. Hunter, W. Langford, H. Little, J. Smith, W. Snyder, N. Taylor, W. Wallace, roolis I. Campbell) 6.49,0; 3. Itaalia (A., S. ja F. Cattalinisch, G. Grivelli, L. Gallasso, P. Ivanov, B. Sorich, C. Toniatti, roolis V. Gliubich); 4. Inglismaa.

PURJETAMINE

Jollid, 12 jalga (17): 1. L. Huybrechts, Belg.; 2. H. Robert, Norra; 3. H. Dittmar, Soome; 4. S. Amat Cansino, Hisp.; 5. J. Hin, Holl.; 6. C. Hammar, Rootsi.

6 m (9 jahti): 1. Norra («Elisabeth V»; E. Lunde, J. Dahl, A. Lundgren); 2. Taani («Bonzo»; K. Degen, C. Nielsen, W. Vett); 3. Holland («Willem Six»; J. Carp, A. Guepin, J. Wreede); 4. Rootsi («Aloha II»); 5. Belgia («Ciss») ja Prantsusmaa («Sandra»).

8 m (5): 1. Norra («Bera»; A. Ringvold sen., A. Ringvold jun., H. Bockeli, H. Hagen, I. Nielsen); 2. Inglismaa («Emily»); E. Roney, E. Jacob, G. Fowler, T. ja W. Riggs); 3. Prantsusmaa («Namoussa»; L. Breguet, P. Gauthier, R. Girardet, A. Guerrier, G. Mollard); 4. Belgia («Antwerpia V»); 5. Argentiina («Blue Red»).

RATSUTAMINE

Koolisõit (24): 1. E. Linder, Rootsi 276,4; 2. B. Sandström, Rootsi 275,8; 3. X. Lesage, Prants. 268,5; 4. F. von Essen, Rootsi 260; 5. V. Ankarcrona, Rootsi 256,5; 6. E. Thiel, Tšehh. 256,2.

Kolmevõistlus (44): 1. A. van der Voort van Zijp, Holl. 1976; 2. F. Kirkebjerg, Taani 1873,5; 3. S. Doak, USA 1845,5; 4. F. Pahud de Mortanges, Holl. 1828,0; 5. C. König, Rootsi 1730,0; 6. B. de Fonblanque, Ingl. ja B. de Brabandere, Belg. 1728,5.

Kolmevõistlus, meeskondlik (10): 1. Holland (A. v. d. Voort, v. Zijp, F. Pahud de Mortanges, G. de Kruyff) 5294,5; 2. Rootsi (C. König, C. Sylvan, G. Hagelin) 4743,5; 3. Itaalia (A. Lombardi, A. Alvisi, E. di Pralormo) 4512,5; 4. Šveits 4338,5; 5. Belgia 4233,5; 6. Inglismaa 4064,5.

Takistussõit (43): 1. A. Gemusenes, Šveits 6 karistuspunkti; 2. T. Lequio, It. 8; 3. A. Krolikiewicz, Poola 10; 4. F. Bowden-Smith, Ingl. 10,5; 5. A. Borges d' Almeida, Port.; 6. Å. Thelning, Rootsi.

Takistussõit, meeskondlik (11): 1. Rootsi (Å. Thelning, A. Ståhle, A. Lundström) 42,5; 2. Šveits (A. Gemusenes, W. Stüber, H. Bühler) 50; 3. Portugal (A. Borges d'Almeida, H. de Souza-Martins, M. d'Albuquerque) 53; 4. Belgia 57; 5. Itaalia 57,5; 6. Poola 58.

JALGPALL

Osa võttis 20 meeskonda: 1. Uruguai (A. Mazzali; J. Nasazzi, P. Arispe; J. Andrade, J. Vidal, A. Ghierra; S. Urdinaran, H. Scarone, P. Petrone, P. Cea, A. Romano); 2. Šveits (H. Pulver; A. Reymond, R. Ramseyer; A. Oberhauser, P. Schmiedlin, A. Pollitz; K. Ehrenbolger, R. Pache, W. Dietrich, M. Abegglen, P. Fässler); 3. Rootsi (S. Lindberg; A. Alfredsson, F. Hillen; S. Friberg, G. Karlsson, H. Sundberg; C. Brommesson, S. Rydell, P. Kaufeldt, T. Keller, R. Kock); 4. Holland.

Mängude tagajärjed. 1. ring: USA—Eesti 1:0, Urug.—Jug. 7:0, Šveits—Leedu 9:0, Tšehh.—Türgi 5:2, It.—Hisp. 1:0, Ung.—Poola 5:0, Rootsi—Port. (loobumisvõit). Kaheksandikfinaalid: Urug.—USA 3:0, Prants.—Läti 7:0, Holl.—Rum. 6:0, Iiri—Bulg. 1:0, Šveits—Tšehh. 1:0 (esim. mäng 1:1), It.—Luks. 2:0, Egipt.—Ung. 3:0, Rootsi—Belg. 8:1. Veerandfinaalid: Urug.—Prants. 5:1, Holl.—Iiri 2:1, Šveits—It. 2:1, Rootsi—Egipt. 5:0. Poolfinaalid: Urug.—Holl. 2:1, Šveits—Rootsi 2:1. Finaal: Urug.—Šveits 3:0. Kohtumises kolmandale kohale Rootsi ja Hollandi vahel jäi esimene mäng viiki 1:1, kordusmängus võitis Rootsi 3:1.

Võidu puhul USA üle oleks Eesti järgmiseks vastaseks olnud kuldmedali võitnud Uruguai.

TENNIS

Meesüksikmäng (82): 1. V. Richard, USA; 2. H. Cochet, Prants.; 3. H. de Morpurgo, It.; 4. J. Borotra, Prants. Finaal: 6:4, 6:4, 5:7, 4:6, 6:2.

Naisüksikmäng (31): 1. H. Wills, USA; 2. J. Vlasto, Prants.; 3. K. McKane, Ingl.; 4. A. Golding, Prants. Finaal 6:2, 6:2.

Meespaarismäng (39 paari): 1. V. Richard — F. Hunter, USA; 2. J. Brugnon — H. Cochet, Prants.; 3. J. Borotra — R. Lacoste, Prants.; 4. J. Condon — J. Richardson, L.-Aafr. Finaal: 4:6, 6:2, 6:3, 2:6, 6:3.

Naispaarismäng (10 paari): 1. H. Wills — H. Wightman, USA; 2. E. Covell — K. McKane, Ingl.; 3. D. Shepherd - Barron — E. Coyler, Ingl.; 4. M. Billout — Y. Bourgeois, Prants. Finaal: 7:5, 8:6.

Segapaarismäng (21 paari): 1. H. Wightman — R. Williams, USA; 2. M. Jessup — V. Richard, USA; 3. K. Bouman — H. Timmer, Holl.; 4. K. McKane — J. Gilbert, Ingl. Finaal: 6:2, 6:3.

POLO

Osa võttis viis meeskonda: 1. Argentiina (A. Kenny, J. Miles, G. Naylor, J. Nelson, E. Padilla); 2. USA (E. Boescke, T. Hitchcock, F. Roe, R. Wanamaker); 3. Inglismaa (F. Barrett, D. Bingham, F. Guest, H. Wise); 4. Hispaania; 5. Prantsusmaa. Argentiinlased võitsid kõik vastased (väravate suhe 46:13). USA-l oli 3 võitu (43:11) ja Inglismaal 2 (32:25).

RAGBI

1. USA (Clark, Cleaveland, de Groot, Devereux, Dixon, Doe, Farisch, Graff, Hyland, Manelly, O'Neil, Patrick, Rogers, Scholz, C. Slater, N. Slater, Turkington, Valentine, Williams); 2. Prantsusmaa (Arao, Bayard, Beguet, Behoteguy, Bioussa, Bonnes, Bousqnet, Cassayet, Dupont, Dupouy, Etcheberry, Galau, Gerintes, Got, Jauregny, Lasserre, Lebrere-Lubin, Piquiral, Vaysse); 3. Rumeenia (Armasel, M. Sfetescu, Mihailscu, Nedeicovici, Marian, Vardala, Sterian, Nemes, Tanasescu, Volvoreanu, Vidrascu, Marascu, E. E. Sfetescu, Bentia, Florian). Medaliomanike omavahelised kohtumised: USA—Prants. 18:3; USA—Rum. 37:0; Prants.—Rum. 61:3.

AMSTERDAM 1928

Madalmaade 70 000 elanikuga linn Amsterdam sai IX olümpiamängude korraldamise õiguse 1924. aastal Pariisis peetud Rahvusvahelise Olümpiakomitee kongressil. Umbes samal ajal oli käsil Amsterdami keskusest edelas paikneva uue linnaosa generaalplaani projekteerimine. Olümpiamängude korraldamise õiguse andmine Amsterdamile äratas mõtte rajada mängude peamised võistlusareenid uue linnaosa rohelisse vööndisse.
Mõte sai teoks. Olümpiastaadion, mis valmis hollandi arhitekti Jan Wilsi projekti järgi, oli ehitatud igati ajakohaselt ja läbimõeldult. Ringtribüünil oli kohti 40 000 pealtvaatajale. Tribüünide all asusid riietus- ja pesemisruumid võistlejaile, toad kohtunikele, ajakirjanikele, telegraafi- ja sidekeskusele. 400 m pikkune jooksurada oli kaetud punase tellisepuru kattega. Tal oli kuus rada, finišisirgel aga kaheksa. Jooksuraja välisservast sai alguse velodroomi 500 m pikkune betoonrada — silmas pidades jalgrattasõidu suurt populaarsust oli Wils originaalselt lahendanud velodroomi asukoha. Staadionilt pääses välja maratonivärava kaudu, mille kõrval kõrgus nn. maratonitorn (sai nime sellest, et oli nähtav kogu maratonidistantsi ulatuses).
Staadioni originaalne ja kaasaegne projektlahendus ning stiilipuhtus said kõrgeima hinnangu olümpiamängude kunstikonkursil, kus Jan Wilsi tööd hinnati kuldmedaliga. See tõi arhitektile ülemaailmse kuulsuse. Staadion oli siiski vaid keskne osa uute olümpiaehituste kompleksis. Staadioni vahetus läheduses valmisid mängudeks ajakohane ujula, mille tribüünid mahutasid 6000 pealtvaatajat, vehklemissaal ja avar spordihall, kus peeti tõste-, maadlus- ja poksivõistlused.
Olümpiastaadionil toimusid kergejõustikuvõistlused, jalgratturite velodroomisõidud, maahoki- ja jalgpalliturniiri tähtsamad mängud, takistussõidud ratsutamises (ülejäänud ratsutamisalad peeti Hilversumis) ja võimlemine. Vihma korral kolisid võimlejad koos riistadega staadioni kõrvale selleks puhuks rajatud tsirkusetelki. Sõudevõistlused peeti ühel kanalil Amsteli suudmes ja purjetamine Zuiderseel.
Märkimata ei saa jätta mängudeks valminud uut lasketiiru Haagis. Rahvusvahelisel laskeliidul oli saanud tavaks korraldada olümpia-aastal MM-võistlused koos olümpiamängudega, kusjuures olümpiaprogramm kooskõlastati varem Rahvusvahelise Olümpiakomiteega. Nii oli see kavatsetud ka 1928. aastal, kuid Amsterdami olümpiamängude kavast jäeti laskmine millegipärast välja

(välja arvatud 1904. a., kui olümpiamängud peeti St. Louisis, on see kaasaegsete olümpiamängude ajaloos ainuke kord, kus laskmist kavas ei olnud). MM-võistlused laskmises siiski toimusid — vahetult enne mängude algust.

Hollandlased olid ära teinud suure töö olümpiamängudeks ettevalmistamisel. Kogu Holland elas mängude tähe all. Kui varasematel mängudel oli kava venitatud ajaliselt pikaks, siis Amsterdamis vältasid mängud kõigest 16 päeva (välja arvatud maahoki- ja jalgpalliturniirid, mis peeti mais-juunis). Alade selline kontsentreerimine andis olümpiamängudele omamoodi pidulikkuse.

IX olümpiamängudest võttis osa 3015 sportlast 46 riigist. Suurima delegatsiooniga saabusid kohale Ameerika Ühendriigid, kelle esinduses oli 249 sportlast. Võistluste korraldajad — hollandlased — panid välja 246, Prantsusmaa 234 ja Saksamaa, kes pärast 16-aastast vaheaega taas võttis olümpiamängudest osa, 233 sportlast. Inglismaa saatis mängudele 211, Belgia 170, Rootsi 104, Taani 79, Soome 72, Norra 51 võistlejat jne. Eesti delegatsioon Amsterdamis koosnes 19 võistlejast.

Olümpiamängude avamine toimus 28. juulil. Avatseremoonia oli eriti pidulik ja see kestis ligi kaks tundi. Osavõtjate pidulikku defileed alustas olümpiatraditsioonide kohaselt Kreeka delegatsioon. Kõige lõpus sammusid staadionile hollandlased, vahepealsed riigid olid asetatud tähestikulisse järjekorda. Demonstratiivselt jäi avaparaadilt eemale Prantsusmaa delegatsioon. Selle põhjustas ühe staadionitöötaja jäme käitumine prantsuse sportlaste suhtes, kes keeldus prantslasi lubamast staadionile treeningule. Tegelikult oligi treening staadionil keelatud, kuid kuidagiviisi olid sinna pääsenud harjutama sakslased. Prantslased olid «diskrimineerimisest» sügavalt solvunud ja ähvardasid sootuks ära minna. Kuna prantslased ei ilmunud avamisele, kardeti, et nad oma ähvarduse täide viivad. Seepärast käis Hollandi Olümpiakomitee esimees vahetult pärast avapidustusi Prantsusmaa delegatsiooni juhtide juures juhtunu kohta kahetsust avaldamas, millega intsident lõppeski.

IX olümpiamängud kuulutas avatuks prints Henrik. Sportlaste esindajana andis olümpiavande hollandi sportlane Harry Denis. Kõlas kahurisaluut ja 46 kirjatuvi lendasid iga ilmakaare poole teatama mängude algusest.

Võistlustulemustelt olid Amsterdami mängud tunduvalt kõrgemal eelmistest. Kergejõustikus oli üllatuseks, et ameeriklased, kes varem olid hiilanud kõikidel lühematel jooksudistantsidel, võitsid nüüd esikoha ainult 400 m jooksus ja teatejooksudes. Pikematel distantsidel domineerisid endiselt soomlased. Ootamatuseks oli Paavo Nurmi kaotus 5000 m distantsil kaasmaalasele Ville Ritolale. Seepeale avaldasid paljud arvamust, et Nurmi

kaotas Ritolale sihilikult, ning nõudsid Nurmi tulemuse tühistamist — ainulaadne juhtum kaasaegsete olümpiamängude ajaloos, kus kedagi on tahetud diskvalifitseerida mittevõitmise pärast.
Amsterdamis olid esmakordselt kavas kergejõustikualad ka naistele.
Kiireimaks meesujujaks oli taas Jonny Weissmüller. Vabaujumise pikematel distantsidel ei suutnud ta aga seekord enam konkurentsi pakkuda rootslasele Arne Borgile ja austraallasele Andrew Charltonile. Tõsi küll, 400 m vabaujumise võitis ootamatult argentiinlane Alberto Zorilla, keda omavahel konkureerivad Borg ja Charlton ei teadnud kartagi. Et aga Borg oli nende mängude tugevaim staier, tõendab see, et tema 400 m vaheaeg 1500 m vabaujumises oli parem kui Zorilla tagajärg kuldmedali võitmisel. Rinnuliujumises läks esikoht jaapanlasele Yoshiyki Tsurutale. Ameeriklased, kes sel alal olid Pariisis võitnud kuld- ja pronksmedali, ei pääsenud seekord isegi finaali. Naiste ujumisaladel jagasid omavahel esikohad ameeriklannad, hollandlannad ja sakslannad.
Vettehüpetes sai Amsterdamis alguse jänkide hegemoonia, mida meestest on suutnud väärata vaid mehhiklane Joachim Capilla 1956. aastal Melbourne'is ja naistest sakslanna Ingrid Krämer 1960. ja 1964. aastal. Sama kehtib ka India maahokimängijate kohta, kes pärast Amsterdami on ainult üks kord kuldmedalid vahetanud hõbedaste vastu (1960. a. võitis Pakistan).
Olümpia jalgpalliturniiril kaitses Uruguai rahvusmeeskond 1924. aastal Pariisis võidetud esikohta.
Olümpiaatleetide heast ettevalmistusest ja taseme tõusust kõnelevad eelkõige silmapaistvad tagajärjed. Nii püstitati kõikidel ujumisdistantsidel uued olümpiarekordid, millest viis ületasid kehtiva maailmarekordi. Kergejõustikus saavutati 14 uut olümpiarekordit, neist neli olid ühtlasi ka maailmarekordid.
Eestis algas tõsisem ettevalmistus olümpiamängudeks 1927. aastal olümpiakandidaatide väljaselgitamise ja neile paremate harjutamisvõimaluste loomisega. Üksikutele spordialadele määrati treenerid ja vastavad hooldajad. Ettevalmistus toimus peamiselt neljal alal — kergejõustikus, maadluses, poksis ja tõstmises. Harrastatavamatest spordialadest jäid seega kõrvale jalgpall, veesport ja tennis. Viimased kaks seetõttu, et nende tase Eestis oli madal, jalgpalli kõrvalejätmise tingis aga eeskätt majanduslike võimaluste nappus, sest jalgpallurite lähetamine Amsterdami oleks võtnud lõviosa Olümpiakomitee rahalistest ressurssidest.
Ettevalmistuse algul koosnes kergejõustiklaste grupp 20 sportlasest, kellest sügisel valiti välja pooled. Sügisel ja talvel harjutati regulaarselt kaks korda nädalas, kusjuures kavas oli peamiselt võimlemine. Märtsikuus algasid välistreeningud ning tree-

ningute arv suurenes kolmele korrale nädalas. Hiljem, kui juba saadi staadioni kasutada, harjutati peaaegu iga päev. Talvel korraldati kandidaatidele kaks kontrollvõistlust võimlas. Olümpiavõistlejate lõplik valik tehti mitmete esimeste välisvõistluste tulemuste põhjal.

Maadluses võttis ettevalmistusest osa 23 meest, neist 20 Tallinnas. Treeneriks oli Nikolai Kursmann. Kolm eesti maadlejat, kes elasid ja töötasid Soomes, treenisid loomulikult seal. Ühistreeningutel maadeldi kaks korda nädalas, lisaks üks võimlatreening. Olümpiaesindajate selgitamiseks peeti omavahel kümme kontrollvõistlust ja üks võistlus soomlastega.

Tõstjad olid koondunud peamiselt Tallinna, kuigi üksikuid kandidaate leidus ka mujal (Narvas, Valgas, Sindis, Viljandis, Eidaperes). Tallinnas harjutati ühiselt 1—2 korda nädalas. Algul oli osavõtjaid 10, kuid hiljem langesid 6 nõrgemat ettevalmistusest välja. Tõstjate treeningut juhtis Pariisi mängude pronksmedalimees H. Tammer. Kontrollvõistlused olid kavas kord kuus.

Poksijate grupp koosnes algul 30 sportlasest, peagi kahanes see aga peaaegu pooleni ja lõpuks jäi järele ainult üks vääriline kandidaat — Valter Palm.

Pärast ettevalmistusaja möödumist otsustas Eesti Olümpiakomitee saata mängudele järgmised sportlased:

kergejõustiklased G. Kalkun, K. Laas, J. Meimer ja N. Feldmann;

maadlejad O. Käpp, V. Väli, O. Pohla, E. Pütsep, A. Praks ja A. Kusnets;

tõstjad L. Kukk, A. Kask, O. Luiga ja A. Luhaäär ning

poksija V. Palm.

Lisaks neile võttis olümpiamängudest osa Tallinna töösturi E. Fahle purjejaht «Tutti V» roolimehe Nikolai Vekšini juhtimisel, mille meeskonna moodustasid eranditult jõukad Tallinna ärimehed, kes sõitsid Amsterdami omal kulul.

Nagu nähtub Eesti Spordi Keskliidu aruannetest, kulutati sportlaste olümpiaettevalmistusele ligikaudu 20 000 krooni, seega poole rohkem kui Pariisi mängudeks neli aastat tagasi. Peale selle kulutati sportlaste lähetuskuludeks üle 14 000 krooni. Seega olid eestlaste olümpiakulud ligi 35 000 krooni, mis kaeti ots-otsaga kahe rahalise loterii ülejääkidest. Riigikassast ei loovutatud sportlaste toetuseks sentigi.

Amsterdamis oli eestlaste edukaimaks alaks maadlus. Kuigi esialgu oli kavatsetud võistelda ainult klassikalises maadluses, jäeti maadlejaile vabad käed osavõtuks ka vabamaadluses — spordialal, mis Eestis ei olnud veel laiemat kandepinda leidnud. Kaasa tegid kolm eestlast. Sulgkaalus sattus Eduard Pütsep esimeses kohtumises inglase Angusega omast heitest silda. Kohtunike arvates puudutasid ta õlad seejuures matti ja inglane kuulutati võit-

jaks. Kuna vabamaadluses langes ühe kaotusega konkurentsist välja, pidi Pütsep istuma pealtvaatajate hulka. Täbarasti läks ka Albert Praksil. Esimeses ringis võitis ta kreeklase Tomazosi, kuid sattus siis ameeriklase Appletoni (võitis hiljem hõbemedali) keerukate võtete kammitsasse, väänas välja käe ja oli sunnitud loobuma. Seevastu võidutses Osvald Käpp. Valdamata küll vabamaadluse tehnikat, võitis ta eeskujulikus klassikalise maadluse stiilis ühe vastase teise järel ja tuli ühegi kaotuseta kergekaalu olümpiavõitjaks. See oli kuldmedal väljaspool arvestust.

Võistlused klassikalises maadluses, kus eestlased lootsid suurt edu, tõid tegelikult kaasa mitu pettumust. Kärbeskaalus oli kahtlemata parimaks meheks meie Eduard Pütsep, kellele kõik asjatundjad ennustasid kuldmedalit. Pütsep alustaski tublilt, võites punktidega luksemburglase Dumongi. Teises kohtumises mängis Pütsep taanlase Anderseniga kassi ja hiirt. Demonstreerides kõrget meisterlikkust, viis ta taanlase korduvalt silda, sooritas õnnestunud heiteid ja ülevedamisi parteris. Kuna taanlane oli matil täiesti abitu, läks Pütsep isegi nii kaugele, et püüdis vastast seljatada ise sillas olles(!)... Matikohtunikuks oli aga rootslane E. Råberg (Rahvusvahelise Maadlusliidu esimene president aastail 1921—1924), kes juba varem oli Pütsepale kahju teinud.*. Kaaslased tahtsid Pütsepat hoiatada sellise efektitsemise eest, kuid enne, kui nad jõudsid seda teha, kõlas vile ning Råberg tõstis võidu märgiks taanlase käe. Pütsep olevat õlgadega puudutanud matti!

Spordihallis algas vilekontsert, mis vältas mitu minutit. Eestlased esitasid protesti. Selle tulemusena eemaldati Råberg küll kohtunikutegevusest, kuid tema otsust ei muudetud. Nüüd oli Pütsepal juba neli kaotuspunkti (punkti- või töövõit andis ühe, kaotus kolm punkti). Edaspidi võis eestlane arvestada ainult seljavõite. Tema järgmiseks vastaseks oli sakslane K. Leucht. Kuidas ka Pütsep sakslast matil ei «tuuseldanud», seljatada tal teda ei õnnestunud. Vaatamata peakõrgusele punktivõidule sakslase üle sai Pütsepa kaotuspunktide arv täis ja ta langes konkurentsist välja. Seesama K. Leucht tuli aga olümpiavõitjaks!

M. Jukola kaasautor H. Lehmusto kirjutab Pütsep—Anderseni matši kohta järgmist: «Eestlane tegi taanlasega mida tahtis ja kuigi ta oli kõrges sillas, kuulutati ta kaotanuks. See otsus oli niivõrd väär, et vaevalt tulevikus kusagil mujal teist samasugust juhtub nägema. Vaatamata sellele, et Pütsep võitis seejärel sakslase Leuchti, langes ta mängust välja. Kuid ka vilemeest Råbergi

---

* 1922. a. MM-võistlustel Stokholmis tegi seesama Råberg väärotsuse kärbeskaalu finaalkohtumises E. Pütsep — F. Svensson. Eestlane oli tookord rootslasest igati üle, kuid tunnistati siiski kaotanuks.

ei lastud enam matile. Neist said seega saatusekaaslased ja Pütsep otsis «kohtuniku» üles, et tal sel puhul kätt suruda.»
Järgmine pettumus tabas eestlasi kergekaalus, kus medalilootusega võistlust alustanud Osvald Käpp kohtumises rootslase Petterssoniga väänas jala välja. Ta suutis Petterssoni siiski võita (enne seda seljatas Käpp itaallase Postini), kuid edasivõistlemisele tuli kriips peale tõmmata.
Poolraskekaallasel Otto Pohlal ei vedanud loosiga: ta võitis küll kahte vastast, kuid sattus siis kokku selle kehakaalu mõlema favoriidiga — soomlase Pellineni ja sakslase Riegeriga — ning kaotas neile punktidega. Paremini läks A. Kusnetsil, kes sai kaks töövõitu ja ühe seljavõidu. Seejärel ta küll kaotas ungarlasele Pappile ja langes 5 kaotuspunktiga välja, kuid kuna pärast seda olid konkurentsi jäänud ainult Papp ja soomlane Kokkinen, kuulus talle pronksmedal.
Eestlaste maadlusau aitas üleval hoida suurepäraselt võistelnud sulgkaallane Voldemar Väli. Saavutanud esimeses ringis punktivõidu austerlase Schlangeri üle, seljatas ta seejärel tšehh Kratochvili, egiptlase Kameli, ungarlase Karpati ja sakslase Steinigi. Kohtumises esikoha pärast lisandus eelmistele veel töövõit rootslase Malmbergi üle ja Välist sai teenitult olümpiamängude kuldmedaliomanik.
Tõstmises oli olümpiamängudel esmakordselt kavas kolmevõistlus — kahe käega surumine, rebimine ja tõukamine. Kuigi eesti tõstjatest suutsid A. Kask, L. Kukk ja O. Luiga enam-vähem korrata kodumaal näidatud paremaid tulemusi, jäi seda napiks väärilise konkurentsi pakkumiseks maailma parimatele. Seevastu üllatas vahetult enne mänge tublisti progresseerunud noor raskekaallane Arnold Luhaäär, kes suutis võita hõbemedali. Meie ainus esindaja poksis Valter Palm oli esimeses ringis küll võidukas, kuid sai siis järgmiseks vastaseks mängude üheks paremaks nahkkindameheks osutunud argentiinlase P. Landini, kellele ta kaotas punktidega.
Kergejõustikus jäi eestlaste parimaks saavutuseks Johann Meimeri kaheksas koht odaviskes. J. Meimer tegi kaasa ka kümnevõistluses, kuid vähese ettevalmistuse tõttu sellel alal (tegelikult oli see Meimeri esimene võistlus kümnevõistluses!) ei pääsenud ta 10. kohast ettepoole. Paremaid tagajärgi loodeti heitjatelt-tõukajatelt G. Kalkunilt ja N. Feldmannilt ning samuti maratonijooksjalt K. Laasilt.
Üllatuse valmistasid purjetajad. «Tutti V» jäi 6 m klassis kahes esimeses sõidus 13 jahi hulgas kuuendaks, kuid alates kolmandast sõidust püsis alati kolme parema hulgas (III sõidus 2. koht, IV—3., V—1., VI—3. ja VII—3.), mis kindlustas roolimees Vekšinile ja tema meeskonnale pronksmedali. Olümpiavõitjaks tuli Norra, teisele kohale tuli Taani. Kui Amsterdamis oleks paremust arvesta-

tud praeguse * punktisüsteemi kohaselt (kuus paremat sõitu seitsmest), siis oleks Norra saanud 5473, Eesti 4780 ja Taani 4216 punkti — seega oleks Eesti võitnud hõbemedali.

12. augustil täitus olümpiastaadion jällegi viimase kohani pealtvaatajaist. Staadionile marssisid osavõtvate maade delegatsioonid — algas IX olümpiamängude pidulik lõpetamine ja võitjate autasustamine. Olümpiamedalite üleandmine toimus mõnevõrra teisiti, kui see tänapäeval tavaks on saanud. Nimelt kutsuti kõik medalivõitjad ükshaaval tähestiku järgi välja. Kuldmedalid andis võitjatele üle kuninganna Wilhelmina isiklikult, hõbemedalid prints Henrik ja pronksmedalid Rahvusvahelise Olümpiakomitee esindajana krahv Baillet-Latour. Kõik sellest pidulikust sündmusest osavõtjad said näha palgest-palgesse lõppenud olümpiamängude parimaid sportlasi.

Eestlased võitsid Amsterdami olümpiamängudel kaks kuldmedalit, ühe hõbe- ja kaks pronksmedalit. Tolleaegse arvestuse kohaselt (esikoht 3, teine koht 2, kolmas koht 1 punkt) andis see kokku 10 punkti, millega Eesti platseerus riikidevahelises arvestuses 16. kohale.

Riikidevaheline paremusjärjestus IX olümpiamängudel oli selline: 1. Ameerika Ühendriigid 118; 2. Saksamaa 57,5; 3. Soome 49; 4. Rootsi 45; 5. Prantsusmaa 41; 6. Holland 40; 7. Itaalia 38; 8. Inglismaa 36; 9. Šveits 33; 10. Kanada 27; 11. Ungari 22; 12. Tšehhoslovakkia 18; 13. Argentiina 16; 14. Taani 13; 15. Jaapan 11; 16. Eesti 10; 17. Egiptus 9; 18. Austraalia, Jugoslaavia, Norra ja Poola 8; 22. Austria 6,5; 23. Lõuna-Aafrika 5; 24. Belgia 4; 25. Iiri, India, Uus-Meremaa, Hispaania ja Uruguai 3; 30. Tšiili ja Haiiti 2; 32. Filipiinid ja Portugal 1.

* Mõeldud on kuni 1966. a. kehtinud punktisüsteemi. (Toim.)

IX OLÜMPIAMÄNGUD

Amsterdam 1928, 28. juuli — 12. aug.

KERGEJÕUSTIK

MEHED

100 m (76): 1. P. Williams, Kan. 10,8; 2. J. London, Ingl. (0,5 m järel); 3. G. Lammers, Saksa (0,5 m); 4. F. Wykoff, USA; 5. W. Legg, L.-Aafr.; 6. R. McAllistar, USA. Lühimaajooksudes fikseeriti ametlikult ainult võitja aeg.

200 m (62): 1. P. Williams, Kan. 21,8; 2. W. Rangeley, Ingl. (0,5); 3. H. Körnig, Saksa (0,5 m); 4. J. Scholz, USA; 5. J. Fitzpatrick, Kan.; 6. J. Schüller, Saksa.

400 m (51): 1. R. Barbuti, USA 47,8; 2. J. Ball, Kan. 48,0; 3. J. Büchner, Saksa 48,2; 4. J. Rinkel, Ingl. 48,4; 5. H. Storz, Saksa 48,8; 6. H. Phillips, USA 49,0. M. Jukola ja E. Bergvalli järgi olid

nelja parema ajad järgmised: 47,8 — 47,8 — 48,0 — 48,2. See võib olla tõenäoline, sest tegelikult oli Ball finišis Barbutist vaid 20 sm järel. Siinkohal on aga võetud aluseks F. Mezö ja «Olympic Handbook».

800 m (54): 1. D. Love, Ingl. 1,51,8; 2. E. Bylehn, Rootsi 1.52,8; 3. H. Engelhardt, Saksa 1.53,2; 4. P. Edwards, Kan. 1.54,0; 5. L. Hahn, USA 1.54,2; 6. S. Martin, Prants. 1.54,6.

1500 m (54): 1. H. Larva, Soome 3.53,2; 2. J. Ladoumegue, Prants. 3.54,0; 3. E. Purje, Soome 3.56,4; 4. H. Wichmann, Saksa 3.56,8; 5. C. Ellis, Ingl. 3.57,6; 6. P. Martin, Šveits 3.58,4. F. Mezö märgib Purje ajaks 3.57,0. M. Jukola ja E. Bergvalli andmetel olid 3.—6. koha tagajärjed järgmised: 3.55,2 — 3.56,0 — 3.56,4 — 3.57,8. Siinkohal on aluseks võetud (välja arvatud Ladoumegue) «Olympic Handbook». Lõpuks fikseeriti ka 1500 m distantsil ametlikult ainult võitja aeg.

5000 m (36): 1. V. Ritola, Soome 14.38,0; 2. P. Nurmi, Soome 14.40,0; 3. E. Wide, Rootsi 14.40,2; 4. L. Lermond, USA 14.50,0; 5. R. Magnusson, Rootsi 14.59,6; 6. A. Kinnunen, Soome 15.02,0. M. Jukola märgib Nurmi ajaks 14.41,0, Widele 14.41,2.

10 000 m (24): 1. P. Nurmi, Soome 30.18,8; 2. V. Ritola, Soome 30.19,4; 3. E. Wide, Rootsi 31.04,0; 4. J.-G. Lindgren, Rootsi 31.26,0; 5. A. Muggridge, Ingl. 31.31,0; 6. R. Magnusson, Rootsi 31.37,6. Jällegi erinevused: Wide 31.00,8 (S. Lindhagen ja «Olympic Handbook»); Muggridge 31.31,6 (F. Mezö) ja 31.31,8 (S. L. ja «O. H.»); Magnusson 31.37,2 (S. L. ja «O. H.»).

Maraton (68): 1. A. El Ouafi, Prants. 2:32.57; 2. M. Plaza, Tšiili 2:33.23; 3. M. Marttelin, Soome 2:35.02; 4. K. Yamada, Jaapan 2:35.29; 5. J. Ray, USA 2:35.57; 6. S. Tsuda, Jaapan 2:36.19. M. Jukola näitab Yamada ajaks 2:35.34. Distantsi pikkus oli 42 195 m. Jooksu katkestas 12 võistlejat, nende hulgas ka eestlane K. Laas.

110 m tj. (41): 1. S. Atkinson, L.-Aafr. 14,8; 2. S. Anderson, USA 14,8; 3. J. Collier, USA 14,9; 4. L. Dye, USA 15,0; 5. G. Weightman-Smith, L.-Aafr. 15,0; 6. F. Gaby, Ingl. 15.2. Vahejooksus püstitas Weightman-Smith ajaga 14,6 maailmarekordi.

400 m tj. (27): 1. D. Burghley, Ingl. 53,4; 2. F. Cuhel, USA 53,6; 3. M. Taylor, USA 53,6; 4. S. Pettersson, Rootsi 53,8; 5. T. Livingstone-Learmonth, Ingl. 54,2; 6. L. Facelli, It. 55,8. F. Mezö märgib Taylori ajaks 53,8 (tegelikult oli Cuheli ja Taylori vahe finišis 20 sm).

3000 m tak. (22): 1. T. Loukola, Soome 9.21,8; 2. P. Nurmi, Soome 9.31,2; 3. O. Andersen, Soome 9.34,0; 4. N. Eklöf, Rootsi 9.38,0; 5. H. Dartigues, Prants. 9.40,0; 6. L. Duquesne, Prants. 9.40,6. Ka siin erinevusi: F. Mezö: Nurmi 9.32,6; Andersen 9.35,2 (võistluste kirjelduse järgi jäi Andersen Nurmist finišis maha 6—7 m.).

4×100 m (13): 1. USA (F. Wykoff, J. Quinn, C. Borah, H. Russell) 41,0; 2. Saksamaa (G. Lammers, R. Corts, H. Houben, H. Körnig) 41,2; 3. Inglismaa (C. Gill, E. Smouha, W. Rangeley, J. London) 41,6; 4. Prantsusmaa 41,6; 5. Šveits 42,6. Kuues finalist, Kanada, diskvalifitseeriti vahetusvea tõttu. Mitmed allikad märgivad Inglismaale 41,4 ja Prantsusmaale 42,0. Tegelikult läbisid mõlema meeskonna ankrumehed finiši rind-rinnaga.

4×400 m (16): 1. USA (G. Baird, F. Alderman, E. Spencer, R. Barbuti) 3.14,2; 2. Saksamaa (P. Neumann, R. Krebs, H. Storz, H. Engelhard) 3.14,6; 3. Kanada (A. Wilson, P. Edwards, S. Glover, J. Ball) 3.15,0; 4. Rootsi 3.15,8; 5. Inglismaa 3.16,4; 6. Prantsusmaa 3.19,4.

Kõrgus (35): 1. R. King, USA 1.94; 2. B. Hedges, USA 1.91; 3. C. Menard, Prants. 1.91; 4. S. Toribio, Filip. 1.91; 5. H. Osborn; USA 1.91; 6. K. Kimura, Jaapan 1.88. Osa autoreid asetab kuuendaks prantslase P. Lewden'i (M. Jukola), osa prantslase A. Cherrier' (J. Wagner).

Teivas (20): 1. S. Carr, USA 4.20; 2. W. Droegemuller, USA 4.10; 3. C. McGinnis, USA 3.95; 4. V. Pickard, Kan. 3.95; 5. L. Barnes, USA 3.95; 6. Y. Nakazawa, Jaapan 3.90. Kohad 3.—5. selgitati vahehüpetega, kusjuures McGinnis ületas 4.10.

Kaugus (41): 1. E. Hamm, USA 7.73; 2. S. Cator, Haiiti 7.58; 3. A. Bates; USA 7.40; 4. W. Meier, Saksa 7.39; 5. E. Köchermann, Saksa 7.35; 6. H. de Boer, Holl. 7.32.

Kolmik (24): 1. M. Oda, Jaapan 15.21; 2. L. Casey, USA 15.17; 3. V. Tuulos, Soome 15.11; 4. C. Nambu, Jaapan 15.01; 5. T. Tulikoura, Soome 14.70; 6. E. Järvinen, Soome 14.65.

Kuul (22): 1. J. Kuck, USA 15.87; 2. H. Brix, USA 15.75; 3. E. Hirschfeld, Saksa 15.72; 4. E. Krenz, USA 14.99; 5. A. Vahlstedt-Valste, Soome 14.69; 6. W. Übler, Saksa 14.69; 12. N. Feldmann, Eesti 13.58.

Ketas (34): 1. C. Houser, USA 47.32; 2. A. Kivi, Soome 47.23; 3. J. Corson, USA 47.10; 4. H. Stenerud, Norra 45.80; 5. J. Anderson, USA 44.87; 6. E. Kenttä, Soome 44.17; 10. G. Kalkun, Eesti 43.09.

Vasar (16): 1. P. O'Callaghan, Iiri 51.39; 2. O. Skiöld, Rootsi 51.29; 3. E. Black, USA 49.03; 4. A. Poggioli, It. 48.37; 5. S. Gwinn, USA 47.15; 6. F. Connor, USA 46.75. F. Mezö märgib Blackile 49.30 — ilmselt trükiviga.

Oda (28): 1. E. Lundkvist, Rootsi 66.60; 2. B. Szepes, Ung. 65.26; 3. O. Sunde, Norra 63.97; 4. P. Liettu, Soome 63.86; 5. B. Schlokat, Saksa 63.40; 6. E. Penttilä, Soome 63.20; 8. J. Meimer, Eesti 61.46.

Kümnevõistlus (38): 1. P. Yrjölä, Soome 8053,29 (100 m 11,4; kaugus 6.72; kuul 14.11; kõrgus 1.87; 400 m 53,2; 110 m tj. 16,6; ketas 42.09; teivas 3.30; oda 55.70; 1500 m 4.44,8); 2. A. Järvinen, Soome 7931,5 (11,2 — 6.87 — 13.64 — 1.75 — 51,4 — 15,6 — 36.95 — 3.30 — 55.58 — 4.52,4); 3. K. Doherty, USA 7706,65 (11,6 — 6.61 — 11.85 — 1.80 — 52,0 — 15,8 — 38.72 — 3.30 — 56.56 — 4.54,0);

4. J. Stewart, USA 7624,135; 5. T. Churchill, USA 7417,115; 6. H. Jansson, Rootsi 7286,285; 14. J. Meimer, Eesti 6650,015 (11,6 — 6.43 — 11.20 — 1.75 — 55,0 — 18,6 — 32.05 — 3.20 — 53.95 — 5.14,0).

NAISED

100 m (31): 1. E. Robinson, USA 12,2; 2. F. Rosenfeld, Kan. (0,5 m); 3. E. Smith, Kan.; 4. E. Steinberg, Saksa. Kaks finalisti — sakslanna L. Schmidt ja kanadalanna M. Cook — diskvalifitseeriti valestardi pärast.

800 m (25): 1. L. Radke-Batschauer, Saksa 2.16,8; 2. K. Hitomi, Jaapan 2.17,6; 3. I. Gentzel, Rootsi 2.17,8; 4. J. Thompson, Kan. 2.21,0; 5. F. Rosenfeld, Kan.; 6. F. McDonald, USA.

4×100 m (8): 1. Kanada (F. Rosenfeld, E. Smith, J. Thompson, M. Cook) 48,4; 2. USA (M. Washburn, J. Cross, L. McNeill, E. Robinson) 48,8; 3. Saksamaa (E. Kellner, H. Schmidt, A. Holdmann, H. Junker) 49,0; 4. Prantsusmaa; 5. Holland; 6. Itaalia. M. Jukola järgi olid 2. ja 3. koha ajad vastavalt 48,6 ja 49,2.

Kõrgus (20): 1. E. Catherwood, Kan. 1.59; 2. C. Gisolf, Holl. 1.56; 3. M. Wiley, USA 1.56; 4. J. Shiley, USA 1.51; 5. H. Notte, Saksa 1.48. 6. M. Clark, L.-Aafr. 1.48; M. Jukola järgi hüppasid Gisolf ja Wiley 1.58.

Ketas (20): 1. H. Konopacka, Poola 39.62; 2. L. Copeland, USA 37.08; 3. R. Svedberg, Rootsi 35.92; 4. M. Reuter, Saksa 35.86; 5. G. Heublein, Saksa 35.56; 6. E. Perkhaus, Austria 33.54.

UJUMINE

MEHED

100 m vabalt (30): 1. J. Weissmüller, USA 58,6; 2. I. Barany, Ung. 59,8; 3. K. Takaishi, Jaapan 1.00,0; 4. G. Kojac, USA 1.00,8; 5. W. Laufer, USA 1.01,0; 6. W. Spence, Kan. 1.01,4.

400 m vabalt (26): 1. A. Zorilla, Arg. 5.01,6; 2. A. Charlton, Austrl. 5.03,6; 3. A. Borg, Rootsi 5.04,6; 4. C. Crabbe, USA 5.05,4; 5. A. Clapp, USA 5.16,0; 6. R. Ruddy, USA 5.25,0.

1500 m vabalt (19): 1. A. Borg, Rootsi 19.51,8; 2. A. Charlton, Austrl. 20.02,6; 3. C. Crabbe, USA 20.28,8; 4. R. Ruddy, USA 21.05,0; 5. A. Zorilla, Arg. 21.23,8; 6. W. Ault, Kan. 21.46,0.

200 m rinnuli (22): 1. Y. Tsuruta, Jaapan 2.48,8; 2. E. Rademacher, Saksa 2.50,6; 3. T. Ildefonzo, Filip. 2.56,4; 4. E. Sietas, Saksa 2.56,6; 5. E. Harling, Rootsi 2.56,8; 6. W. Spence, Kan. 2.57,2.

100 m selili (19): 1. G. Kojac, USA 1.08,2; 2. W. Laufer, USA 1.10,0; 3. P. Wyatt, USA 1.12,0; 4. T. Iriye, Jaapan 1.13,6; 5. E. Küppers, Saksa 1.13,8; 6. J. Besford, Ingl. 1.15,4.

4×200 m vabalt (13): 1. USA (A. Clapp, W. Laufer, G. Kojac, J. Weissmüller) 9.36,2; 2. Jaapan (Yoneyama, Arai, Sato, Takaishi) 9.41,4; 3. Kanada (Bourne, Thompson, Ault, Spence) 9.47,8; 4. Ungari 9.57,0; 5. Rootsi 10.01,8; 6. Inglismaa 10.15,8.

Tornihüpped (24): 1. P. Desjardins, USA — kohapunktide summa 6, tehnilisi punkte 98,74; 2. F. Simaika, Egipt. 9 — 98,58; 3. M. Galitzen, USA 15 — 92,34; 4. W. Golbath, USA 20 — 87,56; 5. E. Riebschläger, Saksa 23 — 86,38; 6. K. Schumm, Saksa 25 — 85,76.

Hoolauahüpped (24): 1. P. Desjardins, USA 5 — 185,04; 2. M. Galitzen, USA 13 — 174,06; 3. F. Simaika, Egipt. 14 — 172,46; 4. E. Smith, USA 18 — 168,96; 5. A. Mund, Saksa 29 — 154,72; 6. E. Riebschläger, Saksa 31 — 153,86.

NAISED

100 m vabalt (24): 1. A. Osipowich, USA 1.11,0; 2. E. Garatti, USA 1.11,4; 3. J. Cooper, Ingl. 1.13,6; 4. J. McDowall, Ingl. 1.13,8; 5. S. Laird, USA 1.14,6; 6. L. Lehmann, Saksa 1.15,2.

400 m vabalt (20): 1. M. Norelius, USA 5.42,8; 2. M. Braun, Holl. 5.57,8; 3. J. McKim, USA 6.00,2; 4. S. Stewart, Ingl. 6.07,0; 5. F. van der Goes, L.-Aafr. 6.07,2; 6. V. Tanner, Ingl. 6.11,6.

200 m rinnuli (22): 1. H. Schrader, Saksa 3.12,6; 2. M. Baron, Holl. 3.15,2; 3. L. Mühe-Hildensheim, Saksa 3.17,6; 4. E. Jacobsen, Taani 3.18,6; 5. M. Hoffman, USA 3.19,2; 6. B. Hazelius, Rootsi 3.23,0. Schrader püstitas vaheujumises maailmarekordiks 3.11,2.

100 m selili (12): 1. M. Braun, Holl. 1.22,0; 2. E. King, Ingl. 1.22,2; 3. J. Cooper, Ingl. 1.22,8; 4. M. Gilman, USA 1.24,2; 5. E. Holm, USA 1.24,4; 6. L. Lindström, USA 1.24,4. Braun ujus eelujumises maailmarekordi 1.21,6.

4×100 m vabalt (7): 1. USA (A. Lambert, E. Garatti, A. Osipowich, M. Norelius) 4.47,6; 2. Inglismaa (Cooper, Stewart, Tanner, King) 5.02,8; 3. L.-Aafrika (Russell, Rennie, Bedford, van der Goes) 5.13,4; 4. Saksamaa 5.14,4; 5. Prantsusmaa. Hollandi naiskond finišeerus kolmandana ajaga 5.08,2, kuid diskvalifitseeriti valestardi tõttu.

Otsehüpped tornist (17): 1. B. Pinkston, USA 31,60; 2. G. Coleman, USA 30,60; 3. L. Sjökvist, Rootsi 29,20; 4. M. Baron, Holl. 27,80; 5. G. Onnela, Soome 26,20; 6. H. Rehborn, Saksa 25,60.

Hoolauahüpped (10): 1. H. Meany, USA 6 — 78,82; 2. D. Poynton, USA 13 — 75,62; 3. G. Coleman, USA 14 — 76,30; 4. I. Meudtner, Saksa 22 — 67,42; 5. M. Borgs, Saksa 26 — 65,16; 6. L. Söhnchen, Saksa 34 — 63,28. Paljud allikad (F. Mezö, S. Lindhagen jt.) näitavad Colemanile 73,38 punkti. Tegelikult oli Colemanil punkte rohkem kui Poyntonil, kuid paremuse määramisel võeti eelkõige aluseks kohapunktide summa, mis Poyntonil oli parem. Seetõttu on osa autoreid (F. Mezö märkus Ficki kohta) asetanud Colemani koguni teiseks.

VEEPALL

Osa võttis 14 meeskonda. 1. Saksamaa (E. Rademacher; O. Cordes, E. Benecke; F. Gunst; J. Rademacher, K. Bähre, M. Amann); 2. Ungari (I. Barta; M. Homonnay, S. Ivady; A. Keserü; O. Halassy, J. Vertesy, F. Keserü); 3. Prantsusmaa (P. Dujardin; J. Keignaert, A. Triboulliet; H. Padou; A. Vandeplancke, H. Cuvelier, A. Bulteel). 4.—6. kohta ei selgitatud.

Mängude tulemused: 1 ring: Ingl.—Tšehh. 4:2, Holl.—Šveits 11:1, Belg.—Iiri 11:0, Ung.—Arg. 14:0, Malta—Luks. 3:1, Prants.—Hisp. 4:0, mänguvabad USA ja Saksa. Veerandfinaalid: Ingl.—Holl. 5:3, Saksa—Belg. 5:3, Ung.—USA 5:0, Prants.—Malta 16:0. Poolfinaalid: Saksa—Ingl. 8:5, Ung.—Prants. 5:3. Finaal: Saksa—Ung. 5:2 (0:2). Mängud 3. koha pärast: Prants.—Ingl. 8:1, Prants.—USA 2:1, Prants.—Arg. 8:0.

KLASSIKALINE MAADLUS

Kärbeskaal — 58 kg (19): 1. K. Leucht, Saksa; 2. J. Maudr, Tšehh.; 3. G. Gozzi, It.; 4. O. Lindelöf, Rootsi; 5. Ö. Zombori, Ung.; 6. E. Pütsep, Eesti.

Sulgkaal — 62 kg (20): 1. V. Väli, Eesti; 2. E. Malmberg, Rootsi; 3. G. Quaglia, It.; 4. K. Karpati, Ung.; 5. E. Steinig, Saksa.

Kergekaal — 67,5 kg (19): 1. L. Keresztes, Ung.; 2. E. Sperling, Saksa; 3. E. Vesterlund, Soome; 4. Tayari, Türgi; 5. V. Vavra, Tšehh,; 6. W. Massop, Holl. Eestlane O. Käpp vigastas jala ja oli sunnitud edasivõistlemisest loobuma.

Keskkaal — 75 kg (17): 1. V. Kokkinen, Soome; 2. L. Papp, Ung. 3. A. Kusnets, Eesti; 4. J. Jacobsen, Taani; 5. Saenen, Belg.; 6. F. Haala, Tšehh.

Poolraskekaal — 82,5 kg (17): 1. I. Moustafa, Egipt.; 2. A. Rieger, Saksa; 3. O. Pellinen, Soome; 4. N. Appels, Belg.; 5. E. Hansen, Taani; 6. I. Szalay, Ung. Eestlane O. Pohla langes ühe võidu ja kahe kaotusega konkurentsist välja.

Raskekaal — üle 82,5 kg (15): 1. R. Svensson, Rootsi; 2. H. Nyström, Soome; 3. G. Gehring, Saksa; 4. U. Wiesberger, Austria; 5. J. Urban, Tšehh.; 6. R. Bado, Ung. Eestlasi selles kehakaalus ei võistelnud.

VABAMAADLUS

Kärbeskaal — 56 kg (8): 1. K. Mäkinen, Soome; 2. S. Spapen, Belg.; 3. J. Trifonou, Kan.; 4. H. Samsun, Ingl.

Sulgkaal — 61 kg (9): 1. A. Morrison, USA; 2. K. Pihlajamäki, Soome; 3. J. Minder, Šveits; 4. R. Rottenfluc, Prants. Eestlane E. Pütsep kaotas esimeses ringis inglasele Angusele ning langes konkurentsist välja.

Kergekaal — 65 kg (11): 1. O. Käpp, Eesti; 2. C. Pacome, Prants.; 3. E. Leino, Soome; 4. B. Nielsen, Norra; 5. T. Jörgensen, Taani; 6. Bergman, USA.

Kergekeskkaal — 72 kg (11): 1. A. Haavisto, Soome; 2. L. Appleton, USA; 3. M. Letchford, Kan.; 4. J. Jourlin, Prants. Eestlane A. Praks katkestas vigastuse tõttu.

Keskkaal — 79 kg (9): 1. E. Kyburz, Šveits; 2. D. Stockton, Kan.; 3. S. Rabin; Ingl.; 4. R. Hammonds, USA ja J. Praeg, L.-Aafr.; 6. Bolger, Austrl.

Poolraskekaal — 87 kg (7): 1. T. Sjöstedt, Rootsi; 2. A. Bögli, Šveits; 3. H. Lefebre, Prants.; 4. H. Edwards, USA.

Raskekaal — üle 87 kg (7): 1. J. Richthoff, Rootsi; 2. A. Sihvola, Soome; 3. E. Dame, Prants.; 4. E. George, USA; 5. Wernli, Šveits.

TÕSTMINE

Sulgkaal — 60 kg (21): 1. F. Andrysek, Austria 287,5 (77,5 — 90 — 120); 2. P. Gabetti, It. 282,5 (80 — 90 — 112,5); 3. H. Wölpert, Saksa 282,5 (92,5 — 82,5 — 107,5); 4. G. Conca, It. 277,5; 5. A. Reinmann, Šveits 275; 6. A. Stadler, Austria 267,5; 16. A. Kask, Eesti 250 (75 — 75 — 100). Võrdse tagajärje korral määras paremuse võistlejate kehakaal. Gabetti kaalus Wölpertist 0,5 kg vähem.

Kergekaal — 67,5 kg (18): 1. K. Helbig, Saksa (90 — 97,5 — 135) ja H. Haas, Austria (85 — 102,5 — 135) võrdselt 322,5 kg; 3. F. Arnout, Prants. 302,5 (85 — 97,5 — 130); 4. A. Aeschmann, Šveits 297,5; 5. W. Rheinfrank, Saksa 295; 6. J. Meese, Prants. 292,5. Helbigil ja Haasil oli kehakaal võrdne ja mõlemale anti kuldmedal. Eestlasi selles kaalus ei võistelnud.

Keskkaal — 75 kg (23): 1. R. François, Prants. 335 (102,5 — 102,5 — 130); 2. C. Galimberti, It. 332,5 (105 — 97,5 — 130); 3. A. Scheffer, Holl. 327,5 (97,5 — 105 — 125); 4. F. Zinner, Saksa 322,5; 5. G. Le Put, Prants. 312,5; 6. W. Hofmann, Saksa 305; 13. L. Kukk, Eesti 277,5 (82,5 — 85 — 110).

Poolraskekaal — 82,5 kg (15): 1. S. Nosseir, Egipt. 355 (100 — 112,5 — 142,5); 2. L. Hostin, Prants. 352,5 (100 — 110 — 142,5); 3. J. Verheijen, Holl. 337,5 (95 — 105 — 137,5); 4. J. Vogt, Saksa ja V. Psenicka, Tšehh. 335; 6. K. Freiberger, Austria 322,5; 11. O. Luiga, Eesti 305 (80 — 95 — 130).

Raskekaal — üle 82,5 kg (17): 1. J. Strassberger, Saksa 372,5 (122,5 — 107,5 — 142,5); 2. A. Luhaäär, Eesti 360 (100 — 110 — 150); 3. J. Skobla, Tšehh. 357,5 (100 — 107,5 — 150); 4. K. Leilands, Läti 355; 5. R. Schielberg, Austria ja J. Leppelt, Austria 355.

POKS

Kärbeskaal — 50,802 kg (19): 1. A. Kocsis, Ung.; 2. A. Apell, Prants.; 3. C. Cavagnoli, It.; 4. Lebanon, L.-Aafr.

Kukk-kaal — 53,525 kg (18): 1. V. Tamagnini, It.; 2. J. Daley, USA; 3. H. Isaacs, L.-Aafr; 4. F. Traynor, Iiri.

Sulgkaal — 57,152 kg (18): 1. L. van Klaveren, Holl.; 2. V. Peralta, Arg.; 3. H. Devine, USA; 4. L. Biquet, Belg.

Kergekaal — 61,237 kg (24): 1. C. Orlandi, It.; 2. S. Halaiko, USA; 3. G. Berggren, Rootsi; 4. H. Nielsen, Taani.

Kergekeskkaal — 66,678 kg (22): 1. E. Morgan, U.-Mer.; 2. P. Landini, Arg.; 3. R. Smillie, Kan.; 4. R. Galataud, Prants. Eestlane V. Palm langes välja teises ringis.

Keskkaal — 72,574 kg (17): 1. P. Toscani, It.; 2. J. Hermanek, Tšehh.; 3. L. Steyart, Belg.; 4. F. Mallin, Ingl.

Poolraskekaal — 79,378 kg (16): 1. V. Avendano, Arg.; 2. E. Pistulla, Saksa; 3. K. Miljon, Holl.; 4. D. McCorkindale, L.-Aafr.

Raskekaal — üle 79,378 kg (10): 1. R. Jurado, Arg.; 2. N. Ramm, Rootsi; 3. J. Michaelsen, Taani; 4. S. Sörsdal, Norra.

MÄRKUS: Kilogrammid on tuletatud inglise naeltest.

VÕIMLEMINE

Mitmevõistlus (88): 1. G. Miez, Šveits 247,60; 2. H. Hänggi, Šveits 246,62; 3. L. Stukelj, Jug. 244,87; 4. R. Neri, It. 244,75; 5. J. Primočič, Jug. 244,00; 6. M. Nyberg, Soome ja H. Savolainen, Soome 243,75. Kavas olid kang, rööbaspuud, rõngad, hooglemine ja hüpped.

Mitmevõistlus, meeskondlik (11): 1. Šveits (G. Miez, H. Hänggi, E. Mack, M. Wezel, E. Steinemann, A. Güttinger, H. Grieder, H. Pfister) 1718,625 p.; 2. Tšehhoslovakkia (L. Vacha, E. Löffler, J. Gajdoš, J. Effenberger, B. Šupčik, V. Vesely, J. Koutny, L. Tikal) 1712,50; 3. Jugoslaavia (L. Stukelj, J. Primočič, E. Antoniewičs, B. Gregorka, A. Malej, J. Perenta, S. Drganč, D. Ciotti, V. Orel) 1648,50; 4. Prantsusmaa 1620,76; 5. Soome 1609,25; 6. Itaalia 1599,62.

Kang (86): 1. G. Miez, Šveits 57,50; 2. R. Neri, It. 57,00; 3. E. Mack, Šveits 56,75; 4. Lucchetti, It. ja H. Hänggi, Šveits 56,50; 6. J. Primočič, Jug. 56,00.

Rööbaspuud (85): 1. L. Vacha, Tšehh. 56,50; 2. J. Primočič, Jug. 55,25; 3. G. Larrony, Prants. 54,75; 4. H. Hänggi, Šveits 54,25; 5. A. Lemoine, Prants. 54,25; 6. B. Šupčik, Tšehh. 53,75. F. Mezö märgib kolmandana H. Hänggi — 54,25 p.

Rõngad (87): 1. L. Stukelj, Jug. 57,75; 2. L. Vacha, Tšehh. 57,50; 3. E. Löffler, Tšehh. 55,50; 4. M. Nyberg, Soome 55,00; 5. B. Šupčik, Tšehh. 54,75; 6. J. Gajdoš, Tšehh. 54,50.

Hooglemine (87): 1. H. Hänggi, Šveits 59,25; 2. G. Miez, Šveits 57,75; 3. H. Savolainen, Soome 56,60; 4. E. Steinemann, Šveits 56,25; 5. A. Güttinger, Šveits 55,75; 6. A. Leroux, Prants. 54,75.

Hüpped (85): 1. E. Mack, Šveits 28,75; 2. E. Löffler, Tšehh. 28.50; 3. S. Drganč, Jug. 28,38; 4. J. Primočič, Jug. 28,25; 5. I. Perenta, Jug. ja A. Güttinger, Šveits 27,75.

Naiste rühmvõimlemine (vabaharjutused) (5): Osa võttis 5 naiskonda: 1. Holland (v. Randwijk, v. d. Berg, Polak, Nordheim, v. d. Bos, v. Rumst, v. d. Vegt, Burgerhof, Simons, de Levie, Stelma, Agsteribbe) 316,75; 2. Itaalia (Ambrosetti, Gianoni, Gianotti, Giorgi, Malabarda, Vercesi, Vittadini, Marangoni, Pervessi, Pissavini, Tanzini, Tronconi) 289,00; 3. Inglismaa (Hartley, Pickles, Broadbent, Jagger, Smith, Desmod, Woods, Kite, Judd, Moreman, Seymour, Smith) 258,25; 4. Ungari 256,50; 5. Prantsusmaa 244,50.
Kavas oli ka **meeste rühmvõimlemine,** mille aga mitmed autorid (ka F. Mezö) on jätnud kahe silma vahele. Osa võttis 13 meeskonda ja paremusjärjestuseks kujunes: 1. Tšehhoslovakkia 286,50; 2. Soome 273,75; 3. Jugoslaavia 262,00; 4. Šveits; 5. Prantsusmaa; 6. Itaalia.

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit (63): 1. H. Hansen, Taani 4:47.18; 2. F. Southall, Ingl. 4:55.06; 3. G. Carlsson, Rootsi 5:00.17; 4. A. Grandi, It. 5:02.05; 5. J. Lauterwasser, Ingl. 5:02.57; 6. G. Amstein, Šveits 5:04.48. F. Mezö näitab Southallile ajaks 4:54.55 ja Carlssonile 4:59.55. Distantsi pikkus oli 168 km.

Maanteesõit, meeskondlik (15): 1. Taani (H. Hansen, L. Nielsen, O. Jörgensen) 15:09.14; 2. Inglismaa (Middleton, Lauterwasser, Southall) 15:14.29; 3. Rootsi (G. Carlsson, E. Jansson, G. Johnsson) 15:27,49; 4. Itaalia 15:33.10; 5. Belgia 15:33.50; 6. Šveits 15:34.56. F. Mezö märgib Rootsi ajaks 15:27.22.

1000 m, paigalstardist (14): 1. W. Falck-Hansen, Taani 1.14,6; 2. G. van Drakenstein, Holl. 1.15,2; 3. E. Gray, Austrl. 1.15,6; 4. Dayen, Prants. 1.16,0; 5. Einsiedel, Saksa 1.17,2; 6. Kerridge, Ingl. ja Lange, Poola 1.18,0. Mõned allikad annavad võitja ajaks 1.14,2.

1000 m sprint (18): 1. R. Beaufrand, Prants. (viimased 200 m 13,2 sek.); 2. A. Mazairac, Holl.; 3. W. Falk-Hansen, Taani; 4. Bernhardt, Saksa.

2000 m, tandem (7 paari): 1. Holland (B. Leene — D. van Dijk); 2. Inglismaa (J. Sibbit — E. Chambers); 3. Saksamaa (Köther — Bernhardt); 4. Itaalia (Lanzi — Corsi).

4000 m jälitussõit (12): 1. Itaalia (L. Tasselli, A. Cattaneo, C. Facciani, M. Lusiani) 5.01,8; 2. Holland (Braspenning, Maas, Pijnenburg, van Horst) 5.06,2; 3. Inglismaa (Johnson, Harvell, Southall, Holland); 4. Prantsusmaa.

VEHKLEMINE

Florett (54): 1. L. Gaudin, Prants.; 2. E. Casmir, Saksa; 3. G. Gaudini, It.; 4. O. Puliti, It.; 5. P. Cattiau, Prants.; 6. R. Bru, Belg.

Florett, meeskondlik (16): 1. Itaalia (U. Pignotti, O. Puliti, G. Gaudini, G. Pessina, G. Chiavacci, G. Guaragna); 2. Prantsusmaa (L. Gaudin, P. Cattiau, R. Ducret, A. Labattut, R. Flacher, A. Gaboriaud); 3. Argentiina (R. Larraz, R. Anganuzzi, L. ja H. Lucchetti, C. Camet, O. Vinas); 4. Belgia.

Epee (59): 1. L. Gaudin, Prants.; 2. G. Buchard, Prants.; 3. G. Calnan, USA; 4. L. Tom, Belg.; 5. N. Hellsten, Rootsi; 6. C. Delporte, Belg.

Epee, meeskondlik (18): 1. Itaalia (C. Agostini, M. Bertinetti, C. Cornaggia-Medici, R. Minoli, G. Basletta, F. Riccardi); 2. Prantsusmaa (A. Massard, G. Buchard, G. Amson, E. Cornic, B. Schmetz, R. Barbier); 3. Portugal (Eca Leal, H. Silveira, M. Noronha, J. Paiva, F. Paredes, J. Sassetti); 4. Belgia.

Espadron (44): 1. Ö. Tersztyanszky, Ung.; 2. A. Petschauer, Ung.; 3. B. Bini, It.; 4. G. Marzi, It.; 5. A. Gömbös, Ung.; 6. E. Casmir, Saksa.

Espadron, meeskondlik (12): 1. Ungari (J. Garai, G. Glykais, S. Gombos, J. Rady, Ö. Tersztyanszky, A. Petschauer); 2. Itaalia (R. Anselmi, B. Bini, G. Marzi, O. Puliti, E. Salafia, G. Sarocchi); 3. Poola (A. Papee, K. Laskowski, A. Malecki, L. Segda, F. Thadee, G. Zabielski); 4. Saksamaa.

Naiste florett (27): 1. H. Mayer, Saksa; 2. M. Freeman, Ingl.; 3. O. Oelkers, Saksa; 4. E. Sondheim, Saksa; 5. G. Daniels, Ingl.; 6. J. Addams, Belg. ja J. Dany, Ung.

KAASAEGNE VIIEVÕISTLUS

Osa võttis 37 võistlejat. 1. S. Thofelt, Rootsi — kohapunktide summa 47 (laskmises 6., ujumises 2., vehklemises 4., ratsutamises 14., jooksus 21.); 2. B. Lindman, Rootsi 50 (15. — 5. — 22. — 5. — 3.); 3. H. Kahl, Saksa 52 (10. — 9. — 2. — 12. — 19.); 4. I. Berg, Rootsi 58 (3. — 11. — 36. — 1. — 7.); 5. H. Hax, Saksa 59 (1. — 15. — 21. — 2. — 20.); 6. D. Torquard-Young, Ingl. 65 (24. — 7. — 15. — 10. — 9.).

SÕUDMINE, 2000 m

Üheline (15): 1. H. Pearce, Austrl. 7.11,0; 2. K. Myers, USA 7.20,8; 3. T. Cellet, Ingl.; 4. L. Gunther, Holl.

Kaheline paarisaeruline (10 paati): 1. USA (P. Costello — C. McIlvaine) 6.41,4; 2. Kanada (J. Wright — I. Guest) 6.51,0; 3. Austria (L. Losert — V. Flessel); 4. Saksamaa.

Kaheline roolimeheta (8): 1. Saksamaa (K. Moeschter — B. Müller) 7.06,4; 2. Inglismaa (T. O'Brien — R. Nisbet) 7.08,8; 3. USA (P. McDowell — J. Schmitt); 4. Itaalia.

Kaheline roolimehega (6): 1. Šveits (H. ja K. Schöchlin, roolis H. Bourquin) 7.42,6; 2. Prantsusmaa (A. ja E. Marcelle, roolis H. Preaux) 7.48,4; 3. Belgia (L. Flament — F. de Coninck, roolis M. Degroef) 7.59,4.

Neljaline roolimeheta (6): 1. Inglismaa (J. Lander, M. Warriner, R. Bessly, E. Bevan) 6.36,0; 2. USA (C. Karle, W. Miller, G. Healis, E. Bayer) 6.37,0; 3. Itaalia (C. Rossi, P. Freschi, U. Bonadi, P. Gennari) 6.37,0.

Neljaline roolimehega (11): 1. Itaalia (V. Perentin, G. D'Este, N. Vittori, G. Delise, roolis R. Petronio) 6.47,8; 2. Šveits (E. Haas, J. Meyer, O. Bucher, K. Schwegler, roolis F. Boesch) 7.03,4; 3. Poola (F. Bronikowski, E. Jankowski, L. Birkholz, Z. Ormanovski, roolis B. Drewek) 7.12,8.

Kaheksaline (11): 1. USA (M. Stalder, J. Brinck, F. Frederick, W. Thompson, W. Dally, J. Workman, H. Caldwell, P. Donlon, roolis D. Blessing) 6.03,2; 2. Inglismaa (J. Hamilton, G. Nickalls, J. Badcock, D. Collan, H. Lane, G. Killick, J. Baresford, H. West, roolis G. Sulley) 6.05,6; 3. Kanada (F. Hedges, F. Fiddes, F. Hand, H. Richardson, J. Murdock, A. Meech, E. Norris, W. Ross, roolis J. Donelly). Aeg poolfinaalis 6.03,8.

Sõudmine peeti kahel rajal, ka finaalid ja kolmanda koha selgitamine, mistõttu mõnel autoril on kolmanda koha tagajärg parem kui teise koha aeg.

PURJETAMINE

Jollid (20): 1. S. Thorell, Rootsi; 2. H. Robert, Norra; 3. B. Broman, Soome; 4. W. de Vries-Lentsch, Holl.; 5. E. Beyn, Saksa; 6. T. Nordio, It.

6 m klass (13): 1. Norra («Norma»; kroonprints Olaf, J. Anker, E. Anker, H. Brynn); 2. Taani («Hi-Hi»; M. Wett, N. Möller, H. Höy-Petersen, P. Schlütter, S. Linck); 3. Eesti («Tutti V»; roolis N. Vekšin, meeskonnas W. Wiren, E. Vogdt, G. Faehlmann); 4. Holland («Kemphaan»); 5. Belgia («Ubu»); 6. USA («Frieda»).

8 m klass (8): 1. Prantsusmaa («L'Aile VI»; Bouche, Lesauvage, Lesieur, Heriot, de la Sabliere, Derrien); 2. Holland («Hollandia»; Doedes, van Hoolwerff, de Wit, de Wries, Kerksen, van Staveren); 3. Rootsi («Sylvia»; N. ja G. Sandblom, Hammar, Törsleff, roolis T. Holm); 4. Itaalia («Bamba») ja Norra («Noreg», roolis M. Konow); 6. USA («Babe»).

RATSUTAMINE

Koolisõit (29): 1. C. F. von Langen, Saksa 237,42 p.; 2. C. Marion, Prants. 231,00; 3. R. Olsson, Rootsi 229,78; 4. J. Lundblad, Rootsi 226,70; 5. E. Thiel, Tšehh. 225,96; 6. H. Linkenbach, Saksa 224,26.

Koolisõit, meeskondlik (8): 1. Saksamaa (C. F. von Langen, H. Linkenbach, von Lotzbeck) 669,72; 2. Rootsi (R. Olsson, I. Lundblad, C. Bonde) 650,86; 3. Holland (van Reede, P. Versteegh, G. le Heux) 642,96; 4. Prantsusmaa 642,2; 5. Tšehhoslovakkia 637,9; 6. Austria 600,4.

Kolmevõistlus (46): 1. F. Pahud de Mortanges, Holl. 1969,82; 2. G. de Kruyff, Holl. 1967,26; 3. B. Neumann, Saksa 1934,42; 4. A. van der Voort van Zijp, Holl. 1928,60; 5. H. von Essen, Soome 1924,64; 6. B. Ording, Norra 1912,98.

Kolmevõistlus, meeskondlik (14): 1. Holland (Pahud de Mortanges, de Kruyff, Van der Voort van Zijp) 5865,68; 2. Norra (A. Quist, B. Ording, E. Johansen) 5395,68; 3. Poola (Trenkwald, Antoniewicz, von Rommel) 5067,92. Teistel meeskondadel ei lõpetanud kõik kolm arvesseminevat võistlejat.

Takistussõit (46): 1. F. Ventura, Tšehh. 0 karistuspunkti; 2. M. Bertram, Prants. 2; 3. C. Kuhn, Šveits 4; 4. C. Czowski, Poola; 5. J. Navarro Morenes, Hisp.; 6. K. Hansen, Rootsi.

Takistussõit, meeskondlik (15): 1. Hispaania (J. Navarro Morenes, F. Garcia, de los Trujillos) 4; 2. Poola (Gzowski, Szoszland, Antoniewicz) 8; 3. Rootsi (K. Hansen, C. Björnstjerna, E. Hallberg) 10; 4. Itaalia 12; 5. Prantsusmaa 12; 6. Portugal 12. Kohad 4.—6. selgitati lisahüpetega.

JALGPALL

Osa võttis 17 meeskonda. 1. Uruguai (Mazzali; Nasazzi, Arispe; Andrade, Pirez, Gestido, Arremon, Scarone, Borjas, Cea, Figueroa); 2. Argentiina (Bosio; Bidoglio, Paternoster; Medice, Monti, Evaristo; Carricaberri, Tarascone, Ferreira, Perduca, Orsi); 3. Itaalia (Combi; Bellini, Caligaris; Genovesi, Bernardini, Pitto; Banchero, Baloncieri, Schiavio, Magnozzi, Levratto); 4. Egiptus.

Mängude tulemused. Eelring: Port.—Tšiili 4:2. I ring Urug.—Holl. 2:0, Saksa—Šveits 4:0, It.—Prants. 4:3, Hisp.—Mehh. 7:1,

Belg.—Luks. 5:3, Argent.—USA 11:2, Egipt.—Türgi 7:1, Port.—Jug. 2:1. Veerandfinaalid: Urug.—Saksa 4:1, It.—Hisp. 7:1 (esim. mäng 1:1) Arg.—Belg. 6:3, Egipt.—Port. 2:1. Poolfinaalid: Urug.—It. 3:2, Arg.—Egipt. 6:0. Finaal: Urug.—Argent. 2:1 (esim. mäng 1:1). Mäng 3. koha pärast: It.—Egipt. 11:3.

MAAHOKI

Osa võttis 9 meeskonda. 1. India (R. Allen; M. Rocque, L. Hammond; R. Norris, B. Pinniger, S. Yusuf; M. Gateley, G. Marthins, D. Chand, F. Seamen, M. Cullen); 2. Holland (Katte; de Waal, Tresling, Ankerman, Duson, Brand; Kop, Janninck, van de Rovaert, van den Ween, Visser t' Hooft); 3. Saksamaa (Brunner; Proft, Wöltje; Freiberg, Haag, Zander; Horn, Müller, Boche, Hobein, Kemmer); 4. Belgia.

Meeskonnad olid jagatud kahte gruppi. Grupivõitjad selgitasid omavahel kuldmedali omaniku, alagrupis teisele kohale tulnud selgitasid omavahel kolmanda koha.

Mängude tulemused: 1. grupp — India—Taani 5:0, India—Belg. 9:0, India—Šveits 6:0, India—Austria 6:0, Belg.—Taani 1:0, Belg.—Šveits 3:0, Belg.—Austria 4:0, Taani—Šveits 2:1, Taani—Austria 3:1, Šveits—Austria 1:0.

2. grupp — Holl.—Prants. 5:0, Holl.—Saksa 2:1, Holl.—Hisp. 1:1, Saksa—Prants. 2:0, Saksa—Hisp. 5:1, Prants.—Hisp. 2:1. Finaal: India—Holl. 3:0. Mäng 3. koha pärast: Saksa—Belg. 3:0.

LOS ANGELES 1932

Juba 1920. a. olümpiamängude ajal Antverpenis oli Ameerika Ühendriikide Olümpiakomitee taotlenud järgmiste olümpiamängude korraldamist Los Angeleses. Saanud kuulda, et kahed järgmised mängud on lubatud Pariisile ja Amsterdamile, pretendeerisid nad korraldava maa õigustele 1932. aastal. Nende soovile tuldi vastu ja ROK kinnitas Los Angelese olümpialinnaks 1923. aastal Roomas peetud kongressil.

Nii jäi ameeriklastel mängude ettevalmistamiseks aega üheksa aastat. Nad alustasid eeltöid varakult. 1924. aastal valmis Los Angelese olümpiastaadion, millel oli 76 000 istekohta. 1930. aastal staadion rekonstrueeriti, misläbi istekohtade arv tõusis üle 100 000. Vahetult staadioni kõrvale rajati eelsoojendusega välisujula mõõtmetega 50×20 m; ujulatribüünid mahutasid 10 000 inimest.

Seitsme hektari suurusel staadioni maa-alal, mida hüüti «Olympic Park'iks», asus veel 10 400 istekohaga sisehall («Olympic Auditorium»), kus peeti võistlused poksis, maadluses ja tõstmises, ning 1800 inimest mahutav vehklemissaal. Jalgrattasõit viidi läbi Pasadena ülikooli staadionil, millel oli velotrekk, ratsutamine ühe jõuka klubi maneežis ning purjetamine Los Angelese sadamat piiraval lahel. Sõudevõistluste asukohaks oli valitud olümpialinnast 40-minutise rongisõidu kaugusel olev kuurordilinnake Long Beach, kus asus eeskujulik 2 km pikkune, 130 m laiune ja 2,5 m sügavune lainete eest kaitstud mereväe sõudestaadion. Mängudeks ehitati sõudetrassi äärde istekohad ligi 100 000 inimesele.

Esmakordselt kaasaegsetel olümpiamängudel oli osavõtjate jaoks ehitatud olümpiaküla. See asus staadionist umbes 9 km kaugusel ja koosnes üle viiesajast suvila tüüpi majast koos postkontori, haigla, teatri, raamatukogu ja majandushoonetega. Olümpiaküllа olid majutatud kõik meesvõistlejad. Koos elades ja harjutades õppisid nad üksteist paremini tundma, sõlmisid sõprussidemeid, ning nõnda muutusid olümpiaideed paljudele reaalsuseks. Kuigi olümpiaküla rajamine tõi endaga kaasa ligi poole miljoni dollari suuruse lisakulu, ei saanud ärivaimuga läbikasvanud korraldajad kahju: pärast mänge müüdi «külamajad» suvilateks ning väljaminekud kaeti kuhjaga.

Üldse tõid need olümpiamängud korraldajatele puhaskasu. Olümpiavõistlusi jälgis kokku ligi 1 250 000 inimest, tulud pääsmete müügist moodustasid umbes 1 500 000 dollarit, korralduskulud aga pisut üle miljoni dollari. Paraku ei läinud tulud spordiringkondadele, sest Ameerika Ühendriikide valitsus oli korraldajatele

andnud miljoni dollari suuruse toetuse tingimusel, et puudujäägi korral kannab kahjud valitsus, puhaskasu korral aga läheb ülejääk riigikassasse.

Üldjoontes olid mängud korraldatud eeskujulikult. Võistluspaigad olid radiofitseeritud, esmakordselt võeti kasutusele elektrilised ajamõõtjad ja fotofiniš, sportlastele olid loodud kõik tingimused heade tagajärgede saavutamiseks. Ometi kujunesid X olümpiamängud osavõtjatevaeseks, seda eriti eurooplaste osas. Sõit üle Atlandi ja üle Ameerika mandri oli väga kulukas, sundides kohalikke olümpiakomiteesid vähendama delegatsioonide koosseise miinimumini. Kõigele lisaks lehvitas sel ajal Euroopa kohal tiibu kriisitont. Eriti kannatasid selle all väikeriigid, sealhulgas ka Eesti, kus terava inflatsiooni ja üha suureneva tööpuuduse tingimustes ei võidud mõeldagi sportlaste saatmisest olümpiamängudele.

Nii kogunes Los Angelesi 38 riigist kokku vaid 1408 sportlast. Suurim delegatsioon oli loomulikult ameeriklastel endil — 285 sportlast. Jaapan pani välja 119, Kanada 112, Itaalia 104, Saksamaa 92 ja Inglismaa 73 võistlejat. Põhjamaadest oli Rootsi saatnud kohale 56, Soome 43, Taani 25 ja Norra ainult 5 esindajat. X olümpiamängud avas 30. juulil USA asepresident C. Curtis ning need kestsid 15 päeva. Sellel ajavahemikul viidi läbi kõik kavasolevad alad. Los Angelesis olid kavas needsamad alad mis nelja aasta eest Amsterdamis, välja arvatud jalgpall, mis oli asendatud laskmisega. Lisaks neile peeti veel demonstratsioonvõistlused ameerika jalgpallis ja lacrosse'is.

X olümpiamängud paistsid silma eeskätt spordimeisterlikkuse järsu tõusuga. Nii püstitati ainuüksi kergejõustikuvõistlustel 25 uut olümpiarekordit, millest 15 olid ühtlasi maailmarekorditeks. Sprindidistantsidel tõid neegersportlased USA-le tagasi vahepeal kaotatud kuulsuse. Meeste kergejõustikualadel ainsana kaksikvõidu (100 ja 200 m) saavutanud Eddie Tolan sai 100 meetris ajaks 10,3, millest hilisemad olümpiavõitjad said jagu alles 1960. aastal. 20 aastat pidas olümpiarekordina vastu ka William Carri aeg 46,2 400 m distantsil. Seevastu tuli ameeriklastel esmakordselt olümpiamängude ajaloos (arvestamata vahemänge) loobuda kuldmedalist kõrgushüppes. Selle napsas nina eest ära kanadalane Duncan McNaughton.

Mitmetel varasematel mängudel olid soome jooksukuulsused olnud võidukad pikamaadistantsidel. Nüüd tuli neil leppida ainult esikohtadega 5000 m jooksus ja 3000 m takistusjooksus. Maileritest osutus seekord parimaks itaallane Luigi Beccali, 10 000 m distantsil Poola jooksukuulsus Janusz Kusocinski ja maratonis argentiinlane Juan Zabala. Seda mõningat ebaedu korvasid soomlased aga kolmikvõiduga odaviskes — alal, mis neil nelja aasta eest Amsterdamis oli täielikult ebaõnnestunud.

Muide, soomlaste arvates kaotasid nad Los Angelesis ühe kindla kuldmedali Paavo Nurmi näol, kes oli sunnitud pealtvaatajana võistlusi jälgima. Nurmi oli nendeks mängudeks spetsiaalselt ette valmistanud maratonijooksus ja olümpialinna saabunud Soome delegatsiooni koosseisus. Los Angelesis aga teatati soomlasele, et Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu poolt sama aasta aprillikuus tehtud otsus Nurmi ajutise diskvalifitseerimise kohta eksimuste eest amatöörimääruste vastu on edasi jõus, mistõttu Nurmil keelatakse mängudest osavõtt. Ei aidanud soomlaste ägedad protestid, Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu tolleaegne president rootslane J. Edström jäi oma seisukoha juurde ja «Paavo Suur» (nagu Nurmit hüüti) oli sunnitud oma sportlasekarjääriga hüvasti jätma olümpiamängude areenil. Nurmi diskvalifitseerimise põhjustasid mõned anonüümkirjad, milles olevat mainitud, et Nurmi oli Saksamaal saanud võistlemise eest tasu. Neid kirju ei ole hiljem kusagil avaldatud.

Suurüllatusi sündis olümpiaujulas, kus USA meesujujad omas kodus pidid alla vanduma jaapanlastele. Tõsi — jaapanlaste areng oli küll silma torganud juba nelja aasta eest Amsterdamis, kuid keegi ei osanud arvata, et nad Los Angelesi veeradadel on nii ülivõimsad. Jaapani meesujujad võitsid kuuest alast viiel esikoha, jättes ameeriklastele vaid ühe kuldmedali (400 m vabaujumises). Sealjuures saavutasid nad kaksikvõidu 100 ja 1500 m vabaujumises ning 200 m rinnuliujumises, 100 m seliliujumises aga koguni kolmikvõidu ning tulid esikohale ka teateujumises. Jaapanlaste väljapaistvamateks ujujateks olid Yoshiyuki Tsuruta, kes kordas nelja aasta eest saavutatud olümpiavõitu 200 m rinnuliujumises, ning 1500 m vabaujumise võitja 14-aastane Kusuo Kitamura, kes kärpis eelmiste mängude võitja rootslase Arne Borgi (tunnistati vahepeal elukutseliseks) olümpiarekordist maha ligi 40 sekundit! Olgu märgitud, et ka Kitamura rekord püsis hilisemate olümpiavõitjate poolt ületamatuna 20 aastat.

Parimaks naisujujaks ja üldse üheks paremaks sportlaseks X olümpiamängudel oli ameeriklanna Helene Madison, kes võitis kolm kuldmedalit. Peale tema suutis sellesamaga toime tulla veel ainult üks sportlane, itaalia võimleja Romeo Neri.

Los Angelesi mängudel alustasid mitu sportlast oma pikka olümpiateed. Eelkõige tuleks siin nimetada ungari vehklejat Aladar Gerevichit, kes kaitses oma maa spordiau kõikidel järgmistel olümpiamängudel kuni 1960 (!) aastani ning võitis isegi Roomas veel kuldmedali. Teinud seega kaasa kuued olümpiamängud, saavutas Gerevich kokku seitse kuldmedalit, ühe hõbe- ja kaks pronksmedalit. Ka ratsutajad prantslane André Jousseaume ja rootslane G. A. Boltenstern said esimesed «olümpiaristsed» Los Angelesis, lõpetasid aga alles 1956. aastal Melbourne'is.

Vaatamata üldisele ladususele, ilmnes Los Angelesis mõningaid

puudujääke võistluste korralduses. Üheks niisuguseks oli kohtunikeaparaadi nõrk tegevus. Erinevalt tänapäeval valitsevast tavast, olid kohtunikud mängude puhuks tööle palgatud (!). Nii mõnigi neist püüdis oma «töö» kiiresti lõpetada, et siis veel mõnele teisele võistlusele «ametisse» jõuda. Pealegi torkas paljude kohtunike juures silma võhiklikkus. Seetõttu tuli ette mitmeid arusaamatusi. Nii joosti 3000 m takistusjooksus üks ring rohkem. 110 m tõkkejooksus tunnistasid lõpukohtunikud kolmandaks ameeriklase Kelleri ja neljandaks inglase Finlay, ning kolm USA lippu heisati võidumasti. Inglased polnud selle otsusega nõus ja esitasid protesti. Fotofiniši filmilindi kontrollimisel selguski, et Finlay lõpetas enne Kellerit.

Arusaamatusi kohtunike tegevuses esines ka mitmel teisel spordialal. Kui selle kohta avaldati rahulolematust, püüti kohtunikena rakendada ka delegatsioonide koosseisus mängudele saabunud treenereid, esindajaid, masseerijaid jt. Sellest oligi mõningal määral kasu ning suuremaid vigu enam ei esinenud.

X olümpiamänge võib sportlikus mõttes pidada õnnestunuks. Nad andsid vaieldamatu tõendi spordi võidukäigust maailmas ning olid sellisena üheks verstapostiks kirevas spordiajaloos.

Vaatamata sellele et Eestist ei saadetud Los Angelesi ühtegi sportlast, oli Eesti seal siiski esindatud. Nimelt startisid olümpiavõistlustel eelmiste mängude kuldmedalimees maadleja Osvald Käpp ja kergejõustiklane Alfred Maasik, soome poksijate treenerina tegutses aga Valter Palm. Kõik nad olid vahetult enne olümpiamänge asunud elama Ameerikasse. Maasik startis Los Angelesis kahel maratonialal — maratonijooksus, mida ta ei lõpetanud, ning esmakordselt kavas olnud 50 km käimises, kus ta finišeerus kümnendana. O. Käpp polnud enam sellises vormis nagu neli aastat tagasi. Vabamaadluses langes ta kahe kaotusega kohe konkurentsist välja. Klassikalises maadluses oli tal medal küll juba käega katsuda, kuid siis tõi loos vastaseks Los Angelesis parimaks maadlejaks tunnistatud kuulsa rootslase Ivar Johanssoni ning nii jäigi Käpp seekord medalita.

Arvestades riikide paremust võidetud medalite järgi (punkte vastavalt 3, 2 ja 1), saame sellise järjestuse: 1. Ameerika Ühendriigid 217 punkti; 2. Itaalia 71; 3. Rootsi 46; 5. Prantsusmaa 44; 5. Soome 43; 6. Jaapan 39; 7. Saksamaa 38; 8. Inglismaa 31; 9. Ungari 28; 10. Kanada 24; 11. Holland 16; 12. Austraalia ja Poola 12; 14. Argentiina 11; 15. Taani ja Lõuna-Aafrika 9; 17. Tšehhoslovakkia ja Austria 8; 19. Iiri 6; 20. Mehhiko 4; 21. Filipiinid ja India 3; 23. Läti ja Uus-Meremaa 2; 25. Hispaania ja Uruguai 1.

X OLÜMPIAMÄNGUD

Los Angeles 1932, 31. juuli — 7. aug.

KERGEJÕUSTIK

MEHED

100 m (32): 1. E. Tolan, USA 10,3; 2. R. Metcalfe, USA 10,3; 3. A. Jonath, Saksa 10,4; 4. G. Simpson, USA; 5. D. Joubert, L.-Aafr.; 6. T. Yoshioka, Jaapan.

200 m (25): 1. E. Tolan, USA 21,2; 2. G. Simpson, USA 21,4; 3. R. Metcalfe, USA 21,5; 4. A. Jonath, Saksa; 5. C. Luti, Arg; 6. W. Walters, L.-Aafr.

400 m (27): 1. W. Carr, USA 46,2; 2. B Eastman, USA 46,4; 3. A. Wilson. Kan. 47,4; 4. W. Walters, L.-Aafr. 48,0; 5. J. Gordon, USA 48,2; 6. A. Golding, Austrl. 48,8.

800 m (19): 1. T. Hampson, Ingl. 1.49,8; 2. A. Wilson, Kan. 1.50,0; 3. P. Edwards, Kan. 1.50,6; 4. E. Genung, USA 1.51,7; 5. E. Turner, USA 1.52,5; 6. C. Hornbostel, USA 1.52,7.

1500 m (27): 1. L. Beccali, It. 3.51,2; 2. J. Cornes, Ingl. 3.52,2; 3. P. Edwards, Kan. 3.52,2; 4. G. Cunningham, USA 3.53,4; 5. E. Ny, Rootsi 3.54,6; 6. N. Hallowell, USA 3.55,0.

5000 m (19): 1. L. Lehtinen, Soome 14.30,0; 2. R. Hill, USA 14.30,0; 3. L. Virtanen, Soome 14.44,0; 4. J. Savidan, U.-Mer. 14.49,6; 5. J. Lindgren, Rootsi 14.54,7; 6. M. Syring, Saksa 14.59,0.

10 000 m (16): 1. J. Kusocinski, Poola 30.11,4; 2. V. Iso-Hollo, Soome 30.12,6; 3. L. Virtanen, Soome 30.15,0; 4. J. Savidan, U.-Mer. 31.09,0; 5. M. Syring, Saksa 31.35,0; 6. J. Lindgren, Rootsi 31.37,0.

Maraton (29): 1. J. Zabala, Arg. 2:31.36,0; 2. S. Ferris, Ingl. 2:31.55,0; 3. A. Toivonen, Soome 2.32.12,0; 4. D. McLeod Wright, Ingl. 2:32.41,0; 5. S. Tsuda, Jaapan 2:35 42,0; 6. O. Kin, Jaapan 2:37.28,0. Eestlane A. Maasik katkestas.

110 m tj. (17): 1. G. Saling, USA 14,6; 2. P. Beard, USA 14,7; 3. D. Finlay, Ingl. 14,8; 4. J. Keller, USA; 5. D. Burghley, Ingl.; 6. W. Welscher, Saksa (jooks tühistati).

400 m tj. (18): 1. R. Tisdall, Iiri 51,8; 2. G. Hardin, USA 52,0; 3. M. Taylor, USA 52,1; 4. D. Burghley, Ingl. 52,2; 5. L. Facelli, It. 53,0; 6. K. Areskoug, Rootsi 54,6.

3000 m tak. (15): 1. V. Iso-Hollo, Soome 10.33,4; 2. T. Evenson, Ingl. 10.46,0; 3. J. McCluskey, USA 10.46,2; 4. M. Matilainen, Soome 10.52,4; 5. G. Bailey, Ingl.; 6. G. Dawson, USA. Kohtunike süü tõttu jooksid võistlejad ühe ringi rohkem, seega 3450 m. V. Iso-Hollol oli eeljooksus parim aeg — 9.14,6.

50 km käimine (15): 1. T. Green, Ingl. 4:50.10,0; 2. J. Dalinš, Läti 4:57.20,0; 3. U. Frigerio, It. 4:59.06,0; 4. K. Hähnel, Saksa 5:06.06,0; 5. E. Rivolta, It. 5:07.39.0; 6. P. Sievert, Saksa 5:16.41,0. Lõpetas 10 meest. Kümnes oli eestlane A. Maasik, kelle ajaks märgiti 6:19.00.

4×100 m (8): 1. USA (R. Kiesel, H. Dyer, E. Toppino, F. Wykoff) 40,0; 2. Saksamaa (H. Körnig, E. Borchmeyer, W. Hendrix, A. Jonath) 40,9; 3. Itaalia (G. Castelli, R. Maregatti, L. Facelli, E. Toetti) 41,2; 4. Kanada 41,3; 5. Jaapan 41,3; 6. Inglismaa.

4×400 m (7): 1. USA (I. Fuqua, E. Ablowich, K. Warner, W. Carr) 3.08,2; 2. Inglismaa (C. Stoneley, D. Burghley, T. Hampson, G. Rampling) 3.11,2; 3. Kanada (R. Lewis. P. Edwards, J. Ball, A. Wilson) 3.12,8; 4. Saksamaa 3.14,4; 5. Jaapan 3.14,6; 6. Itaalia 3.17,8.

Käimises ja jooksudes fikseeriti ametlikult ainult võitja aeg.

Kõrgus (14): 1. D. McNaughton, Kan. 1.97; 2. R. van Osdel, USA 1.97; 3. S. Toribio, Filip. 1.97; 4. C. Johnson, USA 1.97; 5. I. Reinikka, Soome 1.94; 6. K. Kimura, Jaapan 1.94.

Teivas (8): 1. W. Miller, USA 4.31,5; 2. S. Nishida, Jaapan 4.30; G. Jefferson, USA 4.20; 4. W. Graber, USA 4.15; 5. S. Mochizuko, Jaapan 4.00; 6. L. de Castro, Bras. 3.90.

Kaugus (12): 1. E. Gordon, USA 7.64; 2. C. Redd, USA 7.60; 3. C. Nambu, Jaapan 7.45; 4. E. Svensson, Rootsi 7.41; 5. R. Barber, USA 7.39; 6. N. Tajima, Jaapan 7.15.

Kolmik (16): 1. C. Nambu, Jaapan 15.72; 2. E. Svensson, Rootsi 15.32; 3. K. Oshima, Jaapan 15.12; 4. E. Fitzgerald, Iiri 15.01; 5. W. Peters, Holl. 14.93; 6. S. Furth, USA 14.88.

Kuul (15): 1. L. Sexton, USA 16.00; 2. H. Rothert, USA 15.67; 3. F. Douda, Tšehh. 15.61; 4. E. Hirschfeld, Saksa 15.56; 5. N. Gray, USA 15.46; 6. H. Sievert, Saksa 15.07.

Ketas (18): 1. J. Anderson, USA 49.49; 2. H .Laborde, USA 48.47; 3. P. Winter, Prants. 47.85; 4. J. Noel, Prants. 47.74; 5. I. Donogan, Ung. 47.07; 6. E. Madarasz, Ung. 46.52.

Vasar (14): 1. P. O'Callaghan, Iiri 53.92; 2. V. Pörhölä, Soome 52.27; 3. P. Zaremba, USA 50.33; 4. O. Skiöld, Rootsi 49.25; 5. G. McDougall, USA 49.12; 6. F. Kleger, Arg. 48.33.

Oda (13): 1. M. Järvinen, Soome 72.71; 2. M. Sippala, Soome 69.80; 3. E. Penttilä, Soome 68.70; 4. G. Weimann, Saksa 68.18; 5. L. Bartlett, USA 64.46; 6. K. Churchill, USA 63.24.

Kümnevõistlus (14): 1. J. Bausch, USA 8462,23 (100 m 11,7; kaugus 6.95; kuul 15.32; kõrgus 1.70; 400 m 54,2; 110 m tj. 16,2; ketas 44.58; teivas 4.00; oda 61.91; 1500 m 5.17,0) 2. A. Järvinen, Soome 8292,48 (11,1 — 7.00 — 13.11 — 1.75 — 50,6 — 15,7 — 36.80 — 3.60 — 61.00 — 4.47,0); 3. W. Eberle, Saksa 8030,80 (11,4 — 6.77 — 13.22 — 1.65 — 50,8 — 16,7 — 41.34 — 3.50 — 57.49 — 4.34,4); 4. W. Charles, USA 7985,00 (11,2 — 7.24 — 12.56 — 1.85 — 51,2 — 16,2 — 38.71 — 3.40 — 47.72 — 4.39,8); 5. H. Sievert, Saksa 7941,07 (11,4 — 6.97 — 14.50 — 1.78 — 53,6 — 16,1 — 44.54 — 3.20 — 53.91 — 5.18,0) 6. P. Yrjölä, Soome 7688,09 (11,8 — 6.59 — 13.68 — 1.75 — 52,6 — 17,0 — 40.77 — 3.10 — 56.12 — 4.37,4).

NAISED

100 m (20): 1. S. Walasiewicz, Poola 11,9; 2. H. Strike, Kan. 11,9; 3. W. von Bremen, USA 12,0; 4. M. Dollinger, Saksa; 12,2; 5. E. Hiscock, Ingl. 12,3; 6. E. Wilde, USA 12,3.

80 m tj. (9): 1. M. Didrikson, USA 11,7; 2. E. Hall, USA 11,7; 3. M. Clark, L.-Aafr. 11,8; 4. S. Schaller, USA; 5. V. Webb, Ingl.; 6. A. Wilson, Kan.

4×100 m (6): 1. USA (M. Carew, E. Furtsch, A. Rogers, W. von Bremen) 47,0; 2. Kanada (Mildred Frizzell, Mary Frizzell, L. Palmer, H. Strike) 47,0; 3. Inglismaa (E. Hiscock, G. Porter, V. Webb, N. Halstead) 47,6; 4. Holland; 5. Jaapan; 6. Saksamaa.

Kõrgus (10): 1. J. Shiley, USA 1.65; 2. M. Didrikson, USA 1.65; 3. E. Dawes, Kan. 1.60; 4. C. Gisolf, Holl. 1.58; 5. M. Clark, L.-Aafr. 1.58; 6. A. Rogers, USA 1.58.

Ketas (9): 1. L. Copeland, USA 40.58; 2. R. Osburn, USA 40.12; 3. J. Wajsowna, Poola 38.74; 4. T. Fleischer, Saksa 36.12; 5. G. Heublein, Saksa 34.66; 6. S. Walasiewicz, Poola 33.60.

Oda (8): 1. M. Didrikson, USA 43.68; 2. E. Braumüller, Saksa 43.49; 3. T. Fleischer, Saksa 43.00; 4. M. Shimpo, Jaapan 39.07; 5. N. Gindele, USA 37.95; 6. G. Russell, USA 36.73.

UJUMINE

MEHED

100 m vabalt (22): 1. Y. Miyazaki, Jaapan 58,2; 2. T. Kawaishi, Jaapan 58,6; 3. A. Schwartz, USA 58,8; 4. M. Kalili, USA 59,2; 5. Z. Takahashi, Jaapan 59,2; 6. R. Thompson, USA 59,5.

400 m vabalt (19): 1. C. Crabbe, USA 4.48,4; 2. J. Taris, Prants. 4.48,5; 3. T. Oyokota, Jaapan 4.52,3; 4. Y. Yokoyama, Jaapan 4.52,5; 5. N. Sugimoto, Jaapan 4.56,1; 6. A. Charlton, Austrl. 4.58,6.

1500 m vabalt (15): 1. K. Kitamura, Jaapan 19.12,4; 2. S. Makino, Jaapan 19.14,1; 3. J. Cristy, USA 19.39,5; 4. N. Ryan, Austrl. 19.45,1; 5. C. Crabbe, USA 20.02,7; 6. J. Taris, Prants. 20.09,7.

100 m selili (16): 1. M. Kiyokawa, Jaapan 1.08,6; 2. T. Irie, Jaapan 1.09,8; 3. K. Kawatsu, Jaapan 1.10,0; 4. R. Zehr, USA 1.10,9; 5. E. Küppers, Saksa 1.11,3; 6. R. Kerber, USA 1.12,8.

200 m rinnuli (18): 1. Y. Tsuruta, Jaapan 2.45,4; 2. R. Koike, Jaapan 2.46,6; 3. T. Ildefonzo, Filip. 2.47,1; 4. E. Sietas, Saksa 2.48,0; 5. J. Adjaluddin, Filip. 2.49,2; 6. S. Nakagava, Jaapan 2.52,8. Koike aeg eelujumises oli 2.44,9.

4×200 m vabalt (7): 1. Jaapan (Y. Miyazaki, M. Yusa, T. Yokoyama, H. Tuyoda) 8.58,4; 2. USA (F. Booth, G. Fissler, Maiola ja Manuella Kalili) 9.10,5; 3. Ungari (A. Wanie, L. Szabados, I. Barany, A. Szekely) 9.31,4; 4. Kanada 9.36,3; 5. Inglismaa 9.45,8; 6. Argentiina 10.13,1.

Hoolauahüpped (13): 1. M. Galitzen, USA 161,38; 2. H. Smith, USA 158,54; 3. R. Degener, USA 151,89; 4. A. Phillips, Kan. 134,64; 5. L. Esser, Saksa 134,30; 6. K. Kobayashi, Jaapan 133,76.

Tornihüpped (8): 1. H. Smith, USA 124,80; 2. M. Galitzen, USA 124,28; 3. F. Kurtz, USA 121,98; 4. J. Staudinger, Austria 103,44; 5. C. Curiel, Mehh. 83,82; 6. J. Flores Albo, Mehh. 77,94.

NAISED

100 m vabalt (20): 1. H. Madison, USA 1.06,8; 2. W. den Ouden, Holl. 1.07,8; 3. E. Garatti-Saville, USA 1.08,2; 4. J. McKim, USA 1.09,3; 5. N. Bult, Austrl. 1.09,9; 6. J. Maskal, L.-Aafr. 1.10,8.

400 m vabalt (14): 1. H. Madison, USA 5.28,5; 2. L. Kight, USA 5.28,6; 3. J. Maskal, L.-Aafr. 5.47,3; 4. M. Cooper, Ingl. 5.49,7; 5. Y. Godard, Prants. 5.54,4; 6. N. Forbes, USA 6.06,0.

100 m selili (13): 1. E. Holm, USA 1.19,4; 2. P. Mealing, Austrl. 1.21,3; 3. E. Davies, Ingl. 1.22,5; 4. P. Harding, Ingl. 1.22,6; 5. J. McSheehy, USA 1.23,2; 6. M. Cooper, Ingl. 1.23,4. Holm püstitas eelujumises maailmarekordiks 1.18,3.

200 m rinnuli (11): 1. C. Dennis, Austrl. 3.06,3; 2. H. Maehata, Jaapan 3.06,4; 3. E. Jacobsen, Taani 3.07,1; 4. M. Hinton, Ingl. 3.11,7; 5. M. Hoffmann, USA 3.11,8; 6. A. Govednik, USA 3.16,0.

4×100 m vabalt (5): 1. USA (J. McKim, H. Johns, E. Garatti-Saville, H. Madison) 4.38,0; 2. Holland (M. Vierdag, M. Oversloot, C. Ladde, W. den Ouden) 4.47,5; 3. Inglismaa (E. Davies, H. Varcoe, M. Cooper, E. Hughes) 4.52,4; 4. Kanada 5.05,7; 5. Jaapan 5.06,7.

Hoolauahüpped (8): 1. G. Coleman, USA 87,52; 2. K. Rawls, USA 82,56; 3. J. Fauntz, USA 82,12; 4. O. Jordan, Saksa 77,60; 5. D. Ogilvie, Kan. 70,00; 6. M. Epply, Austria 63,70.

Tornihüpped (7): 1. D. Poynton, USA 40,26; 2. G. Coleman, USA 35,56; 3. M. Roper, USA 35,22; 4. I. Sjöquist, Rootsi 34,52; 5. I. Larsen, Taani 31,96; 6. E. Kamakura, Jaapan 31,36.

VEEPALL

Startis 5 meeskonda. 1. Ungari (G. Brody; S. Ivady, M. Homonnay; O. Halassy; J. Vertesy, J. Nemeth, Alaios Keserü, varus I. Barta, M. Sarkany, M. Bozsi, Ferenc Keserü); 2. Saksamaa (H. Eckstein; F. Gunst, O. Cordes; E. Benecke; J. Rademacher, H. Schwartz; H. Schulze, varus E. Rademacher, G. Pohl, H. Schumburg); 3. USA (H. Wildman; S. Strong, C. Finn; H. McAllister; P. Daubenspeck, A. Clapp W. O'Connor, D. Kahanamoku); 4. Jaapan; 5. Brasiilia.

Mängude tulemused: Ung.—Saksa 6:2, USA—Bras. 6:1, USA—Jaapan 10:0, Saksa—Bras. 7:3, Ung.—Jaapan 17:0, USA—Saksa 4:4, Ung.—USA 7:0, Saksa—Jaapan 10:0. Brasiilia eemaldati turniirilt toorutsemise tõttu matšis Ungariga.

KLASSIKALINE MAADLUS

Kärbeskaal — 58 kg (7): 1. J. Brendel, Saksa; 2. M. Nizzola, It.; 3. L. Francois, Prants.; 4. H. Tuvesson, Rootsi; 5. G. Zervinis, Kreeka.

Sulgkaal — 62 kg (8): 1. G. Gozzi, It.; 2. W. Ehrl, Saksa; 3. L. Koskela, Soome; 4. J. Maudr, Tšehh.; 5. K. Kase, Jaapan.

Kergekaal — 67 kg (6): 1. E. Malmberg, Rootsi; 2. A. Kurland, Taani; 3. E. Sperling, Saksa; 4. A. Reini, Soome ja Y. Miyazaki, Jaapan; 6. S. Tozzi, It.

Kergekeskkaal — 75 (8): 1. I. Johansson, Rootsi; 2. V. Kajander-Karukorpi, Soome; 3. E. Gallegati, It.; 4. O. Käpp, Eesti; 5. B. Jensen, Taani.

Keskkaal — 79 kg (4): 1. V. Kokkinen, Soome; 2. J. Földeak, Saksa; 3. A. Cadier, Rootsi. Prantslane E. Poilvé katkestas.

Poolraskekaal — 87 kg (3): 1. R. Svensson, Rootsi; 2. O. Pellinen, Soome; 3. M. Gruppioni, It.

Raskekaal — üle 87 kg (5): 1. C. Westergren, Rootsi; 2. J. Urban, Tšehh.; 3. N. Hirschl, Austria; 4. G. Gehring, Saksa; 5. A. Donati, It.

VABAMAADLUS

Kärbeskaal — 56 kg (8): 1. R. Pearce, USA; 2. Ö. Zombori, Ung.; 3. A. Jaskari, Soome; 4. G. Zervinis, Kreeka; 5. J. Depuichaffray, Prants. ja J. Reid, Ingl.

Sulgkaal — 61 kg (10): 1. H. Pihlajamäki, Soome; 2. E. Nemir, USA; 3. E. Karlsson, Rootsi; 4. J. Farmakidis, Kreeka; 5. J. Taylor, Ingl. ja J. Chasson, Prants.

Kergekaal — 65 kg (8): 1. C. Pacome, Prants.; 2. K. Karpati, Ung.; 3. G. Klaren, Rootsi; 4. M. Clodfelter, USA; 5. K. Pihlajamäki, Soome.

Kergekeskkaal — 72 kg (9): 1. J. van Bebber, USA; 2. D. McDonald, Kan.; 3. E. Leino, Soome; 4. J. Földeak, Saksa; 5. J. Zombori, Ung.

Keskkaal — 79 kg (7): 1. I. Johansson, Rootsi; 2. K. Luukko, Soome; 3. J. Tunyogi, Ung.; 4. R. Hess, USA; 5. S. Kotani, Jaapan ja E. Poilvé, Prants.

Poolraskekaal — 87 kg (4): 1. P. Mehringer, USA; 2. T. Sjöstedt, Rootsi; 3. E. Scarf, Austrl.; 4. H. Madison, Kan.

Raskekaal — üle 87 kg (3): 1. J. Richthoff, Rootsi; 2. J. Riley, USA; 3. N. Hirschl, Austria.

TÕSTMINE

Sulgkaal — 60 kg (6): 1. R. Suvigny, Prants. 287,5 (82,5 — 87,5 — 117,5); 2. H. Wölpert, Saksa 282,5 (85 — 87,5 — 110) 3. A. Terlazzo, USA 280 (82,5 — 85 — 112,5); 4. H. Schäfer, Saksa 267,5; 5. C. Bescape, It. 262,5; 6. R. Bachtell, USA 252,5.

Kergekaal — 67,5 kg (6): 1. R. Duverger, Prants. 325 (97,5 — 102,5 — 125); 2. H. Haas, Austria 307,5 (82,5 — 100 — 125); 3. G. Pierini, It. 302,5 (92,5 — 90 — 120); 4. P. Gabetti, It. 300; 5. A. Sundberg, USA 285; 6. W. Zagurski, USA 285.

Kergekeskkaal — 75 kg (7): 1. R. Ismayr, Saksa 345 (102,5 — 110 — 132,5); 2. C. Galimberti, It. 340 (102,5 — 105 — 132,5); 3. K. Hipfinger, Austria 337,5 (90 — 107,5 — 140); 4. R. François, Prants. 335; 5. S. Kratkowski, USA 305; 6. J. Juaneda, Arg. 285.

Keskkaal — 82,5 kg (4): 1. L. Hostin, Prants. 365 (102,5 — 112,5 — 150); 2. S. Olsen, Taani 360 (102,5 — 107,5 — 150); 3. H. Duey, USA 330 (92,5 — 105 — 132,5); 4. W. Good, USA 322,5.

Raskekaal — üle 82,5 kg (6): 1. J. Skobla, Tšehh. 380 (112,5 — 115 — 152,5); 2. V. Pšenička, Tšehh. 377,5 (112,5 — 117,5 — 147,5); 3. J. Strassberger, Saksa 377,5 (125 — 110 — 142,5); 4. M. Dumoulin, Prants. 342,5; 5. A. Manger, USA 315; 6. H. Turbyfill, USA 305.

POKS

Kärbeskaal — 50,802 kg (12): 1. I. Enekes, Ung.; 2. F. Cabanas, Mehh.; 3. L. Salica, USA; 4. T. Pardoe, Ingl.

Kukk-kaal — 53,525 kg (10): 1. H. Gwynne, Kan.; 2. H. Ziglarsky, Saksa; 3. J. Villanueva, Filip.; 4. J. Lang, USA.

Sulgkaal — 57,152 kg (10): 1. C. Robledo, Arg.; 2. J. Schleinkofer, Saksa; 3. A. Carlsson, Rootsi; 4. G. Alessandrini, It.

Kergekaal — 61,237 kg (13): 1. L. Stevens, L.-Aafr.; 2. T. Ahlqvist, Rootsi; 3. N. Bor, USA; 4. M. Binachini, It.

Kergekeskkaal — 66,678 kg (16): 1. E. Flynn, USA; 2. E. Campe, Saksa; 3. B. Ahlberg, Soome; 4. D. McCleave, Ingl.

Keskkaal — 72,574 kg (10): 1. C. Barth, USA; 2. A. Azar, Arg.; 3. E. Pierce, L.-Aafr.; 4. R. Michelot, Prants.

Poolraskekaal — 79,378 kg (8): 1. D. Carstens, L.-Aafr.; 2. G. Rossi, It.; 3. P. Jörgensen, Taani; 4. J. Murphy, Iiri.

Raskekaal — üle 79,378 kg (6): 1. S. Lovell, Arg.; 2. L. Rovati, It.; 3. F. Feary, USA; 4. G. Maughan, Kan.

MÄRKUS: Kilogrammid on tuletatud inglise naeltest.

VÕIMLEMINE

Individuaalne mitmevõistlus (24): 1. R. Neri, It. 140,625; 2. I. Pelle, Ung. 134,925; 3. H. Savolainen, Soome 134,575; 4. M. Lertora, It. 134,40; 5. S. Guglielmetti, It. 134,375; 6. F. Haubold, USA 132,525. Kavas olid kang, rööbaspuud, hüpped, hooglemine ja rõngad.

Meeskondlik mitmevõistlus (5): 1. Itaalia (R. Neri, O. Capuzzo, S. Guglielmetti, M. Lertora, F. Tognini) 541,85; 2. USA (F. Haubold, A. Jochim, M. Schuler, F. Meyer, F. Cuminskey) 522,275; 3. Soome (H. Savolainen, M. Uosikkinen, V. Pakarinen, M. Noroma, E. Teräsvirta) 509,995; 4. Ungari 465,65; 5. Jaapan 402,00.

Kang (12): 1. D. Bixler, USA 55,0; 2. H. Savolainen, Soome 54,2; 3. E. Teräsvirta, Soome 54,2; 4. V. Pakarinen, Soome 51,8; 5. I. Pelle, Ung. 51,8; 6. M. Schuler, USA 46,7.

Rööbaspuud (15): 1. R. Neri, It. 56,9; 2. I. Pelle, Ung. 55,8; 3. H. Savolainen, Soome 54,8; 4. M. Noroma, Soome 53,4; 5. M. Lertora, It. 52,6; 6. A. Jochim, USA 52,4.

Hüpped (10): 1. S. Guglielmetti, It. 54,1; 2. A. Jochim, USA 53,3; 3. E. Carmichael, USA 52,6; 4. E. Teräsvirta, Soome 52,6; 5. M. Gleyre, USA 52,4; 6. I. Pelle, Ung. 51,4.

Hoogiemine (10): 1. I. Pelle, Ung. 57,2; 2. O. Bonoli, It. 56,6; 3. F. Haubold, USA 55,7; 4. F. Cumiskey, USA 54,7; 5. P. Boros, Ung. 52,7; 6. A. Jochim, USA 51,2.

Rõngad (14): 1. G. Gulack, USA 56,9; 2. W. Denton, USA 55,8; 3. G. Latuada, It. 55,5; 4. R. Bishop, USA 55,4; 5. O. Capuzzo, It. 54,8; 6. F. Tognini, It. 54,1.

Meeskondlikud vabaharjutused: 1. USA (F. Haubold, A. Jochim, F. Meyer, F. Cumiskey, M. Schuler) 103; 2. Ungari (I. Pelle, M. Peter, J. Hegedüs, P. Boros) 101; 3. Itaalia (M. Lartora, R. Neri, O. Capuzzo, F. Tognini) 99,4.

Individuaalsed vabaharjutused: 1. I. Pelle, Ung. 28,8; 2. G. Miez, Šveits 28,4; 3. M. Lertora, It. 27,7.

Akrobaatilised matihüpped trampliinilt (4): 1. W. Wolfe, USA 56,7; 2. E. Gross, USA 56,0; 3. W. Hermann, USA 55,1; 4. I. Pelle, Ung. 46,3.

Võimlemine kurikatega (4): 1. G. Roth, USA 26,9; 2. P. Erenberg, USA 26,7; 3. W. Kuhlemeier, USA 25,9; 4. F. Alvarez, Mehh. 25,4.

Köielronimine (5): 1. R. Bass, USA 6,7 sek.; 2. W. Galbraith, USA 6,8; 3. T. Connelly, USA 7,0; 4. N. Peter, Ung. 11,5; 5. P. Boros, Ung. 11,6. Köie pikkus 8 m.

LASKMINE

Väikepüss, 30 lasku lamades (26): 1. B. Rönnmark, Rootsi 294; 2. G. Huet, Mehh. 294; 3. Z. Hradetzky-Soos, Ung. 293; 4. M. Zorzi, It. 293; 5. G. Andersson, Rootsi 292; 6. W. Harding, USA 292.

Kiirlaskmine püstolist või revolvrist (18): 1. R. Morigi, It.; 2. H. Hax, Saksa; 3. D. Matteucci, It.; 4. W. Boninsegni, It.; 5. J. Delgado, Hisp.; 6. A. Villanueva, Mehh. — kõik 18 tabamust. Lasti kolm kuuelasulist seeriat à 8 sek. Lisalaskmisel, kus kohtade selgitamiseks lasti 4 kuuelasulist seeriat (6, 4, 3, 2 sek.), olid tabamused: Morigi 6—6—6—6, Hax 6—6—6—4, Matteucci 6—6—6—3, ülejäänud 6—6—5 jne. Harjutust nimetati tollal veel duell-laskmiseks.

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit (33): 1. A. Pavesi, It. 2:28.05,6; 2. G. Segato, It. 2:29.21,4; 3. B. Britz, Rootsi 2:29.45,2; 4. G. Olmo, It. 2:29.48,2; 5. F. Sörensen, Taani 2:30.11,2; 6. F. Southall, Ingl. 2:30.16,2. Distantsi pikkus 100 km.

Maanteesõit, meeskondlik (8): 1. Itaalia (A. Pavesi, G. Segato, G. Olmo) 7:27.15,2; 2. Taani (F. Sörensen, L. Nielsen, H. Hansen) 7:38.50,2; 3. Rootsi (B. Britz, A. Berg, S. Höglund) 7:39.12,6; 4. Inglismaa 7:44.53,0; 5. Prantsusmaa 7:46.31,4; 6. USA 7:51.55,6.

1000 m, paigalstardist (9): 1. E. Gray, Austrl. 1.13,0; 2. J. van Egmond, Holl. 1.13,3; 3. C. Rampelberg, Prants. 1.13,4; 4. W. Harvell, Ingl. ja L. Consonni, It. 1.14,7; 6. L. Rush, Kan. 1.15,6.

1000 m sprint (9): 1. J. van Egmond, Holl.; 2. L Chaillot, Prants.; 3. B. Pellizzari, It.; 4. E. Gray, Austrl.

2000 m, tandem (5): 1. Prantsusmaa (M. Perrin, L. Chaillot); 2. Inglismaa (E. ja S. Chambers); 3. Taani (W. Gervin, H. Christensen).

4 km jälitussõit (5): 1. Itaalia (M. Cimatti, P. Pedretti, A. Ghilardi, N. Borsari) 4.53,0; 2. Prantsusmaa (A. Fournier, R. Legreves, H. Mouillefarine, P. Chocque) 4.55,7; 3. Inglismaa (E. Johnson, W. Harvell, F. Southall, C. Holland) 4.56,0; 4. Kanada; 5. USA.

VEHKLEMINE

Florett, individuaalne (26): 1. G. Marzi, It. 2. L. Levis, USA; 3. G. Gaudini, It.; 4. G. Guaragna, It. 5. E. Casmir, Saksa; 6. J. Lloyd, Ingl.

Florett, meeskondlik (6): 1. Prantsusmaa (P. Cattiau, E. Gardere, R. Lemoine, R. Bondoux, J. Piot, R. Bougnol); 2. Itaalia (G. Gaudini, G. Marzi, U. Pignotti, G. Pessina, G. Guaragna, R. Terlizzi); 3. USA (G. Calnan, L. Levis, H. Alessandroni, D. Every, R. Steere, F. Righeimer); 4. Taani.

Epee, individuaalne (28): 1. G. Cornaggia-Medici, It.; 2. G. Buchard, Prants.; 3. C. Agostini, It.; 4. S. Ragno, It.; 5. B. Schmetz, Prants.; 6. P. Cattiau, Prants.

Epee, meeskondlik (7): 1. Prantsusmaa (P. Cattiau, G. Buchard, B. Schmetz, F. Jourdant, J. Piot, G. Tainturier); 2. Itaalia (C. Agostini, G. Cornaggia-Medici, R. Menoli, F. Riccardi, S. Ragno); 3. USA (G. Calnan, G. Heiss, F. Righeimer, C. Shears, T. Jaeckel, M. de Caprilles); 4. Belgia.

Espadron, individuaalne (25): 1. G. Piller, Ung.; 2. G. Gaudini, It.; 3. E. Kabos, Ung.; 4. E. Casmir, Saksa; 5. A. Petschauer, Ung.; 6. J. Hoffman, USA.

Espadron, meeskondlik (6): 1. Ungari (G. Piller, A. Petschauer, E. Nagy, E. Kabos, G. Glykais, A. Gerevich); 2. Itaalia (R. Anselmi, A. de Vecchi, E. Salafia, U. Pignotti, G. Marzi, G. Gaudini); 3. Poola (A. Papee, T. Friedrich, W. Segda, L. Lubicz-Nycz, W. Dobrowolski, M. Suski); 4. USA.

Florett, naised (17): 1. E. Preis, Austria; 2. H. Guinness, Ingl. 3. E. Bogen, Ung.; 4. M. Addams, Belg.; 5. H. Mayer, Saksa; 6. J. de Boer, Holl.

KAASAEGNE VIIEVÕISTLUS

25 võistlejat. 1. J. Oxenstierna, Rootsi (ratsutamises 4., vehklemises 14., laskmises 2., ujumises 5., jooksus 7.) kohapunktide summa 32; 2. B. Lindman, Rootsi 35,5 (1 — 2,5 — 19 — 9 — 4); 3. R. Mayo, USA 38,5 (2 — 4,5 — 1 — 14 — 17); 4. S. Thofelt, Rootsi 39 (15 — 1 — 9 — 1 — 13); 5. W. Remer, Saksa 47 (12 — 10 — 4 — 13 — 8); 6. G. Miersch, Saksa 48 (10 — 10 — 5 — 17 — 6).

SÕUDMINE

2000 m

Üheline (5): 1. H. Pearce, Austrl. 7.44,4; 2. W. Miller, USA 7.45,2; 3. G. Douglas, Urug. 8.13,6; 4. L. Southwood, Ingl. 8.33,6; 5. J. Wright, Kan.

Kaheline paarisaeruline (5): 1. USA (K. Myers, W. Garrett-Gilmore) 7.17,4; 2. Saksamaa (H. Buhtz, G. Boetzelen) 7.22,8; 3. Kanada (C. Pratt, N. de Mille) 7.27,6; 4. Itaalia 7.49,2; 5. Brasiilia.

Kaheline roolimehega (4): 1. USA (J. Schauers, C. Kiefer; E. Jennings) 8.25,8; 2. Poola (J. Braun, J. Slazak); J. Skolimovski) 8.31,2; 3. Prantsusmaa (A. Brusa, A. Giriat; P. Brunet) 8.41,2; 4. Brasiilia 8.53,2.

Kaheline roolimeheta (6): 1. Inglismaa (L. Clive, A. Edwards) 8.00,0; 2. Uus-Meremaa (C. Stiles, F. Thompson) 8.02,4; 3. Poola (H. Budzynski, J. Mikolajczyk) 8.08,2; 4. Holland 8.08,4.

Neljaline roolimehega (7): 1. Saksamaa (H. Eller, H. Hoeck, W. Meyer, J. Spremberg; K. Neumann) 7.19,0; 2. Itaalia (B. Vattovaz, G. Plazzer, R. Divora, B. Parovel; G. Scher) 7.19,2; 3. Poola (J. Braun, J. Slazak, S. Urban, E. Kobylinski; J. Skolimovski) 7.26,8; 4. Uus-Meremaa 7.32,6.

Neljaline roolimeheta (5): 1. Inglismaa (J. Babcock, H. Edwards, J. Beresford, G. Rowland) 6.58,2; 2. Saksamaa (K. Aletter, E. Gaber, W. Flinsch, H. Maier) 7.03,0; 3. Itaalia (A. Ghiardello, F. Cossu, G. D'Este, A. Provenzani) 7.04,0; 4. USA 7.14,2.

Kaheksaline (8): 1. USA (E. Salisbury, J. Blair, D. Gregg, D. Dunlap, B. Jastram, C. Chandler, H. Tower, W. Hall, N. Graham) 6.37,6; 2. Itaalia (V. Cioni, M. Balleri, R. Bracci, D. Barsotti, R. Vestrini, G. del Bimbo, E. Garzelli, R. Barbieri; C. Milani) 6.37,8; 3. Kanada (E. Eastwood, J. Harris, S. Stanyar, H. Fry, C. Liddell, W. Thoburn, D. Boal, A. Taylor; G. McDonald) 6.40,4; 4. Inglismaa 6.40,8.

PURJETAMINE

3 m (2): 1. USA (J. Biby, W. Cooper, K. Dorsey, O. Churchill, R. Sutton, P. Davis, A. Morgan, A. Burnand, T. Webster, J. Huettner, R. Moore, K. Carey) 8; 2. Kanada (E. Cribb, H. Jones, P. Gordon, H. Wallace, R. Maitland, G. Gyles) 4.

6 m (3): 1. Rootsi (T. Holm, M. Hindorff, O. Åkerlund, Å. Bergqvist) 18; 2. USA (R. Carlson, T. Ashbrook, F. Conant, C. Smith, D. Douglas, E. Davis) 12. 3. Kanada (P. Rogers, G. Wilson, G. Boultbee, K. Glass) 4.

«Star» (7): 1. USA (G. Gray, A. Libano) 46; 2. Inglismaa (C. Ratsey, P. Jaffe) 35; 3. Rootsi (G. Asther, D. Sunden-Cullberg) 28; 4. Kanada 27; 5. Prantsusmaa 26; 6. Holland 14.

Dollid (11): 1. J. Lebrun, Prants. 87; 2. A. Maas, Holl. 85; 3. S. Cansino, Hisp. 76; 4. E. Behr, Saksa 74; 5. R. Dixon, Kan. 72; 6. C. Ratsey, Ingl. 69.

RATSUTAMINE

Koolisõit, individuaalne (10): 1. F. Lesage, Prants. 343,75; 2. C. Marion, Prants. 305,417; 3. H. Tuttle, USA 300,50; 4. T. Byström, Rootsi 293,50; 5. A. Jousseaume, Prants. 290,42; 6. I. Kitts, USA 282,08.

Koolisõit, meeskondlik (3): 1. Prantsusmaa (F. Lesage, C. Marion, A. Jousseaume) 2818,75; 2. Rootsi (T. Byström, G. Boltenstern, B. Sandström) 2678,00; 3. USA (H. Tuttle, I. Kitts, A. Moore) 2576,75.

Kolmevõistlus, individuaalne (14): 1. F. Pahud de Mortanges, Holl. 1813,833; 2. E. Thomson, USA 1811,000; 3. C. von Rosen, Rootsi 1809,416; 4. H. Chamberlin, USA 1687,833; 5. E. Hallberg, Rootsi 1679,333; 6. K. Schummelketel, Holl. 1614,500.

Kolmevõistlus, meeskondlik (4): 1. USA (E. Thomson, H. Chamberlin, E. Argo) 5038,083; 2. Holland (F. Pahud de Mortanges, K. Schummelketel, A. van Lennep) 4689,083. Rootsi meeskond katkestas.

Takistussõit, individuaalne (11): 1. T. Nishi, Jaapan 8 karistuspunkti; 2. H. Chamberlin, USA 12; 3. C. von Rosen, Rootsi 16; 4. W. Bradford, USA 24; 5. E. Hallberg, Rootsi 50,5. Teised võistlejad katkestasid.

Takistussõit, meeskondlik (3): ühelgi meeskonnal ei suutnud lõpetada kolm arvesseminevat meest.

MAAHOKI

Startis 3 meeskonda. 1. India (A. Hind; C. Tapsell, L. Hammond; M. Minhas, B. Pinniger, S. Bokhari; R. Carr, G. Singh Cullar, Dhyan Chand, Roop Singh, S. Jaffar); 2. Jaapan (S. Hamada; A. Sohda, S. Kobayashi; K. Shibata, Y. Sakai, E. Nakamura; H. Kon, H. Nagata, K. Konishi, T. Usami, J. Inohara); 3. USA (H. Brewster; S. Ewing, L. O'Brien; H. Greer, J. Gentle, H. Disston; L. Knapp, C. Sheaffer, A. Deacon, W. Boddington, D. McMullin).

Mängud: India—Jaapan 11:1, Jaapan—USA 9:2, India—USA 24:1.

BERLIIN 1936

«Pidulikult ja kumedalt kõlab kõrgelt staadioni tornist olümpiakell. Selle kaja kandub kilomeetrite kaugusele üle Reichssportfeldi määratute väljakute. Seda kuulevad sajad tuhanded ja miljonid spordihuvilised, kes on saabunud kaasa elama Berliini olümpiamängude avapidustustele — kas olümpiastaadionile või tuhandete kilomeetrite kaugusel asuvaina raadioaparaatide juurde. Võimas kellahelin 76 m kõrgusest olümpiatornist kutsub kogu maailma noorsugu:
„Ich rufe die Jugend der Welt!"
See on kutse sõpruse ja rahu suurpidustustele Berliini, — rahutu Euroopa kõige rahutumasse keskusse.
Milline imelik, otse kurioosne saatuslikkus: Berliin — kust on kõlanud kõige sagedamini vihkamisest ja vaenust nõretavaid hüüdsõnu, kust kostnud juba terve rida aastaid ähvardavat mõõgatärinat ja militaristlikke meeleavaldusi, mis ärevaks muutnud kogu Euroopa, — korraldab nüüd kodus maailma noorsoole sõpruse ja rahu tähe all toimuva ning solidariteeti tähistava olümpiaadi! Millise iroonilise vastuolulisuse võib meisterdada elu ise!»
Nii alustab oma raamatut «Berliini olümpiamängud 1936» kirjanik ja spordiajakirjanik, üks Nõukogude Eesti spordiliikumise esimesi tugisambaid Aleksander Antson.
Berliin sai mängude korraldamise õigused juba 1931. aasta algul Barcelonas peetud ROK-i kongressil. Kui Saksamaal tulid võimule fašistid, alustasid nad olümpiamängude suurejoonelisi ettevalmistusi. Fašistide ninamehed eesotsas Hitleriga nägid olümpiamängudes head võimalust demonstreerida oma rahvussotsialistliku süsteemi ja «aaria rassi» üleolekut. Teisest küljest lootsid nad olümpiamängudega pisutki varjata oma revanšistlikke plaane ja «rahustada» üha enam ärevusse sattuvat maailma.
Maailm aga oli juba ärevuses. Üha enam hakkas kostma hääli, mis nõudsid mängude üleviimist mõnesse rahumeelselt häälestatud riiki. Kui seejärel Hitler veel nõudis, et Saksamaa võistkondadest tuleb juudisoost sportlased välja arvata, tekkis otsene Berliini olümpiamängude vastane liikumine. New-Yorgis moodustati Berliini mänge boikoteeriv nõukogu, kuhu kuulusid mitmed nimekad riigitegelased. Pariisis tuli kokku «olümpiaideede kaitsmise konverents», millest võtsid osa esindajad Prantsusmaalt, Hispaaniast, Ameerika Ühendriikidest, Inglismaalt, Tšehhoslovakkiast, Belgiast, Rootsist, Šveitsist, Hollandist, Taanist ja teistest riikidest. Konverents kutsus «kõiki hea tahtega inimesi ja olümpiaideede

pooldajaid üles boikoteerima natslikke olümpiamänge ja korraldama samal ajal rahvusvahelised olümpiamängud Barcelonas». See üleskutse leidis vastukaja paljude maade sportlaskonna hulgas. Olgu märgitud, et 1936. aasta juulikuus olid üle kahekümne riigi võistlejad juba kogunenud Barcelonasse, kuid samal ajal Hispaanias alanud fašistlik mäss takistas «duubelmängude» teokssaamise. Hitleri nõue juutide eemaldamise kohta saksa võistkondadest oli karjuvas vastuolus olümpiamängude põhimõtetega, mille kohaselt mängudest osavõtt on vaba kõigile, sõltumata rassist ning usulistest ja poliitilistest vaadetest. ROK-i kirjas fašistliku Saksamaa valitsusele nõuti olümpiaideedest ja -põhimõtetest ranget kinnipidamist ning anti mõista, et vastasel korral on ROK sunnitud mängude korraldamise õiguse Berliinilt ära võtma. Sellest kirjast oli siiski niipalju kasu, et juudisoost sportlased said mängudel startida ning olümpiamängude eel korjati Berliinis targu ära kõik juudivastased loosungid. Natsid teatasid avalikult, et Saksamaa ei tee takistusi ka nende juudisoost sportlaste osavõtuks, kes olid pagenud välismaale (nii võistleski Berliinis Saksamaa nimel vahepeal tagakiusamise eest põgenenud naisvehkleja, Amsterdami olümpiamängude võitja ning 1929. ja 1931. aasta Euroopa meister H. Mayer; ta võitis hõbemedali). Mängude eel tegid ROK-i liikmed «inspektsioonireisi» Berliini ja leidsid kõik «korras» olevat. Nii võisid üheteistkümnendad olümpiamängud alata.

Jättes kõrvale natside propaganda, mille juures viis olümpiarõngast kippusid vägisi jääma haakristide varju, peab siiski mainima, et administratiivsest ja majanduslikust küljest olid mängud hästi korraldatud. Kahe aastaga valmis Berliinis gigantne spordibaaside kompleks Reichssportfeld, mille keskseim ehitus, olümpiastaadion, mahutas üle saja tuhande pealtvaataja. Olümpiastaadioni vahetus läheduses asuvad ujumisstaadion, hokistaadion. Deutschlandhalle ja teised väiksemad baasid mahutasid kokku 150 000 pealtvaatajat. Nii võis Reichssportfeldil ühekorraga võistlusi jälgida üle veerand miljoni inimese. Muide, Reichssportfeldi projekti autorit W. Marchi autasustati Berliini kunstikonkursil kuldmedaliga.

Mängude õnnestumisele aitas kaasa eeskätt huvi suurenemine spordi vastu ja sporditaseme tunduv tõus kogu maailmas. Kuna seekord toimusid olümpiamängud otse Euroopa südames, võttis nendest osa rekordiline arv sportlasi — 4069 sportlast 49-st riigist. Suuremad delegatsioonid olid Saksamaal (406), Ameerika Ühendriikidel (312), Ungaril (209), Inglismaal (205), Prantsusmaal (200), Itaalial (197), Rootsil (151), Taanil (116) ja Soomel (107). Osavõtjate majutamiseks oli rajatud olümpiaküla.

Berliini olümpiamängud avati 1. augustil. Neil mängudel pandi alus olümpiatule süütamise traditsioonile. Tuli toodi tõrvikuga Kreekast Olümpiast — samalt kohalt, kus kauges minevikus oli asetsenud Zeusi püha altar. Teatejooksjad kandsid tõrviku läbi

Kreeka, Bulgaaria, Jugoslaavia, Ungari, Austria, Tšehhoslovakkia ja Saksamaa olümpiastaadionile, kus viimane jooksja, saksa sportlane F. Schilgen, läitis sellega tule hiigelurnis. Kõikide osavõtjate nimel andis olümpiavande saksa tõstesportlane, eelmiste mängude võitja R. Ismayr.

Et Berliini olümpiamängud omandasid spordiajaloos keskse koha, ei olnud tingitud sakslaste organiseerimisoskusest, suurepärastest võistluspaikadest jms. Seda tegid eeskätt suurepärased sportlased, haaravad võistlused ja hiilgavad tagajärjed. Nendel võistlustel tõusis komeedina esile käesoleva sajandi esimese poole atleetidest üks suurim, neegersportlane Jesse Owens. Ta võitis 100 ja 200 m jooksu ning kaugushüppe ja aitas USA meeskonna koosseisus 4×100 m teatejooksus kaasa tol ajal fantastilisena tundunud maailmarekordi (39,8) sünnile. Pidevalt tõusvas sportlikus konkurentsis oli see saavutus, millega võrdsena võis kõrvutada vaid Paavo Nurmi hiilgetagajärgi kahekümnendatel aastatel.

Tublilt võistlesid ka teised neegersportlased. Archie Williams võitis 400 m, John Woodruff 800 m jooksu ja Cornelius Johnson kõrgushüppe. Teatemeeskonnas oli Owensi kõrval võidukas veel teinegi neeger — Ralph Metcalfe. Peale nende võitsid neegritest medalid veel Robinson, Lu Valle, Edwards, Pollard ja Albritton. Kui sellele lisada jaapanlaste Naoto Tajima ja Kitei Soni kuldmedalid kolmikhüppes ja maratonijooksus, Nishida ja Oe medalid teivashüppes, Nani «pronks» maratonis ning Murakoso heitlused soomlastega 5000 ja 10 000 m jooksus, siis näeme, et fašistlik versioon «aaria tõu üleolekust» sai Berliinis tõsiselt lüüa.

Pikamaajooksudes domineerisid endiselt soomlased, saavutades 3000 m takistusjooksus ja 5000 m distantsil kaksikvõidu, 10 000 m jooksus aga koguni kolmikvõidu. Heidetes-tõugetes said saksa mehed kolm kuldmedalit, mis olid neile esimesteks võitudeks kaasaegsete olümpiamängude kergejõustikuvõistlustel. Kümnevõistluses oli parim Glenn Morris. Kuldmedal andis talle kolmanda ameeriklasena peaosa Hollywoodi Tarzani-filmis (varem olid inimahvi osas kinolinal loorbereid lõiganud ujujad Weissmüller ja Crabbe). Tunnustuse pälvis USA sprinter Frank Wykoff, kes juba kolmandat korda järjest (varem 1928. ja 1932. a.) võitis teatemeeskonna koosseisus kuldmedali.

Ujumises olid võidukad jaapanlased. Vabaujumises võitsid nad kuus medalit, kuigi esikoha ainult 1500 m distantsil. Seevastu langes neile konkurentsitult sülle esikoht teateujumises, millele lisandusid kuld- ja pronksmedal rinnuliujumises ning «pronks» seliliujumises. Naiste aladel sai Holland neli ja Jaapan ühe kuldmedali. Veepallis säilitasid ungarlased paremuse ning vettehüpetes olid ameeriklased endiselt ületamatud. Naiste hoolauahüpetes kuldmedali võitnud Marjorie Gestring osutus noorimaks olümpiavõitjaks — ta oli sel ajal ainult 13-aastane.

Laskmises hiilgas norralane Willy Rögeberg, kes väikepüssi harjutuses — 30 lasku lamades — sai tagajärjeks maksimaalsed 300 silma, võttes seega järeltulijatelt võimalused oma rekordi ületamiseks. Mehise esinemisega pälvis tähelepanu kuulus rootsi püstolilaskur Thorsten Ullman. Vabapüstoli matšiks saabus ta tulejoonele otse haigevoodist, kus põdes toidumürgistust. Siiski võitis ta kuldmedali. Enne kiirlaskmist siluettidele juhtus tal teine äpardus: ootamatult tekkis parema käe nimetissõrme mädanik. Kuid mees oli ka sellest õnnetusest üle — ta avas ise sulenoaga mädakolde, mis takistas relva päästmist, tegi võistluse kaasa ning saavutas kiirlaskmisele omases närvesöövas heitluses pronksmedali. T. Ullman on maailma kõigi aegade parim püstolilaskur — kaheksakordse maailmameistri pika võistlejastaaži sisse mahtusid viied olümpiamängud (1936—1960). Neist kõigist võttis T. Ullman osa edukalt.

Kaasaegses viievõistluses oli üllatuseks see, et rootslased, kes viiel eelmisel mängul loovutasid teiste rahvaste esindajatele kokku vaid kaks pronksmedalit, ei saanud seekord ise ühtegi. Jalgpalliturniiril, millest seekord ei võtnud osa uruguailased ja argentiinlased, alistas Itaalia finaalmängus lisaajal Austria. Esmakordselt mängude kavas olnud korvpalliturniiril sai alguse USA meeskonna tänapäevani kestev edu. Peale korvpalli oli esmakordselt kavas veel aerutamine ning väravpall.

Eestist oli Berliini olümpiamängudel 37 sportlast:
kergejõustikus — K. Annamaa, A. Viiding, R. Toomsalu, A. Kuuse, E. Äärma, R. Uba, G. Sule;
maadluses — A. Toots, A. Kukk, E. Sikk, V. Väli, E. Puusepp, V. Mägi, A. Neo, K. Palusalu;
tõstmises — A. Luhaäär, E. Lund, K. Oole, P. Mürk;
poksis — N. Stepulov, E. Seeberg;
ujumises — E. Roolaid, B. Roolaid;
korvpallis — L. Saar, A. Illi, B. Nooni, V. Kärk, G. Vinogradov, E. Altosaar, A. Margiste, A. Amon, H. Veskila, R. Keres, E. Mahl;
jollisõidus — H. Tammik, E. Holst;
sõudmises — E. Korko.

Vaatamata sellele, et spordimeisterlikkus oli aastatega tublisti kasvanud ja konkurents maailma paremiku osas tihenenud, esinesid eestlased suurkonkurentsis paremini kui kunagi varem — Berliinist toodi koju seitse medalit (neist kaks «kulda»!) ning riikidevahelises konkurentsis jagati koos argentiinlastega 15. kohta. Seljataha jäid norralased, egiptlased, poolakad, taanlased jt.

Siiski tuleb rõhutada, et eestlaste edu rajanes ainuüksi raskejõustiklaste tublile esinemisele. Seepärast meenutavadki Berliini olümpiamängud igaühele meist kõigepealt Kristjan Palusalu ja maadlust. «Maailma-Kristjan» — selline nimi anti spordiajakirjanike poolt Palusalule juba Berliinis — oli olümpiamängude parim

maadleja, võites mõlemas maadlusviisis kuldmedalid. Varem on sellega suutnud toime tulla vaid üksainus mees — rootslaste maadluskuulsus Ivar Johansson —, hiljem mitte keegi.
Maadlusturniirid Deutschlandhalles nõudsid maadlejatelt suurt füüsilist vastupidavust, sest matil tuli käia iga päev (mõnel päeval isegi mitu korda) ja võistlused kestsid tavaliselt varajaste hommikutundideni. Vabamaadluses algasid võistlused kohe järgmisel päeval pärast avapidustusi. Raskekaalus, kus võistles ka Palusalu, oli registreeritud 16 meest, kellest mõned ei ilmunud matile. Loosiõnn ei olnud «Maailma-Kristjanile» soodus kogu turniiri vältel. Esimesena tuli tal kohtuda tšehh J. Klapuchiga, 120 kilo kaaluva tugeva maadlejaga. (Palusalu kaalus Berliinis 110 kg). Mõlemad alustasid varitsevalt, julgemata midagi otsustavat ette võtta. Pärast viigilist algpüstimaadlust määras loos Palusalu esimesena parteri. Tšehh tegi mis suutis, kuid vastast ta mati küljest lahti kangutada ei saanud. Nüüd oli Klapuchi kord parteris olla. Palusalu asus kohe klassikalise maadluse kombel vastase kaela kallale, kuid loobus siis poolnelsoni üritamisest, haaras vastase jalgadest ja keeras ta nn. inglise kääridega õlgadele.
Võit ühe medalipretendendi üle tegi Palusalust otsekohe favoriidi, kellesse ülejäänud võistlejad suhtusid suurima ettevaatlikkusega, koguni kartusega. Nii jooksis Palusalu järgmine vastane, prantslane R. Herland, esimese püstimaadluse jooksul matil edasi-tagasi, et mitte sattuda eestlase haardesse, ning sai selle eest kohtunikelt märkuse. Parteris polnud aga prantslasel enam pääsu — Palusalu haaras ta raudsesse poolnelsonisse ja keeras selili.
Järgmise vastase — tugeva türklase Mehmed Cobani võitmisest olenes Palusalule palju. See kohtumine arenes äärmiselt tasavägiselt ja lõppes, ilma et kumbki oleks suutnud sooritada ühtegi võtet. Matši käigus oli eestlane olnud siiski ründavam pool ja kõik kolm punktikohtunikku andsid võidu talle. Järgmised vastased — ameeriklase Dunni ja šveitslase W. Bürki Palusalu seljatas.
Nüüd seisis ees matš rootslase N. Åkerlindhiga, kuid rootslane pidas paremaks loobuda. Ta oli enne seda kaotanud Klapuchile ja küllap arvas, et ka Klapuchi võitja vastu maadeldes puuduvad väljavaated võiduks. Pärast seda oli Palusalul kuldmedal juba käega katsuda — kõik olenes viimasest kohtumisest kuulsa soomlase Hjalmar Nyströmiga. See matš toimus vabamaadluse võistluste viimasel päeval, siis kui kõikides teistes kehakaaludes olid medaliomanikud selgunud ja kell näitas varast hommikutundi — 3.30! Algpüstimaadluses ei riskinud kumbki teha ühtegi võtet. Parteris esimesena peal olles haaras aga Palusalu soomlasel välkkiirelt jalgadest ja keeras ta inglise kääride abil silda, misjuures Nyström pääses hädavaevu seljakaotusest.
See võte otsustaski matši saatuse, sest Palusalu parteris olles ei suutnud soomlane midagi korda saata ja lõpp-püstimaadluses olid

mõlemad juba niivõrd väsinud, et ei olnudki enam võimelised mingit võtet üritama. Kõik kolm punktikohtunikku andsid võidu eestlasele ja nii oli Palusalu võitnud esimese kuldmedali. Nyström oleks pidanud seejärel veel teistkordselt matile tulema, et selgitada Josef Klapuchiga hõbe- ja pronksmedali saatus, kuid soomlane oli niivõrd väsinud, et polnud selleks enam suuteline.
Palusalu medal ei jäänud eestlastele vabamaadluses ainsaks: suurepärases sportlikus vormis olnud poolraskekaallane August Neo maadles mitte halvemini kui Palusalu, alistas ühe vastase teise järel ning võitis hõbemedali. Neogi oleks väärinud kuldmedalit, kuid sellele tõmbas kriipsu peale kohtunike vaieldav otsus esimese ringi matšis A. Neo — K. Fridell. Eestlane oli selles kohtumises napilt, kuid kindlalt parem ning oleks väärinud võitu, kohtunikud aga kuulutasid võitjaks rootslase. Sellest hoolimata pidasid kõik maadlusspetsialistid Neod parimaks poolraskekaallaseks. Pärast kaotust Fridellile seljatas Neo Euroopa meistri ungarlase E. Viragi, sai loobumisvõidu türklaselt M. Vanciogult, seljatas ameeriklase Clemonsi ning võitis punktidega šveitslase Dätwyleri ja sakslase Sieberti.
Tegelikult olid Palusalu ja Neo siiski klassikalise maadluse mehed, vabamaadluses tegid nad kaasa n.-ö. igaks juhuks. Seetõttu olid nende saavutused paljudele meeldivaks üllatuseks. Eesti vabamaadlejatest võistlesid Berliinis A. Toots ja A. Kukk, kuid nende võimed ei küündinud paremiku tasemele.
Veelgi edukamalt kui vabamaadluses esinesid eesti sportlased klassikalises maadluses, milles starditi peaaegu täiearvulise meeskonnaga — kuus meest. Konkurents klassikalises maadluses oli tunduvalt kõvem kui vabamaadluses, sest esiteks oli klassikaline maadlus n.-ö. eurooplaste ala ning teiseks — paljud maadlejad polnud vabamaadluses kaasa teinud ja olid täiesti värsked.
Palusalu alustas teist turniiri ilmselt väsinuna, kuid sellegipoolest bravuurselt: esimestes matšides saavutas ta kindlad seljavõidud austerlase E. Schölli ja rumeenlase Z. Kondorossy üle. Kahes järgmises kohtumises olid aga vastased tugevamad — suurte kogemustega rootslane J. Nyman ja järjekordselt türklane Coban —, kuid ka siin pääses maksvusele eestlase väsimatu rünnakutahe. Ta saavutas punktivõidud. Pääs finaali oli kindlustatud.
Nüüd seisis Palusalul ees veel viimane, otsustav matš kolmekordse Euroopa meistri, sakslase Kurt Hornfischeriga, kes polnud mitte ainult kodupubliku lemmik, vaid spetside arvates ka kindel esikohapretendent. Palusalule oli see Deutschlandhalle matil juba üheteistkümnes võistlus, Hornfischerile alles viies. Algpüstimaadluse esimesed minutid möödusid varitsevalt ning kuigi Palusalu seejärel ründama asus, ei suutnud ta saavutada paremust. Ilma et kumbki oleks midagi saavutanud, möödus ka partermaadlus. Jäid veel mõned minutid maadelda püstiasendis. Mõlemad mehed lee-

mendasid higist ning väsimus tikkus kallale — vaevalt, et sellises olukorras kumbki veel võtet riskis üritada... Ent just siis saabus lahendus: Palusalu haaras vastase ootamatult eestvöösse, sooritas välkkiire ülerinnaheite ja Hornfischer oli sillas! Too suutis end küll ohtlikust olukorrast päästa, kuid Palusalu, teades võidu olevat lähedal, mobiliseeris nüüd kõik jõuvarud vahetpidamatuteks rünnakuteks. Niisugusele lõpuspurdile polnud Hornfischeril midagi vastu pakkuda. Peatselt leidis ta end uuesti vastase poolt matile paisatuna ja lõpuvile kõlades polnud ei pealtvaatajail ega kohtunikel kahtlust matši tulemuses — Kristjan Palusalu oli võitnud teise kuldmedali.

Tublilt maadles ka Neo. Olles esimeses ringis küll vaba, tuli tal teises ringis kokku minna tõenäolise kuldmedalimehe, rootslase Axel Cadieriga (rootslane võitiski kuldmedali) ja tulemuseks oli napp töökaotus. Võistlus ise kulges äärmiselt tasavägiselt ja võidu andmine emmale-kummale oli asjatundjate arvates täiesti maitseküsimus. Edasi alistas Neo üksteise järel kõik vastased ja pääses finaali, kus pidas otsustava kohtumise hõbemedali pärast lätlase E. Bietagsiga. Kuigi ka see võistlus oli tasavägine, paistis kogu matši vältel selgesti silma eestlase paremus. Sellest hoolimata süttisid kohtunike laual kaks lampi Bietagsi, üks Neo kasuks ning võit anti esimesele. Jällegi pidi Neo leppima «kraadi võrra nõrgema» medaliga. Lisaks neile kahele olümpiamedalile võitis Neo oma sporditeel veel viis medalit EM-võistlustel, kuid ükski neist ei säranud kuldsena...

Berliinis pani oma pikale maadlusteele toreda punkti Voldemar Väli. Ta oli alustanud maadlemist kahekümnendate aastate algul ja saavutanud oma suurimad võidud selsamal aastakümnel: Euroopa meistritiitlid 1926. ja 1927. aastal ning esikoht Amsterdami olümpiamängudel. Väli edu oli jätkunud ka kolmekümnendate aastate algul, kuid paremad ajad tundusid juba seljataha jäävat. Siiski võitis ta 1930. ja 1931. aasta EM-võistlustel hõbemedalid ning saavutas palju hinnatavaid võite maavõistlustel.

Berliini olümpiamängudeks oli Väli tõusnud taas suurepärasesse võistlusvormi. Ta seljatas mitmekordse EM-võistluste medalimehe, norralase A. Dahli, rootslase H. Olofssoni ja poolaka V. Szajevski ning võitis punktidega Euroopa ühe tugevama, sakslase H. Nettesheimi ja türklase A. Arikani. Finaalis pidas Väli esimese matši kontinendi parima kergekaallase, soomlase Lauri Koskelaga. Kuigi ta oli ründavamaks pooleks, andis kohtunike «maitse» talle 1:2 häältega töökaotuse.

Seejärel tuli Välil kohe kohtuda hõbemedali pärast tšehh J. Herdaga, kes oli finalistiks pääsenud pooleldi loosiõnne abil. Kohe matši algul üritas tšehh ülerinnaheidet, kuid sattus Väli vastuvõttest ise alla. Parteris olles õnnestus Herdal küll korraks peale tulla, kuid peagi vaheldusid osad uuesti ja Väli hoidis vastast

enda all kuni algpüstimaadluse lõpuni. Laenates A. Antsoni sõnu «oli Väli ülekaal nii suur, et isegi imevad lapsed oleks seda taibanud. Seda suurem oli aga kõikide hämmastus, kui kohtunikud 10 minuti möödumisel eranditult hääletasid Herda kasuks. Herda valis nüüd püstimaadluse, kuid Väli tungis talle peale otse vihase hooga. Varsti viis ta Herda uuesti parteri. Nüüd püsis Väli ülekaal kõigutamatult kuni võistluse lõpuni. See oli nii suur, et ka kõige algelisema arusaamisega kohtunik pidanuks tunnustama võitjaks eestlase, kuid kõik kolm kohtunikku — sakslane, prantslane ja poolakas hääletasid nagu kokkuräägitult Herda kasuks. See oli skandaalseim otsus Berliini olümpiamängude kestel ja põhjustas kõrvulukustava vilekontserdi. Kuna aga kohtunike otsused olid ümberlükkamatud, ei aidanud protestitorm vähematki.»

Tublilt maadlesid ka teised eesti matimehed. Praegusel NSV Liidu teenelisel meistersportlasel ja teenelisel treeneril Edgar Puusepal ei vedanud loosiga: esimeses matšis tuli talle vastaseks hilisem hõbemedalimees sakslane F. Schäfer, kellelt Puusepp sai tasavägises ja tehniliselt heatasemelises võistluses napi punktikaotuse. Seejärel seljatas eestlane kaks vastast, kuid siis sai talle komistuskiviks olümpiavõitja rootslane Rudolf Svedberg, kellelt Puusepal tuli vastu võtta napp töökaotus. Kaks kaotust viisid Puusepa küll pealtvaatajaks, kuid neljas koht oli tal juba käes.

Medalit oleks väärinud ka kärbeskaallane Evald Sikk. Saanud esimeses ringis vaieldava töökaotuse itaallaselt Bertolilt, seljatas ta seejärel austerlase Buembergeri ning võitis punktidega egiptlase Ali Erfani. Nüüd oli Sikul juba 4 kaotuspunkti (igasugune kaotus andis kolm ja punktivõit ühe punkti), ja kuna konkurentsist langes välja viie punktiga, pidi ta seega kõik järgmised vastased seljatama. Neljandas matšis maadles Sikk ungarlase M. Lörinciga. Kuidas ta ka ungarlast ei «tuuseldanud», seljatada Sikul teda ei õnnestunud. Sündis maadluses sageli esinev kurioosum — võitja langes konkurentsist välja, kaotaja aga maadles edasi ja tuli koguni kuldmedalile!

Ei vedanud ka keskkaallasel Voldemar Mäel, kes sai kaks kaotust ja langes välja. Kui esimese kaotusega soomlaste nimeka matimehe Väino Kokkineni vastu võis veel nõustuda, siis teine kaotus itaallasele E. Gallegatile oli järjekordne näide Berliini mängude maadlusturniiril esinenud paljudest kohtunike küsitava väärtusega otsustest. Et Mägi siiski kuulus rahvusvahelises konkurentsis parimate keskkaallaste hulka, seda tõendas ta järgmisel aastal pronksmedali võitmisega EM-võistlustel.

Berliinis platseerus Eesti maailma tugevamate maadlusmaade hulka: mõlema maadlusviisi kokkuvõttes sai Rootsi 20, Soome 11 ning Eesti, Ungari ja Saksamaa võrdselt 10 punkti. Järgnesid USA (9), Tšehhoslovakkia (4), Türgi (4), Prantsusmaa (3), Läti (2) ja Kanada (1).

Tõstmises võisid eestlased asetada mõningad lootused raskekaallasele Arnold Luhaäärele, kuid seda teatud reservatsioonidega — mees pidi selle õigustamiseks ennast suurkonkurentsis ületama. Luhaäär võitis Amsterdami mängudel hõbemedali ja oleks medali võitmiseks olnud võimeline tõenäoliselt ka Los Angelesis, kuid sinna teatavasti eestlasi ei saadetud. Vahepeal oli aga maailma tõstetase tublisti tõusnud ja Berliinis ootasid Luhaäärt tolleaegsed raskekaalukuulsused sakslane J. Manger, tšehh B. Psenicka, inglane R. Walker ja egiptlane M. Hussein, kellest igaühel oli medalite jagamisele sõna kaasa rääkida ning kes kõik olid näidanud temaga võrdseid või isegi paremaid tagajärgi.

Raskekaallaste võistlus meelitas Deutschlandhallesse täismaja. Surumises hiilgas sakslaste «kraana» Manger, vinnates sirgetele kätele 132,5 kg ja saavutades konkurentide ees vähemalt kümnekilose edumaa. Luhaäär ja Hussein surusid Mangerist 17,5, Walker aga koguni 22,5 kilo võrra vähem. Rebimises oli omakorda parim Walker 127,5 kiloga, Luhaäär aga 120 kiloga konkurentidest jällegi nõrgem. Enne otsustavat tõsteviisi — tõukamist — oli Mangeri kontos 255, Psenickal 247,5, Walkeril 237,5 ning Luhaäärel ja Husseinil 235 kg. Seega olid sakslane ja tšehh endale praktiliselt medalid juba kindlustanud.

Tõukamist alustasid mõlemad liidrid 145 kiloga, fikseerisid teisel katsel 150 ja lõpetasid võistluse 155 kiloga. Walker ja Hussein valisid algraskuseks 150 kg, Luhaäär aga koguni 152,5 kg. Teisel katsel fikseerisid kõik kolm 160 kg — raskuse, mis seni oli olnud eestlasele võimete piiriks. Kolmas ja viimane katse — 165 kg. Esimesena asus kangi juurde Luhaäär ja fikseeris selle raskuse hallitäie pealtvaatajate üllatuseks täiesti puhtalt! Saavutus oli ühtlasi kehtiva maailmarekordi kordamine, kusjuures eestlane oli kolmanda mehena maailmas saavutanud 400 kg piiri. Sellesamaga püüdis hakkama saada ka Hussein, kuid vaatamata ülimale pingutusele ei suutnud egiptlane kangi isegi rinnale saada.

Momendil juhtisid võistlust Manger 410, Psenicka 402,5 ja Luhaäär 400 kiloga, kuid inglasel oli järel veel üks katse. 165 kilo ülestõukamine oleks Walkerile tähendanud võrdset kogusummat Psenickaga, kuid siiski vaid pronksmedalit, kuna ta oli kehakaalult tšehhist raskem. Mõelnud vähe aega, laskis Walker viimaseks katseks kangile asetada 167,5 kg. Eesmärk võita hõbemedal ja püstitada maailmarekord tõukamises oli niivõrd ahvatlev, et seda tasus proovida! Walker oligi eesmärgile võrdlemisi lähedal: ta tõukaski rekordiraskuse sirgetele kätele, kuid suutmata seda fikseerida, pillas kangi põrandale. Inglasele tähendas see ebaõnnestumist, Luhaäärele aga pronksmedali võitmist.

Kolmkümmend aastat tagasi peeti Berliini mängude tõstetagajärgi fenomenaalseteks ja nii mõnigi spets nimetas neid inimvõimete piiriks. Kõrvutades neid tänapäeva tipptulemustega, võib ainult

imestada, kuivõrd tohutu arengu on see spordiala kolme aastakümnega läbi teinud. Ülejäänud eestlastel ei olnud Berliini tõstepõrandal «fenomenide» vahelises heitluses palju kaasa rääkida. Nende esinemisest saab pildi mängude tagajärgi sirvides.
Seitsmes medal — pealegi hõbedast — tuli eestlastele vastu igasuguseid ootusi. Eestis oldi arvamisel, et poksijatel pole Berliinis edu saavutamiseks mingisuguseid võimalusi. Seda arvamust jagas ka kodanlik Raskejõustikuliit, kes saatis n.-ö. õppeotstarbel Berliini vaid kaks poksijat ja ei ühtegi hooldajat-treenerit. Üks eesti poksi alustugedest Peeter Matsov oli oma ala entusiastina sunnitud kuluka sõidu ette võtma koguni omal kulul. Seal aga selgus, et «õpipoisid» osutusid meistriteks ja meie poksitase oletatust palju kõrgemaks.
Üllatajaks oli kergekaallane Nikolai Stepulov. Demonstreerides silmapaistvat tehnikat ja julget võistlusmaneeri, alistas ta üksteise järel luksemburglase Wollscheidti, jaapanlase Nagamatsu, tasavägises võistluses ka tšiillase Lillo ja pääses poolfinaali rootslase Ågreni vastu, keda esimeste matšide põhjal peeti tugevaimaks kergekaallaseks. Stepulov oli matšis Ågreniga kõigis kolmes raundis võistlust dikteerivaks pooleks ning saavutas kindla punktivõidu.
Nüüd oli Stepulovil hõbemedal juba taskus ja kuldmedali võitmiseks seisis teel ees vaid üks vastane — ungarlane I. Harangi. Laename selle finaalmatši kirjeldamiseks väljavõtte tolleaegsest saksa väljaandest «Boxsport»: «Ungarlane ilmus ringi lapitud kulmudega. Stepulov tabas kohe paremaga oma vastase kulmu, ja juba oli seal näha verejälgi. Ungarlased ergutasid oma meest. Esimene ring ei näita kummagi paremust. Stepulov saab märkuse peaga löömise eest. Teine ring algab ägedalt. Stepulov tabab paremaga, Harangi langeb hetkeks põrandale, kuid on ka kohe püsti. Ungarlane otsib lähenemisvõimalust, kuid Stepulovi paremsirge tabab kogu aeg Harangi lõuga; ungarlase süü tõttu kaotab võistlus palju oma ilust. Stepulov on palju parem, ta poksib puhtamalt, kuid saab siis uue märkuse peaga löömise eest. Kolmandas ringis käib ungarlane hoolimatult peale, kuna märkustega hellaks tehtud Stepulov ei julge enam lähivõistlusse astuda. Sellega saavutab ungarlane soovitud ülekaalu ja saab võidu.»
Hõbemedal olümpiamängudelt oli eesti poksile suureks saavutuseks, eelkõige aga heaks hinnanguks vendade Peeter Matsovi ja Nigul Maatsoo aastatepikkusele visale tööle. Stepulov kordas oma saavutust ka järgmisel aastal, tulles EM-võistlustel Milaanos hõbemedalile.
Hästi esines Berliinis ka teine eestlane, tänaseni treenerina poksile truuks jäänud Evald Seepere, kes esimeses matšis võitis tasavägises võistluses rumeenlase N. Berechetti, kuid sai siis kaotuse ameeriklaselt J. Karalt. Kokkuvõttes võiks nõustuda tolleaegsetes

olümpiakommentaarides avaldatud arvamusega, et täisarvulise meeskonna korral oleks eestlaste medalisaak Deutschlandhalle poksiringis võinud suurem olla.
Nagu eespool mainitud, lülitati Berliini olümpiamängude kavva esmakordselt korvpall. Selles võistlesid ka eestlased. Eesti meeskonna debüüti uudsel olümpiaadil võib lugeda keskpäraseks. Esimeses mängus võideti Prantsusmaa 34:29 (16:17), kuid siis tõi loos vastaseks korvpalli sünnimaa USA, kelle vastu oli kaotus paratamatu — 28:52 (7:26). Eesti meeskonna edasipääsule kaheksa tugevama hulka tõmbas kriipsu peale kohtumine Filipiinidega. Selles mängus viskasid eestlased esimesel poolajal ainult 4 punkti vastaste 21 vastu ning see otsustaski mängu lõpptulemuse (22:39). Turniiri võitis kindlalt USA, kes on esikohta edukalt kaitsnud ka kõikidel järgmistel olümpiamängudel.
Eestlased startisid Berliinis veel kergejõustikus, ujumises, purjetamises ja sõudmises, kuid ilma suurema eduta. Nende esinemise kohta leiab lugeja andmed vastavate tagajärgede juures.
Mitteametliku punktiarvestuse kohaselt (arvestatud on igal alal ainult kolm esimest kohta) kujunes riikidevaheline paremusjärjestus Berliinis järgmiseks:
1. Saksamaa 180,5; 2. Ameerika Ühendriigid 124; 3. Itaalia 47; 4. Soome ja Prantsusmaa 39; 6. Rootsi ja Ungari 37; 8. Jaapan 34; 9. Holland 33; 10. Inglismaa 29; 11. Šveits ja Austria 25,5; 13. Tšehhoslovakkia 16; 14. Kanada 14; 15. Eesti ja Argentiina 13; 17. Norra 11; 18. Egiptus 9,5; 19. Poola 9; 20. Taani 7; 21. Türgi 4; 22. Läti, India, Mehhiko ja Uus-Meremaa 3; 26. Belgia, Jugoslaavia, Rumeenia, Lõuna-Aafrika 2; 30. Austraalia, Filipiinid, Portugal 1.
Üheteistkümnendate olümpiamängude kokkuvõttena on jällegi omal kohal Aleksander Antsoni sõnad:
«Arvan, et olin üks objektiivsemaid pealtvaatajaid. Mul polnud tarvis siin millestki sattuda erilisse vaimustusse, mulle on vastuvõtmatu saksa rahvussotsialismi ideoloogia ja selle propageerimisüritused seoses olümpiamängudega, ma pole sakslaste pedantsest korrapärasusest ja nende eriti ülistatud organiseerimisoskusestki kunagi olnud vaimustuses. Olen osanud näha sellest kaugemale — kuid ometi pean tunnistama täie objektiivsusega: Berliini olümpiamängud kujunesid sportliku sündmusena suurimaks kõigist spordiajaloo seniseist sündmusist. Oma ennenägematu ulatuse poolest võiks seda nimetada olümpiaadide olümpiaadiks. Vaevalt on usutav, et järgmised lähemal ajal peetavad mängud suudaksid võistelda äsjalõppenutega . . .»
. . . Järgmisi mänge ei tulnudki, ei tulnud isegi ülejärgmisi. Teistkordselt kaasaegsete olümpiamängude ajaloos oli sõjatulekahju haaranud maailma. Aasta pärast Berliini mänge suri Pierre de Coubertin. Kogu oma elu olümpiaideede levimisele pühendanud mehe viimaseks sooviks oli, et tema süda saaks maetud muistses

Olümpias. Tema soov täideti. 1940. aastal suri ka belglane krahv H. Baillet-Latour, kes oli presidendina ROK-i tüüri hoidnud viimased kuusteist aastat. ROK-i neljandaks esimeheks valiti rootslane Sigfrid Edström.

XI OLÜMPIAMÄNGUD

Berliin 1936, 2.—16. august

KERGEJÕUSTIK

MEHED

100 m (63): 1. J. Owens, USA 10,3; 2. R. Metcalfe, USA 10,4; 3. M. Osendarp, Holl. 10,5; 4. F. Wykoff, USA (0,3 m järel); 5. E. Borchmeyer, Saksa (0,5 m); 6. L. Strandberg, Rootsi (1,5 m). Ametlikult fikseeriti vaid kolme esimese mehe aeg. R. Toomsalu (Eesti) jäi eeljooksus ajaga 11,0 kolmandaks (edasi pääses kaks paremat).

200 m (44): 1. J. Owens, USA 20,7; 2. M. Robinson, USA 21,1; 3. M. Osendarp, Holl. 21,3; 4. P. Hänni, Šveits (1,5 m); 5. L. Orr, Kan. (0,5 m); 6. W. van Beveren, Holl. (1 m).

400 m (42): 1. A. Williams, USA 46,5; 2. A. Brown, Ingl. 46,7; 3. J. LuValle, USA 46,8; 4. W. Roberts, Ingl. 46,8; 5. W. Fritz, Kan. 47,8; 6. J. Loaring, Kan. 48,2.

800 m (43): 1. J. Woodruff, USA 1.52,9; 2. M. Lanzi, It. 1.53,3; 3. P. Edwards, Kan. 1.53,6; 4. K. Kucharski, Poola 1.53,8; 5. C. Hornbostel, USA 1.54,6; 6. H. Williamson, USA 1.55,8.

1500 m (44): 1. J. Lovelock, U.-Mer. 3.47,8; 2. G. Cunningham, USA 3.48,4; 3. L. Beccali, It. 3.49,2; 4. A. San Romani, USA 3.50,0; 5. P. Edwards, Kan. 3.50,4; 6. J. Cornes, Ingl. 3.51,4. R. Uba (Eesti) jäi eeljooksus kaheksandaks ajaga 4.26,2.

5000 m (41): 1. G. Höckert, Soome 14.22,2; 2. L. Lehtinen, Soome 14.25,8; 3. H. Jonsson, Rootsi 14.29,0; 4. K. Murakoso, Jaapan 14.30,0; 5. J. Noji, Poola 14.33,4; 6. I. Salminen, Soome 14.39,8.

10 000 m (30): 1. I. Salminen, Soome 30.15,4; 2. A. Askola, Soome 30.15,6; 3. V. Iso-Hollo 30.20,2; 4. K. Murakoso, Jaapan 30.25,0; 5. J. Burns, Ingl. 30.58,2; 6. J. Zabala, Arg. 31.22,0.

Maraton (56): 1. K. Son, Jaapan 2:29.19,2; 2. E. Harper, Ingl. 2:31.23,2; 3. S. Nan, Jaapan 2:31.42,0; 4. E. Tamila, Soome 2:32.45,0; 5. V. Muinonen, Soome 2:33.46,0; 6. J. Coleman, L.-Aafr. 2:36.17,0. Distantsi pikkus 42 195 m. Lõpetas 42 meest, neist 29 ajaga alla kolme tunni.

110 m tj. (31): 1. F. Towns, USA 14,2; 2. D. Finlay, Ingl. 14,4; 3. F. Pollard, USA 14,4; 4. H. Lidman, Rootsi 14,4; 5. J. Thornton, Ingl. 14,7; 6. L. O'Connor, Kan. 15,0.

400 m tj. (32): 1. G. Hardin, USA 52,4; 2. J. Loaring, Kan. 52,7; 3. M. White, Filip. 52,8; 4. J. Patterson, USA 53,0; 5. S. Padilha, Bras. 54,0; 6. C. Mantikas, Kreeka 54,2.

3000 m tak. (28): 1. V. Iso-Hollo, Soome 9.03,8; 2. K. Tuominen, Soome 9.06,8; 3. A. Dompert, Saksa 9.07,2; 4. M. Matilainen, Soome 9.09,0; 5. H. Manning, USA 9.11,2; 6. L. Larsson, Rootsi 9.16,6; 7. V. Vitols, Läti 9.18,8.

4×100 m (15): 1. USA (J. Owens, R. Metcalfe, F. Draper, F. Wykoff) 39,8; 2. Itaalia (O. Mariani, G. Caldana, E. Ragni, T. Gonnelli) 41,1; 3. Saksamaa (W. Leichum, E. Borchmeyer, E. Gillmeister, G. Hornberger) 41,2; 4. Argentiina 42,2; 5. Kanada 42,7. Kuues finalist Holland finišeerus tegelikult kolmandana, kuid diskvalifitseeriti vahetusvea pärast.

4×400 m (12): 1. Inglismaa (F. Wolff, G. Rampling, W. Roberts, A. Brown) 3.09,0; 2. USA (H. Cagle, R. Young, E. O'Brien, A. Fitch) 3.11,0; 3. Saksamaa (H. Hamann, F. von Stülpnagel, H. Voigt, R. Harbig) 3.11,8; 4. Kanada 3.11,8; 5. Rootsi 3.13,0; 6. Ungari 3.14,8.

50 km käimine (33): 1. H. Whitlock, Ingl. 4:30.41,4; 2. A. Schwab, Šveits 4:32.09,2; 3. A. Bubenko, Läti 4:32.42,2; 4. J. Štork, Tšehh. 4:34.00,2; 5. E. Bruun, Norra 4:34.53,2; 6. F. Bleiweiss, Saksa 4:36.48,4. Teine Läti esindaja, Los Angelese «hõbe» J. Dalinš, juhtis 34. km kohal võistlust, kuid katkestas siis krambi tõttu jalas.

Kõrgus (40): 1. C. Johnson, USA 2.03; 2. D. Albritton, USA 2.00; 3. D. Thurber, USA 2.00; 4. K. Kotkas, Soome 2.00; 5. K. Yata, Jaapan 1.97; 6. H. Tanaka ja Y. Asakuma, Jaapan, L. Kalima, Soome ning G. Weinkötz, Saksa — 1.94; 10. A. Kuuse, Eesti ja G. Gehmert, Saksa 1.90.

Teivas (30): 1. E. Meadows, USA 4.35; 2. S. Nishida, Jaapan 4.25; 3. S. Oe, Jaapan 4.25; 4. W. Sefton, USA 4.25; 5. W. Graber, USA 4.15. Järgmise 11 mehe tulemuseks jäi 4 meetrit. E. Äärma (Eesti) ületas algkõrguse 3.50 esimesel katsel, valis siis teiseks kõrguseks kvalifikatsiooninormi 3.80, kuid ei suutnud seda ületada.

Kaugus (43): 1. J. Owens, USA 8.06; 2. L. Long, Saksa 7.87; 3. N. Tajima, Jaapan 7.74; 4. A. Maffei, It. 7.73; 5. W. Leichum, Saksa 7.73; 6. R. Clark, USA 7.67. R. Toomsalu (Eesti) ei suutnud välja hüpata kvalifikatsiooninormi 7.15 (tema kolmas hüpe küündis siiski napilt üle 7 meetri).

Kolmik (31): 1. N. Tajima, Jaapan 16.00; 2. M. Harada, Jaapan 15.66; 3. J. Metcalfe, Austrl. 15.50; 4. H. Wöllner, Saksa 15.27; 5. R. Romero, USA 15.08; 6. K. Oshima, Jaapan 15.07.

Kuul (22): 1. H. Woellke, Saksa 16.20; 2. S. Bärlund, Soome 16.12; 3. G. Stöck, Saksa 15.66; 4. S. Francis, USA 15.45; 5. J. Torrance, USA 15.38; 6. D. Zaits, USA 15.32; 8. A. Viiding, Eesti 15.23.

Ketas (31): 1. K. Carpenter, USA 50.48; 2. G. Dunn, USA 49.36; 3. G. Oberweger, It. 49.23; 4. R. Sörlie, Norra 48.77; 5. W. Schröder, Saksa 47.93; 6. N. Syllas, Kreeka 47.75.

Vasar (27): 1. K. Hein, Saksa 56,49; 2. E. Blask, Saksa 55.04; 3. F. Warngård, Rootsi 54.83; 4. A. Koutonen, Soome 51.90; 5. W. Rowe, USA 51.66; 6. D. Favor, USA 51.01; 8. K. Annamaa, Eesti 50.46.

Oda (28): 1. G. Stöck, Saksa 71.84; 2. Y. Nikkanen, Soome 70.77; 3. K. Toivonen, Soome 70.72; 4. L. Atterwall, Rootsi 69.20; 5. M. Järvinen, Soome 69.18; 6. A. Terry, USA 67.15; 11. G. Sule, Eesti 63.26.

Kümnevõistlus (28): 1. G. Morris, USA 7900 (11,1 — 6.97 — 14.10 — 1.85 — 49,4 — 14,9 —43.02 — 3.50 — 54.52 — 4.33,2); 2. R. Clark, USA 7601 (10,9 — 7.62 — 12.68 — 1.80 — 50.0 — 15.7 — 39.39 — 3.70 — 51.12 — 4.44,4); 3. J. Parker, USA 7275 (11,4 — 7.35 — 13.52 — 1.80 — 53,3 — 15,0 — 39.11 — 3.50 — 56.46 — 5.07,8); 4. E. Huber, Saksa 7087; 5. R. Brasser, Holl. 7046; 6. A. Guhl, Šveits 7033.

NAISED

100 m (30): 1. H. Stephens, USA 11,5; 2. S. Walasiewicz, Poola 11,7; 3. K. Krauss, Saksa 11,9; 4. M. Dollinger, Saksa 12,0; 5. A. Rogers, USA; 6. E. Albus, Saksa.

80 m tj. (22): 1. T. Valla, It. 11,7; 2. A. Steuer, Saksa 11,7; 3. E. Taylor, Kan. 11,7; 4. C. Testoni, It. 11,7; 5. E. ter Braake, Holl.; 6. D. Eckert, Saksa.

Kõrgus (17): 1. I. Csak, Ung. 1.60; 2. D. Odam, Ingl. 1.60; 3. E. Kaun, Saksa 1.60; 4. D. Ratjen, Saksa 1.58; 5. M. Nicolas, Prants. 1.58; 6. D. Carter, Austrl., A. Rogers, USA ja F. Koen, Holl. (hiljem Blankers-Koen) 1.55. Csak hüppas lisahüpetel 1.62.

Ketas (19): 1. G. Mauermayer, Saksa 47.63; 2. J. Wajsowna, Poola 46.22; 3. P. Mollenhauer, Saksa 39.80; 4. K. Nakamura, Jaapan 38.24; 5. H. Mineshima, Jaapan 37.35; 6. B. Lundström, Rootsi 35.92.

Oda (14): 1. T. Fleischer, Saksa 45.18; 2. L. Krüger, Saksa 43.29; 3. M. Kwasniewska, Poola 41.80; 4. H. Bauma, Austria 41.66; 5. S. Yamamoto, Jaapan 41.45; 6. L. Eberhardt, Saksa 41.37.

4×100 m (8): 1. USA (H. Bland, A. Rogers, E. Robinson, H. Stephens) 46,9; 2. Inglismaa (E. Hiscock, V. Olney, A. Brown, B. Burke) 47,6; 3. Kanada (D. Brookshaw, M. Dolson, H. Cameron, E. Meagher) 47,8; 4. Itaalia 48,7; 5. Holland 48,8. Kuues finalist — Saksamaa — ei lõpetanud distantsi.

UJUMINE

MEHED

100 m vabalt (45): 1. F. Csik, Ung. 57,6; 2. M. Yusa, Jaapan 57,9; 3. S. Arai, Jaapan 58,0; 4. M. Taguchi, Jaapan 58,1; 5. H. Fischer, Saksa 59,3; 6. D. Fick, USA 59,7. Eelujumistes said Yusa ja Taguchi ajaks 57,5. E. Roolaid (Eesti) ujus eelujumises koos hilisema hõbemedalimehe Yusaga, kus jäi ajaga 1.01,5 neljandaks.

400 m vabalt (34): 1. J. Medica, USA 4.44,5; 2. S. Uto, Jaapan 4.45,6; 3. S. Makino, Jaapan 4.48,1; 4. R. Flanagan, USA 4.52,7; 5. H. Negami, Jaapan 4.53,6; 6. J. Taris, Prants. 4.53,8.

1500 m vabalt (21): 1. N. Terada, Jaapan 19.13,7; 2. J. Medica, USA 19.34,0; 3. S. Uto, Jaapan 19.34,5; 4. S. Ishiharada, Jaapan 19.48,5; 5. R. Flanagan, USA 19.54,8; 6. L. Leivers, Ingl. 19.57,4.

100 m selili (30): 1. A. Kiefer, USA 1.05,9; 2. A. van de Weghe, USA 1.07,7; 3. M. Kiyokawa, Jaapan 1.08,4; 4. T. Drysdale, USA 1.09,4; 5. K. Yoshida, Jaapan 1.09,7; 6. Y. Kojima, Jaapan 1.10,4. B. Roolaid (Eesti) jäi eelujumises ajaga 1.21,1 neljandaks ega pääsenud edasi.

200 m rinnuli (25): 1. T. Hamuro, Jaapan 2.42,5; 2. E. Sietas, Saksa 2.42,9; 3. R. Koike, Jaapan 2.44,2; 4. J. Higgins, USA 2.45,2; 5. S. Ito, Jaapan 2.47,6; 6. J. Balke, Saksa 2.47,8.

4×200 m vabalt (18 msk.): 1. Jaapan (M. Yusa, S. Sugiura, M. Taguchi, S. Arai) 8.51,5; 2. USA (R. Flanagan, J. Macionis, P. Wolf, J. Medica) 9.03,0; 3. Ungari (Ö. Grof, A. Lengyel, O. Abay-Nemes, F. Csik) 9.12,3; 4. Prantsusmaa 9.18,2; 5. Saksamaa 9.19,0; 6. Inglismaa 9.21,5.

Hoolauahüpped (24): 1. R. Degener, USA 163,57; 2. M. Wayne, USA 159,56; 3. A. Greene, USA 146,29; 4. T. Shibahara, Jaapan 144,92; 5. E. Weiss, Saksa 141,24; 6. L. Esser, Saksa 137,99.

Tornihüpped (26): 1. M. Wayne, USA 113,58; 2. A. Root, USA 110,60; 3. H. Stork, Saksa 110,31; 4. E. Weiss, Saksa 110,15; 5. F. Kurz, USA 108,61; 6. T. Shibahara, Jaapan 107,40.

NAISED

100 m vabalt (33): 1. H. Mastenbroek, Holl. 1.05,9; 2. J. Campbell, Arg. 1.06,4; 3. G. Arendt, Saksa 1.06,6; 4. W. den Ouden, Holl. 1.07,6; 5. C. Wagner, Holl. 1.08,1; 6. O. McKean, USA 1.08,4.

400 m vabalt (20): 1. H. Mastenbroek, Holl. 5.26,4; 2. R. Hveger, Taani 5.27,5; 3. L. Wingard, USA 5.29,0; 4. M. Petty, USA 5.32,0; 5. C. Azevedo, Bras. 5.35,2; 6. K. Kojima, Jaapan 5.43,1. Wingardi aeg on mitteametlik, kuna ametlik ajamõõtja jäi seisma.

100 m selili (21): 1. D. Senff, Holl. 1.18,9; 2. H. Mastenbroek, Holl. 1.19,2; 3. A. Bridges, USA 1.19,4; 4. E. Morridge, USA 1.19,6; 5. T. Bruunström, Taani 1.20,4; 6. L. Frampton, Ingl. 1.20,6. Senffi aeg eelujumises 1.16,6.

200 m rinnuli (22): 1. H. Maehata, Jaapan 3.03,6; 2. M. Genenger, Saksa 3.04,2; 3. I. Sörensen, Taani 3.07,8; 4. H. Hölzner, Saksa 3.09,5; 5. J. Waalberg, Holl. 3.09,5; 6. D. Storey, Ingl. 3.09,7. Maehata aeg eelujumises 3.01,9.

4×100 m vabalt (9): 1. Holland (J. Selbach, C. Wagner, W. den Ouden, H. Mastenbroek) 4.36,0; 2. Saksamaa (R. Halbsgut, L. Lohmar, I. Schmitz, G. Arendt) 4.36,8; 3. USA (K. Rawls, B. Lapp, M. Freeman, O. McKean) 4.40,2; 4. Ungari ja Kanada 4.48,0; 6. Inglismaa 4.51,2.

Hoolauahüpped (16): 1. M. Gestring, USA 89,27; 2. K. Rawls, USA 88,35; 3. D. Poynton-Hill, USA 82,36; 4. G. Daumerlang, Saksa 78,27; 5. O. Jensch-Jordan, Saksa 77,98; 6. M. Osawa, Jaapan 73,94. M. Gestring oli kaasaegsete olümpiamängude kõige noorem võitja — ta sai vahetult enne mänge 13-aastaseks.

Tornihüpped (22): 1. D. Poynton-Hill, USA 33,93; 2. V. Dunn, USA 33,63; 3. K. Köhler, Saksa 33,43; 4. M. Osawa, Jaapan 32,53; 5. C. Gilissen, USA 30,47; 6. F. Kono, Jaapan 30,24.

VEEPALL

Osa võttis 16 meeskonda. 1. Ungari (G. Brody; M. Homonnay, K. Hazai; O. von Halassy; J. Brandy, J. Nemeth, M. Bozsi); 2. Saksamaa (P. Klingenburg; B. Baier, F. Schürger; G. Gunst; J. Hauser, H. Schneider, H. Schulze); 3. Belgia (H. Disy; J. de Combe, H. Stoelen; B. Isselé; G. Blitz, P. Coppieters, A. Castelyns); 4. Prantsusmaa; 5. Holland; 6. Austria; 7. Rootsi; 8. Inglismaa.

Mängud alagruppides: 1. grupp Belg.—Urug. 1:0, Holl.—USA 3:2, USA—Urug. 2:1, Holl.—Belg. 1:1, Holl.—Urug. 1:1, Belg.—USA 4:3; 2. gr. Ingl.—Malta 8:2, Ung.—Jug. 4:1, Ung.—Malta 12:0, Ingl.—Jug. 4:3, Jug.—Malta 7:0, Ung.—Ingl. 10:1, 3. gr. Saksa—Prants. 8:1, Tšehh.—Jaapan 4:3, Prants.—Jaapan 8:0, Saksa—Tšehh. 6:1, Saksa—Jaapan 13:1, Prants.—Tšehh. 3:2; 4. gr. Šveits—Island 7:1, Austria—Rootsi 2:1, Austria—Šveits 9:0, Rootsi—Island 11:0, Rootsi—Šveits 6:0, Austria—Island 6:0.

Poolfinaalid. 1 gr.: Holl.—Ingl. 4:4, Ung.—Belg. 3:0, Belg.—Ingl. 6:1, Ung.—Holl. 8:0; 2. gr.: Saksa—Austria 3:1, Prants.—Rootsi 2:1, Prants.—Austria 4:2, Saksa—Rootsi 4:1.

Finaal (1.—4. koht): Belg.—Prants. 3:1, Saksa-Ung. 2:2, Ung.—Prants. 5:0, Saksa—Belg. 4:1. Võrdsete punktide arvu juures (5) oli Ungaril parem väravatesuhe.

Mängud 5.—8. koha selgitamiseks: Holl.—Austria 5:4; Rootsi—Ingl. 4:2, Holl.—Rootsi 4:3, Ingl.—Austria 3:3.

KLASSIKALINE MAADLUS

Kärbeskaal — 56 kg (18): 1. M. Lörincz, Ung.; 2. E. Svensson, Rootsi; 3. J. Brendel, Saksa; 4. V. Perttunen, Soome; 5. J. Tojar, Rum.; 6. E. Sikk, Eesti.

Sulgkaal — 61 kg (19): 1. Y. Erkan, Türgi; 2. A. Reini, Soome; 3. E. Karlsson, Rootsi; 4. S. Hering, Saksa; 5. K. Kundsinš, Läti; 6. V. Borgia, It.

Kergekaal — 66 (18): 1. L. Koskela, Soome; 2. J. Herda, Tšehh.; 3. V. Väli, Eesti; 4. H. Olofsson, Rootsi; 5. A. Molfino, It.; 6. A. Dahl, Norra.

Kergekeskkaal — 72 kg (14): 1. R. Svedberg, Rootsi; 2. F. Schäfer, Saksa; 3. E. Virtanen, Soome; 4. E. Puusepp, Eesti; 5. S. Tozzi, It.; 6. N. Boytorun, Türgi.

Keskkaal — 75 kg (16): 1. I. Johansson, Rootsi; 2. L. Schweikert, Saksa; 3. J. Palotas; Ung.; 4. V. Kokkinen, Soome; 5. I. Erabi, Egipt.; 6. E. Gallegati, It.

Poolraskekaal — 87 (13): 1. A. Cadier, Rootsi; 2. E. Bietags, Läti; 3. A. Neo, Eesti; 4. W. Seelenbinder, Saksa; 5. U. Silvestri, It.; 6. O. Knutsen, Norra.

Raskekaal — üle 87 kg (12): 1. K. Palusalu, Eesti; 2. J. Nyman, Rootsi; 3. K. Hornfischer, Saksa; 4. M. Coban, Türgi; 5. H. Nyström, Soome; 6. A. Donati, It.

Paremad maadlusmaad: 1. Rootsi, 2. Soome ja Saksamaa, 4. Eesti, 5. Ungari, 6. Türgi, 7. Tšehhoslovakkia ja 8. Läti.

VABAMAADLUS

Kärbeskaal — 56 kg (14): 1. Ö. Zombori, Ung.; 2. R. Flood, USA; 3. J. Herbert, Saksa; 4. H. Tuvesson, Rootsi; 5. T. Jaskari, Soome; 6. A. Cakiryldiz, Kreeka.

Sulgkaal — 61 kg (15): 1. K. Pihlajamäki, Soome; 2. F. Millard, USA; 3. G. Jönsson-Frändfors, Rootsi; 4. J. Pettigrew, Kan.; 5. F. Toth, Ung.; 6. M. Mizutani, Jaapan.

Kergekaal — 66 kg (17): 1. K. Karpati, Ung.; 2. W. Ehrl, Saksa; 3. H. Pihlajamäki, Soome; 4. C. Delporte, Prants.; 5. H. Strong, USA; 6. P. Romagnoli, It. A. Toots (Eesti) katkestas võistluse vigastuse tõttu.

Kergekeskkaal — 72 kg (16): 1. F. Lewis, USA; 2. T. Andersson, Rootsi; 3. J. Schleimer, Kan.; 4. J. Jourlin, Prants.; 5. W. Angst. Šveits; 6. J. Paar, Saksa.

Keskkaal — 79 kg (15): 1. E. Poilvé, Prants.; 2. R. Voliva, USA; 3. A. Kirecci, Türgi; 4. E. Krebs, Šveits; 5. J. Sysel, Tšehh.; 6. A. Luukko, Soome.

Poolraskekaal — 87 kg (12): 1. K. Fridell, Rootsi; 2. A. Neo, Eesti; 3. E. Siebert, Saksa; 4. P. Dätwyler, Šveits; 5. R. Clemons, USA; 6. R. Scarf, Austrl.

Raskekaal — üle 87 kg (11): 1. K. Palusalu, Eesti; 2. J. Klapuch, Tšehh.; 3. H. Nyström, Soome; 4. N. Åkerlindh, Rootsi; 5. R. Herland, Prants.; 6. W. Bürki, Šveits.

TÕSTMINE

Sulgkaal — 60 kg (21): 1. A. Terlazzo, USA 312,5 (92,5 — 97,5 — 122,5); 2. S. Soliman, Egipt. 305 (85 — 95 — 125); 3. I. Shams, Egipt. 300 (80 — 95 — 125); 4. A. Richter, Austria 297,5; 5. G. Liebsch, Saksa 290; 6. A. Bescape, It. 287,5; 14. E. Lund, Eesti 270.

Kergekaal — 67,5 kg (16): 1. M. Mesbah, Egipt. (92,5 — 105 — 145) ja R. Fein, Austria (105 — 100 — 137,5) võrdse kogusummaga 342,5; 3. K. Jansen, Saksa 327,5 (95 — 100 — 132,5); 4. K. Schwitalle, Saksa 322,5; 5. J. Terpak, USA 322,5; 6. S. Massoud, Egipt. 322,5. Mesbahil ja Feinil oli kehakaal täpselt võrdne.

Keskkaal — 75 kg (16): 1. K. El Touni, Egipt. 387,5 (117,5 — 120 — 150); 2. R. Ismayr, Saksa 352,5 (107,5 — 102,5 — 142,5); 3. A. Wagner, Saksa 352,5 (97,5 — 112,5 — 142,5); 4. A. Hangel, Austria 342,5; 5. S. Kratkowski, USA 337,5; 6. H. Valla, Austria 335; 13. P. Mürk, Eesti 285 kg.

Poolraskekaal — 82,5 kg (14): 1. L. Hostin, Prants. 372,5 (110 — 117,5 — 145); 2. E. Deutsch, Saksa 365 (105 — 110 — 150); 3. I. Wasif, Egipt. 360 (100 — 110 — 150); 4. H. Obschruf, Saksa 350; 5. N. Scheitler, Luks. 350; 6. F. Hala, Austria 350; 7. W. Good, USA 350; 14. K. Oole, Eesti 320.

Raskekaal — üle 82,5 kg (13): 1. J. Manger, Saksa 410 (132,5 — 122,5 — 155); 2. V. Pšenička, Tšehh. 402,5 (122,5 — 125 — 155); 3. A. Luhaäär, Eesti 400 (115 — 120 — 165); 4. R. Walker, Ingl. 397,5; 5. M. Hussein, Egipt. 395; 6. J. Zemann, Austria 387,5.

POKS

Kärbeskaal — 50,802 kg (25): 1. W. Kaiser, Saksa; 2. G. Matta, It.; 3. L. Laurie, USA; 4. A. Carlomagno, Arg.

Kukk-kaal — 53,524 kg (24): 1. U. Sergo, It.; 2. J. Wilson, USA; 3. F. Ortiz, Mehh.; 4. S. Cederberg, Rootsi.

Sulgkaal — 57,152 kg (25): 1. O. Casanovas, Arg.; 2. C. Catterall, L.-Aafr.; 3. J. Miner, Saksa; 4. D. Frigyes, Ung.

Kergekaal — 61,237 kg (26): 1. I. Harangi, Ung.; 2. N. Stepulov, Eesti; 3. E. Ågren, Rootsi; 4. P. Kops, Taani.

Kergekeskkaal — 66,678 kg (25): 1. S. Suvio, Soome; 2. M. Murach, Saksa; 3. G. Petersen, Taani; 4. R. Tritz, Prants.

Keskkaal — 72,574 kg (19): 1. J. Despeaux, Prants.; 2. H. Tiller, Norra; 3. R. Villereal, Arg.; 4. H. Chmielewski, Poola.

Poolraskekaal — 79,378 kg (22): 1. R. Michelot, Prants. 2. R. Vogt, Saksa; 3. F. Risiglione, Arg.; 4. S. Leibbrandt, L.-Aafr.

Raskekaal — üle 79,378 kg (17): 1. H. Runge, Saksa; 2. G. Lovell, Arg.; 3. E. Nilsen, Norra; 4. F. Nagy, Ung.

VÕIMLEMINE

Individuaalne mitmevõistlus (111): 1. A. Schwarzmann, Saksa 113,100; 2. E. Mack, Šveits 112,334; 3. K. Frey, Saksa 111,532; 4. A. Hudec, Tšehh. 111,199; 5. M. Uosikkinen, Soome ja M. Reusch, Šveits 110,700.

Meeskondlik mitmevõistlus (14): 1. Saksamaa (A. Schwarzmann, K. Frey, W. Steffens, M. Volz, W. Stadel, Beckert) 657,430; 2. Šveits (W. Bach, A. Bachmann, E. Mack, G. Miez, M. Reusch, E. Steinemann) 654,802; 3. Soome (M. Uosikkinen, H. Savolainen, M. Noroma, A. Saarvala, E. Seeste, V. Pakarinen) 638,468; 4. Tšehhoslovakkia 625,763; 5. Itaalia 615,133; 6. Jugoslaavia 598,366.

Rööbaspuud (111): 1. K. Frey, Saksa 19,067; 2. M. Reusch, Šveits 19,03; 3. A. Schwarzmann, Saksa 18,967; 4. A. Hudec, Tšehh. 18,966; 5. E. Mack, Šveits 18,83; 6. W. Bach, Šveits 18,73.

Kang (111): 1. A. Saarvala, Soome 19,367; 2. K. Frey, Saksa 19,267; 3. A. Schwarzmann, Saksa 19,233; 4. W. Stadel, Saksa 19,167; 5. H. Savolainen, Soome 19,133; 6. V. Pakarinen, Soome 19,076.

Hooglemine (110): 1. K. Frey, Saksa 19,333; 2. E. Mack, Šveits 19,17; 3. A. Bachmann, Šveits 19,067; 4. M. Uosikkinen, Soome 19,066; 5. W. Steffens, Saksa ja W. Bach, Šveits 19,03.

Rõngad (111): 1. A. Hudec, Tšehh. 19,433; 2. L. Stukelj, Jug. 18,867; 3. M. Volz, Saksa 18,667; 4. A. Schwarzmann, Saksa 18,534; 5. Beckert, Saksa 18,533; 6. M. Reusch, Šveits 18,43.

Hüpped (110): 1. A. Schwarzmann, Saksa 19,20; 2. E. Mack, Šveits 18,967; 3. M. Volz, Saksa 18,467; 4. W. Bach, Šveits 18,40; 5. A. Beck, Šveits 18,37; 6. M. Uosikkinen, Soome 18,30.

Vabaharjutus (110): 1. G. Miez, Šveits 18,666; 2. J, Walter, Šveits 18,50; 3. E. Mack, Šveits ja K. Frey, Saksa 18,466; 5. M. Volz, Saksa 18,37; 6. W. Steffens ja W. Stadel, Saksa 18,30.

Naiskondlik mitmevõistlus (8): 1. Saksamaa (A. Bärwirth, E. Bürger, I. Frölian, P. Pöhlsen, K. Sohnemann, T. Meyer, I. Friedl) 506,50; 2. Tšehhoslovakkia (V. Dekanova, B. Dobersova, V. Foltova, A. Hrebrinova, M. Palfyova, Z. Vermiřovska) 503,60; 3. Ungari (M. Csillik, G. Meszaros, J. Toth, M. Nagy, O. Törös, E. Voigt) 499,00; 4. Jugoslaavia 485,60; 5. USA 471,60; 6. Poola 470,30. Naiskonda kuulus 6 võimlejat. Kavas olid vabaharjutused, rööbaspuud, hüpped ja poom.

LASKMINE

Väikepüss, 30 lasku lamades (66): 1. W. Rögeberg, Norra 300; 2. R. Berzsenyi, Ung. 296; 3. W. Karas, Poola 296; 4. M. Gison, Filip. 296; 5. M. Trindade, Bras. 296; 6. J. Mazoyer, Prants. 296. Distants 50 m.

Vabapüstol, 60 lasku, 50 m (43): 1. T. Ullman, Rootsi 559; 2. E. Krempel, Saksa 544; 3. C. de Jammonieres, Prants. 540; 4. M. Bonin, Prants. 538; 5. T. Vartiovaara, Soome 537; 6. E. Jones, USA 536.

Olümpia kahevõistlus (53): 1. C. van Oyen, Saksa 36; 2. H. Hax, Saksa 35; 3. T. Ullman, Rootsi 34; 4. A. Papadimas, Kreeka; 5. H. Meuller, Rootsi; 6. W. Boninsegni, It. Lasti püstolist siluettidele, distants 25 m. Kõik kuus nimetatut said tulemuseks võrdselt 18 tabamust. Täpsemate tabamuste alusel toimus kolme mehe vahel lisalaskmine (3 kuuelasulist seeriat), mis lõppes järgmiselt: van Oyen 6-6-6, Hax 6-6-5, Ullmann 6-6-4.

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit (100): 1. R. Charpentier, Prants. 2:33.05,0; 2. G. Lapebie, Prants. 2:33.05,2; 3. E. Nievergelt, Šveits 2:33.05,8; 4. F. Scheller, Saksa, A. Holland, Ingl. ja R. Dorgebray, Prants. 2:33.06,0. Distants oli 100 km.

Maanteesõit, meeskondlik (22): 1. Prantsusmaa (R. Charpentier, G. Lapebie, R. Dorgebray) 7:39.16,2; 2. Šveits (E. Nievergelt, E. Buchwalder, K. Ott) 7:39.20,4; 3. Belgia (A. Garrebeek, A. Putzeys, F. Vandermotte) 7:39.21,0; 4. Itaalia; 5. Austria.

1000 m (19): 1. A. van Vliet, Holl. 1.12,0; 2. P. Georget, Prants. 1.12,8; 3. R. Karsch, Saksa 1.13,2; 4. B. Pola, It. 1.13,6; 5. A. Pedersen, Taani 1.14,0; 6. L. Orczan, Ung. 1.14,1.

1000 m, sprint (20): 1. T. Merkens, Saksa 11,8; 2. A. van Vliet, Holl. 11,8; 3. L. Chaillot, Prants. 12,0; 4. B. Pola, It. (Sprindis arvestatakse aega ainult viimase 200 m kohta.)

2000 m, tandem (11 paari): 1. E. Ihbe — C. Lorenz, Saksa; 2. B. Leene — H. Ooms, Holl.; 3. P. Georget — G. Maton, Prants.; 4. Legutti — Loatti, It.

4000 m jälitussõit (13): 1. Prantsusmaa (R. Charpentier, J. Goujon, G. Lapebie, R. Le Nizerhy) 4.45,0; 2. Itaalia (B. Bianchi, M. Gentili, A. Latini, S. Rigoni) 4.51,0; 3. Inglismaa (H. Hill, E. Johnson, C. King, E. Mills) 4.53,6; 4. Saksamaa 4.55,0.

VEHKLEMINE

Floreti (62): 1. G. Gaudini, It.; 2. E. Gardere, Prants.; 3. G. Bocchino, It.; 4. E. Casmir, Saksa; 5. G. Guaragna, It.; 6. R. Bru, Belg.

Floreti, meeskondlik (18): 1. Itaalia (G. Bocchino, G. Gaudini, G. Marzi, M. Di Rosa, C. Verratti, G. Guaragna); 2. Prantsusmaa (A. Gardere, E. Gardere, R. Bougnol, R. Lemoine, J. Coutrot, R. Bondoux); 3. Saksamaa (E. Casmir, J. Eisenecker, A. Heim, S. Lerdon, O. Adam, S. Rosenbauer); 4. Austria.

Epee (68): 1. F. Riccardi, It.; 2. S. Ragno, It.; 3. C. Cornaggia-Medici, It.; 4. H. Drakenberg, Rootsi; 5. C. de Beur, Belgia; 6. H. da Silveira, Portugal.

Epee, meeskondlik (21): 1. Itaalia (C. Cornaggia-Medici, E. Mangiarotti, S. Ragno, A. Pezzano, C. Brusati, F. Riccardi); 2. Rootsi (G. Almgren, B. Cederin, S. Thofelt, H. Drakenberg, G. Dyrssen, H. Granfelt); 3. Prantsusmaa (G. Buchard, P. Wormser, P. Cattiau, M. Dulieux, B. Schmetz); 4. Saksamaa.

Espadron (71): 1. E. Kabos, Ung.; 2. G. Marzi, It.; 3. A. Gerey, Ung. 4. L. Rajcsanyi, Ung.; 5. V. Pinto, It.; 6. G. Gaudini, It.

Espadron, meeskondlik (21): 1. Ungari (A. Gerey, E. Kabos, L. Rajcsanyi, T. Berczelly); 2. Itaalia (G. Gaudini, G. Marzi, A. Masciotta, A. Montano, V. Pinto, A. Tanzini); 3. Saksamaa (R. Wahl, E. Casmir, J. Eisenecker, A. Heim, H. Jörger, H. Esser); 4. Poola.

Floreti, naised (41): 1. I. Elek-Schacherer, Ung.; 2. H. Mayer, Saksa; 3. E. Preis, Austria; 4. H. Hass, Saksa; 5. K. Lachmann, Taani; 6. J. Addams, Belg.

KAASAEGNE VIIEVÕISTLUS

Startis 42 võistlejat. 1. G. Handrick, Saksa — kohapunktide summa 31,5 (ratsutamine 2,5, vehklemine 2, laskmine 4, ujumine 9, jooks 14); 2. C. Leonard, USA 39,5 (15 — 10 — 1 — 6 — 7,5); 3. S. Abba, It. 45,5 (1 — 15,5 — 10 — 14 — 5); 4. S. Thofelt, Rootsi 47 (8,5 — 5,5 — 6 — 3 — 24); 5. N. von Orban, Ung. 55,5 (4 — 12,5 — 21 — 2 — 16); 6. H. Lemp, Saksa 67,5 (31 — 3,5 — 11 — 1 — 21).

AERUTAMINE

K-1 (süst) 1000 m (15): 1. G. Hradetzky, Austria 4.22,9; 2. H. Cämmerer, Saksa 4.25,6; 3. J. Kraaier, Holl. 4.35,1; 4. E. Riedel, USA 4.38,1; 5. J. Ramqvist, Rootsi 4.39,5; 6. H. Eberhardt, Prants. 4.41,2.

K-1, 10 000 m (15): 1. E. Krebs, Saksa 46.01,6; 2. F. Landertinger, Austria 46.14,7; 3. E. Riedel, USA 47.23,9; 4. von Tongeren, Holl. 47.31,0; 5. E. Johansson, Soome 47.35,5; 6. F. Brzak, Tšehh. 47.36,8.

K-2, 1000 m (12): 1. Austria (A. Kainz — A. Dorfner) 4.03,8; 2. Saksamaa (E. Tilker — F. Bondroit) 4.08,9; 3. Holland (N. Tates — W. van de Kroft) 4.12,2; 4. Tšehhoslovakkia 4.15,2; 5. Šveits 4.22,8; 6. Kanada 4.24,5.

K-2, 10 000 m (12): 1. Saksamaa (P. Wefers — L. Landen) 41.45,0; 2. Austria (V. Kalisch — K. Steinhuber) 42.05,4; 3. Rootsi (T. Fahlborg — H. Larsson) 43.06,1; 4. Taani 44.39,8; 5. Holland 45.12,5; 6. Šveits 45.14,6.

Kokkupandav süst, üheline, 10 000 m (13): 1. G. Hradetzky, Austria 50.01,2; 2. H. Eberhardt, Prants. 50.04,2; 3. X. Hörmann, Saksa 50.06,5; 4. L. Dozzi, Rootsi 51.23,8; 5. F. Svoboda, Tšehh. 51.52,5; 6. Mooser, Šveits 52.43,8.

Kokkupandav süst, kaheline, 10 000 m (13): 1. Rootsi (S. Johansson — E. Bladström) 45.48,9; 2. Saksamaa (W. Horn — E. Hanisch) 45.49,2; 3. Holland (P. ja C. Wijdekop) 46.12,4; 4. Austria 46.26,1; 5. Tšehhoslovakkia 47.46,2; 6. Šveits 47.54,4. (Kokkupandav süst ehk nn. kärestikusüst).

C-1 (kanuu), 1000 m (6): 1. F. Amyot, Prants. 5.32,1; 2. B. Karlik, Tšehh. 5.36,9; 3. E. Koschik, Saksa 5.39,0; 4. O. Neumüller, Austria 5.47,0; 5. J. Hasenfus, USA 6.02,6; 6. J. Treinen, Luks. 7.39,5.

C-2, 1000 m (5): 1. Tšehhoslovakkia (V. Syrovatka — J. Brzak) 4.50,1; 2. Austria (R. Weinstabl — K. Proisl) 4.53,8; 3. Kanada (F. Saker — H. Charters) 4.56,7; 4. Saksamaa 5.00,2; 5. USA 5.14,0. Mõnede allikate järgi olid Austria kanuus sõudjateks J. Kampfl — A. Edletitsch.

C-2, 10 000 (5): 1. Tšehhoslovakkia (V. Mottl — Z. Škrdland) 50.33,5; 2. Kanada (F. Saker — H. Charters) 51.15,8; 3. Austria (K. Proisl — R. Weinstabl) 51.28,0; 4. Saksamaa 52.35,6; 5. USA 57.06,2.

SÕUDMINE, 2000 M

Üheline (20): 1. G. Schäfer, Saksa 8.21,5; 2. J. Hasenöhrl, Austria 8.25,8; 3. D. Barrow, USA 8.28,0; 4. C. Campbell, Kan. 8.35,0; 5. E. Rufli, Šveits 8.38,9; 6. P. Giorgi, Arg. 8.57,5. Eestlane E. Korko oli eelsõidus kolmas ajaga 7.40,4 ning samuti vahesõidus kolmas ajaga 7.44,1 (edasi pääses ainult võitja).

Kaheline paarisaeruline (12 paati): 1. Inglismaa (J. Beresford — L. Southwood) 7.20,8; 2. Saksamaa (W. Kaidel — J. Pirsch) 7.26,2; 3. Poola (R Verey — J. Ustupski) 7.36,2; 4. Prantsusmaa 7.43,2; 5. USA 7.44,8; 6. Austraalia 7.45,1.

Kaheline roolimeheta (13): 1. Saksamaa (W. Eichhorn — H. Strauss) 8.16,1; 2. Taani (R. Olsen — H. Larsen) 8.19,2; 3. Argentiina (H. Podesta — J. Curatella) 8.23,0; 4. Ungari 8.25,7; 5. Šveits 8.33,0; 6. Poola 8.41,9.

Kaheline roolimehega (12): 1. Saksamaa (G. Gustmann — H. Adamski; roolis D. Arend) 8.36,9; 2. Itaalia (A. Bergamo — G. Santin; T. Negrini) 8.49,7; 3. Prantsusmaa (M. Fourcade — G. Tapie; N. Vandernotte) 8.54,0; 4. Taani 8.55,8; 5. Šveits 9.10,9; 6. Jugoslaavia 9.19,4.

Neljaline roolimeheta (9): 1. Saksamaa (R. Eckstein, A. Rom, M. Karl, W. Menne) 7.01,8; 2. Inglismaa (T. Bristow, A. Barrett, P. Jackson, J. Sturrock) 7.06,5; 3. Šveits (H. Betschart, H. Homberger,

A. Homberger, K. Schmid) 7.10,6; 4. Itaalia 7.12,4; 5. Austria 7.20,5; 6. Taani 7.26,3.

Neljaline roolimehega (16): 1. Saksamaa (H. Maier, W. Volle, E. Gaber, P. Söllner; roolis F. Bauer) 7.16,2; 2. Šveits (H. Betschart, H. Homberger, A. Homberger, K. Schmid; R. Spring) 7.24,3; 3. Prantsusmaa (M. Chauvigne, J. Cosmat, M., F. ja N. Vandernotte) 7.33,3; 4. Holland 7.34,7; 5. Ungari 7.35,6; 6. Taani 7.40,4.

Kaheksaline (14): 1. USA (H. Morris, C. Day, G. Adam, J. White, J. McMillan, G. Hunt, J. Rantz, D. Hume; roolis R. Moch) 6.25,4; 2. Itaalia (G. del Bimbo, D. Barsotti, O. Grossi, E. Bartolini, M. Checcacci, D. Secchi, O. Quaglierini, E. Garzelli; C. Milani) 6.26,0; 3. Saksamaa (A. Rieck, H. Raddach, H. Kuschke, H. Kaufmann, G. Völs, W. Loeckle, H. Hannemann, H. Schmidt; W. Mahlow) 6.26,4; 4. Inglismaa 6.30,1; 5. Ungari 6.30,3; 6. Šveits 6.35,8.

PURJETAMINE

Olümpiajollid (25): 1. D. Kagchelland, Holl. 163; 2. W. Krogmann, Saksa 150; 3. P. Scott, Ingl. 131; 4. Wichmann-Harbeck, Tšiili 130; 5. Fago, It. 115; 6. Lebrun, Prants. 109; 17. E. Holst, Eesti 78. Teine Eesti esindaja H. Tammik platseerus viimaste hulka.

«Star» (12 jahti): 1. Saksamaa («Wannsee»; H. J. Weise, P. Bischoff — roolis) 80. 2. Rootsi («Sunshine»; U .Wallentin, A. Laurin — roolis) 64; 3. Holland («Bem II»; W. de Vries-Lentsch, A. Maas — roolis) 63; 4. Inglismaa 56; 5. USA; 6. Norra 44.

6 m (12): 1. Inglismaa («Lalage»; Martin, Leaf, Harmer, roolis M. Belville) 67; 2. Norra («Lully II»; K. Konow, F. Mayer, V. Nyquist, A. Tveten; roolis M. Konow) 66; 3. Rootsi («Maybe»; D. Salen, T. Lord, M. Hindorff, L. Ekdahl; roolis S. Salen) 62; 4. Argentiina 52; 5. Itaalia 50; 6. Saksamaa 49.

8 m (10): 1. Itaalia («Italia»; B. Bianchi, L. de Manicor, D. Mordini, L. ja M. Poggi; roolis M. Reggio) 55; 2. Norra («Silja»; J. Ditlev-Simonsen, H. Struksnaes, L. Schmidt, N. Wallem, J. Tullin Thams; roolis O. Ditlev-Simonsen) 53; 3. Saksamaa («Germania III»; A. von Bohlen-Halbach, Scheder-Bieschin, Mohr, Wachs, Bischoff; roolis H. Howaldt) 53; 4. Rootsi 51; 5. Soome 37; 6. Inglismaa 36.

RATSUTAMINE

Koolisõit (29): 1. H. Pollay, Saksa 352,00; 2. F. Gerhard, Saksa 349,10; 3. A. Podhajsky, Austria 344,30; 4. G. Adlercreutz, Rootsi 335,00; 5. A. Jousseaume, Prants. 328,50; 6. G. de Ballorre, Prants. 326,80. (Esineb kahesugust punktide arvestust).

Koolisõit, meeskondlik (9): 1. Saksamaa (H. Pollay, F. Gerhard, H. von Oppeln-Bronikowski) 1014,80; 2. Prantsusmaa (G. de Ballorre, D. Gillois, A. Jousseaume) 969,2; 3. Rootsi (G. Adlercreutz, S. Colliander, F. Sandström) 932,1; 4. Austria 925,5; 5. Holland 876,4; 6. Ungari 818,0. (Esineb kahesugust punktide arvestust).

Kolmevõistlus (50): 1. L. Stubbendorf, Saksa 34,7; 2. E. Thomson, USA 99,9; 3. H. Lundig, Taani 102,2; 4. V. Grandjean, Taani; 5. A. Endrödy, Ung.; 6. R. Lippert, Saksa. (Esineb kahesugust punktide arvestust).

Kolmevõistlus, meeskondlik (14): 1. Saksamaa (L. Stubbendorf, R. Lippert, K. Wangenheim) 676,65; 2. Poola (S. Kulesza, H. Rojcewicz, Z. Kawecki) 991,70; 3. Inglismaa (A. Scott, E. Howard-Vyse, R. Fanshawe) 1195,50; 4. Tšehhoslovakkia. Teistel meeskondadel ei lõpetanud võistlust kõik kolm arvesseminevat võistlejat.

Takistussõit (54): 1. K. Hasse, Saksa 4; 2. H. Rang, Rum. 4 ;3. J. Platthy, Ung. 8; 4. G. van der Meersch, Belg. 8; 5. C. Raguse, USA 8; 6. Greter, (Holl.), Beltrao (Portugal), Koula (Türgi), ning Bizard ja Gudin de Vallerin (Prants.) — kõigil 12 karistuspunkti.

Takistussõit, meeskondlik (18): 1. Saksamaa (K. Hasse, M. von Barnekow, H. Brandt) 44 kp.; 2. Holland (J. de Bruine, J. Greter, H. van Schalk) 51,5; 3. Portugal (S. Menae, M. de Funchal, J. Beltrao) 56; 4. USA 72,5; 5. Šveits 74,5; 6. Jaapan 75. Võistluse lõpetas 11 meeskonda.

KORVPALL

Startis 21 meeskonda. 1. USA (finaalis mängisid F. Johnson, R. Bishop, J. Fortenberry, C. Knowles, J. Ragland, C. Shy, W. Wheatley); 2. Kanada (finaalis mängisid G. Atchison, J. Allison, A. ja C. Chapman, D. Peden, J. Stewart, A. Wiseman); 3. Mehhiko (C. ja H. Borja Morca, R. Fernandez, F. Martinez, F. Cordero, O. Moreno, S. Spilsbury, L. de la Vega Leja); 4. Poola; 5. Filipiinid; 6. Uruguai.

Mängud 1. ringis: Eesti—Prants. 34:29 (16:17), Tšiili—Türgi 30:16, Šveits—Saksa 25:18; It.—Poola 44:28, Peruu—Egipt. 35:22, Läti—Urug. 20:17, Bras.—Kan. 24:17, Jaapan—Hiina 35:19, Mehh.—Belg. 32:9. 1. lohutusring: Urug—Belg. 17:10, Hiina—Prants. 45:38, Egipt.—Türgi 33:23.

Mängud 2. ringis: Filip.—Mehh. 32:30, Jaapan—Poola 43:31, Urug.—Egipt. 36:23, Peruu—Hiina 29:21, USA—Eesti 52:28 (26:7), It.—Saksa 58:16, Šveits—Tšehh. 25:12, Tšiili—Bras. 23:18, Kan.—Läti 34:23. 2. lohutusring: Poola—Läti 28:23, Bras.—Hiina 32:14, Mehh.—Egipt. 32:10, Tšehh.—Saksa 20:9.

Mängud 3. ringis: Filip.—Eesti 39:22 (21:4), It.—Tšiili 27:19, Mehh.—Jaapan 28:22, Kan.—Šveits 27:9, Urug.—Tšehhi 28:19, Poola—Bras. 33:25.

Mängud 4. ringis: USA—Filip. 56:23, Mehh.—It. 34:17, Kan.—Urug. 41:21, Poola—Peruu (loobumisvõit).

Poolfinaalid: USA—Mehh. 25:10, Kan.—Poola 42:15. Finaal: USA—Kan. 19:8. Mäng 3. kohale: Mehh.—Poola 26:12. Mängud 5.—6. koha selgitamiseks: Filip.—It. 32:14, Urug.—Peruu (loobumisvõit), Filip.—Urug. 33:23.

JALGPALL

Finaalturniiril mängis 16 meeskonda. 1. Itaalia (B. Venturini; A. Foni, P. Rava; G. Baldo, A. Piccini, U. Locatelli; A. Frossi, L. Marchini, S. Bertoni, C. Biagi, F. Gabriotti); 2. Austria (E. Kainberger; E. Künz, M. Kargl; A. Krenn, K. Wahlmüller, M. Hofmeister; W. Werginz, A. Laudon, K. Steinmetz, K. Kainberger, F. Fuchsberger); 3. Norra (H. Johansen; N. Eriksen, Ö. Holmsen; F. Ulleberg, J. Juve, R. Holmberg; O. Frantzen, R. Kvammen, A. Martinsen, M. Isaksen, A. Brustad); 4. Poola.

Mängud 1. ringis: It.—USA 1:0, Jaapan—Rootsi 3:2, Saksa—Luks. 9:0, Norra—Türgi 4:0, Poola—Ung. 3:0, Ingl.—Hiina 2:0, Austria—Egipt. 3:1, Peruu—Soome 7:3. Veerandfinaalid: It.—Jaapan 8:0, Norra—Saksa 2:0, Poola—Ingl. 5:4, Austria—Peruu (loobumisvõit). Poolfinaalid: It.—Norra 3:1 (normaalaeg 1:1), Austria—Poola 3:1. Finaal: It.—Austria 2:1 (normaalaeg 1:1). Mäng 3. kohale: Norra—Poola 3:2.

MAAHOKI

Osa võttis 11 meeskonda. 1. India (R. Allen; C. Tapsell, M. Hussain; B. Nimal, J. Galibardy, Goodsir-Cullen; S. Shabban, A. Dara, C. Dhyan, R. Bais, Sayed M. Jafar); 2. Saksamaa (K. Dröse; E. Kemmer, E. Zander; A. Gerdes, E. Keller, H. Schmalix; H. Hoffmann, W. Hamel, K. Weiss, H. Scherbart, F. Messner); 3. Holland (J. de Looper; R. de Waal, M. Westerkamp; H. de Looper, R. van der Haar, A. van Lierop; P. Gunning, H. Schnitger, E. van den Berg, A. de Roos, R. Sparenberg); 4. Prantsusmaa.

Mängude tulemused. 1. alagrupp: India—Jaapan 9:0, India—Ung. 4:0, India—USA 7:0, Jaapan—Ung. 3:1, Jaapan—USA 5:1, Ung.—USA 3:1. 2. alagrupp: Holl.—Prants. 3:1, Holl.—Belg. 2:2, Holl.—Šveits. 4:1, Prants.—Belg. 2:2, Prants.—Šveits 1:0, Šveits—Belg. 2:1. 3. alagrupp: Saksa—Afgan. 4:1, Saksa—Taani 6:0, Afgan.—Taani 6:6. Poolfinaalid: India—Prants. 10:0, Saksa—Holl. 3:0. Finaal: India—Saksa 8:1. Mäng 3. kohale: Holl.—Prants. 4:3.

POLO

Startis 5 meeskonda. 1. Argentiina (L. Duggan, R. Cavanagh, A. Gazzotti, M. Andrada); 2. Inglismaa (B. Fowler, W. Hinde, D. Dawnay, H. Guiness); 3. Mehhiko (Z. Gracia, C. Nava, L. Müller, S. Ramos); 4. Ungari; 5. Saksamaa.

Mängude tulemused: Ingl.—Mehh. 13:11, Ung.—Saksa 8:8 (lisamäng 16:6), Arg.—Mehh. 15:5, Mehh.—Ung. 16:2, Arg.—Ingl. 11:0.

VÄRAVPALL 11 : 11

Startis 6 meeskonda. 1. Saksamaa (finaalis mängisid: H. Körvers; A. Knautz, W. Bandholz; H. Keiter, W. Brinkmann, G. Dascher; E. Hermann, H. Theilig, H. Berthold, A. Klingler, F. Fromm); 2. Austria (finaalis mängisid: A. Schnabel; J. Tauscher F. Bartl: L. Wohlrab, E. Juracka, O. Licha; J. Volack, A. Schmalzer, L. Schubert, F. Kiefler, A. Perwein); 3. Šveits (W. Gysi; E. Herkenrath, E. Schmitt; R. Faes, M. Streib, R. Studer; W. Meyer, E. Seiterle, E. Hufschmied, G. Mischon, R. Wirz); 4. Ungari; 5. Rumeenia; 6. USA.

Mängude tulemused. 1. alagrupp: Saksa—Ung. 22:0, Ung.—USA 7:2, Saksa—USA 29:1. 2. alagrupp: Šveits—Rum. 8:6, Austria—Šveits 14:3, Austria—Rum. 18:3. Vahering: Saksa—Ung. 19:6, Austria—Šveits 11:6, Austria—Ung. 11:7, Saksa—Šveits 16:6. Finaal: Saksa—Austria 10:6. Mäng 3. kohale: Šveits—Ung. 10:5. Mäng 5. kohale Rum.—USA 10:3.
Lisaks mängude kavas olnud aladele toimus näidismäng **ameerika pesapallis** («Worlds Amateurs» meeskond võitis «U. S. Olympics» esinduse 6:5) ning peeti võistlused **purilennus** (võitis sakslane H. Schreiber).

LONDON 1948

Berliini olümpiamängudest oli möödunud kaksteist aastat. Selle aja jooksul elas maailm läbi raske katsumuse — Teise maailmasõja, mille tõttu jäid ära XII ja XIII olümpiamängud.
1948. aastal sai London pärast 40-aastast vaheaega jälle olümpialinnaks.
XIV olümpiamängude pidulik avamine toimus 29. juulil Wembley staadionil. Algul olid oma osavõtust teatanud 62 riiki, kuid tegelikult võttis mängudest osa 59 riiki. Avadefileel marssis ligi 6000 sportlast ja spordijuhti. Mängud kuulutas avatuks kuningas Georg VI. Kahurisaluudi saatel heisati viie rõngaga olümpialipp, mis imekombel oli sõja üle elanud ühes Saksa riigipanga seifis.
Pärast liputseremooniat jooksis tõrvikuga staadionile 22-aastane Cambridge ülikooli spordiklubi esimees J. Mark ning süütas traditsioonilise olümpiatule. Mängudest osavõtjate nimel andis olümpiatõotuse tõkkejooksja D. Finlay. Seejärel lasti taevalaotusse lahti tuhat kirjatuvi, kes sümboolselt pidid viima kogu maailmale teate rahu ja sõpruse mängude algusest.
Tundub kurioossena, kuid tegelikult ei alanud mängud kaugeltki rahu ja sõpruse tähe all, vaid koguni sõjaga. Nimelt oli väike Olümpia linnake, kus tänapäeval sünnib olümpiatule süütamise rituaal, kreeka ülestõusnute valduses. Et traditsioonidest kinni pidada, tuli Olümpia kõigepealt vallutada! Nii juhtuski, et enne kui saadi süüdata «rahutuli», lõhkesid Zeusi püha altari ümber granaadid ja voolas veri.
Londoni olümpiamängud ei õnnestunud mitmes suhtes. Puudus olümpiaküla, võistlejad olid majutatud üle kogu Londoni. Kuna tollal valitses Inglismaal veel kaardisüsteem, oli ka bensiini kulutamine rangelt piiratud, mis omakorda pani ühiskondliku transpordi raskesse olukorda. Mängud ei jätnud terviklikku muljet, sest paljud spordialad «kadusid» miljonitelinna sipelgapessa. Nii viidi vehklemine läbi Inseneride Palees, kus peale vehklejate ei olnud kedagi. Maadlus-, tõste- ja võimlemisvõistlused peeti pooltühjas Empress Hallis, laskmine Bisleys, korvpall Harringays, sõudmine Henleys, jalgrattasõit Windsor Parkis ja purjetamine Torqnays. Selline hajutatus takistas saamast mängudest ülevaadet isegi ajakirjanikel, rääkimata tavalistest pealtvaatajatest.
Seevastu olid korraldajad kruvinud piletihinnad enneolematult kõrgeks. Nii maksis kõige kallim pilet 5 naela, kõige odavam 10 šillingit. Sellele vaatamata oli 80 000 pealtvaatajat mahutav Wembley staadion ja selle vahetus läheduses asuv 8000 istekohaga sise-

ujula Empire Pool (siseujulas peeti ka poksiturniir) igal võistluspäeval peaaegu viimase kohani välja müüdud. Mängude lõpul tehtud kokkuvõte näitas, et kahe nädala kestel oli pileti lunastanud ligi poolteist miljonit pealtvaatajat. Mängud andsid korraldajatele puhaskasu tublisti üle saja tuhande naela.
Londoni mängud ei möödunud ilma skandaalide ja protestideta. Proteste esines peaaegu kõikidel aladel, kuid kõige rohkem siiski poksis, kus tehti arvukalt väärotsuseid. Protesti märgiks ebaõigete otsuste vastu lahkus kohtunikekogu koosseisust Poola esindaja, prantslased aga keeldusid koos tegutsemast inglise poksikohtunikega. Kui uruguailasele Alvezile loeti kaotus matšis ameeriklase Johnsoniga, algas spontaalselt paarikümneminutiline vilekontsert. Pealtvaatajad haarasid Alvezi õlgadele, kandsid teda ümber poksiringi ja asetasid uruguailase lõpuks rahvusvahelise žürii lauale. Proteste jätkus poksivõistluste viimase päevani. Poksis üllatas Lõuna-Aafrika, kelle poksijatest pääses 5 poolfinaalidesse, kaks aga võitsid kuldmedali. Kaks esikohta saavutasid ka Argentiina ja Ungari. Londoni mängudega sai alguse ungarlase Laszlo Papi 15 aastat kestnud hiilgav poksikarjäär.
Üldiselt jäi tulemuste tase Londonis keskpäraseks. See on ka mõistetav, sest Teise maailmasõja tagajärjed polnud veel kaugeltki likvideeritud ning see andis rohkemal või vähemal määral tunda peaaegu kõigi osavõtjate ettevalmistuses. Nii püstitati kergejõustikus ainult üks maailmarekord — naiste 80 m tõkkejooksus, kus 30-aastane hollandlanna Francina (Fanny) Blankers-Koen läbis distantsi ajaga 11,2. Rekordinaine sai olümpiamängude tuleristsed juba 1936. aastal Berliinis, tulles kõrgushüppes kuuendaks. Nüüd saavutas staažikas naissportlane esikohad kõigil jooksualadel ja koos sellega neli kuldmedalit. F. Blankers-Koen kaitses Hollandi värve veel neli aastat hiljem Helsingis.
Kiireimaks meheks söerajal oli üllatuslikult tõkkejooksu spetsialist Harrison Dillard. USA katsevõistlustel jäi ta oma põhialal meeskonnast välja, kuid otsustas siis katsetada 100 m jooksus ning pääseski Londoni. Tulemuseks oli kuldmedal ja olümpiarekordi kordamine. 400 m jooksus said jamaikalased kaksikvõidu ja esinesid üllatavalt tublilt ka poole pikemal võistlusmaal. 1500 m jooksus läks seevastu kaksikvõit rootslastele, kes 3000 m takistusjooksus võitsid koguni kõik kolm medalit. Need olid rootslastele esimesteks võitudeks olümpiamängude jooksuradadel. Rootslased saavutasid veel kuldmedalid mõlemal käimisalal ja kolmikhüppes ning saavutasid medaleid veel 10 000 m jooksus, 400 m tõkkejooksus, 4×400 m teatejooksus ja naiste kaugushüppes.
Londoni mängudega algas tšehh Emil Zatopeki hiilgeaeg. 5000 m jooksus jäi ta küll lõpuspurdiga hiljaks ja pidi belglase Gaston Reiffi järel leppima hõbemedaliga, kuid poole pikemal võistlus-

maal edestas ta kõiki kaasvõistlejaid ligi minutiga ning alistas ainsana poole tunni piiri.
Pikamaajooksud olid mõruks pilliks soomlastele, kes nendel aladel olid domineerinud 1912. aastast alates. Üldse esinesid soomlased kergejõustikus nõrgalt — nende «kullatraditsioonide» ainukeseks säilitajaks oli seekord vaid T. Rautavaara, kes võitis odaviske.
Maratonijooks lõppes Londonis jällegi kurvalt — 22-aastane belglane Etienne Gailly juhtis jooksu alates kümnendast kilomeetrist kuni staadionirajale, 450 m kaugusele finišipaelast. Siis ületas väsimus kriitilise piiri. Pisted kõhus lubasid noormehel veel ainult käia ja enne, kui Gailly vaevaliselt finišeerus, olid kaks jooksjat suutnud ta kinni püüda ja edestada.
4×100 m teatejooksus võitis USA suure ülekaaluga, kuid diskvalifitseeriti vahetusvea tõttu. Ameeriklased polnud sellega nõus ning esitasid žüriile protesti koos filmilindiga, millelt oli selgesti näha, et vaidlusalune vahetus oli toimunud igati määrustepäraselt. Tänu filmile muudeti otsus ja võitjad said teenitud kuldmedalid.
4×400 m teatejooksus omakorda ennustati kindlaks võitjaks Jamaika meeskonda. Kolmandas vahetuses alustaski 400 m kuldmedalimees Arthur Wint esikohal püsiva ameeriklase püüdmist, jõudis talle juba kõrvale, kuid rebestas siis jalalihase ja oli sunnitud katkestama (Jamaika ankrumeheks oli 400 m «hõbe» H. McKenley). Seesama saatus tabas ka Itaalia meeskonna esimese vahetuse jooksjat ning autsaideritena finaali pääsenud soomlased finišeerusid neljandaina.
Kergejõustikus olid peajagu teistest üle USA ja Rootsi. Naiste aladel oli parim Holland — seda tänu vaid ühele võistlejale, Londoni mängude kangelannale Francina Blankers-Koenile.
Ujumises arvati üldiselt, et aasta enne mänge maailma parimaks sportlaseks tunnistatud prantslane Alexandre Jany suudab kõigutada ameeriklasi kuldmedalitelt vabaujumise lühematel distantsidel. Tema esinemine Empire Poolis oli aga suureks pettumuseks nii prantslastele kui ka ujumisspetsialistidele üldse — mees ei pääsenud medalitele lähedalegi. Ameeriklastele suutsid konkurentsi pakkuda vaid ungarlased György Mitro ja Geza Kadas ning austraallane John Marshall. Naiste aladel jagasid omavahel medalid USA, Taani ja Hollandi ujujad. Kokkuvõttes olid USA ujujad ülivõimsad. Ungarlased tulid teiseks ja hollandlased — jällegi tänu naissoole — kolmandaks.
Maadluses olid väljaspool konkurentsi Türgi ja Rootsi. Türklased võitsid kokku kuus kuldmedalit, neist neli vabamaadluses. Rootslastele kuulus klassikalises maadluses viis esikohta. Ka kaasaegses viievõistluses taastasid rootslased uuesti juhtpositsiooni. Rohkem kui ükski teine võit rõõmustas aga rootslasi kuldmedal jalgpallis. Nelikümmend aastat tagasi tuli Rootsi pallimeestel siinsamas Londonis vastu võtta hävitav 1:12 kaotus inglastelt. Seejärel jäädi

kahel korral ühe väravaga alla hollandlastele — 1912. aastal omas kodus 3:4 ja 1920. aastal Antverpenis kordusmängus 4:5. Kuigi 1924. aastal Pariisis tuldi pronksmedalile, oli see juba kauge minevik. Seevastu oli veel värskelt meeles häbistav 2:3 kaotus Jaapanile 1936. aastal Berliinis, kuhu Rootsi jalgpallurid olid sõitnud isegi mõningate medalilootustega. Seepärast mõjus jalgpallikuld Londonis rootslastele nagu palsam haavale.

Tõstmises polnud egiptlased veel unustanud oma suurpäevi Berliinis ja viisid nagu tookordki koju kaks kuldmedalit. Üldiselt domineerisid ameeriklased. Maahokis saavutasid hindud neljanda olümpiavõidu järgemööda ning vettehüpetes olid ameeriklased endiselt väljaspool konkurentsi. Seevastu tuli ungarlastel loobuda senisest juhtpositsioonist veepallis ja loovutada kuldmedalid itaallastele. Võimlemine kujunes Londonis täielikult soomlaste alaks, kes võitsid meeskonnavõistluse ning mitmevõistluses kuld- ja pronksmedali. Lisaks sellele saavutasid soomlased üksikutel riistadel 5 «kulda», ühe hõbe- ja ühe pronksmedali. Edu võimlemises kompenseeris mõningal määral soomlaste üldiselt tagasihoidlikku esinemist.

1948. a. olümpiamängud Londonis on seotud paljude maailmakuulsuste sportlasekarjääriga. Nii algas Londonis Rootsi aerutamiskuulsuse Gert Fredrikssoni võidukas sportlastee, mis lõppes alles 1960. aasta olümpiamängudel Roomas. Neljad olümpiamängud jätsid tema auhindade kollektsiooni kuus kuldmedalit, ühe hõbeja ühe pronksmedali! Teine sportlane, kellele London sai hüppelauaks kuulsusele, oli Taani jollipurjetaja Paul Elvström, kes sellel alal tuli olümpiavõitjaks neljadel mängudel järgemööda. Need on saavutused, mis järjest suurenevas sportlikus konkurentsis tulevikus vaevalt ületatakse.

Neljad olümpiamängud (1948—1960) püsisid võitmatuina ka kuulsad ungari espadronistid Rudolf Karpati, Pal Kovacs ja Aladar Gerevich. Neist debüteeris P. Kovacs juba Berliini mängudel, Gerevich aga koguni 1932. aastal Los Angeleses, tehes seega kaasa kuued olümpiamängud. Londonis alustasid oma karjääri ka prantslased floretistid Christian d'Oriola ja Jacques Lataste. Vehklejatest väärib aga eelkõige tähelepanu itaallane Edoardo Mangiarotti. Olles ühtlaselt tugev kõikides relvaliikides, tegi ta kaasa viied olümpiamängud (1936—1960) ega jäänud kunagi medalita. Ta võitis kokku 5 kuld-, 5 hõbe- ja 2 pronksmedalit — saavutus, mis tõstab ta maailma kõigi aegade üheks parimaks vehklejaks.

Londonis oli teisigi, kes suutsid oma Berliini saavutusi korrata (naisvehkleja I. Elek, D. Tyler-Odam naiste kõrgushüppes jt.), kuid oli ka neid, kellele Londoni olümpiamängud jäid viimaseks verstapostiks sporditeel. Üheks selliseks oli Rootsi purjetaja T. Holm, kes Londonis veel 52 aasta vanuses saavutas pronksmedali. Vana jahikapten võitis esimese kuldmedali 1920. aastal Antverpenis,

teise 1932. aastal Los Angeleses, tuli 1928. aastal Amsterdamis pronksmedalile ning jäi 1936. aastal Berliinis neljandaks. Üldkokkuvõttes osutus XIV olümpiamängude parimaks maaks ettearvatult Ameerika Ühendriigid. Kuna sakslastele ja jaapanlastele oli sõjasüüdlastena pääs olümpiamängudele suletud, ei imestatud sõjast puutumata jäänud rootslaste teise koha üle. Mõnevõrra ootamatu oli vast rootslaste niivõrd suur edu, nagu see mängude lõpuks välja kujunes — nad võitsid kokku 16 kuld-, 11 hõbe- ja 17 pronksmedalit. Niisama ootamatu oli inglaste kesine esinemine, kes pidid rahulduma vaid kolme kuldmedaliga (kaks sõudmises, üks purjetamises). Nii vähe esikohti pole olümpiamängudel võitnud ükski teine korraldav maa.

Praegu kehtiva n.-ö. ametliku punktiarvestuse järgi (esikoha eest 7 ning edasi 5, 4, 3, 2, 1 — esimese kuue koha eest) kujunes XIV olümpiamängude paremusjärjestus selliseks:

1. Ameerika Ühendriigid 547; 2. Rootsi 309,25; 3. Prantsusmaa 209,5; 4. Ungari 183,25; 5. Itaalia 166; 6. Inglismaa 163,75; 7. Soome 150; 8. Šveits 136,5; 9. Taani 129; 10. Holland 106; 11. Austraalia 82; 12. Tšehhoslovakkia 79,5; 13. Türgi 76; 14. Norra 65,75; 15. Argentiina 60,5; 16. Belgia 58; 17. Austria 43; 18. Kanada 37,5; 19. Lõuna-Aafrika 36; 20. Mehhiko 35,5; 21. Egiptus 34; 22. Jamaika 26; 23. Jugoslaavia 17; 24. Lõuna-Korea 15,5; 25. Uruguai 15; 26. Hispaania 14,5; 27. Iraan 10,5; 28. Poola 10; 29. Brasiilia ja Portugal 9; 31. India, Panama ja Peruu 8; 34. Tseilon, Kuuba ja Trinidad 5; 37. Puertoriiko 4; 38. Liibanon 3,5; 39. Iiri ja Pakistan 3; 41. Filipiinid 2; 42. Tšiili 1; 43. Kreeka 0,5. Kui arvestada punkte ainult esimese kolme koha eest, jääks esimese kümne riigi osas järjestus enam-vähem samaks, ainult Ungari ja Itaalia vahetaksid omavahel kohad.

Vasturääkivusi on XIV olümpiamängude osavõtjate arvu suhtes. ROK-i bülletään nr. 44 (1954) järgi oli võistlejate arv 4106, Briti Olümpiakomitee andmetel aga oli osavõtjate üldarv 6537, neist võistlejaid 5236.

XIV OLÜMPIAMÄNGUD

London 1948, 29. juuli — 14. august

KERGEJÕUSTIK

MEHED

100 m (64): 1. H. Dillard, USA 10,3; 2. N. Ewell, USA 10,4; 3. L. LaBeach, Pan. 10,4; 4. A. McCorquodale, Ingl. 10,4; 5. M. Patton, USA 10,5; 6. E. McDonald-Bailey, Ingl. 10,6.

200 m (53): 1. M. Patton, USA 21,1; 2. N. Ewell, USA 21,1; 3. L. LaBeach, Pan. 21,2; 4. H. McKenley, Jam.; 5. C. Bourland, USA; 6. L. Laing, Jam.

400 m (53): 1. A. Wint, Jam. 46,2; 2. H. McKenley, Jam. 46,4; 3. M. Whitfield, USA 46,9; 4. D. Bolen, USA 47,2; 5. M. Curotta, Austrl. 47,9; 6. G. Guida, USA 50,2.

800 m (42): 1. M. Whitfield, USA 1.49,2; 2. A. Wint, Jam. 1.49,5; 3. M. Hansenne, Prants. 1.49,8; 4. H. Barten, USA 1.50,1; 5. I. Bengtsson, Rootsi 1.50,5; 6. R. Chambers, USA 1.52,1.

1500 m (36): 1. H. Eriksson, Rootsi 3.49,8; 2. L. Strand, Rootsi 3.50,4; 3. W. Slijkhuis, Holl. 3.50,4; 4. V. Cevona, Tšehh. 3.51,2; 5. G. Bergkvist, Rootsi 3.52,2; 6. W. Nankeville, Ingl. 3.52,6.

5000 m (33): 1. G. Reiff, Belg. 14.17,6; 2. E. Zatopek, Tšehh. 14.17,8; 3. W. Slijkhuis, Holl. 14.26,8; 4. E. Ahlden, Rootsi 14.28,6; 5. B. Albertsson, Rootsi 14.39,0; 6. C. Stone, USA 14.39,4.

10 000 m (27): 1. E. Zatopek, Tšehh. 29.59,6; 2. A. Mimoun, Prants. 30.47,4; 3. B. Albertsson, Rootsi 30.53,6; 4. M. Stokken, Norra 30.58,6; 5. S. Dennolf, Rootsi 31.05,0; 6. A. Ben Said, Prants. 31.07,8.

Maraton (41): 1. D. Cabrera, Arg. 2:34.51,6; 2. T. Richards, Ingl. 2:35.07,6; 3. E. Gailly, Belg. 2:35.33,6; 4. J. Coleman, L.-Aafr. 2:36.06,0; 5. E. Guinez, Arg. 2:36.36,0; 6. S. Luyt, L.-Aafr. 2:38.11,0.

110 m tj. (28): 1. W. Porter, USA 13,9; 2. C. Scott, USA 14,1; 3. C. Dixon, USA 14,1; 4. A. Triulzi, Arg. 14,6; 5. P. Gardner, Austrl. H. Lidman, Rootsi (katkestas).

400 m tj. (25): 1. R. Cochran, USA 51,1; 2. D. White, Tseilon 51,8; 3. R. Larsson, Rootsi 52,2; 4. R. Ault, USA 52,4; 5. Y. Cros, Prants. 53,3; 6. O. Missoni, It. 54,0.

3000 m tak. (26): 1. T. Sjöstrand, Rootsi 9.04,6, 2. E. Elmsäter, Rootsi 9.08,2; 3. G. Hagström, Rootsi 9.11,8; 4. A. Cuyodo, Prants. 9.13,6; 5. P. Siltaloppi, Soome 9.19,6; 6. P. Segedin, Jug. 9.20,4.

4×100 m (15): 1. USA (N. Ewell, L. Wright, H. Dillard, M. Patton) 40,6; 2. Inglismaa (A. McCorquodale, J. Gregory, K. Jones, J. Archer) 41,3; 3. Itaalia (M. Tito, E. Peruconi, C. Monti, A. Siddi) 41,5; 4. Ungari 41,6; 5. Kanada 41,9; 6. Holland 41,9.

4×400 m (16): 1. USA (A. Harnden, R. Cochran, C. Bourland, M. Whitfield) 3.10,4; 2. Prantsusmaa (J. Kerebel, F. Schewetta, R. Chef d'Hotel, J. Lunis) 3.14,8; 3. Rootsi (K. Lundqvist, L. Wolfbrandt, F. Alnevik, R. Larsson) 3.16,0; 4. Soome 3.24,8. Itaalia ja Jamaika katkestasid.

10 km käimine (19): 1. J. Mikaelsson, Rootsi 45.13,2; 2. I. Johansson, Rootsi 45.43,8; 3. F. Schwab, Šveits 46.00,2; 4. C. Morris, Ingl. 46.04,0; 5. H. Churcher, Ingl. 46.28,0; 6. E. Maggi, Prants. 47.02,8.

50 km käimine (21): 1. J. Ljunggren, Rootsi 4:41.52,0; 2. G. Godel, Šveits 4:48.17,0; 3. T. Johnson, Ingl. 4:48.31,0; 4. E. Bruun, Norra 4:53,18,0; 5. H. Martineau, Ingl. 4:53.58,0; 6. R. Bjurström, Rootsi 4:56.43,0.

Kõrgus (26): 1. J. Winter, Austrl. 1.98; 2. B. Paulson, Norra 1.95; 3. G. Stanich, USA 1.95; 4. D. Eddleman, USA 1.95; 5. G. Damitio, Prants. 1.95; 6. A. Jackes, Kan. 1.90.

Teivas (19): 1. G. Smith, USA 4.30; 2. E. Kataja, Soome 4.20; 3. R. Richards, USA 4.20; 4. E. Kaas, Norra 4.10; 5. R. Lundberg, Rootsi 4.10; 6. A. Morcom, USA 3.95.

Kaugus (21): 1. W. Steele, USA 7.82,5; 2. T. Bruce, Austrl. 7.55,5; 3. H. Douglas, USA 7.54,5; 4. L. Wright, USA 7.45; 5. A. Adedoyin, Ingl. 7.27; 6. G. Damitio, Prants. 7.07.

Kolmik (29): 1. A. Åhman, Rootsi 15.40; 2. G. Avery, Austrl. 15.36,5; 3. R. Sarialp, Türgi 15.02,5; 4. P. Larsen, Taani 14.83; 5. G. Oliveira, Bras. 14.82,5; 6. V. Rautio, Soome 14.70.

Kuul (24): 1. W. Thompson, USA 17.12; 2. Z. Delaney, USA 16.68; 3. J. Fuchs, USA 16.42; 4. M. Lomowski, Poola 15.43; 5. G. Arvidsson, Rootsi 15.37; 6. Y. Lehtilä, Soome 15.05.

Ketas (35): 1. A. Consolini, It. 52.78; 2. G. Tosi, It. 51.78; 3. F. Gordien, USA 50.77; 4. I. Ramstad, Norra 49.21; 5. F. Klics, Ung. 48.21; 6. V. Nyqvist, Soome 47.33.

Vasar (23): 1. I. Nemeth, Ung. 56.07; 2. I. Gubijan, Jug. 54.27; 3. R. Bennett, USA 53.73; 4. S. Felton, USA 53.66; 5. L. Tamminen, Soome 53.08; 6. B. Ericson, Rootsi 52.98.

Oda (21): 1. T. Rautavaara, Soome 69.77; 2. S. Seymour, USA 67.56; 3. J. Varszegi, Ung. 67.03; 4. P. Vesterinen, Soome 65.89; 5. O. Mehlum, Norra 65.32; 6. M. Biles, USA 65.17.

Kümnevõistlus (35): 1. R. Mathias, USA 7139 (100 m 11,2; kaugus 6.61; kuul 13.04; kõrgus 1.86; 400 m 51,2; 110 m tj. 15,7; ketas 43.99; teivas 3.50; oda 50.28 ja 1500 m 5.11,1); 2. I. Heinrich, Prants. 6974 (11,3 — 6.89 — 12.85 — 1.86 — 51,6 — 15,6 — 40.92 — 3.20 — 40.94 — 4.43,8); 3. F. Simmons, USA 6950 (11,2 — 6.72 — 12.79 — 1.86 — 51,9 — 15,2 — 32.73 — 3.40 — 51.95 — 4.58,0); 4. E. Kistenmacher, Arg. 6929 (10,9 — 7.08 — 12.67 — 1.70 —50,5 — 16,3 — 41,08 — 3.20 — 45.02 — 4.49,6); 5. E. Andersson, Rootsi 6877 (11,6 — 6.59 — 12.66 — 1.75 — 52,0 — 15,9 — 36.07 — 3.60 — 51.04 — 4.34,0); 6. P. Mullins, Austrl. 6739 (11,2 — 6.64 — 12.11 — 1.83 — 53,2 — 15,2 — 34.05 — 3.40 — 51.31 — 5.17,7).

NAISED

100 m (38): 1. F. Blankers-Koen, Holl. 11,9; 2. D. Manley, Ingl. 12,2; 3. S. Strickland, Austrl. 12,2; 4. L. Myers, Kan.; 5. P. Jones, Kan.; 6. D. Thompson, Jam.

200 m (33): 1. F. Blankers-Koen, Holl. 24.4; 2. A. Williamson, Ingl. 25,1; 3. A. Patterson, USA 25,2; 4. S. Strickland, Austrl.; 5. M. Walker, Ingl.; 6. D. Robb, L-Aafr.

80 m tj. (21): 1. F. Blankers-Koen, Holl. 11,2; 2. M. Gardner, Ingl. 11,2; 3. S. Strickland, Austrl. 11,4; 4. Y. Monginou, Prants. 5. M. Oberbreyer, Austria; 6. L. Lomska, Tšehh.

4×100 m (15): 1. Holland (X. Stad de Jong, J. Witziers-Timmer, G. v. d. Kade-Kondijs, F. Blankers-Koen) 47,5; 2. Austraalia (S. Strickland, J. Maston, B. McKinnon, J. King) 47,6; 3. Kanada (L. Myers, N. Mackay, D. Foster, P. Jones) 47,8; 4. Inglismaa 48,0; 5. Taani 48,2; 6. Austria 49,2.

Kõrgus (19) 1. A. Coachman, USA 1.68; 2. D. Tyler, Ingl. 1.68; 3. M. Ostermeyer, Prants. 1.61; 4. V. Beckett, Jam. 1.58; 5. D. Dredge, Kan. 1.58; 6. B. Crowther, Ingl. 1.58.

Kaugus (26): 1. O. Gyarmati, Ung. 5.69,5; 2. S. de Portela, Arg. 5.60; 3. A.-B. Leyman, Rootsi 5.57,5; 4. G. v.d. Kade-Kondijs, Holl. 5.57; 5. N. Karelse, Holl. 5.54,5; 6. K. Russell, Jam. 5.49,5.

Kuul (19): 1. M. Ostermeyer, Prants. 13.75; 2. A. Piccinini, It. 13.09,5; 3. J. Schäfer, Austria 13.08; 4. P. Veste, Prants. 12.98,5; 5. J. Komarkova, Tšehh. 12.92; 6. A. Bruk, Austria 12.50.

Ketas (21): M. Ostermeyer, Prants. 41.92; 2. C. Gentile, It. 41.17; 3. I. Mazeas, Prants. 40.47; 4. J. Wajsowna-Marcinkiewicz, Poola 39.30; 5. E. Haidegger, Austria 38.81; 6. A. Panhorst-Niesink, Holl. 38.74.

Oda (15): 1. H. Bauma, Austria 45.57; 2. K. Parviainen, Soome 43.79; 3. L. Carlstedt, Taani 42.08; 4. D. Dodson, USA 41.96; 5. J. Waalboer, Holl. 40.92; 6. J. Koning, Holl. 40.33.

UJUMINE

MEHED

100 m vabalt (41): 1. W. Ris, USA 57,3; 2. A. Ford, USA 57,8; 3. G. Kadas, Ung. 58,1; 4. K. Carter, USA 58,3; 5. A. Jany, Prants. 58,3; 6. P.-O. Olsson, Rootsi 59,3.

400 m vabalt (41): 1. W. Smith, USA 4.41,0; 2. J. McLane, USA 4.43,4; 3. J. Marshall, Austrl. 4.47,7; 4. G. Kadas, Ung. 4.49,4; 5. G. Mitro, Ung. 4.49,9; 6. A. Jany, Prants. 4.51,4.

1500 m vabalt (39): 1. J. McLane, USA 19.18,5; 2. J. Marshall, Austrl. 19.31,3; 3. G. Mitro, Ung. 19.43,2; 4. G. Csordas, Ung. 19.54,2; 5. M. Stipetic, Jug. 20.10,7; 6. F. Norris, USA 20.18,8.

100 m selili (39): 1. A. Stack, USA 1.06,4; 2. R. Cowell, USA 1.06,5; 3. G. Vallerey, Prants. 1.07,8. 4. M. Chaves, Arg. ja G. Avila, Mehh. 1.09,0; 6. J. Wiid, L.-Aafr. 1.09,1.

200 m rinnuli (32): 1. J. Verdeur, USA 2.39,3; 2. K. Carter, USA 2.40,2; 3. R. Sohl, USA 2.43,9; 4. J. Davies, Austrl. 2.45,7; 5. T. Cerer, Jug. 2.46,1; 6. W. Jordan, Bras. 2.46,4.

4×200 m vabalt (13): 1. USA (W. Ris, W. Wolf, J. McLane, W. Smith) 8.46,0; 2. Ungari (I. Nyeki, G. Mitro, G. Kadas, E. Szatmary) 8.48,4; 3. Prantsusmaa (J. Bernardo, H. Padou, R. Cornu, A. Jany) 9.08,0; 4. Rootsi 9.09,1; 5. Jugoslaavia 9.14,0; 6. Argentiina 9.19,2.

Hoolauahüpped (26): 1. B. Harlan, USA 163,64; 2. M. Anderson, USA 157,29; 3. S. Lee, USA 145,52; 4. J. Capilla, Mehh. 141,79; 5. R. Mullinghausen, Prants. 126,55; 6. S. Johansson, Rootsi 120,20.

Tornihüpped (23): 1. S. Lee, USA 130,05; 2. B. Harlan, USA 122,30; 3. J. Capilla, Mehh. 113,52; 4. L. Brunnhage, Rootsi 108,62; 5. P. Heatly, Ingl. 105,29; 6. T. Christiansen, Taani 105,22.

NAISED

100 m vabalt (34): 1. G. Andersen, Taani 1.06,3; 2. A. Curtis, USA 1.06,5; 3. M. Vaessen, Holl. 1.07,6; 4. K. Harup, Taani 1.08,1; 5. I. Fredin, Rootsi 1.08,4; 6. I. Schumacher, Holl. 1.08,4.

400 m vabalt (18): 1. A. Curtis, USA 5.17,8; 2. K. Harup, Taani 5.21,2; 3. C. Gipson, Ingl. 5.22,5; 4. F. Caroen, Belg. 5.25,3; 5. B. Helser, USA 5.26,0; 6. P. Tavares, Bras. 5.29,4.

100 m selili (24): 1. K. Harup, Taani 1.14,4; 2. S. Zimmerman, USA 1.16,0; 3. J. Davies, Austrl. 1.16,7; 4. I. Novak, Ung. 1.18,4; 5. H. v. d. Horst, Holl. 1.18,8; 6. D. v. Ekris, Holl. 1.18,9.

200 m rinnuli (22): 1. B. van Vliet, Holl. 2.57,2; 2. B. Lyons, Austrl. 2.57,7; 3. E. Novak, Ung. 3.00,2; 4. E. Szekely, Ung. 3.02,5; 5. A. de Groot, Holl. 3.06,2; 6. E. Church, Ingl. 3.06,3.

4×100 m vabalt (11): 1. USA (M. Corridon, B. Helser, T. Kalama, A. Curtis) 4.29,2; 2. Taani (E. Riise, K. Harup, G. Andersen, F. Nathansen-Carstensen) 4.29,9; 3. Holland (I. Schumacher, M. Marsman, M. Vaessen, J. Termeulen) 4.31,6; 4. Inglismaa 4.34,7; 5. Ungari 4.44,8; 6. Brasiilia 4.49,1.

Hoolauahüpped (16): 1. V. Draves, USA 108,74; 2. Z.-A. Olsen, USA 108,23; 3. P. Elsener, USA 101,30; 4. N. Pellissard, Prants. 100,38; 5. G. Grömer, Austria 93,30; 6. E. Child, Ingl. 91,63.

Tornihüpped (15): 1. V. Draves, USA 68,87; 2. P. Elsener, USA 66,28; 3. B. Christophersen-Hansson, Taani 66,04; 4. A. Staudinger, Austria 64,59; 5. J. Stover, USA 62,63; 6. N. Pellissard, Prants. 61.07.

VEEPALL

Osa võttis 18 meeskonda. 1. Itaalia (E. Arena; P. Bonocore, N. Bulgarelli; L. Fabiano; G. Pandolfini, A. Ghira, C. Rubini — M. Maioni, G. Ognio, T. Pandolfini, A. Toribolo); 2. Ungari (E. Gyorffi; M. Holop, D. Gyarmati; K. Szittya; O. Csuvic, I. Szivos, D. Lemhenyi); 3. Holland (J. Rohner; C. Koorevaar, C. Braasem; H. Stam; A. Ruimschotel, R. van Feggelen, F. Smol); 4. Belgia; 5. Rootsi; 6. Prantsusmaa.

Mängud alagruppides: 1. gr. — Belg.—Urug. 10:1, Belg.—USA 4:4, USA—Urug. 7:0; 2. gr. — Rootsi—Šveits 6:1, Rootsi—Hisp. 5:1, Hisp.—Šveits 5:1; 3. gr. — Holl.—Tšiili 14:0, Holl.—India 12:1, India—Tšiili 7:4, 4. gr. — It.—Jug. 4:4, It.—Austrl. 9:0, Jug.—Austrl. 12:3; 5. gr. — Ung.—Egipt. 5:2, Ung.—Ingl. 11:2, Egipt.—Ingl. 3:2; 6. gr. — Prants.—Kreeka 7:1, Prants.—Arg. 4:1, Arg.—Kreeka 6:2.

Veerandfinaalid: 1. gr. — Rootsi—Belg. 1:1, Rootsi—USA 7:0; 2. gr. — Holl.—Hisp. 5:2, Hisp.—India 11:1; 3. gr. — It.—Ung. 4:3, Ung.—Jug. 3:1; 4. gr. — Egipt.—Prants. 3:3, Egipt.—Arg. 4:4.

Poolfinaalid: 1. gr. — Holl.—Rootsi 5:3, Holl.—Belgia 3:3, Belg.—Hisp. 4:1; 2. gr. — Ung.—Prants. 5:4, It.—Egipt. 5:1, It.—Prants. 5:2.

Finaalgrupp: It.—Holl. 4:2, Holl.—Ung. 4:4, It.—Belg. 4:2, Ung.—Belg. 3:0.

Mängud 5.—8. koha pärast: Rootsi—Prants. 1:1, Rootsi—Egipt. 3:2, Prants.—Hisp. 2:1, Egipt.—Hisp. 3:1.

KLASSIKALINE MAADLUS

Helveskaal (14): 1. P. Lombardi, It.; 2. K. Olcay, Türgi; 3. R. Kangasmäki, Soome; 4. M. Möller, Rootsi; 5. G. Szilagyi, Ung.; 6. F. Clausen, Norra.

Kärbeskaal (13): 1. K. Pettersen, Rootsi; 2. M. Hassan, Egipt.; 3. H. Kaya, Türgi; 4. T. Lampinen, Soome; 5. E. Flamini, Arg.; 6. R. Maerli, Norra ja L. Biringer, Ung.

Sulgkaal (17): 1. M. Oktav, Türgi; 2. O. Anderberg, Rootsi; 3. F. Toth, Ung.; 4. G. Weidner, Austria; 5. L. Campanelli, It.; 6. S. Taha, Liib.

Kergekaal (17): 1. G. Freij, Rootsi; 2. A. Eriksen, Norra; 3. K. Ferencz, Ung.; 4. C. Damage, Liib.; 5. J. Munnikes, Holl.; 6. E. Virtanen, Soome, G. Petmezas, Kreeka ja A. Senol, Türgi.

Kergekeskkaal (16): 1. G. Andersson, Rootsi; 2. M. Szilvasi, Ung.; 3. H. Hansen, Taani; 4. J. Schmidt, Austria, R. Chesneau Prants. ja V. Männikö, Soome.

Keskkaal (13): 1. A. Grönberg, Rootsi; 2. M. Tayfur, Türgi; 3. E. Gallegati, It.; 4. J. Benoy, Belg.; 5. K. Larsen, Norra; 6. J. Kinnunen, Soome.

Poolraskekaal (14): 1. K.-E. Nilsson, Rootsi; 2. K. Gröndahl, Soome; 3. I. Orabi, Egipt.; 4. G. Kovacs, Ung.; 5. K. Richmond, Ingl.; 6. E. Lauridsen, Taani.

Raskekaal (9): 1. A. Kirecci, Türgi; 2. T. Nilsson, Rootsi; 3. G. Fantoni, It.; 4. T. Kangasniemi, Soome; 5. J. Toragris, Ung.; 6. M. Inderbitzin, Šveits.

VABAMAADLUS

Helveskaal (11): 1. L. Viitala, Soome; 2. H. Balamir, Türgi; 3. T. Johansson, Rootsi; 4. M. Raissi, Iraan; 5. R. Baudric, Prants.; 6. K. Jadav, India.

Kärbeskaal (15): 1. N. Akar, Türgi; 2. G. Leeman, USA; 3. C. Kouyos, Prants.; 4. J. Trimpont, Belg.; 5. E. Persson, Rootsi; L. Biringer, Ung., S. Hafez, Egipt. ja R. Cazauz, Ingl.

Sulgkaal (17): 1. G. Bilge, Türgi; 2. I. Sjölin, Rootsi; 3. A. Müller, Šveits; 4. F. Toth, Ung. ja P. Hietala, Soome; 6. H. Moore, USA.

Kergekaal (18): 1. C. Atik, Türgi; 2. G. Frändfors, Rootsi; 3. H. Baumann, Šveits; 4. G. Nizzola, It.; 5 .W. Koll, USA; 6. S. Leppänen, Soome ja S. Kim, L.-Korea.

Kergekeskkaal (16): 1. Y. Dogu, Türgi; 2. R. Garrard, Austrl.; 3. L. Merrill, USA; 4. J. Leclerc, Prants. 5. K. Sovari, Ung.; 6. F. Westergren, Rootsi.

Keskkaal (16): 1. G. Brand, USA; 2. A. Candemir, Türgi; 3. E. Linden, Rootsi; 4. C. Reitz, L.-Aafr. 5. P. Sepponen, Soome; 6. A. Brunaud, Prants.

Poolraskekaal (15): 1. H. Wittenberg, USA; 2. F. Stöckli, Šveits; 3. B. Fahlkvist, Rootsi; 4. F. Payette, Kan. ja M. Candash, Türgi; 6. P. Morton, L.-Aafr.

Raskekaal (9): 1. G. Bobis, Ung.; 2. B. Antonsson, Rootsi; 3. J. Armstrong, Austrl.; 4. S. Eson, Türgi; 5. J. Ruzicka, Tšehh. ja A. Sakhdari, Iraan.

TÕSTMINE

Kärbeskaal (19): 1. J. de Pietro, USA 307,5 (105 — 90 — 112,5); 2. J. Creus, Ingl. 297,5 (82,5 — 95 — 120); 3. R. Tom, USA 295 (87,5 — 90 — 117,5); 4. K. Lee, L.-Korea 290; 5. M. Namdjou, Iraan 287,5; 6. M. Thavenet, Prants. 280.

Sulgkaal (23): 1. M. Fayad, Egipt. 332,5 (92,5 — 105 — 135); 2. R. Wilkes, Trinidad 317,5 (97,5 — 97,5 — 122,5); 3. J. Salmassi, Iraan 312,5 (100 — 97,5 — 115); 4. S. Nam, L.-Korea 307,5; 5. R. de Rosario, Filip. 307,5.

Kergekaal (22): 1. I. Shams, Egipt. 360 (97,5 — 115 — 147,5) 2. A. Hamonda, Egipt. 360 (105 — 110 — 145); 3. J. Halliday, Ingl. 340 (90 — 110 — 140); 4. J. Terpak, USA 340; 5. J. Stuart, Kan. 332,5; 6. C. Kim, L.-Korea 330.

Kergekeskkaal (24): 1. F. Spellman, USA 390 (117,5 — 120 — 152,5); 2. P. George, USA 382,5 (105 — 122,5 — 155); 3. S. Kim, L.-Korea 380 (122,5 — 112,5 — 145); 4. K. El Touni, Egipt. 380; 5. G. Gratton, Kan. 360; 6. P. Bouladou, Prants. 355.

Keskkaal (16): 1. S. Stanczyk, USA 417,5 (130 — 130 — 157,5); 2. H. Sakata, USA 380 (110 — 117,5 — 152,5); 3. G. Magnusson, Rootsi 375 (110 — 120 — 145); 4. J. Debuf, Prants. 370; 5. O. Forte, Arg. 367,5; 6. J. Varaleau, Kan. 365.

Raskekaal (16): 1. J. Davis, USA 452,5 (137,5 — 137,5 — 177,5); 2. N. Schemansky, USA 425 (122,5 — 132,5 — 170); 3. A. Charite, Holl. 412,5 (127,5 — 125 — 160); 4. A. Knight, Ingl. 390; 5. H. Moustafa, Egipt. 385; 6. N. Petersen, Taani 382,5.

POKS

Kärbeskaal (26): 1. A. Perez, Arg.; 2. S. Bandinelli, It.; 3. Soo Han. L.-Korea; 4. F. Maidloch, Tšehh.

Kukk-kaal (30): 1. T. Csik, Ung.; 2. G. Zuddas, It.; 3. J. Venegas, Puertor.; 4. A. Domenech, Hisp.

Sulgkaal (30): 1. E. Formenti, It.; 2. D. Shepperd, L.-Aafr.; 3. A. Antkiewicz, Poola; 4. F. Nunez, Arg.

Kergekaal (29): 1. G. Dreyer, L.-Aafr.; 2. J. Vissers, Belg.; 3. S. Wad, Taani; 4. W. Smith, USA.

Kergekeskkaal (26): 1. J. Torma, Tšehh.; 2. H. Harring, USA; 3. A. d'Ottavio, It.; 4. D. du Preez, L.-Aafr.

Keskkaal (25): 1. L. Papp, Ung.; 2. J. Wright, Ingl.; 3. I. Fontana, It.; 4. M. McKeon, Iiri.

Poolraskekaal (24): 1. G. Hunter, L.-Aafr.; 2. D. Scott, Ingl.; 3. M. Cia, Arg.; 4. A. Holmes, Austrl.

Raskekaal (17): 1. R. Iglesias, Arg.; 2. G. Nilsson, Rootsi; 3 J. Arthur, L.-Aafr.; 4. H. Müller, Šveits.

VÕIMLEMINE

Individuaalne mitmevõistlus (123): 1. V. Huhtanen, Soome 229,7; 2. W. Lehmann, Šveits 229,0; 3. P. Aaltonen, Soome 228,8; 4. J. Stalder, Šveits 228,7; 5. C. Kipfer, Šveits 227,1; 6. E. Studer, Šveits.

Meeskondlik mitmevõistlus (15): 1. Soome (V. Huhtanen, P. Aaltonen, K. Laitinen, O. Rove, E. Teräsvirta, A. Saarvala, S. Salmi) 1358,3; 2 Šveits (W. Lehmann, J. Stalder, C. Kipfer, E. Studer, R. Lucy, M. Reusch, M. Thalmann, K. Frey) 1356,7; 3. Ungari (L. Toth, L. Santha, L. Baranyai, F. Pataki, J. Magyorosi-Klencs, F. Varköi, J. Fekete, G. Mogyorossy) 1330,85; 4. Prantsusmaa 1313,85; 5. Itaalia 1300,3; 6. Tšehhoslovakkia 1292,1.

Hooglemine: 1. V. Huhtanen, Soome, P. Aaltonen, Soome ja H. Savolainen, Soome 38,7; 4. L. Zanetti, It. 38,3; 5. G. Figone, It. 38,2; 6. E. Cumiskey, USA 37,9.

Hüpped: 1. P. Aaltonen, Soome 39,1; 2. O. Rove, Soome 39,0; 3. L. Sotornik, Tšehh., J. Mogyorosi-Klencs, Ung. ja F. Pataki, Ung. 38,5; 6. V. Huhtanen, Soome 38,4.

Kang: 1. J. Stalder, Šveits 39,7; 2. W. Lehmann, Šveits 39,4; 3. V. Huhtanen, Soome 39,2; 4. R. Dot, Prants., E. Studer, Šveits, L. Santha, Ung. ja A. Saarvala, Soome 38,8.

Rööbaspuud: 1. M. Reusch, Šveits 39,5; 2. V. Huhtanen, Soome 39,3; 3. J. Stalder, Šveits ja C. Kipfer, Šveits 39,1; 5. W. Lehmann, Šveits 39,0; 6. H. Savolainen, Soome 38,9.

Rõngad: 1. K. Frey, Šveits 39,6; 2. M. Reusch, Šveits 39,1; 3. Z. Ružička, Tšehh. 38,5; 4. W. Lehmann, Šveits 38,4; 5. J. Stalder, Šveits ja E. Studer, Šveits 38,3.

Vabaharjutus: 1. F. Pataki, Ung. 38,7; 2. J. Mogyorosi-Klencs, Ung. 38,4; 3. Z. Ružička, Tšehh. 38,1; 4. R. Dot, Prants. 37,8; 5. E. Grönne, Taani 37,65; 6. L. Sotornik, Tšehh. ja F. Benetka, Tšehh. 37,6.

Naiskondlik kolmevõistlus (11): 1. Tšehhoslovakkia (Z. Honsova, M. Misakova, V. Ružičkova, B. Srncova, M. Müllerova, Z. Veřmiřovska, O. Šilhanova, M. Kovařova) 445,45; 2. Ungari (E. Weckinger, M. Kövi, I. Karsics, E. Gulyas, A. Sarkany-Keleti, O. Tass, A. Feher, M. Sandor) 440,55; 3. USA (H. Schifano, C. Schroth, M. Elste, M. Barone, L. Bakanic, A. Simonis, C. Lenz, D. Dalton) 422,6. 4. Rootsi 417,95; 5. Holland 408,35; 6. Austria 405,45. Kavas oli vabaharjutus, hüpped ja poom.

LASKMINE

Vabapüssi standard 3×40 (36): 1. E. Grüning, Šveits 1120; 2. P. Janhonen, Soome 1114; 3. W. Rögeberg, Norra 1112; 4. K. Johansson, Rootsi 1104; 5. V. Leskinen, Soome 1103; 6. K. Elo, Soome 1095.

Väikepüss, 60 lasku lamades (71): 1. A. Cook, USA 599; 2. W. Tomsen, USA 599; 3. J. Jonsson, Rootsi 597; 4. H. Kongsjorden, Norra 597; 5. T. Skredegaard, Norra 597; 6. E. Ponte, Peruu 596.

Vabapüstol (50): 1. E. Vasquez-Cam, Peruu 545; 2. R. Schnyder, Šveits 539; 3. T. Ullman, Rootsi 539; 4. H. Benner, USA 539; 5. B. Rhyner, Šveits 536; 6. A. L. de Gozalo, Hisp. 534.

Olümpia kiirlaskmine (59): 1. K. Takacs, Ung. 580; 2. E. Diaz-Saenz Valiente, Arg. 571; 3. S. Lundqvist, Rootsi 569; 4. T. Ullman, Rootsi 564; 5. L. Ravilo, Soome 563; 6. V. Heusala, Soome 563.

JALGRATTASÕIT

Maanteesõit, individuaalne. Distantsi pikkus 199,633 km. (101): 1. J. Beyaert, Prants. 5:18.12,6; 2. G. Voorting, Holl. 5:18.16,2; 3. L. Wouters, Belg. 5:18.16,2; 4. L. Delathouver, Belg. 5:18.16,2; 5. N. Johansson, Rootsi 5:18.16,2; 6. R. Maitland, Ingl. 5:18.16,2.

Maanteesõit, meeskondlik (26): 1. Belgia (L. Wouters, L. Delathouver, E. van Roosbroek) 15:58.17,4; 2. Inglismaa (R. Maitland, G. Thomas, C. Scott) 16:03.31,6; 3. Prantsusmaa (J. Beyaert, A. Moineau, J. Dupont) 16:08.19,4; 4. Itaalia 16:13.05,2; 5. Rootsi 16:20.26,6; 6. Šveits 16:23.04,2.

1000 m, paigalstardist (21): 1. J. Dupont, Prants. 1.13,5; 2. P. Nihant, Belg. 1.14,5; 3. T. Goodwin, Ingl. 1.15,0; 4. H. Flueckiger, Šveits 1.15,3; 5. A. Schandorff, Taani 1.15,5; 6. S. Patterson, Austrl. 1.15,7.

1000 m, sprint (22): 1. M. Ghella, It. 2. R. Harris, Ingl. 3. A. Schandorff, Taani; 4. C. Bazzano, Austrl.

2000 m, tandem (10 paari): 1. Itaalia (F. Teruzzi, R. Perona); 2. Inglismaa (R. Harris, A. Bannister); 3. Prantsusmaa (R. Faye, C. Dron); 4. Šveits.

4 km jälitussõit (18): 1. Prantsusmaa (C. Coste, S. Blusson, F. Decanali, P. Adam) 4.57,8; 2. Itaalia (L. Benfanati, G. Bernardi, A. Citterio, R. Pacci) 5.36,7; 3. Inglismaa (R. Geldard, T. Goodwin, D. Ricketts, W. Waters) 5.55,8; 4. Uruguai.

VEHKLEMINE

Florett, individuaalne (63): 1. J. Buhan, Prants. 2. C. D'Oriola, Prants. 3. I. Maszlay, Ung.; 4. J. Lloyd, Ingl.; 5. R. Bougnol, Prants.; 6. M. Di Rosa, It.

Florett, meeskondlik (17): 1. Prantsusmaa (A. Bonin, R. Bougnol, J. Buhan, J. Lataste, C. D'Oriola, A. Rommel); 2. Itaalia (R. Nostini, M. Di Rosa, E. Mangiarotti, G. ja R. Nostini, G. Pellini); 3. Belgia (A. v. d. Werwe de Vorsselaere, P. Valcke, R. Bru, G. de Bourguignon, H. Paternoster, E. Yves); 4. USA.

Epee, individuaalne (55): 1. L. Cantone, It.; 2. O. Zappelli. Šveits; 3. E. Mangiarotti, It.; 4. H. Guerin, Prants.; 5. J. Radoux, Belg.; 6. H. Lepage, Prants.

Epee, meeskondlik (21): 1. Prantsusmaa (H. Guerin, H. Lepage, M. Desprez, M. Pecheux, E. Artigas, M. Huet); 2. Itaalia (L. Cantone, A. Mandruzzato, D. ja E. Mangiarotti, C. Agostini, F. Marini); 3. Rootsi (P. Carleson, F. Cervell, C. Forssell, B. Ljungquist, S. Thofelt, A. Tollbom); 4. Taani.

Espadron, individuaalne (51): 1. A. Gerevich, Ung.; 2. V. Pinton, It.; 3. P. Kovacs, Ung.; 4. J. Lefevre, Prants. 5. G. Worth, USA; 6. G. Dare, It.

Espadron, meeskondlik (17): 1. Ungari (T. Berczelly, R. Karpati, I. Rajcsanyi, P. Kovacs, A. Gerevich, B. Papp); 2. Itaalia (G. Dare, C. Turcato, V. Pinton, M. Racca, A. Montano, R. Nostini); 3. USA (N. Armitage, G. Worth, T. Nyilas, D. Certrulo, M. de Capriles, J. Flynn); 4. Belgia.

Floreti, naised (39): 1. I. Elek-Schacherer, Ung.; 2. K. Lachmann, Taani; 3. E. Müller-Preis, Austria; 4. M. Cerra, USA; 5. F. Filz, Austria; 6. M. Elek-Schacherer, Ung.

KAASAEGNE VIIEVÕISTLUS

47 võistlejat. 1. W. Grut, Rootsi (ratsutamine 1., vehklemine 1., laskmine 5., ujumine 1., jooks 8.) kohapunktide summa 16; 2. G. Moore, USA (2 — 3 — 21 — 17 — 4) 47; 3. G. Gärdin, Rootsi (6 — 17 — 10 — 11 — 5) 49; 4. L. Vilkko, Soome (17 — 38 — 4 — 3 — 2) 64; 5. H. Larkas, Soome (26 — 3 — 7 — 19 — 16) 71; 6. B. Riem, Šveits (19 — 9 — 1 — 36 — 9) 74.

AERUTAMINE

K-1, 1000 m (15): 1. G. Fredriksson, Rootsi 4.33,2; 2. J. Andersen, Taani 4.39,9; 3. H. Eberhardt, Prants. 4.41,4; 4. H. Gulbrandsen, Norra 4.41,7; 5. W. v. d. Kroft, Holl. 4.43,5; 6. H. Åkerfelt, Soome 4.44,2.

K-1, 10 000 m (13): 1. G. Fredriksson, Rootsi 50.47,7; 2. K. Wires, Soome 51.18,2; 3. E. Skabo, Norra 51.35,4; 4. K. Ditlevsen, Taani 51.54,2; 5. H. Eberhardt, Prants. 52.09,0; 6. J. Bobeldijk, Holl. 52.13,2.

K-2, 1000 m (16 süsta): 1. H. Berglund — L. Klingström, Rootsi 4.07,3; 2. E. Hansen — J. Jensen, Taani 4.07,5; 3. T. Axelson — N. Björklöf, Soome 4.08,7; 4. I. Mathiesen — K. Östby, Norra 4.08,7; 5. O. Kroutil — M. Pech, Tšehh. 4.09,1; 6. C. Gravesteym — W. Pool, Holl. 4.09,8.

K-2, 10 000 m (15 süsta): 1. G. Åkerlund — H. Wetterström, Rootsi 46.09,4; 2. I. Mathiesen — K. Östby, Norra 46.44,8; 3. T. Axelson — N. Björklöf, Soome 46.48,2; 4. A. Christensen — F. Rasmussen, Taani 47.17,5; 5. G. Andrasi — J. Uranyi, Ung. 47.33,1; 6. C. Koch — H. Stroo, Holl. 47.35,6.

C-1, 1000 m (6): 1. J. Holeček, Tšehh. 5.42,0; 2. D. Bennett, Kan. 5.53,3; 3. R. Boutigny, Prants. 5.55,9; 4. I. Andersson, Rootsi 6.08,0; 5. F. Havens, USA 6.14,3; 6. H. Maidment, Ingl. 6.37,0.

C-1, 10 000 m (5): 1. F. Čapek, Tšehh. 1:02.05,2; 2. F. Havens, USA 1:02.40,4; 3. N. Lane, Kan. 1:04.35,3; 4. R. Argentin, Prants. 1:06.44,2; 5. I. Andersson, Rootsi 1:07.27,1.

C-2, 1000 m (8 kanuud): 1. J. Brzak — B. Kudrna, Tšehh. 5.07,1; 2. S. Lysak — S. Macknowski, USA 5.08,2; 3. G. Dransart — G.Gandil, Prants. 5.15,2; 4. Kanada 5.20,7; 5. Austria 5.37,3; 6. Rootsi 5.44,9.

C-2, 10 000 m (6 kanuud): 1. S. Lysak — S. Mackrowsky, USA 55.55,4; 2. V. Havel — J. Pecka, Tšehh. 57.38,5; 3. G. Dransart — G. Gandil, Prants. 58.00,8; 4. Austria 58.59,3; 5. Kanada 59.48,4; 6. Rootsi 1:03.34,4.

Naised, K-1, 500 m (10): 1. K. Hoff, Taani 2.31,9; 2. A. v. d. Anker-Doedens, Holl. 2.32,8; 3. F. Schwingl, Austria 2.32,9; 4. K. Banfalvi, Ung. 2.33,8; 5. R. Kostalova, Tšehh. 2.38,2; 6. S. Saimo, Soome 2.38,4.

SÕUDMINE

2000 m

Üheline (14): 1. M. Wood, Austrl. 7.24,4; 2. E. Risso, Urug. 7.38,2; 3. R. Catastra, It. 7.51,4.

Kaheline paarisaeruline (15 paati): 1. Inglismaa (R. Burnell — B. Buschnell) 6.51,3; 2. Taani (E. Parsner — A. Larsen) 6.55,3; 3. Uruguai (W. Jones — J. Rodriguez) 7.12,4.

Kaheline roolimeheta (12): 1. Inglismaa (J. Wilson — W. Laurie) 7.21,1; 2. Šveits (H. ja J. Kalt) 7.23,9; 3. Itaalia (F. Fanetti — B. Boni) 7.31,5.

Kaheline roolimehega (9): 1. Taani (F. Pedersen — T. Henriksen; C. Andersen) 8.00,5; 2. Itaalia (G. Steffe — A. Tarlao, A. Radi) 8.12,2; 3. Ungari (A. Szendrei — B. Zsitnik, R. Simonyi) 8.25,2.

Neljaline roolimeheta (10): 1. Itaalia (G. Moioli, E. Morille, G. Invernizzi, F. Faggi) 6.39,0; 2. Taani (H. Halkjaer, A. Hansen, H. Schröder, J. Larsen) 6.43,5; 3. USA (F. Kingsbury, S. Griffing, G. Gates, R. Perew) 6.47,7.

Neljaline roolimehega (12): 1. USA (W. Westlund, R. Martin, R. Will, G. Giovanelli — A. Morgan) 6.50,3; 2. Šveits (R. Reichling, E. Schriever, E. Knecht, P. Stebler — A. Moccard) 6.53,3; 3. Taani (E. Larsen, B. Nielsen, H. Larsen, H. Knudsen — I. Olsen) 6.58,6.

Kaheksaline (12): 1. USA (I. ja D. Turner, J. Hardy, G. Ahlgren, L. Butler, D. Brown, J. Smith, J. Stack — R. Purchase) 5.56,7; 2. Inglismaa (C. Barton, M. Lapage, G. Richardson, E. Bircher, P. Massey, C. Lloyd, D. Meyrick, A. Mellows — J. Dearlove) 6.06,9; 3. Norra (C. Monssen, T. Pedersen, L. Naess, H. Kraakenes, H. Gran Olsen, H. Hansen, T. Kraakenes — S. Monssen) 6.10,3.

MÄRKUS: Sõudevõistlustel peeti kõik finaalid kolmel rajal.

PURJETAMINE

6 m (11): 1. USA (H. Whiton, A. Loomis, J. Weeks, J. Smith, M. Mooney) 5472; 2. Argentiina (E. Sieburger, E. Homps, R. Rodriquez de la Torre, R. Rivademar, E. ja J. Sieburger) 5120; 3. Rootsi (T. Holm, T. Lord, M. Hindorff, K. Ameln, G. Salen) 4033; 4. Norra 3217; 5. Inglismaa 2879; 6. Belgia 2752.

«Draakon» (12): 1. Norra (T. Thorvaldsen, S. Lie, H. Barford) 4746; 2. Rootsi (F. Bohlin, V. Johnson, F. Brodin) 4621; 3. Taani (W. Berntsen, O. Berntsen, K. Baess) 4223; 4. Inglismaa 3943; 5. Itaalia 3366; 6. Soome 3057.

«Star» (17): 1. USA (H. ja P. Smart) 5828; 2. Kuuba (Carlos de Cardenas vanem ja noorem) 4949; 3. Holland (A. Maas, E. Stutterheim) 4731; 4. Inglismaa 4372; 5. Itaalia 4370; 6. Portugal 4292.

«Swallow» («Pääsuke») (14): 1. Inglismaa (S. Morris, D. Bond) 5625; 2. Portugal (D. de Almeida Bello, F. Coelho Bello) 5579; 3. USA (L. Pirie, Torrey) 4352; 4. Rootsi 3342; 5. Taani 2935; 6. Itaalia 2893.

«Firefly» (ühemehejoll) (21): 1. P. Elvström, Taani 5543; 2. R. Evans, USA 5408; 3. J. de Jong, Holl. 5204; 4. R. Sarby, Rootsi 4603; 5. P. McLaughlin, Kan. 4535; 6. F. Castellanos, Urug. 4079.

RATSUTAMINE

Koolisõit, individuaalne (19): 1. H. Moser, Šveits 492,5; 2. A. Jousseaume, Prants. 480; 3. G. Boltenstern, Rootsi 477,5; 4. R. Borg, USA 473,5; 5. H. St.-Cyr, Rootsi 444,5; 6. J. Paillard, Prants. 439,5.

Koolisõit, meeskondlik (5): 1. Prantsusmaa (A. Jousseaume, J. Paillard, M. Buret) 1269; 2. USA (R. Borg, E. Thomson, P. Henry) 1256; 3. Portugal (F. Pais, F. Valadas, L.Mena e Silva) 1182; 4. Argentiina 1005,5. Tegelikult saavutas 1366 punktiga esikoha Rootsi (G. Boltenstern, H. St.-Cyr, G. Persson), kuid aasta hiljem tühistas rahvusvaheline liit Rootsi tulemuse, kuna üks meeskonnaliige (G. Persson) ei olnud mängude ajal veel ohvitser.

Kolmevõistlus, individuaalne (45): 1. B. Chevallier, Prants. 4 karistuspunkti; 2. F. Henry, USA 21; 3. J. Selfelt, Rootsi 25; 4. C. Anderson, USA 26,5; 5. J. Marquez, Hisp. 41; 6. E. Carlsen, Taani 44.

Kolmevõistlus, meeskondlik (13): 1. USA (F. Henry, C. Anderson, E. Thomson) 161,5; 2. Rootsi (J. Selfelt, N. Stahre, S. Svensson) 165; 3. Mehhiko (M. Cortes, R. Campero, J. Chagoya) 305,25; 4. Šveits 404,5; 5. Hispaania 422,5. Teistel meeskondadel ei lõpetanud kõik kolm arvesseminevat võistlejat.

Takistussõit, individuaalne (23): 1. H. Cortes, Mehh. 6,25 karistuspunkti; 2. R. Uriza, Mehh. 8; 3. C. d'Orgeix, Prants. 8; 4. F. Wing, USA 8; 5. J. Cruz, Hisp. ja E. Sörensen, Rootsi 12. 2.—4. koha selgitas lisavõistlus.

Takistussõit, meeskondlik (15): 1. Mehhiko (H. Cortes, R. Uriza, R. Valdes) 34,25; 2. Hispaania (G. y Ponce de Leon, J. Morenes, J. Cruz) 56,5; 3. Inglismaa (H. Nicoll, A. Carr, H. Llewellyn) 67.

KORVPALL

Võistles 26 meeskonda. 1. USA (C. Barker, D. Barksdale, R. Beard, L. Beck, V. Boryla, C. Carpenter, A. Groza, W. Jones, R. Kurland, R. Lumpp, R. Pitts, J. Renick, I. Robinson, K. Rollins); 2. Prantsusmaa (A. Barrais, M. Bonnevie, A. Buffiere, R. Chocat, R. Derency, M. de Saymonnet, A. Even, M. Girardot, F. Guillou, R. Offner, J. Perrier, Y. Quenin, L. Robuffic, P. Thiolon); 3. Brasiilia (Z. Azevedo, L. Benvenuti, J. Braz, R. da Motta, M. Dias, A. Evora, R. Freitas, A. Gemignani, A. Marson, N. Oliveira, G. Rodrigues, M. Sorcinelli); 4. Mehhiko; 5. Uruguai; 6. Tšiili.

Mängud veerandfinaalides: USA—Urug. 63:28; Mehh.—L.-Korea 43:32; Bras.—Tšehh. 28:23; Prants.—Tšiili 53:52. Poolfinaalid: USA—Mehh 71:40; Prants.—Bras. 43:33. Finaal:

USA—Prants. 65:21. Mäng 3. kohale: Bras.—Mehh. 52:47. Mängud 5.—8. kohale: Tšiili—Tšehh. 38:36; Urug.—L.-Korea 45:36; Urug.—Tšiili 50:32; Tšehh.—L.-Korea 39:38.

JALGPALL

Võistles 17 meeskonda. 1. Rootsi (T. Lindberg; K. Nordahl, E. Nilsson; B. Rosengren, B. B. Nordahl, S. Andersson; K. Rosen, G. Gren, G. Nordahl, H. Carlsson, N. Liedholm); 2. Jugoslaavia (L. Lovrič; B. Stankovič, M. Brozovič; Zlatko Čajkovski, M. Jovanovič, A. Atanakovič; L. Cimermančič, R. Mitič, S. Bobek, Zeljko Čajkovski, B. Vukac); 3. Taani (E. Nielsen; V. Jensen, K. Övergaard; A. Pihlmark, D. Örnvold, I. Jensen; J. Plöger, K. Lundberg, C. Präst, J. Hansen, H. Seebach).

Mängud eelringis: Luks.—Afgan. 6:0, Holl.—Iiri 3:1. Kaheksandikfinaalid: Rootsi—Austria 3:0; L.-Korea—Mehh. 5:3; It.—USA 9:0; Taani—Egipt. 3:1; Jug.—Luks. 6:1; Türgi—Hiina 4:0; Ingl.—Holl. 4:2; Prants.—India 2:1. Veerandfinaalid: Rootsi—L.-Korea 12:0; Taani—It. 5:3; Jug.—Türgi 3:1; Ingl.—Prants. 1:0. Poolfinaalid Rootsi—Taani 4:2; Jug.—Ingl. 3:1. Finaal: Rootsi—Jug. 3:1. Mäng 3. kohale: Taani—Ingl. 5:3.

MAAHOKI

Võistles 12 meeskonda. 1. India (L. Pinto; T. Singh, R. Gentle; K. Datt, A. Kumar, M. Vaz; Lal Kishan, K. Singh, G. Singh, P. Jansen, L. Fernandes); 2. Inglismaa (D. Brodie; G. Sime, W. Lindsay; M. Walford, F. Reynolds, F. Lindsay; J. Peake, W. White, R. Adlard, N. Borrett, W. Griffiths); 3. Holland (A. Richter; H. Derckx, J. Drijver; J. Langhout, H. Loggere, E. Tiel; W. van Heel, A. Boerstra, P. Bromberg, J. Kruize, R. Esser); 4. Pakistan.

Poolfinaalid: Ingl.—Pakistan 2:0; India—Holl. 2:1. Finaal: India—Ingl. 4:0. Mäng 3. kohale: Holl.—Pakistan 4:1.

HELSINGI 1952

XV olümpiamängud Soome lahe põhjakaldal kujunesid seni peetud olümpiamängudest kõige grandioossemaiks, ületades eelnenud nii osavõtvate riikide, osavõtjate arvu kui ka sporditehniliste tagajärgede taseme poolest. Peale selle oli mängude organisatsiooniline külg laitmatu ning üldine detailideni läbimõeldud korraldamisel oli kellavärgi täpsus.

Kõik see oli mõistetav. Oli ju väike Soome suurte ja kuulsate sporditraditsioonidega maa ning pärast olümpiamängude korraldamise õiguse saamist tehti seal kõik võimalik ürituse õnnestumiseks. Teisest küljest — ükski riik polnud varem teinud mängudeks nii pikaajalisi ettevalmistusi kui Soome.

Meie põhjanaabrid hakkasid korraldamisõigust taotlema juba enne Berliini 1936. a. olümpiamänge. Ära ootamata ametlikku nõusolekut, alustati kohe pärast olümpiamänge Berliinis Helsingisse olümpiastaadioni rajamist. Pärast seda kui jaapanlased 1938. aastal XII mängude korraldamisest ära ütlesid ja ROK nende läbiviimise soomlastele usaldas, said ettevalmistused täiskäigu. 1938. aastal valminud staadionile ehitati ajutised lisatribüünid, mis alalistega kokku mahutasid ligi 70 000 pealtvaatajat. Lühikese aja jooksul valmisid olümpiaküla, velodroom, sõudestaadion ja ratsutamismaneež; valmimisel oli olümpiaujula.

1939. aasta suveks oli mängudest osavõtuks registreeritud juba 47 riiki. Alustati pääsmete eelmüüki kodu- ja välismaal. XII olümpiamängude avamispäevaks oli määratud 20. juuni 1940 ning kavva oli võetud 131 võistlusala.

Paraku arenesid maailmasündmused teises suunas kiiremini ning 1940. aasta aprillikuus olid korraldajad sunnitud ROK-ile teatama, et üldine olukord Euroopas ei võimalda enam olümpiamänge korraldada . . .

Soomlaste ponnistused 1938. ja 1939. aastal ei jooksnud tühja. Kui «põhjamaade Hellas» sai õiguse XV mängude pidamiseks, oli selleks vundament juba olemas. Tuli vaid rajada pealisehitis.

Mängude õnnestumisele aitas kaasa ka see, et kaks olümpiaküla ja kõik võistluspaigad asusid 400 000 elanikuga Helsingi linna piires, üksteisest kõige rohkem 8 km kaugusel. See oli soodus kõigile — korraldajatele, võistlejatele, pealtvaatajatele, ajakirjanikele jt.

Mängude südameks oli olümpiastaadion, mille 72 meetri ja 71 sentimeetri kõrgune torn paistis kõikjale üle linna. Torni kõrgus võrdus soome sportlase Matti Järvineni odaviskega, millega ta Los Angelese mängudel oli võitnud kuldmedali ning mis seniajani

püsis olümpiarekordina. Staadionil toimusid olümpiamängude ava- ja lõputseremoonia, kergejõustikuvõistlused, tähtsamad jalgpallimatšid, demonstratsioonvõistlused värav- ja pesapallis ning ratsutamisvõistluste viimane ala — takistussõidud «Rahvuste Auhinnale».

Staadioni vahetus läheduses asus kaks spordiväljakut: Eläintarha väljak — kergejõustiklaste harjutus- ja soojenduspaik, ning Pallokenttä, kus toimusid mõned jalgpalliturniiri mängud. Sealsamas paiknes ka olümpiaujula ning Messuhalli — poksijate, maadlejate, tõstjate, võimlejate ja korvpallurite võistlusareen. Staadionist 2—4 km raadiuses asusid teised tähtsamad võistluspaigad: Laakso ratsutamisstaadion, velodroom (samas peeti ka maahokiturniir), Taivallahti aerutamis- ja Meilahti sõudestaadion, Westendi tennishall (seal võisteldi vehklemises), samuti kaks olümpiaküla (Otaniemi ja Kapylä). Pisut kaugemale jäid Malmi lasketiir (11 km südalinnast) ja Harmaja majakas (kahe merepenikoorma kaugusel südalinnast asuvast Lõunasadamast), kus asus purjetajate stardipaik. Kui mitte arvestada jalgpalliturniiri kvalifikatsioonimänge, mis peeti mitmes Soome linnas, jäi väljapoole Helsingit vaid üks olümpiaala — kaasaegne viievõistlus, mis viidi läbi Hämeenlinna spordibaasides.

See, mis muutis Helsingis korraldatud olümpiamängud eriti mälestusväärseteks, oli Nõukogudemaa sportlaste esmakordne esinemine olümpiamängudel. Suure sotsialismimaa esindajate kaasavõistlemine tõstis enneolematult kõrgele huvi võistluste vastu, loomulikult ka üldise konkurentsi.

Nõukogude sportlaste rahvusvahelisi sidemeid hakati sõlmima vahetult pärast sõja lõppemist. Juba 1945. aastal sooritasid Moskva jalgpallurid eduka turnee Lääne-Euroopasse. Järgmisel aastal võtsid Nõukogude kergejõustiklased esmakordselt osa Euroopa meistrivõistlustest ja võitsid kuus esikohta. 1947. aastal peetud EM-võistlustega avasid medaliteskoori ka maadlejad, kellest kontinendi meistri nimetuse said N. Belov, K. Koberidze ja Eesti nimekaim matimees Johannes Kotkas. Samal aastal osutus NSV Liidu korvpallikoondis tugevaimaks Euroopas.

1950. aastal peetud EM-võistlustel said Nõukogude kergejõustiklased juba üheksa esikohta. Järgmisel aastal kordasid korvpallurid 1947. aasta saavutust, tõstjad tegid aga EM-võistlustel «puhta töö», võites kõik kuldmedalid. Edukalt esineti ka teistel aladel. Nõukogude sport astus laial rindel maailma areenile ja saavutas Helsingi olümpiamängude eel palju hinnatavaid võite.

1951. aasta aprillikuus moodustati NSV Liidu Olümpiakomitee ning sama aasta oktoobris peetud NSV Liidu Olümpiakomitee esimesel istungil võeti vastu otsus osa võtta XV olümpiamängudest. Esmakordne start olümpiamängudel oli tõsiseks eksamiks mitte ainult meie sportlastele, vaid kogu Nõukogude spordiliikumisele tervi-

kuna. See oli omamoodi aruanne NSV Liidu kehakultuuri ja spordi arengust nõukogude võimu 35 aasta kestel.
XV olümpiamängud avati 19. juulil 1952. aastal. Avatseremoonial oli esindatud 67 riiki kokku 5469 sportlase ja sporditegelasega (üldse võttis mängudest osa 5869 sportlast 70 riigist). NSV Liit tõi Helsingisse 334 sportlast (neist 44 naist), kellest 295 tegid kaasa võistlustel. Avapidustustel oli Nõukogude delegatsioon kõige suurem, koosnedes 420 inimesest. Kaasavõistelnud sportlaste arvu järgi olid suuremad võistkonnad veel Ameerika Ühendriikidel (286), Soomel (260), Inglismaal (257), Prantsusmaal (244), Itaalial (226), Rootsil (206), Lääne-Saksamaal (205), Ungaril (186) ja Šveitsil (158).
Traditsioonilise olümpiatule tõi staadionile jooksukuulsus Paavo Nurmi, tule staadionitornis süütas teine legendaarne soome jooksja Hannes Kolehmainen ning kõigi võistlejate nimel andis vande alates 1928. aastast kõik mängud kaasa teinud võimleja Heikki Savolainen. Olümpiamängud kuulutas avatuks Soome president J. K. Paasikivi.
Kõikidel olümpiamängudel on olnud omad kangelased, kelle nimed on läinud kuldtähtedega spordiajalukku. 1912. aastal hiilgas Stokholmis Hannes Kolehmainen, 1924. aastal Pariisis Paavo Nurmi, 1936. aastal Berliinis Jesse Owens ja 1948. aastal Londonis Francina Blankers-Koen. Helsingi mänge võib nimetada Zatopeki mängudeks. Tšehhoslovakkia imetlusväärne atleet Emil Zatopek avas uue ajastu pikamaajooksudes juba 1948. aasta olümpiamängudel Londonis, kus ta võitis 10 000 m jooksus kuldmedali ja tuli poole lühemal võistlusmaal teiseks. Helsingi mängudel sai temast staier, kelle sarnast maailm polnud näinud Paavo Nurmi aegadest saadik: Zatopek startis 5000 m, 10 000 m ja maratonijooksus ning võitis kõigil kolmel alal kuldmedali. Veel neljaski «kuld» tuli Zatopeki perekonda: Emili abikaasa Dana võitis üllatuslikult odaviske. Seejuures on huvitav märkida — samal aastal (1922) ja samal päeval sündinud abielupaar sai kaks kuldmedalit samal päeval ja samal tunnil.
Kergejõustikus olid ameeriklased jälle «omas sõiduvees», võites esikohad ligi pooltel aladel. 800 m jooksus kordus Londoni mängude finaal: neegersportlased Malvin Whitfield (USA) ja Arthur Wint (Jamaika) konkureerisid omavahel esikoha pärast niisamuti nagu nelja aasta eest, kusjuures ka võitja Whitfieldi lõpuaeg (1.49,2) oli täpselt seesama mis Londonis. Zatopeki kõrval oli väljapaistvamaks kergejõustiklaseks USA kümnevõistleja Robert Mathias, kes kordas Londonis saavutatud olümpiavõitu. Võita kahtedel mängudel järgemööda esikoht kümnevõistluses — sellega pole ei enne ega pärast Helsingit toime tuldud.
Naiste aladel hiilgasid jooksudes austraallannad ning hüpetes Inglismaa, Uus-Meremaa ja Lõuna-Aafrika sportlased. Odaviskes,

kettaheites ja kuulitõukes domineerisid aga Nõukogude naised, võites üheksast medalist koguni seitse. Kergejõustikuvõistlused paistsid silma kõrgeklassiliste tagajärgede poolest — 95 sportlast (63 meest ja 32 naist) ületasid senised olümpiarekordid.

Võimlemises oli Nõukogude sportlaste ülekaal konkurentide ees ilmne. NSV Liidu võimlejad võitsid nii meeskondliku kui ka individuaalse mitmevõistluse meestele ja naistele. Parimaks võimlejaks mängudel oli Viktor Tšukarin, kes lisaks kahele kuldmedalile mitmevõistluses tuli esikohale veel hooglemises ja hüpetes ning sai hõbemedali rõngastel ja rööbaspuudel. Naiste mitmevõistluse olümpiavõitja Maria Gorohhovskaja saavutas kõikides harjutustes hõbemedali.

Klassikalises maadluses võitsid Nõukogude matimehed esikoha neljas kehakaalus kaheksast. Kaks kuldmedalit said ungarlased ning ühe rootslased ja soomlased. Vabamaadluses läks kaks esikohta NSV Liidu, Türgi ja Rootsi sportlastele, USA pidi rahulduma ühe võiduga, samuti Jaapan, kellele see oli esimene maadluskuld olümpiamängudel.

Tõstmises domineerisid NSV Liidu ja USA atleedid, kes loovutasid teiste riikide sportlastele 21 medalist ainult kaheksa. Kokku püstitasid tõstjad 11 olümpiarekordit, millest 5 ületasid ka kehtivad maailmarekordid.

Ka laskmises saavutati suurepäraseid tagajärgi. Nii ületasid hirvelaskmises nelja parema mehe tagajärjed kehtiva maailmarekordi. Uued maailmarekordid sündisid samuti vaba- ja väikepüssi standardi põlveltasendis, väikepüssi harjutuses 40 lasku lamades lasksid aga rumeenlane Josif Sarbu ja NSV Liidu laskur Boriss Andrejev maksimaalse tagajärje — 400 silma 400 võimalikust. Nõukogude laskurid esinesid eriti tublilt püssialadel, kus nad saavutasid neli medalit. Üllatajaks oli seejuures 20-aastane Anatoli Bogdanov kuldmedalivõiduga vabapüssi standardis. Kui laskmist seniajani peeti keskealiste meeste alaks, siis Helsingi mängud kummutasid selle seisukoha. Nii olid jahilaskmises olümpiavõitjaks tulnud kanadalane George Genereux ja kiirlaskmises hõbemedali võitnud ungarlane Szilard Kun alles 17-aastased, nendest aasta vanem oli kiirlaskmises viiendaks jäänud soomlane Pentti Linnasvuo, hilisemate mängude mitmekordne võitja. Laskuritest suutis Londonis saavutatud esikohta ainsana kaitsta ungarlane Karoly Takacs olümpia kiirlaskmises.

Vehklemises, kus omavahel samuti võistlesid kahe põlvkonna esindajad, kaalus vaekauss vanema generatsiooni kogemuste kasuks. Sellel alal oli olümpiavõitjate keskmiseks vanuseks 34 aastat. Meeste aladel domineerisid floretis prantslased, epees itaallased ja espadronis juba traditsiooniliselt ungarlased, kelle üleolekut ei suudetud ka seekord murda. Naiste floretis ei õnnestunud kahe-

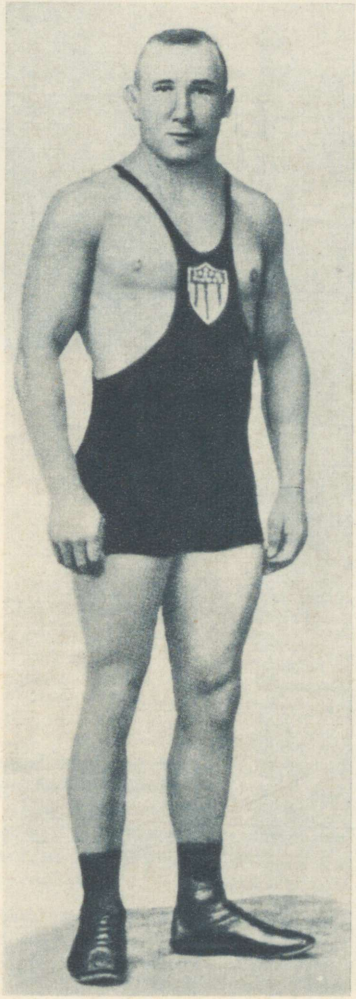
kordsel olümpiavõitjal (1936, 1948) ungarlannal Ilona Elekil saavutada kolmandat võitu, ta pidi leppima hõbemedaliga.
Nagu NSV Liidu sportlased klassikalises maadluses, nii võitsid ameeriklased poksis pooled kõikidest kuldmedalitest. Ülejäänud viiest esikohast said Soome, Itaalia, Tšehhoslovakkia, Poola ja Ungari igaüks ühe. Helsingi mängude poksiringist käis läbi kaks hilisemat profipoksi raskekaalu maailmameistrit — 18-aastane ameeriklane Floyd Patterson ja 20-aastane rootslane Jens Ingemar Johansson. Kui noor neegerpoksija (võistles II keskkaalus) juba Helsingis paistis silma haruldase tehnikaga ja võitis suure ülekaaluga kuldmedali, siis rootslane oli sunnitud koju sõitma sootuks ilma medalita, kuigi võistles finaalis: lõppkohtumises ei julgenud Johansson USA koguka neegri E. Sandersiga löökidevahetusse astuda ja jooksis ringis neegri rusikate eest ära, kuni kohtunikud ta lõpuks diskvalifitseerisid.
Helsingi mängude poksiringis praktiseeriti esmakordselt seda, et poolfinaalides kaotanud enam omavahel kolmanda koha selgitamiseks ei kohtu. See moodus jättis aga 3.—4. koha omanikud ilma medalita (hilisematel mängudel saavad mõlema poolfinaali kaotajad pronksmedali). Londoni mängude võitjatest suutis ainsana esikohta kaitsta ungarlaste poksikuulsus Laszlo Papp.
Korvpalliturniiril jäid ameeriklased endiselt võitmatuks, kuid maailma teiseks korvpallimaaks tõusis nüüd NSV Liit. Selline vahekord on korvpallirindel jäänud püsima tänapäevani.
Ujumisvõistlustel uuendati olümpiarekordeid eranditult kõikidel aladel. Kui meestest olid edukamateks ameeriklased, siis naiste aladel domineerisid ungarlannad. Ameeriklanna Patricia McCormick-Elsener, kes Londoni mängudel tuli tornihüpetes hõbe- ja hoolauahüpetes pronksmedalile, võitis nüüd mõlemad alad (ta kordas seda saavutust ka neli aastat hiljem Melbourne'is). Londonis võidetud esikohta kaitses Helsingis McCormicku kaasmaalane Samuel Lee meeste tornihüpetes.
Nõukogude sportlased tegid kaasa kõikidel mängude kavas olnud aladel peale maahoki ning ainult seitsmel alal (jalgpall, vehklemine, purjetamine, ratsutamine, jalgrattasõit, ujumine, kaasaegne viievõistlus) ei õnnestunud neil võita medalit. Seda suurem oli aga edu ülejäänud spordialadel. Kokkuvõttes saavutas NSV Liit Helsingi mängudel 106 medalit, neist 38 kuld-, 53 hõbe- ja 15 pronksmedalit. Võistluste käigus püstitasid Nõukogude sportlased üheksa olümpiarekordit, millest kaks olid ühtlasi maailma ja kolm Euroopa tipptulemused. Niisugune edu oli paljudele Lääne sporditegelastele suureks üllatuseks. Nõukogude spordile aga tähendas see triumfi, mis ilmekalt kriipsutas alla sotsialistliku kehakultuurisüsteemi eeliseid.
Nõukogudemaa spordidelegatsiooni edukale esinemisele andsid omapoolse panuse ka eesti sportlased. Pärast kuueteistkümneaas-

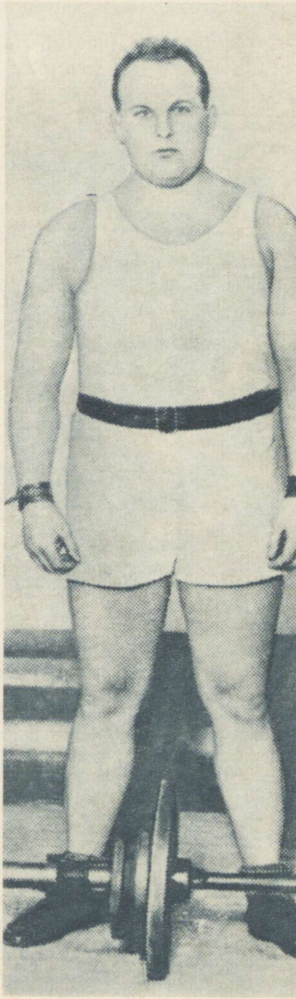

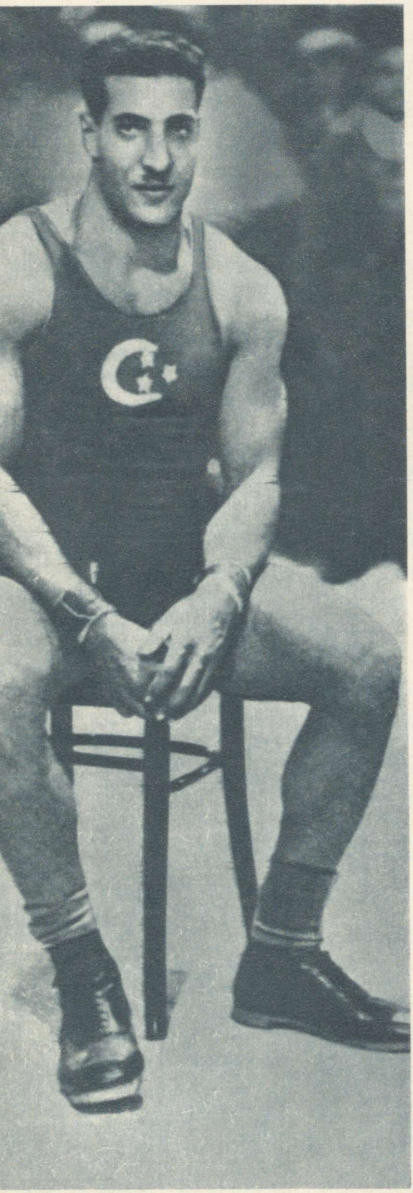
Voldemar Väli tõusis Euroopa parimaks sulgkaallaseks klassikalises maadluses 1926. aastal ning kaitses kontinendi meistritiitlit ka 1927. aastal. Niisuguse arengu loomulikuks jätkuks oli kuldmedalivõit Amsterdami olümpiamängudel.

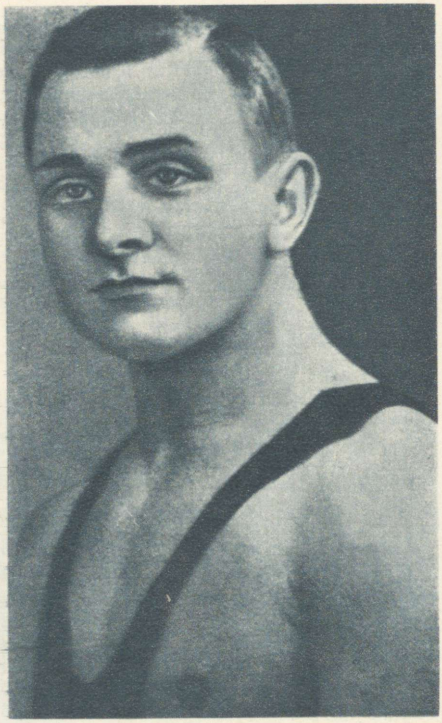
Eestlaste esimene tõsisem «maakuulamine» vabamaadluses lõppes üle ootuste hästi — Osvald Käpp võitis kergekaalus kuldmedali.

Noore Arnold Luhaääre olümpiadebüüt lõppes hõbemedalivõiduga. Oma tagajärgi pidevait parandades jäi Luhaäär paljudeks aastateks maailma tugevamate raskekaallaste hulka.

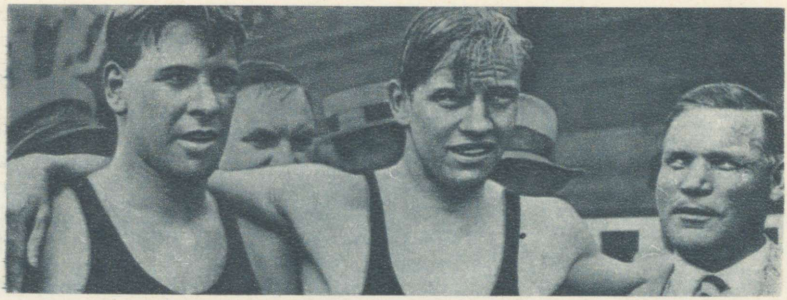

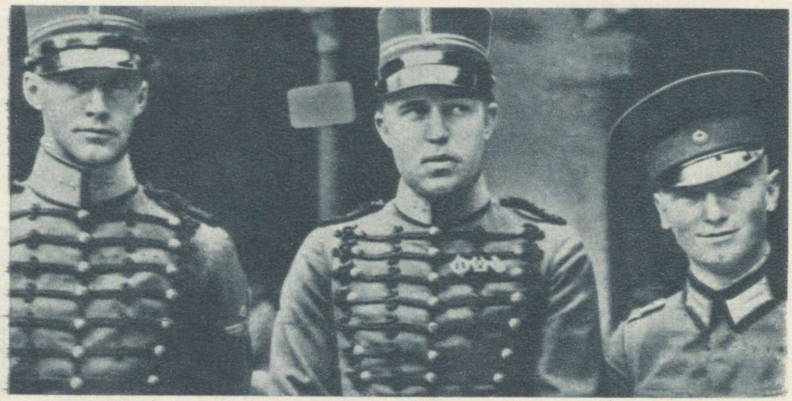

Egiptuse tõstja Saied Nosseir võitis Amsterdamis kuldmedali poolraskekaalus, pannes seega aluse egiptlaste hilisematele hiilgesaavutustele olümpiamängude tõstepõrandail.

Pariisi mängude võitja Eduard Pütsepp oli Amsterdami maadlusmatil vaieldamatult parim kärbeskaallane, kuid liigne enesekindlus röövis talt kuldmedali.

Amsterdami veerajal jätkus Andrew Charltoni (vasakul) ja Arne Borgi duell. Paremal rootsi vettehüppeveteran, Londoni mängude võitja Hjalmar Johansson, kes oli võtnud osa juba Ateena vahemängudest.

Kolm 1928. aasta olümpiamängude parimat kaasaegses viievõistluses. Vasakult rootslased Bo Lindman ja võitja Sven Thofelt, kes praegu on selle spordiala rahvusvahelise liidu president. Paremal pronksmedalile tulnud sakslane Helmuth Kahl.

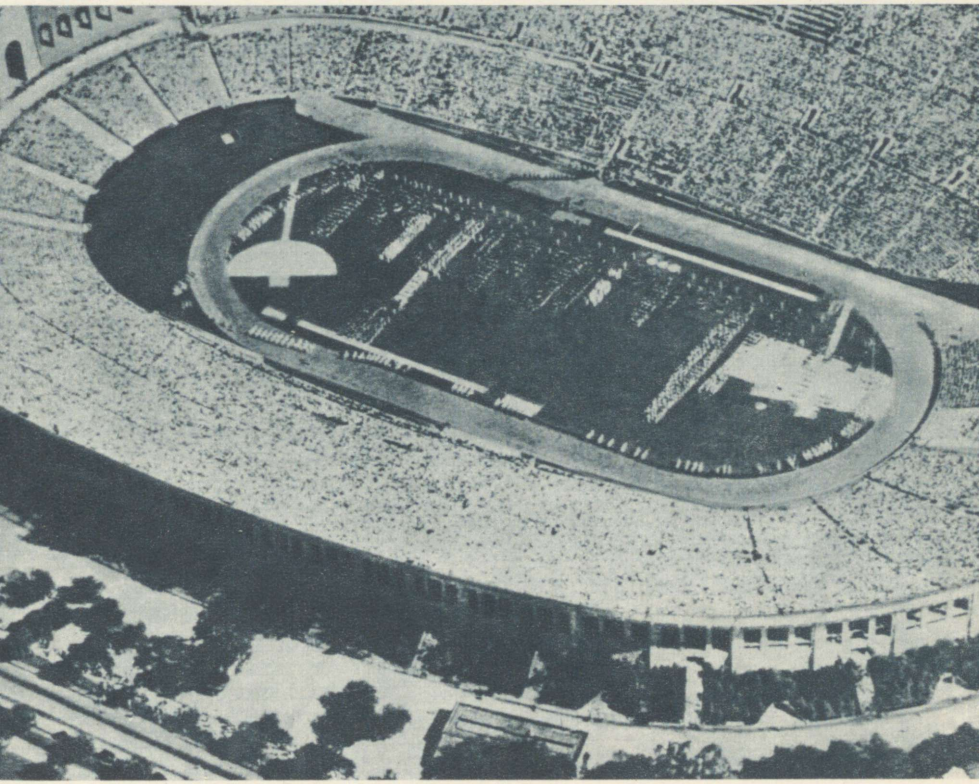

Niisugune nägi välja Amsterdami olümpiamängude sõudevõistluste areen. Esiplaanil ühelistel paatidel hõbemedali võitnud ameeriklane Kenneth Myers.

Uruguai jalgpallimeeskond, 1924. ja 1928. aasta olümpiavõitja.

Los Angelese olümpiastaadion 1932. aasta olümpiamängude avamisel.

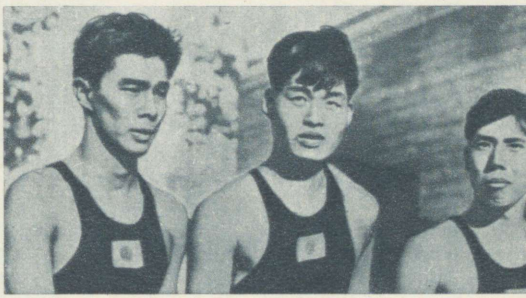
Matti Järvinen — odaviskeajaloo suurnimi. Los Angeleses tema poolt püstitatud olümpiarekord püsis ületamatuna kakskümmend aastat.

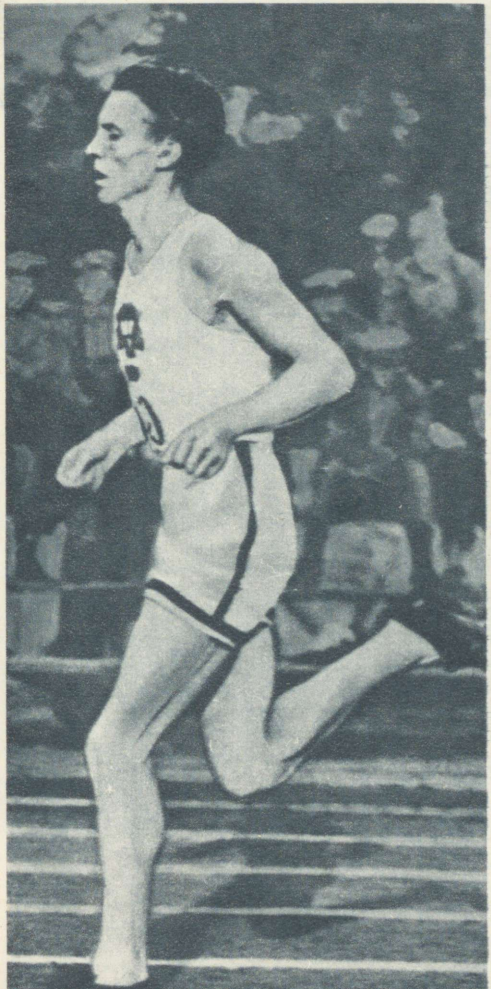
Soomlane Volmari Iso-Hollo võitis 3000 m takistusjooksu kahtedel olümpiamängudel järgemööda.

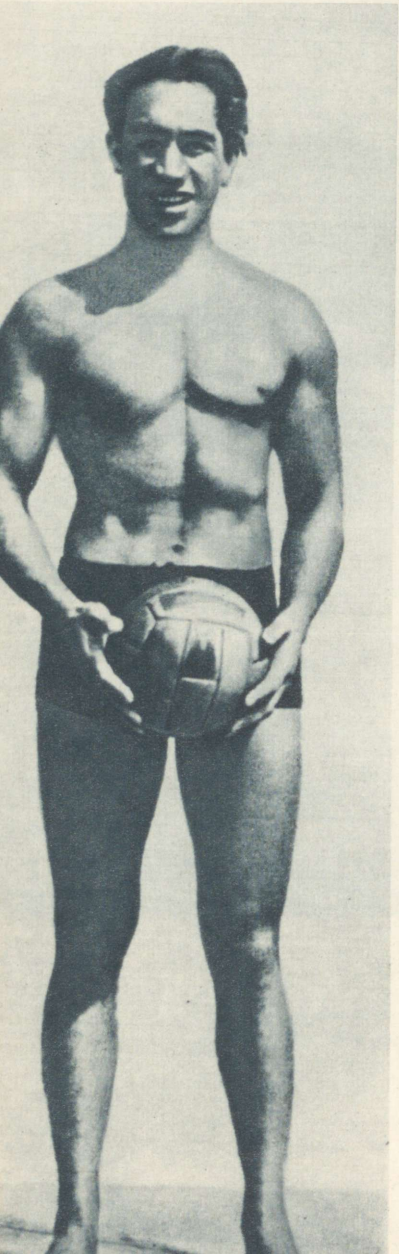
Põhjanaabrite jooksukuulsus Paavo Nurmi saabus Los Angelese mängudele taotlema maratonikulda, kuid oli ootamatu diskvalifitseerimise tõttu sunnitud istuma tribüünile pealtvaatajate hulka.

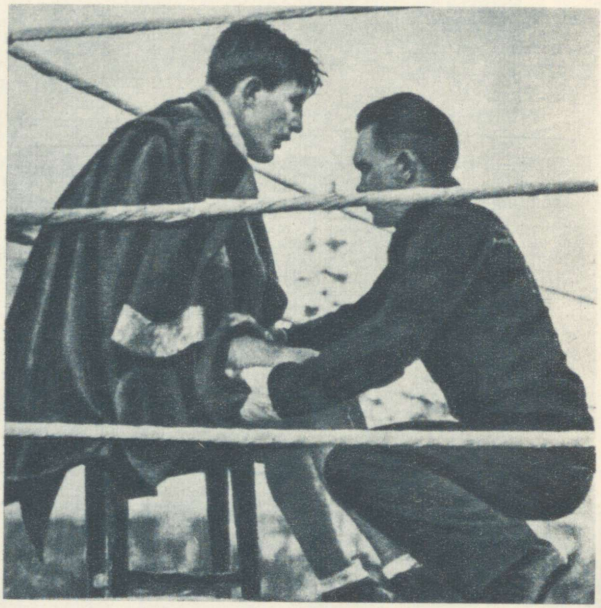
Los Angeleses üllatasid jaapani ujujad, võites individuaalaladel viieteistkümnest medalist kümme. Pildil jaapanlaste võidukas trio 100 m seliliujumises (vasakult): Kentaro Kawatsu, Masaji Kiyokawa ja Toshio Irie.

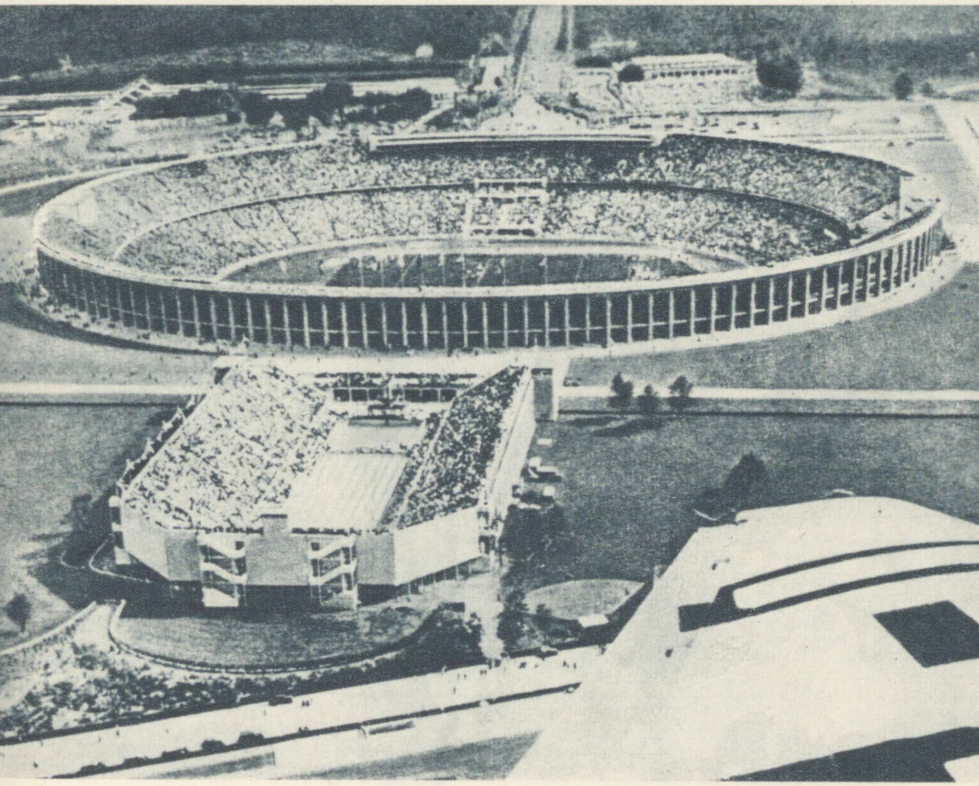

Havailase Duke Paoa Kahanamoku olümpiastaaž kestis 20 aastat — Los Angeleses võistles kahekordne olümpiavõitja veel kaasa USA veepallimeeskonnas.

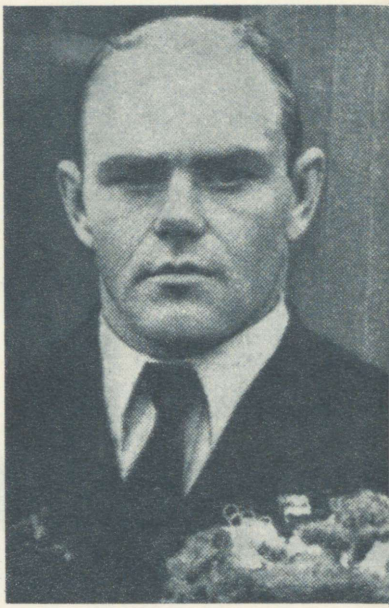
Soomlane Gunnar Bärlund amatöörina Los Angelese mängude poksiringis läbi ei löönud, küll aga hiljem elukutselisena. Pildil on Bärlund jäädvustatud koos oma treeneri, meie kõigi aegade ühe parima poksija Valter Palmiga.

Pealtvaatajaist viimase võimaluseni täiskiilutud olümpiastaadion ja olümpiaujula Berliinis 1936. aastal. Kokku võisid Reichssportfeldi spordibaasid ühekorraga mahutada veerand miljonit inimest.

Ka August Neo tõi Berliini Deutschlandhallest kaasa kaks medalit.

Berliini olümpiamängud meenutavad igale spordisõbrale kõigepealt Kristjan Palusalu nime. Ta osutus Berliini mängude parimaks maadlejaks, võites kuldmedalid nii vaba- kui ka klassikalises maadluses. Pildil on jäädvustatud kahekordse olümpiavõitja saabumine kodulinna.

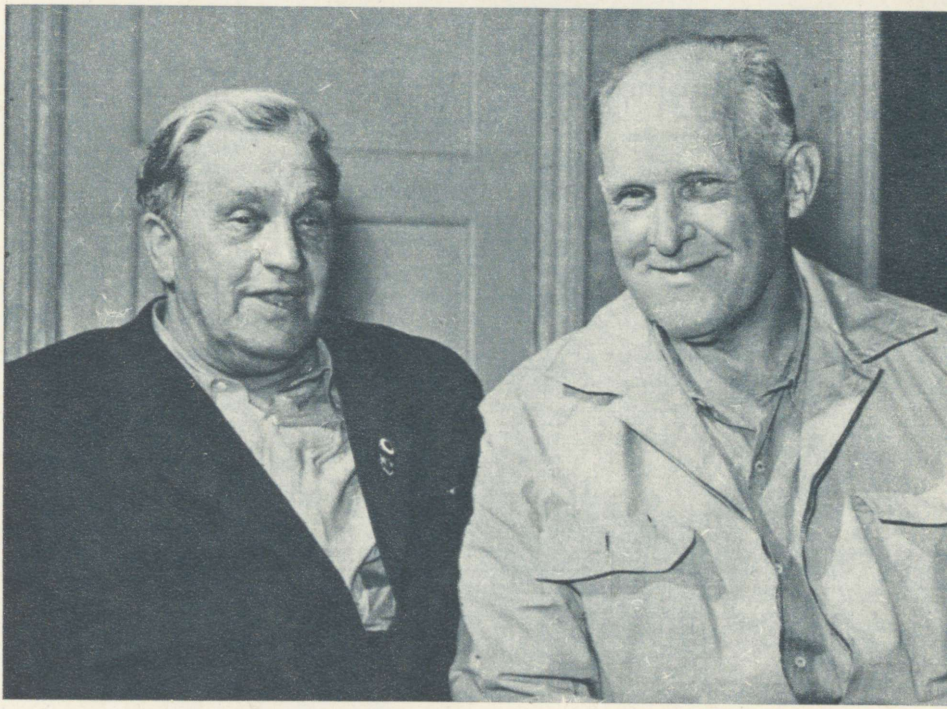

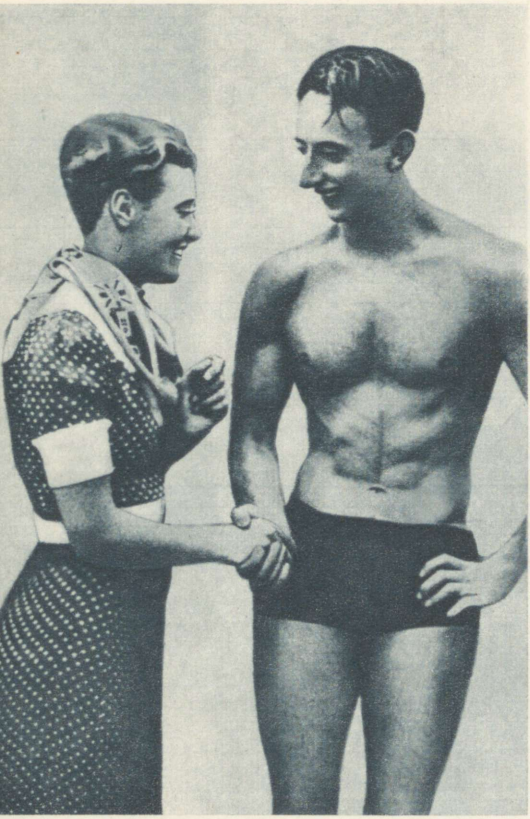

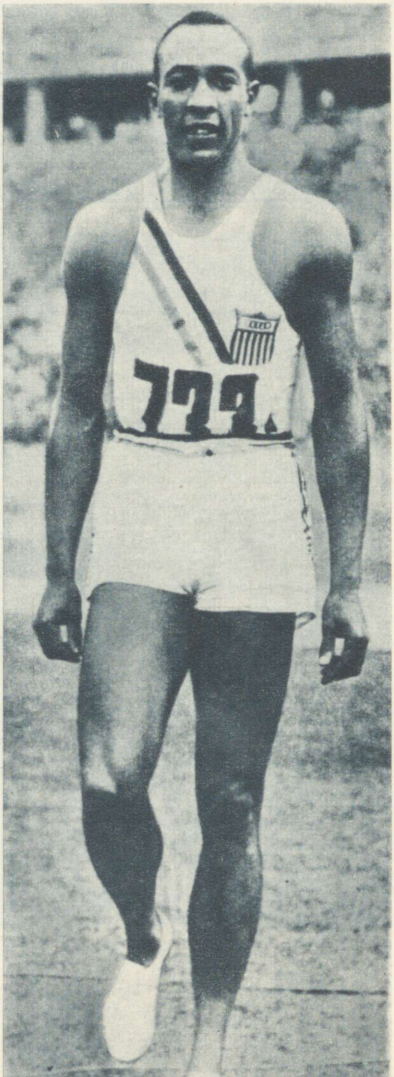
Berliini poksiringis hõbemedali võitnud Nikolai Stepulov ning Evald Seepere vastuvõtjate õlgadel Balti jaamas.

1961. aasta fotomälestus kahest tõstekuulsusest.
A. Luhaäär (paremal), kes 1928. a. Amsterdamis võitis «hõbeda» ja 1936. a. Berliinis «pronksi», koos A. Neulandiga.

Meeste 100 m vabaujumise olümpiavõitjaks tuli Berliinis üllatuslikult ungarlane Ferenc Csik. Teda õnnitleb palju aastaid ületamatuna püsinud naiste 100 m vabaujumise maailmarekordi omanik Willy den Ouden.

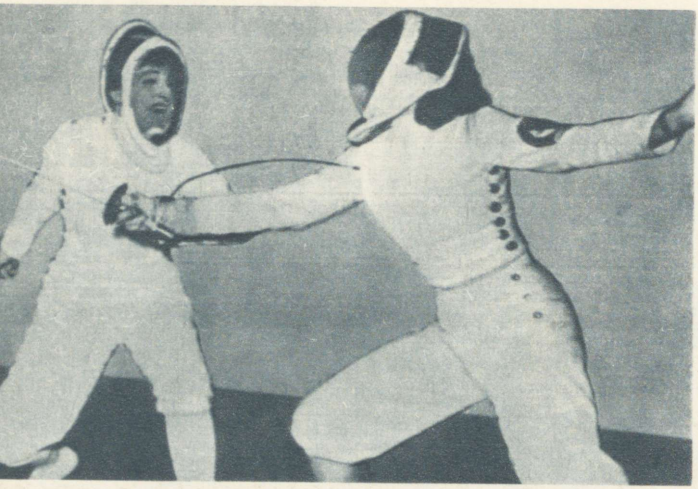
Berliini mängude edukaim sportlane, neljakordne olümpiavõitja Jesse Owens.

Frank Wykoff võitis USA meeskonna koosseisus 4×100 m teatejooksus kuldmedali Amsterdami, Los Angelese ja Berliini olümpiamängudel. Ületamatu saavutus sprinterilt.

Hendrika Mastenbroek viis 1936. aastal Berliinist «tulpide ja tuulikute maale» kaasa kolm kuld- ja ühe hõbemedali. Tütarlast saadab «Hollandi ujujate ema» Marie Braun, Amsterdami mängude ujumismedalite omanik.

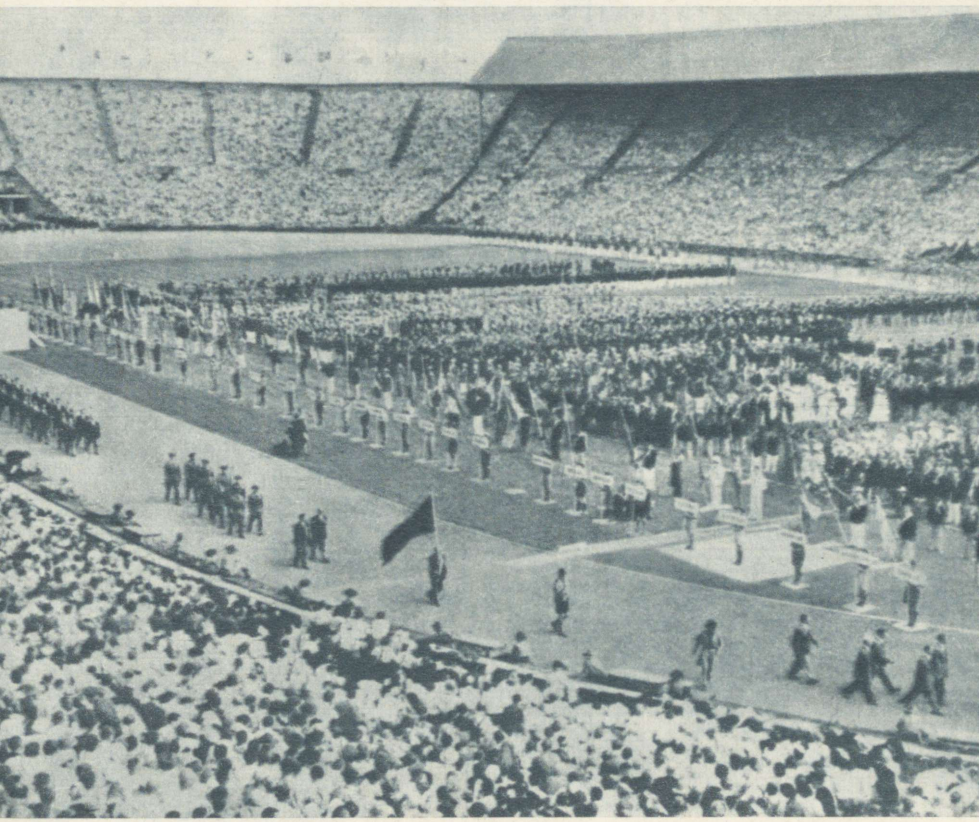

Berliinis sai alguse ka ungari vehkleja Ilona Eleki (vasakul) spordikarjäär, mis jätkus teistkordse olümpiavõiduga 1948. aastal Londonis ja lõppes hõbemedalivõiduga Helsingi olümpiamängudel.

Kahekordset maailmameistrit rootslast Thorsten Ullmanni tuleb lugeda maailma kõigi aegade parimaks püstolilaskuriks, kelle pikaajalisse võistlejastaaži «mahtusid» viied olümpiamängud. Berliinis võitis Ullmann ühe kuld- ja ühe pronksmedali.

Hetk Londoni olümpiamängude avamisest 1948. aastal.

Londoni 1948. a. olümpiamängude edukaimaks sportlaseks oli «lendav hollandlanna» — kergejõustiklane Francina Blankers-Koen, kes võitis neli kuldmedalit. Pildil näitab ta kodumaale naastes trofeesid tolliametnikule.

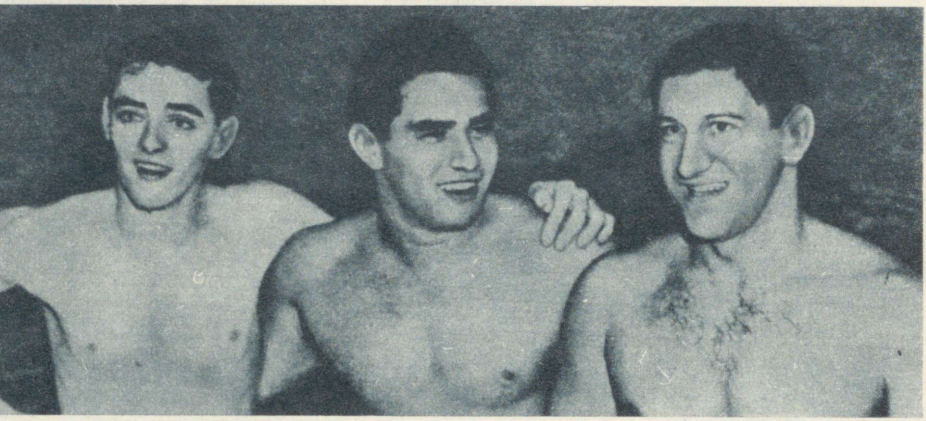
Emil Zatopek oli juba Londoni olümpiamängudel parim staier. Ent siin võidetud medalid olid alles «sissejuhatuseks».

Ungarlane Imre Nemeth võitis vasaraheites kuldmedali.

Delfo Cabrera jätkas Londonis argentiinlaste häid traditsioone maratonijooksus.

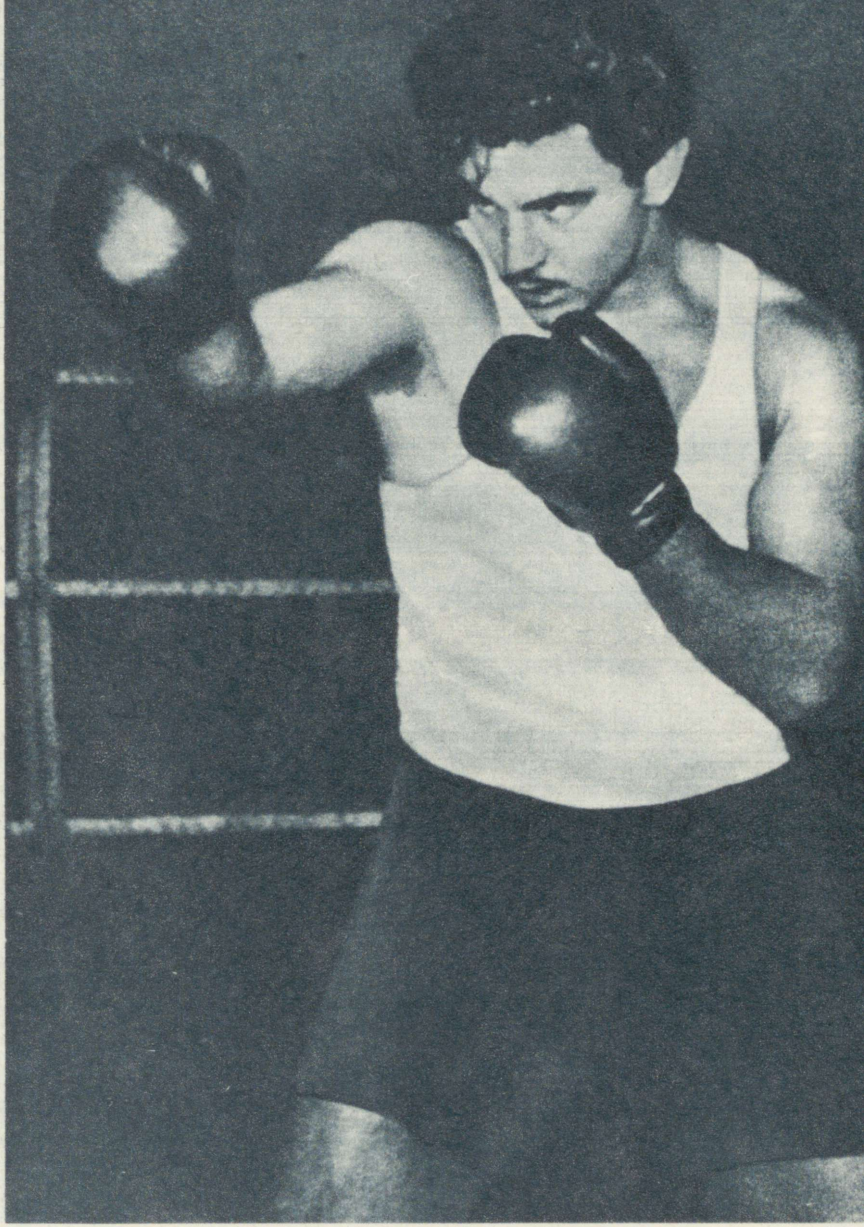

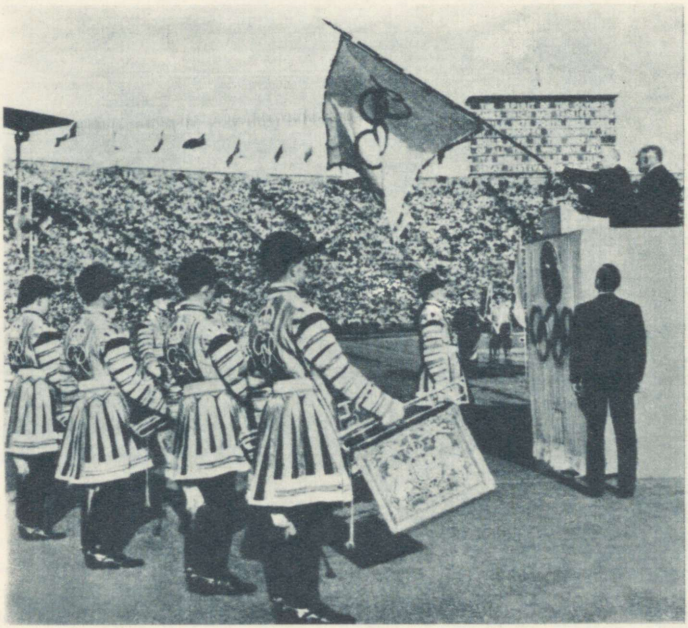
Pärast 400 m vabaujumise finaali. Vasakul teiseks jäänud James McLane (1500 m vabaujumise võitja), keskel võitja William Smith ja paremal kuuendaks jäänud prantslaste «suur pettumus» Alex Jany, kes aasta varem oli sellelsamal distantsil püstitanud maailmarekordi.

Võistluskaaslaste traditsiooniline õnnesoov kaasaegse viievõistluse võitjale rootslasele William Grutile.

Londoni olümpiamängud olid esimeseks pulgaks ungari poksikuulsuse Laszlo Papi karjääriredelis. Võitnud kuldmedali kolmedel olümpiamängudel (London, Helsingi, Melbourne), siirdus Papp elukutseliseks, kellena ta samuti püsis võitmatuna kuni võistlusspordist loobumiseni 1963. aastal.

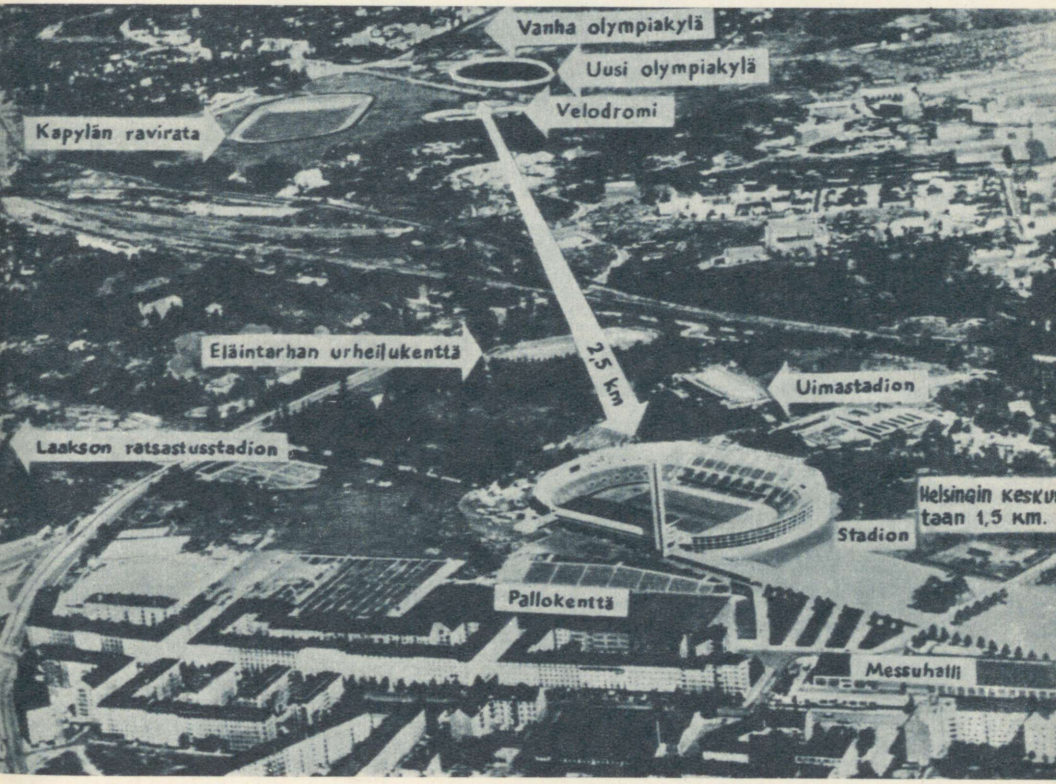

Maalilisel Henleyl on käimas olümpiamängude sõudevõistlused.

Pärast mängude lõppu anti olümpialipp hoiule Londoni meerile.

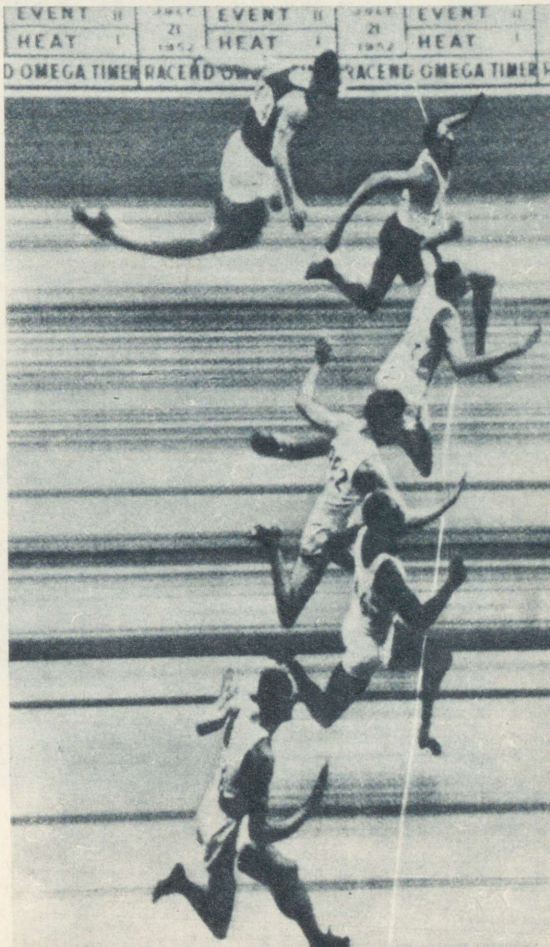
Helsingi olümpiamängudel asusid võistluspaigad üksteisest käegakatsutavas kauguses.

NEUVOSTOLIITTO

Viieteistkümnendatel olümpiamängudel süütas olümpiatule jooksukuulsus Paavo Nurmi.

NSV Liidu delegatsioon Helsingi olümpiamängude avamisel.

5000 m jooksus on algamas lõpusirge. Juhib Helsingi olümpiamängude kangelane Emil Zatopek, tema kannul prantslane Alain Mimoun ja sakslane Herbert Schade. Selles järjekorras nad ka lõpetasid. Kurvis on näha lamamas inglast Christopher Chatawayd. kelle!t kukkumine röövis võimaluse võita medal.

Nii registreeris fotoimpulss meeste 100 m jooksu finiši.

440
691

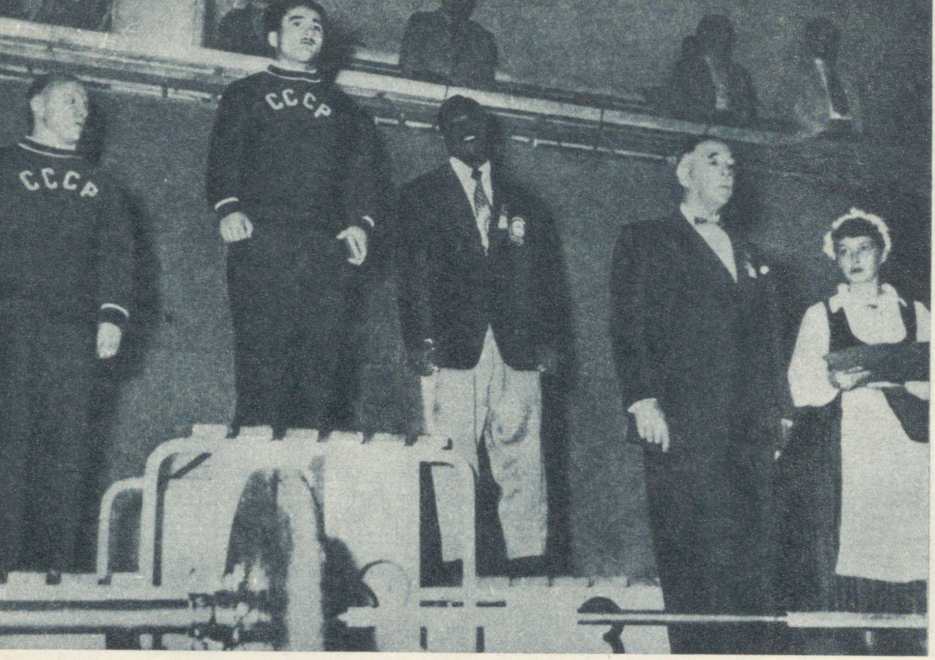

Johannes Kotkas jätkas kuldmedali-võiduga eestlaste kuulsusrikkaid maadlustraditsioone.

Pärast 28-aastast vaheaega said eestlased medalimehe ka kergejõustikus. Selleks osutus Bruno Junk, kes Helsingis võidetud pronksmedalit kaitses ka neli aastat hiljem Melbourne'is. Pildil — Bruno Junk rühib pronksmedali poole. Esiplaanil 10 km käimise võitja rootslane John Mikaelsson.

NSV Liidu korvpallikoondis, kelle koosseisus saavutasid hõbemedalid ka Heino Kruus (ülareas vasakult kolmas), Ilmar Kullam (ülareas vasakult kuues) ja koondise kapten Joann Lõssov (alumises reas paremalt teine).

Nelja kuld- ja kahe hõbemedaliga oli Viktor Tšukarin Helsingi olümpiamängude absoluutselt parim võimleja.

Maailma kolm parimat sulgkaallast tõstmises 1952. aastal. Vasakul Nikolai Saksonov, Rafael Tšimiskjan ja Trinidadi neeger Rodney Wilkes.

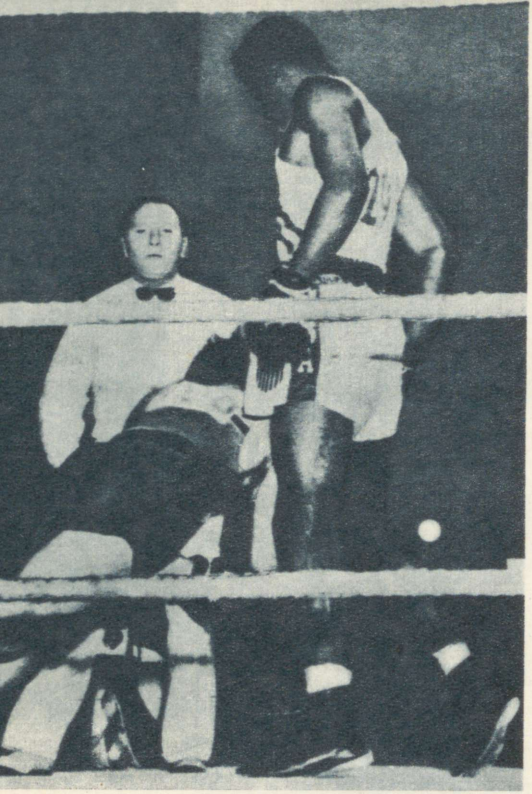
Patricia McCormik-Elsener võitis Helsingis kuldmedali nii hoolauakui ka tornihüpetes ning kordas seda saavutust ka neli aastat hiljem.

Ungari võidukas veepallimeeskond. Madjarite ülekaal sellel alal jätkub tänaseni ja nende kontos on juba viis veepallikulda olümpiamängudelt.

Helsingi olümpiamängude ujumisvõistlustel hiilgasid ungari naised, kes võitsid pooled kõikidest saadaolevatest medalitest, neist neli «kulda». Pildil Ungari teateujumise naiskond (vasakult): Ilona Novak, Judith Temes, Eva Novak ja Katalin Szöke.

Elukutseliste raskekaalu maailmameistri Floyd Pattersoni poksijakarjäär algas 18-aastaselt ülekaaluka kuldmedalivõiduga Helsingi olümpiamängudel. Fotol on moment nende mängude lühimast finaalvõistlusest: Patterson on löönud oma vastase rumeenlase Vasile Tita nokauti kohe esimese ringi algul.

Sõudmises ühelistel paatidel olümpiavõitjaks tulnud Juri Tjukalov.

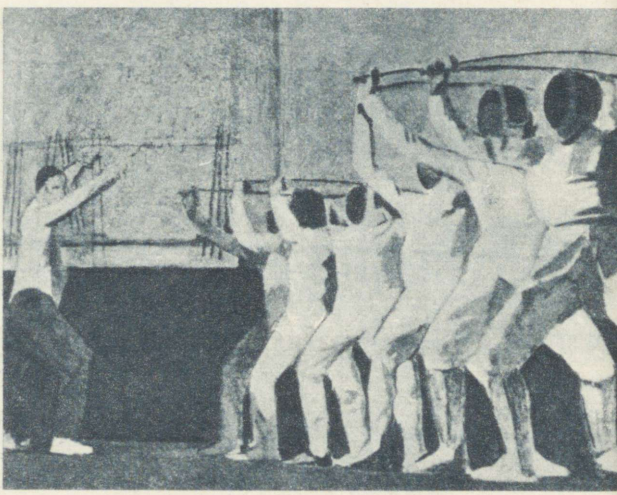

Vabapüssi standardi kolm parimat austamispjedestaalil (vasakult): šveitslane Robert Bürchler ja Nõukogude täpsuskütid Anatoli Bogdanov ja Lev Vainštein.

Ungarlaste kolmikvõit espadronidel. Vasakult Aladar Gerevich («hõbe»), Pal Kovacs («kuld») ja Tibor Berczelly. Neist Gerevich tegi kaasa kuued olümpiamängud (1932—1960)!

Poola kunstniku Stanislaw Wojciku «Vehklejad» Helsingi olümpiamängude kunstinäituselt.

Rootsi kunstniku Stig Blombergi lustakas teos «Maadlevad poisid», mis sai Berliini olümpiamängude kunstikonkursil pronksmedali.

Islandi kujuri Gudmundur Einarssoni skulptuurteos «Igavene olümpiatuli» Helsingi olümpiamängude kunstinäituselt.

tast vaheaega pääsesid eestlased jälle olümpiamängude austamispjedestaalile. Meie maadluskorüfee Johannes Kotkas võttis Helsingis vastu oma kauaaegse ja võituderohke sportlasetee kõrgeima autasu — kuldmedali. Hõbemedali said NSV Liidu korvpallikoondise liikmed Ilmar Kullam, Heino Kruus ja koondise kapten Joann Lõssov. Kergejõustiklastest võitis Bruno Junk 10 km käimises pronksmedali. Kõigi Nõukogude sportlaste (sealhulgas ka eestlaste) esinemise kohta leiab lugeja andmed statistilisest osast.

Tublilt esinesid Helsingis ka rahvademokraatiamaade sportlased, eeskätt ungarlased, kes võitsid kokku 42 medalit (16 «kulda», 10 «hõbedat» ja 16 «pronksi»). Kümne parema spordimaa hulka tõusid ka tšehhid, viies Helsingist kaasa 7 kuld-, 3 hõbe- ja 3 pronksmedalit. Sotsialismimaade atleetide võidud murdsid Ameerika Ühendriikide sportlaste hegemoonia, kes mitmekümne aasta vältel olid harjunud olema olümpiamängude parimad. Helsingi mängude riikidevahelises paremusjärjestuses jagunesid punktid NSV Liidu ja USA vahel võrdselt — «gigantide matš» jäi seekord viiki. XV olümpiamängudel pääsesid punktisaajateks (s. o. üksikutel võistlusaladel kuue parema hulka) 49 riigi esindajad. Paremusjärjestus oli selline:

1. Nõukogude Liit ja Ameerika Ühendriigid 494; 3. Ungari 258; 4. Rootsi 233,5; 5. Lääne-Saksamaa 173,5; 6. Soome 144,5; 7. Itaalia ja Prantsusmaa 136,5; 9. Inglismaa 107; 10. Tšehhoslovakkia 95; 11. Šveits 91; 12. Austraalia 79; 13. Jaapan 75; 14. Lõuna-Aafrika 61,5; 15. Argentiina ja Taani 52,5, 17. Norra ja Holland 45; 19. Iraan 40; 20. Jamaika 33; 21. Türgi 32; 22. Rumeenia 30,5; 23. Belgia 28; 24. Kanada 27; 25. Poola 24; 26. Brasiilia, Austria ja Egiptus 23; 29. Jugoslaavia 19; 30. Lõuna-Korea 16,5; 31. Uus-Meremaa 16; 32. Tšiili, Luksemburg ja India 14; 35. Mehhiko ja Liibanon 12; 37. Portugal 11; 38. Uruguai ja Trinidad 8; 40. Iiri 6; 41. Hispaania 5; 42. Bulgaaria 4,5; 43. Venetsueela ja Filipiinid 4; 45. Kuuba ja Pakistan 3; 47. Kreeka ja Bahama 2; 49. Singapur 1.

XV OLÜMPIAMÄNGUD

Helsingi 1952, 19. juuli — 3. august

KERGEJÕUSTIK

MEHED

100 m (72): 1. L. Remigino, USA 10,4; 2. H. McKenley, Jam. 10,4; 3. E. Mc Donald Bailey, Ingl. 10,4; 4. F. Smith, USA 10,4; 5. V. Suharev, NSVL 10,5; 6. J. Treloar, Austrl. 10,5. Võitja selgitati fotofiniši abil. V. Suharev võitis eeljooksu (10,7) ning oli vahejooksus (10,7) ja poolfinaalis (10,6) kolmas. L. Sanadze (11,0) ja M. Kazantsev (11,0) ei pääsenud eeljooksust kaugemale.

200 m (71): 1. A. Stanfield, USA 20,7; 2. T. Baker, USA 20,8; 3. J. Gathers, USA 20,8; 4. E. McDonald Bailey, Ingl. 21,0; 5. L. Laing, Jam. 21,2; 6. G. Bonnhoff, Arg. 21,3. V. Suhharev võitis eeljooksu (21,9) ja oli vahejooksus kolmas (21,7). L. Sanadze jäi eeljooksus teiseks (22,1) ja vahejooksus neljandaks (22,1).

400 m (71): 1. G. Rhoden, Jam. 45,9; 2. H. McKenley, Jam. 45,9; 3. O. Matson, USA 46,8; 4. K.-F. Haas, Saksa FV 47,0; 5. A. Wint, Jam. 47,0; 6. M. Whitfield, USA 47,1. A. Ignatjev võitis eeljooksu (48,1), oli vahejooksus kolmas (48,0), kuid jäi poolfinaalis viiendaks (47,4) ja finaali ei pääsenud. J. Litujev (48,8) ja E. Pilags (49,2) ei saanud eeljooksust edasi.

800 m (50): 1. M. Whitfield, USA 1.49,2; 2. A. Wint, Jam. 1.49,4; 3. H. Ulzheimer, Saksa FV 1.49,7; 4. G. Nielsen, Taani 1.49,7; 5. A. Webster, Ingl. 1.50,2; 6. G. Steines, Saksa FV 1.50,6, G. Ivakin oli eeljooksus viies (1.56,4), G. Modoi eeljooksus kolmas (1.55,8) ja vahejooksus seitsmes (1.55,7), R. Tševgun eeljooksus teine (1.51,8) ja vahejooksus seitsmes (1.52,8).

1500 m (52): 1. J. Barthel, Luks. 3.45,2; 2. R. McMillen, USA 3.45,2; 3. W. Lueg, Saksa FV 3.45,4; 4. R. Bannister, Ingl. 3.46,0; 5. R. El Mabrouk, Prants. 3.46,0; 6. R. Lamers, Saksa FV 3.46,8. N. Kutsurin oli eeljooksus kaheksas (4.03,6), N. Belokurov eeljooksus neljas (3.56,4) ja vahejooksus üheteistkümnes (3.55,6), M. Velsvebel eeljooksus neljas (3.52,6) ja vahejooksus, kus ta juhtis esimesed 800 m, üheteistkümnes (3.52,6).

5000 m (45): 1. E. Zatopek, Tšehh. 14.06,6; 2. A. Mimoun, Prants. 14.07,4; 3. H. Schade, Saksa FV 14.08,6; 4. G. Pirie, Ingl. 14.18,0; 5. C. Chataway, Ingl. 14.18,0 (kukkus 100 m enne finišit); 6. L. Perry, Austrl. 14.23,6; 10. A. Anufrijev, NSVL 14.31,4 (võitis eeljooksu — 14.23,6). N. Popov (14.28,6) ja I. Semjonov (14.28,8) eeljooksust finaali ei pääsenud.

10 000 m (33): 1. E. Zatopek, Tšehh. 29.17,0; 2. A. Mimoun, Prants. 29.32,8; 3. A. Anufrijev, NSVL 29.48,2; 4. H. Posti, Soome 29.51,4; 5. F. Sando, Ingl. 29.51,8; 6. V. Nyström, Rootsi 29.54,8; 9. I. Požidajev, NSVL 30.13,4; 11. N. Popov, NSVL 30.24,2.

Maraton (66): 1. E. Zatopek, Tšehh. 2:23.03,2; 2. R. Gorno, Arg. 2:25.35,0; 3. G. Jansson, Rootsi 2:26,07,0; 4. Y. Choi, L.-Korea 2:26.36,0; 5. V. Karvonen, Soome 2:26.41,8; 6. D. Cabrera, Arg. 2:26.42,4; 20. J. Moskatsenkov, NSVL 2:34.43,8; 27. F. Vanin, NSVL 2:38.22,0; 28. G. Sutškov, NSVL 2.38.28,8. Jooksu katkestas 13 võistlejat.

110 m tj. (30): 1. H. Dillard, USA 13,7; 2. J. Davis, USA 13,7; 3. A. Barnard, USA 14,1; 4. J. Bulantšik, NSVL 14,5 (võitis eeljooksu 14,4 ja oli vahejooksus teine — 14,5); 5. K. Doubleday, Austrl. 14,7; 6. R. Weinberg, Austrl. 14,8. S. Popov oli eeljooksus teine (14,8) ja vahejooksus neljas (14,7).

400 m tj. (40): 1. C. Moore, USA 50,8; 2. J. Litujev, NSVL 51,3 (oli võidukas eeljooksus — 53,5, vahejooksus — 52,2 ja poolfinaalis — 51,8); 3. J. Holland, U.-Mer. 52,2; 4. A. Julin, NSVL 52,8 (oli

eeljooksus esimene — 53,6, vahejooksus teine — 52,4 ja poolfinaalis kolmas — 52,1); 5. H. Whittle, Ingl. 53,1; 6. A. Filiput, It. 54,4. Kolmas NSV Liidu võistleja T. Lunjev võitis küll eeljooksu (54,3) ja vahejooksu (52,7), kuid jäi poolfinaalis kuuendaks (53,1).

3000 m tak. (35): 1. H. Ashenfelter, USA 8.45,4; 2. V. Kazantsev, NSVL 8,51,6 (võitis eeljooksu olümpiarekordiga 8.51,6); 3. J. Disley, Ingl. 8.51,8; 4. O. Rinteenpää, Soome 8.55,2; 5. C. Söderberg, Rootsi 8.55,6; 6. G. Hesselmann, Saksa FV 8.55,8; 7. M. Saltõkov, NSVL 8.56,2 (eeljooksus teine — 8.55,8). NSV Liidu kolmas jooksja F. Marulin oli eeljooksus viies (9.08,4) ja jäi finaalist välja.

4×100 m (22): 1. USA (Smith, Dillard, Remigino, Stanfield) 40,1; 2. NSV Liit (Tokarev, Kaljajev, Sanadze, Suhharev) 40,3; 3. Ungari (Zarandi, Varasdi, Csanyi, Goldovanyi) 40,5; 4. Inglismaa (McDonald Bailey, Jack, Gregory, Shenton) 40,6; 5. Prantsusmaa (Porthault, Bally, Camus, Bonino) 40,9; 6. Tšehhoslovakkia (Brož, David, Horčic, Pospišil) 41,2. NSV Liidu meeskond oli oma eeljooksus esimene (41,3) ja vahejooksus teine (40,7).

4×400 m (18): 1. Jamaika (Wint 46,8 — Laing 46,8 — McKenley 45,1 — Rhoden 45,2) 3.03,9; 2. USA (Matson 46,8 — Cole 45,6 — Moore 46,4 — Whitfield 45,2); 3.04,0; 3. Saksa FV (Steines 47,0 — Geister 46,6 — Ulzheimer 47,2 — Haas 45,8) 3.06,6; 4. Kanada (Clement 49,0 — Hutchins 47,0 — Carroll 46,0 — Lavery 47,3) 3.09,3; 5. Inglismaa (Lewis 47,9 — Dick 47,4 — Higgins 47,4 — Stacey 47,3) 3.10,0; 6. Prantsusmaa (Goudeau, Bart, Degats, Martin du Gard) 3.10,1. NSV Liidu meeskond (Ignatjev 47,9 — Slepnjov 49,0 — Pilags 48,3 — Litujev 47,3) jäi eeljooksus ajaga 3.12,5 kolmandaks ja finaali ei pääsenud.

10 km käimine (23): 1. J. Mikaelsson, Rootsi 45.02,8; 2. F. Schwab, Šveits 45.41,0; 3. B. Junk, NSVL 45.41,0; 4. L. Chevalier, Prants. 45.50,4; 5. G. Coleman, Ingl. 46.06,8; 6. I. Jarmõš, NSVL 46.07,0. B. Junk võitis eelvõistluse (45.05,8), edestades sealjuures hilisemat olümpiavõitjat. Eelvõistlustel diskvalifitseeriti 5 võistlejat, sealhulgas NSV Liidu esindaja P. Zeltinš.

50 km käimine (31): 1. G. Dordoni, It. 4:28.07,8; 2. J. Doležal, Tšehh. 4:30.17,8; 3. A. Roka, Ung. 4:31.27,2; 4. G. Whitlock, Ingl. 4:32.21,0; 5. S. Lobastov, NSVL 4:32.34,2; 6. V. Uhhov, NSVL 4:32.51,6; 11. Berliini mängude võitja H. Whitlock, Ingl. 4:45.12,6; 23. P. Kazankov, NSVL 5:02.37,8. Distantsi katkestas 3 võistlejat.

Kõrgus (36): 1. W. Davis, USA 2.04; 2. K. Wiesner, USA 2.01; 3. J. Telles da Conceicao, Bras. 1.98; 4. G. Svensson, Rootsi 1.98; 5. R. Pavitt, Ingl. 1.95; 6. I. Söter, Rum. 1.95; 13. J. Iljassov, NSVL 1.90; 28. J. Vansovitš, NSVL 1.80. Kvalifikatsiooninormi (1.87) ületas 28 võistlejat.

Teivas (26): 1. R. Richards, USA 4.55; 2. D. Laz, USA 4.50; 3. R. Lundberg, Rootsi 4.40; 4. P. Denissenko, NSVL 4.40; 5. V. Olenius, Soome 4.30; 6. B. Sawada, Jaapan 4.20; 7. V. Bražnik, NSVL 4.20; 8. V. Knjazev, NSVL 4.20. Kvalifikatsiooninormi (4.00) ületas 19 võistlejat.

Kaugus (27): 1. J. Biffle, USA 7.57; 2. M. Gourdine, USA 7.53; 3. Ö. Földesi, Ung. 7.30; 4. A. Facanha de Sa, Bras. 7.23; 5. J. Valtonen, Soome 7.16; 6. L. Grigorjev, NSVL 7.14. Kvalifikatsiooninorm oli 7.20. Kuna eelvõistlustel täitis normi ainult seitse võistlejat, lubati finaali 12 paremat. Finaalist jäid välja NSV Liidu esindajad N. Andrjuštšenko (6.74) ja B. Madatov (ei saanud kolme hüppega tulemust). Finaalis hüppas esikohapretendent, ameeriklane G. Brown, kolm korda ligi 8 m, kuid astus äratõukel iga kord üle paku. Seesama saatus tabas ka tugevat hollandlast H. Visserit. Nii jäi võitja tagajärg nõrgemaks isegi 1912. a. Stokholmi mängude võitja omast.

Kolmik (35): 1. A. Ferreira da Silva, Bras. 16.22; 2. L. Štšerbakov, NSVL 15.98; 3. A. Devonish, Venetsueela 15.52; 4. W. Ashbaugh, USA 15.39; 5. R. Nilsen, Norra 15.13; 6. Y. Iimuro, Jaapan 14.99. Kvalifikatsiooninormi (14.55) ületas 15 võistlejat. Teine NSV Liidu esindaja V. Filippov ei võistelnud kaasa.

Kuul (20): 1. P. O'Brien, USA 17.41; 2. C. Hooper, USA 17.39; 3. J. Fuchs, USA 17.06; 4. O. Grigalka, NSVL 16.78; 5. R. Nilsson, Rootsi 16.55; 6. J. Savidge, Ingl. 16.19; 7. G. Fjodorov, NSVL 16.06. Kvalifikatsiooninormi (14.60) ületas 13 võistlejat.

Ketas (32): 1. S. Iness, USA 55.03; 2. A. Consolini, It. 53,78; 3. J. Dillion, USA 53.28; 4. F. Gordien, USA 52.66; 5. F. Klics, Ung. 51.13; 6. O. Grigalka, NSVL 50.71; 10. B. Matvejev, NSVL 48.70; 11. B. Butenko, NSVL 48.15. Kvalifikatsiooninormi (46.00) ületas 17 võistlejat.

Vasar (33): 1. J. Csermak, Ung. 60.34; 2. K. Storch, Saksa FV 58.86; 3. I. Nemeth, Ung. 57.74; 4. J. Dadak, Tšehh. 56.81; 5. N. Redkin, NSVL 56.55; 6. K. Wolf, Saksa FV 56.49; 8. G. Dõbenko, NSVL 55.03. M. Krivonossov heitis eelvõistlustel 51.15, kuid finaalis astus kolmel korral ringist välja ega saanud tulemust. Kvalifikatsiooninormi (49 m) ületas 25 võistlejat.

Oda (26): 1. C. Young, USA 73.78; 2. W. Miller, USA 72.46; 3. T. Hyytiäinen, Soome 71.89; 4. V. Tsõbulenko, NSVL 71.72; 5. V. Dangubič, Jug. 70.55; 6. V. Kuznetsov, NSVL 70.37; 13. J. Štšerbakov, NSVL 64.52. Kvalifikatsiooninormi (64.00) ületas 17 võistlejat.

Kümnevõistlus (28): Tabelis on alade järjekord: 100 m, kaugus, kuul, kõrgus, 400 m, 110 m tõkk., ketas, teivas, oda, 1500 m, ning üldpunktid. Seitse võistlejat katkestas, nende hulgas ka NSV Liidu esindaja P. Koževnikov (pärast teist ala; 100 m 11,4 ja kaugus 5.80).

1. R. Mathias,	10,9	6.98	15.30	1.90	50,2	14,7	46.89	4.00	59.21	4.50,8	7887
2. M. Campbell,	10,7	6.74	13.89	1.85	50,9	14,5	40.50	3.30	54.54	5.07,2	6975
3. F. Simmons, kõik USA	11,5	7.06	13.18	1.92	51,1	15,0	37.77	3.60	54.69	4.53,4	6788
4. V. Volkov, NSVL	11,4	7.09	12.62	1.75	51,2	15,8	38.04	3.80	56.68	4.33,2	6674
5. S. Hipp, Saksa FV	11,4	6.85	13.26	1.75	51,3	16,1	45.84	3.50	54.14	4.57,2	6449
6. G. Widenfeldt, Rootsi	11,4	6.76	11.61	1.94	51,3	16,1	39.53	3.50	49.36	4.38,6	6388
10. S. Kuznetsov, NSVL	11,4	7.09	11.71	1.65	52,8	16,4	41.04	3.60	43.19	4.42,0	5937

NAISED

100 m (56): 1. M. Jackson, Austrl. 11,5; 2. D. Hasenjäger, L.-Aafr. 11,8; 3. S. Strickland (de la Hunty), Austrl. 11,9; 4. W. Cripps, Austrl. 11,9; 5. M. Sander, Saksa FV 12,0; 6. M. Faggs, USA 12,1. N. Hnõkina eel- ja vahejooksus (1) 12,0, poolfinaalis 12,1 (4). V. Kalašnikova eeljooksus 12,2, vahejooksus (2.) ja poolfinaalis (5.) 12,1. I. Turova eeljooksus (2.) 12,0, vahejooksus (4.) 12,1.

200 m (38): 1. M. Jackson, Austrl. 23,7; 2. B. Brouwer, Holl. 24,2; 3. N. Hnõkina, NSVL 24,2; 4. W. Cripps, Austrl. 24,2; 5. H. Klein, Saksa FV 24,6; 6. D. Hasenjäger, L.-Aafr. 24,6. F. Kazantseva eeljooksus 25,7 (5.). J. Setšenova eeljooksus 25,4 (1.), vahejooksus 25,2 (5.).

80 m tj. (33): 1. S. Strickland (de la Hunty), Austrl. 10,9; 2. M. Golubnitšaja, NSVL 11,1; 3. M. Sander, Saksa FV 11,1; 4. A. Seonbuchner, Saksa FV 11,2; 5. J. Desforges, Ingl. 11,6. F. Blankers-Koen (Holl.) kukkus finaalis ja katkestas. J. Gokieli eeljooksus 11,5 (1.), vahejooksus 11,1 (4.). A. Aleksandrova eeljooksus 11,5 (3.).

4×100 m (15): 1. USA (Faggs, Jones, Morreau, Hardy) 45,9; 2. Saksa FV (Knab, Sander, Klein, Petersen) 45,9; 3. Inglismaa (Cheeseman, Foulds, Desfoges, Armitage) 46,2; 4. NSV Liit (Turova, Setšenova, Hnõkina, Kalašnikova) 46,3; 5. Austraalia (Strickland (de la Hunty), Johnson, Cripps, Jackson) 46,6; 6. Holland (de Jongh, Brouwer, Büch, Lust) 47,8.

Kõrgus (17): 1. E. Brand, L.-Aafr. 1.67; 2. S. Lerwill, Ingl. 1.65; 3. A. Tšudina, NSVL 1.63; 4. T. Hopkins, Ingl. 1.58; 5. O. Modrachova, Tšehhosl. 1.58; 6. F. Schenk, Austria 1.58; 7. N. Kossova, NSVL 1.58; 11. G. Ganeker, NSVL 1.55.

Kaugus (34): 1. Y. Williams, U.-Mer. 6.24; 2. A. Tšudina, NSVL 6.14; 3. S. Cawley, Ingl. 5.92; 4. I. Schmelzer, Saksa FV 5.90; 5. W. Lust, Holl. 5.81; 6. N. Tjurkina, NSVL 5.81; 11. V. Litujeva, NSVL 5.65. Kvalifikatsiooninormi (5.30) ületas 24 võistlejat.

Kuul (20): 1. G. Zõbina, NSVL 15.28; 2. M. Werner, Saksa FV 14.57; 3. K. Totšenova, NSVL 14.50; 4. T. Tõškevitš, NSVL 14.42; 5. G. Kille, Saksa FV 13.84; 6. Y. Williams, U.-Mer. 13.35. Kvalifikatsiooninormi (12.30) ületas 14 võistlejat.

Ketas (20): 1. N. Romaškova, NSVL 51.42; 2. J. Bagrjantseva, NSVL 47.08; 3. N. Dumbadze, NSVL 46.29; 4. T. Yoshino, Jaapan 43.81; 5. E. Haidegger, Austria 43.49; 6. L. Manoliu, Rum. 42.65. Kvalifikatsiooninormi (36.00) ei ületanud ainult kaks võistlejat.

Oda (19): 1. D. Zatopkova, Tšehh. 50.47; 2. A. Tšudina, NSVL 50.01; 3. J. Gortšakova, NSVL 49.76; 4. G. Zõbina, NSVL 48.35; 5. L. Kelsby, Taani 46.23; 6. M. Müller, Saksa FV 44.37. Kvalifikatsiooninormi (38.00) ei ületanud ainult kaks võistlejat.

UJUMINE

MEHED

100 m vabalt (61): 1. C. Scholes, USA 57,4; 2. H. Suzuki, Jaapan 57,4; 3. G. Larsson, Rootsi 58,2; 4. T. Goto, Jaapan 58,5; 5. G. Kadas, Ung. 58,6; 6. R. Aubrey, Austrl. 58,7; 7. A. Eminente, Prants. 58,7; 8. R. Gora, USA 58,8. L. Balandin oli eelujumises kolmas (58,9) ja vaheujumises neljas (58,8), E. Edasi vastavalt kolmas (1.00,1) ja seitsmes (59,8) ning V. Skomarovski kolmas (1.00,0) ja kaheksas (1.01,1).

400 m vabalt (51): 1. J. Boiteux, Prants. 4.30,7; 2. F. Konno, USA 4.31,3; 3. P.-O. Östrand, Rootsi 4.35,2; 4. P. Duncan, L.-Aafr. 4.37,9; 5. J. Wardrop, Ingl. 4.39,9; 6. W. Moore, USA 4.40,1; 7. J. McLane, USA 4.40,3; 8. H. Furuhashi, Jaapan 4.42,1. V. Drobinski (4.56,5) ja A. Raznotšintsev (4.56,8) ei pääsenud eelujumisest kaugemale.

1500 m vabalt (37): 1. F. Konno, USA 18.30,0; 2. S. Hashizume, Jaapan 18.41,4; 3. T. Okamoto, Jaapan 18.51,3; 4. J. McLane, USA 18.51,5; 5. J. Bernardo, Prants. 18.59,1; 6. Y. Kitamura, Jaapan 19.00,4; 7. P. Duncan, L.-Aafr. 19.12,1; 8. J. Marshall, Austrl. 19.53,4. Eelujumistest, kus 22 võistlejat alistas 20 minuti piiri, pääses finaali kaheksa paremat. E. Press sai eelujumises ajaks 20.11,7 ja V. Lavrinenko 20.07,8.

100 m selili (38): 1. Y. Oyakawa, USA 1.05,4; 2. G. Bozon, Prants. 1.06,2; 3. J. Taylor, USA 1.06,4; 4. A. Stack, USA 1.07,6; 5. P. Galvao, Arg. 1.07,7; 6. R. Wardrop, Ingl. 1.07,8; 7. B. Skanata, Jug. 1.08,1; 8. N. Meiring, L.-Aafr. 1.08,3. V. Solovjov sai eelujumises ajaks 1.09,5 ja vaheujumises 1.09,6. L. Sagaiduk (1.11,4) ja V. Lopatin (1.10,8) eelujumisest kaugemale ei pääsenud.

200 m rinnuli (40): 1. J. Davies, Austrl. 2.34,4; 2. B. Stassforth, USA 2.34,7; 3. H. Klein, Saksa FV 2.35,9; 4. N. Hirayama, Jaapan 2.37,4; 5. T. Kajikawa, Jaapan 2.38,6; 6. J. Nagasawa, Jaapan 2.39,1; 7. M. Lusien, Prants. 2.39,8; 8. L. Komadel, Tšehh. 2.40,1. Liblikstiil, mida enamik osavõtjaid kasutas, omaette alana veel ei eksisteerinud. Nii ei pääsenud finalistide hulka ükski klassikalise rinnulistiili esindaja. V. Borissenko sai eelujumises ajaks 2.43,2 ja vaheujumises 2.46,2. P. Skriptšenkov ja J. Kurtšašov said eelujumises võrdse aja 2.47,3, millega nad edasi ei pääsenud.

4×200 m vabalt (17): 1. USA (W. Moore, W. Woolsey, F. Konno, J. McLane) 8.31,1; 2. Jaapan (H. Suzuki, Y. Hamaguchi, T. Goto, T. Tanikawa) 8.33,5; 3. Prantsusmaa (J. Bernardo, A. Eminente, A. Jany, J. Boiteux) 8.45,9; 4. Rootsi (L. Svantesson, G. Larsson, P.-O. Östrand, O. Johansson) 8.46,8; 5. Ungari (L. Gyöngyösi, G. Csordas, G. Kadas, I. Nyeki) 8.52,6; 6. Inglismaa (F. Botham, R. Burns, T. Welsh, J. Wardrop) 8.52,9; 7. L.-Aafrika (G. Johnston, D. Ford, J. Durr, P. Duncan) 8.55,1; 8. Argentiina (F. Zwanck; M. Trabucco, P. Galvao, S. Yantorno) 8.56,9. NSV Liidu koondis (V. Drobinski, V. Karmanov, L. Meškov, L. Balandin) sai eelujumises ajaks 9.01,9 ja finaali ei pääsenud.

Hoolauahüpped (36): 1. D. Browning, USA 205,29; 2. M. Anderson, USA 199,84; 3. R. Clotworthy, USA 184,92; 4. J. Perez Capilla, Mehh. 178,33; 5. R. Brenner, NSVL 165,63; 6. M. Busin, Bras. 155,91; 7. T. Turner, Ingl. 151,90; 8. A. Žigalov, NSVL 151,31. G. Udalov oli kohustuslike hüpete järel kolmeteistkümnes. Finaali pääses kohustusliku kava kaheksa paremat.

Tornihüpped (31): 1. S. Lee, USA 156,28; 2. J. Perez Capilla, Mehh. 145,21; 3. G. Haase, Saksa FV 141,31; 4. J. McCormack, USA 138,74; 5. A. Perez Capilla, Mehh. 136,44; 6. C. R. Perea, Mehh. 128,28; 7. A. Bakatin, NSVL 126.86; 8. R. Brenner, NSVL 126,31. M. Tšatšba jagas prantslase R. Mulinghauseniga kohustusliku kava järel seitsmeteistkümnendat kohta.

NAISED

100 m vabalt (41): 1. K. Szöke, Ung. 1.06,8; 2. J. Termeulen, Holl, 1.07,0; 3. J. Temes, Ung. 1.07,1; 4. J. Harrison, L.-Aafr. 1.07,1; 5. J. Alderson, USA 1.07,1; 6. I. Heyting-Schuhmacher, Holl. 1.07,3; 7. M. Stepan, USA 1.08,0; 8. A. Barnwell, Ingl. 1.08,6. NSV Liidu esindajad ei võtnud osa.

400 m vabalt (34): 1. V. Gyenge, Ung. 5.12,1; 2. E. Novak, Ung. 5.13,7; 3. E. Kawamoto, USA 5.14,6; 4. C. Green, USA 5.16,5; 5. R. Andersen-Hveger, Taani 5.16,9; 6. E. Szekely, Ung. 5.17,9; 7. A. Schultz, Arg. 5.24,0; 8. G. Andersen, Taani 5.27,7. NSV Liidu esindajad ei võtnud osa.

100 m selili (20): 1. J. Harrison, L.-Aafr. 1.14,3; 2. G. Wielema, Holl. 1.14,5; 3. J. Stewart, U.-Mer. 1.15,8; 4. J. de Korte, Holl. 1.15,8; 5. B. Stark, USA 1.16,2; 6. G. Herrbruck, Saksa FV 1.18,0; 7. M. McDowall, Ingl. 1.18,4. Hollandlanna H. van der Horsti ujumine finaalis tühistati. NSV Liidu esindajad ei võtnud osa.

200 m rinnuli (34): 1. E. Szekely, Ung. 2.51,7; 2. E. Novak, Ung. 2.54,4; 3. H. Gordon, Ingl. 2.57,6; 4. K. Killermann, Ung. 2.57,6; 5. J. Hansen, Taani 2.57,8; 6. M. Gavriš, NSVL 2.58,9; 7. U.-B. Eklund, Rootsi 3.01,8; 8. P. Garritsen, Holl. 3.02,1. V. Kostina (3.07,3) ja R. Zenzivejeva (3.10,5) ei pääsenud eelujumisest edasi.

4×100 m vabalt (13): 1. Ungari (I. Novak, J. Temes, E. Novak, K. Szöke) 4.24,4; 2. Holland (M. Linssen-Vaessen, K. van Voorn, J. Termeulen, I. Heyting-Schuhmacher) 4.29,0; 3. USA (J. Lavine, M. Stepan, J. Alderson, E. Kawamoto) 4.30,1; 4. Taani (R. Larsen, M. Petersen, G. Andersen, R. Andersen-Hveger) 4.36,2; 5. Inglismaa (P. Linton, J. Botham, A. Barnwell, L. Preece) 4.37,8; 6. Rootsi (M. Ludqvist, A. Andersson, M. Berglund, I. Fredin) 4.39,0; 7. Saksa FV (E. Rechlin, W. Schäferkord, K. Jansen, G. Jacobs) 4.40,3; 8. Prantsusmaa (G. Tanguy, M. Morandini, G. Jany, J. Arene) 4.44,1. NSV Liidu naiskond ei võtnud osa.

Hoolauahüpped (15): 1. P. McCormick-Elsener, USA 147,30; 2. M. Moreau, Prants. 139,34; 3. Z. Olsen-Jensen, USA 127,57; 4. N. Krutova, NSVL 116,86; 5. C. Welch, Ingl. 116,38; L. Žigalova, NSVL 113,83; 7. N. Pellisard, Prants. 111,98; 8. P. Long, Ingl. 108,82. V. Tšumitšova oli kohustusliku kava järel kümnes.

Tornihüpped (15):

1. P. McCormick-Elsener, USA 79,37; 2. P. Myers, USA 71,63; 3. J. Irvin, USA 70,49; 4. N. Pellissard, Prants. 69,08; 5. P. Long, Ingl. 63,19; 6. T. Vereina, NSVL 61,09; 7. D. Spencer, Ingl. 60,76; 8. J. Bogdanovskaja, NSVL 57,50. N. Krutova oli kohustusliku kava järel neljateistkümnes.

VEEPALL

Paremusjärjestus: 1. Ungari (L. Jeney, G. Vizvary, D. Gyarmati, K. Markovics, A. Bolvari, I. Szivos, G. Karpati, R. Antal, K. Szittya, D. Lemhenyi, I. Hasznos, M. Martin, D. Fabian); 2. Jugoslaavia (Z. Kovačič, V. Bakašun, I. Štakula, I. Kurtini, B. Vuksanovič, Z. Ježič, L. Radonič); 3. Itaalia (R. Gambino, V. Polito, C. Rubini, C. Peretti, E. Arena, M. Manelli, R. de Sanzuane); 4. USA; 5. Holland; 6. Belgia; 7. NSV Liit (B. Goihman, J. Semjonov, J. Teplov, L. Kokorin, V. Prokopov, A. Liferenko, P. Mšvenieradze, V. Šljapin, A. Jegorov, V. Ušakov); 8. Hispaania.

Osa võttis 21 meeskonda. Eelmängudes selgitati 16 tegelikust turniirist osavõtjat välja järgmiselt. 20 meeskonda loositi paaridesse, kust 10 võitjat ja loosiga vabaks jäänud Argentiina pääsesid turniirile. Seejärel loositi 10 kaotajat uuesti paaridesse ning nende mängude võitjad pääsesid samuti turniirile. Turniiril moodustati 16 meeskonnast neli alagruppi. Kaks paremat igast alagrupist pääsesid poolfinaali, kus omakorda loositi kaks neljaliikmelist gruppi. Kummagi grupi kaks paremat pääsesid võistlema medalite pärast, ülejäänud selgitasid 5.—8. koha. NSV Liit kaotas esimeses eelmängus Hollandile 2:3, kuid võitis siis India 12:0 ja pääses turniirile. Kaheksa parema meeskonna omavahelised mängud lõppesid järgmiselt: It.—USA 5:4; Ung.—NSVL 5:3; Jug.—Holl. 2:1; Belg.—Hisp. 5:4; It.—Hisp. 2:1; It.—Belg. 5:1; USA—Belg. 4:2; USA—Hisp. 6:4; Ung.—Holl. 4:4; Ung.—Jug. 2:2; NSVL—Jug. 3:3; Holl.—NSVL 4:2; Jug.—USA 4:2; Ung.—USA 4:0; Ung.—It. 7:2; Jug.—It. 3:1; Holl.—Hisp. 7:1 Holl.—Belg. 5:3; NSVL—Hisp. 4:3; NSVL—Belg. 5:4.

KLASSIKALINE MAADLUS

Helveskaal (17):

1. B. Gurevitš, NSVL; 2. I. Fabra, It.; 3. L. Honkala, Soome; 4. H. Weber, Saksa FV; 5. M. Fawzy, Egipt.; 6. K. Johansson, Rootsi. Gurevitš võitis kõik kuus vastast, neist ühe seljatas: B. Vukovi (Jug.) 3:0, S. Thomseni (Taani) 4.52, B. Kenezi (Ung.) 3:0, M. Mevise (Belg.) 3:0, L. Honkala (Soome) 3:0 ja I. Fabra (It.) 3:0.

Kärbeskaal (17):

1. I. Hodos, Ung.; 2. Z. Chihab, Liib.; 3. A. Terjan, NSVL; 4. P. Persson, Rootsi; 5. R. Maerlie, Norra; 6. F. Schmitz, Saksa FV. Terjan seljatas ajaga 4.53 poolaka R. Tobola ja saavutas punktivõidud K. Demirsüreni (Türgi), P. Lombardi (It.), I. Popescu (Rum.) ja P. Perssoni (Rootsi) üle. Finaalis tekkis «surnud ring»: Hodos võitis Chihabi, viimane omakorda Terjani ja Terjan sai punktivõidu Hodosi üle.

Sulgkaal (17):

1. J. Punkin, NSVL; 2. I. Polyak, Ung.; 3. A. Rashed, Egipt.; 4. U. Trippa, It.; 5. B. Brötzner, Austria; 6. H. Bozbey, Türgi. Punkin seljatas esimeses ringis Guatemaala maadleja M. Gironi ja oli teises ringis vaba. Punktivõidud Liibanoni maad-

leja S. Taha ja türklase H. Bozbey üle viisid Punkini finaali, kus ta saavutas kiired seljavõidud nii Polyaki kui Rashedi üle.

Kergekaal (19): 1. Š. Safin, NSVL; 2. K. G. Freij, Rootsi; 3. M. Athanasov, Tšehh.; 4. G. Tarr, Ung.; 5. D. Cuc, Rum., K. Haapasalmi, Soome ja F. Benedetti, It. Safin võitis türklase R. Akbuluti punktidega, seljatas norralase A. Erikseni ja taanlase J.-F. Rasmusseni ning sai punktivõidu rumeenlase D. Cuci üle. Finaalis seljatas ta Athanasovi ja võitis punktidega Freij.

Kergekeskkaal (18): 1. M. Szilvasi, Ung.; 2. E. G. Andersson, Rootsi; 3. K. Taha, Liib., 4. S. Maruškin, NSVL; 5. O. Riva, It., M. Belusica, Rum., A. Senol, Türgi ja R. Chesneau, Prants. Maruškin võitis punktidega tšehhi V. Sekali, poolaka A. Golasi ja türklase A. Senoli, kuid sai siis punktikaotuse rootslaselt Anderssonilt ja langes kuue kaotuspunktiga välja.

Keskkaal (11): 1. A. Grönberg, Rootsi; 2. K. Rauhala, Soome; 3. N. Belov, NSVL; 4. G. Nemeti, Ung.; 5. A. Özdemir, Türgi; 6. E. Gallegati, It. Belov seljatas esimeses ringis poolaka J. Gryti, oli teises ringis vaba ja sai kolmandas ringis loobumisvõidu belglaselt E. Courtois'lt. Finaalis kaotas punktidega nii Grönbergile kui Rauhalale.

Poolraskekaal (10): 1. K. Gröndahl, Soome; 2. Š. Tšihladze, NSVL; 3. K.-E. Nilsson, Rootsi; 4. G. Kovacs, Ung.; 5. I. Atli, Türgi; 6. M. Skaff, Liibanon ja U. Silvestri, It. Tšihladze seljatas sakslase M. Leichteri, võitis punktidega itaallase U. Silvestri ja oli kolmandas ringis vaba. Seejärel tuli punktikaotus ungarlaselt Kovacsilt, kuna aga ungarlane langes välja, pääses Tšihladze siiski finaali, kus seljatas Nilssoni ja sai 1:2 punktikaotuse Gröndahlilt.

Raskekaal (12): 1. J. Kotkas, NSVL; 2. J. Ružička, Tšehh.; 3. T. Kovanen, Soome; 4. W. Waltner, Saksa FV; 5. A. Suli. Rum.; 6. A. Georgoulis, Kreeka ja B. Fahlqvist, Rootsi. Kotkas oli maadlusvõistluste ülekaalukaim võitja. Saades esimeses ringis loobumisvõidu belglaselt A. Baarendse'lt, seljatas ta ülejäänud neli vastast, milleks kulus aega kokku 13 minutit ja 36 sekundit: Fahlqvisti (2.40), itaallase G. Fantoni (3.41), Kovaneni (2.43) ja Ružička (4.32).

VABAMAADLUS

Helveskaal (16): 1. H. Gemici, Türgi; 2. Y. Kitano, Jaapan; 3. M. Mollaghassemi, Iraan; 4. G. Sajadov, NSVL; 5. H. Weber, Saksa FV; 6. L. Baise, L.-Aafr. Sajadov võitis punktidega prantslase M. Sigiran'i, belglase M. Mewise, ameeriklase R. Peery ja sakslase Weberi, kuid kaotas siis punktidega Mollaghassemile.

Kärbeskaal (20): 1. S. Ishii, Jaapan; 2. R. Mamedbekov, NSVL; 3. K. Jadav, India; 4. E. Vesterby, Rootsi; 5. C. Saribacak, Türgi; 6. I. Bencze, Ung. Mamedbekov seljatas iraanlase M. Yaghoubi ja ameeriklase B. Bordersi ning sai loobumisvõidu šveitslaselt P. Hännilt. Seejärel tuli küll punktikaotus ungarlaselt Benczelt (kes vaatamata võidule langes konkurentsist välja), kuid pääs finaali oli kindlustatud. Finaalis Mamedbekov kaotas Ishiile, kuid võitis Jadavi.

Sulgkaal (21): 1. B. Sit, Türgi; 2. N. Guivehtchi, Iraan; 3. J. Henson, USA; 4. K. Mangave, India; 5. R. Tominga, Jaapan; 6. R. Mäkinen, Soome. NSV Liidu esindaja I. Dadašev seljatas esimeses ringis egiptlase A. Essawi, kaotas siis 0:3 esikoha võitnud Sitile ja võitis seejärel 3:0 prantslase R. Bielle'i. 1:2 kaotus neljandas ringis Hensonile viis Dadaševi konkurentsist välja.

Kergekaal (23): 1. O. Anderberg, Rootsi; 2. T. Evans, USA; 3. D. Tovfighe, Iraan; 4. A. Jaltõrjan, NSVL; 5. R. Talosela, Soome; 6. H. Nettesheim, Saksa FV ja T. Shimotori, Jaapan. Jaltõrjan sai esimese ringis seljakaotuse Anderbergilt, seljatas siis Talosela ja võitis punktidega taanlase E. Ostrandi. Neljandas ringis oli Jaltõrjan vaba, kuid viiendas sai teise kaotuse Tovfighelt ega pääsenud finalistide hulka.

Kergekeskkaal (20): 1. W. Smith, USA; 2. B. Berlin, Rootsi; 3. A. Modjtabavi, Iraan; 4. A. Longarela, Arg.; 5. V. Sekal, Tšehh.; M. Moussa, Egipt. ja T. Yamazaki, Jaapan. NSV Liidu esindaja B. Rõbalko kaotas türklasele M. Islioglule ja iraanlasele A. Modjtabavile (mõlemale kohtunike häältega 2:1), ning langes konkurentsist välja.

Keskkaal (17): 1. D. Tsimakuridze, NSVL; 2. G. Takhty, Iraan; 3. G. Gurics, Ung.; 4. G. Gocke, Saksa FV; 5. H. Zafer, Türgi: 6. C. Reitz, L.-Aafr. ja L. Genuth, Arg. Tsimakuridze sai avaringis 1:2 kaotuse rootslaselt B. Lindbladilt, seljatas siis ameeriklase D. Hodge'i ja egiptlase M. Husseini, ning oli neljandas ringis vaba. Finaalis võitis 3:0 Guricsi ja 2:1 Takhty.

Poolraskekaal (13): 1. W. Palm, Rootsi; 2. H. Wittenberg, USA; 3. A. Atan, Türgi; 4. A. Englas, NSVL; 5. A. Zandi, Iraan; 6. J. Theron, L.-Aafr. August Englas võitis avaringis punktidega türklase A. Atani, seljatas siis hindu S. Jadavi ja sakslase M. Leichteri. Punktikaotused Wittenbergile (0:3) ja Palmile (1:2) jätsid Englase medalist ilma.

Raskekaal (13): 1. A. Mekokišvili, NSVL; 2. B. Antonsson, Rootsi; 3. K. Richmond, Ingl.; 4. I. Atan, Türgi; 5. W. Kerslake, USA; 6. T. Kangasniemi, Soome. Mekokišvili seljatas ungarlase J. Kovacsi ja itaallase N. Vecchi ning võitis punktidega sakslase W. Valtneri, inglase K. Richmondi ja rootslase B. Antonssoni.

TÕSTMINE

Kärbeskaal (19): 1. I. Udodov, NSVL 315 (90—97,5—127,5); 2. M. Namdjou, Iraan 307,5 (90—95—122,5); 3. A. Mirzai, Iraan 300 (95—92,5—112,5); 4. H. Kim, L.-Korea 295; 5. K. Mahgoub, Egipt. 292,5; 6. P. Landero, Filip. 292,5.

Sulgkaal (22): 1. R. Tšimiškjan, NSVL 337,5 (97,5—105—135); 2. N. Saksonov, NSVL 332,5 (95—105—132,5); 3. R. Wilkes, Trinidad 322,5 (100—100—122,5); 4. R. Del Rosario, Filip. 317,5; 5. S. Gouda, Egipt. 312,5; 6. W. Chay, Singapur 312,5.

Kergekaal (24): 1. T. Kono, USA 362,5 (105—117,5—140); 2. J. Lopatin, NSVL 350 (100—107,5—142,5); 3. V. Barberis, Austrl. 350 (105—105—140); 4. C. Kim, L.-Korea 345; 5. H. Ferdows, Iraan 345; 6. A. El Touni, Egipt. 342,5.

Kergekeskkaal (21): 1. P. George, USA 400 (115—127,5—157,5); 2. G. Gratton, Kanada 390 (122,5—112,5—155); 3. S. Kim, L.-Korea 382,5 (122,5—112,5—147,5); 4. I. Ragab, Egipt. 382,5; 5. M. Laham, Liibanon 370; 6. Ä. Hedberg, Rootsi 357,5. NSV Liidul puudus esindaja.

Keskkaal (22): 1. T. Lomakin, NSVL 417,5 (125 — 127,5 — 165); 2. S. Stanczyk, USA 415 (127,5—127,5—160); 3. A. Vorobjov, NSVL 407,5 (120—127,5—160); 4. M. Rahnavardi, Iraan 402,5; 5. J. Debuf, Prants. 400; 6. I. Bloomberg, L.-Aafr. 392,5.

Poolraskekaal (20): 1. N. Schemansky, USA 445 (127,5—140—177,5); 2. G. Novak, NSVL 410 (140—125—145); 3. L. Kilgour, Trinidad 402,5 (125—120—157,5); 4. M. Saleh, Egipt. 397,5; 5. F. Pojhan, Iraan 387,5; 6. K. McDonald, Austr. 385. See kehakaal (kuni 90 kg) oli esmakordselt võistluste kavas.

Raskekaal (13): 1. J. Davis, USA 460 (150—145—165); 2. J. Bradford, USA 437,5 (140—132,5—165); 3. H. Selvetti, Arg. 432,5 (150—120—162,5); 4. H. Schattner, Saksa FV 422,5; 5. W. Baillie, Kan. 420; 6. N. Ferreira, Arg. 410. NSV Liidul puudus esindaja.

POKS

Kärbeskaal (28): 1. N. Brooks, USA; 2. E. Basel, Saksa FV. Poolfinaalid: Basel — A. Bulakov, NSVL 2:1 ja Brooks — W. Toweel, L.-Aaf. 3:0. Finaal: Brooks — Basel 3:0. Bulakov võitis esimeses ringis hollandlase H. van der Zee 3:0, teises ringis itaallase A. Pozzali 3:0 ja veerandfinaalis inglase D. Doweri 2:1.

Kukk-kaal (23): 1. P. Hämäläinen, Soome; 2. J. McNally, Iiri. Poolfinaalid: Hämäläinen — G. Garbuzov, NSVL 3:0 ja McNally — J. Kang, L.-Korea 3:0. Finaal: Hämäläinen — McNally 2:1. Garbuzov võitis esimeses ringis belglase J. Renard'i 2:1, teises ringis mehhiklase G. Maciase 3:0 ja veerandfinaalis tšehh F. Majdlochi 3:0.

Sulgkaal (30): 1. J. Zachara, Tšehh.; 2. S. Caprari, It. Poolfinaalid: Zachara — L. Leisching, L.-Aafr. 2:1 ja Caprari — J. Ventaja, Prants. 2:1. Finaal: Zachara — Caprari 2:1. NSV Liidu esindaja J. Sokolov kaotas esimeses matšis 1:2 prantslasele J. Ventajale.

Kergekaal (27): 1. A. Bolognesi, Itaalia; 2. A. Antkiewicz, Poola. Poolfinaalid: Bolognesi — E. Pakkanen, Soome 3:0 ja Antkiewicz — G. Fiat, Rum. (loobumisvõit). Finaal: Bolognesi — Antkiewicz 2:1. NSV Liidu esindaja A. Zasuhhin võitis avamatšis prantslase S. Ferrer' 2:1, kuid kaotas seejärel 0:3 inglasele F. Reardonile.

I kergekeskkaal (28): 1. C. Adkins, USA; 2. V. Mednov, NSVL. Poolfinaalid: Adkins — B. Visintin, It. 3:0 ja Mednov — E. Mallenius, Soome (loobumisvõit). Finaal: Adkins — Mednov 2:1. Mednov võitis eelnevalt austraallase N. Jonesi (tehn. nokaut 2. raundis), rumeenlase F. Ambruse (vastase kulmuvigastuse tõttu) ja belglase J. Paternotte 2:1. See kehakaal oli poksivõistlustel esmakordselt kavas.

II kergekeskkaal (29): 1. Z. Chychla, Poola; 2. S. Štšerbakov, NSVL. Poolfinaalid: Chychla — G. Heidemann, Saksa FV 2:1 ja Štšerbakov — V. Jörgensen, Taani 3:0. Finaal: Chychla — Štšerbakov 3:0. Štšerbakov võitis eelnevalt argentiinlase M. Sarfatti (vastane diskvalifitseeriti 3. raundis), lõuna-aafriklase H. van der Linde (nokaut 2. raundis) ja itaallase F. Vescovi.

I keskkaal (23): 1. L. Papp, Ung.; 2. T. van Schalkwyk, L.-Aafrika. Poolfinaalid: Papp — E. Herrera, Arg. 3:0 ja van Schalkwyk — B. Tišin, NSVL 3:0. Finaal: Papp — van Schalkwyk 3:0. Tišin oli esimeses ringis vaba, võitis teises ringis poolaka J. Krawczyki (nokaut 2. raundis) ja veerandfinaalis brasiillase P. Jesus de Cavalheiro 3:0. See kehakaal oli esmakordselt poksivõistluste kavas.

II keskkaal (23): 1. F. Patterson, USA; 2. V. Tita, Rum. Poolfinaalid: Patterson — S. Sjölin, Rootsi (vastane diskv. 3. raundis) ja Tita — B. Nicoloff, Bulg. 3:0. Finaal: Patterson — Tita, nokaut 1. raundis. NSV Liidu esindaja B. Siltšev kaotas esimeses matšis 1:2 austraallasele A. Madiganile.

Poolraskekaal (18): 1. N. Lee, USA; 2. A. Pacenza, Arg. Poolfinaalid: Lee — H. Siljander, Soome 3:0 ja Pacenza — A. Perov, NSVL 3:0. Finaal: Lee — Pacenza 3:0. Perov võitis avamatšis inglase H. Cooperi 2:1 ja veerandfinaalis itaallase G. Alfonsetti 3:0.

Raskekaal (22): 1. E. Sanders, USA. Poolfinaalid: Sanders — A. Nieman, L.-Aafr. (tehn. nokaut 2. raundis) ja I. Johansson, Rootsi — I. Koski, Soome 2:1. Finaal: Sanders — Johansson. Rootslane ei võtnud võistlust vastu, vaid ainult pages Sandersi eest. Selle eest diskvalifitseeriti Johansson teises raundis ja talle otsustati hõbemedalit mitte anda. NSV Liidu esindaja A. Šotsikas võitis esimeses matšis tehnilise nokaudiga 2. raundis poolaka A. Goscianski, kuid kaotas seejärel nokaudiga 1. raundis lõuna-aafriklasele A. Niemanile.
Poksivõistlustel Helsingi mängudel võisteldi esmakordselt kümnes kehakaalus. Poolfinaalides kaotanuile (3. koha jagajaile) pronksmedalit ei antud.

SPORTLIK VÕIMLEMINE

MEHED

Meeskondlik mitmevõistlus (26): 1. NSV Liit 574,40; 2. Šveits 567,50; 3. Soome 564,20; 4. Saksa FV 561,20; 5. Jaapan 556,50; 6. Ungari 555,80. NSV Liidu meeskonna koosseis: V. Tšukarin, G. Šaginjan, V. Muratov, J. Korolkov, V. Beljakov, I. Berdijev, M. Perelman, D. Leonkin.

Individuaalne mitmevõistlus (185): 1. V. Tšukarin, NSVL 115,70; 2. G. Šaginjan, NSVL 114,95; 3. J. Stalder, Šveits 114,75; 4. V. Muratov, NSVL 113,65; 5. H. Eugster, Šveits 113,40; 6. J. Korolkov, NSVL ja V. Beljakov, NSVL 113,35; 10. I. Berdijev, NSVL 113,10; 11. M. Perelman, NSVL 112,50; 78. D. Leonkin, NSVL 103,75.

Hooglemine: 1. V. Tšukarin, NSVL 19,50; 2. G. Šaginjan ja J. Korolkov, NSVL 19,40; 4. M. Perelman, NSVL 19,30; 5. J. Stalder, Šveits 19,20; 6. H. Sauter, Austria 19,15.

Rõngad: 1. G. Šaginjan, NSVL 19,75; 2. V. Tšukarin, NSVL 19,55; 3. D. Leonkin, NSVL ja H. Eugster, Šveits 19,40; 5. V. Muratov, NSVL 19,35; 6. M. Takemoto, Jaapan 19,20.

Hüpped: 1. V. Tšukarin, NSVL 19,20; 2. M. Takemoto, Jaapan 19,15; 3. T. Ono, Jaapan ja T. Uesako, Jaapan 19,10; 5. H. Eugster, Šveits ja T. Wied, Saksa FV 18,95.

Rööbaspuud: 1. H. Eugster, Šveits 19,65; 2. V. Tšukarin, NSVL 19,60; 3. J. Stalder, Šveits 19,50; 4. G. Šaginjan, NSVL 19,35; 5. J. Korolkov, NSVL, J. Tschabold, Šveits ja F. Daniš, Tšehh. 19,30.

Kang: 1. J. Günthard, Šveits 19,55; 2. J. Stalder, Šveits ja A. Schwarzmann, Saksa FV 19,50; 4. H. Savolainen, Soome 19,45; 5. V. Tšukarin, NSVL 19,40; 6. J. Tschabold, Šveits 19.35.

Vabaharjutus: 1. W. Thoresson, Rootsi 19,25; 2. T. Uesako, Jaapan ja J. Jokiel, Poola 19,15; 4. T. Ono, Jaapan 19,05; 5. O. Lappalainen, Soome 19,00; 6. A. Lindh, Rootsi ja K. Laitinen, Soome 18,95.

NAISED

Rühmvõimlemine vahenditega (oli esmakordselt olümpiamängude kavas): 1. Rootsi 74,20; 2. NSV Liit 73,00; 3. Ungari 71,60; 4. Saksa FV 71,20; 5. Soome 70,60; 6. Tšehhoslovakkia ja Holland 70,00.

Naiskondlik mitmevõistlus (16): 1. NSV Liit 527,03; 2. Ungari 520,96; 3. Tšehhoslovakkia 503,32; 4. Rootsi 501,83; 5. Saksa FV 495,20; 6. Itaalia 494,74.

Individuaalne mitmevõistlus (134): 1. M. Gorohhovskaja, NSVL 76,78; 2. N. Botšarova, NSVL 75,94; 3. M. Korondi, Ung. 75,82; 4. G. Minaitševa, NSVL 75,67; 5. G. Urbanovitš, NSVL 75,64; 6. A. Keleti, Ung. 75,58. 7. P. Danilova, NSVL 75,03; 8. G. Šamrai, NSVL 74,97; 9. M. Džugeli, NSVL 74,95; 13. J. Kalentšuk, NSVL 73,91.

Hüpped: 1. J. Kalentšuk, NSVL 19,20; 2. M. Gorohhovskaja, NSVL 19,19; 3. G. Minaitševa, NSVL 19,16; 4. M. Džugeli, NSVL 19,13; 5. G. Urbanovitš, NSVL 19,10; 6. N. Botšarova, NSVL 19,03.

Rööbaspuud: 1. M. Korondi, Ung. 19,40; 2. M. Gorohhovskaja, NSVL 19,26; 3. A. Keleti, Ung. 19,16; 4. N. Botšarova, NSVL ja P. Danilova, NSVL 18,99; 6. K. Perenyi, Ung. 18,96.

Poom: 1. N. Botšarova, NSVL 19,22; 2. M. Gorohhovskaja, NSVL 19,13; 3. M. Korondi, Ung. 19,02; 4. A. Keleti, Ung. 18,96; 5. G. Urbanovitš, NSVL 18,93; 6. T. Stantševa, Bulg. 18,86.

Vabaharjutus: 1. A. Keleti, Ung. 19,36; 2. M. Gorohhovskaja, NSVL 19,20; 3. M. Korondi, Ung. 19,00; 4. K. Gulyas, Ung. ja G. Urbanovitš, NSVL 18,99; 6. G. Minaitševa, NSVL 18,96.

LASKMINE

Vabapüstol (48): 1. H. Benner, USA 553; 2. A. Leon, Hisp. 550; 3. A. Balogh, Ung. 549; 4. K. Martazov, NSVL 546; 5. L. Vainštein, NSVL 546; 6. T. Ullman, Rootsi 543.

Olümpia kiirlaskmine (53): 1. K. Takacs, Ung. 60/579; 2. S. Kun, Ung. 60/578; 3. G. Lichiardopol, Rum. 60/578; 4. E. Diaz Saenz Valiente, Arg. 60/577; 5. P. Linnasvuo, Soome 60/577; 6. P. Calcai, Rum. 60/575; 8. V. Frolov, NSVL 60/573; 11. V. Novikov, NSVL 60/569. S. Kun ja G. Lichiardopol pidasid teise koha selgitamiseks kaks lisavõistlust. Vabapüstoli võitja H. Benner sai 59 tabamusega 572 silma, kuid jäi ühe möödalasu tõttu 34. kohale.

Vabapüssi standard 3×40 (32): 1. A. Bogdanov, NSVL 1123 (püsti 359, põlvelt 376, lamades 388); 2. R. Bürchler, Šveits 1120 (350, 381, 389); 3. L. Vainštein, NSVL 1109 (355, 376, 378); 4. A. Hollenstein, Šveits 1108 (354, 370, 384); 5. V. Ylönen, Soome 1107 (351, 377, 379); 6. R. Sandager, USA 1104 (349, 371, 384).

Väikepüss, 40 lasku lamades (58): 1. I. Sarbu, Rum. 400 (33 sisekümmet); 2. B. Andrejev, NSVL 400 (28); 3. A. Jackson, USA 399 (28); 4. G. Boa, Kan. 399 (28); 5. E. Spörer, Saksa FV 399 (25); 6. O. Horber, Šveits 398 (29); 24. P. Avilov, NSVL 395 (21).

Väikepüssi standard 3×40 (44): 1. E. Kongshaug, Norra 1164 (püsti 380, põlvelt 387, lamades 397, sisekümneid 53); 2. V. Ylönen, Soome 1164 (373, 394, 397, 49); 3. B. Andrejev, NSVL 1163 (376, 387, 400, 58); 4. E. Huber, Šveits 1162 (375, 390, 397, 48); 5. P. Avilov, NSVL 1162 (382, 385, 395, 48); 6. I. Sarbu, Rum. 1161 (378, 383, 400, 58).

Hirvelaskmine (14): 1. J. Larsen, Norra 413 (50 üksiklasuga 215, 25 paarislasuga 198); P. O. Sköldberg, Rootsi 409 (209, 200); 3. T. Mäki, Soome 407 (207, 200); 4. R. Bergersen, Norra 399 (203, 196); 5. T. Kockgård, Rootsi 397 (212, 185); 6. Y. Miettinen, Soome 392 (189, 203); 7. P. Nikolajev, NSVL 385 (200, 185); 8. V. Sevrjugin, NSVL 383 (189, 194).

Jahilaskmine, kaevikrada (40): 1. G. Genereux, Kan. 192; 2. K. Holmqvist, Rootsi 191; 3. H. Liljedahl, Rootsi 190; 4. F. Čapek, Tšehh. 188; 5. K. Huber, Soome 188; 6. J. Koutsis, Kreeka 187; 10. I. Issajev, NSVL 185; 15. J. Nikandrov, NSVL 183.

JALGRATTASÕIT

Sprint (27): 1. E. Sacchi, It. 12,0; 2. L. Cox, Austrl.; 3. W. Potzernheim, Saksa FV. NSV Liidu esindaja O. Dadunašvili jäi kolmandas eelsõidus viimaseks ja langes konkurentsist välja.

1000 m, paigalstardist (27): 1. R. Mockridge, Austrl. 1.11,1; 2. M. Morettini, It. 1.12,7; 3. R. Robinson, L.-Aafr. 1.13,0; 4. C. Cortoni, Arg. 1.13,2; 5. D. McKellow, Ingl. 1.13,3; 6. I. Hansen, Taani 1.14,4; 12. L. Tsipurski, NSVL 1.15,2.

2000 m, tandem (14 paari): 1. L. Cox — R. Mockridge, Austrl.; 2. R. Robinson — T. Shardelow, L.-Aafr.; 3. A. Maspes — C. Pinarello, It.; 4. F. Le Normand — R. Vidal, Prants. NSV Liidu esindajad ei võtnud osa.

4 km jälitussõit (22): 1. Itaalia (M. Morettini, G. Messina, M. De Rossi, L. Campana), aeg finaalis 4.46,1; 2. Lõuna-Aafrika (T. Shardelow, A. Swift, R. Fowler, G. Estman), aeg finaalis 4.53,6; 3. Ing-

lismaa (R. Stretton, A. Newton, G. Newberry, D. Burgess), aeg võistluses kolmanda koha pärast 4.51,5; 4. Prantsusmaa (H. Andrieux, P. Michel, J. Joubert, C. Brugerolles), aeg võistluses kolmanda koha pärast 4.51,9. NSV Liidu meeskond (koosseisus V. Meškov, V. Fedin, V. Mihhailov ja tallinlane N. Matvejev) jäi eelsõitudes (kus meeskonnad startisid üksikult) üldjärjestuses ajaga 5.00 1 neljateistkümnendaks. Edasi pääsesid võistlema kaheksa paremat meeskonda.

Maanteesõit, individuaalne (112):

1. A. Noyelle, Belg. 5:06.03,4; 2. R. Grondelaers, Belg. 5:06.51,2; 3. E. Ziegler, Saksa FV 5:07.47,5; 4. L. Victor, Belg. 5:07.52,0; 5. D. Bruni, It.; 5:10.54,0; 6. V. Zucconelli, It. 5:11.16,5; 40. J. Klevtsov, NSVL 5:23.34,0. Distantsi pikkus oli 190,4 km, sõideti 17 11,2 km pikkust ringi. Sõidu lõpetas 52 võistlejat. NSV Liidu esindajatest võeti N. Babarenko distantsilt maha (kaotas liidrile ühe ringiga), A. Kolessov ja V. Krjutškov katkestasid. Seepärast ei saanud NSV Liit tulemust ka meeskonnaarvestuses.

Maanteesõit, meeskondlik (190,4 km):

1. Belgia (A. Noyelle, R. Grondelaers, L. Victor) 15:20.46,6; 2. Itaalia (D. Bruni, V. Zucconelli, G. Chidini) 15:33.27,3; 3. Prantsusmaa (J. Anquetil, A. Tonello, C. Rouer) 15:38.58,1; 4. Rootsi (Y. Lundh, S. Mårtensson, A. Carlsson) 15:41.34,3; 5. Saksa FV (E. Ziegler, O. Zeissner, P. Maue) 15:43.50,5; 6. Taani (H. Andersen, J. Rasmussen, P. Östergaard) 15:48.02,0. Meeskonnaarvestusse (liideti kolme parema mehe tulemused) pääses 13 meeskonda.

VEHKLEMINE

Florett, individuaalne (61):

1. C. d'Oriola, Prants.; 2. E. Mangiarotti, It.; 3. M. Di Rosa, It.; 4. J. Lataste, Prants.; 5. J. Buhan, Prants.; 6. M. Younes, Egipt. NSV Liidu esindajad M. Midler, J. Uralov ja G. Bogun langesid välja veerandfinaalis.

Florett, meeskondlik (15):

1. Prantsusmaa (A. Rommel, C. d'Oriola, J. Noel, J. Lataste) 3 võitu; 2. Itaalia (G. Bergamini, R. Nostini, E. Mangiarotti, G. Pellini) 2; 3. Ungari (L. Maszlay, E. Palocz, A. Gerevich, E. Tilly) 1; 4. Egiptus (S. Dessouki, M. Riad, O. Abdel-Hafiz, M. Younes). NSV Liidu meeskond (I. Komarov, G. Bogun, U. Uralov, M. Midler) viigistas eelringis Argentiinaga 8:8 ja kaotas Egiptusele 4:9 ega pääsenud edasi.

Epee, individuaalne (76):

1. E. Mangiarotti, It.; 2. D. Mangiarotti, It.; 3. O. Zappelli, Šveits; 4. L. Buck, Luks.; 5. J. Sakovics, Ung.; 6. C. Pavesi, It. NSV Liidu esindajad L. Saitšuk, I. Udras ja J. Deksbah langesid välja eelringis.

Epee, meeskondlik (19):

1. Itaalia (D. Mangiarotti, E. Mangiarotti, C. Pavesi, F. Bertinetti) 3 võitu; 2. Rootsi (S. Fahlman, C. Forssell, P. Carleson, B. Ljungqvist) 2 võitu; 3. Šveits (O. Rufenacht, P. Meister, O. Zappelli, P. Barth) 1 võit; 4. Luksemburg (L. Buck, F. Leischen, P. Anen, E. Gretsch). NSV Liidu meeskond (L. Saitšuk, I. Udras, J. Deksbah, G. Bulgakov, G. Meipariani) tegi 8:8 viigi USA-ga ja kaotas Itaaliale 4:8 ning ei pääsenud edasi.

Espadron, individuaalne (66): 1. P. Kovacs, Ung.; 2. A. Gerevich, Ung.; 3. T. Berczelly, Ung.; 4. G. Dare, It.; 5. W. Plattner, Austria; 6. J. Lefèvre, Prants. NSV Liidu esindajatest langes I. Manajenko võistlusest välja poolfinaalis, B. Beljakov ja L. Kuznetsov veerandfinaalis.

Espadron, meeskondlik (19): 1. Ungari (T. Berczelly, R. Karpati, A. Gerevich, P. Kovacs) 3 võitu; 2. Itaalia (R. Ferrari, E. Pinton, G. Dare, R. Nostini) 2; 3. Prantsusmaa (J. Lefèvre, J. Laroyenne, M. Piot, J. Levavasseur) 1; 4. USA (G. Worth, A. Treves, A. Kwartler, J. De Capriles). NSV Liidu meeskond (I. Manajenko, M. Midler, L. Kuznetsov, B. Beljakov, V. Võšpolski) ei pääsenud eelringist kaugemale, kaotades Saksa FV-le 7:9 ja Belgiale 2:9.

Florett, naised (37): 1. I. Camber, It.; 2. I. Elek, Ung.; 3. K. Lachmann, Taani; 4. J. York, USA; 5. M. Mitchell, USA; 6. R. Garilhe, Prants. NSV Liidu esindajatest jõudis A. Plehhanova poolfinaali, A. Ponomarjova ja N. Šitikova veerandfinaali.

KAASAEGNE VIIEVÕISTLUS

Individuaalne (51): 1. L. Hall, Rootsi (ratsutamises 1, vehklemises 7, laskmises 15, ujumises 1, murdmaajooksus 8), kohapunktide summa 32; 2. G. Benedek, Ung. (8—2—9—18—2) 39; 3. I. Szondi, Ung. (3—4—12—5—17) 41; 4. I. Novikov, NSVL (24—13—4—4—10) 55; 5. O. Mannonen, Soome (2—37—10—9—4) 62; 6. F. Denman, USA (9—11—6—17—19) 62; 23. P. Rakitjanski, NSVL (19—28—34—29—13) 123; 28. A. Dehhajev, NSVL (36—30—50—6—7) 129.

Meeskondlik (19): 1. Ungari — kolme mehe kohapunktide summa 166; 2. Rootsi 182; 3. Soome 213; 4. USA 215; 5. NSV Liit 293; 6. Brasiilia 313. Meeskonnavõistlus oli olümpiamängude kavas esmakordselt. Ungari meeskond: G. Benedek, I. Szondi, A. Kovacsi; Rootsi: L. Hall, T. Lindqvist, C. Egnell; Soome: O. Mannonen, L. Vilkko, O. Rokka.

AERUTAMINE

K-1, 10 000 m (17): 1. T. Strömberg, Soome 47.22,8; 2. G. Fredriksson, Rootsi Rootsi 47.34,1; 3. M. Scheuer, Saksa FV 47.54,5; 4. E. Hansen, Taani 47.58,8; 5. H. Gulbrandsen, Norra 48.12,9; 6. M. Pech, Tšehh. 48.25,8; 7. I. Sotnikov, NSVL 48.36,8.

K-1, 1000 m (20): 1. G. Fredriksson, Rootsi 4.07,9; 2. T. Strömberg, Soome 4.09,7; 3. L. Gantois, Prants. 4.20,1; 4. W. v. d. Kroft, Holl. 4.20,8; 5. M. Miltenberger, Saksa FV 4.21,6; 6. L. Vambera, Tšehh. 4.24,0; 8. L. Nikitin, NSVL 4.26,2.

K-2, 10 000 m (18 süsta): 1. K. Wires — Y. Hietanen, Soome 44.21,3; 2. E. Åkerlund — H. Wetterström, Rootsi 44.21,7; 3. F. Varga — J. Gurovics, Ung. 44.26,6; 4. M. Raub — H. Wiedermann, Austria 44.29,1; 5. I. Mathiesen — K. Östby, Norra 45.04,7; 6. K. Schäfer — M. Miltenberger, Saksa FV 45.15,2; 10. I. Feoktistov — N. Teterkin, NSVL 47.00,9.

K-2, 1000 m (19 süsta):

1. K. Wires — Y. Hietanen, Soome 3.51,1; 2. L. Glasser — I. Hedberg, Rootsi 3.51,1; 3. M. Raub — H. Wiedermann, Austria 3.51,4; 4. G. Schmidt — H. Noller, Saksa FV 3.51,8; 5. I. Mathiesen — K. Östby, Norra 3.54,7; 6. M. Graffen — M. Renaud, Prants. 3.55,1. NSV Liidu süst (A. Trošenkov — I. Kuznetsov) jäi esimeses eelsõidus neljandaks ega pääsenud finaali.

Naised, K-1, 500 m (13):

1. S. Saimo, Soome 2.18,4; 2. G. Liebhart, Austria 2.18,8; 3. N. Savina, NSVL 2.21,6; 4. A. v. d. Anker-Doedens, Holl. 2.22,3; 5. B. Svendsen, Taani 2.22,7; 6. C. Hartmann, Ung. 2.23,0.

C-1, 1000 m (10):

1. J. Holeček, Tšehh. 4.56,3; 2. J. Parti, Ung. 5.03,6; 3. O. Ojanperä, Soome 5.08,5; 4. F. Havens, USA 5.13,7; 5. I. Andersson, Rootsi 5.15,0; R. Berckhan, Saksa FV 5.22,8; 8. V. Kotõrev, NSVL 5.24,5.

C-1, 10 000 m (10):

1. F. Havens, USA 57.41,1; 2. G. Novak, Ung. 57.49,2; 3. A. Jindra, Tšehh. 57.53,1; 4. B. Backlund, Rootsi 59.02,8; 5. N. Lane, Kan. 59.26,4; 6. J. Fagerström, Soome 59.45,9; 10. P. Harin, NSVL 1:03.03,2.

C-2, 10 000 m (9 kanuud):

1. G. Turlier — J. Laudet, Prants. 54.08,3; 2. K. Lane — D. Hawgood, Kan. 54.09,9; 3. E. Drews — W. Soltau, Saksa FV 54.28,1; 4. V. Orištšenko — N. Perevoztšikov, NSVL 54.34,6; 5. J. Haas — F. Krick, USA 54.42,5; 6. B. Karlik — O. Lomecky, Tšehh. 55.10,9.

C-2, 1000 m (11 kanuud):

1. B. Rasch — F. Haunstoft, Taani 4.38,3; 2. J. Brzak — B. Kudrna, Tšehh. 4.42,9; 3. E. Drews — W. Soltau, Saksa FV 4.48,3; 4. G. Dransart — A. Loreau, Prants. 4.48,6; 5. I. Bodor — J. Tuza, Ung. 4.51,9; 6. K. Liebhart — E. Lulla, Austria 4.55,8. NSV Liidu kanuu (A. Krassavin — S. Tšumakov) jäi esimeses eelsõidus viimaseks ja finaali ei pääsenud.

SÕUDMINE

2000 m

Üheline (18):

1. J. Tjukalov, NSVL 8.12,8; 2. M. Wood, Austrl. 8.14,5; 3. T. Kocerka, Poola 8.19,4; 4. A. Fox, Ingl. 8.22,5; 5. I. Stephen, L.-Aafr. 8.31,4. Sõudmises peeti kõik finaalid viiel rajal.

Kaheline paarisaeruline (16 paati):

1. Argentiina (T. Cappozzo — E. Guerrero) 7.32,2; 2. NSV Liit (G. Žilin — I. Jemtšuk) 7.38,3; 3. Uruguai (M. Seijas — J. Rodriguez) 7.43,7; 4. Prantsusmaa (J. Maillet — A. Giovannoni) 7.46,8; 5. Tšehhoslovakkia (A. Malinkovič — J. Vykoukal) 7.53,8.

Kaheline roolimeheta (16 paati):

1. USA (C. Logg — T. Price) 8.20,7; 2. Belgia (M. Knuysen — R. Baetens) 8.23,5; 3. Šveits (K. Schmid — H. Kalt) 8.32,7; 4. Inglismaa (D. Callender — C. Davidge) 8.37,4; 5. Prantsusmaa (J. Souche — R. Guissart) 8.48,8. NSV Liidu paatkond (M. Plaksin — V. Bagretsov) langes eelsõitudel konkurentsist välja.

Kaheline roolimehega (15 paati):

1. Prantsusmaa (R. Salles — G. Mercier — roolimees B. Malivoire) 8.28,6; 2. Saksa FV (H. Manchen — H. Heinhold — H. Noll) 8.32,1; 3. Taani (S. Petersen — P. Svendsen — J. Frantsen) 8.34,9; 4. Itaalia (G. Romani — A. Tarlao — L. Marion) 8.38,4; 5. Soome (V. Mikkolainen — T. Pitkänen — E. Lyijynen) 8.40,8. NSVL Liidu paatkond (J. Morozov — V. Ševtšenko — M. Prudnikov) oli eelsõidus kolmas, võitis siis lisasõidu, kuid jäi teises lisasõidus kolmandaks ning finaali ei pääsenud.

Neljaline roolimeheta (17 paati):

1. Jugoslaavia (D. Bonačič — V. Valenta — M. Trojanovič — P. Šegavič) 7.16,0; 2. Prantsusmaa (P. Blondiaux — J. Guissart — M. Bouissou — R. Gautier) 7.18,9; 3. Soome (V. Lommi — K. Wahlsten — O. Lommi — L. Nevalainen) 7.23,3; 4. Inglismaa 7.25,2; 5. Poola 7.28,2. NSV Liidu paatkond (R. Zaharov — I. Rogozov — I. Makarov — V. Kirsanov) pääses vahesõitudesse, kus jäi neljandaks. Teine koht viimases lisasõidus tõmbas finaalipääsule kriipsu peale.

Neljaline roolimehega (17 paati):

1. Tšehhoslovakkia (K. Mejta — J. Havlis — J. Jindra — S. Lusk — M. Koranda) 7.33,4; 2. Šveits (E. Bianchi — K. Weidmann — H. Scheller — E. Ess — W. Leiser) 7.36,5; 3. USA (C. Lovested — A. Ulbrickson — R. Wahlström — M. Leanderson — A. Rossi) 7.37,0; 4. Inglismaa 7.41,2; 5. Soome 7.43,8. NSV Liidu paatkond (K. Putõrski — J. Sretnikov — G. Guštšenko — B. Feodorov — B. Bretško) pääses vahesõitudesse, kus jäi neljandaks, teine koht viimases lisasõidus jättis paatkonna finaalist välja.

Kaheksaline (14 paati):

1. USA (F. Shakespeage — W. Fields — J. Dunbar — R. Murphy — R. Detweiley — H. Procter — W. Frye — E. Stevens — C. Manring) 6.25,9; 2. NSV Liit (J. Brago — V. Rodimuškin — A. Komarov — M. Borissov — S. Amiragov — L. Gissen — J. Samsonov — V. Krjukov — I. Poljakov) 6.31,2; 3. Austraalia (R. Tinning — E. Chapman — N. Greenwood — M. Finlay — E. Pain — P. Cayser — T. Chessell — D. Anderson — G. Williamson) 6.33,1; 4. Inglismaa 6.34,8; 5. Saksa FV 6.42,8.

PURJETAMINE

6 m (11):

1. USA (H. ja E. Whiton, E. Ridder, J. Roosevelt, J. Morgan, E. Endt) 4870; 2. Norra (J. ja F. Ferner, E. Heiberg, C. Mortensen, F. Arneberg) 4648; 3. Soome (E. Westerlund, P. Sjöberg, R. Jansson, A. Konto, R. Turkka) 3944; 4. Rootsi 3773; 5. Argentiina 3393; 6. Šveits 3020; 11. NSV Liit (K. Koževnikov, B. Lobaškov, N. Matvejev, F. Šutkov, kapten N. Jermakov) 864.

5,5 m (16):

1. USA (S. ja E. White, M. Schoettle, B. Chance) 5751; 2. Norra (P. ja V. Lunde, E. Vibeke, B. Falkum-Hansen) 5325; 3. Rootsi (M. ja F. Wassen, C. Ohlson) 4554; 4. Portugal 4450; 5. Argentiina 3982; 6. Inglismaa 3727; 16. NSV Liit (L. Aleksejev, P. Pankraškin, kapten K. Aleksandrov) 971. See jahiklass oli olümpiamängude kavas esmakordselt.

«Draakon» (17): 1. Norra (T. Thorvaldsen, S. Lie, H. Barford) 6130; 2. Rootsi (B. Gedda, L. Boldt-Christmas, E. Almkvist) 5556; 3. Saksa FV (T. Thomsen, G. Nowka, E. Natusch) 5352; 4. Argentiina 5339; 5. Taani 4460; 6. Holland 4041; 15. NSV Liit (J. Golubev, A. Mazovka, kapten I. Matvejev) 1703.

«Star» (21): 1. Itaalia (A. Straulino, N. Rode) 7635; 2. USA (J. Price, J. Reid) 7216; 3. Portugal (J. Fiuza, F. De Andrade) 4903; 4. Kuuba 4535; 5. Bahama 4405; 6. Prantsusmaa 3866; 17. NSV Liit (K. Meligunov, A. Tšumakov) 1680.

«Finn» (28): 1. P. Elvström, Taani 8209; 2. C. Currey, Ingl. 5449; 3. R. Sarby, Rootsi 5051; 4. J. de Jong, Holl. 5033; 5. W. Erndl, Austria 4273; 6. M. Skaugen, Norra 4073; 12. P. Gorelikov, NSVL 3600. Gorelikov katkestas esimese sõidu, oli teises 12., kolmandas 16., neljandas 3., viiendas 8. ja kuuendas jälle 3. Viimane sõit Gorelikovil tühistati.

RATSUTAMINE

Koolisõit, individuaalne (27): 1. H. St. Cyr, Rootsi 561,0; 2. Lis Hartel, Taani 541,5; 3. A. Jousseaume, Prants. 541,0; 4. G. Trachsel, Šveits 531,0; 5. G.-A. Boltenstern, Rootsi 531,0; 6. H. Chammartin, Šveits 529,5; 19. V. Raspopov, NSVL 433,5; 24. V. Tihhonov, NSVL 395,0; 25. N. Sitko, NSVL 377,0. Esmakordselt võistlesid kaasa ka naised. Taanlanna Lis Hartel põdes enne mänge lastehalvatust, võistlustel aidati teda sadulasse, kuna üks jalg oli veel halvatud. Suurepärane sportliku tahtejõu näide!

Koolisõit, meeskondlik (8): 1. Rootsi (H. St. Cyr, G.-A. Boltenstern, G. Persson) 1597,5; 2. Šveits (G. Fischer, G. Trachsel, H. Chammartin) 1579,0; 3. Saksa FV (Ida von Nagel, F. Thiedemann, H. Pollay) 1501,0; 4. Prantsusmaa 1423,5; 5. Tšiili 1340,5; 6. USA 1253,5; 7. NSV Liit (V. Raspopov, V. Tihhonov, N. Sitko) 1205,5.

Kolmevõistlus, individuaalne (59): 1. H. Blixen-Finecke, Rootsi 28,33 miinuspunkti; 2. G. Lefrant, Prants. 54,5; 3. W. Büsing, Saksa FV 55,5; 4. P. Mercado, Arg. 62,8; 5. K. Wagner, Saksa FV 65,66; 6. P. D'Inzeo, It. 66,8; 10. V. Kuibõšev, NSVL 84,0. Võistluse lõpetas 34 võistlejat. Teised diskvalifitseeriti, nende hulgas ka NSV Liidu esindajad B. Lilov ja J. Andrejev.

Kolmevõistlus, meeskondlik (19): 1. Rootsi (H. Blixen-Finecke, N. Stahre, K. Frölen) 221,94; 2. Saksa FV (W. Büsing, K. Wagner, O. Rothe) 235,49; 3. USA (C. Hough, W. Staley, J. Wofford) 587,16; 4. Portugal 618,0; 5. Taani 828,86; 6. Iiri 953,52. Üheski teises meeskonnas ei õnnestunud kõigil kolmel võistlejal võistlust lõpetada (sealhulgas ka NSV Liit).

Takistussõit, individuaalne (51): 1. P. D'Oriola, Prants. 8 karistuspunkti; 2. O. Cristi, Tšiili 8; 3. F. Thiedemann, Saksa FV 8; 4. E. Massey Oliviera de Menezes, Bras. 8; 5. W. White, Ingl. 8; 6. H. Mariles Cortes, Meh. 8,75; 43. M. Vlassov NSVL 56; 46. N. Šelenkov, NSVL 62,5; 47. G. Budjonnõi, NSVL 83,25. Viis esimest lõpetas võistluse võrdselt kaheksa karistuspunktiga. Nende vahel peetud lisavõistlus selgitas kohad 1.—5.

Takistussõit meeskondlik (15):

1. Inglismaa (D. Stewart, W. White, H. Llewellyn) 40,75; 2. Tšiili (R. Echeverria, O. Cristi, C. Mendoza) 45,75; 3. USA (J. McCashin, J. Russell, W. Steinkraus) 52,25; 4. Brasiilia 56,5; 5. Prantsusmaa 59; 6. Saksa FV 60; 14. NSV Liit (M. Vlassov, G. Budjonnõi, N. Šelenkov) 202.

KORVPALL

Osa võttis 23 meeskonda. 1. USA (C. Hoag, W. Hougland, D. Kelley, R. Kennedy, C. Lovelette, M. Frieberger, W. Glasgow, F. McCabe, D. Pippin, H. Williams, R. Bontempes, R. Kurland); 2. NSV Liit (V. Vlassov, S. Butautas, J. Lõssov, K. Petkevičius, N. Džordžikija, A. Konev, I. Kullam, J. Ozerov, A. Moissejev, H. Kruus, J. Lagunavičius, O. Korkija); 3. Uruguai (M. Acosta y Lara, E. Balino, V. Cieslinskas, N. Demarco, H. Garcia Otero, R. Lovera, A. Lombardo, T. Larre Borges, S. Matto); 4. Argentiina; 5. Tšiili; 6. Brasiilia; 7. Bulgaaria; 8. Prantsusmaa.

Mängud poolfinaalides: Bras.—Tšiili 75:44; Arg.—Bulg. 100:56; Prants.—Urug. 68:66; USA—NSVL 86:58 (36:22); Urug.—Bulg. 62:54; USA—Tšiili 103:55; NSVL—Bras. 54:49; Arg.—Prants. 61:52; Prants.—Bulg. 67:58; Urug.—Arg. 66:65; USA—Bras. 57:53; NSVL—Tšiili 78:60. Mängud finaalgrupis: Tšiili—Bulg. 60:53; Bras.—Prants. 59:44; NSVL—Urug. 61:57; USA—Arg. 85:76; Bulg.—Prants. 58:44; Urug.—Arg. 68:59; Tšiili—Bras. 58:49; USA—NSVL 36:25 (17:15).

JALGPALL

Osa võttis 25 meeskonda. 1. Ungari (G. Grosics; J. Buzanszky, M. Lantos; J. Bozsik, G. Lorant, J. Zakarias; N. Hidegkuti, S. Kocsis, P. Palotas, F. Puskas, Z. Czibor); 2. Jugoslaavia (V. Beara; B. Stankovič, T. Crnkovič; Z. Čajkovski, I. Horvat, V. Boskov; T. Organjov, R. Mitič, B. Vukač, S. Bobek, B. Zebeč); 3. Rootsi (K. Svensson; L. Samuelsson, E. Nilsson, H. Hansson, B. Gustavsson, G. Lind; S. Bengtsson, G. Löfgren, I. Rydell, Y. Brodd, G. Sandberg).

1. ringi tulemused: Jug.—India 10:1; NSVL—Bulg. 2:1 (pärast lisaaega); Taani—Kreeka 2:1; Poola—Prants. 2:1; Egipt.—Tšiili 5:4; Bras.—Holl. 5:1; Luks.—Ingl. 5:3; Ung.—Rum. 2:1; It.—USA 8:0.

2. ring: Jug.—NSVL 5:5 — kordusmäng 3:1; Taani—Poola 2:0; Saksa FV—Egipt. 3:1; Bras.—Luks. 2:1; Ung.—It. 3:0; Türgi—Hollandi Antillid 2:1; Rootsi—Norra 4:1; Austria—Soome 4:3.

Veerandfinaalid: Jug.—Taani 5:3; Saksa FV—Bras. 4:2; Ung.—Türgi 7:1; Rootsi—Austria 3:1.

Poolfinaalid: Jug.—Saksa FV 3:1; Ung.—Rootsi 6:0. Finaal: Ung.—Jug. 2:0. Mäng kolmanda koha pärast: Rootsi—Saksa FV 2:0.

NSV Liidu meeskond mängis järgmises koosseisus: L. Ivanov; K. Križevski, J. Nõrkov, A. Bašaškin; I. Netto, A. Petrov; A. Tenjagin, V. Trofimov, V. Bobrov, A. Gogoberidze; samuti V. Nikolajev, K. Beskov, F. Marjutin ja A. Tškuasselli.

MAAHOKI

Osa võttis 12 meeskonda. 1. India (R. Francis; D. Singh, R. Gentle; L. Glaudius, K. Datt, G. Perumal; R. Lall, K. Singh, B. Dosanjh, U. Singh, M. Rajagopal); 2. Holland (L. Mulder; H. Derckx, J. Drijver; J. Ancion, H. Loggere, E. Tiel; W. van Heel, R. Esser, J. Kruize, A. Boerstra, L. Wery); 3. Inglismaa (G. Dadds; R. Midgley, D. Carnill; Z. Cockett, D. Eagan, A. Robinson; A. Nunn, R. Fletcher, R. Norris, J. Conroy, J. Taylor); 4. Pakistan.

1. ring: Austria—Šveits 2:1; Belg.—Soome 6:0; Saksa FV—Poola 7:2; Prants.—It. 5:0. Veerandfinaalid: India—Austria 4:0; Ingl.—Belg. 1:0; Holl.—Saksa FV 1:0; Pak.—Prants. 6:0. Poolfinaalid: India—Ingl. 3:1; Holl.—Pak. 1:0. Finaal: India—Holl. 6:1. Mäng kolmanda koha pärast: Ingl.—Pak. 2:1.

KUNST JA OLÜMPIA-MÄNGUD

Kunst ja sport olid Vana-Kreekas omavahel tihedalt seotud. Poeedid ülistasid olümpiavõitjaid lauludes ja legendides, kunstnikud lõid nende auks kauneid skulptuure. Kreeka rahvaste regulaarne kohtumine Olümpias andis kunstnikele, luuletajatele, filosoofidele ja kõnekunsti meistritele suurepärase võimaluse tutvustada suurtele rahvahulkadele ennast ja oma loomingut. Nii algasid kunsti- ja vaimusangarite võistlused, mis said kogu hellenistliku maailma kõrge kultuuri lahutamatuks osaks.

Ka kaasaegse olümpialiikumise algatajad püüdsid antiik-olümpiamängude eeskujul siduda kunsti spordiga. Juba 1905. aastal tegi Pierre de Coubertin ettepaneku, et 1906. aasta Ateena vahemängude kavva liidetaks nn. muusalised alad, kuid millegipärast ei tulnud sellest midagi välja.

Esimest korda taheti kunstimeistreid kutsuda olümpiamängudest osa võtma 1908. aastal Londonisse. Ettevalmistusaeg osutus seekord aga liiga lühikeseks, pealegi ei olnud mängude korraldajad nõus võtma oma õlgadele lisakohustusi.

Seda innukamalt üritati kunstikonkursi korraldamist 1912. aastal Stokholmis. Ka seekord ähvardas ettevõtet karilejooks, sest eelnevalt paljudele kunstiringkondadele saadetud ettepanekud saabusid tagasi koos ebalevate vastustega, milles polnud usku ürituse õnnestumisse. Rahvusvaheline Olümpiakomitee oli aga vastupidisel arvamusel ja otsustas konkursi korraldada oma jõududega. Olümpiamängude organiseerimiskomitee toetas üritust soliidse rahasummaga ning üüris selleks näitusehalli. Nii pandi alus uudsele olümpiaalale. Konkursi žüriile esitati hindamiseks arvukalt kunstiteoseid. Esimest üritust võis lugeda õnnestunuks ja see andis põhjust muuta kunstiolümpia traditsiooniks.

Sellest ajast alates on kunst olnud seotud kõikide järgnevate olümpiamängudega. Paraku pole olümpia kunstikonkursid siiski leidnud täielikku tunnustamist kunstiringkondade poolt.

Kunst võistlusalana on väga komplitseeritud ning sisaldab palju vasturääkivusi, olles raskemini hinnatav paljudest analoogilistest spordialadest (iluuisutamine, võimlemine, vettehüpped). Arvustades Amsterdami mängude kunstikonkursi tulemusi, väljendas rootsi arhitekt Torben Grut üldjoontes sama, mida võiks öelda ka nüüd, ligi nelikümmend aastat hiljem:

«Kunstivõistlused on Hellase vaimu kohane kaunis ja õilis mõte, nende teokssaamine aga seotud nii mõnegi raskusega. Amsterdami kunstivõistlused näitasid, et olümpiamängude kunstikonkursile ei ole õiget alust veel leitud. Võistlustele esitatud teoste arv oli suur, kuid koosseis kirev. Maalijate ja graafikute kohta võis vabalt öelda, et nende loominguline intuitsioon ei ole tabanud sportlikku aluspõhja. Sportlikust vaatevinklist head tööd jätsid aga palju soovida kunstiliselt teostuselt. Muistse Hellase eeskujul peaks ka tänapäeva kunst rikastama kõike seda kaunist, mida pakub kehakultuur ja liikumine üldse.»

Need sõnad puudutasid peamiselt kujutavat kunsti. Kunstiolümpiate kõige suuremad õnnestumised kuuluvad aga arhitektuuri valdkonda. Siin võib kohata palju kauneid staadione, ujulaid, spordilinnakesi, puhkeparke jt. suurepäraseid arhitektuurilisi meistritöid. Iseloomustavaks hinnanguks neile on see, et paljude aastate jooksul pole ükski arhitektuuri alal auhinnatud töö jäänud paberile, vaid kõik need on leidnud rakendamist tegelikkuses. Mainigem siinkohal taanlase Einar Mindedal-Rasmusseni Ollerupi ujulat, hollandlase Jan Wilsi Amsterdami olümpiastaadioni — ühte kaunimat omataoliste hulgas, belglase Andre Verbeke Maratoni puhkeparki Antverpenis, soomlase Yrjö Lindegreni (Helsingi olümpiastaadioni looja) Varkause spordikeskust jne.

Õnnestumisi ja kordaminekuid on olnud ka kirjanduses, eriti eepiliste tööde hulgas, kus väljapaistvaimaks saavutuseks on ungarlase dr. Ferenc Mezö elutöö «Olümpiamängude ajalugu», mis tõi talle Amsterdami mängude kunstikonkursil kuldmedali.

Kunstiolümpia võitjate hulgas võib kohata ka endisi olümpiavõitjaid. Eespool oli juba juttu ungarlasest Alfred Hajós-Guttmannist, esimeste mängude kiireimast ujujast, kelle töö arhitektina leidis tunnustamist 1924. aasta Pariisi mängude kunstikonkursil. Kuid juba esimesel kunstiolümpial Stokholmis oli ameerika kujur Walter Winans — II olümpiamängude võitja laskmises — saanud kuldmedali rändurit kujutava skulptuuri eest.

Kuna kunstiolümpial võidetud medaleid peeti omal ajal samaväärseteks spordirindel saavutatutega, väärivad nad siinkohal jäädvustamist.

KAASAEGSETE KUNSTIOLÜMPIATE VÕITJAD

Stokholm 1912

Kirjandus. Kuldmedal — G. Hohrod ja M. Eschbach (Saksa) «Ood spordile».

Skulptuur. Kuldmedal — W. Winans (USA) «Ameerika rändur»; hõbemedal — G. Dubois (Prants.) «Kaasaegse staadioni sissekäik».

Maalikunst. Kuldmedal — G. Pellegrini (It.) «Talvesport».

Arhitektuur. Kuldmedal — H. Monod ja A. Laverriere (Šveits) «Kaasaegne staadion».

Muusika. Kuldmedal — R. Barthelemy (It.) «Olümpia triumfimarss».

Antverpen 1920

Kirjandus. Kuldmedal — R. Nicolai (It.) «Itaalia laulud»; hõbemedal — A. Cook (Ingl.) «Antverpeni olümpia»; pronksmedal — M. Bladel (Belg.) «Jumalate kuulsus».

Skulptuur. Kuldmedal — A. Collin (Belg.) «Jõud»; hõbemedal — L. Goossens (Belg.) «Uisutaja»; pronksmedal — A. de Cuyper (Belg.) «Kuulitõukaja ja jooksja».

Maalikunst. Esimest auhinda välja ei antud. Hõbemedal — B. de Polanska (Prants.) «Vehklejad»; pronksmedal — A. Ost (Belg.) «Jalgpallur».

Arhitektuur. Esimest ja kolmandat auhinda välja ei antud. Hõbemedal — H. Sinding-Larsen (Norra) «Riikliku võimlemiskooli kavand».

Muusika. Kuldmedal — G. Monier (Belg.) avamäng «Olümpia»; hõbemedal — O. Riva (It.) «Epinikion» («Võidulaul»).
Mõnede andmete kohaselt (F. Mezö) sai Antverpenis autasu ainult igas kunstiliigis parimaks osutunud töö.

Pariis 1924

Kirjandus. Kuldmedal — G. Charles (Prants.) «Olümpiamängud»; hõbemedalid — J. Petersen (Taani) «Euryale» ja M. Stuart (Ingl.) «Võitluselaul»; pronksmedalid — O. Gogarty (Iiri) «Ood Tailteanne'i mängudele» ja C. Gonnet (Prants.) «Olümpia jumalaid nähes».

Skulptuur. Kuldmedal — C. Dimitriades (Kreeka) «Soome kettaheitja»; hõbemedal — F. Heldenstein (Luks.) «Olümpiasse»; pronksmedalid — J. Gauguin (Taani) «Poksija» ja L. Mascaux (Prants.) «Seitse olümpiamedalit».

Maalikunst. Kuldmedal — J. Jacoby (Luks.) «Spordistuudium» (koosnes kolmest tööst: «Jalgpallimäng», «Ragbi» ja «Start»); hõbemedal — J. Yeats (Iiri) «Ujuja»; pronksmedal — J. van Hell (Holl.) «Uisutaja».

Arhitektuur. Esimest auhinda välja ei antud. Hõbemedal — A. Hajos (Ung.) «Staadioni projekt»; pronksmedal — J. Medecin (Monako) «Monte Carlo staadion».
Auhinna väärilisi muusikateoseid ei olnud.

Amsterdam 1928

Arhitektuuriteosed. Kuldmedal — J. Wils (Holl.) «Amsterdami olümpiastaadion»; hõbemedal — E. Mindedal-Rasmussen (Taani) «Ollerupi ujula»; pronksmedal — J. Lambert (Prants.) «Versailles'i staadion».

Linnaehituslikud kavandid.	Kuldmedal — A. Hensel (Saksa) «Nürnbergi staadion»; hõbemedal — J. Lambert (Prants.) «Versailles'i staadion»; pronksmedal — M. Läuger (Saksa) «Hamburgi linnapark».
Maalikunst.	Kuldmedal — I. Israels (Holl.) «Cavalier Rouge»; hõbemedal — L. Knight (Ingl.) «Poksijad»; pronksmedal — W. Klemm (Saksa) «Uisutamine».
Joonistused ja akvarellid.	Kuldmedal — J. Jacoby (Luks.) «Ragbi»; hõbemedal — A. Virot (Prants.) «Jalgpallurid»; pronksmedal — M. Skoczylas (Poola) «Vibulaskur».
Graafika.	Kuldmedal — W. Nicholson (Ingl.) «Värvilised puulõiked 12 spordialalt»; hõbemedal — C. Moos (Šveits) «Kergejõustiku plakat»; pronksmedal — M. Feldbauer (Saksa) «Postitõld».
Skulptuur.	Kuldmedal — P. Landowski (Prants.) «Poksija»; hõbemedal — M. Martin (Šveits) «Puhkav atleet»; pronksmedal — R. Sintenis (Saksa) «Jalgpallur».
Reljeefid ja medalid.	Kuldmedal — E. Grienauer (Austria) «Medal»; hõbemedal — C. van der Hoef (Holl.) «Olümpiamängude medalid»; pronksmedal — E. Scharff (Saksa) «Plakett».
Lüürika.	Kuldmedal — K. Wierzinsky (Poola) «Olümpialoorberid»; hõbemedal — R. Binding (Saksa) «Tunnustus armastatuile»; pronksmedal — J. Weltzer (Taani) «Kangelassümfoonia».
Draama.	Kuld- ja pronksmedalit ei antud. Hõbemedal — L. de Bosis (It.) «Icaro».
Eepilised teosed.	Kuldmedal — F. Mezö (Ung.) «Olümpiamängude ajalugu»; hõbemedal — E. Weiss (Saksa) «Boetius Orlamündest»; pronksmedal — C. Scharten-Antink (Holl.) «De Nar de Maremmen».
Orkestrikompositsioonid.	Kuld- ja hõbemedalit välja ei antud. Pronksmedal — R. Simonsen (Taani) «Sümfoonia nr. 2 — Hellas».
	Vokaal- ja instrumentaalžanris ei antud välja ühtegi auhinda.

Los Angeles 1932

Arhitektuuriteosed.	Kuldmedal — G. Saacke, P. Beilei ja P. Montenot (Prants.) «Härjavõitluse areen»; hõbemedal — J. Pope (USA) «Payne Whitney Gymnasium New Havenis»; pronksmedal — R. Konwiarz (Saksa) «Sileesia spordisaal Breslaus».
Linnaehituslikud kavandid.	Kuldmedal — J. Hughes (Ingl.) «Staadion ja puhkepark Liverpoolis»; hõbemedal — A. Haumoller-Klemmensen (Taani) «Staadion ja park»; pronksmedal — A. Verbeke (Belg.) «Maratoni park».
Maal.	Kuldmedal — D. Wallin (Rootsi) «Arildi rannal»; hõbemedal — R. Miller (USA) «Võitlus»; pronksmedal — J. McLane (USA) «Suplejad».

Joonistused ja akvarellid.	Kuldmedal — L. Blair (USA) «Rodeo»; hõbemedal — P. Crosby (USA) «Taskunuga»; pronksmedal — G. Westerman (Holl.) «Ratsanik».
Graafika.	Kuldmedal — J. Webster Golinken (USA) «Käärhüpe»; hõbemedal — J. Konarska (Poola) «Staadion»; pronksmedal — J. Karsch (Saksa) «Teatevahetus».
Skulptuur.	Kuldmedal — M. Young (USA) «Knockout»; hõbemedal — M. Manno (Ung.) «Maadlus»; pronksmedal — J. Obrovsky (Tšehh.) «Odüsseus».
Reljeefid ja medalid.	Kuldmedal — J. Klukowski (Poola) «Sportlik reljeef»; hõbemedal — F. MacMonnies (USA) «Lindberghi medal»; pronksmedal — T. McKenzie (USA) «Spordimärgid».
Kirjandus.	Kuldmedal — P. Bauer (Saksa) «Võitlus Himaalaja pärast»; hõbemedal — J. Peterson (Taani) «Argonaudid». Pronksmedalit välja ei antud.
Muusika.	Kuld- ja pronksmedalit välja ei antud. Hõbemedal — J. Suk (Tšehh.) «Teekond uude ellu» (Sümfooniline marss).

Berliin 1936

Arhitektuuriteosed.	Kuldmedal — H. Kutschera (Austria) «Suusastaadion»; hõbemedal — W. March (Saksa) «Reichssportfeld»; pronksmedal — H. Stieglholzer ja H. Kastinger «Viini velodroom».
Linnaehituslikud kavandid.	Kuldmedal — W. March (Saksa) «Reishssportfeld»; hõbemedal — C. Downing Lay (USA) «Brooklini Mereväe park»; pronksmedal — T. Nussbaum (Saksa) «Spordiväljakute kompleks Kölnis».
Maal.	Esimest auhinda ei antud. Hõbemedal — R. Eisenmenger (Saksa) «Jooksja finiši eel»; pronksmedal — T. Fujita (Jaapan) «Jäähoki».
Joonistused ja akvarellid.	Esimest auhinda ei antud. Hõbemedal — R. Dazzi (It.) «Neli freskokartongi»; pronksmedal — S. Suzuki (Jaapan) «Klassikaline jaapani võidujooks».
Graafilised trükitooted.	Kuldmedal — A. Diggelmann (Šveits) «Arosa» — plakat; hõbemedal — A. Hierl (Saksa) «Rahvusvaheline Avuse võidusõit» — plakat; pronksmedal — S. Chrostowski (Poola) «Jahiseltsi diplom».
Skulptuur.	Kuldmedal — F. Vignoli (It.) «Džoki»; hõbemedal — A. Breker (Saksa) «Kümnevõistleja»; pronksmedal — S. Blomberg (Rootsi) «Maadlevad poisid».
Reljeefid.	Kuldmedal — E. Sutor (Saksa) «Tõkkejooksja»; hõbemedal — J. Klukowski (Poola) «Pall». Pronksmedalit ei antud.
Plakatid.	Kuldmedalit ei antud. Hõbemedal — L. Mercante (It.) «Medalid»; pronksmedal — J. Dupont (Belg.) «Ratsutaja».

Lüürika. Kuldmedal — F. Dhünen (Saksa) «Jooksja»; hõbemedal — B. Fattori (It.) «Azzurri profiil»; pronksmedal — H. Stoiber (Austria) «Ketas».

Eepilised teosed. Kuldmedal — U. Karhumäki (Soome) «Avavette»; hõbemedal — W. Ehmer (Saksa) «Maailma tipus»; pronksmedal — J. Parandowski (Poola) «Olümpia ketas».

Orkestrikompositsioonid. Kuldmedal — W. Egk (Saksa) «Pidulik olümpiamuusika»; hõbemedal — L. Liviabella (It.) «Il Vincitore» («Võitja»); pronksmedal — J. Kricka (Tšehh.) «Mägede süit».

Vokaallooming. Kuldmedal — P. Höffer (Saksa) «Olümpiavanne»; hõbemedal — K. Thomas (Saksa) «Kantaat olümpiamängudele»; pronksmedal — H. Genzmer (Saksa) «Jooksja».
Instrumentaalpaladest ei olnud ükski auhinna vääriline.

London 1948

Arhitektuuriteosed. Kuldmedal — A. Hoch (Austria) «Kobenzli suusatrampliin»; hõbemedal — A. Rinesch (Austria) «Veespordikeskus Kärntenis»; pronksmedal — N. Olsson (Rootsi) «Ujula ja spordihall Göteborgis».

Linnaehituslikud kavandid. Kuldmedal — Y. Lindegren (Soome) «Varkause spordikeskus»; hõbemedal — W. Schindler ja E. Knupfer (Šveits) «Spordikeskus»; pronksmedal — I. Niemeläinen (Soome) «Kemi spordikeskus».

Õlimaalid ja akvarellid. Kuldmedal — A. Thomson (Ingl.) «Londoni amatöörid»; hõbemedal — G. Stradone (It.) «Le pistard»; pronksmedal — L. Hamilton (Iiri) «Hobuste võiduajamine».

Graafika. Kuldmedal — A. Decaris (Prants.) «Ujula»; hõbemedal — J. Copley (Ingl.) «Polomängija»; pronksmedal — W. Battiss (L.-Aafrika) «Mereäärne sport».

Plakatid. Kuldmedalit ei antud. Hõbemedal — A. Diggelmann (Šveits) «MM-võistlused jalgrattasõidus»; pronksmedal — A. Diggelmann (Šveits) «MM-võistlused jäähokis».

Skulptuur. Kuldmedal — G. Nordahl (Rootsi) «Tervitus Lingile»; hõbemedal — C. Kaar (Ingl.) «Uisutav tüdruk»; pronksmedal — H. Yencesse (Prants.) «Ujuja».

Reljeefid. Kahte esimest auhinda välja ei antud. Pronksmedal — R. Fletcher (Ingl.) «Spordireljeef».

Plaketid. Esimest auhinda ei antud. Hõbemedal — O. Thiede (Austria) «Kaheksa spordiplaketti»; pronksmedal — E. Grienauer (Austria) «Sõudja».

Lüürika. Kuldmedal — A. Tynni (Soome) «Hellase loorberid»; hõbemedal — E. van Heerden (L.-Aafrika) «Kuus punkti»; pronksmedal — G. Prouteau (Prants.) «Staadioni rütm».

Eepilised teosed.

Kuldmedal — G. Stuparich (It.) «Koobas»; hõbemedal — J. Petersen (Taani) «Olümpiavõitja»; pronksmedal — E. Földes (Ung.) «Nooruse läte».
Draama alal auhinda ei antud.

Orkestrikompositsioonid.

Kuldmedal — Z. Turski (Poola) «Olümpiasümfoonia; hõbemedal — K. Tuukkanen (Soome) «Karujaht»; pronksmedal — E. Brone (Taani) «Vigeur».

Vokaallooming.

Kahte esimest auhinda välja ei antud. Pronksmedal — G. Bianchi (It.) «Olümpiahümn».

Instrumentaallooming.

Esimene auhind jäi välja andmata. Hõbemedal — J. Weinzweig (Kan.) «Divertisment flöödile ja keelpilliorkestrile»; pronksmedal — S. Lauricella (It.) «Toccata klaverile».

Helsingi olümpiamängudest alates otseseid kunstikonkursse ei ole korraldatud. Küll on aga mängude raames olnud avatud sporditemaatilised kunstinäitused.

F. Mezö, Sechzig Jahre Olympische Spiele. Budapest, 1956.

H. v. Norman, Deutsche Sport Lexikon. Berlin, 1928.

J. Wagner, F. Messerli, Die Olympische Spiele 1928.

D. Potts, R. Quercetani, Olympic Handbook. Firenze, 1960.

E. Bergvall, Olympiska spelen 1896—1948. Stockholm, 1949.

S. Lindhagen, Olympisk uppslagsbok. Stockholm, 1961.

L. Pihkala, M. Jukola, Olympialaiskisat I—IV. Helsinki, 1924—1933.

M. Jukola, Huippuurheilun historia. Helsinki, 1935.

M. Jukola, Urheilun Pikku Jättiläinen. Helsinki, 1958.

P. Tiilikainen, Olympiakisat 1896—1948. Helsinki, 1951.

XV olympiakisat Helsingissä 1952. (Korraldava komitee ametlik aruanne.) Helsinki, 1955.

K. U. Suomela, Urheilun ja voimistelun historia I—III. Helsinki, 1923—1929.

B. Nyberg, Painonnosto. Helsinki, 1961.

H. Lehmusto, Painin historia. Helsinki 1939.

A. Antson, Berliini olümpiamängud 1936. Tartu, 1936.

P. Soosaar, XVI olümpiamängud Melbourne'is 1956. Tallinn, 1958.

R. Isok, Kehakultuuri ajalugu I. (Loengukonspekt.) TPI rotaprint, Tallinn, 1964.

П. Соболев, Н. Калинин, «Олимпийские игры». Москва, 1955.

Н. Любомиров, «XV олимпийские игры». Москва, 1955.

SISUKORD

Saateks	7
Antiikolümpiamängud	9
Kreeklased teenäitajatena	26
Coubertini ideed	31
Ateena 1896	35
Pariis 1900	44
St. Louis 1904	52
Ateena vahemängud 1906	62
London 1908	71
Stokholm 1912	87
Antverpen 1920	105
Pariis 1924	125
Amsterdam 1928	146
Los Angeles 1932	164
Berliin 1936	178
London 1948	203
Helsingi 1952	220
Kunst ja olümpiamängud	246
Kasutatud kirjandus	253

Каск Хейно. ХРОНИКА ОЛИМПИЙСКИХ ИГР. На эстонском языке. Оформление Э. Пальмисте. Издательство «Ээсти Раамат», Таллин, Пярнуское шоссе, 10. Toimetaja O. Langsepp. Kunstiline toimetaja L. Kruusmaa. Tehniline toimetaja P. Kass. Korrektor M. Kalamäe. Ladumisele antud 15. IX 1967. Trükkimisele antud 19. IV 1968. Trükipaber nr. 2 — Kohila Paberivabrik, 60×90/16. Trükipoognaid 16+4 poognat lisasid. Arvestuspoognaid 22,11. Trükiarv 25 000. MB-04741. Tellimise nr. 6217. H. Heidemanni nim. trükikoda, Tartu, Ülikooli 17/19. I, Hind rbl. 1.10. 6—9—1

OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA
OLÜMPIA

A
29337

